

วินยปิฎก จุลลวคฺคสฺส

ทฺติโย ภาคो

ขุททกเวทฎกขนฺธกั

[๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นหายมานา
รฺกฺเข กายั อุกฺขมฺเสนฺติ อูรัมฺปิ พามฺหุम्ปิ ๑ อูรัมฺปิ ปิฎฺจิมฺปิ ฯ
มนุสฺสา ปสฺสิตฺวา ๒ อฺชฺฌายนฺติ จีเยนฺติ วิปาเจนฺติ กถั หิ นาม
สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา นหายมานา รฺกฺเข กายั อุกฺขมฺเสสฺสนฺติ อูรัมฺปิ
พามฺหุम्ปิ อูรัมฺปิ ปิฎฺจิมฺปิ เสยฺยถาปิ มลฺลตมฺภุจิกา ความปฺภูวาติ ๓ ฯ
อสฺสโสสุ โข ภิกฺขุ เตสฺส มนุสฺसानั อฺชฺฌายนฺตานั จีเยนฺตานั
วิปาเจนฺตานั ฯเปฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถั อารโจะสุ ฯ
อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ภิกฺขุสงฺฆั
สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺิปุจฺฉิ สจฺจั กิร ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ นหายมานา รฺกฺเข กายั อุกฺขมฺเสนฺติ อูรัมฺปิ พามฺหุम्ปิ อูรัมฺปิ
ปิฎฺจิมฺปิติ ฯ สจฺจั ภควาติ ๔ ฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา อนนฺจฺฉวิกั ๕
#๑ ยฺ. พามฺหุम्ปิ ฯ ๒ ม. ยฺ. รา. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๓ ม. ความโมทฺทวาติ ฯ
#ยฺ. ความโปทฺทวาติ ฯ ๔ ยฺ. อิติ น ทิสฺสติ ฯ ๕ ยฺ. อนนฺจฺฉวิยั ฯ

ภิกฺขเว เตสํ โมฆปุริสํ อนนฺโถมิกํ อปฺปฏฺฐึ อสฺสามณฺกํ
อภฺปิยํ อกรณฺมึ กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โฆฆปุริสํ นหายมานา
รูกฺเข กายํ อุกฺขมฺเสสฺสนฺติ อูรุมฺปิ พาทุมฺปิ อูรุมฺปิ ปิฏฺฐิมฺปิ เนตํ
ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๆเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมึ กถํ
กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ น ภิกฺขเว นหายมานน [๑] รูกฺเข กายो
อูกฺขมฺเสตพฺโพ โย อูกฺขมฺเสยฺย อापตฺติ ทุกฺกฏฺสฺสาติ ฯ

[๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นหายมานา
ถมฺเภ กายํ อูกฺขมฺเสสนฺติ อูรุมฺปิ พาทุมฺปิ อูรุมฺปิ ปิฏฺฐิมฺปิ ฯ
มนฺุสฺสา อุกฺขมฺยานฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม สมณ
สภฺยปฺตฺติยา นหายมานา ถมฺเภ กายํ อูกฺขมฺเสสฺสนฺติ อูรุมฺปิ พาทุมฺปิ
อูรุมฺปิ ปิฏฺฐิมฺปิ เสยฺยถาปิ มลฺลมฺภฺจิกา กามปฺญฺวาติ ฯ อสฺโสสุ
โฆ ภิกฺขุ เตสํ มนฺุสฺสานํ อุกฺขมฺยานฺตานํ ชียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ
·เปฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมฺตถํ อารโจะสุ ๆเปฯ
สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ๆเปฯ สจฺจํ ภควาติ ฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมึ
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ น ภิกฺขเว นหายมานน [๑] ถมฺเภ
กายอ อูกฺขมฺเสตพฺโพ โย อูกฺขมฺเสยฺย อापตฺติ ทุกฺกฏฺสฺสาติ ฯ

[๓] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นหายมานา
กุกฺกเท กายํ อูกฺขมฺเสสนฺติ อูรุมฺปิ พาทุมฺปิ อูรุมฺปิ ปิฏฺฐิมฺปิ ฯ
มนฺุสฺสา อุกฺขมฺยานฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม สมณ
#๑ ม. ย. ภิกฺขุณา ฯ

สกุยปฺตติยา นหายนานา กุฑุเท กายํ อุกฺกมฺเสสฺสนฺติ อูรมฺปิ พาทุมฺปิ
อูรมฺปิ ปิฏฺฐิมฺปิ เสยฺยถาปิ มลฺลมฺภูจิกา กามปฺภูวาติ ฯเปฯ น
ภิกฺขเว นหายนเนน กุฑุเท กายํ อุกฺกมฺเสตฺตพฺโพ โย อุกฺกมฺเสยฺย
อาปฺตติ ทุกฺกนฺตฺตํ ฯ

[๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นหายนานา ๑
อฏฺฐานเน นหายนฺติ ฯ มนุสฺสา อุกฺกมฺยานฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ
ฯเปฯ เสยฺยถาปิ คิหิ กามภิกฺขิโนติ ฯ อสฺโสสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ
มนุสฺसानํ อุกฺกมฺยานฺตานํ จิยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ฯเปฯ อถ โข
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
ฯเปฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฆมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ น ภิกฺขเว นหายนเนน ๑ อฏฺฐานเน นหายนิตฺตํ โย
นหาเยยฺย อาปฺตติ ทุกฺกนฺตฺตํ ฯ

[๕] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ คนฺธพฺพหตฺถเกน
นหายนฺติ ฯ มนุสฺสา อุกฺกมฺยานฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปิ คิหิ กามภิกฺขิโนติ ฯ อสฺโสสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ
อุกฺกมฺยานฺตานํ จิยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ฯเปฯ อถ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว คนฺธพฺพหตฺถเกน
นหาเยยฺย อาปฺตติ ทุกฺกนฺตฺตํ ฯ

[๖] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กุรวินฺทกฺกสฺสฺตติยา
นหายนฺติ ฯ มนุสฺสา อุกฺกมฺยานฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

เสยฺยถาปี กิหิ กามโกถิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะสิ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว กุรวินฺทกฺขุติยา นหายิตพฺพิ โย นหะเยย
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสสาติ ฯ

[๗] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ วิคฺคยฺห ปริกมฺม
การาเปณฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายณฺติ จิยณฺติ วิปาเจณฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิ กามโกถิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะสิ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว วิคฺคยฺห ปริกมฺม การาเปตพฺพิ โย การาเปยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสสาติ ฯ

[๘] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มลฺลเกน
นหะยณฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายณฺติ จิยณฺติ วิปาเจณฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิ กามโกถิโนติ ฯเปฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถิ อารโจะสิ ฯเปฯ น ภิกฺขเว มลฺลเกน นหะยิตพฺพิ
โย นหะเยยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสสาติ ฯ

[๙] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตรสฺส ภิกฺขุโน กจฺจุโรคาพาโร
โหติ ฯ ตสฺส วินา มลฺลกา น ฆาสุ โหติ ๑ ฯเปฯ ภควโต
เอตมตฺถิ อารโจะสิ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว คิลานสฺส
อกตมลฺลกนฺติ ฯ

[๑๐] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ ชราทุพฺพล
นหะยมาโน น สกฺโกติ อตฺตโน กายิ อุปฺฆิเสตฺถิ ๒ ฯเปฯ ภควโต
#๑ ม. น ตสฺส วินา มลฺลเกน ฆาสุ โหติ ฯ ๒ ม. ย. อุกฺขมฺเสตฺถิ ฯ

เอตมตถัม อารโจะตุ๋ ๗เป๋ อนุชานามิ ภิกขเว อุกกาสิกนติ ๗

[๑๑] เตน โข ปน สมเยน อณตโร ภิกขุ ปิฏฐิปริกมมัม
กาตุ์ กุกกุจายติ ๑ ๗เป๋ ภาควโต เอตมตถัม อารโจะตุ๋ ๗เป๋
อนุชานามิ ภิกขเว ปุถุปาณิกนติ ๗

[๑๒] เตน โข ปน สมเยน นพพคคิยา ภิกขุ วลลิกัม ชาเรนติ ๗
๗เป๋ ปามงคัม ชาเรนติ ๗ กณฐตถตถัม ชาเรนติ ๗ กณฐิตถตถัม
ชาเรนติ ๗ โอิวณฐิกัม ชาเรนติ ๗ กายูร์ ชาเรนติ ๗ หตถถาภรณัม
ชาเรนติ ๗ องคคิมุททิกัม ชาเรนติ ๗ มนุสสา อชชฌายนติ จียนติ
วิปาเจนติ ๗เป๋ เสยยถาปี คิหิ กามโกคิโนติ ๗ อสโสตุ๋ โข
ภิกขุ เตสั มนุสสานัม อชชฌายนตทานัม จียนตทานัม วิปาเจนตทานัม ๗เป๋
อถโข เต ภิกขุ ภาควโต เอตมตถัม อารโจะตุ๋ ๗เป๋ สจจัม
กิริ ภิกขเว นพพคคิยา ภิกขุ วลลิกัม ชาเรนติ ๗ ปามงคัม ชาเรนติ ๗
กณฐตถตถัม ชาเรนติ ๗ กณฐิตถตถัม ชาเรนติ ๗ โอิวณฐิกัม ชาเรนติ ๗
กายูร์ ชาเรนติ ๗ หตถถาภรณัม ชาเรนติ ๗ องคคิมุททิกัม ชาเรนตีติ ๗
สจจัม ภาควาติ ๗เป๋ วิครหิตถวา ชมมัม กถัม กถวา ภิกขุ อามนเตสิ
น ภิกขเว วลลิกัม ชาเรตพพัม น ปามงคัม ชาเรตพพัม ๒ น
กณฐตถตถัม ชาเรตพพัม น กณฐิตถตถัม ชาเรตพพัม น โอิวณฐิกัม
ชาเรตพพัม น กายูร์ ชาเรตพพัม น หตถถาภรณัม ชาเรตพพัม น
#๑ ม. ย. เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ ปิฏฐิปริกมมัม กาตุ์ กุกกุจายนติ ๗ ๒ ม. ย.
#वलลิกา ชาเรตพพาน ปามงคโค ชาเรตพโพ ๗

องฺคฺลิมุทฺทิกํ ชาเรตพฺพํ ๑ โย ชาเรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกณฺฐสฺสาติ ฯ

[๑๓] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ทีฆเ กเส
ชาเรนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
คิหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ
น ภิกฺขเว ทีฆา เกสา ชาเรตพฺพา โย ชาเรยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกณฺฐสฺส ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ทูมาสีกํ วา ทูวฺงคฺลํ วาติ ฯ

[๑๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ โภจฺเจน
เกเส โอสณฺเฑนฺติ ฯ ผณฺเณน เกเส โอสณฺเฑนฺติ ฯ หตฺถผณฺเณน
เกเส โอสณฺเฑนฺติ ฯ สิตฺถเตลเณน เกเส โอสณฺเฑนฺติ ฯ อุทกเตลเณน
เกเส โอสณฺเฑนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ
ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว โภจฺเจน เกสา โอสณฺเฑนฺตพฺพา
น ผณฺเณน เกสา โอสณฺเฑนฺตพฺพา น หตฺถผณฺเณน เกสา
โอสณฺเฑนฺตพฺพา น สิตฺถเตลเณน เกสา โอสณฺเฑนฺตพฺพา น อุทกเตลเณน
เกสา โอสณฺเฑนฺตพฺพา โย โอสณฺเฑนฺตพฺพา อาปตฺติ ทุกฺกณฺฐสฺสาติ ฯ

[๑๕] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อาทาเสปี
อุทกปตฺเตปิ มุขนิมิตฺตํ โอลเณนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ
วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อาทาเส วา อุทกปตฺเต วา
มุขนิมิตฺตํ โอลเณนฺตพฺพํ โย โอลเณนฺตพฺพา อาปตฺติ ทุกฺกณฺฐสฺสาติ ฯ

#๑ ม. ย. น องฺคฺลิมุทฺทิกา ชาเรตพฺพา ฯ

[๑๖] เตน โข ปน สมเยน อลฺยตรสฺส ภิกฺขุโน มฺเฆ
วโณ โหติ ฯ โส ภิกฺขุ ปุจฺฉิ กิฺติโส เม อาวุโส วโณติ ฯ
ภิกฺขุ เอวมาหํสุ อีฺติโส ๑ เต อาวุโส วโณติ ฯ โส น
สทฺทหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อาพาธปฺปจฺจยา อาทาเส วา อุตกปตฺเต วา มุขนิมิตฺตํ
โอโลเกตฺตุนฺติ ฯ

[๑๗] เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มุขํ อาลิมฺเปนฺติ ฯ
มุขํ อุมฺมทฺเทนฺติ ฯ มุขํ จุณฺเณนฺติ ฯ มโนลลิกาย ๒ มุขํ
ลลฺยเจนฺติ ๓ ฯ องฺกราคํ กโรนฺติ ฯ มุขราคํ กโรนฺติ ฯ องฺกราคมุขราคํ
กโรนฺติ ฯ มนุสฺสา อฺชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
คิฺหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ
น ภิกฺขเว มุขํ อาลิมฺปีตพฺพํ น มุขํ อุมฺมทฺทิตพฺพํ น มุขํ
จุณฺเณตพฺพํ น มโนลลิกาย มุขํ ลลฺยเจตพฺพํ น องฺคราโค
กาทพฺโพ น มุขราโค กาทพฺโพ น องฺกราคมุขราโค กาทพฺโพ
โย กเรยฺย อาปตฺติ ทุกกณฺฐสฺสาติ ฯ

[๑๘] เตน โข ปน สมเยน อลฺยตรสฺส ภิกฺขุโน จกฺขุโรคาพาโธ
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อาพาธปฺปจฺจยา มุขํ อาลิมฺปีตุนฺติ ฯ

#๑ ม. เอทีโส ฯ ๒ ม. ย. มโนลลิกาย ฯ ๓ ม. ย. ลลฺยเจนฺติ ฯ

[๑๙] เตน โข ปน สมเยน ราชคเห กิรคฺคสมชฺโช โหติ ฯ
ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กิรคฺคสมชฺชํ ทสฺสนาย อคมฺสฺสุ ฯ มนุสฺสา
อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ถถฺ หิ นาม สมณา สกฺยปฺตฺติยา
นจฺจมฺปิ คีตมฺปิ วาทิตมฺปิ ทสฺสนาย กจฺจนิสฺสนฺติ ๑ เสยฺยถาปิ คิหิ
กามโกถิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมคฺคํ อารโจะถฺสุ ฯเปฯ น
ภิกฺขเว นจฺจ วา คีตํ วา วาทิตํ วา ทสฺสนาย คนฺตพฺพํ โย
กจฺเจยฺย อาปตฺติ ทุกกณฺฐสฺสาติ ฯ

[๒๐] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อายตเกน
คีตสฺสเรณ ฌมฺมํ คายนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ
ยถเว มยฺ คายาม เอวเมวิเม นาม ๒ สมณา สกฺยปฺตฺติยา
อายตเกน คีตสฺสเรณ ฌมฺมํ คายนฺตีติ ฯ อสฺโสถฺสุ โข ภิกฺขุ
เตถฺ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ จิยฺนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ฯ ยเ เต
ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ถถฺ
หิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อายตเกน คีตสฺสเรณ ฌมฺมํ คายิสฺสนฺตีติ ฯ
อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมคฺคํ อารโจะถฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ ฌมฺมี ถถฺ กถฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทินฺวา อายตเกน คีตสฺสเรณ
ฌมฺมํ คายนฺตสฺส อตฺตโนปิ ๓ ตสฺมี สเร สารชฺชติ ปเรปิ
ตสฺมี สเร สารชฺชนฺติ กหปติกาปิ อุชฺฌายนฺติ สรฺกฺคฺตีปิ
#๑ ย. อากจฺจนิสฺสนฺติ ฯ ๒ ม. ย. อยฺ ปาโจ นตฺถิ ฯ ๓ ม. ย. อตฺตนาปิ ฯ

นิกามยมานสฺส สมาริสุส ภงฺโก โหติ ปจฺฉิมา ชนตา ทิฏฺฐานุ-
คฺติมาปชฺชติ ๑ อิม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อาทีนวา อายตเกน
กิตฺตสฺสเรณ ฌมฺมํ คายนุตฺตสฺส น ภิกฺขเว อายตเกน กิตฺตสฺสเรณ
ฌมฺโม คายิตพุโป โย คาเยยฺย อาปคฺติ ทุกฺกภูตฺตสาติ ฯ

[๒๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู สรภณฺเณ กุกฺกัจจายนฺติ ฯ
อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจตุํ ฯ อุนฺชานามิ
ภิกฺขเว สรภณฺณนฺติ ฯ

[๒๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู พาทิรโลมิ
อฺฉณฺณี ชาเรนฺติ ฯ มนฺุสฺสา อฺชฺฉณฺยานฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิ กามภิกิโนติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจตุํ ฯ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว พาทิรโลมิ อฺฉณฺณี ชาเรตพฺพา โย ชาเรยฺย
อาปคฺติ ทุกฺกภูตฺตสาติ ฯ

[๒๓] เตน โข ปน สมเยน รยฺโล มกฺคสฺส เสนิยสฺส
พิมฺพิสาร์สฺส อาราม อมฺพา ผลิโน ๒ โหณฺติ ฯ รยฺณา จ ๓ มกฺเชน
เสนิเยน พิมฺพิสาร์เนน อุนฺณฺณตํ โหติ ยถาสฺมึ อยฺยา อมฺพํ
ปริภฺวชนฺตฺติ ฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ตฺรณฺณเณว อมฺพํ ปาตาเปตฺวา
ปริภฺวชีสุ ฯ รยฺโล จ มกฺคสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสาร์สฺส อมฺเพน
อตุโถ โหติ ฯ อถ โข ราชา มกฺโข เสนิโย พิมฺพิสาร์
มนฺุสฺเส อาณาเปสิ คจฺจถ ภเณ อารามํ กนฺตฺวา อมฺพํ
#๑ ม. ย. ทิฏฺฐานุคฺติ อาปชฺชติ ฯ ๒ ย. ผลิตา ฯ ๓ ม. อัย ปาโจ นตฺติ ฯ

อาหารถาดิ ๗ เอวิ เทวติ โข เต มนุสสา รณโณ มากชส
เสนียสส พิมพิสารสส ปฏิสสุตฺวา อารามิ คนฺตฺวา อารามปาถิ ๑
เอตทโวจฺจึ เทวสส ภณ อมฺเพน อตุโถ อมฺพิ เทถาติ ๗
นตฺถยฺยา อมฺพิ ตฺรณณฺเณว อมฺพิ ปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปริภุชฺชิสฺสูติ ๗
อถโข เต มนุสสา รณโณ มากชส สैनียสส พิมพิสารส
เอตมตฺถิ อารโจะตฺถุ ๗ สฺวปริภุชฺชิตฺถิ ภณ อຍฺຍေหิ อมฺพิ อปิจ
ภควตา มตฺตา วณฺณิตาติ ๗ มนุสสา อฺชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ
กถิ หิ นาม สมณา สกฺยปฺตฺติยา น มตฺถิ ชานิตฺวา รณโณ
อมฺพิ ปริภุชฺชิสฺสนฺตฺติติ ๗ อสฺโสตฺถุ โข ภิกฺขุ เตตฺถิ มนุสฺसानิ
อฺชฺฌายนฺตานิ ชียนฺตานิ วิปาเจนฺตานิ ๗เป๗ อถโข เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะตฺถุ ๗เป๗ น ภิกฺขเว อมฺพิ ปริภุชฺชิตพฺพิ
โย ปริภุชฺชเยยฺย อापตฺติ ทฺถกฺกฺกฺสาติ ๗

[๒๔] เตน โข ปน สมเยน อณฺตรสฺส ปฺกฺสส สงฺฆภคฺถิ
โหติ ๗ สฺวเป อมฺพเปสิกา ๒ ปกฺขิตฺตา โหนฺติ ๗ ภิกฺขุ กุกฺกฺจายนฺตา
น ปฏิกฺคณฺหนฺติ ๗เป๗ ปฏิกฺคณฺหนฺติ ภิกฺขเว ปริภุชฺช อนฺชานามิ
ภิกฺขเว อมฺพเปสิกนฺติ ๗

[๒๕] เตน โข ปน สมเยน อณฺตรสฺส ปฺกฺสส สงฺฆภคฺถิ
โหติ ๗ เตน ปริยาปฺถิสฺสู อมฺพเปสิกิ ๓ กาคฺถุ ๗ ภคฺตคฺเค สกฺเลเหว
อมฺเพหิ จรฺนฺติ ๔ ๗ ภิกฺขุ กุกฺกฺจายนฺตา น ปฏิกฺคณฺหนฺติ ๗เป๗
#๑ ยฺ. อารามปาเล ๗ ๒ ม. ยฺ. อพฺพเปสิกาโย ๗ ๓ ยฺ. เปสิกิ ๗ ๔ ม. เทนฺติ ๗

ปฏิคคณหถ ภิกขเว ปริภุชชถ อนุชานามิ ภิกขเว ปญจหิ
สมณกปเปหิ ผลํ ปริภุชชิตุํ อคฺคิปริจฺจิตํ สत्ถลปริจฺจิตํ นขปริจฺจิตํ
อพีชํ นิพพญฺญพีชณฺเวย ๑ ปญจมํ อนุชานามิ ภิกขเว อิมหิ
ปญจหิ สมณกปเปหิ ผลํ ปริภุชชิตฺตุนฺติ ฯ

[๒๖] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ อหิณา ทญฺโฆ
กาลกโต โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯเปฯ นห ๒
นฺน โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ [๓] จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน
ฝริ ฯ สเจ หิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ [๓] จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน
จิตฺเตน ฝเรยฺย น หิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อหิณา ทญฺโฆ กาลํ
กเรยฺย ฯ กตมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ ฯ วิรูปกฺขํ อหิราชกุลํ
เอราปถํ อหิราชกุลํ ฉพฺยาปฺตตํ อหิราชกุลํ กณฺหาโคตมกํ
อหิราชกุลํ นห ๒ นฺน โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ
เมตฺเตน จิตฺเตน ฝริ ฯ สเจ หิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมานิ
จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝเรยฺย น หิ โส
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อหิณา ทญฺโฆ กาลํ กเรยฺย ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อิมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝริตฺถํ อตฺตคฺคตฺติยา
อตฺตรกฺขาย อตฺตปริตฺตาย ๔ ฯ เอวญจ ปน ภิกฺขเว กาทพฺพิ

[๒๗] วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺถํ เมตฺถํ เอราปเถหิ เม

ฉพฺยาปฺตเตหิ เม เมตฺถํ เมตฺถํ กณฺหาโคตมเกหิ จ

#๑ ยฺ. นิพพญฺญพีชณฺเวย ฯ ๒ ม. น หิ ฯ ๓ ม. อิมานิ ฯ ๔ ม. ยฺ. รา.

#อตฺตปริตฺตํ กาคุํ ฯ

อปาทเกหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ ทิปาทเกหิ ๑ เม

จตุปฺปเทหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ พหุปฺปเทหิ เม

มา มํ อปาทโก หีสิ มา มํ หีสิ ทิปาทโก ๑

มา มํ จตุปฺปโท หีสิ มา มํ หีสิ พหุปฺปโท ๑

สพฺเพ สตฺตา สพฺเพ ปาณา สพฺเพ ภูตา จ เกวลา

สพฺเพ ภทฺธานิ ปสฺสนตุ มา กิณฺจิ ปาปมาคมา ๑

อปฺปมาโณ พุทฺโธ อปฺปมาโณ ฌมฺโม อปฺปมาโณ สงฺโฆ

ปมาณวนฺตานิ สิริสฺปานิ ๒ อหิ วิจฺฉิกา สตปฺที อุณฺณนาภิ สรพฺ

มุสิกา กตา เม รกฺขา กตา เม ปริตฺตา ๔ ปฏิกฺกมนฺตุ

ภูตานิ โสหํ นโม ภควโต นโม สตฺตุนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานนฺติ [๕] ๑

[๒๘] เตน โข ปน สมเยน อณฺตโร ภิกฺขุ อนภิริตฺยา ปีฬิโต

อตุตฺโน องฺกชาตํ ฉินฺหิ ๑เปฯ ภควโต เอตมตฺถิ อโรเจตุ ๑

๑เปฯ อณฺตมฺหิ โส ภิกฺขเว โมฆปริโส ฉินฺหิตพฺพมฺหิ ๖ อณฺถิ

ฉินฺหิ น หิ ๗ ภิกฺขเว อตุตฺโน องฺกชาตํ ฉินฺหิตพฺพํ ๘ โย

ฉินฺหเตยฺย อาปตฺติ อุลลจฺจยสฺสาติ ๑

[๒๙] เตน โข ปน สมเยน ราชกหฺกสฺส เสฏฺฐิสฺส มหคฺฆสฺส

จฺนฺทนสารสฺส จฺนฺทนคณฺจิ อฺปฺปนฺนา โหติ ๑ อถ โข ราชกหฺกสฺส

#๑ ม. ยฺ. ทฺวิปาทเกหิ ๑ ๒ ม. สิริสฺปานิ ๑ ๓ ม. ยฺ. อุณฺณนาภิ ๑

#๔ ม. กตฺ เม ปริตฺตํ ๑ ๕ ยฺ. อนฺชานามิ ภิกฺขเว โลหิตฺ โมเจตุ ๑

#๖ ยฺ. เฉตพฺพมฺหิ ๑ ๗ ม. ยฺ. อยฺ ปาโง นตฺถิ ๑ ๘ ม. ยฺ. เฉตพฺพํ ๑

เสฏฺฐิสฺส เอตทโหสิ ยนฺนุนาหิ อิมาย จนฺทนคณฺฐิยา ปตฺตํ
ลิตฺทาเปยฺยํ ๑ ลิตฺถจ ๒ เม ปรีโภกํ ภวิสฺสติ ปตฺตณฺจ ทานํ
ทสฺสามิตฺติ ๗ อถโข ราชคหโก เสฏฺฐี ตาย จนฺทนคณฺฐิยา ปตฺตํ
ลิตฺทาเปตฺวา สิกฺกาขิ อุทฺทิตฺวา เวพฺพคฺเค ๓ อาลคฺเคตฺวา เวพฺพปรฺมปราย
วาทิตฺวา ๔ เอวมาย โย สมฺมโน วา พฺรหฺมโน วา อรหา
เจว อิทฺธิมา จ ทินฺนํเยว ปตฺตํ โอิหฺรตฺตติ ๗

[๓๐] อถโข ปฺรูโณ กสฺสโป เยน ราชคหโก เสฏฺฐี
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ราชคหกํ เสฏฺฐี เอตทโวจ อหิ หิ
คหปติ อรหา เจว อิทฺธิมา จ เทหิ เม ปตฺตณฺติ ๗ สเจ
ภนฺเต อายสฺมา อรหา เจว อิทฺธิมา จ ทินฺนํเยว ปตฺตํ
โอหฺรตฺตติ ๗ อถโข มกฺขลิตฺติ โคสาโล อชิโต เกสกมฺพลี ๕
ปฏฺฐิ กจฺจายโน สลฺชโย เวพฺพจฺปฺตโต ๖ นิกฺคณฺโจ นาฏจฺปฺตโต
เยน ราชคหโก เสฏฺฐี เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา
ราชคหกํ เสฏฺฐี เอตทโวจ อหิ หิ คหปติ อรหา เจว อิทฺธิมา
จ เทหิ เม ปตฺตณฺติ ๗ สเจ ภนฺเต อายสฺมา อรหา เจว
อิทฺธิมา จ ทินฺนํเยว ปตฺตํ โอิหฺรตฺตติ ๗

[๓๑] เตน โข ปน สมฺเยน อายสฺมา จ มหาโมคฺคฺคฺลลาโน
#๑ ม. เลขาเปยฺยํ ๗ ๒ ม. ย. เลขณฺจ ๗ ๓ ย. ปฏฺฐิปีตฺวา เวพฺพคฺเค ๗
#๔ ม. ย. พนฺธิตฺวา ๗ ๕ ย. เกสกมฺพลี ๗ ๖ ย. เพลฏฺฐิจฺปฺตโต ๗

อายุสฺมา จ ปิณฺโฑลภารทฺวาโซ ปุพฺพณฺหสมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย
ราชคหํ ปิณฺฑทาย ปาวีสึสุ ฯ อายุสฺมาปี โข ปิณฺโฑลภารทฺวาโซ
อรหา เจว อิทฺธิมา จ ฯ อายุสฺมาปี โข มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน
อรหา เจว อิทฺธิมา จ ฯ อถ โข อายุสฺมา ปิณฺโฑลภารทฺวาโซ
อายุสฺมนฺตํ มหาโมคฺคฺคฺลฺลันํ เอตทโวจ คจฺจนฺวฺโส โมคฺคฺคฺลฺลาน
เอตํ ปตฺตํ โอรฺห ตฺยฺเหโส ปตฺโตตฺติ ฯ อายุสฺมาปี โข
โมคฺคฺคฺลฺลาโน อายุสฺมนฺตํ ปิณฺโฑลภารทฺวาซํ เอตทโวจ คจฺจนฺวฺโส
ภารทฺวาซ เอตํ ปตฺตํ โอรฺห ตฺยฺเหโส ปตฺโตตฺติ ๑ ฯ อถ โข
อายุสฺมา ปิณฺโฑลภารทฺวาโซ เวหาถํ อพฺภุคฺคฺนตฺวา ตํ ปตฺตํ
คเหตฺวา ติกฺขตฺตํ ราชคหํ อนุปรียายิ ๒ ฯ

[๑๒] เตน โข ปน สมเยน ราชคหโก เสฏฺฐิ สปุตฺตทาโร
สเก นิเวสเน จิตฺโต โหติ ปณฺชลิโก นมสฺสฺมาโน อิวฺเณ ฆนฺเต
อยุโย ภารทฺวาโซ อมฺหากํ นิเวสเน ปตฺติฏฺฐาตฺติ ฯ อถ โข อายุสฺมา
ปิณฺโฑลภารทฺวาโซ ราชคหคฺคฺสฺส เสฏฺฐิคฺคฺสฺส นิเวสเน ปตฺติฏฺฐาติ ฯ

#๑ ม. ยฺ. รา. เตน โข ปน สมเยน อายุสฺมา จ มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน ฯเปฯ ปาวีสึสุ ฯ

#อถ โข อายุสฺมา ปิณฺโฑลภารทฺวาโซ อายุสฺมนฺตํ มหาโมคฺคฺคฺลฺลันํ เอตทโวจ อายุสฺมา

#โข โมคฺคฺคฺลฺลาโน อรหา เจว อิทฺธิมา จ คจฺจนฺวฺโส โมคฺคฺคฺลฺลาน เอตํ ปตฺตํ โอรฺห

#ตฺยฺเหโส ปตฺโตตฺติ ฯ อายุสฺมา โข ปิณฺโฑลภารทฺวาโซ อรหา เจว อิทฺธิมา จ คจฺจนฺวฺโส

#ภารทฺวาซ เอตํ ปตฺตํ โอรฺห ตฺยฺเหโส ปตฺโตตฺติ ฯ ๒ ยฺ. อนุปรียายิ ฯ

อถโข ราชคหโก เสฏฺฐิ อายสฺมโต ปิณฺโฑลภารทฺวาชสฺส หตฺถโต
ปตฺตํ คเหตุวา มหคฺขสฺส ขาทนียสฺส ปุเรตฺวา อายสฺมโต ปิณฺโฑลภารทฺวาชสฺส
อทาสี ๑ ฯ อถโข อายสฺมา ปิณฺโฑลภารทฺวาไซ
ตํ ปตฺตํ คเหตุวา อารามํ อคมาสี ฯ อสฺโสสุํ โข มนุสฺสา
อยุเณ กิร ปิณฺโฑลภารทฺวาเชน ราชคหคฺขสฺส เสฏฺฐิสฺส ปตฺโต
โอรุโหริโตติ ฯ เต จ มนุสฺสา อจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา อายสฺมนฺตํ
ปิณฺโฑลภารทฺวาชํ ปิณฺฺจโต ปิณฺฺจโต อนุพฺนธิสฺสุ ฯ อสฺโสสิ โข
ภควา อจฺจาสทฺทํ มหาสทฺทํ สุตฺวาน อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ
กึ นุ โข โส อานนฺท อจฺจาสทฺโท มหาสทฺโทติ ฯ อายสฺมตา
ภนฺเต ปิณฺโฑลภารทฺวาเชน ราชคหคฺขสฺส เสฏฺฐิสฺส ปตฺโต โอรุโหริโต
อสฺโสสุํ โข ภนฺเต มนุสฺสา อยุเณ กิร ปิณฺโฑลภารทฺวาเชน
ราชคหคฺขสฺส เสฏฺฐิสฺส ปตฺโต โอรุโหริโตติ เต จ ภนฺเต มนุสฺสา
อจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา อายสฺมนฺตํ ปิณฺโฑลภารทฺวาชํ ปิณฺฺจโต
ปิณฺฺจโต อนุพฺนธา ๒ โส เอโส ภควา ๑ อจฺจาสทฺโท มหาสทฺโทติ ฯ
[๓๓] อถโข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรณเณ ภิกฺขุสงฺฆํ
สนฺนินฺปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ ปิณฺโฑลภารทฺวาชํ ปฏฺิปุจฺฉิ สจฺจํ
กิร ตยา ภารทฺวาช ราชคหคฺขสฺส เสฏฺฐิสฺส ปตฺโต โอรุโหริโตติ ฯ
#๑ ย. ปาทาสี ฯ ๒ ย. อนุพฺนธา ฯ ๓ ม. ย. ภนฺเต ภควา ฯ

สจฺจํ ภควาติ ฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา อนนฺจฺฉวีกิ ๑ ภาวทฺวาช
อนนฺโลมิกิ อปฺปฏิรูปี อสฺสามณฺกํ อกฺปิยํ อกรณฺยํ กถํ หิ
นาม ตฺวํ ภาวทฺวาช ฉวสฺส ทารุปฺตตฺสฺส การณา คิหิณํ อุตฺตริ-
มนุสฺสธมฺมํ อิทฺธิปาฎิหาริยํ ทสฺเสตฺสฺสตี เสยฺยถาปี นาม ๒ ภาวทฺวาช
มาตุคาโม ฉวสฺส มาสกรุปฺสฺส การณา โกปิณํ ทสฺเสติ เอวเมว
โฆ ตยา ภาวทฺวาช ฉวสฺส ทารุปฺตตฺสฺส การณา คิหิณํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ
อิทฺธิปาฎิหาริยํ ทสฺสตีตํ เนตํ ภาวทฺวาช อปฺปสนฺนानํ
วา ปสาทาย ฯเปฯ วิครหิตฺวา ธมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
น ภิกฺขเว คิหิณํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อิทฺธิปาฎิหาริยํ ทสฺเสตฺตพฺพิ
โย ทสฺเสยฺย อापฺตฺติ ทฺกฺกฏฺสฺส กิณฺทเถตํ ภิกฺขเว ทารุปฺตตํ
สกลฺกิ สกลฺกิ กริตฺวา ๓ ภิกฺขุณํ อณฺชนปปีสนํ ๔ เทถ น จ ภิกฺขเว
ทารุปฺตโต ชาเรตฺตพฺพิ โย ชาเรยฺย อापฺตฺติ ทฺกฺกฏฺสฺสชาติ ฯ

[๓๔] เตน โฆ ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อฺจฺจาวเจ
ปฺตฺเต ชาเรนฺติ โสวณฺณมฺมํ รูปิยมฺมํ ฯ มนุสฺสา อฺชฺฉาณฺติ
จियฺนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ
ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว โสวณฺณมโย
ปฺตฺโต ชาเรตฺตพฺพิ น รูปิยมโย ปฺตฺโต ชาเรตฺตพฺพิ น
มณฺนิมโย ปฺตฺโต ชาเรตฺตพฺพิ น เวพฺุริยมโย ปฺตฺโต ชาเรตฺตพฺพิ
น ผลิกมโย ปฺตฺโต ชาเรตฺตพฺพิ น กัสมโย ปฺตฺโต ชาเรตฺตพฺพิ
#๑ ยฺ. อนนฺจฺฉวียํ ๑ ๒ ม. ยฺ. อยํ สทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ม. ยฺ. กตฺวา ฯ
#๔ ม. ยฺ. อณฺชนปปีสนํ ฯ

น กาจมโย ปตุโต ชาเรตพุโพ น ติปุมโย ปตุโต ชาเรตพุโพ
น สีสมโย ปตุโต ชาเรตพุโพ น ตมพโลหมโย ปตุโต
ชาเรตพุโพ โย ชาเรยฺย อาปตุติ ทุกกฏสฺส อฺนุชานามิ ภิกฺขเว
เทว ปตุเต อโยปตุตํ มตฺติกาปตุตฺตุนฺติ ฯ

[๑๕] เตน โข ปน สมเยน ปตุตมฺถํ ฆํสียติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว ปตุตมณฺฑลนฺติ ฯ

[๑๖] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อฺจฺจาวจานิ
ปตุตมณฺฑลานิ ชาเรนฺติ โสวณฺณมยํ รุปฺปมยํ ฯ มนุสฺสา อฺชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อฺจฺจาวจานิ
ปตุตมณฺฑลานิ ชาเรตพุพานิ โย ชาเรยฺย อาปตุติ ทุกกฏสฺส
อฺนุชานามิ ภิกฺขเว เทว ปตุตมณฺฑลานิ ติปุมยํ สีสมยฺนฺติ ฯ
พหฺลานิ ปตุตมณฺฑลานิ ๑ น อจฺจุปฺยนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อโรเจสฺสุ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว ลิชิตฺตุนฺติ ฯ วลี ๒ โหนฺติ ฯเปฯ
อฺนุชานามิ ภิกฺขเว มกรทฺนตํ ฉินฺทิตฺตุนฺติ ฯ

[๑๗] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ จิตฺรานิ
ปตุตมณฺฑลานิ ชาเรนฺติ รูปกาคิณฺณานิ ภิตฺติกมฺมกตานิ ๓ ตานิ
รติกายปี ทสฺเสนฺดา อาหิณฺฑนฺติ ฯ มนุสฺสา อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนติ ฯ ภควโต
#๑ ม. ยฺ. มณฺฑลานิ ฯ ๒ ยฺ. วลี ฯ ๓ ยฺ. รูปโภคิณฺณานิ ภิตฺติกมฺมกตานิ ฯ

เอตมตฺถิ อารโจะสิ ๑ น ภิกฺขเว จิตฺรานิ ปตฺตมณฺฑลานิ
ชาเรตฺตพฺพานิ รูปกาคิณฺณานิ ภิตฺตติกมฺมกตานิ โย ชาเรยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว ปกตฺติมณฺฑลนฺติ ๑

[๓๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ โสทกํ ๑ ปตฺตํ ปฏิสาเมนฺติ ๑
ปตฺโต ทุสฺสติ ๑ ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะสิ ๑เป๑ น ภิกฺขเว
โสทโก ๑ ปตฺโต ปฏิสาเมตฺตพฺโพ โย ปฏิสาเมยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกภูสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว โอตฺตาเปตฺวา ปตฺตํ ปฏิสาเมตฺตฺนฺติ ๑

[๓๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ สตฺถกํ ปตฺตํ โอตฺตาเปนฺติ ๑
ปตฺโต ทุคฺคนฺโธ โหติ ๑ ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะสิ ๑เป๑
น ภิกฺขเว สตฺถโก ปตฺโต โอตฺตาเปตฺตพฺโพ โย โอตฺตาเปยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว นิรฺรทกํ ๒ กตฺวา
โอตฺตาเปตฺวา ปตฺตํ ปฏิสาเมตฺตฺนฺติ ๑

[๔๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อฺุณฺเฬ ปตฺตํ นิตฺถนฺติ ๑
ปตฺตตฺสฺส วณฺโณ ทุสฺสติ ๑ ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะสิ ๑ น
ภิกฺขเว อฺุณฺเฬ ปตฺโต นิตฺถิตฺตพฺโพ โย นิตฺถเยยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกภูสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว มฺหุตฺตํ อฺุณฺเฬ โอตฺตาเปตฺวา
ปตฺตํ ปฏิสาเมตฺตฺนฺติ ๑

[๔๑] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลฺลา ปตฺตา อชฺโฆกาเส
อนาธารา นิกฺขิตฺตา โหณฺติ ๑ วาตมณฺฑลิกาย อวภูตฺตฺวา ๓ ปตฺตา
#๑ ยฺ. สตฺถโก ๑ ๒ ม. ยฺ. โวทกํ ๑ ๓ ม. อวภูตฺตฺวา ๑

ภิกษุสี่ผู้ ๆ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิผู้ ๆเปฯ อนุชานามิ ภิกษเว
ปตตาคารกนติ ฯ

[๔๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกษุ มิตมนเต ปตตัม นิกขิปนติ ฯ
ปรีวภูฏิตวา ปตโต ภิกษติ ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ
ผู้ ๆเปฯ น ภิกษเว มิตมนเต ปตโต นิกขิปปิตพโพ โย นิกขิเปยย
อาปตติ ทุกกภูตฺสาติ ฯ

[๔๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกษุ ปรีกณฺทนเต ปตตัม
นิกขิปนติ ฯ ปรีวภูฏิตวา ๑ ปตโต ภิกษติ ฯ ภควโต เอตมตถัม
อารโจะสิ ผู้ ๆเปฯ น ภิกษเว ปรีกณฺทนเต ปตโต นิกขิปปิตพโพ
โย นิกขิเปยย อาปตติ ทุกกภูตฺสาติ ฯ

[๔๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกษุ นมายัม ๒ ปตตัม นิกฺกษฺชนติ ฯ
โองฺโจะ ฌัมสิยติ ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ผู้ ๆเปฯ อนุชานามิ
ภิกษเว ตินฺสนนฺถารกนติ ฯ ตินฺสนนฺถารโก อูปลิกาทิ ขษฺชติ ฯ
ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ผู้ ๆเปฯ อนุชานามิ ภิกษเว โฉปกนติ ฯ
โฉปกัม อูปลิกาทิ ขษฺชติ ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ผู้ ๆเปฯ
อนุชานามิ ภิกษเว ปตตมาพกนติ ฯ ปตตมาพกา ปรีปติตฺวา
ปตโต ภิกษติ ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ผู้ ๆเปฯ อนุชานามิ
ภิกษเว ปตตกฺกนฺโฑลิกนติ ฯ ปตตกฺกนฺโฑลิกาย ปตโต อุกฺกนฺสิยติ ๓ ฯ
ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ผู้ ๆเปฯ อนุชานามิ ภิกษเว
#๑ ม. ย. ปรีปติตฺวา ฯ ๒ ม. ย. นมาย ฯ ๓ ม. ย. ฌัมสิยติ ฯ

ปตฺตตฺถวีกนฺติ ฯ อํสวทฺธโก น โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อํสวทฺธกํ พนฺชนสฺสตฺตกนฺติ ฯ

[๔๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิตฺติจีเลปี นาคทนฺตเกปี
ปตฺตํ ลกฺเขนฺติ ฯ ปริปตฺติวา ปตฺโต ภิชฺชติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว ปตฺโต ลกฺเขตฺตพฺโพ โย ลกฺเขยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๔๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู มลฺลเจ ปตฺตํ นิกฺขิปนฺติ ฯ
สตีสมฺโหมสา นิสีทนฺตา โอตฺถริตฺวา ปตฺตํ ภินฺทนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว มลฺลเจ ปตฺโต นิกฺขิปิตฺตพฺโพ
โย นิกฺขิเปยฺย อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๔๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ปีเจ ปตฺตํ นิกฺขิปนฺติ ฯ
สตีสมฺโหมสา นิสีทนฺตา โอตฺถริตฺวา ปตฺตํ ภินฺทนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว ปีเจ ปตฺโต นิกฺขิปิตฺตพฺโพ
โย นิกฺขิเปยฺย อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๔๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู องฺเก ปตฺตํ นิกฺขิปนฺติ ฯ
สตีสมฺโหมสา อฏฺฐนฺติ ๑ ฯ ปริปตฺติวา ปตฺโต ภิชฺชติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว องฺเก ปตฺโต นิกฺขิปิตฺตพฺโพ
โย นิกฺขิเปยฺย อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๔๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ฉตฺเต ปตฺตํ นิกฺขิปนฺติ ฯ
วาทมณฺฑลิกาย ฉตฺตํ อุกฺขิปิยฺติ ฯ ปริปตฺติวา ปตฺโต ภิชฺชติ ฯ
#๑ ย. วฏฺฐนฺติ ฯ

ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗เป๗ น ภิกฺขเว ฆตฺเต ปตฺโต
นิกฺขิปิตฺตํ โย นิกฺขิเปยฺย อปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺสาติ ๗

[๕๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ปตฺตหตฺถา กวาภู
ปณามนฺติ ๗ กวาญฺ ๑ อวญฺญิตฺวา ปตฺโต ภิชฺชติ ๗ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗เป๗ น ภิกฺขเว ปตฺตหตฺถเณน ภิกฺขุณา
กวาภู ปณามตฺตํ โย ปณามเยยฺย อปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺสาติ ๗

[๕๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ตุมฺพกฺกฺกาเห ๒ ปีณฺทาย
จรณฺติ ๗ มนฺุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ๗เป๗ เสยฺยถาปี
ตฺตฺถิยาติ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗เป๗ น ภิกฺขเว
ตุมฺพกฺกฺกาเห ๒ ปีณฺทาย จริตฺตํ โย จเรยฺย อปตฺติ
ทุกกฺกฺกฺสฺสาติ ๗

[๕๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ฌญิกฺกฺกาเห ๓ ปีณฺทาย
จรณฺติ ๗ มนฺุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ๗เป๗ เสยฺยถาปี
ตฺตฺถิยาติ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗เป๗ น ภิกฺขเว
ฌญิกฺกฺกาเห ๓ ปีณฺทาย จริตฺตํ โย จเรยฺย อปตฺติ
ทุกกฺกฺกฺสฺสาติ ๗

[๕๓] เตน โข ปน สมเยน อลฺลตโร ภิกฺขุ สพฺพปฺปฺสฺสุทฺธิโก
โหติ ๗ โส ฉวสฺสํสฺส ปตฺตํ ฐาเรติ ๗ อลฺลตฺรา อิตฺถิ
#๑ ม. ยฺ. กวาญฺ ๑ ๒ ม. ยฺ. ตุมฺพกฺกฺกาเห ๑ ๓ ยฺ. ฌญิกฺกฺกาเห ๑

ปสฺสิตฺตฺวา ภูตฺตา วิสฺสรมกาสี อพฺภุมเม ปีสฺสโ จ วัตตฺยณฺติ ๑ ฯ
มนุสฺสฺสา อุชฺฌายณฺติ จิยณฺติ วิปฺปาเจณฺติ กถํ หิ นาม สมณฺณา
สทฺถฺยปฺตฺตฺติยา ฉวสฺสึสฺส ปตฺตํ ชาเรสฺสณฺติ เสยฺยถาปี ปีสฺสัจฺจุลฺลิกาทิ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว ฉวสฺสึสฺส ปตฺโต
ชาเรตฺตฺตฺโป โย ชาเรยฺย อปตฺตติ ทฺถกฺกฺกฺกฺส น จ ภิกฺขเว
สพฺพปฺสฺสูกฺกฺกเณ ภวิตฺตฺตฺตฺตฺต โย ภเวยฺย อปตฺตติ ทฺถกฺกฺกฺกฺสชาติ ฯ

[๕๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ จลกานิปี อฏฺฐิกานิปี
อุจฺฉินฺนุจฺจทกฺกปี ปตฺตเตน นีหฺรณฺติ ฯ มนุสฺสฺสา อุชฺฌายณฺติ จิยณฺติ
วิปฺปาเจณฺติ ยสฺมึเยวิเม สมณฺณา สทฺถฺยปฺตฺตฺติยา ภูณฺชนฺติ โส
ว เนสฺสิ ปฏฺฐิกฺกโหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ น
ภิกฺขเว จลกานิ วา อฏฺฐิกานิ วา อุจฺฉินฺนุจฺจทกฺก วา ปตฺตเตน
นีหฺริตฺตฺตฺต โย นีหฺเรยฺย อปตฺตติ ทฺถกฺกฺกฺกฺส อณฺุชานามิ
ภิกฺขเว ปฏฺฐิกฺกฺกฺกหนฺติ ฯ

[๕๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ หตฺถเณน จิวริ วิฆาเลตฺตฺวา ๒
จิวริ สิทฺตฺเพณฺติ ฯ จิวริ วิโลมํ ๓ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสฺสุ ฯเปฯ อณฺุชานามิ ภิกฺขเว สตฺถกํ นมตฺกนฺติ ฯ

[๕๖] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส ทณฺุทสตฺถกํ อุปฺปนฺนํ
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ อณฺุชานามิ ภิกฺขเว
#๑ ยฺ. วัตตมนฺติ ฯ ๒ ม. หตฺถเณน วิฆาเลตฺตฺวา ฯ ยฺ. หตฺถเณน วิปฺปาญฺเจตฺตฺวา ฯ
#๓ ม. วิโลมิกํ ฯ

ทณฺฑตฺตกนฺตฺติ ฯ

[๕๑] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อจฺจาวเจ
สตฺถกทณฺฑเต ชาเรนฺตฺติ โสวณฺณมยฺม รุเปียมยฺม ฯ มนุสฺสา อชฺฌายนฺตฺติ
จียนฺตฺติ วิปาเจนฺตฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนตฺติ ฯเปฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อจฺจาวจา
สตฺถกทณฺฑทา ชาเรตพฺพา โย ชาเรยฺย อาปตฺติ ทฺถกฏสฺส
อนุชานามิ ภิกฺขเว อฏฺฐิมยฺม ทนฺตมยฺม วิสาณมยฺม นพมยฺม เวพฺพมยฺม
กฏฺฐมยฺม ชตฺตมยฺม ผลมยฺม โลหมยฺม สงฺขนาภิมยฺมตฺติ ฯ

[๕๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ กุฏกฏปตฺเตนปี
เวพฺพเปตฺติกายปี จีวรํ สิปฺพนฺตฺติ ฯ จีวรํ ทุสฺสิปฺพิตฺติ โหตฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สฺวจินฺตฺติ ฯ สฺวจิโย
กณฺณกิตาโย โหนตฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สฺวจินาฬิกนฺตฺติ ฯ
นาฬิกายปี กณฺณกิตาโย โหนตฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
กิณฺเณน ปุเรตฺตุนฺตฺติ ฯ กิณฺเณปี กณฺณกิตาโย โหนตฺติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว สตฺตฺถยา ๑ ปุเรตฺตุนฺตฺติ ฯ สตฺตฺถยาปี กณฺณกิตาโย
โหนตฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สริตกนฺตฺติ ฯ สริตเกปี กณฺณกิตาโย
โหนตฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว มธฺฐิสฺสทฺถเกน สาเรตฺตุนฺตฺติ ฯ
สริตกมฺปิ ปริภิชฺชตฺติ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สริตสิปาฏิกนฺตฺติ ๒ ฯ

[๕๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ตตฺถ ตตฺถ จีตํ นิขณฺติววา
#๑ ยฺ. รา. สตฺตฺถยา ฯ ๒ ม. สริตกสิปาฏิกนฺตฺติ ฯ

สมพนฺธิตฺวา จีวรํ สัพฺเพนฺติ ฯ จีวรํ วิกณฺณํ โหติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว กจฺฉินํ กจฺฉินรชฺชํ
ตตฺถ ตตฺถ โอปนฺธิตฺวา จีวรํ สัพฺเพตฺถนฺติ ฯ วิสเม กจฺฉินํ
ปตฺถนฺติ ฯ กจฺฉินํ ปริภิชฺชติ ฯเปฯ น ภิกฺขเว วิสเม กจฺฉินํ
ปตฺถริตพฺพํ โย ปตฺถเรยฺย อปตฺติ ทุกฺกณฺสุสฺสาคี ฯ ฉมายํ
กจฺฉินํ ปตฺถนฺติ ฯ กจฺฉินํ ปัสฺสูกิตฺตํ โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ติณฺสนถารกนฺติ ฯ กจฺฉินสฺส อนฺโต ชิริติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อนุวตฺตํ ปริภณฺจํ อารโจะตฺถนฺติ ฯ กจฺฉินํ นปฺโปโหติ
ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ทณฺฑกจฺฉินํ วิทลกํ ๑ สลาคํ วินนฺทรชฺชํ
วินนฺทรนฺตตฺถกํ วินนฺธิตฺวา ๒ จีวรํ สัพฺเพตฺถนฺติ ฯ สุตฺตนฺตริกาโย
วิสมา โหนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว กพฺพิมฺพกนฺติ ฯ สุตฺตา
วงฺกา โหนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว โมฆสฺสุตฺตกนฺติ ฯ

[๖๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อโชเตหิ ปาเทหิ กจฺฉินํ
อกฺกมฺนฺติ ฯ กจฺฉินํ ทุสฺสติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว อโชเตหิ ปาเทหิ กจฺฉินํ อกฺกมิตพฺพํ โย
อกฺกเมยฺย อปตฺติ ทุกฺกณฺสุสฺสาคี ฯ

[๖๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อลฺลหิ ปาเทหิ กจฺฉินํ
อกฺกมฺนฺติ ฯ กจฺฉินํ ทุสฺสติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ
#๑ ม. ย. ปีทลกํ ฯ ๒ ย. วินนฺทรชฺชํ วินนฺทรนฺตตฺถกํ วินนฺธิตฺวา ฯ

๗เปฯ น ภิกฺขเว อลฺลเหหิ ปาเทหิ กจฺฉิํ อกฺกมิตพฺพํ โย
อกฺกเมยฺย อาปตฺติ ทุคฺคกฺกุสฺสาติ ฯ

[๖๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ สอุปาหนา กจฺฉิํ อกฺกมนฺติ ฯ
กจฺฉิํ ทุสฺสติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗เปฯ น ภิกฺขเว
สอุปาหนเนน กจฺฉิํ อกฺกมิตพฺพํ โย อกฺกเมยฺย อาปตฺติ
ทุคฺคกฺกุสฺสาติ ฯ

[๖๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ จีวรํ สิปฺพะเนตฺตา อํกุติยา
ปฏิกฺคณฺหนฺติ ฯ อํกุติโย ทุกฺขา โหนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสฺสุ ๗เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปฏิกฺคณฺหนฺติ ฯ

[๖๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อจฺจาวเจ
ปฏิกฺคเห ชาเรนฺติ โสวณฺณมยํ รุปียมยํ ฯ มนุสฺสา อจฺจายนฺติ
จियนฺติ วิปาเจนฺติ ๗เปฯ เสยฺยถาปี กิหิ กามโภกิโนติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗เปฯ น ภิกฺขเว อจฺจาวจา ปฏิกฺคหา
ชาเรตพฺพา โย ชาเรยฺย อาปตฺติ ทุคฺคกฺกุสฺส อนุชานามิ
ภิกฺขเว อจฺจิมยํ ๗เปฯ สงฺขนาภิมยฺนฺติ ฯ

[๖๕] เตน โข ปน สมเยน สฺวจิโยปี สตถกาปี ปฏิกฺคหาปี นสฺสนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อาเวสนวิตถกนฺติ ฯ
อาเวสนวิตถเก สมากุลา โหนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว ปฏิกฺคหตฺถวิกนฺติ ฯ อํสวทฺธโก น โหติ
๗เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อํสวทฺธกํ พนฺธนสฺสุตถกนฺติ ฯ

[๖๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อชฺโฆกาเส ๑ จีวรํ
สีฬุเพนฺดา สีเตนปี อุณฺเหรนปี กิลมฺนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว กจฺจินสาถํ กจฺจินมณฺฑปฺนฺติ ฯ
กจฺจินสาธา นีจวตฺตฺถกา โหติ ฯ อุทเกน โอตฺถกรียนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว อฺจฺจวตฺตฺถกํ กาคฺคฺนฺติ ฯ
จโย ปริปตฺติ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว จินฺตํ ตโย จเย อธิฏฺฐกาจยํ
สีลาจยํ ทารุจยนฺติ ฯ อาโรหฺนฺตา วิหฺลณฺนฺติ ฯเปฯ อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว ตโย โสปาณฺเณ อธิฏฺฐกาโสปาณํ สีลาโสปาณํ
ทารุโสปาณนฺติ ฯ อาโรหฺนฺตา ปริปตฺนฺติ ฯเปฯ อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว อาลมฺพนพพาหฺนฺติ ฯ

[๖๗] เตน โข ปน สมเยน กจฺจินสาธาย ติณฺจฺจณฺณํ ปริปตฺติ
ฯเปฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว โอคฺคฺมฺเพตฺวา ๒ อฺลฺลิตฺตฺตาวลิตฺตํ กาคฺคํ
เสตวณฺณํ กาวณฺณํ เกรฺกปริกมฺมํ มาลากมฺมํ ตตฺตากมฺมํ มกรทนฺตํ
ปฺลฺยจปฺภฺจิกํ จีวรํวํสํ จีวรฺรชฺชุนฺติ ฯ

[๖๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ จีวรํ สีฬุเพตฺวา ตตฺถเว
กจฺจินํ อฺชฺฉนฺติทฺวา ปกฺกมฺนฺติ ฯ อฺนุทฺทฺเรหิปี อฺปฺจิกาหิปี ขชฺชติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว กจฺจินํ
สจฺจมฺริตฺตฺนฺติ ฯ กจฺจินํ ปริภิชฺชติ ฯเปฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว โคณฺมฺลิกาย
กจฺจินํ สจฺจมฺริตฺตฺนฺติ ฯ กจฺจินํ วินิเวจฺยติ ฯเปฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว
#๑ ม. ยฺ. อพฺโฆกาเส ฯ ๒ ยฺ. โอคฺคฺมฺเพตฺวา ฯ

พนฺธนรชฺชุนฺติ ฯ

[๖๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ กุฑฺฑเทปิ ฌมฺเภปิ กฉินฺ
อุสฺสาเปตฺวา ปกฺกมฺนฺติ ฯ ปริปฺติตฺวา กฉินฺ ภิชฺชติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว ภิตฺติชีเล วา นาคทนฺตเก
วา ลกฺเขตฺตุนฺติ ฯ

[๗๐] อถ โข ภควา ราชคฺเห ยถาภิรฺนฺตํ วิหริตฺวา เยน
เวสาลี เตน จาริกํ ปกฺกามิ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ
สฺตฺถิกมฺปิ สตฺถกมฺปิ เกสชฺชมฺปิ ปตฺเตน อาทาย กจฺฉนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว เกสชฺชตฺถวิกฺกนฺติ ฯ
อํสวทฺธโก ๑ น โหติ ฯเปฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว อํสวทฺธกํ ๑
พนฺธนสฺสตฺตกนฺติ ฯ

[๗๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ อุปาหนาย
กายพนฺธเนน ๒ พนฺธิตฺวา คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสิ ฯ อญฺจตโร
อุปาสโก ตํ ภิกฺขุ อภิวาเทฺนฺโต อุปาหนาย สีเสน ฌณฺเฐสิ ฯ
โส ภิกฺขุ มงฺกุ อโหสิ ฯ อถ โข โส ภิกฺขุ อารามํ คนฺตฺวา
ภิกฺขุณฺ อเอตมตฺถํ อโรเจสิ ฯ ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ
อฺนุชานามิ ภิกฺขเว อุปาหนตฺถวิกฺกนฺติ ฯ อํสวทฺธโก ๑ น โหติ ฯเปฯ
อฺนุชานามิ ภิกฺขเว อํสวทฺธกํ ๑ พนฺธนสฺสตฺตกนฺติ ฯ

[๗๒] เตน โข ปน สมเยน อฺนฺตรามคฺเค อุทกํ อกปฺปิยํ
โหติ ฯ ปริสฺสาวนํ น โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ

#๑ ม. อํสวทฺธ ... ฯ ๒ ย. กายพนฺธเน ฯ

อนุชานามิ ภิกขเว ปริสุทวารนฺตฺติ ฯ โจพกํ นปฺปโหติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกขเว กญฺจฺจุปริสุทวารนฺตฺติ ฯ โจพกํ นปฺปโหติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ อนุชานามิ ภิกขเว ฐมมกรกนฺตฺติ ฯ

[๗๓] เตน โข ปน สมเยน เทว ภิกขุ โกสเลสุ ชนปฺเทสุ
อทุชานมคฺคปฺปฏิปฺนฺนา โหณฺติ ฯ เอโก ภิกขุ อนาจาริ อจฺรติ ฯ
ทฺติโย ภิกขุ ตํ ภิกขุํ เอตทโวจ มา อวฺโส เอวรูปมกาสี
เนตํ กปฺปตีติ ฯ โส ตสฺมี อุปนทฺธิ ๑ ฯ อถโข โส ภิกขุ
ปิปาสาเย ปิพฺพิโต อุปนทฺธิ ๒ ภิกขุํ เอตทโวจ เทหิ เม อวฺโสP
ปริสุทวารนํ ปานิยํ ปิวิสสามิติ ฯ อุปนทฺธิ ๓ ภิกขุ น อทาสี ฯ
โส ภิกขุ ปิปาสาเย ปิพฺพิโต กาลมกาสี ฯ อถโข โส ภิกขุ
อารามํ กนฺตฺวา ภิกขุณํ เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ กิ ปน ตฺวํ
อวฺโส ปริสุทวารนํ ยาจียมาโน น อทาสีติ ฯ เอวมาวฺโสติ ฯ
เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อชฺชฌายนฺตฺติ จิยนฺตฺติ วิปาเจนฺตฺติ
กถํ หิ นาม ภิกขุ ปริสุทวารนํ ยาจียมาโน น ทสฺสตีติ ฯ อถโข
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ

[๗๔] อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเณ เอตสฺมี ปกรเณ ภิกขุสงฺฆํ
สฺนฺนฺิปาตาเปตฺวา ตํ ภิกขุํ ปฺปฏิปฺจฺฉนฺติ สจฺจํ กิร ตฺวํ ภิกขุ
ปริสุทวารนํ ยาจียมาโน น อทาสีติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯ วิครหิ
พฺพุทฺโธ ภควา อนนฺจฺฉนฺวิกํ ๔ เต โมฆปฺริสฺต อนนฺจฺฉนฺโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ
#๑ ม. ย. รา. อุปนนฺธิ ฯ ๒ ม. ย. รา. อุปนนฺธิ ฯ ๓ ม. ย. รา. อุปนนฺธิ ฯ
#๔ ย. อนนฺจฺฉนฺริยํ ฯ

อสุสามณกั อกปิยั อกรณียั กถั หิ นาม ตวั โมฆปุริส
ปรัสสาวนั ยาจิยมาโน น ทสฺสสิ เนตฺติ โมฆปุริส อปฺปสนฺนानั
วา ปสาทาย ๆเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมึ กถั กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
น ภิกฺขเว อทฺธานมคฺคปฺปฏิปฺนฺเนน ภิกฺขุณา ปรัสสาวนั ยาจิยมาเนน
น ทาทพฺพิ โย น ทเทยฺย อาปตฺติ ทฺกฺกฏสฺส น จ ภิกฺขเว
อปรัสสาวนเกน อทฺธานมคฺโค ๑ ปฺปฏิปชฺชิตฺพุโป โย ปฺปฏิปชฺเชยฺย
อาปตฺติ ทฺกฺกฏสฺส สเจ น โหติ ปรัสสาวนั วา ฐมฺมกรโก วา
สงฺฆมาฏิกณฺโณปี อธิฏฺฐาตฺพุโป อิมินา ปรัสสาเวตฺวา ปิวีสสามิตี ฯ

[๗๕] อถ โข ภควา อนุปฺพุเพน จาริกณฺจรมาโน เยน
เวสาลี ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺสํ ภควา เวสาลียั วิหฺรติ มหาวเน
กฺฎฏาคารศาลายั ฯ

[๗๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นวกมฺมํ กโรนฺติ ฯ
ปรัสสาวนั น สมฺมตฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ทณฺฑปรัสสาวนฺนฺติ ฯ ทณฺฑปรัสสาวนั น สมฺมตฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว โอตฺถริกนฺติ ๒

[๗๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ มกเสหิ อฺพุพฺพาพฺพา โหนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว มกสฺสกุฏิกนฺติ ฯ

[๗๘] เตน โข ปน สมเยน เวสาลียั ปณฺฑิตานั ภตฺตานั
ภตฺตปฺปฏิปาฏี อฏฺฐจิตา ๓ โหติ ฯ ภิกฺขุ ปณฺฑิตานิ โภชนานิ ภูณฺชิตฺวา
#๑ ม. อทฺธานโน ฯ ๒ ม. ย. โอตฺถริกนฺติ ฯ ๓ ย. อธิฏฺฐิตา ฯ รา. ปฏฺฐิตา ฯ

อภิสนฺนกายา โหนฺติ พหฺวาพาธา ฯ อถโฆ ชีวโก โกมารภจฺโจ
เวสาลี อคฺมาสี เกนจิทฺเว กรณฺเณน ฯ อทฺทสา โฆ ชีวโก
โกมารภจฺโจ ภิกฺขุ อภิสนฺนกาเย พหฺวาพาธา ทิสฺวาน เยน
ภควา เตนฺปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ
นีสิตฺติ ฯ เอกมนฺตํ นีสินฺโน โฆ ชีวโก โกมารภจฺโจ ภควนฺตํ
เอตทโวจ เอตฺรหิ ฆนฺเต ภิกฺขุ อภิสนฺนกายา พหฺวาพาธา
สาธฺว ฆนฺเต ภควา ภิกฺขุณฺโณ จงฺกมณฺจ ชนฺตาฆฺรณฺจ อนุชานาตุ
เอวํ ภิกฺขุ อปฺปาพาธา ภวิสฺสนฺตีสิตฺติ ฯ อถโฆ ภควา ชีวโก
โกมารภจฺจํ ฆมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสตฺติ สฺมาทเปตฺติ สฺมุตฺเตเชตฺติ
สฺมปฺหํเสตฺติ ฯ อถโฆ ชีวโก โกมารภจฺโจ ภควตา ฆมฺมียา
กถาย สนฺทสฺสิตฺโต สฺมาทปิตฺโต สฺมุตฺเตชิตฺโต สฺมปฺหํสิตฺโต อฏฺฐายาสนา
ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

[๗๕] อถโฆ ภควา เอตฺสฺมี นิทานเณ เอตฺสฺมี ปกรณเณ ฆมฺมี
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตตฺติ อนุชานามิ ภิกฺขเว จงฺกมณฺจ
ชนฺตาฆฺรณฺจจาติ ฯ

[๗๖] เตน โฆ ปน สฺมเณน ภิกฺขุ วิสเม จงฺกเม จงฺกมนฺติ ฯ
ปาทา ทุกฺขา โหนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจตฺถํ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว สมนํ กาคฺคฺนฺติ ฯ

[๗๗] เตน โฆ ปน สฺมเณน จงฺกโม นิจฺจวตฺถุโก โหติ ฯ
อุทเณน โอตฺถริยติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อจฺจวตฺถุโก กาคฺคฺนฺติ ฯ

จโย ปริปตติ ๗เป๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว จินิตฺตํ ตโย จเย
อิฏฺฐกาจยํ สีลาจยํ ทารุจยนฺตํ ๗ อารโหหนฺตา วิหณฺณนฺตํ ๗เป๗
อนุชานามิ ภิกฺขเว ตโย โสปาณเณ อิฏฺฐกาโสปาณํ สีลาโสปาณํ
ทารุโสปาณนฺตํ ๗ อารโหหนฺตา ปริปตฺตนฺตํ ๗เป๗ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อาลมฺพนพพาหนฺตํ ๗

[๘๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ จงฺกเม จงฺกมนฺตา
ปริปตฺตนฺตํ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจตฺตํ ๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว
จงฺกมนเวทิกนฺตํ ๗

[๘๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อชฺโฌกาเส จงฺกมนฺตา
สีเตนปี อุณฺเหรนปี กิลมฺนฺตํ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจตฺตํ ๗
อนุชานามิ ภิกฺขเว จงฺกมนสาณนฺตํ ๗ จงฺกมนสาลาญํ ตินฺนจฺจณฺณํ
ปริปตฺตติ ๗เป๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว โอคุมฺเพตฺวา ๒ อุลลิตฺตาวลิตฺตํ
กาตฺตํ เสตวณฺณํ กาวณฺณํ เกรฺกปริกมฺมํ มาลากรมฺมํ ลตากรมฺมํ
มกรทนฺตกํ ปลฺลจปฏฺฐิกํ จีวรวัสํ จีวรจรุชฺชนฺตํ ๗

[๘๔] เตน โข ปน สมเยน ชนฺตาจเร นิจฺจวตฺตูกํ โหติ ๗
อุทเกน โอตฺถกรียติ ๗เป๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว อจฺจวตฺตูกํ กาคฺชนฺตํ ๗
จโย ปริปตติ ๗เป๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว จินิตฺตํ ตโย จเย
อิฏฺฐกาจยํ สีลาจยํ ทารุจยนฺตํ ๗ อารโหหนฺตา วิหณฺณนฺตํ ๗เป๗
อนุชานามิ ภิกฺขเว ตโย โสปาณเณ อิฏฺฐกาโสปาณํ สีลาโสปาณํ
ทารุโสปาณนฺตํ ๗ อารโหหนฺตา ปริปตฺตนฺตํ ๗เป๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว
#๑ ม. ย. โอคุมฺเพตฺวา ๗

อาตมพณพหานุติ ๑ ชนุตตามรสสุท กวาภูมि น โหติ ๑เป๑ อนุชานามิ
ภิกขเว กวาภูมि ปิฏฐสงฆาภูมि อุทกขลิกิ อุตตรปาสกิ อคฺคพวภูมि ๑
กปิสีสกิ สฺวจิกิ ฆฏิกิ ตาลจฺฉิทฺทํ อาวิญจนจฺฉิทฺทํ อาวิญจนรชฺชุนฺติ ๑
ชนุตตามรสสุท กุฑฺฑปาโท ฐีรติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ๑
อนุชานามิ ภิกขเว มณฺฑลิกิ กาศุนฺติ ๑ ชนุตตามรสสุท ฐุมเนตฺตํ
น โหติ ๑เป๑ อนุชานามิ ภิกขเว ฐุมเนตฺตุนฺติ ๑

[๘๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ ชุทฺทเก ชนุตตามเร มชฺเฌ
อคฺคิฏฺฐจฺฉานํ กโรนฺติ ๑ อุปจาโร น โหติ ๑เป๑ อนุชานามิ
ภิกขเว ชุทฺทเก ชนุตตามเร เอกมณฺฑํ อคฺคิฏฺฐจฺฉานํ กาคฺคํ มหุลลเก
มชฺเฌติ ๑ ชนุตตามเร อคฺคิ มุขํ ทฺทติ ๑เป๑ อนุชานามิ ภิกขเว
มุขมตฺติกนฺติ ๑ หตฺถेเนน มตฺติกิ เตเมเนนฺติ ๑เป๑ อนุชานามิ
ภิกขเว มตฺติกาโทณิกนฺติ ๑ มตฺติกา ทฺถคฺคนฺธา โหเนนฺติ ๑เป๑
อนุชานามิ ภิกขเว วาเสตฺตุนฺติ ๑

[๘๖] เตน โข ปน สมเยน ชนุตตามเร อคฺคิ กายํ ทฺทติ
๑เป๑ อนุชานามิ ภิกขเว อุทกํ อติหริตฺตุนฺติ ๑ ปาฎิยาปี ปตฺเตนปี
อุทกํ อติหรนฺติ ๑เป๑ อนุชานามิ ภิกขเว อุทกนิธานํ ๒ อุทกสรวาณนฺติ ๑
ชนุตตามริ ติณฺจฺฉนํ น เสเทติ ๑เป๑ อนุชานามิ ภิกขเว
โอบุุมฺเพตฺวา ๓ อุลฺลิตฺตาวลิตฺตํ กาศุนฺติ ๑ ชนุตตามริ จิกฺขลฺลํ โหติ
๑เป๑ อนุชานามิ ภิกขเว สนฺถริตฺตํ ตโย สนฺถาเร ๔ อิกฺกุจกาสนฺถาริ
#๑ ม. อคฺคพวภูมิกิ ๑ ๒ ย. อุทกภูจฺฉานํ ๑ ๓ ม. ย. โอบุุมฺเพตฺวา ๑
#๔ ม. สนฺถเร ๑

สिलाสนุถาริ ทารุสนุถารนุติ ฯ จิกขลลเยว โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกขเว ไรวิตุนุติ ฯ อุทกั สนุติฏฺฐติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกขเว
อุทกนันทุทมนนุติ ฯ

[๘๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ ชนุตตามเร ฌมายิ นิสีทนุติ
คตฺตานิ กณฺฑวณฺฺติ ๑ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกขเว ชนุตตามรปิจฺจนุติ ฯ

[๘๔] เตน โข ปน สมเยน ชนุตตามริ อปริกขิตฺตํ โหติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกขเว ปริกขิปิตฺตํ ตโย ปากาเร อิกฺขกาปาการิ
สिलाปาการิ ทารุปาการนุติ ฯ โกฏฺฐโก น โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกขเว โกฏฺฐกนุติ ฯ โกฏฺฐโก นิจฺจตฺตโก โหติ ฯ อุทเกน
โอตฺตริยติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกขเว อุจฺจวตฺตกั กาคฺชนุติ ฯ
จโย ปรีปตติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกขเว จินิตฺตํ ตโย จเย
อิกฺขกาจยิ สिलाจยิ ทารุจยนุติ ฯ อาโรหนฺตา วิหณฺณนุติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกขเว ตโย โสปาณฺเ อิกฺขกาโสปาณฺํ สिलाโสปาณฺํ
ทารุโสปาณฺนุติ ฯ อาโรหนฺตา ปรีปตฺนุติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกขเว อาลมพฺนพาหนุติ ฯ โกฏฺฐกสฺส กวาภูํ น โหติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกขเว กวาภูํ ปิกฺขสฺสงฺฆาภูํ อุทฺทกฺขลิกั อุตฺตรปาสกั
อศฺคพวภูฏิกั ๒ กปปีสฺสกั สฺวจิกั ฆฏิกั ตาลจฺฉิทฺทํ อาวิณฺณจฺฉิทฺทํ
อาวิณฺณนรชฺชนุติ ฯ

[๘๕] เตน โข ปน สมเยน โกฏฺฐเก ตินฺจฺฉณฺํ ปรีปตติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกขเว โอคุมฺเพตฺวา ๓ อุตฺติตฺตาวลิตฺตํ กาคฺตุ
#๑ ม. กณฺฑวณฺฺติ ฯ ยู. กณฺฑวณฺฺติ ฯ ๒ ม. อศฺคพวภูฏิกั ฯ ๓ ม. ยู. โอคุมฺเพตฺวา ฯ

น นกฺเคน สายิตพฺพํ น นกฺเคน ปาตพฺพํ โย ปิเวยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสชาติ ฯ

[๕๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ชนฺดาฆเร ฉมายํ จีวรํ
นิกฺขิปนฺติ ฯ จีวรํ ปัสฺสทิตํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ชนฺดาฆเร ๑ จีวรํวํสํ จีวรฺรชฺชุนฺติ ฯ เทเว
วสฺสเนเต จีวรํ โอวสฺสติ ฯเปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ชนฺดาฆรฺสาลนฺติ ฯ
ชนฺดาฆรฺสาลา นิจฺจวตฺตุกา โหติ ฯ อุกฺเกน โอตฺถริยติ ฯเปฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อฺุจฺจวตฺตุกํ กาคฺคฺนฺติ ฯ จโย ปรีปตฺติ ฯเปฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว จินฺนิตฺุ ฯเปฯ อารโหณฺตา วิหณฺณนฺติ ฯเปฯ
อารโหณฺตา ปรีปตฺนฺติ ฯเปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อาลมพฺนพาหฺนฺติ ฯ

[๕๒] เตน โข ปน สมเยน ชนฺดาฆรฺสาลายํ คิณฺจณฺณํ
ปรีปตฺติ ฯเปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว โอคฺคฺมพฺเตวา อฺุลลิตฺตาวลิตฺตํ
กาคฺุ ฯเปฯ จีวรํวํสํ จีวรฺรชฺชุนฺติ ฯ

[๕๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ชนฺดาฆเรปิ อุกฺเกปิ
ปิฏฺจิปรีกมฺมํ ๒ กาคฺุ กุกฺกฺจฺจาณฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิสิโส ปฏฺิจฺฉาทีโย ชนฺดาฆรฺปฏฺิจฺฉาที
อฺุทกฺปฏฺิจฺฉาที วตฺถปฏฺิจฺฉาทีนฺติ ฯ

[๕๔] เตน โข ปน สมเยน ชนฺดาฆเร อุกฺกํ น โหติ ฯ
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. ปรีกมฺมํ ฯ

ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อุทปानนฺติ ฯ
อุทปานสฺส กฺกั ลุชฺชติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว จินิตฺตํ ตโย
จเย อิกฺกุจกาจยํ สีลาจยํ ทารุจยนฺติ ฯ อุทปาโน นีจวตฺตโก
โหติ ฯ อุทเคน โอตฺถริยติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อุจฺจวตฺตกํ กาคฺคฺนฺติ ฯ จโย ปริปตฺติ ฯเปฯ
อารโหนฺตา วิหณฺณนฺติ ฯเปฯ อารโหนฺตา ปริปตฺนฺติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อาลมฺพนพาหฺนฺติ ฯ

[๕๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ วลฺลิกาปี ๑ กายพนฺธเนนปี
อุทกํ วาเหฺนติ ๒ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อุทปानรชฺชฺนฺติ ๓ ฯ
หตฺถา ทุกฺขา โหนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ตฺถํ กรกฺกํ
จกฺกาวกฺกนฺติ ฯ ภาชฺณา พหุ ๔ ภิชฺชนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ตโย วารเก โลหฺวารกํ ทารุวารกํ จมฺมขณฺฑนฺติ ฯ

[๕๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อชฺโฆกาเส อุทกํ วาเหฺนตา
สีเตนปี อุณฺเหรนปี กิลมฺนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อุทปานสาถนฺติ ฯ อุทปานสาถาย ตินฺจจฺณณฺ
ปริปตฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว โอคุมฺเพตฺวา อุตฺถิตฺตาวลิตฺตํ
กาตฺถํ เสตวณฺณํ กาทฺถวณฺณํ เกรกฺปริกมฺมํ มาลาถมฺมํ ลตาถมฺมํ
มกรทฺนตฺถกํ ปญฺจปฏฺฐิกํ จีวรวัสํ จีวรฺรชฺชนฺติ ฯ

[๕๗] เตน โข ปน สมเยน อุทปาโน อปารุโต โหติ ฯ
#๑ ม. ย. วลฺลิกาปี ฯ ๒ ย. วาเหฺนติ ฯ ๓ ม. ย. อุทกฺวาหฺนรชฺชนฺติ ฯ
#๔ ย. พหุ ฯ

ติณจณเณหิปี ปัสสเกหิปี โอกิริยติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อปีธานนฺติ ฯ

[๘๘] เตน โข ปน สมเยน อุตกภาชนํ น สํวิชฺชติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อุตกโทณํ อุตกกฐาหนฺติ ฯ

[๘๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อารามे ตหํ ตหํ
นหายนฺติ ฯ อาราโม จิกฺขลฺโล โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อุตกจฺนฺตนิกฺกนฺติ ๑ ฯ จฺนฺตนิกา
ปากฺกา โหติ ฯ ภิกฺขุ หิริยนฺติ นหายิตฺตุ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ปริกฺขิปีตฺตุ ตโย ปากาเร อิกฺกกาปากาโร สีลาปากาโร
ทารุปาการนฺติ ฯ จฺนฺตนิกา จิกฺขลฺลา โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว สนฺตริตฺตุ ตโย สนฺถาเร ๒ อิกฺกกาสนฺถาโร สีลาสนฺถาโร
ทารุสนฺถารนฺติ ฯ อุตกํ สนฺติกฺกนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อฺตกนิตฺถมฺนฺติ ฯ

[๑๐๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณํ กตฺตานิ สิตฺติกทานิ
โหนนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อฺตกปฺปญฺจนี โฉพเคนปี ปจฺจุทฺตริตฺตุนฺติ ฯ

[๑๐๑] เตน โข ปน สมเยน อณฺตโร อฺปาสโก สงฺฆสฺส
อตฺถาย โปกฺขรณิ การตฺตกาโม โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว โปกฺขรณินฺติ ฯ โปกฺขรณียา
#๑ ม. ยฺ. จฺนฺตนิกนฺติ ฯ ๒ ม. สนฺถเร ฯ

กฺลํ ลุขชติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว จินิตฺ ตโย จเย อิกฺกุจกาจยํ
สิดาจยํ ทารุจยนฺติ ฯ อาโรหฺนฺตา วิหณฺณนฺติ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ตโย โสปาณฺณ อิกฺกุจกาโสปาณฺณํ สิดาโสปาณฺณํ
ทารุโสปาณฺณนฺติ ฯ อาโรหฺนฺตา ปริปตฺนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อาลมฺพนพพาหฺนฺติ ฯ โปกฺขรณฺณิยา อุกกํ ปุราณํ โหติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อุกกมาตีกํ ๑ อุกกนิทฺธมนนฺติ ฯ

[๑๐๒] เตน โข ปน สมเยน อลฺลตโร อฺปาสโก ภิกฺขุสงฺฆสฺส
อตุถาย นิลฺลํ ชนฺดาฆริ กตฺตุกาโม ๒ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว นิลฺลํ ชนฺดาฆรณฺติ ฯ

[๑๐๓] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ จาตุมาสํ
นีสิตฺเทน วิปฺปวสฺนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ น
ภิกฺขเว จาตุมาสํ นีสิตฺเทน วิปฺปวสิตพฺพํ โย วิปฺปวเสยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๑๐๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปุปฺผากิณฺณณฺส
สยเนสฺส สยนฺติ ฯ มนฺุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺทนฺตา ปสฺสิตฺวา
อฺขุฆาณนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ
กามโกถิโนติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว
ปุปฺผากิณฺณณฺส สยเนสฺส สยิตพฺพํ โย สยฺย อปตฺติ
#๑ ยฺ. อุกกายตีกํ ฯ ๒ ม. ยฺ. อลฺลตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส อตุถาย นิลฺลํ
#ชนฺดาฆริ กตฺตุกาโม ฯ

ทุกกกุสฺสาติ ฯ

[๑๐๕] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา คนฺธมฺปิ มาลมฺปิ
อาทาย อารามํ อากฺขณฺติ ฯ ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา น
ปฏิกฺคณฺหนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะถุํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
คนฺธํ คเหตุวา กวาณฺเณ ปญฺจกฺคฺติกํ ทาคุํ ปุปฺผิ คเหตุวา
วิหารเ อกมฺนตฺถํ นิกฺขิปีตฺถนฺติ ฯ

[๑๐๖] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส นมตํ อุปฺปนฺนํ
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะถุํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
นมตกนฺติ ฯ อถ โข ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหติ นมตํ อธิฏฺฐาตพฺพํ นุ โข
อุทาทุ วิกปฺเปตพฺพนฺติ ฯเปฯ น ภิกฺขเว นมตํ อธิฏฺฐาตพฺพํ
น วิกปฺเปตพฺพนฺติ ฯ

[๑๐๗] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อาสิตฺตกุปฺชานเ
ภฺยชฺชนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิ กามโกถิโนติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะถุํ ฯ
น ภิกฺขเว อาสิตฺตกุปฺชานเ ภฺยชิตพฺพํ โย ภฺยเชยฺย อาปฺตฺติ
ทุกกกุสฺสาติ ฯ

[๑๐๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺฉตโร ภิกฺขุ กิลาโน
โหติ ฯ โส ภฺยชฺชมาโน น สกโกถิ หตฺถเณ ปตฺถํ สนฺธาเรถุํ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะถุํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว มโพริกนฺติ ฯ

[๑๐๙] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เอกภาชเนปี

ภุชฺชนฺติ ฯ เอกถาลเกปี ปิวนฺติ ฯ เอกมณฺเจปี ตฺวณฺณฺติ ฯ
เอกตฺถรณฺปี ตฺวณฺณฺติ ฯ เอกปาวฺรณฺปี ตฺวณฺณฺติ ฯ เอกตฺถรณ-
ปาวฺรณฺปี ตฺวณฺณฺติ ๑ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว เอกภาชเน ภุชฺชิตพฺพํ น
เอกถาลเก ปาตพฺพํ น เอกมณฺเจ ตฺวณฺณฺติพฺพํ น เอกตฺถรณ-
ตฺวณฺณฺติพฺพํ น เอกปาวฺรณฺ ตฺวณฺณฺติพฺพํ น เอกตฺถรณปาวฺรณ-
ตฺวณฺณฺติพฺพํ ๒ โย ตฺวณฺณฺเยยฺย อาปตฺติ ทฺวณฺณฺตฺวา สํสาตี ฯ

[๑๑๐] เตน โข ปน สมเยน วฑฺโฒ ลิจฺฉวิ เมตฺตฺยภุมฺมชกาณํ
ภิกฺขุณฺ สหาโย โหติ ฯ อถ โข วฑฺโฒ ลิจฺฉวิ ๑ เยน เมตฺตฺยภุมฺมชกา
ภิกฺขุ เตนฺปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เมตฺตฺยภุมฺมชเก
ภิกฺขุ เอตทโวจ วนฺทามิ อยฺยาตี ฯ เอวํ วุตฺเต เมตฺตฺยภุมฺมชกา
ภิกฺขุ นาลปีสุ ฯ ทฺตฺติยมฺปี โข วฑฺโฒ ลิจฺฉวิ ๑ เมตฺตฺยภุมฺมชเก
ภิกฺขุ เอตทโวจ วนฺทามิ อยฺยาตี ฯ ทฺตฺติยมฺปี โข เมตฺตฺยภุมฺมชกา
ภิกฺขุ นาลปีสุ ฯ ตฺตฺติยมฺปี โข วฑฺโฒ ลิจฺฉวิ เมตฺตฺยภุมฺมชเก
ภิกฺขุ เอตทโวจ วนฺทามิ อยฺยาตี ฯ ตฺตฺติยมฺปี โข

- #๑ ม. ย. เอกตฺถรณฺปี ตฺวณฺณฺติ ฯ เอกปาวฺรณฺปี ตฺวณฺณฺติ ฯ
- #เอกตฺถรณปาวฺรณฺปี ตฺวณฺณฺติ ฯ ๒ ม. ย. น เอกตฺถรณ ตฺวณฺณฺติพฺพํ ฯ
- #น เอกปาวฺรณ ตฺวณฺณฺติพฺพํ ฯ น เอกตฺถรณปาวฺรณ ตฺวณฺณฺติพฺพํ ฯ
- #๓ ม. ลิจฺฉวิ ฯ เอวมฺปริ ฯ

เมตฺตยภุมมชกา ภิกฺขุ นาลปปีสุ ฯ กุยาหิ อยุยานิ อปรชฺชามิ
กิสฺส มํ อยุยา นาลปฺนฺตฺติ ฯ ตถา หิ ปน ตฺวํ อาวุโส วฑฺฒ
อเมห ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน วิเหจฺยมาเน อชฺฌเปกฺขสฺสีติ ฯ กุยาหิ
อยุยา กโรมีติ ฯ สเจ โข ตฺวํ อาวุโส วฑฺฒ อิจฺเจยฺยาสิ
อชฺเชว ภควา आयสฺมณฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ นาสาเปยฺยาติ ฯ กุยาหิ
อยุยา กโรมิ ก็ มยา สกฺกา กาคฺคฺนฺติ ฯ เอหิ ตฺวํ อาวุโส
วฑฺฒ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
เอวํ วเทหิ อิทํ ภนฺเต นจฺจนฺนํ นปฺปฏฺฐิรूपิ ยายิ ภนฺเต
ทิสฺสา อภฺยา อนฺนิตฺกา อนฺนปฺทฺทฺวา สายิ ทิสฺสา สภฺยา สอฺนิตฺกา
สอุปฺทฺทฺวา ยโต นีวาทํ ตโต ปวาทํ อุกกํ มณฺเณ อาทิตฺตํ
อยุเณ เม ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน ปชาปฺติ ทฺฐิตาติ ฯ เอวํ
อยุยาติ โข วฑฺโฒ ลิจฺฉวิ เมตฺตยภุมมชกานํ ภิกฺขุณํ ปฏฺฐิสฺสุตฺวา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภฺวาเทตฺวา
เอกมณฺตํ นิสฺสีติ ฯ เอกมณฺตํ นิสฺสินฺโน โข วฑฺโฒ ลิจฺฉวิ ภควนฺตํ
เอตทฺโวจ อิทํ ภนฺเต นจฺจนฺนํ นปฺปฏฺฐิรूपิ ยายิ ภนฺเต ทิสฺสา
อภฺยา อนฺนิตฺกา อนฺนปฺทฺทฺวา สายิ ทิสฺสา สภฺยา สอฺนิตฺกา สอุปฺทฺทฺวา
ยโต นีวาทํ ตโต ปวาทํ อุกกํ มณฺเณ อาทิตฺตํ อยุเณณ
เม ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน ปชาปฺติ ทฺฐิตาติ ฯ

[๑๑๑] อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรเณ
ภิกฺขุสงฺฆํ สนนฺิปาตาเปตฺวา आयสฺมณฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ ปฏฺฐิปุจฺฉิ

สรสิ ตฺวํ ทพฺพ เหวรูปี กตฺตา ยถายํ วทฺโฒ อหฺาติ ฯ
ยถา มํ ภนฺเต ภควา ชานาตีติ ฯ ทฺติยมฺปิ โข ภควา ฯเปฯ
ตฺติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ เอตทวโจ
สรสิ ตฺวํ ทพฺพ เหวรูปี กตฺตา ยถายํ วทฺโฒ อหฺาติ ฯ
ยถา มํ ภนฺเต ภควา ชานาตีติ ฯ น โข ทพฺพ ทพฺพา เอว
นิพฺเพเจฺนฺติ สเจ ตยา กตํ กตฺนฺติ วเทหิ สเจ อกตํ
อกตฺนฺติ วเทหิตีติ ฯ ยโตหํ ๑ ภนฺเต ชาโต นาภิชานามิ สฺปิโนนฺเตนปี
เมถุนํ ฌมฺมํ ปฏฺิเสวิตา ปเคว ชาคโรติติ ฯ

[๑๑๒] อถโฆ ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกฺขเว
สงฺโฆ วทฺตสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺตํ นิกฺกฺชชฺตุ อสมฺโภกํ สงฺฆเณ
กโรตุ ฯ

[๑๑๓] อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตฺสฺส อฺปาสกตฺส
ปตฺโต นิกฺกฺชชิตพฺโพ ภิกฺขุโน อลาภาย ปฺริสกฺกติ ภิกฺขุโน
อนตฺถาย ปฺริสกฺกติ ภิกฺขุโน อนาวาสาย ๒ ปฺริสกฺกติ ภิกฺขุ
อกฺโกสตี ปฺริภาสตี ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ เกเทติ พุทฺธสฺส อวณฺณํ
ภาสตี ฌมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสตี สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสตี
อนุชานามิ ภิกฺขเว อิมหิ อฏฺฐหฺงเคหิ สมนฺนาคตฺสฺส อฺปาสกตฺส
ปตฺตํ นิกฺกฺชชิตฺตุ ฯ

[๑๑๔] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิกฺกฺชชิตพฺโพ ฯ พุยฺตเตน
#๑ ม. ยโต อหํ ฯ ๒ ม. อวาสาย ฯ

ภิกขุณา ปฏิพลน สงฺโฆ ฌาปนตฺตพฺโพ สฺสณฺตฺต เม ภนฺเต
สงฺโฆ วทฺโฒ ลิจฺฉวิ อายสฺสมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ อมฺมฺลิกาย
สีลวิปฺตฺตติยา อนุทฺธเสติ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ สงฺโฆ
วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺตํ นิกฺกฺชฺเชยฺย อสมฺภิกํ สงฺฆเณน กเรยฺย ฯ
เอสา ฌตฺติ ฯ สฺสณฺตฺต เม ภนฺเต สงฺโฆ วทฺโฒ ลิจฺฉวิ
อายสฺสมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ อมฺมฺลิกาย สีลวิปฺตฺตติยา อนุทฺธเสติ ฯ
สงฺโฆ วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺตํ นิกฺกฺชฺชติ อสมฺภิกํ สงฺฆเณน
กโรติ ฯ ยสฺสายสฺสมโต ขมฺติ วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺตสฺส
นิกฺกฺชฺชณา อสมฺภิกํ สงฺฆเณน กรณํ โส ตฺถนฺสยฺย ยสฺส
นภฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ นิกฺกฺชฺชิตฺตํ สงฺฆเณน วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส
ปตฺตโต อสมฺภิกโค สงฺฆเณน ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺหิ ฯ
เอวเมตฺตํ ฌารยามีติ ๑ ฯ

[๑๑๕] อถ โข อายสฺสมา อานนฺโท ปุพฺพณฺสสมฺมํ นินฺวาเสตฺวา
ปตฺตจิวรมาทาย เยน วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส นินฺเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา วทฺฒํ ลิจฺฉวี เอตทโวจ สงฺฆเณน เต อวฺวโส
วทฺฒ ปตฺตโต นิกฺกฺชฺชิตฺตํ อสมฺภิกโคสิ สงฺฆเณนาติ ฯ อถ โข
วทฺโฒ ลิจฺฉวิ สงฺฆเณน กิร เม ปตฺตโต นิกฺกฺชฺชิตฺตํ อสมฺภิกโคมฺหิ
กิร สงฺฆเณนาติ ตตฺถเอว มุจฺฉิตฺตํ ปปฺตโต ฯ อถ โข วทฺฒสฺส
#๑ อิติ ปรี อถ โข สงฺโฆ วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺตํ นิกฺกฺชฺชติ อสมฺภิกํ สงฺฆเณน
#อกาสิตฺติ ปาโธ ภวิตฺตํ อรหฺติเยว ฯ

ลิจฺฉวิสฺส มิตฺตตามจฺจา ฌาติสาลโหิตา วฑฺฒํ ลิจฺฉวี
เอตทโวจฺจุ อลํ อวฺวโส วฑฺฒ มา โสจิ มา ปรีเทวี มยํ
ภควนฺตํ ปสทาเสฺสสาม ภิกฺขุสงฺฆมณฺจาติ ฯ อถโฆ วฑฺโฒ ลิจฺฉวี
สปลฺลุตทาโร สมิตฺตตามจฺโจ สฌาติสาลโหิตโต อลฺลวคฺโค อลฺลเกโส
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควโต ปาเทสุ
สิรสา นิปตฺติตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ อจฺจโย มํ ภนฺเต อจฺจมา
ยถาพาลํ ยถามูพฺหํ ยถากุสฺลํ โยหํ อยฺยํ ทพฺพํ มลฺลปลฺลุตฺตํ
อมฺมุติกาย สึลวิปตฺติยา อนฺนทฺธเสถี ตสฺส เม ภนฺเต ภควา
อจฺจยํ อจฺจยโต ปฏิกฺกณฺหาตุ อายตี สํวรายาติ ฯ อิงฺฆ ๑ ตฺวํ
อวฺวโส วฑฺฒ อจฺจโย อจฺจมา ยถาพาลํ ยถามูพฺหํ ยถากุสฺลํ
ยํ ตฺวํ ทพฺพํ มลฺลปลฺลุตฺตํ อมฺมุติกาย สึลวิปตฺติยา อนฺนทฺธเสถี ยโต
จ โฆ ตฺวํ อวฺวโส วฑฺฒ อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ
ปฏิกโรตี ตนฺเต มยํ ปฏิกฺกณฺหาม วุฑฺฒิ เหสา อวฺวโส
วฑฺฒ อริยสฺส วินเย โย อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ
ปฏิกโรตี อายตี สํวํ อาปชฺชตีติ ฯ

[๑๖๖] อถโฆ ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตนฺหิ ๒ ภิกฺขเว
สงฺโฆ วฑฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺตํ อุกฺกชฺชตุ สมฺโภกํ สงฺฆเนน
กโรตุ ฯ อญฺจหิ ภิกฺขเว อญฺจเหสิ สมฺนฺนาคตสฺส อุปาสกสฺส
ปตฺโต อุกฺกชฺชิตพฺโพ น ภิกฺขุณฺโณ อลาภาย ปรีสทฺกติ น
#๑ ม. ย. ตคฺม ฯ ๒ ม. ย. เตน หิ ฯ

ภิกขุณฺโณ อนตฺถาย ปริสทฺทติ น ภิกขุณฺโณ อนาวาสาย ๑ ปริสทฺทติ
น ภิกขุ อฏฺโถสฺติ ปรีภาสติ น ภิกขุ ภิกขุหิ เกเทติ น
พฺพุทฺทสฺส อวณฺณํ ภาสติ น ฌมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ น
สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ อนฺุชานามิ ภิกขเว อิมหิ อฏฺฐหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตฺสฺส อฺปาสกตฺสฺส ปตฺตํ อุกฺกุชฺชิตฺตํ ฯ

[๑๑๗] เอวญฺจ ปน ภิกขเว อุกฺกุชฺชิตพฺโพ ฯ เตน ภิกขเว
วทฺฒเนน ลิจฺฉวินา สงฺฆํ อฺปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา
ภิกขุณฺโณ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺตฺวา อณฺุชตี ปคฺคเหตฺวา
เอวมสฺส วณฺิโย สงฺเขน เม ภนฺเต ปตฺโต นิกฺกุชฺชิตฺโต
อสมฺโภโคมฺหิ สงฺเขน โสหํ ภนฺเต สมฺมา วตฺตามิ โลมํ
ปาเตมิ เนตฺถารํ วตฺตามิ สงฺฆํ ปตฺตํ อุกฺกุชฺชนํ ยาจามิติ ฯ พุคฺคิยมฺปิ
ยาจิตพฺพา ๒ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา ๒ ฯ

[๑๑๘] พุคฺคเตน ภิกขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ ฉาเปตพฺโพ
สุณฺณตฺตํ เม ภนฺเต สงฺโฆ สงฺเขน วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺโต
นิกฺกุชฺชิตฺโต อสมฺโภโค สงฺเขน ฯ โส สมฺมา วตฺตติ โลมํ
ปาเตติ เนตฺถารํ วตฺตติ สงฺฆํ ปตฺตํ อุกฺกุชฺชนํ ยาจติ ฯ ยถิ
สงฺฆสฺส ปตฺตคฺคณฺุถํ สงฺโฆ วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺตํ อุกฺกุชฺชชฺชเย
สมฺโภกํ สงฺเขน กรฺชเย ฯ เอสา ฌตฺติ ฯ สุณฺณตฺตํ เม ภนฺเต
สงฺโฆ สงฺเขน วทฺฒสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปตฺโต นิกฺกุชฺชิตฺโต
อสมฺโภโค สงฺเขน ฯ โส สมฺมา วตฺตติ โลมํ ปาเตติ เนตฺถารํ
#๑ ม. ย. อวาสาย ๑ ๒ ม. ยาจิตพฺโพ ฯ

วตตติ สงฆ์ ปตตคกุชชนํ ยาจติ ฯ สงโฆ วฑฒสส ลิจฉวิสส
ปตตํ อุกกุชชติ สมโภคํ สงฆเนน กโรติ ฯ ยสสายสมโต ขมติ
วฑฒสส ลิจฉวิสส ปตตสส อุกกุชชนา สมโภคํ สงฆเนน กรณํ
โส ตุน्हสส ยสส นกขมติ โส ภาเสยฺย ฯ อุกกุชชิตो
สงฆเนน วฑฒสส ลิจฉวิสส ปตโต สมโภโค สงฆเนน ขมติ
สงฆสส ตสฺมา ตุน्हี ฯ เอวเมตํ ธารยามิติ ฯ

[๑๑๕] อถโข ภควา เวสาลียํ ยถาภินนฺตํ วิหริตฺวา เยน
ภคฺคา เตน จาริกํ ปกฺกามิ อนฺนฺปุพฺพเพน จาริกํ จรมาโน
เยน ภคฺคา ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺสํ ภควา ภคฺเคสุ วิหริติ
สสฺสุมารคิเร ๑ เกสกพาวเน มิกทาเย ฯ

[๑๒๐] เตน โข ปน สมเยน โโพธิสฺส ราชกุมารสฺส โกกนฺโท ๒
นาม ปาสาโท อจิรการิตฺโต โหติ อนชฺฌาวตฺโต สมเณน วา
พฺรหฺมเณน วา เกนจิ วา มนฺสฺสญฺเตน ฯ อถโข โพธิ
ราชกุมารโ สลฺยชิกาปฺตตํ มาณวํ อามนฺเตสิ เอหิ ตฺวํ สมฺม
สลฺยชิกาปฺตตํ เยน ภควา เตนฺนฺปสฺงกมิ อฺปสฺงกมิตฺวา มม
วจนเนน ภควโต ปาเท สิริสา วนฺท อปฺปาพาริ อปฺปาตงฺกํ
ลหฺภูจฺฉานํ พลํ ฝาสฺสูวิหาริ ปุจฺฉ โโพธิ ฆนฺเต ราชกุมารโ
ภควโต ปาเท สิริสา วนฺทติ อปฺปาพาริ อปฺปาตงฺกํ ลหฺภูจฺฉานํ
พลํ ฝาสฺสูวิหาริ ปุจฺฉตีติ ๓ เอวญจ วเทหิ ๔ อธิวาเสตฺถ กิร
#๑ ม. สฺสุมารคิเร ฯ ๒ ยฺ. โกกนฺโท ฯ ๓ ยฺ. อิตฺสทฺโท น ปญฺญาติ ฯ
#๔ ยฺ. เอวํ จ วเทหิ ฯ

ภนฺเต ภควา โพธิสฺส ราชกุมารสฺส สุวตนาย ภคฺตํ สทฺธิ
ภิกฺขุสงฺฆเณนาติ ฯ เอวํ โภติ โข สลฺยชิกขาปฺตุโต มาณโว โพธิสฺส
ราชกุมารสฺส ปฏฺิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิตฺวา สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ ๑
วีสิตฺวาเรตฺวา เอกมฺนุตํ นิสิตฺวา ๑ เอกมฺนุตํ นิสินฺโน โข สลฺยชิกขาปฺตุโต
माणโว ภควนฺตํ เอตทโวจ โพธิ [๒] ราชกุมารโร โภโต
โคตมสฺส ปาเท สิริสา วนฺทติ อปฺปาพาริ อปฺปาตงฺกํ ลหฺภูจฺฉานํ
พลํ ฆาสฺสูวิหาริ ปุจฺฉติ เอวญจ วเทติ อธิวาเสตฺถ กิร ภวํ
โคตโม โพธิสฺส ราชกุมารสฺส สุวตนาย ภคฺตํ สทฺธิ ภิกฺขุสงฺฆเณนาติ ฯ
อธิวาเสติ ภควา ตฺถนฺทึภาเวน ฯ อถ โข สลฺยชิกขาปฺตุโต
माणโว ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา อฏฺฐายาสนา เยน โพธิ
ราชกุมารโร เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา โพธิ ราชกุมาร
เอตทโวจ อโวจฺมุห โข มยํ โภโต วจเนน ตํ ภวนฺตํ โคตมํ
โพธิ [๒] ราชกุมารโร โภโต โคตมสฺส ปาเท สิริสา วนฺทติ
อปฺปาพาริ อปฺปาตงฺกํ ลหฺภูจฺฉานํ พลํ ฆาสฺสูวิหาริ ปุจฺฉติ เอวญจ
วเทติ อธิวาเสตฺถ กิร ภวํ โคตโม โพธิสฺส ราชกุมารสฺส
สุวตนาย ภคฺตํ สทฺธิ ภิกฺขุสงฺฆเณนาติ อธิวฺตุถญฺจ ปน สมเณน
โคตเมนาติ ฯ

[๑๒๑] อถ โข โพธิ ราชกุมารโร ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน

#๑ ม. ย. สารณียํ ๑ ๒ ม. ย. โข ฯ

ปณฺธิตํ ขาทนฺธิยํ โภชนฺธิยํ ปฏฺยิยาทาเปตฺวา โภกนฺทญฺจ ปาสาทํ
โธทาเตหิ ทฺสฺเสหิ สฺนฺธราเปตฺวา ยาว ปจฺจิมฺมา โสปาณกเพวรา
สฺลยฺชิกาปฺตฺตํ มาณวํ อามนฺเตสฺสึ เอหิ ตฺวํ สฺมมฺ สฺลยฺชิกาปฺตฺต
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต กาลํ อารโจะหิ
กาโล ภนฺเต นฺนิจฺฉิตฺตํ ภตฺตฺนฺตํ ฯ เอวํ โภทฺติ โข สฺลยฺชิกาปฺตฺโต
माणวํ โโพธิสฺส ราชกุมารสฺส ปฏฺยิสฺสฺตฺวา เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมฺมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต กาลํ อารโจะติ กาโล ๑ โข
ภนฺเต นฺนิจฺฉิตฺตํ ภตฺตฺนฺตํ ฯ

[๑๒๒] อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺหสมฺมํ นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวรรมาทาย
เยน โโพธิสฺส ราชกุมารสฺส นีเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมฺมิ ฯ
เตน โข ปน สฺมเยน โโพธิ ราชกุมารโ พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตฺโต
โหติ ภควนฺตํ อากมฺยมาโน ฯ อทฺทสา โข โโพธิ ราชกุมารโ
ภควนฺตํ ทฺวโร ตฺว อากจฺฉนฺตํ ทิสฺวาน ตโต ปจฺจุกฺคนฺตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปุรฺกฺขิตฺวา ๒ เยน โภกนฺโท ปาสาโท
เตนฺอุปสงฺกมฺมิ ฯ อถ โข ภควา ปจฺจิมํ โสปาณกเพวริ ๓ นิสฺสาย
อฏฺฐจาสิ ฯ อถ โข โโพธิ ราชกุมารโ ภควนฺตํ เอตทโวจ อกฺกมฺตฺ
ภนฺเต ภควา ทฺสฺसानิ อกฺกมฺตฺ ภนฺเต ๔ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
มม อสฺส
ตฺต
ราชกุมารโ ภควนฺตํ เอตทโวจ อกฺกมฺตฺ ภนฺเต ภควา ทฺสฺसानิ
#๑ ม. ย. กาโล โภ โคตม ฯ ๒ ม. ปุเรกฺขิตฺวา ฯ ย. ปุเรกฺขิตฺวา ฯ
#๓ ม. ปจฺจิมํ โสปาณกเพวรา ฯ ย. โสปาณกสิทฺธา ฯ ๔ ม. ย. ภนฺเตติ นตฺติ ฯ

อกุทมตฺต ฆนฺเต ๑ สุกโต ทุสฺसानิ ยํ มม อสฺส ทิฆมฺรตฺตํ หิตาย
สุขายาติ ฯ อดโฆ ภควา อายสฺมณฺตํ อานนฺทํ อวโลเกติ ๒ ฯ
อดโฆ อายสฺมา อานนฺโท โโพธิ ราชกฺุมารํ เอตทวโจ สํหฺรตฺตํ
ราชกฺุมาร ทุสฺसानิ น ภควา เจพปฏิกิ ๓ อกุทมิสฺสติ ปจฺฉิมิ
ชนฺตํ ตถาคโต อนุกมฺปตฺติติ ฯ อดโฆ โโพธิ ราชกฺุมารโ ทุสฺसानิ
สํหฺราเปตฺวา อุปริ โกกนฺนุเท ปาสาทะ อาสนํ ปญฺญาเปสิ ๔ ฯ
อดโฆ ภควา โกกนฺนุทํ ปาสาทํ อภิรฺยุหิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน
นิตฺธิ สทฺธิ ภิกฺขุสงฺฆเณ ฯ อดโฆ โโพธิ ราชกฺุมารโ พุทฺธปฺปมฺขํ
ภิกฺขุสงฺฆํ ปณฺิเตน ขาทนฺิเยน โภชนฺิเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปตฺวา
สมฺปวาเรตฺวา ภควนฺตํ ภูตฺตาวี โอนิตปตฺตปาณิ เอกมณฺตํ นิตฺธิติ ฯ
เอกมณฺตํ นิตฺตินฺนํ โข โโพธิ ราชกฺุมารํ ภควา รมฺมียา กถาย
สนฺทสฺเสตฺวา สมหาเปตฺวา สมฺตเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา
อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ฯ

[๑๒๓] อดโฆ ภควา เอตสฺมี นิตานเ เอตสฺมี ปกรเณ
รมฺมี กถิ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ น ภิกฺขเว เจพปฏิกิ ๓
อกุทมิตพฺพา โย อกุทเมยฺย อาปตฺติ ทุกุทฏฺฐสฺสาติ ฯ

[๑๒๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตฺรา อิตฺถิ อปคตคพฺภา
ภิกฺขุ นิมนฺเตตฺวา ทุสฺสํ ปญฺญาเปตฺวา เอตทวโจ อกุทมถ
#๑ ม. ย. ฆนฺเตติ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. รา อปโลเกติ ฯ ๓ ย. เจพปตฺติกิ ฯ
#๔ ม. ปญฺญาเปสิ ฯ

ภนฺเต ทุสฺสนฺติ ฯ ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา น อุกฺกมนฺติ ฯ อุกฺกมถ
ภนฺเต ทุสฺสํ มงฺคลตฺถายาติ ฯ ภิกฺขุ กุกฺกัจจายนฺตา น อุกฺกมฺีสุ ฯ
อถโข สฺวา อิตฺถิ อฺชฺฌายติ จียติ วิปาเจติ กถํ หิ นาม
อຍယာ มงฺคลตฺถาย ยาจียมานา เจพปฏิกิํ น อุกฺกมฺิสฺสนฺตีติ ฯ
อสุสฺสํ โข ภิกฺขุ ตสฺสา อิตฺถียา อฺชฺฌายนฺติยา จียนฺติยา
วิปาเจนฺติยา ฯ อถโข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ
คิหิ ภิกฺขเว มงฺคลิกา อนฺชานามิ ภิกฺขเว คิหิํ มงฺคลตฺถาย
ยาจียมานน เจพปฏิกิํ อุกฺกมิตฺนฺติ ฯ

[๑๒๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ไรตปาทกํ อุกฺกมิตฺตุ
กุกฺกัจจายนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ อนฺชานามิ
ภิกฺขเว ไรตปาทกํ อุกฺกมิตฺนฺติ ฯ

ทุตฺติยภาณวาริ ๑ ฯ

[๑๒๖] อถโข ภควา ภคฺเคสุ ยถาภินฺตํ วิหริตฺวา येन
สวตฺถิ เตน จาริกํ ปกฺกามิ อนฺุปฺพุเพน จาริกญฺจรมาโน
येน สวตฺถิ ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺทํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ
เชตวเน อนาถปิณฺฑทิกสฺส อาราเม ฯ อถโข วิสาขา มิคารมาตา
ฆณฺฑกญฺจ กตฺกญฺจ สมนฺชชฺชนิญฺจ อาทาย येन ภควา เตนฺุปฺสงฺกมิ
อฺุปฺสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ ฯ
เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺนา โข วิสาขา มิคารมาตา ภควนฺตํ เอตทโวจ
ปฏิกฺคณฺหาตุ เม ภนฺเต ภควา ฆณฺฑกญฺจ กตฺกญฺจ สมนฺชชฺชนิญฺจ
#๑ ม. ทุตฺติยภาณวาริ นิกฺขิตฺโต ฯ

ยัมม อสฺส ทีฆมรตฺตํ หิตาย สุขายาติ ฯ ปฏิกุคฺคเหสี ภควา
จณฺญถจฺจ สมนฺนชฺชนิถจฺจ ฯ น ภควา กตถํ ปฏิกุคฺคเหสี ฯ อถโฆ
ภควา วิสาขํ มิคารมาตริํ ฐมฺมิมยา กถาย สนนฺทสฺเสสี สมากทเปสี
สมุตฺเตเชสี สมนฺปหํเสสี ฯ อถโฆ วิสาขา มิคารมาตา ภควตา
ฐมฺมิมยา กถาย สนนฺทสฺสีตา สมากทปีตา สมุตฺเตชิตา สมนฺปหํสีตา
อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามา มิ ฯ

[๑๒๗] อถโฆ ภควา เอตฺสฺมี นินทาเน เอตฺสฺมี ปกรณ
ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสี อนฺุชานามิ ภิกฺขเว จณฺญถจฺจ
สมนฺนชฺชนิถจฺจ น ภิกฺขเว กตถํ ปริภุญฺชิตพฺพํ โย ปริภุญฺชเยย
อาปตฺติ ทกฺกถุสฺส อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ติสฺโส ปาทจฺฉนฺนโย
สทฺกฺขริ กจฺจํ สมุทฺทพฺเพณกนฺติ ฯ

[๑๒๘] อถโฆ วิสาขา มิคารมาตา วิฐฺปนถจฺจ ตาลวณฺญถจฺจ
อาทาย เยน ภควา เตนฺุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺนา โข วิสาขา
มิคารมาตา ภควนฺตํ เอตทโวจ ปฏิกุคฺคณฺหาตุ เม ภนฺเต
ภควา วิฐฺปนถจฺจ ตาลวณฺญถจฺจ ยัมม อสฺส ทีฆมรตฺตํ หิตาย
สุขายาติ ฯ ปฏิกุคฺคเหสี ภควา วิฐฺปนถจฺจ ตาลวณฺญถจฺจ ฯ อถโฆ
ภควา วิสาขํ มิคารมาตริํ ฐมฺมิมยา กถาย สนนฺทสฺเสสี ฯเปฯ
ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามา มิ ฯ

[๑๒๙] อถโฆ ภควา เอตฺสฺมี นินทาเน เอตฺสฺมี ปกรณ

ธมมี กถิ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนุชานามิ ภิกฺขเว วิธูปนญจ
ตาวณฺญญจาทิ ฯ

[๑๓๐] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส มกสฺวิชนี อุปฺปนฺนา
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
มกสฺวินฺนิตฺติ ฯ จามรวิชนี ๑ อุปฺปนฺนา โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุ ฯ น ภิกฺขเว จามรวิชนี ๑ ชาเรตพฺพา โย ชาเรยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว ติสฺโส วิชนีโย วากมฺย
อุสิรมฺย โมรปิตฺถมฺยนฺติ ฯ

[๑๓๑] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส นตฺถํ อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว นตฺถนฺติ ฯ

[๑๓๒] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นตฺถปคฺคหิตา ๒
อาหิณฺฑนฺติ ฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร อุปาสโก
สมฺพหุเลหิ อาชีวกสาวเกหิ สทฺธิ อญฺยานํ อคฺมาสิ ฯ อทฺทสฺสุ โข ๓
เต อาชีวกสาวกา นพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ ทูรโต ว นตฺถปคฺคหิต
อากจฺจนฺเต ทิสฺวาน ตํ อุปาสกํ เอตทโวจฺจุ เอเต โข อญฺยา ๔
ตุมาหํ ภทฺทนฺตา นตฺถปคฺคหิตา อากจฺจนฺติ เสยฺยถาปี คณกมฺหามตฺตาติ ฯ
น อญฺยา ๕ เอเต ภิกฺขุ ปริพฺพาชกาติ ฯ ภิกฺขุ
น ภิกฺขุติ อพฺภูตํ อํสุ ฯ อถ โข โส อุปาสโก อุปคโต ๖
สญฺชานิตฺวา อุชฺฌายติ จียติ วิปาเจติ กถิ หิ นาม ภทฺทนฺตา
#๑ ยฺ. จมรวิชนี ฯ ๒ ยฺ. นตฺถํ ปคฺคเหตฺวา ฯ ๓ ม. ยฺ. อทฺทสาสุ โข ฯ
#๔ ม. ยฺ. อญฺโย ฯ ๕ ม. นายฺยา ฯ ๖ ม. ยฺ. นายโย ฯ ๖ ม. ยฺ. คุปคเต

นตฺตปคฺคหิตา อาหิณฺหิตฺตสนฺตฺตติ ๑ อสฺโสสิํ โข ภิกฺขุ ตสฺส
อุปาตกสฺส อุชฺฌายนตฺตสฺส จิยฺนตฺตสฺส วิปาเจนตฺตสฺส ๑ อถโฆ
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิํ ๑ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
๑เป๑ สจฺจํ ภควาติ ๑เป๑ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ น ภิกฺขเว นตฺตํ ชาเรตพฺพํ โย ชาเรยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ๑

[๑๓๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ คีลาโน
โหติ ๑ ตสฺส วินา นตฺตํ ผาสฺว น โหติ ๑ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสิํ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว คีลานสฺส นตฺตนฺติ ๒ ๑

[๑๓๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ คีลานสฺเสว ภควตา
นตฺตํ อนุญฺจาทิ โน อคีลานสฺสาติ อารามे อารามูปจาเร
นตฺตํ ชาเรตุํ กุกฺกฏจายนฺติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิํ
๑เป๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว อคีลานนปี ๓ ภิกฺขุณา ๔ อาราม
อารามูปจาเร นตฺตํ ชาเรตฺนฺติ ๑

[๑๓๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ สิกฺกกาย ปตฺตํ
อุทฺทหิตฺวา ๕ ทณฺเฑ อาลกฺเขตฺวา วิกาเล อญฺจตเรน คามทฺวาเรน
อติกฺกมฺติ ๑ มนฺุสฺสา เอสยฺยา ๖ โจโร กจฺจติ อสิสฺส วิชฺชตฺตติ
#๑ ม. น ผาสฺว โหติ ๑ ย. นตฺเตน น ผาสฺว โหติ ๑ ๒ ม. นตฺตํ ชาเรตฺนฺติ ๑
#๓ ย. คีลานนปี อคีลานนปี ๑ ๔ ม. ย. อยํ ปาโจ นตฺติ ๑ ๕ ย. อุฏฺฐิตฺวา ๑
#๖ ม. ย. เอสยฺโย ๑

อนุปติตฺวา กเหตุวา สณฺขานิตฺวา มุญฺจิสฺสุ ฯ อถโข โส ภิกฺขุ
อารามํ กนฺตฺวา ภิกฺขุณฺํ เอตมตฺถํ อารโจะติ ฯ กิํ ปน ตฺวํ
อาวุโส ทณฺฑสฺสํ ฐาเรตีติ ฯ เอวมาวุโสติ ฯ เย เต ภิกฺขุ
อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ
นาม ภิกฺขุ ทณฺฑสฺสํ ฐาเรสฺสตีติ ฯ อถโข เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ น ภิกฺขเว ทณฺฑสฺสํ ฐาเรตฺตฺวา โย ฐาเรยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสตีติ ฯ

[๑๓๖] เตน โข ปน สมเยน อณฺฺตโร ภิกฺขุ คีลาโน
โหติ น สกฺโกติ วินา ทณฺฑเณน อาหิณฺฑิตฺตุํ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะตุํ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คีลานสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑสมฺมตี ๑
ทาตุํ ฯ

[๑๓๗] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาตฺตฺวา ฯ เตน คีลานน
ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ
ภิกฺขุณฺํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏิกํ นิสิตฺวา อณฺุชสิ ปคฺคเหตุวา
เอวมสฺส วจฺนีโย อหํ ภนฺเต คีลาโน น สกฺโกมิ วินา ทณฺฑเณน
อาหิณฺฑิตฺตุํ โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ ทณฺฑสมฺมตี ๑ ยาจามิติ ๒ ฯ ทุตฺติยมฺปิ
ยาจิตฺตฺวา ตติยมฺปิ ยาจิตฺตฺวา ฯ

[๑๓๘] พุยฺตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพเลน สงฺโฆ ฉาเปตฺตฺวา
สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อຍံ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คีลาโน น
#๑ ม. ย. ทณฺฑสมฺมตี ฯ ๒ ย. อิตฺตฺวา โท นตฺถิ ฯ

สกุโกติ วินา ทณฺเฑน อาหิณฺฑิตฺตํ โส สงฺฆํ ทณฺฑสम्मตฺตี
ยาจติ ฯ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกัลลํ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
ทณฺฑสम्मตฺตี ทเพยฺย ฯ เอสา ญตฺติ ฯ สฺฐนาตุ เม ฆนฺเต
สงฺโฆ อัย อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คีลาโน น สกุโกติ วินา
ทณฺเฑน อาหิณฺฑิตฺตํ โส สงฺฆํ ทณฺฑสम्मตฺตี ยาจติ ฯ สงฺโฆ
อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑสम्मตฺตี เทติ ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ
อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑสम्मตฺติยา ทานํ โส ตฺถสฺส ยสฺส
นภฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ ทินฺนา สงฺฆเณ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
ทณฺฑสम्मตฺติ ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺนํ ฯ เอวเมตํ ฆารยามีติ ฯ

[๑๓๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ คีลาโน
โหติ น สกุโกติ วินา สิกฺกาย ปตฺตํ ปริหริตฺตํ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจตฺตํ ฯ อญฺชานามิ ภิกฺขเว คีลานสฺส ภิกฺขุโน
สิกฺกาสम्मตฺตี ทาคฺคํ ฯ

[๑๔๐] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพา ฯ เตน คีลาเนน
ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ
ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺวา อญฺชลี ปกฺกเหตุวา
เอวมสฺส วณฺโณ อหํ ฆนฺเต คีลาโน น สกุโกมิ วินา
สิกฺกาย ปตฺตํ ปริหริตฺตํ โสหํ ฆนฺเต สงฺฆํ สิกฺกาสम्मตฺตี ยาจามีติ ฯ
ทฺถิมฺปิ ยาจิตพฺพา ตฺถิมฺปิ ยาจิตพฺพา ฯ

[๑๔๑] พุยฺตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

สุณาคฺค เม ภนฺเต สงฺโฆ อัย อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คีลาโน น
สกุโกติ วินา สิกฺกาย ปตฺตํ ปริหริตฺถุ โส สงฺฆํ สิกฺกาสมฺมตี
ยาจติ ฯ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
สิกฺกาสมฺมตี ทเพยฺย ฯ เอสา ฅตฺติ ฯ สุณาคฺค เม ภนฺเต
สงฺโฆ อัย อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คีลาโน น สกุโกติ วินา สิกฺกาย
ปตฺตํ ปริหริตฺถุ โส สงฺฆํ สิกฺกาสมฺมตี ยาจติ ฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส
ภิกฺขุโน สิกฺกาสมฺมตี เทติ ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ
อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สิกฺกาสมฺมตฺติยา ทานํ โส ตฺถนฺสส
ยสฺส นกฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ ทินฺนา สงฺเขน อิตฺถนฺนามสฺส
ภิกฺขุโน สิกฺกาสมฺมตฺติ ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺหิ ฯ
เอวเมตฺถ ฅารยามีติ ฯ

[๑๔๒] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ คีลาโน
โหติ น สกุโกติ วินา ทนฺเขน อาหิณฺหิตฺถุ น สกุโกติ วินา
สิกฺกาย ปตฺตํ ปริหริตฺถุ ฯ ภควโต เอตมคฺคํ อาโรเจตฺถุ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว คีลานสฺส ภิกฺขุโน ทนฺเขน สิกฺกาสมฺมตฺติ ทาตฺถุ ฯ เอวญฺจ
ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพา ฯ เตน คีลาเนน ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา
เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาทะ วนฺทิตฺวา
อูกฺกฏิกิํ นิสิตฺติวา อญฺชลี ปกฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย อหํ
ภนฺเต คีลาโน น สกุโกมิ วินา ทนฺเขน อาหิณฺหิตฺถุ น สกุโกมิ
วินา สิกฺกาย ปตฺตํ ปริหริตฺถุ โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ ทนฺเขน สิกฺกา-

สมมตี ยาจามีติ ฯ ทุตติยมีปิ ยาจิตพฺพา ตติยมีปิ ยาจิตพฺพา ฯ

[๑๔๓] พุยตุเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ ฉาเปตพุโ
สุฉาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อัย อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คีลาโน น
สกุโกติ วินา ทณฺฑเฑน อาหิณฺฑิตฺตุํ น สกุโกติ วินา สิกฺกาย
ปตฺตํ ปริหริตฺตุํ โส สงฺฆํ ทณฺฑสฺสิกาสมมตี ยาจติ ฯ ยทิ
สงฺฆสฺส ปตฺตคฺกลํ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑสฺสิกาสมมตี
ทเทยฺย ฯ เอสา ฅตฺติ ฯ สุฉาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อัย
อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คีลาโน น สกุโกติ วินา ทณฺฑเฑน อาหิณฺฑิตฺตุ
น สกุโกติ วินา สิกฺกาย ปตฺตํ ปริหริตฺตุํ โส สงฺฆํ ทณฺฑสฺสิกาสมมตี
ยาจติ ฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑสฺสิกาสมมตี
เทติ ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑสฺสิกาสมมตฺติยา
ทานํ โส ตฺถสฺส ยสฺส นกขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ
ทินฺนา สงฺฆเณ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทณฺฑสฺสิกาสมมตี ขมฺติ
สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺนํ ฯ เอวเมตํ ฐารยามีติ ฯ

[๑๔๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ โรมฏฺจโก
อโหสิ ๑ ฯ โส โรมฏฺจิตฺวา โรมฏฺจิตฺวา ๒ อหฺโฆหฺรติ ฯ ภิกฺขุ
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ วิกาลายํ ๓ ภิกฺขุ โภชนํ ภูชฺชิตฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺตุํ ฯ เอโส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อจิริ
#๑ ม. ย. โรมนฺธโก โหติ ฯ ๒ ม. ย. โรมนฺธิตฺวา โรมนฺธิตฺวา ฯ ๓ ย. วิกาลเอ ยํ ฯ

โคโยนียา จุโต อนุชานามิ ภิกฺขเว โรมฺภูจกฺสฺส โรมฺภูจํ ๑ น
จ ภิกฺขเว พหิมุขทวารํ นีหริตฺวา อชฺโหมหริตพฺพํ โย อชฺโหมหเรยฺย
ยถาธมฺโม การตพฺพโโพติ ฯ

[๑๔๕] เตน โข ปน สมเยน อณฺฺตฺรตฺสฺส ปุคฺคตฺสฺส สงฺฆมกฺคตํ
โหติ ฯ กตฺตคฺเค พหุ สิตฺถานิ ปกริรียํ ๒ ฯ มนุสฺสา อชฺฌายนฺฺติ
ชียนฺฺติ วิปาเจนฺฺติ กถํ หิ นาม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา โอทเน
ทียฺยมาเน น สกฺกจํ ปฏิกฺคเหตฺสฺสนฺฺติ เอกเมกํ สิตฺถํ กมฺมสฺเตน
นิฏฺฐายตีติ ฯ อสฺสโสสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ อชฺฌายนฺฺตํ
ชียนฺฺตํ วิปาเจนฺฺตํ ฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมฺตถํ
อาโรเจตุํ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ยํ ทียฺยมาณํ ปตฺติ ตํ
สํมํ กเหตฺวา ปกริณฺชิตฺตุํ ตํ กิสฺส เหตุ ๓ ปกริณฺชิตฺตุํ ตํ
ภิกฺขเว ทายเกหีติ ฯ

[๑๔๖] เตน โข ปน สมเยน อณฺฺตฺรโร ภิกฺขุ ทิเมหิ
นเขหิ ปิณฺฑาย จรติ ฯ อณฺฺตฺรรา อิตฺถิ ปสฺสิตฺวา ตํ ภิกฺขุ
เอตทโวจ เอหิ ภนฺเต เมณฺฺนํ ฐมฺมํ ปฏิสฺเสวตี ฯ อถ ภคินิ
เนตํ กปฺปตีติ ฯ สเจ โข ตวํ ภนฺเต น ปฏิสฺเสวิสฺสตี อิทานาหํ
อตุตฺตโน นเขหิ คตฺตานิ วิลิขิตฺวา กปฺปํ กริสฺสํ อยํ มํ
ภิกฺขุ วิปฺปกโรตีติ ฯ ปชานาหิ ๔ ตวํ ภคินีติ ฯ อถ โข ส
#๑ ม. ย. โรมนฺธ ... ฯ ๒ ม. ย. พหุ สิตฺถานิ ปกริรียํ ฯ ๓ ม. ย. รา. อิทํ
#ปาสฺตฺตยํ น ทิสฺสตี ฯ ๔ ม. ย. รา. ปชานาสี ฯ

อิตฺถิ อตฺตโน นเขหิ คตฺตานิ วิลิจิตฺวา กุปฺปี อกาสิ อัย มํ
ภิกฺขุ วิปฺปกโรตฺติติ ฯ มนุสฺสา อุปชาวิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อคฺคเหตฺถุํ ฯ
อทฺทลํสุ โข เต มนุสฺสา ตสฺสา อิตฺถิยา นเข ฉวิมฺปิ โลหิตมฺปิ
ทิสฺวา อิมิสฺสาเยว อิตฺถิยา อิทํ กมฺมํ อการโก ภิกฺขุติ
ตํ ภิกฺขุํ มุญฺจิสฺสุ ฯ อถ โข โส ภิกฺขุ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณํ
เอตมตฺถํ อโรเจสิ ฯ กิ ปน ตฺวํ อวฺโส ทีเฆ นเข ชาเรสฺสตีติ ฯ
เอวมาวฺโสติ ฯ ย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
จियฺนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม ภิกฺขุ ทีเฆ นเข ชาเรสฺสตีติ ฯ
อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจตฺถุํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว
ทีฆา นขา ชาเรตพฺพา โย ชาเรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๔๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นเขนปิ นํ ชินฺทนฺติ ฯ
มุขเนปิ นํ ชินฺทนฺติ ฯ กุทฺเทปิ นํ ชมฺเสนฺติ ฯ องฺคฺลฺโย
ทุกฺขา โหนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจตฺถุํ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว นขจฺเจทฺนนฺติ ฯ สโลหิตํ นํ ชินฺทนฺติ ฯ องฺคฺลฺโย
ทุกฺขา โหนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว มํสปฺปมาณฺน นํ
ชินฺทิตฺตฺนฺติ ฯ

[๑๔๘] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ วิสตีมฺภูจํ ๑
การาเปนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จियฺนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปิ กิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจตฺถุํ
#๑ ม. ย. วิสตีมฺภูจํ ฯ

ฯเปฯ น ภิกขเว วิสติมฏฺฐิ การาเปตพฺพ โย การาเปยฺย
อาปตฺติ ทุคฺคภูสฺส อนุชานามิ ภิกขเว มลฺมตฺถํ อปกทฺตฺติตฺตฺติ ฯ

[๑๔๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณฺโณ เกสา ทีฆา โหนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะถุํ ฯ อุตฺตฺหนฺติ ปน ภิกขเว ภิกฺขุ
อญฺญมญฺญํ เกเส อโรเปตฺตฺติ ฯ อุตฺตฺหนฺติ ภควาติ ฯ อถ โข
ภควา เอตสฺมี นิทานเณ เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนนฺิปาตาเปตฺวา
ฯเปฯ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนุชานามิ ภิกขเว ชุรํ ชุรสิถํ ชุรสิปาฏฺฐิ
นมตํ สพฺพํ ชุรภณฺฑานฺติ ฯ

[๑๕๐] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ มสฺสุ
กปฺปาเปนฺติ ฯ มสฺสุ วทฺตฺมาเปนฺติ โคโลมิกิ การาเปนฺติ ฯ
จตุรฺสฺสํ การาเปนฺติ ฯ ปริมุขํ การาเปนฺติ ฯ อทฺตฺมรฺกํ ๑ การาเปนฺติ ฯ
ทาจิกิ จเปนฺติ ฯ สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปนฺติ ฯ มนฺุสฺสา อชฺฌายนฺติ
จियนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปิ คิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะถุํ ฯเปฯ น ภิกขเว มสฺสุ ๒ กปฺปาเปตพฺพ
น มสฺสุ ๒ วทฺตฺมาเปตพฺพ น โคโลมิกิ การาเปตพฺพ น จตุรฺสฺสํ
การาเปตพฺพ น ปริมุขํ การาเปตพฺพ น อทฺตฺมรฺกํ ๑ การาเปตพฺพ
น ทาจิกา จเปตพฺพา น สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปตพฺพ โย
สํหฺราเปยฺยอาปตฺติ ทุคฺคภูสฺสชาติ ฯ

[๑๕๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตฺรฺสฺส ภิกฺขุโน สมฺพาเช
วโณ โหติ ฯ เกสชฺชํ น สนนฺติฏฺฐติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
#๑ ม. ย. อทฺตฺมทฺกํ ๑ ๒ มสฺสุ ฯ

อาโรเจสฺสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว อาพาธปฺปจฺจยา สมฺพาธ โลมํ
สํหฺราเปตฺตุนฺติ ๑

[๑๕๒] เตน โข ปน สมฺเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขู กตฺตริกาย
เกเส เจทาเปนฺติ ๑ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ
๑เปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนติ ๑เปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ๑เปฯ น ภิกฺขเว กตฺตริกาย เกสา เจทาเปตฺตพฺพา
โย เจทาเปยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺสาติ ๑

[๑๕๓] เตน โข ปน สมฺเยน อณฺฺตรสฺส ภิกฺขุโน สีสฺเส
วโณ โหติ ๑ น สกฺโกติ ขุเรน เกเส โอโรเปตฺุ ๑ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว อาพาธปฺปจฺจยา
กตฺตริกาย เกเส เจทาเปตฺตุนฺติ ๑

[๑๕๔] เตน โข ปน สมฺเยน ภิกฺขู ทีฆานิ นาสิกาโลมานิ
ธารนฺติ ๑ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ๑เปฯ
เสยฺยถาปี ปิสาจิลฺลิกาติ ๑เปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ๑
น ภิกฺขเว ทีฆํ นาสิกาโลมํ ธารตพฺพํ โย ธารยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสฺสาติ ๑

[๑๕๕] เตน โข ปน สมฺเยน ภิกฺขู สกฺขริกายปี มรฺุสฺสิตฺถเกนปี
นาสิกาโลมํ คหาเปนฺติ ๑ นาสิกา ทุกฺขา โหนฺติ ๑เปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว สณฺหาสนฺติ ๑

[๑๕๖] เตน โข ปน สมฺเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ปลิตํ

คาคาเปนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
คิหิ กามโกถิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ น
ภิกฺขเว ปลิตํ คาคาเปตพฺพํ โย คาคาเปยฺย อापตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๕๗] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตรสฺส ภิกฺขุโน กณฺณคฺคฺกเกหิ
กณฺณา ถกิตา โหณฺติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ
ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว กณฺณมลหฺรณฺนินฺติ ฯ

[๑๕๘] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคฺคิยา ภิกฺขู อุจฺจาวจา
กณฺณมลหฺรณฺนโย ชาเรนฺติ โสวณฺณมยํ รุปียมยํ ฯ มนุสฺสา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโกถิโนติ
ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อุจฺจาวจา
กณฺณมลหฺรณฺนโย ชาเรตพฺพา โย ชาเรยฺย อापตฺติ ทุกฺกฏสฺส
อนุชานามิ ภิกฺขเว กณฺณมลหฺรณฺนโย ๑ อฏฺฐิมยํ ทนฺตมยํ
วิสาณมยํ นพมยํ เวพฺพมยํ กฏฺฐมยํ ชตฺตมยํ ผลมยํ โลหมยํ
สขฺขนาภิมยฺนฺติ ฯ

[๑๕๙] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคฺคิยา ภิกฺขู พหุ
โลหกณฺฑํ กัสมกณฺฑํ สนนิจฺยํ กโรนฺติ ฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ
อาหิณฺฑานฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ
นาม สมณา สกฺยปฺตฺติยา พหุ โลหกณฺฑํ กัสมกณฺฑํ สนนิจฺยํ
#๑ ม. ย. โปตฺถเกสฺสุ อัย กณฺณมลหฺรณฺนโยติ ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ

กริสฺสนฺติ เสยฺยถาปี กัมปตฺตริกาติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว โลหณํ กัมภณํ สนฺนิจโย
กาตพฺโพ โย กรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๖๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อณฺชนิมฺปิ อณฺชนิสฺลากรมฺปิ
กณฺณมฺลหฺรณฺนิมฺปิ พนฺธนฺมตฺตํ กุกฺกจฺจายนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ อณฺชานามิ ภิกฺขเว อณฺชนี อณฺชนิสฺลา กณฺณมฺลหฺรณฺนิ
พนฺธนฺมตฺตนฺติ ฯ

[๑๖๑] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สงฺฆาฐิปลฺลตฺตติกาเย
นีสิตฺตนฺติ ฯ สงฺฆาฐิยา ปตฺตา ลุชฺชนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว สงฺฆาฐิปลฺลตฺตติกาเย
นีสิตฺตพฺพํ โย นีสิตฺเตยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๖๒] เตน โข ปน สมเยน อณฺจตโร ภิกฺขุ คิลาโน
โหติ ฯ ตสฺส วินา อาโยคา ๑ น ผาสฺสุ โหติ ฯเปฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ อณฺชานามิ ภิกฺขเว อาโยคนฺติ ฯ
อถ โข ภิกฺขุณฺเณ อตฺตโหสิ กถํ นุ โข อาโยโค เวทิตพฺโพติ ๒ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ อณฺชานามิ ภิกฺขเว ตนฺตํ
เวมกํ วณฺฺ สฺลา กํ สพฺพํ ตนฺตภณฺฑกนฺติ ฯ

[๑๖๓] เตน โข ปน สมเยน อณฺจตโร ภิกฺขุ อกายพนฺธโน
คามํ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ ตสฺส รติยา ๓ อนฺตรวาสโก ปภสฺสิตฺถ ฯ
#๑ ม. ยฺ. อาโยเคน ฯ ๒ ม. ยฺ. กาตพฺโพติ ฯ ๓ ม. ยฺ. รติยาย ฯ

มนุสสา ปสฺสิตฺวา ๑ อุกกุฏจิมกํสุ ฯ โส ภิกฺขุ มงฺกุ อโหสิ ฯ
อถโข โส ภิกฺขุ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุนํ เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ
ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อกายพฺนฺชเนน
คาโม ปวิสิตฺพุโป โย ปวิสฺสยฺย อปตฺติ ทุกฺกฏสฺส อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว กายพฺนฺชนฺนติ ฯ

[๑๖๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อฺจฺจาวจานิ
กายพฺนฺชนานิ ชาเรนฺติ กลาพุกํ เททฺฑุภกํ ๒ มุรชฺชํ มทฺทวิณฺณํ ๓ ฯ
มนุสสา อฺชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี กิหิ
กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ น
ภิกฺขเว อฺจฺจาวจานิ กายพฺนฺชนานิ ชาเรตฺตพฺพานิ กลาพุกํ เททฺฑุภกํ
มุรชฺชํ มทฺทวิณฺณํ โย ชาเรยฺย อปตฺติ ทุกฺกฏสฺส อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว เทว กายพฺนฺชนานิ ปฏฺฐิกํ สฺวกรนฺตกนฺติ ฯเปฯ
กายพฺนฺชนสฺส ทสา ชิรนฺติ ๔ ฯเปฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว มุรชฺชํ
มทฺทวิณฺณนฺติ ๓ ฯ กายพฺนฺชนสฺส อนฺโต ชิรติ ๔ ฯเปฯ อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว โสภกํ คณฺถกนฺติ ๕ ฯ กายพฺนฺชนสฺส ปวนนฺโต ชิรติ ฯเปฯ
อฺนุชานามิ ภิกฺขเว วิถนฺติ ๖ ฯ

[๑๖๕] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อฺจฺจาวเจ
วิถ ชาเรนฺติ โสวณฺณมมฺยํ รุปฺปมมฺยํ ฯ มนุสสา อฺชฺฌายนฺติ
#๑ ม. ย. รา. ปสฺสิตฺวาติ ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. เทฏฺฐภกํ ฯ ๓ ม. มทฺทวิณฺณํ ฯ
#๔ ม. ย. ชิรนฺติ ฯ ๕ ม. ย. โสภณํ คณฺถกนฺติ ฯ ๖ ม. ย. วิธนฺติ ฯ

จียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อุจฺจาวจา วิธา ๑
ธารตพฺพา โย ธาเรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว วิเถ ๒ อฏฺฐิมํ ทนฺตมํ วิสาณมํ นพมํ เวพฺพมํ
ฯเปฯ สงฺขนาภิมํ สุตฺตมยฺนฺติ ฯ

[๑๖๖] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อานนฺโท ลหฺกา
สงฺฆาภฺภิโย ปารุปีตฺวา คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสิ ฯ ตสฺส ๓ วาตมณฺฑลิกาย
สงฺฆาภฺภิโย อุจฺจปิยีสฺส ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท อารามํ
คณฺตฺวา ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะตฺถํ ฯเปฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว คณฺจิกํ ปาสกนฺติ ฯ

[๑๖๗] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อุจฺจาวจา
คณฺจิกาโย ธาเรนฺติ โสวณฺณมํ รุปียมํ ฯ มนฺสฺสา อุชฺฌายนฺติ
จียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อุจฺจาวจา
คณฺจิกา ธาเรตพฺพา โย ธาเรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว คณฺจิกํ ๔ อฏฺฐิมํ ทนฺตมํ วิสาณมํ นพมํ เวพฺพมํ
กฏฺฐมํ ชตฺตมํ ผลมํ โลหมํ สงฺขนาภิมํ สุตฺตมยฺนฺติ ฯ

[๑๖๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ คณฺจิกมฺปิ ปาสกมฺปิ
#๑ ม. ย. วิธา ฯ ๒ ม. ย. วิเถติ สทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ม. ย. ตสฺสาติ สทฺโท นตฺถิ ฯ
#๔ ม. ย. อยฺ ปาโจ นตฺถิ ฯ

จีวเร อปฺเปนฺติ ฯ จีวรํ ชีรติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ
ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว คณฺจิกผลกํ ปาสกผลกนฺติ ฯ คณฺจิกผลกมฺปิ
ปาสกผลกมฺปิ อนุเต อปฺเปนฺติ ฯ โกโณ ๑ วิวริยติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว คณฺจิกผลกํ
อนุเต อปฺเปตฺตุ ปาสกผลกํ สตฺตงฺกุลํ วา อฏฺฐงฺกุลํ วา โอคคาเหตุวา
อปฺเปตฺตุนฺติ ฯ

[๑๖๕] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ คิหิณิวตฺถํ
นิวาเสนฺติ หตฺถิโสณฺฑกํ ๒ มจฺฉวาฬํ จตฺตกณฺณกํ ตาลวณฺฏกํ
สทวลฺลิกํ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี คิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว คิหิณิวตฺถํ นิวาเสตพฺพํ หตฺถิโสณฺฑกํ ๒ มจฺฉวาฬํ
จตฺตกณฺณกํ ตาลวณฺฏกํ สทวลฺลิกํ โข นิวาเสยฺย อापตฺติ
ทฺถกฏฺฐสฺสาติ ฯ

[๑๗๐] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ คิหิปารฺตํ
ปารฺตุนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี คิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว คิหิปารฺตํ ปารฺตปิตพฺพํ โข ปารฺตเปยฺย อापตฺติ
ทฺถกฏฺฐสฺสาติ ฯ

[๑๗๑] เตน โข สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สํเวลฺลียํ
นิวาเสนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
#๑ ม. โกโจ ๒ ม. ยู. หตฺถิโสณฺฑกํ ฯ

เสยฺยถาปี รัญโธ มุณฺฑาวภูฏีติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว สํเวลฺลียํ นีวาเสตพฺพํ โย นีวาเสยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๑๗๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อุกฺโตกาञ्ชํ
หฺรณฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จีเยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
รัญโธ มุณฺฑาวภูฏีติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ
น ภิกฺขเว อุกฺโตกาञ्ชํ หฺริตพฺพํ โย หฺเรยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกภูสฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว เอกฺโตกาञ्ชํ อนุตฺรากาञ्ชํ สีสภารํ
ขนฺธภารํ กฏิการํ โอลมพฺกนฺติ ฯ

[๑๗๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ทนฺตกฺกุञ्จํ น ขาทนฺติ ฯ
มุञ्ฌํ ทุกฺกนฺธํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ
ปลฺลจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา ทนฺตกฺกุञฺจสฺส อขาทเน อจฺกขุสฺสํ
มุञ्ฌํ ทุกฺกนฺธํ โหติ รสหรณฺโโย น วิสฺสุชฺฌนฺติ ปิตตํปี เสมฺหํปี
ภตฺตํ ปรีโยนทฺรติ ๑ ภตฺตมสฺส น ฉาเทติ อิเม โข ภิกฺขเว
ปลฺลจ อาทีนฺวา ทนฺตกฺกุञฺจสฺส อขาทเน ฯ ปลฺลจิเม ภิกฺขเว
อานิสฺสา ทนฺตกฺกุञฺจสฺส ขาทเน จกฺขุสฺสํ มุञ्ฌํ น ทุกฺกนฺธํ โหติ
รสหรณฺโโย วิสฺสุชฺฌนฺติ ปิตตํปี เสมฺหํปี ภตฺตํ น ปรีโยนทฺรติ ๑
ภตฺตมสฺส ฉาเทติ อิเม โข ภิกฺขเว ปลฺลจ อานิสฺสา ทนฺตกฺกุञฺจสฺส
ขาทเน ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ทนฺตกฺกุञฺจนฺติ ฯ
#๑ ม. ย. ปิตตํ เสมฺหํ ภตฺตํ ปรีโยนนฺรติ ฯ

[๑๗๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ทิฆานิ
ทนต์กฺกุจฺจานิ ขาทนฺติ เตเหว สามเณเร ๑ อาโกเถนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว ทิฆํ ทนต์กฺกุจฺจํ ขาทิตพฺพํ
โย ขาทเยย อापตฺติ ทุกฺกกุสฺส อนฺชานามิ ภิกฺขเว อฏฺฐงฺกุลปรมํ
ทนต์กฺกุจฺจํ น จ เตนว ๒ สามเณโร อาโกเถตพฺโพ โย
อาโกเถยฺย อापตฺติ ทุกฺกกุสฺสชาติ ฯ

[๑๗๕] เตน โข ปน สมเยน อลฺลตรสฺส ภิกฺขุโน
อติมนฺทาหํ ๓ ทนต์กฺกุจฺจํ ขาทนฺตสฺส กณฺเจะ วิลคฺคิ โหติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อติมนฺทาหํ ๓ ทนต์กฺกุจฺจํ
ขาทิตพฺพํ โย ขาทเยย อापตฺติ ทุกฺกกุสฺส อนฺชานามิ
ภิกฺขเว จตฺรํคฺคํ ปจฺฉิมํ ทนต์กฺกุจฺจนฺติ ฯ

[๑๗๖] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ทายํ
อาเพปนฺติ ๔ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี ทวทาหกาติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ
น ภิกฺขเว ทาโย อาเพปตพฺโพ โย อาเพเปยฺย อापตฺติ
ทุกฺกกุสฺสชาติ ฯ

[๑๗๗] เตน โข ปน สมเยน วิหารา ติณฺคหฺณา โหนฺติ ฯ
ทวทาเห ทฺยหฺมาน วิหารา ทฺยหนฺติ ฯ ภิกฺขุ กุกฺกุจฺจายนฺติ
#๑ ม. ย. สามเณรํ ฯ ๒ ม. ย. เตน ฯ ๓ ม. ย. อติมฺภาหํ ฯ ๔ ม. ย.
#อาติมฺเปนฺติ ฯ

ปฏุกฺคิ ทาตุํ ปริตฺตํ กาทุํ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว ทวทาเห ทายหฺมานเณ ปฏุกฺคิ ทาตุํ ปริตฺตํ
กาคฺคฺนฺติ ฯ

[๑๗๘] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู รุกฺขํ
อภิรฺุหนฺติ รุกฺขา รุกฺขํ สํกมฺนฺติ ฯ มนุสฺสา อชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ
วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี มกฺกฏาติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว รุกฺโข อภิรฺุหิตพฺโพ โย อภิรฺุหฺย
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๗๙] เตน โข ปน สมเยน อณฺเณตรสฺส ภิกฺขุโน โกสเลสุ
ชนปฺเทศุ สาวตฺถิ กจฺจนตฺสส อนฺตรามคฺเค หตฺถิ ปริยฺญจฺจาติ ฯ
อถ โข โส ภิกฺขู รุกฺขมฺมถิ อฺุปชาวิทฺวา กุกฺกจฺจาณฺโต รุกฺขํ
นาภิรฺุหิ ๑ ฯ โส หตฺถิ อณฺเณน อคฺมาติ ฯ อถ โข โส ภิกฺขู
สาวตฺถิ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺเณ เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ ภิกฺขู ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สติ กรณฺิเย โปริสฺสิยฺ ๒
rukḥṇaṃ abhiruḥhiṭṭuṃ apātasu yāvattuṇṇanti ฯ

[๑๘๐] เตน โข ปน สมเยน เมฏฺฐโกกฺกฏฺฐา ๓ นาม ภิกฺขู
เทว ภาติกา โหนฺติ พฺุราหฺมณฺชาติกา กฺลฺยาณฺวาจา กฺลฺยาณฺวากฺกรณา ฯพ
เต เยน ภควา เตนฺุปสํกมฺิสุ อฺุปสํกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสิทฺิสุ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺนา
#๑ ยฺ. น อภิรฺุหฺติ ฯ ๒ ม. โปริสฺสิ ฯ ๓ ม. ยเมพฺเพกฺกฺพา ฯ ยฺ. ยเมพฺเพตฺกฺลา ฯ

โฆ เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจํ เอตฺรหิ ฆนฺเต ภิกฺขุ
นนานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา เต
สกาย นินฺรุตฺติยา พุทฺธวณฺโณ ทูเสนฺติ หนฺท มยฺ ฆนฺเต พุทฺธวณฺโณ
ฉนฺทโส อโรเปมาติ ฯ วิกรหิ พุทฺโธ ภควา กถํ หิ นาม
ตุเมห โมฆปริสา เอวํ วกฺขถ หนฺท มยฺ ฆนฺเต พุทฺธวณฺโณ
ฉนฺทโส อโรเปมาติ เนตฺติ โมฆปริสา อปฺปสฺนฺนํ วา ปสฺทาทย
ฯเปฯ วิกรหิตฺวา ฆมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ น
ภิกฺขเว พุทฺธวณฺโณ ฉนฺทโส อโรเปตฺตพฺพิ โย อโรเปยฺย
อาปฺตติ ทฺถกฺกุสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว สกาย นินฺรุตฺติยา พุทฺธวณฺโณ
ปริยาปฺนฺตฺตฺติ ฯ

[๑๘๑] เตน โฆ ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ โลกายตํ
ปริยาปฺนฺตฺติ ฯ มนฺุสฺสา อฺชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปิ กิหิ กามโภกิโนติ ฯ อสฺโสสุ โฆ ภิกฺขุ เตสํ มนฺุสฺสานํ
อฺชฺฌายนฺตานํ จิยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ฯเปฯ อถ โฆ เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสุ ฯเปฯ อปี นฺ โฆ ภิกฺขเว โลกายเต
สารถฺสฺสาวิ อิมสฺมี ฆมฺมวินเย วุฑฺฒิ วิรุพฺหิ เวปฺปฺลลํ อาปฺชฺเชยฺยติ ฯ
โน เหนตฺติ ฆนฺเตติ ๑ ฯ อิมสฺมี วา ปน ฆมฺมวินเย สารถฺสฺสาวิ
โลกายตํ ปริยาปฺนฺตฺตฺติ ฯ โน เหนตฺติ ฆนฺเตติ ๑ ฯ น ภิกฺขเว โลกายตํ
ปริยาปฺนฺตฺตฺติ โย ปริยาปฺนฺตฺตฺติ อาปฺตติ ทฺถกฺกุสฺสชาติ ฯ
#๑ ม. ย. อิตฺตฺตฺติ โน ทิสฺสตี ฯ

[๑๘๒] เตน โข ปน สมเยน นพพคฺคิยา ภิกฺขุ โลกายตฺ
วาเจนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จีเยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว โลกายตฺ วาเจตพฺพํ โย วาเจยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๘๓] เตน โข ปน สมเยน นพพคฺคิยา ภิกฺขุ ตีรจฺฉานวิขฺช์
ปริยาปฺณนฺติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯเปฯ น
ภิกฺขเว ตีรจฺฉานวิขฺชา ปริยาปฺณิตพฺพา โย ปริยาปฺณเยย
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๘๔] เตน โข ปน สมเยน นพพคฺคิยา ภิกฺขุ ตีรจฺฉานวิขฺช์
วาเจนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จีเยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ
ฯเปฯ น ภิกฺขเว ตีรจฺฉานวิขฺชา วาเจตพฺพา โย วาเจยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๑๘๕] เตน โข ปน สมเยน พุทฺโธ ๑ ภควา มหตฺติยา ปริสาย
ปริวฺโต ฌมฺมํ เทเสนฺโต จิปี ฯ ภิกฺขุ ชีวตฺถุ ฆนฺเต ภควา
ชีวตฺถุ สุกตฺติ อุจฺจาสทฺทํ มหาสทฺทํ อํสฺสุ ฯ เตน สทฺเทน
ฌมฺมกถา อนฺตรา อโหสิ ฯ อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อปี นฺ โข ภิกฺขเว จิปีเต ชีวตฺติ วฺตุโต ๒ ตปฺปจฺจยา ชีเวยฺย
#๑ ม. ยฺ. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ยฺ. วฺตุเต ฯ

วา มเรยฺย วาติ ฯ โน เหติ ฆนฺเตติ ๑ ฯ น ภิกฺขเว จิปีเต

ชีวาติ วตฺตพฺโพ โย วเทยฺย อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺสาติ ฯ

[๑๘๖] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ภิกฺขุณฺํ จิปีเต ชีวถ
ฆนฺเตติ วทฺนฺติ ฯ ภิกฺขุ กุกฺกจฺจาณฺตา นาลปฺนฺติ ฯ มนุสฺสา
อุชฺฌาณฺติ จีเณฺติ วิปาเจณฺติ กถิํ หิ นาม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา
ชีวถ ฆนฺเตติ วุจฺจมาณา นาลปฺสฺสนฺตฺติติ ฯ ภควโต เอตมตฺถิ
อาโรเจสุํ ฯเปฯ กิหิํ ภิกฺขเว มงฺคฺลิกา อุนฺชานามิ ภิกฺขเว
กิหิณฺํ ชีวถ ฆนฺเตติ วุจฺจมาเนน จิรี ชีวาติ วตฺตุนฺติ ฯ

[๑๘๗] เตน โข ปน สมเยน ภควา มหิตฺยา ปริสาย ปริวุโต
ธมฺมํ เทเสณฺโต นิสินฺโน โหติ ฯ อณฺตเรณ ภิกฺขุณา ลสฺสณฺิ
ชายิตฺติ โหติ ฯ โส จ ๒ มา ภิกฺขุ พฺยาพาหิํสูติ ๓ เอกมฺนตฺติ นิสิํติ ฯ
อทุทสา โข ภควา ตํ ภิกฺขุํ เอกมฺนตฺติ นิสินฺนํ ทิสฺวาน ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ กิณฺุ โข โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอกมฺนตฺติ นิสินฺโนติ ฯ
เอเตน ฆนฺเต ภิกฺขุณา ลสฺสณฺิ ชายิตฺติ โส จ ๒ มา ภิกฺขุ พฺยาพาหิํสูติ ๓
เอกมฺนตฺติ นิสินฺโนติ ฯ อปี นฺุ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ๔ ตํ ขาทิตพฺพิ
ยิ ขาทิตฺวา เอวรูปาย ธมฺมกถาย ปริพาหิโร อสฺสาติ ฯ โน
เหติ ฆนฺเตติ ฯ น ภิกฺขเว ลสฺสณฺิ ขาทิตพฺพิ โย ขาเทยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺสาติ ฯ

#๑ ม. ย. อิตฺสทฺโท น ปญฺญาติ ฯ ๒ ม. ย. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ม. พฺยาพาหิํสูติ ฯ

#ย. วฺยาพาหิํสูติ ๔ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

[๑๘๘] เตน โข ปน สมเยน อายสมโต สารีปุตฺตสฺส
อุทรวาตาพาโห โหติ ฯ อถโฆ อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺคาโน
เยนายสฺมา สารีปุตฺโต เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสมนฺตํ
สารีปุตฺตํ เอตทโวจ ปุพฺเพ เต อาวุโส สารีปุตฺต อุทรวาตาพาโห
เกน ฆาสฺสุ โหตีติ ฯ ลสฺสเนน เม อาวุโสติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อาพาธปฺปจฺจยา ลสฺสณํ ขาทิตฺตุนฺติ ฯ

[๑๘๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อารามे ตหํ ตหํ
ปฺสฺสาวํ กโรนฺติ ฯ อารามิ ทฺสฺสตี ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว เอกมฺนตํ ปฺสฺสาวํ กาทฺตุนฺติ ฯ
อารามิ ทฺคฺคฺคฺนฺโห โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปฺสฺสาวกฺมฺภินฺติ ฯ
ทฺคฺคฺคํ นิสินฺนา ปฺสฺสาวํ กโรนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ปฺสฺสาวปาทฺตุนฺติ ฯ ปฺสฺสาวปาทฺตา ปากฺกา โหนฺติ ฯ
ภิกฺขุ หิริยนฺติ ปฺสฺสาวํ กาคฺตุ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปฺริกฺขิปปิตฺตํ
ตโย ปากาเร อิกฺกฺคาปการิ สิลาปการิ ทารุปการนฺติ ฯ
ปฺสฺสาวกฺมฺภิ อปารุตา ทฺคฺคฺคฺนฺธา โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อปฺริชานนฺติ ฯ

[๑๙๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อารามे ตหํ ตหํ วจฺจํ
กโรนฺติ ฯ อารามิ ทฺสฺสตี ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ

๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว เอกมฺนตํ วจฺจํ กาคฺคฺนฺติ ฯ อาราโม
ทุกฺคฺนฺโห โหติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว วจฺจกฺคฺปฺนฺติ ฯ วจฺจกฺคฺปฺสฺส
กฺคฺลํ ลุชฺชติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว จินฺตํ ตโย จเย อิกฺคฺกัจจํ
สฺลิจจํ ทารุจฺจนฺติ ฯ วจฺจกฺคฺโป นิจฺจวตฺถโก โหติ ฯ อุตฺแทน
โธตฺถริยติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อุจฺจวตฺถกํ กาคฺคฺนฺติ ๔๘
จโย ปริปตฺติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว จินฺตํ ตโย จเย
อิกฺคฺกัจจํ สฺลิจจํ ทารุจฺจนฺติ ฯ อารโหนฺตา วิหณฺณฺติ ๔เปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว ตโย โสฺปาณฺเน อิกฺคฺกาสฺปาณํ สฺลิสฺปาณํ
ทารุสฺปาณฺนฺติ ฯ อารโหนฺตา ปริปตฺนฺติ ๔เปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อาลมฺพฺนพฺพานฺติ ฯ อนฺเต นิสินฺนา วจฺจํ กโรฺนฺตา
ปริปตฺนฺติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สฺนฺธริตฺวา มชฺเฌ นิตฺถํ
กตฺวา วจฺจํ กาคฺคฺนฺติ ฯ ทฺกฺขํ นิสินฺนา วจฺจํ กโรฺนฺติ ๔เปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว วจฺจปาทกฺคฺนฺติ ฯ พหิทฺธา ปสฺสวํ กโรฺนฺติ ๔เปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว ปสฺสวาทฺถิกฺคฺนฺติ ฯ อวเลชนกฺคฺจํ น โหติ
๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อวเลชนกฺคฺจฺจนฺติ ฯ อวเลชนปิจโร ๑ น
โหติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อวเลชนปิจรฺนฺติ ฯ วจฺจกฺคฺโป
อปารุโธ ทุกฺคฺนฺโห โหติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อปฺธานฺนฺติ ฯ

[๑๕๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อชฺโฌกาสฺส วจฺจํ
กโรฺนฺตา สฺเตนปี อฺณฺหนปี กิลมฺนฺติ ฯ เต ภิกฺขุ ภควโต
#๑ ย. ปิธโร

เอตมตถัม อารโจะตุ๋ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว วจฺจกฺกฺขินฺติ ฯ
วจฺจกฺกฺขียา กวาภูํ น โหติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว กวาภูํ
ปิฏฺจสงฺฆมาภูํ อุทฺทกฺขลิกํ อุตฺตรปาสาทํ อคฺคพวภูฏี กปิสีสํ สฺวจิกํ
ฌฏฺิกํ ตาลจฺฉิทฺทํ อวิณฺณจฺฉิทฺทํ อวิณฺณรชฺชุนฺติ ฯ วจฺจกฺกฺขียา
ติณฺจฺฉณฺณํ ปริปฺตติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว โอคฺมุเพตฺวา ๑
อฺลฺลิตฺตาวลิตฺตํ กาคฺตุํ เสตวณฺณํ กาวณฺณํ เกรกฺปริกมฺมํ มาลาณมฺมํ
ลตาคมฺมํ มกรทนต์กํ ปฺลยจฺปฏฺจิกํ จีวรวิสํ จีวรรชฺชุนฺติ ฯ

[๑๕๒] เตน โข ปน สมเยน อณฺตโร ภิกฺขุ ชราทุพฺพโล
วจฺจํ กตฺวา วุฏฺฐหนฺโต ปริปฺตติ ฯ เต ภิกฺขุ ๒ ภควโต เอตมตถัม
อารโจะตุ๋ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว โอลมฺพกนฺติ ฯ

[๑๕๓] เตน โข ปน สมเยน วจฺจกฺกฺขี ๓ อปริกฺขิตฺตา โหติ ฯ
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตถัม อารโจะตุ๋ ๔ อนุชานามิ ภิกขเว ปริกฺขิปีตุํ
ตโย ปากาเร อิกฺกกาปการํ สีลาปการํ ทารุปการนฺติ ฯ

[๑๕๔] โกฏฺจโก น โหติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว
โกฏฺจกนฺติ ฯ โกฏฺจโก นิจฺจตฺถโก โหติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว
อฺจฺจวตฺถกํ กาคฺนฺติ ฯ จโย ปริปฺตติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว
จินฺตํ ตโย จเย อิกฺกกาจยํ สีลาจยํ ทารุจยนฺติ ฯ อารโหนฺตา
วิหณฺณนฺติ ๔เปฯ อนุชานามิ ภิกขเว ตโย โปสาณ อิกฺกกาโสปาณํ
สีลาโสปาณํ ทารุโสปาณนฺติ ฯ อารโหนฺตา ปริปฺตนฺติ ๔เปฯ
อนุชานามิ ภิกขเว อาลมฺพนพาหนฺติ ฯ โกฏฺจกสฺส กวาภูํ
#๑ ม. ย. โอคฺมุเพตฺวา ๒ ม. ย. เต ภิกฺขุติ ปาฐทฺวยํ น ทิสฺสติ ฯ
#๓ ม. วจฺจกฺกฺขี ฯ

น โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว กวาภูํ ปิฏฺฐสงฺฆาภูํ อุทฺทขลิกํ
อุตฺตรปาสกํ อคฺคพวภูฏี กปิสีสํ สฺวจิกํ ฆฏิกํ ตาลจฺฉิทฺทํ อาวิญฺจนจฺฉิทฺทํ
อาวิญฺจนรชฺชนฺติ ฯ โภจฺจเก ติณฺจฺฉณฺํ ปริปตฺติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว โอคุมฺเพตฺวา อุลฺลิตาวลิตฺตํ กาคฺตุํ เสตวณฺณํ
กาพวณฺณํ เกรฺกปริกมฺมํ มาลาการมฺมํ ลตากรมฺมํ มกรทนต์กํ
ปลฺลจฺปฏฺฐิกนฺติ ฯ ปริเวณฺํ จิกฺขลฺลํ โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
มรฺมพฺทํ ปกิริตฺตฺติ ฯ น ปรียาปฺปณฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ปทฺรลลํ ๑ นิกฺขิปีตฺตฺติ ฯ อุทกํ สนฺติฏฺฐติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อุทกนิกฺขมณฺติ ฯ อจมนกฺมฺภิ น โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อจมนกฺมฺภินฺติ ฯ อจมนสฺราวโก น โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อจมนสฺราวกนฺติ ฯ ทฺกขํ นิสินฺนา อจมนฺติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อจมนปาทฺกนฺติ ฯ อจมนปาทฺกา ปากฺฎา
โหติ ฯ ภิกฺขุ หิริยนฺติ อจเมตฺตุํ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ปริกฺขิปีตฺตุํ ตโย ปากาเร อิจฺฉกาปการํ สีลาปการํ ทารุปการนฺติ ฯ
อจมนกฺมฺภิ อปารุตา โหติ ฯ ติณฺจฺฉณฺเหปิ ปัสฺสเกหิปี
โอกิริยติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อปีธานนฺติ ฯ

[๑๕๕] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เอวรूपํ
อนาจารํ อจฺรนฺติ มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปี โรปาเปนฺติปี สฺลยจฺฉนฺติปี
สฺลยจาเปนฺติปี โอิจินนฺติปี โอิจินาเปนฺติปี คนฺเถนฺติปี คนฺถาเปนฺติปี
เอกโถวณฺณิกมालํ กโรนฺติปี การาเปนฺติปี อุภโถวณฺณิกมालํ
#๑ ยู. ปทลลํ ฯ

กัฬนฺตึ อกฺขริกายปิ กัฬนฺตึ มนสิกายปิ กัฬนฺตึ ยถาวชเชนปิ กัฬนฺตึ
หตฺถิสฺสิมฺปิ สิกฺขนฺตึ อสฺสสฺสิมฺปิ สิกฺขนฺตึ รตฺสฺสิมฺปิ สิกฺขนฺตึ
ชนฺดฺสฺสิมฺปิ สิกฺขนฺตึ ฏรฺสฺสิมฺปิ สิกฺขนฺตึ หตฺถิสฺสปี ปุรโต ชาวนฺตึ
อสฺสสฺสปี ปุรโต ชาวนฺตึ รตฺสฺสปี ปุรโต ชาวนฺตึ ชาวนฺตึ
อาชาวนฺตึ อสฺสเสเพหฺนฺตึ อปฺโผฏฺเณนฺตึ นีพฺพชฺฌนฺตึ ๑ มฺหฺจฺฉีหิปี
ยฺชฺฌนฺตึ รงฺกมชฺฌนฺตึ สงฺฆาฏฺฐี ปตฺถริตฺวา นจฺจนฺตึ ๒ เอวํ วทนฺตึ
อิธ ภคินี นจฺจสฺสฺสูตึ นลาฏฺฐิกมฺปิ เทนฺตึ วิวิธมฺปิ อนาจารี อจฺจนฺตึ ๑
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ๑เป ๑ น ภิกฺขเว วิวิธํ อนาจารี
อจฺจริตพฺพํ โย อจฺจเรยฺย ยถาธมฺโม กาเรตพฺพโพิติ ๑

[๑๕๖] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมมฺนฺเต อูรฺเวลกสฺสเป
ปพฺพชิตฺเต สงฺฆสฺส พหุํ โลหณฺทํ ทารุณฺทํ มตฺติกาณฺทํ
อุปฺปนฺนํ โหติ ๑ อถ โข ภิกฺขุณฺ อตฺทโหสิ กิณฺนุ โข ภควตา
โลหณฺทํ อนฺนฺลฺลาตํ ก็ อนฺนฺลฺลาตํ ก็ ทารุณฺทํ อนฺนฺลฺลาตํ
ก็ อนฺนฺลฺลาตํ ก็ มตฺติกาณฺทํ อนฺนฺลฺลาตํ ก็ อนฺนฺลฺลาตฺนฺตึ ๑
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ๑ อถ โข ภควา เอตสฺมี นีทานเ
เอตสฺมี ปกรณฺเ ธมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว จเปตฺวา ปหรณฺณี สพฺพํ โลหณฺทํ จเปตฺวา อาสนฺที
ปลฺลงฺกํ ทารุปฺตํ ทารุปาทุกํ สพฺพํ ทารุณฺทํ จเปตฺวา กตฺถจ
กฺมฺภการิกถจ สพฺพํ มตฺติกาณฺทฺนฺตึ ๑

ขุทฺทกาวตฺถกฺขนฺธกํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํ ๓ ๑

#๑ ม. นีพฺพชฺฌนฺตึ ๑ ๒ ม. นจฺจจึ ๑ ๓ ม. ขุทฺทกาวตฺถกฺขนฺธโก ปญฺจโม ๑

ตสฺสทฺททานํ ฯ

[๑๕๗] รุกฺเข ฅมฺเภ จ กุฑฺเฑ จ อฏฺฐาเน ๑ คนฺธสฺสตุตฺติยา

วิกฺคยฺห มลฺลโก กจฺจุ ชฺรา จ ปุณฺปาณิกา

วตฺติกาปิจ ปามงฺโก กณฺฐสฺสตุตฺติ ๒ น ชฺราย

กฏฺฐิ โอวฏฺฐิกิ กายูร์ หตฺถาภฺรณมฺหุทฺทิกา

ทีฆเ โกจฺเณ ฅณฺเ หตฺถเ สีตฺถา อุตฺกเตลเ

อาทาสุทฺทปตฺตวณฺา อาเลโป มหฺทจฺจณฺณนา

ลณฺเณติ องฺคราคณฺจ มุขฺราคํ ตฺทญฺย

จกฺขุโรคํ กิรฺกคณฺจ อายตฺ สฺร พาทิรฺ

อมฺพเปตฺตสฺสเกหิ อหิ ฉินฺนฺติ ๓ จ จนฺทนํ

อจฺจาวจา ปตฺตมฺมลา สุวณฺณา ๔ พหฺลา วตี

จิตฺรทฺสฺสตี ๕ ทฺกคณฺ โช อุณฺเห ภิขฺชีสุ มิณฺนียา

ปริภณฺฑํ ตินฺนํ โจฬํ มาโพ ๖ กณฺโฑลิกาย จ

ถวิกา อํสวทฺธณฺจ ตถา พนฺธนสฺสตุตฺตกา

จิลฺลํ มณฺเจ จ ปีเฐ จ องฺเก นตฺเต ปณฺามนา ๗

ตฺมพมฺภฺนิวสฺสิลํ จลกานิ ปฏฺิกคฺโ

วิฆาติทณฺฑาโสวณฺณํ ๘ ปตฺเต เเปลิ จ นาฬิกา

กิณฺณนา สตฺตฺ ๙ สฺริตณฺจ มฐฺสตีตฺถํ ๑๐ สีปาฏฺิกํ

วิกณฺณํ พนฺธิ วิสมํ ฅมา ชิรปฺปโหติ ๑๑ จ

#๑ ยฺ. อฏฺฐาเน ฯ ๒ ยฺ. กณฺฐสฺสตุตฺติ ฯ ๓ ม. ยฺ. อหิฉินฺนฺติ ฯ ๔ ม. ยฺ. สุวณฺโณ ฯ

#๕ ม. จิตฺรทฺสฺสตี ฯ ยฺ. จิตฺรทฺสฺสตี ฯ ๖ ม. มาฬิ ฯ ยฺ. โจฬํ มาฬิ ฯ

#๗ ยฺ. ปณฺามิตา ฯ ๘ ยฺ. วิปฺปาริ... ฯ ๙ ม. กณฺณสตฺตฺ... ฯ ยฺ. กิณฺณสตฺตฺ

#สฺริกณฺจ ฯ ๑๐ ยฺ. มฐฺสตีตฺถ... ฯ ๑๑ ยฺ. ชิรปฺปโหติ จ ฯ

กพิมพ์ ๑ โมฆสุตตยจ	อโรตลลํ อุปาหนา
องฺกุเล ปฏิกฺคหณจ	อาเวสนณจ วิตถกํ
ปฏิกฺคหตถวิกณจ	อัสสุตฺตํ จ พนฺธกา ๒
อชฺโฆกาเส นิจวตฺถุ	จโย จาปี วิหณฺณเร
ปริปฺตํ ตินฺจณฺณํ	อุลฺลิตฺตยจาวลิตฺตกํ ๓
เสตํ กภาพกณณณจ	ปริกมฺมณจ เกรกํ
มาลากมฺมํ ลตาคมฺมํ	มกรทนต์ปาฏิกํ ๔
จีวรวัสํ รชชฺชณจ	อนฺุณฺณาสี วินายโก ๕
อุชฺฌิตฺวา ปกฺกมนฺติ จ	กจฺฉินํ ปรีกชฺชติ
วินิเวจฺยติ กุฑฺเด ๕	ปตฺเตนาทาย กจฺฉนเร
ถวิกา พนฺธสุตฺตณฺตํ ๖	พนฺธิตฺวา จ อุปาหนา
อุปาหนตถวิกณจ	อัสวทฺธณจ สุตฺตกํ ๗
อุทกาทปฺปิยํ มคฺเค	ปรีสุสวาน โจอฺพิกํ
ธมฺมกรกํ ๘ เทว ภิกฺขุ	เวสาลี อคมา มฺุณี
ทณฺฑํ โอตฺถริกํ ๙ ตตฺถ-	นฺุณฺณาสี ปรีสุสวานํ ๕
มกเสหิ ปณฺเฑน	พหฺวาทาธา จ ชีวโก
จกฺกมนชฺชนฺตารํ	วิสเม นิจวตฺถุโก ๑๐

#๑ ม. ย. กพิมพ์ ๑ ๒ ม. ย. องฺกุเล ปฏิกฺคหณจ วิตถกํ ถวิกพนฺธกา ๕

#๓ ม. อุลฺลิตฺตอวลิตฺตกํ ๕ ย. อุลฺลิตฺตาวลิตฺตกํ ๕ ๔ ม. ย. มกรทนต์ ปฏิกฺคา ๕

#๕ ม. ย. วินิเวจฺย กุฑฺเดปี ๕ ๖ ม. ย. พนฺธสุตฺตยจ ๕ ๗ ม. ย. อัย ปาโธ น

#ทิสฺสติ ๕ ๘ ย. ธมฺมกรเก ๕ ๙ ม. โอตฺถริก ๕ ย. ทณฺฑโอตฺถริก ๕

#๑๐ ย. นิจวตฺถุกา ๕

อาสิตตคมโพริกั ๑   ภูณชนุเตกั ตฺวณฺเญยฺยํ ๒
 วทฺโฒ โพธิ จ อุกกมิ ๓   ฃณฺเญ กตทสมมชฺชนิ
 สกฺขริ ๔ กจลณฺเจว   เฝณกั ปาทฆฺสนิ
 วิฐุปนํ ตาลวณฺเญ   มกสณฺจาปี จามริ
 ฉตฺตํ วินา จ อาราม   ตโย สิกฺกาย สมฺมติ
 โรมา สิตฺธา ๕ นขา ทีฆา   ฉินฺทนฺตงฺคฺลิกา ทุกฺขา
 สโลหิตํ ปมาณณฺจ   วิสติ ทีฆเกสตา
 ชฺริ สิตํ สิปาฏิกั   นมตํ ๖ ชฺรภณฺทกั
 มสฺสํ กปฺเปนฺติ วทฺเฒนฺติ   โคโลมิ จตฺรสฺสํ
 ปริมุขํ อทฺตฺรณฺจ   ทาจิ สมฺพาธสัหเร
 อาพาธา กตฺตริ วโณ   ทีฆํ สกฺขริกาย จ
 ปลิตํ ถกิตํ อุจฺจา   โลหณฺทณฺชฺชนิ สห
 ปลลตฺตฺถิณณฺจ อาโยโค   วณฺเญ กายพนฺธนํ ๗
 กลาพุกั เททฺทณฺกั   มุรชฺชํ มทฺทวิณกั
 ปณฺเญกิกา สฺวกรณฺตณฺจ   ทสา มุรชฺชเวณิกิ
 อนฺโต โสภณฺณณฺจ   ปวนนฺโตปี ชีรติ
 คณฺจิกิ อุจฺจาวจณฺจ   ผลกนฺเตปี โอคเห
 คิหิวตฺถํ โสณฺทํ มจฺจวาพกั   จตฺกณฺณกั ๘
 ตาลวณฺเญ สत्वลฺลิติ   คิหิปารุตฺปารุปี

- #๑ ม. อาสิตตกั มโพริกั ฯ ยู. อาสิตตกา มโพริถั ฯ ๒ ยู. ภูณชนุโตก ตฺวณฺเญยฺยํ ฯ
- #๓ ม. น อุกกมิ ฯ ๔ ยู. สกฺขริ... ฯ ๕ ม. โรมสิตฺธา ฯ ๖ ม. ยู. นมตกั ฯ
- #๗ ยู. ปณฺเญ สฺวกรณฺตณฺจ ฯ ๘ ยู. ปณฺเญกิกา...จตฺกณฺณกนฺติ อิเม ปาจา น
- #ทิสฺสนฺติ ฯ

สัเวลลิตฺ อุกโตกาชํ	ทนต์กฏฐาภิโกฏเณ ๑
กณฺเฐ วิลคฺคํ ทายณฺจ	ปฏฺคฺคิ รุกฺขหตฺถินา
สทฺถุ ๒ โลกายตํ	ปริยาปฺณีสฺสุ วาจยฺ ๓
ตฺริจฺฉานกถา วิชฺชา	จิปิ มงฺคลํ ขาทิ จ
วาตาพาโห ทุสฺสติ จ	ทุกฺคนฺโห ทุกฺขปาทูกา
หิริยฺนติ ๔ ปารุทฺคฺคนฺโห	ตหิ ตหิ กโรนฺติ จ
ทุกฺคนฺโห กฺวปฺ ลุชฺชนติ ๕	อฺจฺจวตฺถุ จเยน จ
โสปาณาลมฺพนพาหา	อนฺเต ทุกฺขณฺจ ปาทูกา
พหิทฺธา โทณฺนิ กฏฺจณฺจ	ปีจโร ๖ จ อปารุโต
วจฺจกฺฎฺฐิ ๗ กวาฏฺณฺจ	ปีฏฺฐสงฺฆาฏฺฐเมว จ
อฺทุกฺขลตฺตฺรปาโส	วฏฺฐิณฺจ กปีสีสํ
สฺวจิฆฺฏิตาลลิตฺทํ	อาวิณฺณนลิตฺทเมว จ
รชฺชฺ อุลลิตฺตาวลิตฺตํ	เสตวณฺณณฺจ กาทกํ
มาลากมฺมํ ลตาคมฺมํ	มกริ ปฺลยจปฏฺฐิํ
จิวรวิสฺสํ รชฺชฺณฺจ	ชราทฺทพฺพลปាកาริ
โกฏฺฐเก จาปี ตเถว	มรฺมฺพปทฺราสีลา ๘
สฺนตฺติฏฺฐติ นิตฺทมนํ	กฺมฺภินฺจจาปี สราวกํ
ทูกฺขํ หิริ อปีธานํ	อนาจารณฺจ อางฺรุ ๙

#๑ ม. ย. ทนต์กฏฐิ อากิฏเณ ๑ ๒ ม. ย. ยเมเพ ๑ ๓ ย. วาเจสิ ๑

#๔ ย. หิริยฺนติ ๑ ๕ ม. กฺวปฺ ลุชฺชนติ ๑ ๖ ย. ปีชโร ๑ ๗ ม. ย. วจฺจกฺฎฺฐิ ๑

#๘ ม. มรฺมฺพํ ปทฺราสีลา ๑ ย. มรฺมฺพณฺจ ปทฺราสีลา ๑

เสนาสนกขนฺธกั

[๑๕๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหฺรติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขุณฺโณ สเณสนํ
อปฺปญฺจตุตฺตํ โหติ ฯ เต จ ๑ ภิกฺขุ ตํหํ ตํหํ วิหฺรนฺติ อรณฺเณ
รุกฺขมฺมูเล ปพฺพเต กนฺทรายํ คิริคูหายํ สุसानเน วนปฺตฺเถ อชฺโฆกาเส
ปลาลปฺญฺเช ฯ เต กาลสฺเสว ตโต ตโต อุปนิกฺขมฺนฺติ อรณฺเณ
รุกฺขมฺมูลา ปพฺพตา กนฺทรา คิริคูหา สุसानา วนปฺตฺถา อชฺโฆกาสา
ปลาลปฺญฺชา ปาสาทิเกน อภิกฺกนฺเตน ปฏิกฺกนฺเตน อาโลกิเตน
วิโลกิเตน สมฺมิณฺชิเตน ปสริเตน โอกฺขิตฺตจกฺขุ อิริยาปถสมฺปนฺนา ฯ

[๑๕๕] เตน โข ปน สมเยน ราชคฺหโก เสฏฺฐิ กาลสฺเสว
อุยฺยานํ อคฺมาสี ฯ อทฺทสา โข ราชคฺหโก เสฏฺฐิ เต ภิกฺขุ
กาลสฺเสว ตโต ตโต อุปนิกฺขมฺนฺเต อรณฺเณ รุกฺขมฺมูลา ปพฺพตา
กนฺทรา คิริคูหา สุसानา วนปฺตฺถา อชฺโฆกาสา ปลาลปฺญฺชา
ปาสาทิเกน อภิกฺกนฺเตน ปฏิกฺกนฺเตน อาโลกิเตน วิโลกิเตน
สมฺมิณฺชิเตน ปสริเตน โอกฺขิตฺตจกฺขุ อิริยาปถสมฺปนฺเน ฯ ทิสฺวานสฺส
จิตฺตํ ปสฺสีทิ ฯ อถ โข ราชคฺหโก เสฏฺฐิ เยน เต ภิกฺขุ
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ เอตทโวจ สจฺาหํ ภนฺเต
วิหาเร กาเรยฺยํ ๒ วเสยฺยถ เม วิหาเรสุติ ฯ น โข คหปติ ภควตา
#๑ ยู. เตธ ฯ ๒ ม. การาเปยฺยํ ฯ ยู. การาเปยฺย ฯ

วิหารา อนุญญาตติ ฯ เตนหิ ภนฺเต ภควนฺตํ ปฏิปุจฺจิตฺวา
มม อโรเจยฺยาตติ ฯ เอวํ กหปตฺติ โข เต ภิกฺขุ ราชคหคฺคสฺส
เสฏฺฐิสฺส ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมึสฺส อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสฺสีทิสฺส ฯ เอกมฺนตฺตํ นิสฺสินฺนา
โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจจฺจุ ราชคหโก ภนฺเต เสฏฺฐิ วิหาเร
การาเปตฺกามา กถํ นุ โข ภนฺเต อเมหฺหิ ๑ ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ ฯ

[๒๐๐] อถโข ภควา เอตสฺมึ นิตานเ เอตสฺมึ ปกรณฺเ ๒ ฐมฺมึ
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปณฺจเสนาสนานิ ๓
วิหาริ อจฺจตฺตโยคํ ปาสาทํ หนมฺมิมฺหิ คฺคฺชนฺติ ฯ

[๒๐๑] อถโข เต ภิกฺขุ เยน ราชคหโก เสฏฺฐิ
เตนฺอุปสงฺกมฺมึสฺส อุปสงฺกมิตฺวา ราชคหคํ เสฏฺฐิ เอตทวโจจฺจุ อนุญญาตฺตา
โข กหปตฺติ ภควตา วิหารา ยสฺสิทานิ กถํ มณฺณสฺสิติ ฯ
อถโข ราชคหโก เสฏฺฐิ เอกาเหเนว สฏฺฐิ วิหาเร ปตฺติจฺจาเปสฺสิ ฯ
อถโข ราชคหโก เสฏฺฐิ เต สฏฺฐิ วิหาเร ปรีโยสาเปตฺวา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมึ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมฺนตฺตํ นิสฺสีทิสฺส ฯ เอกมฺนตฺตํ นิสฺสินฺโน โข ราชคหโก เสฏฺฐิ
ภควนฺตํ เอตทวโจจฺจุ อธิวาเสตฺตํ เม ภนฺเต ภควา สุวาทนาย
ภคฺคตํ สทฺธิ ภิกฺขุสงฺฆเณนาติ ฯ อธิวาเสสฺสิ ภควา ตฺถนฺหิภาเวณ ฯ
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๒ ย. เอตสฺมึ ปกรณฺเต ปาจทฺวํ นตฺถิ ฯ
#๓ ม. เณนานิ ฯ ย. เณนานิ ฯ

อลโข ราชคหโก เสฏฺฐี ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา อญฺญาเยนา
ภควนฺตํ อภิเวเตตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อลโข
ราชคหโก เสฏฺฐี ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปณฺธิตํ ขาทนียํ
โกชนียํ ปฏฺิยาทาเปตฺวา ภควโต กาลํ อาโรจาเปสิ กาลो
ภนฺเต นิฏฺฐิตํ ภตฺตุนฺติ ฯ

[๒๐๒] อลโข ภควา ปุพฺพพฺนฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย
เยน ราชคหคตฺส เสฏฺฐิสฺส นีเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ปฺลยตฺเต อาสเน นิสีทึ สทฺธิํ ภิกฺขุสงฺฆเณ ฯ อลโข ราชคหโกห
เสฏฺฐี พุทฺธปฺมขํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปณฺธิเตน ขาทนียเณ โกชนียเณ
สทฺธา สนฺตปฺเปตฺวา สมฺปวาเรตฺวา ภควนฺตํ ภูตฺตาวี โอนิตปตฺตปาณิ
เอกมฺนฺตํ นิสีทึ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข ราชคหโก
เสฏฺฐี ภควนฺตํ เอตทโวจ เอเต เม ภนฺเต สฏฺฐี วิหารา
ปุณฺณตฺถิเกน สกฺกตฺถิเกน การาปีตา กถาหํ ภนฺเต เตสุ วิหาเรสุ
ปฏฺิปปชามิตฺติ ฯ เตนหิ ตฺวํ กหปติ เต สฏฺฐี วิหาเร อากตฺตานาคตฺส
จาตฺตทฺทิสฺสสฺส สงฺฆสฺส ปตฺติฏฺฐาเปหิตฺติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ
โข ราชคหโก เสฏฺฐี ภควโต ปฏฺิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อากตฺตานาคตฺสสฺส จาตฺตทฺทิสฺสสฺส สงฺฆสฺส ปตฺติฏฺฐาเปสิ ฯ อลโข
ภควา ราชคหกํ เสฏฺฐี อิมานิ คาทานิ อนฺนโมทึ

[๒๐๓] สิตํ อุนฺหํ ปฏฺิหนฺติ ตโต พาวมิกานิ จ
สิริสเป จ มกเส สิสิเร จาปี วุฏฺฐิโย

คโต วาตาคโป โฆโร สยชาโต ปฎิหณฺยติ ฯ
เลณฺตุณฺจ สฺขตฺตณฺจ ฉายิตฺตณฺจ วิปฺสฺสิตฺตุ
วิหารทานํ สงฺฆสฺส อกฺคํ พุทฺเธหิ ๑ วณฺณิตํ ฯ
ตสฺมา หิ ปณฺฑิตโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺตมตฺตโน
วิหาเร การเย รรมเม วาสเยตฺต พหุสฺสฺเต
เตสํ อนฺนณฺจ ปานณฺจ วตฺตเสนาสนานิ จ
ทเทยฺย อชฺชฎเตสฺ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ
เต ตสฺส ฆมฺมํ เทเสนฺติ สพฺพทฺทฺขา ปนฺทนํ
ยํ โส ฆมฺมํ อธิชฺฌณาย ปรีนิพฺพาติ อนาสโวติ ฯ

อถ โข ภควา ราชคหํ เสฏฺฐิ อิมานิ คาทานิ อนฺนโมทิตฺวา
อฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ฯ

[๒๐๔] อสฺโสสิสิ โข มนุสฺสา ภควตา กิร วิหารา อนฺนณฺวตาตติ ฯ
เต ๒ สกฺกจฺจํ วิหาเร การาเปนฺติ ฯ เต วิหารา อกวาฏฺกา
โหนตฺติ ฯ อหิวิจฺฉิกานิ สตปฺทโยปิ ปวิสฺนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ ฯ อนฺนชานามิ ภิกฺขเว กวาฏฺณฺติ ฯ กิตฺติจฺฉิทฺทํ กริตฺวา
वलฺลียานิ รชฺชชฺยานิ กวาฏฺฏํ พนฺชนฺติ ฯ อุนฺนทฺเรหิปี อฺปจิกานิปี
ขชฺชนฺติ ฯ ขยิตพนฺชนานิ ๓ กวาฏฺฏานิ ปตฺนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ ฯ อนฺนชานามิ ภิกฺขเว ปิฏฺฐสงฺฆมาฏฺฏํ อฺททฺทฺขลิกํ
#๑ ม. ย. พุทฺเธน ฯ ๒ ม. ย. เตสทฺโท น ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. ขยิตพนฺชนานิ ฯ

อุตุตฺรปาสกนฺติ ฯ กวากฺขา น มุสฺสียนฺติ ๑ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อาวิญฺจนจฺฉิทฺทํ อาวิญฺจนรชฺชุนฺติ ฯ กวากฺขา น ถกฺขินฺติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อคฺคพวภูฏี กปฺปิสํสํ สฺตฺถิกํ ฆฏฺฐิกนฺติ ฯ

[๒๐๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู น สกฺโกนฺติ กวากฺขํ
อปาปฺริตฺตํ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ตาลจฺฉิทฺทํ ตีณิ ตาลานิ โลหตาลํ กฺกุจฺจตาลํ วิสาณตาลนฺติ ฯ
เยปี ๒ เต อุกฺขมาเถตฺตวา ปวิสฺสนฺติ ฯ วิหารา อคฺคตฺตา โหนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ยนตํ สฺตฺถิกนฺติ ฯ

[๒๐๖] เตน โข ปน สมเยน วิหารา ตินฺจจฺฉนฺนา โหนฺติ
สีตกาเล สีตา อุนฺนหกาเล อุนฺนหา ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว โอคุมฺเพตฺตวา อุลลิตฺตาวลิตฺตํ กาคฺคนฺติ ฯ

[๒๐๗] เตน โข ปน สมเยน วิหารา อวตฺตปานกา โหนฺติ
อจฺจขุสฺสา ทฺถกฺคนฺธา ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ตีณิ วตฺตปานานิ เวทิกาวตฺตปานํ ชาลวตฺตปานํ สลากวตฺตปานนฺติ ฯ
วตฺตปานนฺตฺริกาย กาลกาปี ๓ วคฺคฺคฺลิตฺตโยปี ปวิสฺสนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว วตฺตปานจกฺกฺกฺลิตฺตนฺติ ฯ
จกฺกฺกฺลิตฺตนฺตฺริกาย ๔ กาลกาปี ๓ วคฺคฺคฺลิตฺตโยปี ปวิสฺสนฺติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว วตฺตปานกวากฺขํ วตฺตปานภิสฺสิกนฺติ ฯ

[๒๐๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู จฺจมายํ สยฺนฺติ ฯ

#๑ ย. ผสฺสียนฺติ ฯ ๒ ม. เยหิ ฯ ๓ ม. กาทฺตกาปี ฯ ๔ ม. ย. จกฺกฺกฺลิตฺตนฺตฺริกายปี ฯ

คตฺตานิปี จีวรานิปี ปัสสูกิตานิ โหนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจตุํ ฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว ติณฺสนฺนุทริกนฺติ ฯ ติณฺสนฺนุทริกา ๑
อุนฺทฺเรหิปี อุปฺจิกาหิปี ขชฺชติ ฯเปฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว มิณฺดินฺติ ฯ
มิณฺดฺยา คตฺตานิ ทุกฺขานิ ๒ โหนฺติ ฯเปฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว
วิทลฺมณฺจกนฺติ ๓ ฯ

[๒๐๕] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส โสทานิโก มสฺสารโก
มณฺโজ อุปฺปนฺโน โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตุํ ฯ
อุนฺชานามิ ภิกฺขเว มสฺสารกํ มณฺจกนฺติ ฯ มสฺสารกํ ปิจฺจํ อุปฺปนฺนํ
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตุํ ฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว
มสฺสารกํ ปิจฺจกนฺติ ฯ

[๒๑๐] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส โสทานิโก พุณฺทิกาทุโธ
มณฺโজ อุปฺปนฺโน โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตุํ ฯ
อุนฺชานามิ ภิกฺขเว พุณฺทิกาทุทฺธํ มณฺจกนฺติ ฯ พุณฺทิกาทุทฺธํ ปิจฺจํ
อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตุํ ฯ อุนฺชานามิ
ภิกฺขเว พุณฺทิกาทุทฺธํ ปิจฺจกนฺติ ฯ

[๒๑๑] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส โสทานิโก กุฬิรปาทโก ๔
มณฺโ� อุปฺปนฺโน โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตุํ ฯ
อุนฺชานามิ ภิกฺขเว กุฬิรปาทกํ ๔ มณฺจกนฺติ ฯ กุฬิรปาทกํ ๔ ปิจฺจํ
อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตุํ ฯ อุนฺชานามิ
#๑ ม. ยฺ. ติณฺสนฺนุทริกโก ฯ ๒ ม. ยฺ. ทุกฺขา ฯ ๓ ม. ยฺ. พิตลฺมณฺจกนฺติ ฯ
#๔ ม. กุฬิร ... ฯ ยฺ. กุฬิร ...

ภิกขเว กุฬิรปาทกํ ปิณฺณติ ฯ

[๒๑๒] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส โสทานิโก อหจฺจปาทโก
มณฺโじ อุปฺปนฺโน โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อหจฺจปาทกํ มณฺจฺนติ ฯ อหจฺจปาทกํ ปิณฺ
อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว อหจฺจปาทกํ ปิณฺณติ ฯ

[๒๑๓] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส อาสนฺุทิกโก อุปฺปนฺโน
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
อาสนฺุทิกกฺนฺติ ฯ อจฺจโก อาสนฺุทิกโก อุปฺปนฺโน โหติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อจฺจกมฺปิ อาสนฺุทิกกฺนฺติ ฯ
สตุตฺตงฺโก อุปฺปนฺโน โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว สตุตฺตงฺกฺนฺติ ฯ อจฺจโก สตุตฺตงฺโก อุปฺปนฺโน
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
อจฺจกมฺปิ สตุตฺตงฺกฺนฺติ ฯ ภาทฺทปิณฺณํ อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ เปฯ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว ภาทฺทปิณฺณติ ฯ ปิณฺณิกา อุปฺปนฺนา โหติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปิณฺณิกกฺนฺติ ฯ เอพฺกปาทกํ
ปิณฺณํ อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว เอพฺกปาทกํ ปิณฺณติ ฯ อามลกวณฺฺณิกํ ปิณฺณํ อุปฺปนฺนํ
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
อามลกวณฺฺณิกํ ปิณฺณติ ฯ ผลกํ อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ

อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ผลกนฺตฺติ ฯ โภจันฺตํ อุปฺปนฺนํ
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
โภจณฺตฺติ ฯ ปลาตปีจํ อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปลาตปีจณฺตฺติ ฯ

[๒๑๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อฺจุเจ
มณฺเเจ สยณฺตฺติ ฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตฺตา ปสฺสิตฺวา
อฺชฺฌายณฺตฺติ จีเยนฺตฺติ วิปาเจณฺตฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนติ
ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ น ภิกฺขเว อฺจุเจ มณฺเเจ
สยิตพฺพํ โข สเยยฺย อาปตฺติ ทุกฺกนฺตฺตฺตาติ ฯ

[๒๑๕] เตน โข ปน สมเยน อณฺตโร ภิกฺขู นิเเจ มณฺเเจ
สยณฺโต อหิณา ทฏฺโฐ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว มณฺจปฺปฏิปาทกนฺตฺติ ฯ

[๒๑๖] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อฺจุเจ
มณฺจปฺปฏิปาทเก ชาเรณฺตฺติ ฯ สห มณฺจปฺปฏิปาทเกหิ ปเวเชณฺตฺติ ฯ
มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตฺตา ปสฺสิตฺวา อฺชฺฌายณฺตฺติ จีเยนฺตฺติ
วิปาเจณฺตฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิ กามโภคิโนติ ฯเปฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว อฺจุจา มณฺจปฺปฏิปาทกา
ชาเรตพฺพา โข ชาเรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกนฺตฺตฺตา อนุชานามิ
ภิกฺขเว อฏฺฐจฺจุลปรมฺมํ มณฺจปฺปฏิปาทกนฺตฺติ ฯ

[๒๑๗] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส สุตฺตํ อุปฺปนฺนํ

ทิสฺวาน ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปญจ
ภิสฺสโย อุณฺณภิสฺสํ โจพภิสฺสํ วากภิสฺสํ ตินภิสฺสํ ปณฺณภิสฺสินฺติ ๑

[๒๒๐] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส เสนาสนปริกฺขาริกํ ๑
ทุสฺสํ อุปฺปนฺนํ โหติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ๑ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ภิสฺสํ โอนทฺธิตฺตุนฺติ ๒ ๑

[๒๒๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ มณฺจภิสฺสํ ปิเจะ สํหฺรณฺติ ๓
ปิจฺภิสฺสํ มณฺเจ สํหฺรณฺติ ๑ ภิสฺสโย ปริกฺขชฺชนฺติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว โอนทฺธมณฺจํ โอนทฺธิปิจฺชนฺติ ๑
อุลฺโลกํ อกริตฺวา สนฺถรณฺติ ๔ ๑ เหฏฺฐโต นิปฺปาณฺณฺติ ๕ ๑เป๑
อนุชานามิ ภิกฺขเว อุลฺโลกํ กริตฺวา สนฺถริตฺวา ภิสฺสํ โอนทฺธิตฺตุนฺติ ๑
ฉวี อุปฺปาณฺณฺตฺวา หรณฺติ ๑เป๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว โปสฺสิตฺตุนฺติ ๖ ๑
หฺรณฺติเยว ๑เป๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว ภิตฺติกมฺมนฺติ ๑ หฺรณฺติเยว
๑เป๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว หตฺถภิตฺตินฺติ ๗ ๑

[๒๒๒] เตน โข ปน สมเยน ติตฺถียานํ เสยฺยาโย เสตวณฺณาโย
โหนฺติ ๑ กาวณฺณกตา ภูมि ๑ เกรกปริกมฺมกตา ภิตฺติ ๑
พหู มนุสฺสสา เสยฺยาเปกฺขกา คจฺจนฺติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว วิหารเสตวณฺณํ กาวณฺณํ
#๑ ยฺ. เสนาสนปริกฺขารทุสฺสํ ๑ ๒ ม. ยฺ. โอนนฺธิตฺตุนฺติ ๑ ๓ ม. สนฺถรณฺติ ๑
#๔ ยฺ. สํหฺรณฺติ ๑ ๕ ม. ยฺ. นิปฺปณฺณฺติ ๑ ๖ ม. โปเสตฺตุนฺติ ๑ ยฺ. โปสฺสิตฺตุนฺติ ๑
#๗ ม. ยฺ. ภิตฺติกมฺมนฺติ ๑

เศรษฐปริกมฺมุนฺติ ฯ

[๒๒๓] เตน โข ปน สมเยน ผรุสาย ภิตฺติยา เสตวณฺโณ
น นิปตฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว
ถุสปีณฺทํ ทตฺวา ปาณิกาย ปฎิพาเหตุวา ๑ เสตวณฺณํ นิปาเตตฺตุนฺติ ฯ
เสตวณฺโณ อนิพฺนฺชนิโย โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ
อุนฺชานามิ ภิกฺขเว สณฺหมตฺตํ ทตฺวา ปาณิกาย ปฎิพาเหตุวา
เสตวณฺณํ นิปาเตตฺตุนฺติ ฯ เสตวณฺโณ อนิพฺนฺชนิโย โหติ ฯเปฯ
อุนฺชานามิ ภิกฺขเว อิกฺกาทํ ปิฎฺฐมทฺทนฺติ ฯ

[๒๒๔] เตน โข ปน สมเยน ผรุสาย ภิตฺติยา เศรฺกาน
นิปตฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว
ถุสปีณฺทํ ทตฺวา ปาณิกาย ปฎิพาเหตุวา เศรฺกํ นิปาเตตฺตุนฺติ ฯ
เศรฺกา อนิพฺนฺชนิยา โหติ ฯเปฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว กุณฺฑกมตฺตํ
ทตฺวา ปาณิกาย ปฎิพาเหตุวา เศรฺกํ นิปาเตตฺตุนฺติ ฯ เศรฺกา
อนิพฺนฺชนิยา โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ อุนฺชานามิ
ภิกฺขเว สาสปกฺกํ ๒ สิตฺถเตลกนฺติ ฯ อจฺจุสฺสนนํ โหติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว โจพฺเคน ปจฺจุทฺธิคฺคฺคฺนฺติ ฯ

[๒๒๕] เตน โข ปน สมเยน ผรุสาย ภูมฺิยา กาวณฺโณ
น นิปตฺติ ฯเปฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว ถุสปีณฺทํ ทตฺวา ปาณิกาย
ปฎิพาเหตุวา กาวณฺณํ นิปาเตตฺตุนฺติ ฯ กาวณฺโณ อนิพฺนฺชนิโย
#๑ ม. ย. ปฎิพาหิตฺวา ฯ ๒ ม. สาสปกฺกํ ฯ ย. สาสปกฺกํ ฯ

โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
คณฺหมตฺตํ ๑ ทตฺวา ปาณิกาย ปฏิพาหตฺวา กาวณฺณํ
นิปาเตตฺตุนฺติ ฯ กาวณฺโณ อนิพนฺธนีโย โหติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโหเจสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อิกฺกาสิ กสวานฺติ ฯ

[๒๒๖] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขู วิหาร
ปฏิภาณจิตฺตํ ๒ การาเปนฺติ อิตฺถิรูปํ ปุริสฺรูปํ ฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ
อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี คิหิ กามโกคิโนติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสุ ฯ
น ภิกฺขเว ปฏิภาณจิตฺตํ การาเปตพฺพิ อิตฺถิรูปํ ปุริสฺรูปํ โย
การาเปยฺย อาปตฺติ ทุกกฺกุสฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว มาลากมฺมํ
ลตาทกมฺมํ มกรทนต์กํ ปญฺจปฏิกนฺติ ฯ

[๒๒๗] เตน โข ปน สมเยน วิหารา นิจฺจตฺตฺถกา โหนฺติ ฯ
อุทเกน โอตฺถริยนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสุ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อุจฺจตฺตฺถกํ กาทฺตฺตฺติ ฯ จโย ปริปตฺติ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว จินฺตํ ตโย จเย อิกฺกุสกาจยํ สีลาจยํ ทารุจยนฺติ ฯ
อารโหนฺตา วิหณฺณนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ตโย โสปาณเ อิกฺกุสกาโสปาณํ สีลาโสปาณํ ทารุโสปาณนฺติ ฯ
อารโหนฺตา ปริปตฺนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อาลมพฺนพาหนฺติ ฯ

[๒๒๘] เตน โข ปน สมเยน วิหารา อาพกมฺนทา ปากฺกา ๓
#๑ ม. ย. คณฺหมตฺตํ ๑ ๒ ม. ย. ปฏิภาณจิตฺตํ ๑ ๓ อัย ปาโง น ทิสฺสติ ฯ

โหนดิ ฯ ภิกฺขุ หิริยนฺติ นิปฺชชิตฺตํ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ติโรกรณินฺติ ฯ ติโรกรณึ อุกฺขิปิตฺวา
โธโลเกนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว อชฺฌมกฺกชฺชกนฺติ ฯ อชฺฌมกฺกชฺชกา อฺุปรโต โธโลเกนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ตโย คพฺเ
สิวิกาคพฺภํ นาฬิกาคพฺภํ หมมฺมิกคพฺภนฺติ ฯ

[๒๒๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ชฺชทเท วิหารเ มชฺเ
คพฺภํ กโรนฺติ ฯ อฺุจาโร น โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสิ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ชฺชทเท วิหารเ เอกมนฺตํ
คพฺภํ กาคฺคํ มหฺลลเก มชฺเติ ฯ

[๒๓๐] เตน โข ปน สมเยน วิหารสฺส กฺกชฺชปาโท
ชฺริติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
กฺลฺกชฺชปาทกนฺติ ฯ วิหารสฺส กฺกชฺชโ อิวสฺสติ ฯเปฯ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว ปริตฺตตามกิกฺกํ อฺุทฺธาสุชนฺติ ๑ ฯ

[๒๓๑] เตน โข ปน สมเยน อณฺุตรสฺส ภิกฺขุโน ตินฺจณฺทนา
อหิ ขนฺุเช ปปฺติ ฯ โส ภิโต วิสฺสรมกาสิ ฯ ภิกฺขุ อฺุชฺชาวิตฺวา
ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจฺจํ กิสฺส ตฺวํ อวฺุโส วิสฺสรมกาสีติ ฯ อถ โข
โส ภิกฺขุณฺ ๒ เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสิ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว วิตฺตานนฺติ ฯ

#๑ ม. ยฺ. อฺุทฺธาสุชนฺติ ฯ ๒ ยฺ. โส ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺ ฯ

[๒๓๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ มลฺลจปาเทปิ ปิจปาเทปิ
ถวิกาโย ลคฺเคนฺติ ฯ อุณฺทฺเรหิปี อุปจิกาหิปี ขชฺชนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ อุณฺชานามิ ภิกฺขเว ภิตฺติจีลํ นาคทนฺตกนฺติ ฯ

[๒๓๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ มลฺลเจปิ ปิจเจปิ จีวรํ
นิกฺขิปนฺติ ฯ จีวรํ ปริภิชฺชติ ๑ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ
อุณฺชานามิ ภิกฺขเว วิหารเ ๒ จีวรํลํ จีวรชฺชนฺติ ฯ

[๒๓๔] เตน โข ปน สมเยน วิหารา อนาลินฺทกา โหนฺติ
อปฺปฏิสรณา ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ อุณฺชานามิ
ภิกฺขเว อาลินฺทํ ปมฺนํ ปกฺกณฺฏํ ๓ โอสารกนฺติ ๔ ฯ อาลินฺทา
ปากฺกา โหนฺติ ฯ ภิกฺขุ หิริยนฺติ นิปชฺชิตฺตุ ฯเปฯ อุณฺชานามิ
ภิกฺขเว ตํสรณกิกฺกํ อุกฺขมาฏฺณกิกฺกนฺติ ฯ

[๒๓๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ อชฺโฆกาเส ภตฺตวิสุสฺสคํ
กโรนฺตา สีเตนปี อุณฺเหนปี กิลมฺนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุ ฯ อุณฺชานามิ ภิกฺขเว อุปฺภูจฺจานสาณฺติ ฯ อุปฺภูจฺจานสาธา
นีจวตฺถกา โหติ ฯ อุทเกน โอตฺถริยติ ฯเปฯ อุณฺชานามิ
ภิกฺขเว อุจฺจวตฺถกํ กาคฺคฺนฺติ ฯ จโย ปริปตฺติ ฯเปฯ อุณฺชานามิ
ภิกฺขเว จินฺตํ ตโย จเย อิกฺกกาจยํ สีลาจยํ ทารุจยฺนฺติ ฯ
อารโหนฺตา วิหฺลณฺนฺติ ฯเปฯ อุณฺชานามิ ภิกฺขเว ตโย โสปาณเ
อิกฺกกาโสปาณํ สีลาโสปาณํ ทารุโสปาณนฺติ ฯ อารโหนฺตา
#๑ ม. ย. ปริภิชฺชติ ฯ ๒ ย. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. ย. ปกฺกณฺฏํ ฯ
#๔ ม. โอสารกนฺติ ฯ ย. โอสรกนฺติ ฯ

ปริปตฺตนิ ๑เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อาลมฺพนพาหนฺติ ๑
อุปฺภูจฺจณฺสาทาย ตินฺจฺจณฺํ ปริปตฺติ ๑เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
โอบฺบุมฺเพตฺวา อุลฺลิตฺตฺตาวลิตฺตํ กาคฺตุํ เสตฺวณฺณํ กาวณฺณํ
เครฺฐกปริกมฺมํ มาลากมฺมํ ลตฺตาคมฺมํ มกรทฺนตฺกํ ปญฺจปฺภิกฺกํ จีวรํวํสํ
จีวรรชฺชุนฺติ ๑

[๒๓๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อชฺโฆกาเส จมฺมายํ
จีวรํ ปตฺถรณฺติ ๑ จีวรํ ปัสฺสุกิตฺตํ โหติ ๑เปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อชฺโฆกาเส จีวรํวํสํ จีวรรชฺชุนฺติ ๑เปฯ ปานีเย
โอบฺตปฺปติ ๑เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปานีเยสาลํ ปานีเยมณฺฑปนฺติ ๑
ปานีเยสาลา นิจฺจวตฺตูกา โหติ ๑ อุทฺเทน โอบฺตฤยติ ๑เปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว อุจฺจวตฺตูกํ กาคฺตฺนฺติ ๑ จโย ปริปตฺติ ๑เปฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว จินฺนิตฺตุํ ตโย จเย อิกฺกุจกาจยํ สีลาจยํ
ทารุจยณฺติ ๑ อาโรหนฺตา วิหณฺณณฺติ ๑เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ตโย โสปาณเณ อิกฺกุจกาโสปาณํ สีลาโสปาณํ ทารุโสปาณณฺติ ๑
อาโรหนฺตา ปริปตฺตนิ ๑เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อาลมฺพนพาหนฺติ ๑
ปานีเยสาลาย ตินฺจฺจณฺณํ ปริปตฺติ ๑เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
โอบฺบุมฺเพตฺวา อุลฺลิตฺตฺตาวลิตฺตํ กาคฺตุํ เสตฺวณฺณํ กาวณฺณํ
เครฺฐกปริกมฺมํ มาลากมฺมํ ลตฺตาคมฺมํ มกรทฺนตฺกํ ปญฺจปฺภิกฺกํ จีวรํวํสํ
จีวรรชฺชุนฺติ ๑ ปานีเยภาชนํ น สํวิชฺชติ ๑เปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ปานีเยสจฺจํ ปานีเยสราวกณฺติ ๑

[๒๓๗] เตน โข ปน สมเยน วิหารา อปริกขิตฺตา
โหนติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปริกฺขิปิตฺตํ ตโย ปาการ
อิฏฺฐกาปการํ สีลาปการํ ทารุปการนฺติ ฯ โภจฺจโก น
โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว โภจฺจกนฺติ ฯ โภจฺจโก นิจฺจตฺถโก
โหติ ฯ อุตฺเทน โอตฺถริยติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อฺจุจฺจตฺถกํ
กาตฺถนฺติ ฯ โภจฺจกสฺส กวาภูํ น โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
กวาภูํ ปิฏฺฐสฺสงฺฆาภูํ อฺหุทฺถกํ อุตฺตรปาสกํ อคฺคพวภูฏี กปิตฺสํ
สฺวจิกํ ฆฏิกํ ตาลจฺฉิทฺทํ อวิณฺณจฺฉิทฺทํ อวิณฺณนรชฺชนฺติ ฯ
โภจฺจเก ๑ ตินฺจฺจณฺณํ ปรีปตฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว โอคฺคฺมฺเพตฺวา
อฺลลิตฺตาวลิตฺตํ กาคฺคํ เสตวณฺณํ กาวณฺณํ เกรกฺปรีกมฺมํ
มฺลาลกมฺมํ ลตฺถกมฺมํ มกรทนฺตํ ปฺลจฺจปฏิกนฺติ ฯ

[๒๓๘] เตน โข ปน สมเยน ปรีเวณฺณํ จิกฺขลฺลํ โหติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจตฺถํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว มรฺมฺพํ
อฺปกริตฺถนฺติ ฯ น ปรียาปฺถนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
ปทฺรสีลํ นิกฺขิปิตฺถนฺติ ฯ อฺทกํ สนฺติฏฺฐติ ฯเปฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว อฺทกนินฺทฺธมนฺติ ฯ

[๒๓๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ปรีเวณฺณํ คหํ คหํ
อคฺคิฏฺฐจฺฉานํ กโรนฺติ ฯ ปรีเวณฺณํ อฺกฺกฺลาปํ ๒ โหติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อโรเจตฺถํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว เอกมฺนตฺถํ อคฺคิสาถํ
#๑ ย. โภจฺจกา ฯ ๒ ม. ย. อฺกฺกฺลาปํ ฯ

กาตุนฺติ ฯ อคฺคิสาลา นิจฺจตฺตกา โหติ ฯ อุทเทณ โอตฺตริยติ ฯ เปฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อุจฺจวตฺตํ กาทุนฺติ ฯ จโย ปริปตฺติ ฯ เปฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว จินิตฺุ ตโย จเย อิกฺุชกาจยํ สีลาจยํ
ทารุจฺยนฺติ ฯ อาโรหฺนตา วิหณฺณนฺติ ฯ เปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
ตโย โสปาณเ อิกฺุชกาโสปาณํ สีลาโสปาณํ ทารุโสปาณนฺติ ฯ
อาโรหฺนตา ปริปตฺนฺติ ฯ เปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อาลมฺพนพาหฺนติ ฯ
อคฺคิสาลาย กวาภูํ น โหติ ฯ เปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว กวาภูํ
ปิกฺุชสงฆาภูํ อุทฺทกฺขลิกํ อุตฺตรปาสกํ อคฺคพวภูฏี กปิสีสกํ สฺวจิกํ
ฆฏิกํ ตาลจฺฉิทฺุทํ อาวิณฺณจฺฉิทฺุทํ อาวิณฺณรชฺชุนฺติ ฯ อคฺคิสาลาย
ติณฺุจฺฉณํ ปริปตฺติ ฯ เปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว โอคุมฺเพตฺวา
อุลฺลิตฺตาวลิตฺุตํ กาคฺุ เสตวณฺุณํ กาวณฺุณํ เกรฺกปริกมฺมํ
มालากมฺมํ ลตาคมฺมํ มกรทนฺตํ ปณฺุจปฏิกํ จีวรวิสํ จีวรชฺชุนฺติ ฯ
อาราโม อปริกฺขิตฺุโต โหติ ฯ อชกาปี ปสฺุกาปี อุปโรเป
วิเหเจนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ आरोเจสฺุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
ปริกฺขิปิตฺุ ตโย วณฺุ เวพฺุวภูํ กณฺุฏกาวาภูํ ๑ ปริขนฺติ ฯ โกฏฺุจโก น
โหติ ฯ ตเถว อชกาปี ปสฺุกาปี อุปโรเป วิเหเจนฺติ ฯ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว โกฏฺุจกํ อเปสึ ยมกกวาภูํ โตรณํ ปลิฆนฺติ ฯ โกฏฺุจเก ๒
ติณฺุจฺฉณํ ปริปตฺติ ฯ เปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว โอคุมฺเพตฺวา
อุลฺลิตฺตาวลิตฺุตํ กาคฺุ เสตวณฺุณํ กาวณฺุณํ เกรฺกปริกมฺมํ
#๑ ม. ย. วาณฺุ เวพฺุวภูํ กณฺุฏกาวาภูํ ฯ ม. กณฺุฏกาวาภูํ ฯ ๒ ย. โกฏฺุจกา ฯ

มาลากมมัม ลตาคมมัม มกรทนต์กัม ปณจปฏิกนฺติ ฯ อาราโม
จิกฺขลฺโล โหติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว มรุมพํ อุปกิริตฺตฺนฺติ ฯ
น ปรียาปฺณนฺติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปทรสลํ นิกฺขิปปิตฺตฺนฺติ ฯ
อุทกํ สนฺตฺติฏฺฐติ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อุทกนิตฺทฺมมฺนฺติ ฯ

[๒๔๐] เตน โข ปน สมเยน ราชามาโค โสณิโย พิมฺพิสาโร
สงฺฆสฺส อตฺถาย สุชามตฺตฺติกาเลปนํ ปาสาทํ การาเปตฺตฺกาโม
โหติ ฯ อถ โข ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ ทึ นฺุ โข ภควตา จทณฺ์
อนฺุญฺญาตฺตฺนฺติ ๑ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ปณจ จทณานิ อิกฺกุจกาจทณฺ์ สิตาจทณฺ์ สุชาจทณฺ์
ติณฺจจทณฺ์ ปณฺณจจทณฺ์นฺติ ฯ

ภาณวารํ นิกฺกุจิตฺตํ ปจฺมํ ฯ ๒

[๒๔๑] เตน โข ปน สมเยน อนาถปิณฺฑติโก คหปติ
ราชคหคฺคสฺส เสฏฺฐิสฺส ภคินีปติโก โหติ ฯ อถ โข อนาถปิณฺฑติโก
คหปติ ราชคหํ อคฺมาสิ เกนจิวทเว กรณฺีเยน ฯ

[๒๔๒] เตน โข ปน สมเยน ราชคหเกน เสฏฺฐินา สุวาทนาย
พฺุทฺธปฺปมฺุโข สงฺโฆ นิมฺนฺติโต โหติ ฯ อถ โข ราชคหโก
เสฏฺฐิ ทาสเ จ กมฺมกเร จ อาณาเปสิ เตนหิ ภณฺเ กาลสุเสว
อุฏฺฐาย ยาคฺุโย ปจถ ภคฺตฺตานิ ปจถ สุปานิ สมฺปาเทถ
อุตฺตริภงฺกานิ สมฺปาเทถาติ ฯ

[๒๔๓] อถ โข อนาถปิณฺฑติคฺคสฺส คหปติสฺส เอตทโหสิ ปุพฺเพ
#๑ ม. ย. อนฺุญฺญาตํ ทึ อนฺุญฺญาตํ ฯ ๒ ม. ปจฺมภาณวารโ นิกฺกุจิตฺโต ฯ อิตฺโต ปรี
#อึทิสเมว โยเชตพฺุพฺ ฯ

ขุวํยํ คหปติ มยิ อากเต สพฺพกิจฺจานิ นิกฺขิปีตฺวา มมณฺเณว
สทฺธิ ปฏฺฐสมฺโมทฺติ โสทานายํ วิกฺขิตฺตฺรูปุ ทาเส จ กมฺมกเร
จ อาณาเปสิ ๑ เตนฺหิ ภณฺเณ กาลสฺเสว อฏฺฐาย ยาคฺุโย ปจถ
ภตฺตานิ ปจถ สฺุปานิ สมฺปาเทถ อุตฺตริภงฺกานิ สมฺปาเทถาติ
กิณฺุ โข อิมสฺส คหปติสฺส อาวาโห วา ภวิสฺสติ วิวาโห วา
ภวิสฺสติ มหายนฺุโย วา ปจฺจุปฏฺฐิจิโต ราชา วา มากฺุโร เสนิโย
พิมฺพิสฺสโร นิมนฺุติโต สฺวตฺตนาถ สทฺธิ พลนิกาเยนาติ ๒ ๑

[๒๔๔] อถ โข ราชคหโก เสฏฺฐิ ทาเส จ กมฺมกเร จ
อาณาเปตฺวา เยน อนาถปิณฺุฑฺธิโก คหปติ เตนฺุปสงฺกมิ
อฺุปสงฺกมิตฺวา อนาถปิณฺุฑฺธิเกน คหปตินา สทฺธิ ปฏฺฐสมฺโมทิตฺวา
เอกมนฺุติ นิสิทิ ๑ เอกมนฺุติ นิสินฺุณฺุ โข ราชคหกํ เสฏฺฐิ
อนาถปิณฺุฑฺธิโก คหปติ เอตทโวจ ปฺุพฺเพ โข ตฺวํ คหปติ มยิ
อากเต สพฺพกิจฺจานิ นิกฺขิปีตฺวา มมณฺเณว สทฺธิ ปฏฺฐสมฺโมทฺติ
โสทานิ ตฺวํ วิกฺขิตฺตฺรูปุ ทาเส จ กมฺมกเร จ อาณาเปสิ
เตนฺหิ ภณฺเณ กาลสฺเสว อฏฺฐาย ยาคฺุโย ปจถ ภตฺตานิ ปจถ
สฺุปานิ สมฺปาเทถ อุตฺตริภงฺกานิ สมฺปาเทถาติ กิณฺุ โข เต
คหปติ อาวาโห วา ภวิสฺสติ วิวาโห วา ภวิสฺสติ มหายนฺุโย
วา ปจฺจุปฏฺฐิจิโต ราชา วา มากฺุโร เสนิโย พิมฺพิสฺสโร
นิมนฺุติโต สฺวตฺตนาถ สทฺธิ พลนิกาเยนาติ ๒ ๑ น เม โข ๓ คหปติ
#๑ ยฺ. อาณาเปติ ๑ ๒ ม. ยฺ. พลกาเยนาติ ๑ ๓ ม. ยฺ. โขสทฺุโท น ทิสฺสติ ๑

อวาโห วา ๑ ภวิสฺสตี นปี ๒ วิวาโห วา ๑ ภวิสฺสตี นปี ๒ ราชา
มาคโธ เสนิโย พิมพิสฺสโร นิมนฺตฺโต สุวตฺตนาถ สทฺธิ พลนิกาเยน ๓
อปีจ เม มหายนฺโธ ปจฺจุปฺภุจฺจโธ สุวตฺตนาถ พุทฺธปฺปมฺโห
สงฺโฆ นิมนฺตฺโตติ ๑ พุทฺธโธติ ตฺวั คหปติ วเทสฺตี ๑
พุทฺธโธตาหิ ๔ คหปติ วทามิตฺติ ๑ พุทฺธโธติ ตฺวั คหปติ วเทสฺตี ๑
พุทฺธโธตาหิ ๔ คหปติ วทามิตฺติ ๑ พุทฺธโธติ ตฺวั คหปติ วเทสฺตี ๑
พุทฺธโธตาหิ ๔ คหปติ วทามิตฺติ ๑ โฆโสปี โข เอโส คหปติ ทุลลโก
โลกสฺมี ยทิตฺถิ พุทฺธโธติ ๕ ๑ สกฺกา นฺ โข คหปติ อิมิ กาลิ
ติ ภควนฺตํ ทสฺสนาถ อุปสงฺกมิตฺตุ อรหนฺตํ สมนฺมาสมฺพุทฺธนฺติ ๑
อกาโล โข คหปติ อิมิ กาลิ ตํ ภควนฺตํ ทสฺสนาถ อุปสงฺกมิตฺตุ
อรหนฺตํ สมนฺมาสมฺพุทฺธํ เสวทานิ ตฺวั กาเลน ตํ ภควนฺตํ
ทสฺสนาถ อุปสงฺกมิตฺตสฺส อรหนฺตํ สมนฺมาสมฺพุทฺธนฺติ ๑

[๒๔๕] อถ โข อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ เสวทานาหิ กาเลน
ติ ภควนฺตํ ทสฺสนาถ อุปสงฺกมิตฺตสฺส อรหนฺตํ สมนฺมาสมฺพุทฺธนฺติ
พุทฺธคตฺตา ย สติยา นิปฺชชฺชิ ๖ รตฺติยา สฺสํ ติกฺขตฺตํ อญฺจาสฺสิ ปภาตํ
มณฺญมาโน ๑ อถ โข อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ เยน สิตฺวานทฺวาริ ๗
เตนฺอุปสงฺกมิ ๑ อมนฺุสฺสา ทฺวาริ วิวรีสุ ๑ อถ โข อนาถปิณฺฑิกสฺส
คหปติสฺส นคฺรมฺหา นิกฺขมนฺตสฺส อาโลโก อนฺตรธา ยิ ๑
#๑ ม. ย. วาสทฺโท สพุพฺพตฺถ น ทิสฺสตี ๑ ๒ ม. ย. นาปี ๑ ๓ ม. ย. พลกาเยน ๑
#๔ ม. พุทฺธโธตาหิ ๑ ๕ ม. ย. ยทิตฺถิ พุทฺธโธ พุทฺธโธติ ๑ ๖ ม. ย. นิปฺชชฺชิตฺวา ๑
#๗ ม. สิวคทฺวาริ ๑

อนฺธกาโร ปาตุโรหสิ ฯ ฃ ฃมฺภิตตฺตํ โลมหํโส อฺทปาติ ฯ
ตโต ว นีวตฺติตฺตกาโม อโหสิ ฯ

[๒๔๖] อถ โข สิวโก ยฺกฺโข อนฺตรหิโต สทฺทมนฺุสฺสาเวสิ

สํ หตฺถิ สํ อสฺสา สํ อสฺสตรึรธา

สํ กณฺฐา สหฺสฺสานิ อามฺตฺตมณฺิกฺกณฺฐลา ๑

เอกสฺส ปทวิดิหารสฺส กลฺ นากฺฆนฺติ โสพสี ๒ ฯ

อภิกฺกม คหปติ อภิกฺกม คหปติ อภิกฺกนฺตฺนฺเต เสยฺโย โน
ปฏิกฺกนฺตฺนฺติ ฯ

[๒๔๗] อถ โข อนาถปิณฺฑิกสฺส คหปติสฺส อนฺธกาโร
อนฺตรธาสิ ฯ อาโลโก ปาตุโรหสิ ฯ ยํ อโหสิ ฃมฺภิตตฺตํ
โลมหํโส โส ปฏฺิปปสฺสมฺภิ ฯ ทฺติยมฺปิ โข ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ
โข อนาถปิณฺฑิกสฺส คหปติสฺส อาโลโก อนฺตรธาสิ ฯ อนฺธกาโร
ปาตุโรหสิ ฯ ฃ ฃมฺภิตตฺตํ โลมหํโส อฺทปาติ ฯ ตโต ว
ปฺน นีวตฺติตฺตกาโม อโหสิ ฯ ตฺติยมฺปิ โข สิวโก ยฺกฺโข
อนฺตรหิโต สทฺทมนฺุสฺสาเวสิ

สํ หตฺถิ สํ อสฺสา สํ อสฺสตรึรธา

สํ กณฺฐา สหฺสฺสานิ อามฺตฺตมณฺิกฺกณฺฐลา ๑

เอกสฺส ปทวิดิหารสฺส กลฺ นากฺฆนฺติ โสพสี ๒ ฯ

อภิกฺกม คหปติ อภิกฺกม คหปติ อภิกฺกนฺตฺนฺเต เสยฺโย โน
ปฏิกฺกนฺตฺนฺติ ฯ ตฺติยมฺปิ โข อนาถปิณฺฑิกสฺส คหปติสฺส อนฺธกาโร

#๑ ม. อามฺกมณฺิกฺกณฺฐลา ฯ ๒ ม. โสพสินฺติ ฯ

อนฺตรธาฯ ๑ อาโลโก ปาตุโรหสิ ๑ ยํ อโหสิ ภยํ ฌมฺภิตตฺตํ
โลมฺหํโส โส ปฏฺิปปสฺสมฺภิ ๑ อถโฆ อนาถปฺิณฺฑทฺิโก คหปติ
เยน สีสฺวานํ เตนฺุปสฺงกมฺิ ๑

[๒๔๘] เตน โฆ ปน สมเยน ภควา รตฺติยา ปจฺจสฺสมยํ
ปจฺจจฺญาย อชฺโฆกาเส จงฺกมฺติ ๑ อทฺุทสา โฆ ภควา ตํ ๑
อนาถปฺิณฺฑทฺิโก คหปติ ฑูโรโต ว อากจฺจนฺตํ ทิสฺวาน จงฺกมา
โอโรหิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสิทฺิ ๑ นิสฺซชฺ โฆ ภควา
อนาถปฺิณฺฑทฺิโก คหปติ เอตทโวจ เอหิ สฺุทตฺตาติ ๑ อถโฆ
อนาถปฺิณฺฑทฺิโก คหปติ นามเน มํ ภควา อาลปฺิตฺติ ญฺุโจ
อุทคฺโค เยน ภควา เตนฺุปสฺงกมฺิ อุปสฺงกมิตฺวา ภควโต
ปาเทสุ สิริสา นิปตฺติวา ภควนฺตํ เอตทโวจ กจฺจิ ฆนฺเต ภควา
สฺุขํ สยิตฺถาติ ๑

[๒๔๙] สพฺพทาเว สฺุขํ เสติ พฺุราหฺมโณ ปรีนิพฺพุโต

โย น ทิมฺปติ กามesu สิตฺธิญฺุโต นโรปฺริ ๑

สพฺพทา อาสคฺติโย เจตฺวา วิเนยฺย หทยเ ทริ

อุปสฺนฺโต สฺุขํ เสติ สนฺตี ปปฺปุยฺย ๒ เจตฺโสติ ๑

[๒๕๐] อถโฆ ภควา อนาถปฺิณฺฑทฺิสฺส คหปตฺิสฺส อนฺุปฺุพิทถํ
กเถสิ ๑ เสยฺยถิทํ ๑ ทานถถํ สีสถถํ สกฺกถถํ กามานํ
อาทินฺวํ โอการํ สงฺกิลลํ เนกฺขมฺเม อานิสฺสํ ปกาเสสิ ๑
#๑ ม. ยฺ. อยํ ตํสทฺุโท น ทิสฺสติ ๑ ๒ ยฺ. อปฺปุยฺย ๑

ยทา ภควา อณฺวาสี อนาถปิณฺฑิกํ คหปตี กุลฺลจิตฺตํ มุทฺทจิตฺตํ
วินีวรณฺจิตฺตํ อุทฺทกฺจิตฺตํ ปสนฺนจิตฺตํ อถ ยา พุทฺธานํ สามกฺกํสีกา
ธมฺมเทสนา ตํ ปกาเสสิ ทุกฺขํ สมุทฺยํ นิโรธํ มคฺคํ ฯ
เสยฺยถาปี นาม สุกฺขํ วตฺถํ อปคตกาฬํ สมฺมเทว รชนํ
ปฏิกุคฺคเณหฺย เอวเมว อนาถปิณฺฑิกสฺส คหปตีสฺส ตสฺมีเยว
อาสเน วิรชํ วีตมถํ ธมฺมจกฺขุํ อุทฺปาที ยงฺกิลฺลิจิ สมุทฺยธมฺมํ
สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺตํ ฯ

[๒๕๑] อถโข อนาถปิณฺฑิกโก คหปตี ทิฏฺฐธมฺโม ปตฺตธมฺโม
วิทิตธมฺโม ปรีโยคาพฺพธมฺโม ตินฺนวิจิจฺจโน วิคตกถฺกโก
เวสารชฺชปฺปโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุ สาสเน ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ ฆนฺเต อภิกฺกนฺตํ ฆนฺเต เสยฺยถาปี ฆนฺเต นิกฺกชฺชิตฺตํ
วา อุกฺกชฺชชฺย ปฏิจฺจนฺนํ วา วิวเรยฺย มุพฺพหสฺส วา มคฺคํ
อาจิกฺกชฺชชฺย อนุชฺคาเร วา เตลปฺปชฺชโชตํ ชาเรยฺย จกฺขุมนฺโต
รูปานิ ทกฺขนฺตฺตฺติ เอวเมตํ ภควตา อนेกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต
เอสาหิ ฆนฺเต ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมมฺลจฺจ ภิกฺขุสงฺฆมฺลจฺจ
อุปาสกํ มํ ภควา ชาเรตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺนเปตํ สรณํ คตํ
อธฺวาเสตุ จ เม ฆนฺเต ภควา สุวตฺตนาถ ฆตฺตํ สทฺธี
ภิกฺขุสงฺฆเมนาตี ฯ อธฺวาเสสิ ภควา ตฺถุณฺหิภาเวน ฯ อถโข
อนาถปิณฺฑิกโก คหปตี ภควโต อธฺวาสนํ วิทิตฺวา อุกฺกชฺชชฺย
ภควนฺตํ อภฺวาเทตฺวา ปทกฺกชฺฉิ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

[๒๕๒] อสุโสสิ โข ราชคหโก เสฏฐี อนาคตปิณฑิกเณ กิร
คหปตินา สุวตนาย พุทฺธปฺมุโข สงฺโฆ นิมฺนติโตติ ฯ อถโฆ
ราชคหโก เสฏฐี อนาคตปิณฑิกิ คหปตี เอตทโวจ ตยา กิร
คหปติ สุวตนาย พุทฺธปฺมุโข สงฺโฆ นิมฺนติโต ตฺวณฺจาสี
อาคนตุโก เทมิ เต คหปติ เวยฺยายิกิ เยน ตฺวํ พุทฺธปฺมุขสฺส
สงฺฆสฺส ภตฺตํ กเรยฺยาสีติ ฯ อลํ คหปติ อตฺถิ เม เวยฺยายิกิ
เยนาหํ พุทฺธปฺมุขสฺส สงฺฆสฺส ภตฺตํ กริสฺสามีติ ฯ

[๒๕๓] อสุโสสิ โข ราชคหโก เนคโม อนาคตปิณฑิกเณ
กิร คหปตินา สุวตนาย พุทฺธปฺมุโข สงฺโฆ นิมฺนติโตติ ฯ
อถโฆ ราชคหโก เนคโม อนาคตปิณฑิกิ คหปตี เอตทโวจ ตยา
กิร คหปติ สุวตนาย พุทฺธปฺมุโข สงฺโฆ นิมฺนติโต ตฺวณฺจาสี
อาคนตุโก เทมิ เต คหปติ เวยฺยายิกิ เยน ตฺวํ พุทฺธปฺมุขสฺส
สงฺฆสฺส ภตฺตํ กเรยฺยาสีติ ฯ อลํ อยฺย อตฺถิ เม เวยฺยายิกิ
เยนาหํ พุทฺธปฺมุขสฺส สงฺฆสฺส ภตฺตํ กริสฺสามีติ ฯ

[๒๕๔] อสุโสสิ โข ราชา มากโร เสนิโย พิมฺพิสาโร
อนาคตปิณฑิกเณ กิร คหปตินา สุวตนาย พุทฺธปฺมุโข สงฺโฆ
นิมฺนติโตติ ฯ อถโฆ ราชา มากโร เสนิโย พิมฺพิสาโร อนาคตปิณฑิกิ
คหปตี เอตทโวจ ตยา กิร คหปติ สุวตนาย พุทฺธปฺมุโข
สงฺโฆ นิมฺนติโต ตฺวณฺจาสี อาคนตุโก เทมิ เต คหปติ
เวยฺยายิกิ เยน ตฺวํ พุทฺธปฺมุขสฺส สงฺฆสฺส ภตฺตํ กเรยฺยาสีติ ฯ

อลั ทเว อตฺถิ เม เวยฺยายิกั เยนหิ พุทฺธปฺปมฺขสฺส สงฺฆสฺส
ภคฺตํ กริสฺสามิตี ฯ

[๒๕๕] อถโข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน
ราชคหคฺคสฺส เสฏฺฐิสฺส นิเวสเน ปณฺธิตํ ขาทนียํ โภชนียํ
ปฏฺิยาทาเปตฺวา ภควโต กาลิ อารโจะปเสสิ กาโล ภนฺเต นิฏฺฐิตํ
ภคฺตุนฺติ ฯ อถโข ภควา ปุพฺพพณฺ्हสมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย
เยน ราชคหคฺคสฺส เสฏฺฐิสฺส นิเวสนิ เตนุสสงฺกมิ อุตฺตสงฺกมิตฺวา
ปญฺจตฺเต อาสเน นิสิทธิ สทฺธิ ภิกฺขุสงฺฆเณ ฯ อถโข อนาถปิณฺฑติโก
คหปติ พุทฺธปฺปมฺขํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปณฺธิเตน ขาทนียเณ โภชนียเณ
สทฺถตา สนฺตปฺเปตฺวา สมฺปวาเรตฺวา ภควนฺตํ ภูตฺตาวี
โอนิตปตฺตปาณิเณ เอกมนฺตํ นิสิทธิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อนาถปิณฺฑติโก
คหปติ ภควนฺตํ เอตทโวจ อธิวาเสตฺ เม ภนฺเต ภควา สวตฺถิยิ
วสฺสวาสํ สทฺธิ ภิกฺขุสงฺฆเณนาติ ฯ สุตฺตคาเร โข คหปติ ตถาคตา
อภิรมนฺตํติ ฯ อญฺญาตํ ภควา อญฺญาตํ สุตฺตาทิ ฯ อถโข ภควา
อนาถปิณฺฑติโก คหปติ ฐมฺมียา กถาย สทฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา
สมฺมุเตเชตฺวา สมฺปหิเสตฺวา อญฺญาตนา ปกฺกามิ ฯ

[๒๕๖] เตน โข ปน สมเยน อนาถปิณฺฑติโก คหปติ พหุมิตฺโต
โหติ พุทฺสหาโย อาเทยฺยวาโจ ฯ อถโข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ
ราชคเห ตํ กรณียํ ตีเรตฺวา เยน สวตฺถิ เตน ปกฺกามิ ฯ
อถโข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ อนุตรามคฺเค มนุสฺเส อาณาเปติ

อารามม อยฺยา กโรธ วิหาระ ปติฏฺฐาเปถ ทานานิ ปฏฺฐเปถ
อิทานิ พุทฺโธ โลเก อุปฺปนฺโน โส จ มยา ภควา นิมนฺตีโต
อิมินา มกุเคน อากฺขนิสฺสตีติ ฯ อถโข เต มนุสฺสา อนาถปิณฺฑิกเณ
คหปตินา อูยฺโยชิตา อารามม อํกุสฺ วิหาระ ปติฏฺฐาเปสฺ
ทานานิ ปฏฺฐเปสฺ ฯ อถโข อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ สาวตฺถิ
คณฺตุวา สมนฺตา สาวตฺถิ อนุวิโลเกสิ กตฺถ นฺ โข ภควา
วิหเรยฺย ยํ อสฺส คามโต เนว อติทฺูเร น อจฺจาสนฺเน
คมนาคนสมฺปนฺนํ อตฺถิกานํ อตฺถิกานํ มนุสฺसानํ อภิกฺกมณียํ
ทิวา อปฺปากิณฺณํ รตฺตี อปฺปสทฺทํ อปฺปนิคฺโขมสํ วิชนวตฺ
มนุสฺสราหเสยฺยกํ ปฏฺิสถฺลานสารูปฺปนฺติ ฯ อทฺทสา โข อนาถปิณฺฑิกโก
คหปติ เขตฺตสฺส ราชกฺุมารสฺส อูยฺยานํ คามโต เนว อติทฺูเร น
อจฺจาสนฺเน คมนาคนสมฺปนฺนํ อตฺถิกานํ อตฺถิกานํ มนุสฺसानํ
อภิกฺกมณียํ ทิวา อปฺปากิณฺณํ รตฺตี อปฺปสทฺทํ อปฺปนิคฺโขมสํ
วิชนวตฺ มนุสฺสราหเสยฺยกํ ปฏฺิสถฺลานสารูปฺปํ ทิสฺวาน เยน
เชโต ราชกฺุมารโ เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา เขตฺติ ราชกฺุมารํ
เอตทวโจ เทหิ เม อยฺยปฺุตฺต อูยฺยานํ อารามํ กาคฺุณฺตี ฯ
อเทยฺโย คหปติ อาราโม อปี โกฏฺิสถฺลนฺเรนนาตี ฯ คหิโต
อยฺยปฺุตฺต อาราโมตี ฯ น คหปติ คหิโต อาราโมตี ฯ คหิโต
น คหิโตตี โวหาริเก มหามตฺเต ปุจฺฉิสฺสุ ฯ มหามตฺตา เอวมาหฺสู
ยโต ตยา อยฺยปฺุตฺต อคฺุโข กโต คหิโต อาราโมตี ฯ อถโข

อนาถปิณฑโก คหปติ สกณฺเฬหิ หิรัณฺณํ นิพฺพาหาเปตฺวา เขตฺวเน ๑
โกฏฺฐิสฺนุถํ สฺนุถราเปสิ ๑ สกึ นีหฺภูํ หิรัณฺณํ โลกฺสุส โອกาสฺสุส
โกฏฺฐกฺสามนฺตา ๒ นปฺโปหฺติ ๑ อถโฆ อนาถปิณฑโก คหปติ
มนุสฺเส อาณาเปสิ คจฺฉน ภาณํ หิรัณฺณํ อหฺรถ อิมํ โອกาสํ
สฺนุถริสฺสามาติ ๓ ๑ อถโฆ เขตฺสุส ราชกฺุมารฺสุส เอตทโหสิ น
โฆ อิทํ โອรํกํ ภาวิสฺสุติ ยถายํ คหปติ ตาวพฺหุํ หิรัณฺณํ
ปริจฺจขฺตีติ ๑ อถโฆ เขตฺ ราชกฺุมารโ ๔ อนาถปิณฑกํ คหปตี
เอตทโวจ อถํ คหปติ มาถํ ๕ โອกาสํ สฺนุถราเปสิ เทหิ
เมถํ โອกาสํ มเมถํ ทานํ ภาวิสฺสุตีติ ๑ อถโฆ อนาถปิณฑโก
คหปติ อยํ โฆ เขตฺ ราชกฺุมารโ อภินฺญาโต ฅาตมนุสฺโส
มหิตฺธิโก โฆ ปน เอรูปฺนํ ฅาตมนุสฺสานํ อิมสฺมึ ฅมฺมวินเย
ปฺสาโทติ ตํ โອกาสํ เขตฺสุส ราชกฺุมารฺสุส อทาสิ ๖ ๑ อถโฆ
เขตฺ ราชกฺุมารโ ตสฺมึ โອกาเส โโกฏฺฐกํ มาเปสิ ๑ อถโฆ
อนาถปิณฑโก คหปติ เขตฺวเน วิหารเ การาเปสิ ปฺริเวณานิ
การาเปสิ โโกฏฺฐเก การาเปสิ อุปฺภูจฺานสาลาโย การาเปสิ
อคฺคิสาลาโย การาเปสิ กปฺปิยฺกฺุโย การาเปสิ วจฺจกฺุโย
การาเปสิ จงฺกเม การาเปสิ จงฺกมนฺสาลาโย การาเปสิ
อุทฺปาเน การาเปสิ อุทฺปานสาลาโย การาเปสิ ฅนฺตาฆเร
การาเปสิ ฅนฺตาฆรสาลาโย การาเปสิ โปกฺุขรณฺโย การาเปสิ
#๑ ม. ยฺ. เขตฺวานํ ๑ ๒ ยฺ. โโกฏฺฐกํ สามนฺตา ๑ ๓ ยฺ. สฺนุถริสฺสามีติ ๑
#๔ ม. ยฺ. อถโฆ เขตฺ ราชกฺุมารโติ อิเม ปาจา น ทิสฺสุติ ๑ ๕ ยฺ. เมถํ ๑
#๖ ม. ยฺ. ปาทาสิ ๑

มณฑลเป การราเปลี ฯ

[๒๕๓] อถโข ภควา ราชคเห ยถาภิรนต์ วิหริตฺวา เยน
เวสาลี เตน จาริกํ ปกุกามิ อนุปฺพุเพน จาริกญจรมาโน
เยน เวสาลี ตทวสริ ฯ ตตฺร สฺสํ ภควา เวสาลิย วิหริติ
มหาวเน กฺฎาการศาลายิ ฯ

[๒๕๔] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา สกุกจํ นวกมฺมํ
กโรนฺติ เยปี ภิกฺขุ นวกมฺมํ อธิญฺเฐนฺติ เตปี สกุกจํ
อุฏฺเฐนฺติ จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภเสชชปริกฺขารเณ ฯ

[๒๕๕] อถโข อญฺจตรสฺส ทฬิทฺทสฺส ตฺนฺนวายสฺส เอตทโหสิ
น โข อิํ โอริกํ ภวิสฺสติ ยถายิเม ๑ มนุสฺสา สกุกจํ นวกมฺมํ
กโรนฺติ ยนฺนุนาหํปี นวกมฺมํ กรเยยฺนฺติ ฯ อถโข โส ทฬิทฺโท
ตฺนฺนวาโย สามํ จิกฺขลฺลํ มทฺทิตฺวา อิฏฺฐกาโย จินิตฺวา กุฑฺฑํ ๒
อุฏฺฐาเปสิ ฯ เตน อกฺุสเลน จิตา วฏฺกา ภิตฺติ ปริปตฺติ ฯ
ทฺุคฺคิมฺปิ โข ฯเปฯ ตฺคฺคิมฺปิ โข โส ทฬิทฺโท ตฺนฺนวาโย สามํ
จิกฺขลฺลํ มทฺทิตฺวา อิฏฺฐกาโย จินิตฺวา กุฑฺฑํ อุฏฺฐาเปสิ ฯ เตน
อกฺุสเลน จิตา วฏฺกา ภิตฺติ ปริปตฺติ ฯ อถโข โส ทฬิทฺโท
ตฺนฺนวาโย อุชฺฌายติ จิยติ วิปาเจติ ये อิเมสํ ๓ สมณานํ
สกุยฺปฺตฺติยานํ เทนฺติ จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภเสชชปริกฺขารํ
เต อิเม โอวทฺนฺติ อนุสาสนฺติ เตสญฺจ นวกมฺมํ อธิญฺเฐนฺติ
#๑ ม. ยถายิเม ฯ ๒ ย. กุฑฺฑา ฯ ๓ ย. อิเม ฯ

อหิ ปนมหิ ทพิทุโท น ม โกจิ โอวทติ วา อนุสาสติ วา
นวกมมัม วา อธิฏฐเจตตีติ ฯ อสฺโสสุ โข ภิกขุ ตสฺส ทพิทุทสฺส
ตุนฺนวยสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส จียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส ฯ อถโข
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสุ ฯ อถโข ภควา เอตสฺมี
นิตานเ เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว นวกมมัม ทาคู นวกมมฺโก ภิกฺขเว ภิกขุ
อุสฺสูกํ อปชฺชิสฺสตี กินฺตี นฺุ โข วิหาโร จิปป์ ปรีโยสานํ
คจฺเจยฺยตี ขณฺฑผลฺลํ ปฏิสงฺขริสฺสตี ฯ เอวญจ ปน ภิกฺขเว
ทาทพฺพิ ฯ ปจฺมํ ภิกขุ ยาจิตพฺโพ ฯ ยาจิตฺวา พุคฺคเตน ภิกฺขุนา
ปฏฺิพลเณ สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ ยถิ
สงฺฆสฺส ปตฺตคถลฺลํ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส คหปตีโน วิหาริ
อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นวกมมัม ทเทยฺย ฯ เอสา ฌตฺตี ฯ
สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส คหปตีโน
วิหาริ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นวกมมัม เทตี ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมตี
อิตฺถนฺนามสฺส คหปตีโน วิหารสฺส ๑ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นวกมมฺสฺส
ทานํ โส ตฺถนฺสฺส ยสฺส นกขมตี โส ภาเสยฺย ฯ ทินฺโน
สงฺเขน อิตฺถนฺนามสฺส คหปตีโน วิหาโร อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
นวกมมัม ขมตี สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺหิ ฯ เอวเมตํ ฐารยามีตี ฯ

[๒๖๐] อถโข ภควา เวสาลิยฺย ขถาภิรฺนตฺถํ วิหริตฺวา เยน
สาวตฺถิ เตน จาริกํ ปกฺกามิ ฯ เตน โข ปน สมเณน ฌพฺพคฺคิยานํ
#๑ ม. ย. วิหาริ ฯ

ภิกขุณฺ อนุเตวาสิกา ภิกขุ พุทฺธปฺปมุขสฺส สงฺฆสฺส ปุรโต ปุรโต
คนตุวา วิหารเ ปริคฺคณฺหนฺติ เสยฺยาโย ปริคฺคณฺหนฺติ อิํ
อมฺหากํ อุปชฺฌายานํ ภวิสฺสตี อิํ อมฺหากํ อจฺริยานํ ภวิสฺสตี
อิํ อมฺหากํ ภวิสฺสตีติ ฯ อถโฆ อายสฺมา สารีปฺตฺโต พุทฺธปฺปมุขสฺส
สงฺฆสฺส ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต คนตุวา วิหารเสุ ปริคฺคหิตฺเตสุ เสยฺยาสุ
ปริคฺคหิตาสุ เสยฺยํ อถภมาโน อถตฺตรสฺมี รุกฺขมฺมูเล นิสีทิ ฯ
อถโฆ ภควา รตฺติยา ปจฺจฺจสสมํ ปจฺจฺจฺจาย อุกกาสิ ฯ อายสฺมาปี
สารีปฺตฺโต อุกกาสิ ฯ โโก เอตฺถาติ ฯ อิํ ภควา สารีปฺตฺโตติ ฯ
ภิสฺส ตฺวํ สารีปฺตฺต อธิ นิสินฺโนติ ฯ อถโฆ อายสฺมา สารีปฺตฺโต
ภควโต เอตมตฺถํ อารโเจสิ ฯ

[๒๖๑] อถโฆ ภควา เอตสฺมี นินฺทาเน เอตสฺมี ปกรณ
ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺธิปฺจฺฉิ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
นพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺ อนุเตวาสิกา ภิกฺขุ พุทฺธปฺปมุขสฺส สงฺฆสฺส
ปุรโต ปุรโต คนตุวา วิหารเ ปริคฺคณฺหนฺติ เสยฺยาโย ปริคฺคณฺหนฺติ
อิํ อมฺหากํ อุปชฺฌายานํ ภวิสฺสตี อิํ อมฺหากํ อจฺริยานํ
ภวิสฺสตี อิํ อมฺหากํ ภวิสฺสตีติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯ วิกรฺหิ
พุทฺโธ ภควา ถถฺ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปฺริสา พุทฺธปฺปมุขสฺส
สงฺฆสฺส ปุรโต ปุรโต คนตุวา วิหารเ ปริคฺคหิตฺตฺตฺติ เสยฺยาโย
ปริคฺคหิตฺตฺตฺติ อิํ อมฺหากํ อุปชฺฌายานํ ภวิสฺสตี อิํ อมฺหากํ
อจฺริยานํ ภวิสฺสตี อิํ อมฺหากํ ภวิสฺสตีติ เนตํ ภิกฺขเว

อปฺปสนฺนํ ภา ปสทาทย ๔เปฯ วิครหิตฺวา ฌมฺมี กถํ กตฺวา
ภิกฺขุ อามนฺเตสึ โส ภิกฺขเว อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ
อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔ เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ โย ภควา ขตฺติยภฺตฺตา
ปพฺพชิตฺโต โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔
เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ โย ภควา พุราหุณฺณภฺตฺตา ปพฺพชิตฺโต
โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔ เอกฺจเจ ภิกฺขุ
เอวมหาํสุ โย ภควา คหปติภฺตฺตา ปพฺพชิตฺโต โส อรหติ อคฺคาสนํ
อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔ เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ โย ภควา
สุตฺตนฺติโก โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔
เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ โย ภควา วินยธโร ๔เปฯ โย
ภควา ฌมฺมกถิโก โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔
เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ โย ภควา ปจฺมสฺส ฌานสฺส ลาภิ
โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔ เอกฺจเจ ภิกฺขุ
เอวมหาํสุ โย ภควา ทุตฺติยสฺส ฌานสฺส ลาภิ โส อรหติ
อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔ เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ
โย ภควา ตตฺติยสฺส ฌานสฺส ลาภิ ๔เปฯ โย ภควา จตฺตถสฺส
ฌานสฺส ลาภิ โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔
เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ โย ภควา โสตาปนฺโน โส อรหติ
อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ๔ เอกฺจเจ ภิกฺขุ เอวมหาํสุ
โย ภควา สกิทาคามี ๑ ๔เปฯ โย ภควา อนาคามี ๔เปฯ โย
#๑ ม. ย. สกิทาคามี ๔

ภควา อรหา โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ฯ
เอกฺจฺเจ ภิกฺขุ เอวมาหํสุ โย ภควา เตวิชฺโช โส อรหติ
อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ อคฺคปิณฺฑนฺติ ฯ เอกฺจฺเจ ภิกฺขุ เอวมาหํสุ
โย ภควา นพภิกฺขุโณ โส อรหติ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ
อคฺคปิณฺฑนฺติ ฯ

[๒๖๒] อถโข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว
หิมวนฺตปฺเตเส ๑ มหานิโครฺช อโหสิ ฯ ตํ ตโย สหaya อูปนิสฺสาย
วิหรีสุ ติตฺติโร จ มกฺกโฏ จ หตฺถินาโค จ ฯ เต อณฺณมณฺณํ
อการวา อปฺปติสฺสา อสภากวฺตฺติกา วิหรีสุ ๒ ฯ อถโข ภิกฺขเว
เตถํ สหayanํ เอตทโหสิ อโห นฺน มยฺ ชาเนยฺยาม ยํ
อมุหากํ ชาติยา มหนตฺตรํ ตํ มยฺ สกฺกเรยฺยาม ครุกเรยฺยาม ๓
มานะยฺยาม ปุชฺชเยยฺยาม ตสฺส จ มยฺ โอวาเท ติกฺขุเจยฺยามาติ ฯ
อถโข ภิกฺขเว ติตฺติโร จ มกฺกโฏ จ หตฺถินาคํ ปุจฺฉีสุ ตวํ
สมฺม กิํ โปราณํ สรสีติ ฯ ยทาหํ สมฺมา โปตโก ๔ โหมิ อิมํ
นิโครฺชํ อนุตฺตรา สตฺถินํ กริตฺวา อติกฺกมามี อคฺคจฺจฺจฺจํ เม
อุทฺธํ นุปฺติ อิมาทํ สมฺมา โปราณํ สรามิติ ฯ อถโข ภิกฺขเว
ติตฺติโร จ หตฺถินาโค จ มกฺกโฏ ปุจฺฉีสุ ตวํ สมฺม กิํ โปราณํ
สรสีติ ฯ ยทาหํ สมฺมา ฉาโป โหมิ ฉมายํ นิสีทิตฺวา อิมสฺส
นิโครฺชสฺส อคฺคจฺจฺจฺจํ ขาทามิ อิมาทํ สมฺมา โปราณํ สรามิติ ฯ
#๑ ม. ย. หิมวนฺตปฺเตเส ฯ ๒ ม. ย. วิหรนฺติ ฯ ๓ ม. ครุก เรยฺยาม ฯ
#๔ ย. ฉาโป ฯ

ภิกขเว อุปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๆเปฯ วิครหิตฺวา ฌมมึ
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ยถาวุฑฺฒํ
อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ อณฺุชติกมมํ สามิจิกมมํ อคฺคาสนํ อคฺโคทกํ
อคฺคปิณฺฑนํ น จ ภิกฺขเว สงฺฆิกํ ยถาวุฑฺฒํ ปฏฺิพาหิตพฺพิ โย
ปฏฺิพาหะยฺย อาปตฺติ ทุกฺกุฏสฺสาติ ฯ

[๒๖๔] ทสฺยิเม ภิกฺขเว อวฺนฺุทฺธิยา ปฺุเร อุปฺสมปฺนฺุเนน ปจฺจุฉา
อุปฺสมปฺนฺุโน อวฺนฺุทฺธิโย อฺนฺุปฺสมปฺนฺุโน อวฺนฺุทฺธิโย นานาสฺวาสโก
วฺุฑฺฒตโร ฌมฺมวาทิ อวฺนฺุทฺธิโย มาตฺตุคามิ อวฺนฺุทฺธิโย ปณฺุทโก
อวฺนฺุทฺธิโย ปาริวาสโก ๑ อวฺนฺุทฺธิโย มฺุลาเยปฏฺิกสฺสนารโห อวฺนฺุทฺธิโย
มานตฺตารโห อวฺนฺุทฺธิโย มานตฺตจารโห อวฺนฺุทฺธิโย อพฺุภานารโห
อวฺนฺุทฺธิโย อิเม โข ภิกฺขเว ทส อวฺนฺุทฺธิยา ฯ ตโยเม ภิกฺขเว
วฺนฺุทฺธิยา ปจฺจุฉา อุปฺสมปฺนฺุเนน ปฺุเร อุปฺสมปฺนฺุโน วฺนฺุทฺธิโย
นานาสฺวาสโก วฺุฑฺฒตโร ฌมฺมวาทิ วฺนฺุทฺธิโย สทฺเวเก โลเก
ภิกฺขเว ๒ สมารเก สพฺุรหฺมเก สสฺสมณฺุพฺุราหฺมณฺุชฺยา ปชาย สทฺเวมนฺุสฺสาเย
ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมพฺุทฺโธ วฺนฺุทฺธิโย อิเม โข
ภิกฺขเว ตโย วฺนฺุทฺธิยาติ ฯ

[๒๖๕] เตน โข ปน สฺมเยน มฺุสฺสา สงฺฆํ อฺุทฺทิสฺส มณฺุชเย
ปฏฺิยาเทนฺติ สนฺุถเร ปฏฺิยาเทนฺติ โอคาสฺ ปฏฺิยาเทนฺติ ฯ ฉพฺุพคฺคิยานํ
ภิกฺขุณฺุํ อนฺุเตวาสิกา ภิกฺขุ สงฺฆิกณฺุญฺเวย ภาควตา ยถาวุฑฺฒํ
#๑ ยฺ. ปาริวาสโก ฯ ๒ ยฺ. สทฺเวเก ภิกฺขเว โลเก ฯ

อนุลยชาติ โน อุทฺทิสฺสกตฺตฺติ พุทฺธปฺปมฺขสฺส สงฺฆสฺส ปุรโต
ปุรโต คนฺตฺวา มณฺฑาเป ๑ ปรีคฺคณฺหนฺติ สฺนฺธเร ๒ ปรีคฺคณฺหนฺติ
โองาเส ๓ ปรีคฺคณฺหนฺติ อิทํ อมฺหากํ อุปฺชฌายานํ ภวิสฺสติ อิทํ
อมฺหากํ อจฺริยานํ ภวิสฺสติ อิทํ อมฺหากํ ภวิสฺสตีติ ฯ อถ โข
อายุสฺมา สารีปฺตฺโต พุทฺธปฺปมฺขสฺส สงฺฆสฺส ปิฎฺฐิโต ปิฎฺฐิโต
คนฺตฺวา มณฺฑาเปสฺส ปรีคฺคหิตฺเตสฺส สฺนฺธเรสฺส ปรีคฺคหิตฺเตสฺส โองาเสสฺส
ปรีคฺคหิตฺเตสฺส โองาถํ อลภฺมาโน อณฺณตฺรสมฺมึ รุกฺขมฺมูลे นิสฺสีติ ฯ
อถ โข ภควา รตฺตติยา ปจฺจุสฺสสมยฺม ปจฺจุจฺจุจาย อุกฺกาสิ ฯ
อายุสฺมาปี สารีปฺตฺโต อุกฺกาสิ ฯ โก เอตฺถาติ ฯ อหํ ภควา
สารีปฺตฺโตติ ฯ กิสฺส ตฺวํ สารีปฺตฺต อิท นิสฺสินฺโนติ ฯ อถ โข
อายุสฺมา สารีปฺตฺโต ภควโต เอตมตฺถํ อวโรเจสิ ฯ

[๒๖๖] อถ โข ภควา เอตฺสฺมึ นินฺทาเน เอตฺสฺมึ ปกรณ
ภิกฺขุสงฺฆํ สฺนฺนินฺปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺฐิปุจฺฉิ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
นพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺ อมฺเตวาสิกา ภิกฺขุ สงฺฆิกณฺเฑว ภควตา
ยถาวุทฺธํ อนุลยชาติ โน อุทฺทิสฺสกตฺตฺติ พุทฺธปฺปมฺขสฺส สงฺฆสฺส
ปุรโต ปุรโต คนฺตฺวา มณฺฑาเป ปรีคฺคณฺหนฺติ สฺนฺธเร ปรีคฺคณฺหนฺติ
โองาเส ปรีคฺคณฺหนฺติ อิทํ อมฺหากํ อุปฺชฌายานํ ภวิสฺสติ
อิทํ อมฺหากํ อจฺริยานํ ภวิสฺสติ อิทํ อมฺหากํ ภวิสฺสตีติ ฯ
สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ น ภิกฺขเว อุทฺทิสฺสกตฺตฺมปี ยถาวุทฺธํ ปฏฺฐิพาหิตพฺพ
#๑ ม. มณฺฑาเปปี ฯ ๒ ม. สฺนฺธเรปี ฯ ๓ ม. โองาเสปี ฯ

โย ปฏิพาหะย อปตติ ทุกกฏสชาติ ฯ

[๒๖๗] เตน โข ปน สมเยน มนุสสา ฆตตะเค อนุตระมเร
อุจจาสนมมหาสนานิ ปณฺญาเปนฺติ ๑ เสยฺยถิํ อาสนฺที่ ปลฺลงกํ
โคณกํ จิตฺตํ ปฏิกํ ปฏฺฐิกํ ตฺถิกํ วิกฺขิกํ อุทฺธโลมึ เอกนฺตโลมึ
กฏิสฺสํ ๒ โกเสยฺยํ กมฺพลํ ๓ กุตฺตํ หตฺตตฺถิํ อสฺสตฺถิํ รตฺถิํ
อชินปฺปเวณึ กทลิมิคปวฺรปจฺจตฺถรณฺนิ สอฺตฺตรจฺจนํ อุทฺธโลมึ หิตกฺุปรานํ ฯ
ภิกฺขุ กุกฺกจฺจาณฺตา นาภินิสฺสิทฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถิ
อาโรเจตฺถิ ฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว จเปตฺวา ตีณิ อาสนฺที่ ปลฺลงกํ
ตฺถิกํ อวเสถิ ๔ กิหิวิกฺกํ อภินิสฺสิทฺตํ น เตวว อภินิปชฺชิตฺตฺติ ฯ

[๒๖๘] เตน โข ปน สมเยน มนุสสา ฆตตะเค อนุตระมเร
ตฺถโลนทฺธิ มลฺลจมฺปิ ปิจมฺปิ ปณฺญาเปนฺติ ๑ ฯ ภิกฺขุ กุกฺกจฺจาณฺตา
น อภินิสฺสิทฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถิ อาโรเจตฺถิ ฯ อุนฺชานามิ
ภิกฺขเว กิหิวิกฺกํ อภินิสฺสิทฺตํ น เตวว อภินิปชฺชิตฺตฺติ ฯ

[๒๖๙] อถ โข ภควา อุนฺปฺพุเพน จาริกญฺจมาโน เยน
สาวตฺถิ ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺสํ ภควา สาวตฺถิยิ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे ฯ อถ โข อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ เยน
ภควา เตนฺปฺสํกมิ อฺปฺสํกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมฺนตฺถิ นิสฺสิทิ ฯ เอกมฺนตฺถิ นิสฺสินฺโน โข อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ
#๑ ม. ปณฺญาเปนฺติ ฯ ๒ ย. กฏฺจิสฺสํ ฯ ๓ ม. ย. อโย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ
#๔ ม. ย. อโย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ

ภควนฺตํ เอตทโวจ อธิวาเสตุ เม ภนฺเต ภควา สุวตฺตนาถ
ภคฺตํ สทฺธิํ ภิกฺขุสงฺฆเมนาติ ฯ อธิวาเสตี ภควา ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อถโข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา
อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

[๒๓๐] อถโข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน
ปณฺธิตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏฺิยาทาเปตฺวา ภควโต กาลิ อโรจาเปสิ
กาลโถ ภนฺเต นิฏฺฐิตํ ภคฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย येन อนาถปิณฺฑติกสฺส คหปติสฺส
นิเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ
สทฺธิํ ภิกฺขุสงฺฆเมน ฯ อถโข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ พุทฺธปรฺมมฺหํ
ภิกฺขุสงฺฆํ ปณฺธิเตน ขาทนียेन โภชนียेन สหตฺถา สนนฺตปรฺเปตฺวา
สมฺปวาเรตฺวา ภควนฺตํ ภูตฺตาวี โอนิตปตฺตปาณิํ เอกมฺนตฺตํ
นิสิตฺติ ฯ เอกมฺนตฺตํ นิสินฺโน โข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ ภควนฺตํ
เอตทโวจ กถาหิ ภนฺเต เขตฺวเน ปฏฺิปปชฺชามิตฺติ ฯ เตนหิ
ตฺวํ คหปติ เขตฺวานํ อากตฺตานาคตฺสฺส จาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ปตฺติฏฺฐาเปหิตฺติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อนาถปิณฺฑติโก คหปติ
ภควโต ปฏฺิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ปตฺติฏฺฐาเปสิ ฯ อถโข ภควา อนาถปิณฺฑติโก คหปติ อิมาย
คถาหิ อญฺโอมติ

[๒๓๑] สิตํ อญฺหํ ปฏฺิหนฺติ ตโต วาพมิกานิ จ

สิริสเปจ มกเส สิริเร จาปี วุญชโย
คโต วาตาทโป โฆโร สยชาโต ปฎิหณฺยติ ฯ
เตนฺตถญจ สฺยตถญจ ฌายิตฺถญจ วิปสฺสิตฺถุ
วิหารทานํ สงฺฆสฺส อคฺคํ พุทฺเธหิ วณฺณิตํ ฯ
คสฺมา หิ ปณฺฑิตโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน
วิหาเร การเย รมฺเม วาสเยตฺถ พหุสฺสฺเต
เตสํ อนฺนญจ ปานญจ วตฺถเสนาสนานิ จ
ทเทยฺย อฺชฺชญเตสฺ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ
เต ตสฺส ฌมฺมํ เทเสนฺติ สพฺพทฺถุขา ปนฺทนํ
ยํ โส ฌมฺมํ อธิชฺชณฺาย ปรีนฺนิพฺพาติ อนาสโวติ ฯ

อถโข ภควา อนาถปิณฺฑิกํ กหปฺตี อิมานิ กาถานิ อนฺนโมทิตฺวา
อฺชฺชญาสนา ปกฺกามิ ฯ

[๒๑๒] เตน โข ปน สมฺเยน อณฺฺยตฺรสฺส อาชีวกสาวกสฺส
มหามตฺตสฺส สงฺฆภคฺตํ โหติ ฯ อายสฺมา อฺปนฺนุโท สกฺยปฺตฺโต
ปจฺฉา อากนฺตฺวา วิปฺปกตโกชเน ๑ อนฺนตฺริกํ ภิกฺขุํ วุญฺจาเปสิ ฯ
ภคฺตคฺคํ โกลาหลํ อโหสิ ฯ อถโข โส มหามตฺโต อฺชฺชณฺายติ
ชียติ วิปาเจติ กถํ หิ นาม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา ปจฺฉา
อากนฺตฺวา วิปฺปกตโกชเน อนฺนตฺริกํ ภิกฺขุํ ๒ วุญฺจาเปสฺสนฺติ
ภคฺตคฺคํ โกลาหลํ อโหสิ นนฺ นาม ลพฺภา อณฺฺยตฺราปี นิสินฺเนน
#๑ ม. วิปฺปกตโกชนํ ฯ ๒ ย. วิปฺปตโกชเน ภิกฺขุ ฯ

ยวาทคถัม ภูณชิตุนติ ฯ อสุโสสุ โข ภิกขุ ตสส มหามตตสส
อุชฌายนตสส จิยนตสส วิปาเจนตสส ฯ เย เต ภิกขุ อปปีจณา
ฯเปฯ เต อุชฌายนติ จิยนติ วิปาเจนติ ถัม หิ นาม อายสุมา
อุปนนุโท สกยปุตโต ปจจณา อากนตุวา วิปปกตโกชเน ๑ อนนตริกัม
ภิกขุ ฐฎจาเปสสตี ภตตคคัม โกลาหลัม อโหสีตี ฯ อถโ
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสุ ฯเปฯ สจจัม กิร ตวั
อุปนนุท ปจจณา อากนตุวา วิปปกตโกชเน อนนตริกัม ภิกขุ ฐฎจาเปตี
ภตตคคัม โกลาหลัม อโหสีตี ฯ สจจัม ภควาตี ฯ วิครหิ พุทโ
ภควา ถัม หิ นาม ตวั โมฆปุริส ปจจณา อากนตุวา วิปปกตโกชเน
อนนตริกัม ภิกขุ ฐฎจาเปสสตี ภตตคคัม โกลาหลัม อโหสี
เนตัม โมฆปุริส อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ วิครหิตฺวา
ธมฺมี ถัม กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสี น ภิกขเว วิปปกตโกชเน ๑
อนนตริโก ๒ ภิกขุ ฐฎจาเปตฺพุโป โย ฐฎจาเปยฺย อापตฺตี
ทุกกฏสฺส สเจ ฐฎจาเปตี ปวาริตฺโต จ โหตี คจฺจ อุทกัม
อาหาราตี วตฺตพุโป เอวญฺเจ ตัม ลภเถ อิจฺเจตัม กุสลัม โน
เจ ลภเถ สาธุกัม สิตฺถานํ คิลิตฺวา วุฑฺฒตรสฺส ภิกขุโน ๓ อาสนํ
ทาทพุพฺพํ น เตววาหํ ภิกขเว เกนจิ ปรียาเยน วุฑฺฒตรสฺส
ภิกขุโน อาสนํ ปฏฺฐิพาหิตพุพฺพนฺติ วทามิ โย ปฏฺฐิพาหะยฺย อापตฺตี
ทุกกฏสฺสาตี ฯ

#๑ ม. วิปปกตโกชโน ฯ ๒ ม. ย. อัย ปาโง น ทิสฺสตี ฯ ๓ ย. อัย ปาโง น ทิสฺสตี ฯ

[๒๓๓] เตน โข ปน สมเยน นพพคฺคิยา ภิกฺขุ คิลานะ ภิกฺขุ
วฺภูจฺจาเปนฺติ ฯ คิลานา เอวํ วทนฺติ น มยํ อาวุโส สกฺโกม วฺภูจฺจาตุ
คิลานมฺหาติ ฯ มยํ อายสฺมุนฺเต วฺภูจฺจาเปสฺสามาติ ปรีคฺคเหตฺวา
วฺภูจฺจาเปตฺวา จิตฺเต มุญฺจนฺติ ฯ คิลานา มุจฺฉิตา ปปฺตฺนฺติ
ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว คิลานो
วฺภูจฺจาเปตฺพุโป โย วฺภูจฺจาเปยฺย อापตฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺสาติ ฯ

[๒๓๔] เตน โข ปน สมเยน นพพคฺคิยา ภิกฺขุ คิลานา
มยฺมฺหา อวฺภูจฺจาปฺนียาติ วรเสยฺยาโย ปฺลิตฺพุทฺธนฺติ ๑ ฯเปฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว คิลานสฺส ปฏฺฐิรूपํ
เสยฺยํ ทาตฺนฺติ ฯ

[๒๓๕] เตน โข ปน สมเยน นพพคฺคิยา ภิกฺขุ เลสกปฺเปน
เสนาสนํ ปฏฺฐิพาหนฺติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ
น ภิกฺขเว เลสกปฺเปน เสนาสนํ ปฏฺฐิพาหิตพฺพิ โย ปฏฺฐิพาเหยฺย
อापตฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺสาติ ฯ

[๒๓๖] เตน โข ปน สมเยน สตฺตฺตรสวคฺคิยา ภิกฺขุ อลฺลตฺตรํ
ปจฺจนฺติมํ มหาวិหารํ ปฏฺฐิสงฺขโรนฺติ อีธ มยํ วสฺสํ วสฺสิสฺสามาติ ฯ
อทุทสฺสํ โข นพพคฺคิยา ภิกฺขุ สตฺตฺตรสวคฺคิเย ภิกฺขุ วิหารํ
ปฏฺฐิสงฺขโรนฺเต ทิสฺวาน เอวมาหฺสํ อีเม อาวุโส สตฺตฺตรสวคฺคิยา
ภิกฺขุ วิหารํ ปฏฺฐิสงฺขโรนฺติ หนฺท เน วฺภูจฺจาเปสฺสามาติ ๒
#๑ ม. ปรีพฺพุทฺธนฺติ ฯ ๒ ย. วฺภูจฺจาเปมาติ ฯ

เอกจเจ เอวมาหิสฺ อากเมถาวุโส ยาว ปฏิสงฺขโรนฺติ ปฏิสงฺขเต
วฏฺฐาเปสฺสามาติ ฯ อถโข นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ สตุตฺรสาวคฺคิเย
ภิกฺขุ เอตทโวจฺ อฏฺฐเจถาวุโส อมฺหากํ วิหารो
ปาปุณาตฺติติ ฯ นนฺ อาวุโส ปฏิกฺจเจว ๑ อจฺจิกฺขิตพฺพิ มยญจ
อณฺณํ ปฏิสงฺขเรยฺยามาติ ฯ นนฺ อาวุโส สงฺฆิกโก วิหารโรติติ ฯ
อามาวุโส สงฺฆิกโก วิหารโรติติ ฯ อฏฺฐเจถาวุโส อมฺหากํ วิหารो
ปาปุณาตฺติติ ฯ มหฺลลโก อาวุโส วิหารो ตฺตฺเมหฺปิ วสถ
มยฺปิ วสฺสฺสามาติ ฯ อฏฺฐเจถาวุโส อมฺหากํ วิหารो ปาปุณาตฺติติ
กฺปิตา อนตฺตมฺนา ทิวาขิ กเหตุวา นิกฺกทฺตฺตฺนฺติติ ฯ เต เตหิ ๒
นิกฺกทฺตฺตฺนฺติยมานา โรทฺนฺติติ ฯ ภิกฺขุ เอวมาหิสฺ กิสฺส ตฺตฺเมห
อาวุโส โรทฺถาติติ ฯ อิเม อาวุโส นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กฺปิตา
อนตฺตมฺนา อเมห สงฺฆิกา วิหารา นิกฺกทฺตฺตฺนฺติติติติ ฯ ये เต
ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อฺชฺชฺฉายนฺติ ชฺชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ
หิ นาม นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กฺปิตา อนตฺตมฺนา ภิกฺขุ สงฺฆิกา
วิหารา นิกฺกทฺตฺตฺนฺติสฺสนฺติติติติ ฯ อถโข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ กฺปิตา
อนตฺตมฺนา ภิกฺขุ สงฺฆิกา วิหารา นิกฺกทฺตฺตฺนฺติติติติ ฯ สจฺจํ ภควาติ
ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมี กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ น ภิกฺขเว
#๑ ย. ปฏิกฺจเจว ฯ ๒ ม. ย. เตหิสฺสทฺโท น ปญฺญาติติ ฯ

กุปิเตน อนตฺตมเนน ภิกฺขุ สงฺฆิกา วิหารา นิกฺกทฺตฺติตฺตพฺพา ๑ โย
นิกฺกทฺตฺตฺเตยฺย ยถาธมฺโม กาทเรตฺตพฺโพ อนุชานามิ ภิกฺขเว
เสนาสนํ คาเหตุณฺติ ฯ

[๒๓๗] อถโข ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ เกณ นฺุ โข สENAสนํ
คาเหตุพฺพนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ๗เป๗ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคหิ สมนฺุณาคตํ ภิกฺขุํ เสนาสนคาหาปกํ สมนฺุณนฺติ
โย น ฉนฺุทาคตํ คจฺเจยฺย น โทสาคตํ คจฺเจยฺย น โมหาคตํ
คจฺเจยฺย น ภยาคตํ คจฺเจยฺย คาหิตาคาหิตญฺจ ๒ ชาเนยฺย ฯ

[๒๓๘] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมนฺุณนฺติตฺตพฺโพ ๗ ปจฺมํ ภิกฺขุ
ยาจิตฺตพฺโพ ๗ ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ
ถาเปตฺตพฺโพ สุฉนฺุตฺตํ เม ภนฺุเต สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตคถลลํ
สงฺโฆ อิตฺถนฺุณามํ ภิกฺขุํ เสนาสนคาหาปกํ สมนฺุณเนยฺย ๗ เอสา
ถตฺติ ๗ สุฉนฺุตฺตํ เม ภนฺุเต สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺุณามํ ภิกฺขุ
เสนาสนคาหาปกํ สมนฺุณนฺติ ๗ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺุณามสฺส
ภิกฺขุโน เสนาสนคาหาปกสฺส สมนฺุติ โส ตฺถนฺุสฺส ยสฺส
นภฺุขมติ โส ภาเสยฺย ๗ สมนฺุโต สงฺฆเนน อิตฺถนฺุณามโ ภิกฺขุ
เสนาสนคาหาปโก ขมติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺุหิ ๗ เอวเมตํ
#๑ ม. ย. น ภิกฺขเว กุปิเตน อนตฺตมเนน ภิกฺขุ สงฺฆิกา วิหารา นิกฺกทฺตฺติตฺตพฺโพ ๗
#๒ ย. ม. คหิตาคาหิตญฺจ ๗

ธารยามีติ ฯ

[๒๓๕] อถ โข เสนาสนคาหาปกานํ ภิกฺขุณฺํ เอตทโหสิ กถํ
นุ โข เสนาสนํ คาหาเปตพฺพนฺติ ๑ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสุํ ฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว ปจฺมํ ภิกฺขุ คณฺเฑตุํ ภิกฺขุ คณฺเฑตฺวา
เสยฺยา คณฺเฑตุํ เสยฺยา คณฺเฑตฺวา เสยฺยคฺเคน คาเหตุนฺติ ฯ
เสยฺยคฺเคน คาเหตุตา เสยฺยา อุตฺตารียีสุ ๒ ฯเปฯ อุนฺชานามิ
ภิกฺขเว วิหารคฺเคน คาเหตุนฺติ ฯ วิหารคฺเคน คาเหตุตา วิหารา
อุตฺตารียีสุ ฯเปฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว ปรีเวณคฺเคน คาเหตุนฺติ ฯ
ปรีเวณคฺเคน คาเหตุตา ปรีเวณา อุตฺตารียีสุ ฯ อุนฺชานามิ
ภิกฺขเว อุนฺภากมฺปิ ทาตุํ คหิตฺเต อุนฺภาคเ อถ โย ภิกฺขุ อากจฺฉติ
น อกามา ทาทพฺโพติ ฯ

[๒๓๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นิสฺสีเม จิตฺตฺส เสนาสนํ
คาเหตุนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว
นิสฺสีเม จิตฺตฺส เสนาสนํ คาเหตุพฺพํ โย คาเหตุยฺ อปฺตติ
ทฺถกฺกฺกฺสฺสาคิ ฯ

[๒๓๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ เสนาสนํ คเหตุวา
สพฺพกถํ ปฏฺฐิทฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯเปฯ
น ภิกฺขเว เสนาสนํ คเหตุวา ๓ สพฺพกถํ ปฏฺฐิทิตพฺพํ โย
ปฏฺฐิทิตยฺ อปฺตติ ทฺถกฺกฺกฺสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว วสุสานํ
#๑ ม. ย. คาเหตุพฺพนฺติ ฯ ๒ ม. อุตฺตารียีสุ ฯ ๓ ม. คาเหตุวา ฯ

เตมาสั ปฏิพาหิตุ อตุกาลี ๑ น ปฏิพาหิตุนติ ฯ

[๒๘๒] อถโข ภิกขุณเฑเตทโหสิ กตี นุ โข เสนาสนคาหาติ ฯ
ภควโต เอตมตุถิ อารโจะสุ ฯ ตโยเม ภิกขเว เสนาสนคาหา
ปุริมโก ปจุมิโก อนุตรามุตโต อปรชชुकตย อาสาพุหिया
ปุริมโก คาเหตุพุโพ มาสคตย อาสาพุหिया ปจุมิโก คาเหตุพุโพ
อปรชชुकตย ปวารณาย आयตี वसुवावसुถาย อนุตรามุตโต
คาเหตุพุโพ อิเม โข ภิกขเว ตโย เสนาสนคาหาติ ฯ

ทุติยภาณวาริ ฯ

[๒๘๓] เตน โข ปน สมเยน आयसुमा उपननुतो सक्यपुत्तो
สาวตุถियิ เสนาสนัน คเหตุวา อนุลตริ कामกาवासि อคมาสิ ตตฺรปิ ๒
เสนาสนัน อคहेสิ ฯ อถโข เตสั ภิกขุณเฑเตทโหสิ อัย โข
อาวุโส आयसुमा उपननुतो सक्यपुत्तो ภณฺฑนการโก กลหการโก
วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆเม อธิกรณการโก สจายิ อธิ
วสุสิ วสิสฺสติ สพเพ ว มยि न षासु वสิสฺสาม หนุท น
ปุจฺจามาติ ฯ อถโข เต ภิกขุ आयसुมนุตติ อุปนनुทํ सक्यपुत्तํ
เอตทโวจु ननु ตया आवุโส उपนनुท สาวตุถियि เสนาสนัน
คหิตนติ ฯ เอวมาวุโสติ ฯ ก็ ปน ตฺว आवุโส उपนनुท เอโก
เทว ปฏิพาหสิติ ฯ อิททานาห आवุโส मुण्जामि तत्त
เต कण्हामिति ฯ ये ते भिक्षु अपिज्जा सनुत्तुजा ฯ पे ते
#๑ ม. ปน ฯ ๒ ม. ย. ตตฺถปิ ฯ

อุชฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ ถถฺ หิ นาม อายสฺมา อุปนฺนโท
สกุยฺปุตุโต เอโก เทว ปฏฺฐิพาหเสสฺสตีติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ตฺวํ อุปนฺนท เอโก เทว ปฏฺฐิพาหเสตีติ ฯ
สจฺจํ ภควาติ ฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา ถถฺ หิ นาม ตฺวํ โมฆปฺริส
เอโก เทว ปฏฺฐิพาหเสสฺสตี ตตฺถ ตยา โมฆปฺริส คหิตํ อีธ มุกฺกํ ๑
อีธ คหิตํ ๒ ตตฺถ มุกฺกํ ๑ เอวํ โข ตฺวํ โมฆปฺริส อุภยตฺถ
ปรีพาหโร ๓ เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย ฯเปฯ
วิครหิตฺวา ฐมฺมํ ถถฺ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ น ภิกฺขเว เอเกน
เทว ปฏฺฐิพาหิตพฺพา โย ปฏฺฐิพาหเยย อापฺตติ ทฺถกฺกฺกุสฺสาตีติ ฯ

[๒๘๔] เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขุณฺ อเนกปริยาเยน
วินยถถฺ กเถติ วินยสฺส วณฺณํ ภาสตี วินยปรียตฺติยา วณฺณํ
ภาสตี อาทิสฺส อาทิสฺส อายสฺมโต อุปาลิสฺส วณฺณํ ภาสตี ฯ
ภิกฺขุณฺ เอตทโหสี ๔ ภควา โข ภิกฺขุณฺ อเนกปริยาเยน วินยถถฺ
กเถติ วินยสฺส วณฺณํ ภาสตี วินยปรียตฺติยา วณฺณํ ภาสตี
อาทิสฺส อาทิสฺส อายสฺมโต อุปาลิสฺส วณฺณํ ภาสตี หนฺท
มยฺ อวฺุโส อายสฺมโต อุปาลิสฺส สนฺติเก วินยํ ปรียาปฺณามาตี ฯ
เต จ ๕ พหุ ภิกฺขุ เถรา จ นวา จ มชฺฌิมา จ อายสฺมโต

#๑ ม. มุตฺตํ ฯ ๒ ม. อีธ ตยา คหิตํ ฯ ย. อีธ คหิตํ โข ฯ ๓ ย. ปฏฺฐิพาหโร ฯ

#๔ ม. ย. ภิกฺขุณฺ เอตทโหสีตี อิม ปาจา นตฺถิ ฯ ตตฺถ ภิกฺขุ ภควา โข

#ภิกฺขุณฺ อเนกปริยาเยน วินยถถฺ กเถตีติอาทิวจฺนฺเยว อาคตํ ฯ ๕ ย. เตช ฯ

อุปาติสฺส สนฺติเก วินยํ ปริยาปฺณนฺติ ฯ อายสฺมา อุปาติ จิตโก
ว ๑ อุทฺทิสฺติ เถรานํ ภิกฺขุณฺํ การเวน ฯ เถราปี ภิกฺขุ จิตกา ว ๑
อุทฺทิสฺสาเปฺนฺติ ฆมฺมการเวน ฯ ตตฺร ๒ เถรา เจว ภิกฺขุ กิลมฺนฺติ
อายสฺมา จ อุปาติ ๓ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว นวเกน ภิกฺขุณา อุทฺทิสฺสนฺเตน สมเก วา อาสเน นิสีทิตฺตุ
อุจฺจตรเก ๔ วา ฆมฺมการเวน เถเรน ภิกฺขุณา อุทฺทิสฺสาเปฺนฺเตน
สมเก วา อาสเน นิสีทิตฺตุ นิจฺตรเก ๕ วา ฆมฺมการเวนนาติ ฯ

[๒๘๕] เตน โข ปน สมเยน พหุ ภิกฺขุ อายสฺมโต อุปาติสฺส
สนฺติเก จิตกา ว อุทฺทิสฺสํ ปฏฺิมาเนนฺตา กิลมฺนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สมานาสนิกเกหิ สห
นิสึทิตฺตุนฺติ ฯ

[๒๘๖] อถ โข ภิกฺขุณฺํ เอตทโหสิ กิตฺตาวตา นุ โข
สมานาสนิกโก โหตีติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ติวสฺสนฺตเรน สห นิสึทิตฺตุนฺติ ฯ

[๒๘๗] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขุ ๖ สมานาสนิกา
เอกมญฺเจ ๗ นิสึทิตฺวา มญฺจํ ภินฺทิสฺสุ ฯ เอกปีเฐ ๘ นิสึทิตฺวา ปีจํ
ภินฺทิสฺสุ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
#๑ ย. วสทฺโท น ทิสฺสตี ฯ ๒ ม. ย. ตตฺถ ฯ ๓ ม. กิลมฺติ ฯ ๔ ม. ย. อุจฺจตร ฯ
#๕ ม. ย. นิจฺตร ฯ ๖ ย. ภิกฺขุติ น ทิสฺสตี ฯ ๗ ม. ย. มญฺเจ ฯ ๘ ม. ย. ปีเฐ ฯ

ติวคคตส มณจํ ติวคคตส ปิจนฺติ ฯ ติวคโคปิ มณฺเจ นิสํหิตฺวา
มณจํ ภินฺทํ ๑ ปิจฺเจ นิสํหิตฺวา ปิจํ ภินฺทํ ๑ เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโหเจสฺสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว ทฺวคคตส มณจํ
ทฺวคคตส ปิจนฺติ ฯ

[๒๔๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อสมานาสนิเกหิ สห
ทิจฺมาสเน นิสํหิตฺตุ กุกฺกจฺจายนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสฺสุ ๑
อนุชานามิ ภิกฺขเว จเปตฺวา ปณฺทกํ มาตฺคามํ อุกฺโขตฺพยุชฺชนํ
อสมานาสนิเกหิ สห ทิจฺมาสเน นิสํหิตฺตฺนฺติ ฯ

[๒๔๙] อถ โข ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ กิตฺตํ ปจฺฉิมํ ๑ นฺ โข
ทิจฺมาสํ โหตีติ ๑เปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ยํ ติณฺณนฺนํ ๒
ปโหตี เอตฺตํ ปจฺฉิมํ ๑ ทิจฺมาสนฺนฺติ ฯ

[๒๕๐] เตน โข ปน สมเยน วิสาขา มิคารมาตา สงฺฆสฺส
อตุถาย สาลินฺทํ ปาสาทํ การาเปตฺกามา โหตี หตฺถินขกํ ๑
อถ โข ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ ภินฺนุ โข ภควตา ปาสาทปริโกโค
อนฺนุญาโต ก็ อนฺนุญาโตติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสฺสุ ๑
อนุชานามิ ภิกฺขเว สพฺพํ ปาสาทปริโกคนฺติ ฯ

[๒๕๑] เตน โข ปน สมเยน รณฺโฆ ปเสนทิสฺส โกสลสฺส
อยุยิกา ๔ กาลกตา โหตี ๑ ตสฺสา กาลกิริยาย สงฺฆสฺส พหุ
อกปฺปิยภณฺฑํ อุปฺปนฺนํ โหตี เสยฺยถิํ อาสนฺทํ ปลฺลงฺโก
#๑ ยฺ. กิตฺตกปจฺฉิมํ ๑ ๒ ม. ยฺ. ติณฺณํ ๑ ๓ ยฺ. เอตฺตกปจฺฉิมํ ๑ ๔ ยฺ. อยุยิกา ๑

โคณโก จิตตกา ปฏิกา ปฏฐิกา ตูฐิกา วิกฐิกา อุทฐโลมิ
เอกนตโลมิ กฐิสฺส โกเสยฺย กุตฺตํ หตฺตตฺถํ อสฺสตฺถํ รตฺตตฺถํ
อชินปฺปเวณิ กทลิมิคปวรปจฺจตฺถรณฺณํ สอฺตฺตฺถจฺจทํ อุภโตโลหิตกฺุปฺชานํ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
อาสนุทียา ปาเท ฆินฺนิตฺตวา ปรีกฺขชิตฺตุํ ปฺลตฺถกสฺส วาเพ ฆินฺนิตฺตวา
ปรีกฺขชิตฺตุํ ตูฐิกํ วิชฺเฐตฺตวา พิมฺโพหนํ กาคฺตุํ อวเสสฺสํ ฆุมฺมตฺถรณฺณํ
กาคฺตฺตฺติ ฯ

[๒๕๒] เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถุติยา อวิทฺฐเร อณฺณตฺรสฺมี
คามกาวาเส อาวาสิกา ภิกฺขุ อุปทฺทฺตา โหนฺติ อากนฺตฺถกมิกานํ
ภิกฺขุณฺณํ เสนาสนํ ปญฺญาเปนฺตา ฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขุณฺณํ เอตทโหสิ
เอตฺรหิ โข มยฺยํ อวฺวโส อุปทฺทฺตา อากนฺตฺถกมิกานํ ภิกฺขุณฺณํ
เสนาสนํ ปญฺญาเปนฺตา หนฺต มยฺยํ อวฺวโส สพฺพํ สงฺฆิกํ เสนาสนํ
เอกสฺส เทม ตสฺส สนฺตํ ปรีกฺขชิตฺตฺสามาติ ฯ เต สพฺพํ ๑
สงฺฆิกํ เสนาสนํ เอกสฺส อทฺสฺสุ ฯ อากนฺตฺถกา ๒ เต อาวาสิเก ๓
ภิกฺขุ เอตทโวจฺจุ อมฺหากํ อวฺวโส เสนาสนํ ปญฺญาเปถาติ ฯ
นตฺถาวฺวโส สงฺฆิกํ เสนาสนํ สพฺพํ อเมหฺหิ เอกสฺส ทินฺนุนฺนติ ฯ กิ
ปนฺน ตฺมเมห อวฺวโส สงฺฆิกํ เสนาสนํ วิสฺสชฺเชถาติ ฯ เอวมาวฺวโสติ ฯ
เย เต ภิกฺขุ อุปปิจฺฉา ฯเปฯ เต อฺุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ
กถํ หิ นาม ภิกฺขุ สงฺฆิกํ เสนาสนํ วิสฺสชฺเชตฺตฺสนฺตฺติติ ฯ ภควโต
#๑ ยฺ. สพฺพปี ๑ ๒ ม. ยฺ. อากนฺตฺถกา ภิกฺขุ ฯ ๓ ม. ยฺ. อยฺยํ ปาโง น ทิสฺสติ ฯ

เอตมตฺถํ อารโจะสุ ๑ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ สงฺฆิกํ เสนาสนํ
วิสุตฺตฺตฺตํ ๑ สจฺจํ ภควาติ ๑ วิกรหิ พุทฺโธ ภควา กถํ
หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปุริสา สงฺฆิกํ เสนาสนํ วิสุตฺตฺตฺตํ
เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนานํ วา ปสาทาย ๑เป๑ วิกรหิตฺวา
ธมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว อวิสุตฺตฺตฺตํ
น วิสุตฺตฺตฺตํ สงฺฆน วา คณน วา ปุคฺคเลน วา
วิสุตฺตฺตฺตํ อวิสุตฺตฺตํ โหนฺติ โย วิสุตฺตฺตฺตํ อาปตฺติ
ถุลลจฺยสฺส ๑ กตฺมานิ ปญฺจ ๑ อาราโม อารามวตฺถุ อิทํ ปจฺจํ
อวิสุตฺตฺตํ น วิสุตฺตฺตฺตํ สงฺฆน วา คณน วา ปุคฺคเลน
วา วิสุตฺตฺตฺตํ อวิสุตฺตฺตํ โหติ โย วิสุตฺตฺตฺตํ อาปตฺติ
ถุลลจฺยสฺส วิหาโร วิหารวตฺถุ อิทํ พุคฺคิ อวิสุตฺตฺตํ น
วิสุตฺตฺตฺตํ สงฺฆน วา คณน วา ปุคฺคเลน วา วิสุตฺตฺตฺตํ
อวิสุตฺตฺตํ โหติ โย วิสุตฺตฺตฺตํ อาปตฺติ ถุลลจฺยสฺส
มญฺโจ ปิจฺจํ ๑ กิสิ ๑ พิมฺโพหนํ อิทํ ตตฺถิ อวิสุตฺตฺตํ น วิสุตฺตฺตฺตํ
สงฺฆน วา คณน วา ปุคฺคเลน วา วิสุตฺตฺตฺตํ อวิสุตฺตฺตํ
โหติ โย วิสุตฺตฺตฺตํ อาปตฺติ ถุลลจฺยสฺส โลหกฺมฺภิ
โลหภาณกํ โลหวารโก โลหกฺฎาหํ วาสิ ๑ พรสุ กุจาริ กุฑทาโล
นิขาทนํ อิทํ จตฺตํ อวิสุตฺตฺตํ น วิสุตฺตฺตฺตํ สงฺฆน วา
คณน วา ปุคฺคเลน วา วิสุตฺตฺตฺตํ อวิสุตฺตฺตํ โหติ
โย วิสุตฺตฺตฺตํ อาปตฺติ ถุลลจฺยสฺส วลฺลิตฺติ เวฬุ มุณฺษิ
#๑ ม. กิสิ ๑

ปพพชฺ ๑ ติณฺ มตฺติกา ทารุณญํ มตฺติกาณญํ อิทํ ปญจมํ
อวิสฺสชฺชียํ น วิสฺสชฺชฺเขตพฺพํ สงฺฆเณ วา คณเณ วา ปุคฺคเณ วา
วิสฺสชฺชิตมฺปิ อวิสฺสชฺชิตํ โหติ โย วิสฺสชฺชฺเขยฺย อापตฺติ
ถุลลจฺจยสฺส อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญจ อวิสฺสชฺชียานิ น วิสฺสชฺชฺเขตพฺพานิ
สงฺฆเณ วา คณเณ วา ปุคฺคเณ วา วิสฺสชฺชิตานิปิ
อวิสฺสชฺชิตานิ โหนฺติ โย วิสฺสชฺชฺเขยฺย อापตฺติ ถุลลจฺจยสฺสชาติ ฯ

[๒๕๑] อถ โข ภควา สวตฺถึยฺย ยถาภีรนฺตํ วิหริตฺวา เยน
ภิกฺขุคิริ เตน จาริกํ ปกฺกามิ มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ
ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ สารีปุตฺตโมคฺคฺคฺลฺลาเนหิ จ ฯ อสฺสโสสุ
โข อสฺสชฺชฺปนฺนพฺพสุกา ภิกฺขู ภควา กิร ภิกฺขุคิริ อากจฺฉติ
มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ สารีปุตฺตโมคฺคฺคฺลฺลาเนหิ
จ หนฺท มยฺย อวฺวโส สพฺพํ สงฺฆิกํ เสนาสนํ ภาเชม
ปาปิจฺฉา สารีปุตฺตโมคฺคฺคฺลฺลานา ปาปิگانํ อิจฺฉานํ วสฺสํ กตา
น มยฺย เตสฺส เสนาสนํ ปญฺญาเปสฺสสามาติ ฯ เต สพฺพํ สงฺฆิกํ
เสนาสนํ ภาเชสุ ฯ อถ โข ภควา อนุปฺพุเพน จาริกญฺจรมาโน
เยน ภิกฺขุคิริ ตทวสฺริ ฯ อถ โข ภควา สมฺพหุเล ภิกฺขู
อามนฺเตสิ คจฺฉถ ตุมฺเห ภิกฺขเว อสฺสชฺชฺปนฺนพฺพสุเก ภิกฺขู
อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทถ ภควา อวฺวโส อากจฺฉติ มหตา
ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ สารีปุตฺตโมคฺคฺคฺลฺลาเนหิ
#๑ ย. มุณฺชปพพชฺ ๑

จ ภควโต จ อวูโส เสนาสนัน ปณฺญาเปถ ภิกฺขุสงฺฆสฺส จ
สตารีปุตฺตโมคฺคกฺคฺคานานนฺจจาติ ฯ เอวมฺภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต ปฏฺธิสฺสตุวา เยน อสฺสชฺชฺปนฺนพฺพสฺสกา ภิกฺขุ เตนฺนปฺสงฺกมฺมึสฺส
อุปฺสงฺกมิตฺวา อสฺสชฺชฺปนฺนพฺพสฺสเก ภิกฺขุ เอตทวโจ ภควา อวูโส
อากจฺฉติ มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธี ปณฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ
สตารีปุตฺตโมคฺคกฺคฺคานนฺหิ จ ภควโต จ อวูโส เสนาสนัน ปณฺญาเปถ
ภิกฺขุสงฺฆสฺส จ สตารีปุตฺตโมคฺคกฺคฺคานานนฺจจาติ ฯ นตฺถาวูโส สงฺฆิกํ
เสนาสนัน สพฺพํ อเมหฺหิ ภาชิตํ สุวาคตํ อวูโส ภควโต
ยสฺมึ วิหารเ ภควา อิจฺฉิสฺสติ ตสฺมึ วิหารเ วสฺสิสฺสติ ปาปิจฺฉา
สตารีปุตฺตโมคฺคกฺคฺคานา ปาปิกานัน อิจฺฉานัน วสฺสํ คตา น มยฺ เตตํ
เสนาสนัน ปณฺญาเปตฺตสามาติ ฯ กิมฺปนฺน ตุมฺเห อวูโส สงฺฆิกํ
เสนาสนัน ภาชิตฺถาติ ฯ เอวมวูโสติ ฯ เอ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา
ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ จฺยนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม
อสฺสชฺชฺปนฺนพฺพสฺสกา ภิกฺขุ สงฺฆิกํ เสนาสนัน ภาเชสฺสนฺตฺติติ ฯ อถโฆ
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว อสฺสชฺชฺปนฺนพฺพสฺสกา ภิกฺขุ สงฺฆิกํ เสนาสนัน ภาเชนฺตฺติติ ฯ
สจฺจํ ภควาติ ฯ กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปฺปฺริสา สงฺฆิกํ
เสนาสนัน ภาเชสฺสนฺตฺติ เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนानันฺน วา ปสาทา
ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ ปณฺจิมานี
ภิกฺขเว อเวภฺงคฺคิยานี น วิภชิตฺพฺพานี สงฺฆเณ วา คณฺเณ วา

ปุกฺคเลน วา วิกตฺตานิปี อวิกตฺตานิ โหนฺติ โย วิภษเยย
อาปตฺติ อุลลจฺยสฺส ฯ กตฺมานิ ปญฺจ ฯ อาราโม อารามวตฺถ
อิทํ ปจฺมํ อเวงฺกขิยํ น วิภษิตพฺพํ สงฺฆเณ วา คณฺเณ วา
ปุกฺคเลน วา วิกตฺตมฺปี อวิกตฺตํ โหติ โย วิภษเยย
อาปตฺติ อุลลจฺยสฺส วิหาโร วิหารวตฺถ อิทํ ทฺตฺติยํ อเวงฺกขิยํ
น วิภษิตพฺพํ สงฺฆเณ วา คณฺเณ วา ปุกฺคเลน วา วิกตฺตมฺปี
อวิกตฺตํ โหติ โย วิภษเยย อาปตฺติ อุลลจฺยสฺส มนฺโญ
ปีจํ ภิสิํ พิมฺโพหนํ อิทํ ตฺตฺติยํ อเวงฺกขิยํ น วิภษิตพฺพํ สงฺฆเณ
วา คณฺเณ วา ปุกฺคเลน วา วิกตฺตมฺปี อวิกตฺตํ โหติ โย
วิภษเยย อาปตฺติ อุลลจฺยสฺส โลหกฺมฺภี โลหภาณกํ โลหวารโก
โลหกฺฎาหํ วาสี ฝรสุ กุจารี กุทฺทาโล นิขาหนํ อิทํ จตฺตํ
อเวงฺกขิยํ น วิภษิตพฺพํ สงฺฆเณ วา คณฺเณ วา ปุกฺคเลน
วา วิกตฺตมฺปี อวิกตฺตํ โหติ โย วิภษเยย อาปตฺติ
อุลลจฺยสฺส วลฺลิตํ เวพฺพํ มุณฺษํ ปพฺพชฺชํ ตินฺนํ มตฺติกา ทารุณญํ
มตฺติกาภณฺญํ อิทํ ปญฺจมํ อเวงฺกขิยํ น วิภษิตพฺพํ สงฺฆเณ
วา คณฺเณ วา ปุกฺคเลน วา วิกตฺตมฺปี อวิกตฺตํ โหติ
โย วิภษเยย อาปตฺติ อุลลจฺยสฺส อิมานิ โข ภิกฺขเว
ปญฺจ อเวงฺกขิยานิ น วิภษิตพฺพานิ สงฺฆเณ วา คณฺเณ วา
ปุกฺคเลน วา วิกตฺตานิปี อวิกตฺตานิ โหนฺติ โย วิภษเยย
อาปตฺติ อุลลจฺยสฺสชาติ ฯ

[๒๕๔] อถโฆ ภควา กิฎฺฐาคิริสฺมี ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา เยน
อาพวี เตน จาริกํ ปกุกามิ อญฺฺพพฺเพน จาริกญฺจรมานโน
เยน อาพวี ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺสํ ภควา อาพวียิ วิหริติ
อคฺคาพเว เจติเย ฯ

[๒๕๕] เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ๑ ภิกฺขุเฮอร์ูปานิ
นวกมฺมานิ เทนฺติ ปิณฺฑนิกฺเขปนมตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ
กุกฺกทเลปนมตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ ทวารญฺจปนมตฺเตนปี นวกมฺมํ
เทนฺติ อคฺคพวญฺญิกฺกรรมตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ อาโลกสนฺธิกรรม-
มตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ เสตวณฺณกรรมตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ
กาพวณฺณกรรมตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ เกรุกปฺริกมฺมกรรมตฺเตนปี
นวกมฺมํ เทนฺติ ฉาทนมตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ พนฺธนมตฺเตนปี
นวกมฺมํ เทนฺติ ภาณฺฑิกาทานมตฺเตนปี ๒ นวกมฺมํ เทนฺติ ขณฺฑพฺพล-
ปฺปฏิสงฺขรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ เทนฺติ ปฺริภณฺฑกกรรมตฺเตนปี นว-
กมฺมํ เทนฺติ วิสตีวสฺสติกมฺปิ นวกมฺมํ เทนฺติ ตีสวสฺสติกมฺปิ นวกมฺมํ
เทนฺติ ยาวชิวิกมฺปิ นวกมฺมํ เทนฺติ ฐุมกาทิกมฺปิ ปฺริโยสตีตํ วิหารํ
นวกมฺมํ เทนฺติ ฯ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุกฺขณฺยานฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม อาพวิกา ภิกฺขุเฮอร์ูปานิ
นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ ปิณฺฑนิกฺเขปนมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ
กุกฺกทเลปนมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ ทวารญฺจปนมตฺเตนปี นวกมฺมํ
#๑ ม. ย. อาพวกา ฯ ๒ ย. ภาณฺฑิกาทานมตฺเตนปี ฯ ม. ภาณฺฑิกาทปนมตฺเตนปี ฯ

ทสฺสนฺติ อคฺคพวภูฏิกฺรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ อาโลกสนฺธิ-
กรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ เสตวณฺณกรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ
ทสฺสนฺติ กาพวณฺณกรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ เกรุกปริ-
กมฺมกรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ ฉาทนมตฺเตนปี นวกมฺมํ
ทสฺสนฺติ พนฺธนมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ ภณฺฑิกาทานมตฺเตนปี
นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ ขณฺฑพฺลลปฺภิสฺสงฺขรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ
ปริภณฺฑกรณมตฺเตนปี นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ วิสฺติวสฺสิกมฺปิ นวกมฺมํ
ทสฺสนฺติ ตีสฺวสฺสิกมฺปิ นวกมฺมํ ทสฺสนฺติ ยาวซีวิกมฺปิ นวกมฺมํ
ทสฺสนฺติ ฐุมกาทิกมฺปิ ปรีโยสฺตี วิหารี นวกมฺมํ ทสฺสนฺตีติ ฯ
อถโฆ เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ
กิริ ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมี
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ น ภิกฺขเว ปิณฺฑนิกฺเขปนมตฺเตน
นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น กุฑฺฑเลปนมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น
ทวารภูจฺปนมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น อคฺคพวภูฏิกฺรณมตฺเตน
นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น อาโลกสนฺธิกรณมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ
น เสตวณฺณกรณมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น กาพวณฺณกรณ-
มตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น เกรุกปริกมฺมกรณมตฺเตน นวกมฺมํ
ทาทพฺพํ น ฉาทนมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น พนฺธนมตฺเตน
นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น ภณฺฑิกาทานมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ
น ขณฺฑพฺลลปฺภิสฺสงฺขรณมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น ปรีภณฺฑ-

กรรมมตฺเตน นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น วิสตีวสุสฺสํ นวกมฺมํ ทาทพฺพํ
น ตีสวสุสฺสํ นวกมฺมํ ทาทพฺพํ น ยาวจีวํ นวกมฺมํ ทาทพฺพํ
น ฐุมกาลีคํ ปรีโยสตีคํ วิหารํ นวกมฺมํ ทาทพฺพํ โย ทเทยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว อกตํ วา วิหารํ
วิปฺปกตํ วา นวกมฺมํ ทาคฺ์ ขุทฺเทเก วิหารเ กมฺมํ โอลเเกตฺวา
ฉปฺปญฺจวสุสฺสํ นวกมฺมํ ทาคฺ์ อทฺตมโยเค กมฺมํ โอลเเกตฺวา
สตฺตฏฺจวสุสฺสํ นวกมฺมํ ทาคฺ์ มหุลลเก วิหารเ ปาสาทเ วา
กมฺมํ โอลเเกตฺวา ทสทฺวาทสวสุสฺสํ นวกมฺมํ ทาคฺ์นฺติ ฯ

[๒๕๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ สพฺพํ วิหารํ ๑ นวกมฺมํ
เทนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ น ภิกฺขเว สพฺเพ
วิหารเ นวกมฺมํ ทาทพฺพํ ๒ โย ทเทยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาคฺ์ ฯ

[๒๕๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ เอกสฺส เทว นวกมฺเม ๓
เทนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ น ภิกฺขเว เอกสฺส
เทว ทาทพฺพา โย ทเทยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาคฺ์ ฯ

[๒๕๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา อญฺฉํ
วาเสนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ น ภิกฺขเว นวกมฺมํ
คเหตุวา อญฺโล วาเสตพฺโพ โย วาเสยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาคฺ์ ฯ

[๒๕๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา
#๑ ม. สพฺเพ วิหารเ ฯ ๒ ย. น ภิกฺขเว สพฺโพ วิหาโร นวกมฺมํ ทาทพฺโพ ฯ
#๓ ม. ย. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ

สงฺฆิกํ ปฏิพาหนติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ น ภิกฺขเว
นวกมฺมํ คเหตุวา สงฺฆิกํ ปฏิพาหิตพฺพํ โย ปฏิพาหะย อापตฺติ
ทกฺกภูสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว เอกํ วรเสยฺยํ คเหตุนฺติ ฯ

[๓๐๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นิสฺสีเม จิตฺตฺส นวกมฺมํ
เทนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ น ภิกฺขเว นิสฺสีเม
จิตฺตฺส นวกมฺมํ ทาทพฺพํ โย ทเทยฺย อापตฺติ ทกฺกภูสฺสชาติ ฯ

[๓๐๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา
สพฺพกาลํ ปฏิพาหนติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ น ภิกฺขเว
นวกมฺมํ คเหตุวา สพฺพกาลํ ปฏิพาหิตพฺพํ โย ปฏิพาหะย
อापตฺติ ทกฺกภูสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว วสฺसानํ เตมาสํ ปฏิพาหิตุ
อตุกกาลํ น ปฏิพาหิตฺตฺนฺติ ฯ

[๓๐๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา
ปกฺกมฺนฺติปี วิพฺภมฺนฺติปี กาลปี กโรนฺติ สามเณราปี ปุชฺชานนฺติ
สิกฺขํ ปจฺจกฺขาตกาปี ปุชฺชานนฺติ อนฺติมวตฺถุ อชฺฌาปนฺนกาปี
ปุชฺชานนฺติ อุมฺมตฺตกาปี ปุชฺชานนฺติ จิตฺตจิตฺตาปี ปุชฺชานนฺติ
เวทนญฺญาปี ปุชฺชานนฺติ อापตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิตฺตกาปี ปุชฺชานนฺติ
อापตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺขิตฺตกาปี ปุชฺชานนฺติ ปาปีกาย ทิฏฺฐิยา
อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺขิตฺตกาปี ปุชฺชานนฺติ ปณฺทกาปี ปุชฺชานนฺติ
ถะยฺยสํวาสกาปี ปุชฺชานนฺติ ติตฺถียปกฺกนฺตกาปี ปุชฺชานนฺติ
ติริจฺฉานคฺตาปี ปุชฺชานนฺติ มาตุจฺฉาตกาปี ปุชฺชานนฺติ ปีตุจฺฉาตกาปี

ปฏิขานนุติ อรหุตฆาตกาปี ปฏิขานนุติ ภิกขุณีทุสกาปี ปฏิขานนุติ
สงฆเภทกาปี ปฏิขานนุติ โลहितุปปาตกาปี ปฏิขานนุติ
อุกโตพยุชชนกาปี ปฏิขานนุติ ฯ ภควโต เอตมตถ์ อารโจะสุ ฯ

[๓๐๓] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ นวกมมัม คเหตุวา ปกุกมติ ฯ
มา สงฆสสุส หายีติ อญลสสุส ทาทพัพ ฯ อิธ ปน ภิกขเว
ภิกขุ นวกมมัม คเหตุวา วิพุกมติ กาลัม กโรติ สามณโร ปฏิขานาติ
สิกขัม ปจจกขาทโก ปฏิขานาติ อนุติมวตถ์ อชฌาปนุนโก ปฏิขานาติ
อุมมตตโก ปฏิขานาติ จิตตจิตโต ปฏิขานาติ เวทนญญโก
ปฏิขานาติ อาปตติยา อทสฺสเน อุกจิตตโก ปฏิขานาติ อาปตติยา
อปปฏิกมเม อุกจิตตโก ปฏิขานาติ ปาปีกาย ทิฏฐิยา อปปฏินิสฺสคฺเค
อุกจิตตโก ปฏิขานาติ ปณฺทโก ปฏิขานาติ เถยยสฺวาสโก
ปฏิขานาติ ติตฺถียปกกนฺตโก ปฏิขานาติ ตिरจฺฉานคโต ปฏิขานาติ
มาตฺฆาตโก ปฏิขานาติ ปิตฺฆาตโก ปฏิขานาติ อรหุตฆาตโก
ปฏิขานาติ ภิกขุณีทุสโก ปฏิขานาติ สงฆเภทโก ปฏิขานาติ
โลहितุปปาตโก ปฏิขานาติ อุกโตพยุชชนโก ปฏิขานาติ ฯ มา
สงฆสสุส หายีติ อญลสสุส ทาทพัพ ฯ

[๓๐๔] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ นวกมมัม คเหตุวา วิปฺปกเต
ปกุกมติ ฯ มา สงฆสสุส หายีติ อญลสสุส ทาทพัพ ฯ อิธ ปน
ภิกขเว ภิกขุ นวกมมัม คเหตุวา วิปฺปกเต วิพุกมติ ฯ กาลัม
กโรติ ฯเปฯ อุกโตพยุชชนโก ปฏิขานาติ ฯ มา สงฆสสุส

หายีติ อณฺณสุส ทาทพฺพิ ฯ

[๓๐๕] อธิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา ปริโยสิตเต
ปกฺกมตฺติ ตสฺเสเวตฺติ ฯ

[๓๐๖] อธิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา ปริโยสิตเต
วิพฺภมตฺติ กาลํ กโรตฺติ สามณฺเณโร ปฏฺชีชานาติ สิกฺขํ ปจฺจกฺขชาตโก
ปฏฺชีชานาติ อนฺติมวตฺตํ อชฺชมาปนฺนโก ปฏฺชีชานาติ ฯ สงฺโฆ สามิ ฯ

[๓๐๗] อธิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา ปริโยสิตเต
อุมมตฺตโก ปฏฺชีชานาติ ชิตฺตจิตฺโต ปฏฺชีชานาติ เวทณฺฺฏโณ ปฏฺชีชานาติ
อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิตฺตโก ปฏฺชีชานาติ อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺขิตฺตโก ปฏฺชีชานาติ ปาปีกาย ทิฏฺฐิจฺยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺขิตฺตโก
ปฏฺชีชานาติ ตสฺเสเวตฺติ ฯ

[๓๐๘] อธิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ นวกมฺมํ คเหตุวา ปริโยสิตเต
ปณฺฑโก ปฏฺชีชานาติ เถยฺยสํวาสโก ปฏฺชีชานาติ ติตฺถียปฺกนฺตโก
ปฏฺชีชานาติ ตฺริจฺฉานคฺโต ปฏฺชีชานาติ มาตฺตมาตโก ปฏฺชีชานาติ
ปีตฺตมาตโก ปฏฺชีชานาติ อรหนฺตมาตโก ปฏฺชีชานาติ ภิกฺขุณีทฺฐโก
ปฏฺชีชานาติ สงฺฆเภทโก ปฏฺชีชานาติ โลหิตฺตปฺปาทโก ปฏฺชีชานาติ
อุกฺโขตฺตพฺยณฺชนโก ปฏฺชีชานาติ ฯ สงฺโฆ สามิตฺติ ฯ

[๓๐๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ อณฺณตฺรสุส อฺุปาสกฺสุส
วิหารปฺริโภคํ เสนาสนํ อณฺณตฺร ปฺริภฺยณฺชนติ ฯ อถ โข โส
อฺุปาสโก อฺุชฺชฌายติ ชียติ วิปาเจติ กถํ หิ นาม ภทฺทนฺตา

โหติ ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ อนุชานามิ ภิกขเว
ปาทปญฺจนี กาคฺคฺนฺติ ฯ

[๓๑๖] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส โจพฺกํ อุปฺปนฺนํ โหติ ฯ
ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ อนุชานามิ ภิกขเว ปาทปญฺจนี
กาคฺคฺนฺติ ฯ

[๓๑๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ อโชเตหิ ปาทฺเทหิ เสนาสนํ
อกฺกมฺนฺติ ฯ เสนาสนํ ทุสฺสฺติ ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ
น ภิกขเว อโชเตหิ ปาทฺเทหิ เสนาสนํ อกฺกมิตพฺพํ โย อกฺกเมยฺย
อาปคฺคฺติ ทกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๓๑๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ อลฺลฺเลหิ ปาทฺเทหิ เสนาสนํ
อกฺกมฺนฺติ ฯ เสนาสนํ ทุสฺสฺติ ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ
น ภิกขเว อลฺลฺเลหิ ปาทฺเทหิ เสนาสนํ อกฺกมิตพฺพํ โย อกฺกเมยฺย
อาปคฺคฺติ ทกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๓๑๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ สอุปาหฺนา เสนาสนํ
อกฺกมฺนฺติ ฯ เสนาสนํ ทุสฺสฺติ ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ
น ภิกขเว สอุปาหฺเนน เสนาสนํ อกฺกมิตพฺพํ โย อกฺกเมยฺย
อาปคฺคฺติ ทกฺกภูสฺสาติ ฯ

[๓๒๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ ปริกฺกมฺกตฺถาย ภูมียา
นุญฺจฺหนฺติ ๑ ฯ วนฺโณ ทุสฺสฺติ ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ
#๑ ย. นุญฺจฺหนฺติ ฯ ม. นิญฺจฺหนฺติ ฯ

น ภิกขเว ปริกรมกตาย ภูมिया นุฏฺฐหิตพฺพํ ๑ โย นุฏฺฐเหยย ๒
อาปตฺติ ทุกฺกภูตฺส อุนฺชานามิ ภิกขเว เขพมฺลตฺกนฺติ ฯ

[๑๒๑] เตน โข ปน สมเยน มนฺจปาทาปี ปิจปาทาปี
ปริกรมกตํ ภูมिํ วิลิตฺตํ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ
อุนฺชานามิ ภิกขเว โจพฺเคน ปฺลิเวเจตฺตฺตํ ฯ

[๑๒๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ปริกรมกตํ ภิตฺตี
อปฺสฺเสนฺติ ฯ วนฺโณ ทฺสฺสฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ
น ภิกขเว ปริกรมกตา ภิตฺติ อปฺสฺเสตพฺพา โย อปฺสฺเสยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกภูตฺส อุนฺชานามิ ภิกขเว อปฺสฺเสนผลกนฺติ ฯ
อปฺสฺเสนผลกํ เหฏฺฐโต ภูมिํ วิลิตฺติ อฺปฺริโต ภิตฺติณฺจ ๓ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ อุนฺชานามิ ภิกขเว เหฏฺฐโต จ อฺปฺริโต
จ โจพฺเคน ปฺลิเวเจตฺตฺตํ ฯ

[๑๒๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ โชตปาทกา นิปฺชชิตฺตุ
กุกฺกฺจายนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ อุนฺชานามิ
ภิกขเว ปจฺจตฺถริตฺวา นิปฺชชิตฺตฺตํ ฯ

[๑๒๔] อถ โข ภควา อาพฺวิยฺย ยถาภิรฺนตฺตํ วิหริตฺวา เยน
ราชคหิํ เตน จาริกิํ ปกฺกามิ อุนฺปฺพุเพน จาริกิํ จรมาโน
เยน ราชคหิํ ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺสุทฺถิ ภควา ราชคเห วิหริติ
เวพฺพวเน กลนฺทกนฺนิวาเป ฯ

#๑ ม. นิฏฺฐภิตพฺพํ ฯ ๒ ม. นิฏฺฐเหยย ฯ ๓ ย. อฺปฺริโต ภิตฺตี หนฺติ ฯ

[๑๒๕] เตน โข ปน สมเยน ราชคหิ ทพุกิขัง โหติ ฯ
มนุสฺสา น สกโกนฺติ สงฺฆภคฺตํ กาคฺคํ อิจฺฉนฺติ อุทฺเทสภคฺตํ
นิมนฺตํ สลากภคฺตํ ปกฺขิกํ อุโปสธิกํ ปาฏิปทิกํ กาคฺคํ ฯ ภควโต
เอตมตฺถิ อารโหเจสิ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สงฺฆภคฺตํ อุทฺเทสภคฺตํ
นิมนฺตํ สลากภคฺตํ ปกฺขิกํ อุโปสธิกํ ปาฏิปทิกนฺติ ฯ

[๑๒๖] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อตฺตโน
วรภคฺตานิ ๑ คเหตุวา ลามกานิ ภคฺตานิ ภิกฺขุณฺ ทนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถิ อารโหเจสิ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเกหิ สมฺนฺนาคตฺ
ภิกฺขุ ภคฺคฺทฺเทสํ สมฺมณฺนิตฺตํ โย น ฉนฺทาคตฺ คจฺเจยฺย น
โทสาคตฺ คจฺเจยฺย น โมหาคตฺ คจฺเจยฺย น ภยาคตฺ คจฺเจยฺย
อุทฺทิกฺขานฺนุทฺทิกฺขณฺจ ชานเยยฺย ฯ

[๑๒๗] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมฺมณฺนิตฺตํ โย ฯ ปจฺมํ ภิกฺขู
ยาจิตฺตํ โย ฯ ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ
ฉาเปตฺตํ โย สฺวณฺตํ เม ภนฺเต สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกตฺ
สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ ภคฺคฺทฺเทสํ สมฺมณฺนเยยฺย ฯ เอสา
ณฺตติ ฯ สฺวณฺตํ เม ภนฺเต สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ
ภคฺคฺทฺเทสํ สมฺมณฺนติ ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
ภคฺคฺทฺเทสกฺสฺส สมฺมติ โส คฺคฺคฺทฺเทส ยสฺส นกฺขมฺติ โส
ภาเสยฺย ฯ สมฺมโต สงฺฆเณ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขู ภคฺคฺทฺเทสโก
#๑ ย. มนฺตรภคฺตานิ ฯ

ขมดี สงฆสส ตสฺมา ตฺณฺหี ฯ เอวเมตํ ธารยามีติ ฯ

[๑๒๘] อถโโข ภคฺคฺทฺเทศกานํ ภิกฺขุณฺํ เอตทโหสิ กถํ นุ
โโข ภคฺคํ อุทฺทิสิตพฺพนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว สฺตากาย วา ปฏิกาย ๑ วา อุปนิพฺนฺชิตฺวา
โอมฺลฺยจิตฺวา ภคฺคํ ๒ อุทฺทิสิตฺนฺติ ฯ

[๑๒๙] เตน โข ปน สมเยน สงฆสส เสนาสนปฺลฺยาปโก
น โหติ ฯเปฯ ภณฺุฑาการิกโก น โหติ ฯเปฯ จีวรปฏิกุคาหโก
น โหติ ฯเปฯ จีวรภาชโก น โหติ ฯเปฯ ยาคูภาชโก น
โหติ ฯเปฯ ผลภาชโก น โหติ ฯเปฯ ขชฺชกภาชโก น
โหติ ฯ ขชฺชกํ อภาชียมานํ นสฺสตี ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปฺลฺยหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ ภิกฺขุ
ขชฺชกภาชกํ สมฺมณฺฺนิตฺตุ โย น ลนฺุฑาคตี คจฺเจยฺย น โทสาคตี
คจฺเจยฺย น โมหาคตี คจฺเจยฺย น ภยาคตี คจฺเจยฺย
ภาชิตาภาชิตลฺยจ ษานเยยฺย ฯ

[๑๓๐] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมฺมณฺฺนิตพฺโพ ฯ ปจฺมํ ภิกฺขุ
ยาจิตพฺโพ ฯ ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ
ลาเปตพฺโพ สฺณาคฺคฺ เม ภนฺุเต สงฺโฆ ยถิ สงฆสส ปตฺตคฺลลํ
สงฺโฆ อิตฺถนฺุณามํ ภิกฺขุ ขชฺชกภาชกํ สมฺมณฺฺนเยยฺย ฯ เอสา ลตฺติ ฯ
สฺณาคฺคฺ เม ภนฺุเต สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺุณามํ ภิกฺขุ ขชฺชกภาชกํ
#๑ ม. ย. ปฏฺิฎฺิกาย ฯ ๒ ม. ย. อัย ปาโร นตฺถิ ฯ

สมมุนนติ ๑ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
ขชฺชกภาชกสฺส สมฺมติ โส ตฺถุหสฺส ยสฺส นกฺขมติ โส ภาเสยฺย ๑
สมฺมโต สงฺฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ขชฺชกภาชโก ขมติ สงฺฆสฺส
ตสฺมา ตฺถุหิ ๑ เอวเมตํ ธารยามีติ ๑

[๓๓๑] เตน โข ปน สมฺเยน สงฺฆสฺส ภูณฺทาคาเร อปฺปมตฺตโก
ปริกฺขารุ อุตฺตฺตฺตโน ๑ โหติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสุํ ๑
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ ภิกฺขุํ อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชกํ
สมฺมุนฺนิตฺตุํ โย น ญฺนฺทาคตี กฺจฺเจยฺย น โทสาคตี
กฺจฺเจยฺย น โมหาคตี กฺจฺเจยฺย น ภยาคตี กฺจฺเจยฺย
วิสฺสชฺชิตาวิสฺสชฺชิตญฺจ ชานเญย ๑

[๓๓๒] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมฺมุนฺนิตฺตพฺโพ ๑ ปจฺมํ ภิกฺขุ
ยาจิตฺตพฺโพ ๑ ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ
ฉาเปตพฺโพ สฺสฺมาตฺตฺต เม ภูนฺเต สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถฺถํ
สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชกํ สมฺมุนฺนเญย ๑
เอสา ญตฺติ ๑ สฺสฺมาตฺตฺต เม ภูนฺเต สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ
ภิกฺขุํ อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชกํ สมฺมุนฺนติ ๑ ยสฺสายสฺมโต ขมติ
อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชกสฺส สมฺมติ โส
ตฺถุหสฺส ยสฺส นกฺขมติ โส ภาเสยฺย ๑ สมฺมโต สงฺฆน
อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ อปฺปมตฺตกวิสฺสชฺชโก ขมติ สงฺฆสฺส ตสฺมา
#๑ ม. ย. อุปฺปนฺโน ๑

ตฺถุหี ฯ เอวเมตํ ธารยามีติ ฯ

[๑๓๓] เตน อปฺปมตฺตกวิสสชฺชเคน ภิกฺขุณา เอกา ๑ สฺวจิ
ทาทพฺพา ฯ สตฺถกํ ทาทพฺพํ ฯ อุปาหฺนา ทาทพฺพา ฯ กายพฺนฺธนํ
ทาทพฺพํ ฯ อํสวทฺธโก ทาทพฺโพ ฯ ปริสฺสาวนํ ทาทพฺพํ ฯ
ธมฺมกรโก ทาทพฺโพ ฯ กฺกุสิ ทาทพฺพา ฯ อทฺธมฺกฺกุสิ ทาทพฺพา ฯ
มณฺฑลํ ทาทพฺพํ ฯ อทฺธมฺมณฺฑลํ ทาทพฺพํ ฯ อนฺนวาโต ทาทพฺโพ ฯ
ปริภณฺฑํ ทาทพฺพํ ฯ สเจ โหติ สงฺฆสฺส สปฺปิ วา เตลํ วา มธฺว วา
ผาณฺตี วา สกึ ปฏฺิสายิตฺตุ ทาทพฺพํ ฯ สเจ ปฺนฺปิ อตฺโถ โหติ
ปฺนฺปิ ทาทพฺพํ ฯ สเจ ปฺนฺปิ อตฺโถ โหติ ปฺนฺปิ ทาทพฺพนฺติ ๒ ฯ

[๑๓๔] เตน โข ปน สมเยน สงฺฆสฺส สาภฺยคาหาปโก น
โหติ ฯเปฯ ปตฺตคาหาปโก น โหติ ฯเปฯ อารามิกเปสโก
น โหติ ฯเปฯ สามเณรเปสโก น โหติ ฯ สามเณราอเปสียมานา
กมฺมํ น กโรนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว ปฺลยฺหงฺเกหิ สมฺนฺนาคตํ ภิกฺขุํ สามเณรเปสกํ สมฺนฺนนิตฺตุ
โย น จฺนฺทาคตึ คจฺเจยฺย น โทสาคตึ คจฺเจยฺย น โมหาคตึ
คจฺเจยฺย น ภยาคตึ คจฺเจยฺย เปสิตาเปสิตนฺจ ชานเยยฺย ฯ

[๑๓๕] เอวญจ ปน ภิกฺขเว สมฺมณฺนิตฺตพฺโพ ฯ ปจฺมํ ภิกฺขุ
ยาจิตฺตพฺโพ ฯ ยาจิตฺตวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ
ถาเปตฺตพฺโพ สฺสณฺตฺตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ
#๑ ย. เอกกา ฯ ๒ ม. อามจฺติตํ นตฺถิ ฯ

สงฺโฆ อิตถนฺนามํ ภิกฺขุํ สามเณรเปสํกํ สมฺมณฺเณยฺย ๑ เอสา
ถตฺติ ๑ สฺวณฺตฺตฺ เม ภนฺเต สงฺโฆ สงฺโฆ อิตถนฺนามํ ภิกฺขุํ
สามเณรเปสํกํ สมฺมณฺนฺติ ๑ ยสฺสยสฺมโต ขมฺติ อิตถนฺนามสฺส
ภิกฺขุโน สามเณรเปสํกสฺส สมฺมติ โส ตฺถสฺส ยสฺส นกฺขมฺติ
โส ภาสฺย ๑ สมฺมโต สงฺฆเณ อิตถนฺนาโม ภิกฺขุ สามเณรเปสํโก
ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺนํ ๑ เอวเมตํ ฐารยามีติ ๑

ภาณวาร์ นิฏฺฐิตํ ตตฺถิ ๑

เสนาสนกฺขนฺธกํ นิฏฺฐิตํ นฏฺฐิ ๑

ตสฺสทฺทานํ

[๓๓๖] วิหารํ พุทฺธเสฏฺฐเณน อปฺลยถตฺติ ตทา อหุ ๑

ตํ ตํ นิกฺขมฺนฺติ วาสา เต ชินฺสาวกา ๑ ๑

เต ๒ เสฏฺฐิ คหปฺติ ทิสฺวา ภิกฺขุณฺ อิทมฺพุรวิ

การาเปยฺยํ วเสยฺยถ ปฏฺฐิจฺฉินฺสฺส นายกํ ๑

วิหารํ อพฺตฺตโยคณฺจ ปาสาทํ หมฺมิมฺ คุหํ

ปฺลยถเลณฺ อณฺณณาสิ วิหารเ เสฏฺฐิ การยิ ๑

ชโน วิหารํ การติ อกวาณฺ อสฺวตํ ๑

กวาณฺ ปิฏฺฐสงฺฆาณฺ อุกฺกขลณฺจ อุตฺตริ

#๑ ย. อาวาสฯ ตมฺหา เต ชินฺสาวกา ๑ ๒ อยฺ สทฺโท นตฺถิ ๑

อาวิณณนิทท์ รชชุ	วภูณิณจ กปีสี่สํ
สูจิ ฆฎิ ตาลนิทท์	โลหกภูจวิสาณกํ ๑
ยนตํ สูจิกณเจว	ฉทนํ อุลลิตเตน ๑ จ
เวทิกํ ชาลสตากณจ	จกุกถิ สนุณเรน จ
มิทธิ วิทลมณจณจ ๒	โสทานิกมสารโก
พุนํทิกิ กุพิรปาทณจ	อาหจจาสนุทิกิ อุจจโก ๓
สตุตุงคา ๔ จ ภาทูปิจ	ปีจิกเพกปาทกํ
อามลา ผลกา โกจณา ๕	ปลาลปีจเมว จ
อุจเจจ จ อหิ ปาทานิ	อฏจุงคูลกปาทกา ๖
สุตํ อฏจปํทํ โจฬํ	ตุลิกํ อฑฒกાયิกํ
คิรคโค ภูสิโย จาปี	ทุสํ สেনาสนเน จ ยํ ๗
โอนทุธิ์ เหฎจา ปตติ	อุปปาฎะตวา หรณติ จ
ภิตฺตี จ หตถภิตฺตี จ	อนุณณาสี จ ติตฺถียา ๘
เสตกาพวิหารเร จาปี ๙	ณฺสํ สณฺหณจ มตฺติกํ
อิกกาถํ ปาณิกํ กุณฺทํ ๑๐	สาสปี สิตฺถเตลลํ
อุสฺสนเน ปจฺจทุทธิริคฺคํ	ผรุสํ คณฺฑมตฺติกํ ๑๑

- #๑ ม. ย. อุลลิตตาวลิตตํ ๑ ๒ ย. มิทฺธิ ปิตลมณจณจ ๑ ๓ ม. ย. อุจเจเก ๑
- #๔ ม. สตุตุงโค ๑ ๕ ย. อามญา มลลโกจณา ๑ ๖ ม. ย. อุจจาหิ อติปาทกา
- #อฏจุงคูลิ จ ปาทกา ๑ ๗ ม. ย. สেনาสนณจาปี ๑ ๘ ย. ภตฺตี จ หตถภิตฺตี
- #จ อนุณณาสี ตถาคโต ๑ ๙ ม. ย. ติตฺถียา วิหารเร จาปี ๑ ๑๐ ย. กุณฺทํ ๑
- #๑๑ ม. ย. คณฺฑมตฺติกํ ๑

อิกกาสิ ปฎิภาณญจ   นิจา จโย จ อารุหิ
ปริปตฺนติ อาพกา   อทฺตกุฑฺฑํ ตโย ปฺน
ขุฑฺฑเก กุฑฺฑปาโท จ   โอวสฺสติ จ วิสฺสรํ ๑
ขิลํ จีวรวิสา จ ๒   อาลินฺทํ กิฎฺฐิเกน ๓ จ
อาลมพฺนํ ตินฺจฺจณฺณํ   เหฎฺฐามกุเค นยํ กเร
อชฺโฆกาเส โอตปฺปติ   สาลํ เหฎฺฐา จ ภาชนํ
วิหาโร โโกฎฺฐโก เจว   ปริเวณคฺคิสาลกํ
อาราเม จ ปฺน โโกฎฺฐเจ   เหฎฺฐา เจว ๔ นยํ กเร
สุทฺธํ ๕ อนาถปิตฺตํ จ   สทฺโท สีสวณํ อคา
ทิฎฺฐธมฺโม นิมฺนเตสิ   สห สงฺฆเณ นายกํ
อาณาเปสฺนตฺตรามกุเค   อารามํ การยิ คโณ
เวสาลิยํ นวกมฺมํ   ปฺรโต จ ปฺริคฺคหุ ๖
โก อรหติ ภตฺตคฺคํ ๗   ติตฺตฺตฺริณฺจ อวณฺทียา
ปฺริคฺคหิตนฺตรมฺเร ๘   ตฺวโล สวตฺถิ โอสริ
ปตฺติฎฺฐาเปสิ ๙ อารามํ   ภตฺตคฺเค จ โกลาหลํ
คิลานา วรเสยฺยา จ   เลสา สตฺตฺรสา ตฺหิ
เกน นฺ โข กถํ นฺ โข   วิหารคฺเคน ภาชยิ ๑๐

#๑ ม. ย. โอวสฺสติ สฺรํ ขิลํ ๑ ๒ ม. ย. จีวรวิสิ ราชฺชฺญจ ๑ ๓ ย. กิฎฺฐิเกน ๑

#๔ ม. ย. เหฎฺฐณฺณเว ๑ ๕ ม. ย. สทฺธํ ๑ ๖ ย. ปฏฺิคฺคหุ ๑ ม. ปฺริคฺคหิ ๑

#๗ ม. ย. ภตฺตคฺเค ๑ ๘ ม. ย. ปฺริคฺคหิตนฺตรมฺรา ๑ ๙ ย. ปตฺติฎฺฐาเปสิ ๑

#๑๐ ย. ภาชยิ ๑

ปริเวณานุภาคณจ อกามา ภาค โน ทเท
นิสฺสีมํ สพฺพกาลณจ คาหา เสนาสเน ตโย
อุปนฺนุโท จ วนฺณเสติ จิตกา สมอาสนา
สมานาสนิกา ภินฺทิสฺส ติวคฺคา จ ทวคฺคิกา ๑
อสมานาสนิกา ๒ ที่มฺหํ สาลินฺทํ ๑ ปริภุญฺชิตฺตุ
ออยฺยิกา ๔ จ อวิหุเร ภาชิตณจ กิฏฺฐาสิริ
วาฬวี ๕ ปิณฺฑทกฺกทฺเทหิ ทวารอคฺคพวภูฏิกกา
อาโลกเสตกาฬณจ เกรจฺจนาทนพฺนชฺนา
ภณฺฑทฺทชฺนทฺทปริภณฺฑํ วิส ตีสา จ กาลิกา
โอตฺตีเต ออกตฺ วิปฺปํ ๖ ชุทฺทเท ฌปฺปณจวสฺสํ
อชฺชโยเค จ สตฺตฏฺจ มหฺลลเก ๗ ทส ทฺวาฬ
สพฺพ วิหาริ เอกสฺส อณฺณํ วาเสนฺติ สงฺฆํ
นิสฺสีมํ สพฺพกาลณจ ปกฺกม ๘ วิพฺภมฺนฺติ จ
กาลณจ สามเณรณจ สิกฺขาปจฺจกฺขอนฺติมํ
อุมฺมตฺตกา ชิตฺตจิตฺตตา เวทนาปตฺตทิสฺสนา
อปฺปฏิกมฺมํ ทิฏฺฐิยา ๙ ปณฺฑกา เถยฺยตฺติตฺติยา
ตฺริจฺจนาตฺตปิฏฺฐิยา อรฺหนฺตา จ ทฺสกา
เกทกา โลหิตฺตปฺปาทา อุกฺโกตฺ จาปิ พุชฺชชฺนา
มา สงฺฆสฺส ปรีหาโย กมฺมํ อณฺณสฺส ทาตเว
วิปฺปกเต จ อณฺณสฺส กเต ตสฺเสว ปกฺกเม

#๑ ม. ... วคฺคิกํ ๑ ย. จตฺตวคฺคิกา ๑ ๒ ย. ... สนิกํ ๑ ๓ ย. ตํ ทฺวินนํ ๑

#๔ ย. ออยฺยา ๑ ๕ ม. ย. อาฬวี ๑ ๖ ย. สพฺพ ๑ ๗ ม. มหฺลลเก ๑ ย. มหฺลลเณ ๑

#๘ ม. ย. ปกฺกมิ ๑ ๙ ม. ย. อปฺปฏิกมฺมทฺทิฏฺฐิยา ๑

วิพฺภมฺติ กาลกโต	สามเณโร จ ชายติ
ปจฺจกฺขาโต จ สิกฺขาย	อนฺติมชฺฌาปนฺโน ยฺทิ
สงฺโฆ ว สามิกโ โหติ	อุมฺมตฺตชิตฺตเวทนา
อทสฺสนาปฺปฏิกมฺเม	ทิกฺกุจฺจ ตสฺเสว โหติ ตํ
ปณฺฑโก เถยฺยติตฺถิ จ	ตฺริจฺฉานมาตฺตเปตฺกํ
ฆาตโก ทฺฐโก จาปี	ภทฺโถหิตพฺยณฺชนา
ปฏฺิษานาติ ยฺทิ โส	สงฺโฆ ว โหติ สามิกโ
หฺรณฺตณฺณตฺร กุกฺกจฺจํ	อุทฺริยติ จ กมฺพลํ
ทฺฐสา จ จมฺมจกฺกฺลิ	โจพฺกํ อกฺกมฺนฺติ จ
อลฺลา อุปาหนา นฺฎฺจ ๑	ลิจฺนฺติ ๒ อปฺสฺเสนฺติ จ ๑
อปฺสฺเสนํ ลิจฺเตว ๓	โรตํ ปจฺจตฺถเรณ จ
ราชคฺเห น สกฺโกนฺติ	ตามกํ ภตฺตฺตฺเทสํ
กถํ นฺ โข ปณฺญาปํ	ภณฺฑาการิกสมฺมตฺติ
ปฏฺิคฺคาหาชโก จาปี	ยาคู จ ผลภาชโก
ชชฺชกภาชโก เจว	อปฺปมตฺตกวิสฺสเช
สาฎฺิยคาหาปโก เจว	ตถา ปตฺตคาหาปโก ๔
อารามิกสามเณรเปสฺกสฺส	จ สมฺมตฺติ
สพฺพปาภิกฺโก โลกวิฑู	หิตจฺจิตฺโต วินายโก
เลณฺตณฺณจ สฺชตฺถณฺณจ	ฌายิตฺถณฺจ วิปฺสฺสิตฺถนฺติ ๑

#๑ ม. นิฎฺจํ ๑ ยฺ. นฺฎฺจํ ๑ ๒ ยฺ. จีลนฺติ ๑ ๓ ยฺ. ขลิตฺเตว ๑

#๔ ม. ยฺ. ตเถว ปตฺตคาหาโก ๑

สงฆเภทกขนุรกก

[๓๓๗] เตน สมเณ พุฑุโธ ภควา อนุปิยาย วิหริติ อนุปิย
นาม มลลันน นิคโม ฯ เตน โข ปน สมเณ อภิญญาตา
อภิญญาตา สกยกุมมรา ภควนตัม ปพพชิตัม อนุปปพพชนตัม ฯ

[๓๓๘] เตน โข ปน สมเณ มหานาโม จ สกโก อนุรุตฺโธ
จ สกโก เทว ภาคูกา ๑ โหณตัม ฯ อนุรุตฺโธ สกโก สุขุมมาโล
โหติ ฯ ตสฺส ตโย ปาสาทา โหณตัม เอโก เหมณตัมโก เอโก
คิมหิโก เอโก วสฺสโก ฯ โส วสฺสโก ปาสาทา จตฺตารโ
มาเส นิปฺปริเสหิ ตฺริเยหิ ปรีจาริยมาโน น เภฏจา ปาสาทา ๒
โอโรหติ ฯ อถโข มหานามสฺส สกฺกสฺส เอตทโหสิ เอตฺรหิ
โข อภิญญาตา อภิญญาตา สกยกุมมรา ภควนตัม ปพพชิตัม
อนุปปพพชนตัม อมฺหากญฺจ ปน ๓ กฺลา นตฺถิ โกจि อคารสฺมา
อนคาริยัม ปพพชิตม ยนฺนุนาหิ วา ปพพชเยยฺย อนุรุตฺโธ วาติ ฯ
อถโข มหานาโม สกโก เณ อนุรุตฺโธ สกโก เตนฺนุสฺสงฺกมิ
อุสฺสงฺกมิตฺวา อนุรุตฺถิ สกฺกัม เอตทโวจ เอตฺรหิ ตาต อนุรุตฺท
อภิญญาตา อภิญญาตา สกยกุมมรา ภควนตัม ปพพชิตัม อนุปปพพชนตัม
อมฺหากญฺจ ปน กฺลา นตฺถิ โกจิ อคารสฺมา อนคาริยัม ปพพชิตม
#๑ ม. ภาคูกา ฯ ๒ ม. เภฏจาปาสาทัม ฯ ๓ ม. ย. รา. ปนสทฺโท น ทิสฺสติ ฯ

เดหนี ตฺวํ วา ปพฺพช อหํ วา ปพฺพชิสฺสามิตฺติ ฯ อหํ โข
สุขุมมาโล นานํ สกฺโกมิ อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิต्तํ ตฺวํ
ปพฺพชาหิตฺติ ฯ เอหิ โข เต ตาต อนฺรุทฺธ ฆราวาสตฺถ
อนุสาสิตฺตสฺมา ปจฺมํ เขตฺตํ กสาเปตพฺพํ กสาเปตฺวา วปาเปตพฺพํ
วปาเปตฺวา อุทกํ อติเนตพฺพํ อุทกํ อติเนตฺวา อุทกํ นิมนฺตพฺพํ
อุทกํ นิมนฺตฺวา นิทฺทาเปตพฺพํ ๑ นิทฺทาเปตฺวา ลวาเปตพฺพํ
ลวาเปตฺวา อุพฺพาหาเปตพฺพํ ๒ อุพฺพาหาเปตฺวา ปุณฺธิ
การาเปตพฺพํ ปุณฺธิ การาเปตฺวา มทฺทาเปตพฺพํ มทฺทาเปตฺวา
ปลาลานิ อุทฺตราเปตพฺพานิ ปลาลานิ อุทฺตราเปตฺวา ภูสิกา
อุทฺตราเปตพฺพา ภูสิกา ๓ อุทฺตราเปตฺวา โอสฺนาเปตพฺพํ ๔
โอสฺนาเปตฺวา อติหฺราเปตพฺพํ อติหฺราเปตฺวา आयตฺติมฺปิ วสฺสํ เอวเมว
กาทพฺพํ आयตฺติมฺปิ วสฺสํ เอวเมว กาทพฺพนฺติ ฯ น กมฺมา
จियฺนฺติ น กมฺมานํ อนฺโต ปญฺญาตฺติ กทา กมฺมา
จियิสฺสนฺติ กทา กมฺมานํ อนฺโต ปญฺญาตฺติสฺสติ กทา มยฺ
อปฺโปสฺสุกฺกา ๕ ปญฺจหิ กามคฺุณฺเหิ สมฺปปีตา สมฺจฺกฺิฏฺฐตา ปริจาริสฺสามาติ ฯ
น หิ ตาต อนฺรุทฺธ กมฺมา จियฺนฺติ น กมฺมานํ
อนฺโต ปญฺญาตฺติ อชีเณ ว ๖ กมฺเม มาตาปีตโร ๗ จ ปีตฺตามหา
#๑ ม. นิทฺธา ... ฯ ๑ ย. นิทฺทา ... ฯ ๒ ย. อุพฺพาหา ... ฯ ๓ ย. ภูสิกา ฯ
#๔ ม. ย. โอปุณา ... ฯ ๕ ย. อปฺโปสฺสุกฺกา ฯ ๖ ย. อชีเณเยว ฯ ๗ ม. ย. ปีตโร ฯ

เยน ภาททโย สกยราชา เตนุปลสงกมิ อุปสงกมิตวา ภาททिय
สกยราชานัน เอตทโวจ มม โข สมม ปพพชชา ตว ปฏิพทฐาติ ฯ
สเจ เต สมม ปพพชชา มม ปฏิพทฐา วา ๑ อปปฏิพทฐา
วา ๑ สวา โหตุ อหิ ตยา ยถาสุขัม ปพพชชาหิติ ฯ เอहि สมม
อุโภ อการสุมา อนการियัม ปพพชชิสสามาติ ฯ นานหิ สมม สกโกมิ
อการสุมา อนการियัม ปพพชชิต्तุม ๒ ยิ เต สกกา อณณัม มยา
กาตุม ตยาหิ กริสสามิ ตุม ปพพชชาหิติ ฯ มาตา โข ม
สมม เอวมาห สเจ ตาต อนุรุทฐ ภาททโย สกยราชา
อการสุมา อนการियัม ปพพชชติ เอว ตุมปิ ปพพชชาหิติ ฯ ภาสิตา
โย ปน เต สมม เอสา วาจา สเจ เต สมม ปพพชชา
มม ปฏิพทฐา วา ๑ อปปฏิพทฐา วา ๑ สวา โหตุ อหิ ตยา
ยถาสุขัม ปพพชชาหิติ ฯ เอहि สมม อุโภ อการสุมา อนการियัม
ปพพชชิสสามาติ ฯ เตน โข ปน สมเยน มนุสสา สจจวาทีโน
โหนติ สจจปฏิญญาตา ๑ ฯ อถโย ภาททโย สกยราชา อนุรุทฐ
สกกัม เอตทโวจ อากเมหิ สมม สตต วสุธานี สตตณน
วสุธานี อจเจเนน อุโภปี ๔ อการสุมา อนการियัม ปพพชชิสสามาติ ฯ
อติจิริ สมม สตต วสุธานี นานหิ สกโกมิ สตต วสุธานี
อากเมตุนติ ฯ อากเมหิ สมม จ วสุธานี ฯเปฯ ปญจ วสุธานี
จตุตารี วสุธานี ตีณิ วสุธานี เทว วสุธานี เอกัม วสุส อถส
#๑ ย. รา. วาสทโท น ทิสสติ ฯ ๒ ม. ปพพชชิตุนติ ฯ ๓ ม. ย. สจจปฏิญญา ฯ
#๔ ม. ย. อุโภ ฯ

วสสส อจฺเจน อุโภปี อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชิสฺสามาติ ฯ
อติจิริ สมนฺม เอกํ วสฺสํ นานํ สกฺโกมิ เอกํ วสฺสํ อากเมตฺตุนฺติ ฯ
อากเมหิ สมนฺม สตฺต มาเส สตฺตุนฺนํ มาสํ อจฺเจน อุโภปี
อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชิสฺสามาติ ฯ อติจิริ สมนฺม สตฺต
มาสา นานํ สกฺโกมิ สตฺต มาเส อากเมตฺตุนฺติ ฯ อากเมหิ
สมนฺม จ มาเส ฯเปฯ ปญฺจ มาเส จตฺตารโ มาเส ตโย มาเส
เทว มาเส เอกํ มาสํ อทฺตมมาสํ อทฺตมมาสสฺส อจฺเจน
อุโภปี อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชิสฺสามาติ ฯ อติจิริ สมนฺม
อทฺตมมาโส นานํ สกฺโกมิ อทฺตมมาสํ อากเมตฺตุนฺติ ฯ อากเมหิ
สมนฺม สตฺตาทํ ยาวาทํ ปุคฺเต จ ภาตโร จ รชฺชํ
นियฺยาเทสฺสามิติ ๑ ฯ น จิริ สมนฺม สตฺตาทโ อากเมตฺตสามิติ ฯ

[๓๔๑] อถ โข ภทฺธิโย จ สกฺยราชา อนฺรุทฺโธ จ อานนฺโท
จ ภกฺกุ จ กิมิโล จ ๒ เทวทฺตโต จ อุปาลิ กปฺปกนฺ สตฺตมา
ยถา ปุเร จ ๓ จตฺตฺจกฺนิยา เสนาย อฺยฺยานญฺมิ นฺยฺยนฺติ เอวเมว
จตฺตฺจกฺนิยา เสนาย นฺยฺยีสฺสุ ฯ เต ทฺวริ คนฺตฺวา เสนํ นฺวตฺตาเปตฺวา
ปรวิสฺยํ โอกฺกมิตฺวา อากรณํ โอมฺลจิตฺวา อุตฺตราสงฺเคน ๔ ภาณฺทิกํ
พนฺธิตฺวา อุปาลิ กปฺปกํ เอตทโวจฺจุ หนฺท ภาณฺ อุปาลิ
นฺวตฺตสฺสฺส อลนฺเต เอตฺตํ ชีวีกายาติ ฯ

[๓๔๒] อถ โข อุปาลิสฺส กปฺปกสฺส นฺวตฺตฺนตฺสฺส เอตทโหสิ
#๑ ม. ยฺ. นฺยฺยาเทมิติ ฯ ๒ ยฺ. ภกฺกุ จ กิมฺพิโล จ ฯ ๓ ม. จสทฺโท
#นตฺถิ ฯ ยฺ. อามทฺติ ฯ ๔ ยฺ. อุตฺตราสงฺเค ฯ

จณฺหา โข สากิยา อิมินา กุมารา นิปฺปาทิตาติ ฆาตาเปยฺยยปี
มํ อิเม หิ นาม สกฺยกุมารา อการสุมา อนการิยํ ปพฺพชิสฺสฺสนฺติ
กิมงฺกํ ปนาหนฺติ ฯ โส ภาณฺทิกํ มฺลฺลจิตฺวา ตํ ภาณฺทํ รุกฺเข
อาลคฺเคตฺวา โย ปสฺสฺติ ทินฺนํเขว หรฺตฺตฺติ วตฺวา เยน
เต สกฺยกุมารา เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ อทฺทสฺสํ โข เต สกฺยกุมารา
อุปาถี กปฺปกํ ทูโรโต ว อากฺจฺจนฺตํ ทิสฺวาน อุปาถี กปฺปกํ
เอตทวอฺจํ กิสฺส ภาณฺ อุปาถิ นีวตฺโตสฺสิตฺติ ฯ อิทฺ เม อຍฺยปฺตฺตา
นีวตฺตฺนตฺสฺส เอตทวอฺหิตฺติ จณฺหา โข สากิยา อิมินา กุมารา
นิปฺปาทิตาติ ฆาตาเปยฺยยปี มํ อิเม หิ นาม สกฺยกุมารา
อการสุมา อนการิยํ ปพฺพชิสฺสฺสนฺติ กิมงฺกํ ปนาหนฺติ โส โข
อหํ อຍฺยปฺตฺตา ภาณฺทิกํ มฺลฺลจิตฺวา ตํ ภาณฺทํ รุกฺเข อาลคฺเคตฺวา
โย ปสฺสฺติ ทินฺนํเขว หรฺตฺตฺติ วตฺวา ตโตมฺหิ ปฺถินีวตฺโตติ ฯ
สุฏฺฐุ ภาณฺ อุปาถิ อกาถิ ยํ ปน นีวตฺโต ๑ จณฺหา โข ๒
สากิยา อิมินา กุมารา นิปฺปาทิตาติ ฆาตาเปยฺยยปี ตฺนฺติ ฯ

[๓๔๓] อถ โข เต สกฺยกุมารา อุปาถี กปฺปกํ อาทาย เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา
เอกมฺนฺตํ นิสฺสึทฺสํ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสฺสนฺนา โข เต สกฺยกุมารา
ภควนฺตํ เอตทวอฺจํ มยํ ภาณฺเต สากิยา นาม มานสฺสึโน
#๑ ม. ย. ยํปี น นีวตฺโต ฯ ๒ ย. โขสทฺโท น ทิสฺสฺติ ฯ

อัย ฆนเต อุปาลี กปโปโก อมหากั ทิมรตต์ ปริจารโก อิม
ภควา ปจัม ปพพาเชตุ อิมสฺส มย อภิวัตน์ ปจฺจุจฺจัน
อณฺชติกมฺมํ สามิจิกมฺมํ กริสฺสาม เอว อมหากั สากิยาน
สากิยมาโน นิมฺมานายิสฺสตีติ ๑ ฯ อถโฆ ภควา อุปาลี กปโปโก.
ปจัม ปพพาเชติ ปจฺฉา เต สกฺขกฺขมาเร ฯ

[๑๔๔] อถโฆ อายสฺมา ภทฺทโย เตเนว อนฺตรวสฺเสน ติสฺโส
วิชฺชา สจฺฉากาสิ ฯ อายสฺมา อนฺรฺทฺโธ ทิพฺพจกฺขุํ อุปฺปาเทสิ ฯ
อายสฺมา อานนฺโท โสตาปตฺติผลํ สจฺฉากาสิ ฯ เทวทตฺโต
โปถฺชฺชนิกํ อิทฺธี อภินิพฺพาเทสิ ๒ ฯ

[๑๔๕] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ภทฺทโย อรณฺณคโตปี
รฺกฺขมฺมคโตปี สฺลฺลวการคโตปี อภิกฺขณฺ อูทานํ อูทานเติ ๓ อโห
สฺขํ อโห สฺขนฺติ ฯ อถโฆ สมฺพหฺลลา ภิกฺขุ เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมฺมึสฺส อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺ
นินฺตีทิสฺส ฯ เอกมฺนตฺ นินฺนฺนา โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจฺ
อายสฺมา ฆนเต ภทฺทโย อรณฺณคโตปี รฺกฺขมฺมคโตปี สฺลฺลวการคโตปี
อภิกฺขณฺ อูทานํ อูทานเสิ ๔ อโห สฺขํ อโห
สฺขนฺติ นิสฺสํสยฺ โข ฆนเต อายสฺมา ภทฺทโย อนฺนโรโต ว
พฺรหฺมจริยํ จรติ ตํเยว วา ปุริมํ รชฺชสฺขํ สมฺนุสฺสรนฺโต
อรณฺณคโตปี รฺกฺขมฺมคโตปี สฺลฺลวการคโตปี อภิกฺขณฺ อูทานํ
#๑ ม. นิมฺมานายิสฺสตีติ ย. นิมฺมานายิสฺสตีติ ฯ ๒ ม. อภินิพฺพาเทสิ ฯ
#๓ ม. อูทานเสิ ฯ ๔ ย. อูทานเติ ฯ

อุทานเนติ ๑ อโห สฺขํ อโห สุขุนติ ฯ อถโข ภควา อณฺเฏตรํ
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เอहि ตฺวํ ภิกฺขุ มม วจเนน ภาทฺธิยํ ภิกฺขุ
อามนฺเตหิ สตุถา ตํ อาวุโส ภาทฺธิย อามนฺเตตฺติติ ฯ เอวํ
ภนฺเตติ โข โส ภิกฺขุ ภควโต ปฏฺฐิสฺสุตฺวา เยนายสฺมา ภาทฺธิโย
เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตํ ภาทฺธิยํ เอตทโวจ สตุถา
ตํ อาวุโส ภาทฺธิย อามนฺเตตฺติติ ฯ

[๑๔๖] เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา ภาทฺธิโย ตสฺส ภิกฺขุโน
ปฏฺฐิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา ภควนตํ
อภิวาทตฺวา เอกมนตํ นิสีทิ ฯ เอกมนตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนตํ
ภาทฺธิยํ ภควา เอตทโวจ สจฺจํ กิร ตฺวํ ภาทฺธิย อรณฺณคโตปิ
รฺกฺขมฺมุลคโตปิ สฺลยณาคารคโตปิ อภิกฺขณฺณํ อุทานํ อุทานเนติ อโห
สฺขํ อโห สุขุนติ ฯ เอวมภนฺเตติ ฯ ก็ ปน ตฺวํ ภาทฺธิย
อตุถวสํ สมฺปสฺสมาโน อรณฺณคโตปิ รฺกฺขมฺมุลคโตปิ สฺลยณาคารคโตปิ
อภิกฺขณฺณํ อุทานํ อุทานเนติ อโห สฺขํ อโห สุขุนติ ฯ
ปฺพเพ เม ภนฺเต รณฺโถ สโตปิ ๒ อนฺโตปิ อนฺเตปฺเร รฺกฺขา
สฺสํวิหิตา โหติ พหิปี อนฺเตปฺเร รฺกฺขา สฺสํวิหิตา โหติ
อนฺโตปิ นคเร รฺกฺขา สฺสํวิหิตา โหติ พหิปี นคเร รฺกฺขา
สฺสํวิหิตา โหติ อนฺโตปิ ชนปเท รฺกฺขา สฺสํวิหิตา โหติ
พหิปี ชนปเท รฺกฺขา สฺสํวิหิตา โหติ โส โข อหํ ภนฺเต
#๑ ย. อุทานเนติ ฯ ๒ ย. รา. รณฺโถ สโต ฯ

เอวํ รกฺขิโตปิ ๑ โคปิโตปิ สนฺโต ภิโต อุพฺพิโก อุสฺสงฺกิ อุตฺรโสต
วิหฺรามิ เอตฺรหิ โข ปนาหิ เอโก ๒ ฆนฺเต อรณฺณคโตปิ
รกฺขมฺลคโตปิ สฺลยณฺณการคโตปิ อภิโต อนุพฺพิโก อนุสฺสงฺกิ
อุตฺรโสต อปฺโปสฺสโก ปนฺนโลโม ปฺรทตฺตวฺตโต มิกฺกฺยเตน
เจตฺสา วิหฺรามิตฺติ อิมํ โข อหํ ฆนฺเต อตฺถวสํ สมฺปสฺสฺมาโน
อรณฺณคโตปิ ฯเปฯ อภิภฺขณฺํ อุทานํ อุทานมฺมิ อโห สฺขํ
อโห สฺขนฺตฺติ ฯ อถโข ฆควา เอตฺมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลาญํ
อิมํ อุทานํ อุทานเณสิ

[๓๔๗] ยสฺสฺนตฺรโต น สนฺติ โโกปา

อิตฺถิภาวภาวตฺตจ วิทิตฺวฺตโต

ตํ วิคตฺถยํ สฺขํ ๔ อโสถํ

เทวา นานุภวณฺตฺติ ทสฺสนาयाติ ฯ

[๓๔๘] อถโข ฆควา อนุปฺปายํ ยถาภิรณฺตํ วิหฺริตฺวา เยน
โกสฺมฺพิ เตน จาริกํ ปกฺกามิ อนุปฺพุเพน จาริกํ จรมาโน
เยน โกสฺมฺพิ ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺขํ ฆควา โกสฺมฺพิยํ วิหฺริติ
โฆสิตาราเม ฯ

[๓๔๙] อถโข เทวทตฺตสฺส รโหคตฺสฺส ปฺภฺสิตฺถลฺลีนสฺส เอวณฺเจตฺโส
ปฺริวิตฺถโก อุทปาติ กํ ๕ นฺ โข อหํ ปสาเทยฺยํ ยสฺมี

#๑ ยฺ. รกฺขิโต ฯ ๒ ยฺ. อยํ ปาโจ นตฺถิ ฯ ๓ ยฺ. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ

#๔ ม. ยฺ. สฺขี ฯ ๕ ยฺ. กิ ฯ

เม ปสนุเน พหุ ลากสกุกาโร อุปปชเชยยาติ ฯ อถโข เทวทตฺตสฺส
เอตทโหสิ อัย โข อชาติตตฺตฺ กุมาโร ตฺรฺโณ เจว อายตี
ภทฺโท จ ยนฺนุนานํ อชาติตตฺตฺ กุมารํ ปสาเทยฺยํ ตสฺมี
เม ปสนุเน พหุ ลากสกุกาโร อุปปชฺชิสฺสตีติ ฯ อถโข เทวทตฺโต
เสนาสนํ สํสาเมตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย เยน ราชคหํ เตน
ปกฺกามิ อนฺนุพฺพเพน เยน ราชคหํ ตทวสฺริ ฯ อถโข
เทวทตฺโต สกฺวณฺณํ ปฏฺฐิตํหริตฺวา กุมารกฺวณฺณํ อภินิมฺมิตฺวา ๑
อหิเมฆลิกาย อชาติตตฺตฺสฺส กุมารสฺส อุจฺจงฺเก ๒ ปาตฺรโหสิ ฯ
อถโข อชาติตตฺตฺ กุมาโร ภีโต อโหสิ อุพฺพิคฺโค อสฺสสงฺกิ
อตุรฺโสตฺ ฯ อถโข เทวทตฺโต อชาติตตฺตฺ กุมารํ เอตทโวจ
ภายสิ มํ ตฺวํ กุมาราทิ ฯ อาม ภายามิ โกสิ ตฺวนฺติ ฯ
อหํ เทวทตฺโตติ ฯ สเจ โข ตฺวํ ภนฺเต อโยโย เทวทตฺโต
อิงฺฆ สเกเนว วณฺเณน ปาตฺรภาวสฺสูติ ฯ อถโข เทวทตฺโต
กุมารกฺวณฺณํ ปฏฺฐิตํหริตฺวา สงฺฆมาภูิปตฺตจิวรชโร อชาติตตฺตฺสฺส
กุมารสฺส ปฺรโต อภูจาสิ ฯ อถโข อชาติตตฺตฺ กุมาโร เทวทตฺตฺสฺส
อิมินา อิทฺธิปาฏฺฐิหาริเณน อภิปฺปสนฺโน ปญฺจหิ รตฺสเทหิ สายํ
ปาตํ อุพฺภูจันํ คจฺจติ ฯ ปญฺจ จ ถาลิปากสฺตานิ ภคฺตภาหิหารो
อภิหฺริยฺยติ ฯ อถโข เทวทตฺตฺสฺส ลากสกุการสิโลเกน อภิกฺกตฺสฺส
ปฺริยาทินฺนจิตฺตสฺส เอวรูปี อิจฺฉาคตํ อุปปชฺชิ อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ
#๑ ม. ย. อภินิมฺมินิตฺวา ฯ ๒ ม. ย. อุจฺจงฺเก ฯ รา. อุจฺจงฺเก ฯ

ปริหริสสามิติ สห จิตตูปปาทา ว เทวทตโต ตสฺสา อิทฺธิยา
ปรีหยาฯ

[๓๕๐] เตน โข สมเยน กกฺกุโร ๑ นาม โภพียปฺตโต
อายสุมโต มหาโมคฺคลฺลานสฺส อุปฺภูจฺจาโก อรฺชฺนา กาลกโต อณฺณตรํ
มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน ฯ ตสฺส เอวฺรุโป อตฺตภาวปฺฐิตาโก
โหติ เสยฺยถาปี นาม เทว วา ตีณิ วา มาคฺชิกานิ ๒ คามกฺเขตฺตานิ ฯ
โส เตน อตฺตภาวปฺฐิตาเกน เนว อตฺตานํ น
ปรี พฺยาพาเรติ ฯ อถ โข กกฺกุโร เทวปฺตโต เยนายสฺมา
มหาโมคฺคลฺลานํ เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา อายสฺมฺนตฺติ
มหาโมคฺคลฺลานํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺติ อฏฺฐาสิ ฯ เอกมฺนตฺติ จิโต
โข กกฺกุโร เทวปฺตโต อายสฺมฺนตฺติ มหาโมคฺคลฺลานํ เอตทโวจ
เทวทตฺตสฺส ฆนฺเต ลากสฺสการสิโลเกน อภิกฺขตฺสฺส ปรียาทินฺนจิตฺตสฺส
เอวฺรूपิ อิจฺฉาคตฺติ อุปฺปชฺชติ อหิ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสสามิติ
สห จิตตูปปาทา ว ฆนฺเต เทวทตฺโต ตสฺสา อิทฺธิยา ปรีหิโนติ ฯ
อิทมโวจ กกฺกุโร เทวปฺตโต อิหิ วตฺวา อายสฺมฺนตฺติ
มหาโมคฺคลฺลานํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเว
อนฺตรธาเย ฯ

[๓๕๑] อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลานํ เยน ภควา
เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตฺติ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺติ
#๑ ม. ย. รา. กกฺกุโร ฯ ๒ ม. ย. มาคฺชิกานิ ฯ

นีสึทึ ๗ เอกมนต์ นีสึนโน โข อายสุมา มหาโมคคัลลาน
ภควนฺตึ เอตทโวจ กกุโธ นาม ภนฺเต โภพิยฺปฺตฺโต มม
อุปฺภูจฺจาโก อธฺนา กาลกโต อณฺตริ มโนมยฺ กายํ อุปฺปนฺโน
ตสฺส เอวรฺุโป อตฺตภาวปฺภีลาโก เสยฺยถาปี นาม เทว วา
ตีณิ วา มาชฺฌิกานิ คามกฺเขตฺตานิ โส เตน อตฺตภาวปฺภีลาเกน
เนว อตฺตานิ น ปรี พฺยาพาเชติ อถโฆ ภนฺเต กกุโธ
เทวปฺตฺโต เยนํหิ เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนต์ อฏฺฐาสิ เอกมนต์ จิโต โข ภนฺเต กกุโธ เทวปฺตฺโต
มํ เอตทโวจ เทวทตฺตสฺส ภนฺเต ลากสฺสการสิโลเกน อภิกฺขตฺตสฺส
ปริยาทินฺนจิตฺตสฺส เอวรฺุปี อิจฺฉาคตฺติ อุปฺปชฺชิ อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ
ปรีหริสฺสามิตี สห จิตฺตฺอุปฺปาทา ว ภนฺเต เทวทตฺโต ตสฺสา
อิทฺฐิยา ปรีหิโนติ อิทมโวจ ภนฺเต กกุโธ เทวปฺตฺโต อิหํ
วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเวว อนฺตรชายิตฺติ ๗
กึ ปน เต โมคคัลลาน กกุโธ เทวปฺตฺโต เจตสา เจโต
ปรีจฺจ วิทิตฺโต ยงฺกิลฺลิจิ กกุโธ เทวปฺตฺโต ภาสตี สพฺพนตฺติ
ตถเวว โหติ โน อณฺตธาติ ๗ เจตสา เจโต ปรีจฺจ วิทิตฺโต
ว เม ภนฺเต กกุโธ เทวปฺตฺโต ยงฺกิลฺลิจิ กกุโธ เทวปฺตฺโต
ภาสตี สพฺพนตฺติ ตถเวว โหติ โน อณฺตธาติ ๗ รกฺขสฺเสตฺติ
โมคคัลลาน วาจํ รกฺขสฺเสตฺติ โมคคัลลาน วาจํ อิทานิ โส
โมฆปฺริโส อตฺตนา ว อตฺตานิ ปาตุกริสฺสตี ๗

[๑๕๒] ปณฺจิเม โมคฺคตฺถาน สตฺถาโร สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกศฺรมี ฯ กตฺเม ปณฺจ ฯ อิทฺ โมคฺคตฺถาน เอกจฺโจ สตฺถา
อปฺริสฺสทฺทสึโล สมานฺ ปฺริสฺสทฺทสึโลมฺหิติ ปฏฺิจานาติ ปฺริสฺสทฺท
เม สึลฺลํ ปฺริโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺตฺติ จ ๑ ฯ ตฺเมนํ สวากา เอว
ชานนฺตฺติ อยฺ โข ภวํ สตฺถา อปฺริสฺสทฺทสึโล สมานฺ ปฺริสฺสทฺทสึโลมฺหิติ
ปฏฺิจานาติ ปฺริสฺสทฺท เม สึลฺลํ ปฺริโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺตฺติ
จ มยฺ เจว โข ปนฺ คิหิํ อโรเจยฺยาม นาสฺสสฺส มนฺาปี
ยฺ โข ปนฺสฺส อมนฺาปี กถนฺตํ ๒ มยฺ เตนฺ สมฺมทาจเรยฺยาม
สมฺมมฺนฺตฺติ โข ปนฺ จีวรปฺริณฺทปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเกสชฺชปฺริกฺขารเณ
ยฺ ตฺโม กริสฺสสฺติ ตฺโม ว เตนฺ ปณฺญายิสฺสตีติ ฯ
เอวรूपิ โข โมคฺคตฺถาน สตฺถาริ สวากา สึลฺลโต รกฺขนฺตฺติ ฯ
เอวรूपิ จ ปนฺ สตฺถา สวากา สึลฺลโต รกฺขํ ปจฺจาสึสฺติ ฯ

[๑๕๓] ปฺน จปฺริ โมคฺคตฺถาน อิทฺเอกจฺโจ สตฺถา อปฺริสฺสทฺทราชิโว
สมานฺ ปฺริสฺสทฺทราชิโวมฺหิติ ปฏฺิจานาติ ปฺริสฺสทฺทโฆ เม อาชิโว
ปฺริโยทาโต อสงฺกิลิฏฺฐโจติ จ ๑ ฯ ตฺเมนํ สวากา เอว ชานนฺตฺติ
อยฺ โข ภวํ สตฺถา อปฺริสฺสทฺทราชิโว สมานฺ ปฺริสฺสทฺทราชิโวมฺหิติ
ปฏฺิจานาติ ปฺริสฺสทฺทโฆ เม อาชิโว ปฺริโยทาโต อสงฺกิลิฏฺฐโจติ
จ มยฺ เจว โข ปนฺ คิหิํ อโรเจยฺยาม นาสฺสสฺส มนฺาปี
ยฺ โข ปนฺสฺส อมนฺาปี กถนฺตํ มยฺ เตนฺ สมฺมทาจเรยฺยาม
#๑ ยฺ. จสทฺโท น ปณฺญายติ ฯ ๒ ม. ยฺ. กถํ นํ ฯ

สมมฺนฺนติ โข ปน จีวรปิญฺทปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺข-
ชาเรน ยํ ตฺโม กริสฺสตี ตฺโม ว เตน ปญฺญาอิสฺสตีติ ฯ
เอวฺรูปํ โข โมคฺคคฺคฺลฺลฺลาน สตุถารํ สวากา อาชีวโต รกฺขณฺตี ฯ
เอวฺรูปํ จ ปน สตุถา สวาทเกหิ อาชีวโต รกฺขํ ปจฺจาสีสตีติ ฯ

[๑๕๔] ปุณฺ จปริ โมคฺคคฺคฺลฺลฺลาน อีเชกฺจฺโจ สตุถา อปริสฺสุทฺธมฺม-
เทสโน สมนานิ ปริสฺสุทฺธมฺมเทสโนมฺหิตี ปฏฺิจานาตี ปริสฺสุทฺธา
เม ฅมฺมเทสฺนา ปรีโยทาตา อสงฺกิลิฏฺฐาตี จ ฯ ตเมนนํ สวากา
เอวํ ชานนฺตี อยํ โข ภวํ สตุถา อปริสฺสุทฺธมฺมเทสโน สมนานิ
ปริสฺสุทฺธมฺมเทสโนมฺหิตี ปฏฺิจานาตี ปริสฺสุทฺธา เม ฅมฺมเทสฺนา
ปรีโยทาตา อสงฺกิลิฏฺฐาตี จ มยํ เจว โข ปน กิหิณํ อโรเจยฺยาม
นาสฺสสฺส มนابقํ ยํ โข ปนสฺส อมนابقํ กถนฺตี มยํ เตน
สมุทฺทาจเรยฺยาม สมมฺนฺนติ โข ปน จีวรปิญฺทปาตเสนาสนคิลาน-
ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขชาเรน ยํ ตฺโม กริสฺสตี ตฺโม ว เตน
ปญฺญาอิสฺสตีติ ฯ เอวฺรูปํ โข โมคฺคคฺคฺลฺลฺลาน สตุถารํ สวากา
ฅมฺมเทสฺนโต รกฺขณฺตี ฯ เอวฺรูปํ จ ปน สตุถา สวาทเกหิ
ฅมฺมเทสฺนโต รกฺขํ ปจฺจาสีสตีติ ฯ

[๑๕๕] ปุณฺ จปริ โมคฺคคฺคฺลฺลฺลาน อีเชกฺจฺโจ สตุถา อปริสฺสุทฺธ-
เวยฺยากรโณ สมนานิ ปริสฺสุทฺธเวยฺยากรโณมฺหิตี ปฏฺิจานาตี
ปริสฺสุทฺธํ เม เวยฺยากรณํ ปรีโยทาตี อสงฺกิลิฏฺฐนฺตี จ ฯ ตเมนนํ
สวากา เอวํ ชานนฺตี อยํ โข ภวํ สตุถา อปริสฺสุทฺธเวยฺยากรโณ

สมาโน ปริสุทฺธเวຍากรโณมฺหิติ ปฏิจานาติ ปริสุทฺธํ เม
เวຍากรณံ ปรีโยทาติ อสงฺกิลิฏฺจนฺติ จ มยฺ เจว โข ปน
คิหิณฺ อโรเจຍยาม นาสฺสສ မနာပိ ယံ ျစ ပနສုစ ဝမနာပိ
ဂဏုတံ မယံ တေန ဟမ္ပဘာဂေယျာမ ဟမ္ပမ္ပနုတိ ျစ ပန ဂိဝရပိဏ္ဏာ-
ပာတေသာနကိလ္လနပညေယေစစုပရိက္ခာရေန ယံ တုမ္ပ ဂရိစုစတိ တုမ္ပ
ဝ တေန ပဏ္ဍယိစုစတိတိ ဃ ဧဝရူပံ ျစ ၁ မိမုက္ခလ္လနာန စတုဂ္ဂာရိ
သာဝကော ဝေယျာကရဏတိ ရက္ခန္တိ ဃ ဧဝရူပံ ျစ ပန စတုဂ္ဂာ သာဝကေဟိ
ဝေယျာကရဏတိ ရက္ခံ ပညာဒီစတိ ဃ

[๑๕๖] ပုန ျပရိ မိမုက္ခလ္လနာန ဝိစေဂ္ဂုစိ စတုဂ္ဂာ ဝပရိစုစု-
ဇာဏတုစုစုနာ ဟမ္ပာနာ ပရိစုစုဇာဏတုစုစုနာမ္ပာနာ ပရိစုစုဇာဏတု
ပရိစုစုစု မေ ဇာဏတုစုစုနာ ပရိစုစုဇာဏတုစုစုနာ ျစ ဃ တမ္ပ
သာဝကော ဧဝံ ဇာနန္တိ ဝယံ ျစ ဂဝံ စတုဂ္ဂာ ဝပရိစုစုဇာဏတုစုစုနာ
ဟမ္ပာနာ ပရိစုစုဇာဏတုစုစုနာမ္ပာနာ ပရိစုစုဇာဏတုစုစု မေ
ဇာဏတုစုစုနာ ပရိစုစုဇာဏတုစုစုနာ ျစ မယံ မေ ျစ ပန
ကိဟိနံ အာရောဂေယျာမ ဟမ္ပာနာပိ ယံ ျစ ပနစုစု ဝမနာပိ
ဂဏုတံ မယံ တေန ဟမ္ပဘာဂေယျာမ ဟမ္ပမ္ပနုတိ ျစ ပန ဂိဝရပိဏ္ဏာ-
ပာတေသာနကိလ္လနပညေယေစစုပရိက္ခာရေန ယံ တုမ္ပ ဂရိစုစု
တုမ္ပ ဝ တေန ပဏ္ဍယိစုစုတိတိ ဃ ဧဝရူပံ ျစ ၁ မိမုက္ခလ္လနာန စတုဂ္ဂာရိ
သာဝကော ဇာဏတုစုစုနာတိ ရက္ခန္တိ ဃ ဧဝရူပံ ျစ ပန စတုဂ္ဂာ
သာဝကေဟိ ဇာဏတုစုစုနာတိ ရက္ခံ ပညာဒီစတိ ဃ ဝိမေ ျစ မိမုက္ခလ္လနာ
#၁ မ. ျစ ပန ဃ

ปณจ สตุถาโร สนุโต สัมวิชชมานา โลกสมิ ฯ

[๒๕๗] อหิ โข ปน โมคคัลลาน ปริสฺสุทฺธสีโล สมานโน
ปริสฺสุทฺธสีโลมฺหิตี ปฏิจานามิ ปริสฺสุทฺธึ เม สีลํ ปรีโยทาคํ
อสงฺกิติฏฺจนฺติ จ ๑ น จ มํ สวากา สีลโต รกฺขณฺติ น
จําห์ สวากา สีลโต รกฺขํ ปจฺจาสีสามิ ฯ ปริสฺสุทฺธาชีโว สมานโน
ฯเปฯ ปริสฺสุทฺธธมฺมเทสโน สมานโน ฯเปฯ ปริสฺสุทฺธเวยฺยากรโณ
ฯเปฯ ปริสฺสุทฺธฅานทสฺสนโน สมานโน ปริสฺสุทฺธฅานทสฺสนมฺหิตี
ปฏิจานามิ ปริสฺสุทฺธึ เม ฅานทสฺสนํ ปรีโยทาคํ อสงฺกิติฏฺจนฺติ
จ ๑ น จ มํ สวากา ฅานทสฺสนโต รกฺขณฺติ น จําห์
สวากา ฅานทสฺสนโต รกฺขํ ปจฺจาสีสามิตี ฯ

[๒๕๘] อถ โข ภควา โกสมฺพิยฺย ยถาภีรณฺตํ วิหริตฺวา เยน
ราชคหํ เตน จาริกํ ปกฺกามิ อนฺุปฺพุเพน จาริกญฺจรมาโน
เยน ราชคหํ ตทวสฺริ ฯ ตตฺร สฺสุทํ ภควา ราชคเห วิหริตี
เวพฺพเวน กลนฺทกนิวาเป ฯ

[๒๕๙] อถ โข สมฺพุทฺธา ภิกฺขุ เยน ภควา เตนฺุปฺสงฺกมฺมึสุ
อฺุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสิตฺทึสุ ฯ เอกมณฺตํ
นินฺนนา โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจฺจุ เทวทตฺตสฺส ภนฺเต
อชาตสฺตฺตฺ กุมารโ ปรณฺจหิ รตสเทหิ สายํ ปาคํ อฺุปฺภูจํ
คจฺจตี ปณฺจ จ ถาลิปากสฺตานิ ภตฺตาทิหาโร อภิหริยฺยตีตี ฯ
มา ภิกฺขเว เทวทตฺตสฺส ตาภสฺสการสีโลกํ ปิหยิตฺถ ยาวกิวณฺจ
#๑ ยู. จสทฺโท นตฺถิ ฯ

ภิกฺขเว เทวทตฺตสฺส อชาตตตฺตฺต กุมารโ ปรณฺจหิ รตสฺเตหิ สายํ
ปาดํ อุปฺปญฺจานํ คมิสฺสตี ปรณฺจ จ ถาลิปากสฺตานิ ภตฺตาทิหารโ
อภิหริยฺยิสฺสตี หานิเยว ภิกฺขเว เทวทตฺตสฺส ปาฎิกงฺขา กุสเสสุ
ชมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว จณฺทสฺส กุกฺกุรฺสฺส
นาสาย ปิตฺตํ ภินฺนุเทยฺยํ เอวํ หิ โส ภิกฺขเว กุกฺกุโร ภิยฺโยโส
มตฺตตาย จณฺททโร อสฺส เอวเมว โข ภิกฺขเว ยาวทิวณฺจ
เทวทตฺตสฺส อชาตตตฺตฺต กุมารโ ปรณฺจหิ รตสฺเตหิ สายํ ปาดํ
อุปฺปญฺจานํ คมิสฺสตี ปรณฺจ จ ถาลิปากสฺตานิ ภตฺตาทิหารโ
อภิหริยฺยิสฺสตี หานิเยว ภิกฺขเว เทวทตฺตสฺส ปาฎิกงฺขา กุสเสสุ
ชมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ ฯ อตฺตวธาย ภิกฺขเว เทวทตฺตสฺส ลาก-
สฺสการฺสีโลโก อุทฺปาที ปรากฺวาย เทวทตฺตสฺส ลากสฺสการฺสีโลโก
อุทฺปาที เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กทฺถิ อตฺตวธาย ผลํ เทติ ปรากฺวาย
ผลํ เทติ เอวเมว โข ภิกฺขเว อตฺตวธาย เทวทตฺตสฺส
ลากสฺสการฺสีโลโก อุทฺปาที ปรากฺวาย เทวทตฺตสฺส ลากสฺสการฺสีโลโก
อุทฺปาที เสยฺยถาปี ภิกฺขเว เวพฺฐุ อตฺตวธาย ผลํ เทติ ปรากฺวาย
ผลํ เทติ เอวเมว โข ภิกฺขเว อตฺตวธาย เทวทตฺตสฺส
ลากสฺสการฺสีโลโก อุทฺปาที ปรากฺวาย เทวทตฺตสฺส ลากสฺสการฺสีโลโก
อุทฺปาที เสยฺยถาปี ภิกฺขเว นโฬ อตฺตวธาย ผลํ เทติ ปรากฺวาย
ผลํ เทติ เอวเมว โข ภิกฺขเว อตฺตวธาย เทวทตฺตสฺส
ลากสฺสการฺสีโลโก อุทฺปาที ปรากฺวาย เทวทตฺตสฺส ลากสฺสการฺสีโลโก

อุทปาที เสยยถาปี ภิกขเว อสฺสตรึ อุตฺตวธาย คพฺภิ คณฺหาติ
ปรากวาย คพฺภิ คณฺหาติ เอวเมว โข ภิกขเว อุตฺตวธาย
เทวทตฺตสฺส ลากสฺสกการสีโลโก อุทปาที ปรากวาย เทวทตฺตสฺส
ลากสฺสกการสีโลโก อุทปาทีติ ฯ

[๓๖๐] ผลั เว กทลึ หนฺติ ผลั เวพฺพ ผลั นพฺ

สฺกการโ ร กาปฺริสฺส หนฺติ คพฺโภ อสฺสตรึ ยถาติ ฯ

ปจฺมภาณวาริ นฺนิจฺติ ฯ

[๓๖๑] เตน โข ปน สมเยน ภควา มหตฺติยา ปริสาย

ปฺริวฺโต ฌมฺมึ เทเสนฺโนติ นิสฺสินฺโน โหติ สราชฺกาย ๑ ฯ อถ โข
เทวทตฺโต อุจฺจายาสนา เอกํสึ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา येन ภควา
เตนณฺชตี ปณาเมตฺวา ภควนฺตึ เอตทวโจ ชินฺโนธานิ ภนฺเต
ภควา วุฑฺโฒ มหาลฺลโก อทฺทคโต วโยนุปฺปตฺโต อปฺโปสฺสกโกทานิ
ภนฺเต ภควา ทิฏฺฐจฺมมฺสุขวิหารมฺนุยฺตุโต วิหรตฺ มม
ภิกฺขุสงฺฆํ นิสฺสชฺชตฺ อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปฺริหริสฺสามิตี ฯ อถ เทวทตฺต
มา เต รุจฺจึ ภิกฺขุสงฺฆํ ปฺริหริตฺถนฺติ ฯ พุติยมฺปิ โข ฯเปฯ
ตติยมฺปิ โข เทวทตฺโต ภควนฺตึ เอตทวโจ ชินฺโนธานิ ภนฺเต
ภควา วุฑฺโฒ มหาลฺลโก อทฺทคโต วโยนุปฺปตฺโต อปฺโปสฺสกโกทานิ
ภนฺเต ภควา ทิฏฺฐจฺมมฺสุขวิหารมฺนุยฺตุโต วิหรตฺ มม ภิกฺขุสงฺฆํ
นิสฺสชฺชตฺ อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปฺริหริสฺสามิตี ฯ สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลฺลานานํปี
#๑ ม. ย. ปริสาย ฯ

โฆ อหิ เทวทตฺต ภิกฺขุสงฺฆํ น นิสฺสชฺชชยฺย
ก็ ปน ตฺยหิ จวสฺส เขฬาสกฺกสฺสาติ ๑ ๆ อถโฆ เทวทตฺโต
สราชิกายปี มํ ภควา ปริสาย เขฬาสกฺวาเทน ๒ อปฺสาเทติ
สาร์ปฺตฺตโมคฺคกฺลฺลาเน ว อุกฺกัสมฺมิตฺติ กุปีโต อนตฺตมโน ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ๆ อยญฺจ จรฺหิ ๓ เทวทตฺตสฺส
ภควติ ปจฺโม อาฆาโต อโหสิ ๆ

[๓๖๒] อถโฆ ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ เตนฺหิ ภิกฺขเว
สงฺโฆ เทวทตฺตสฺส ราชคฺเห ปกาสนียกมฺมํ กโรตุ ปุพฺเพ
เทวทตฺตสฺส อญฺญา ปกฺติ อโหสิ อิทานิ อญฺญา ปกฺติ ยํ
เทวทตฺโต กเรยฺย กาเยน วาจาเยน เตน พุทฺโธ วา ชมฺโม
วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพฺโพ เทวทตฺโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ๆ
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว กาทพฺพิ ๆ พุยฺยเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน
สงฺโฆ ฉาเปตพฺโพ สฺมณคฺคฺ เม ภนฺเต สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส
ปตฺตกฺลลํ สงฺโฆ เทวทตฺตสฺส ราชคฺเห ปกาสนียกมฺมํ กเรยฺย
ปุพฺเพ เทวทตฺตสฺส อญฺญา ปกฺติ อโหสิ อิทานิ อญฺญา ปกฺติ
ยํ เทวทตฺโต กเรยฺย กาเยน วาจาเยน เตน พุทฺโธ วา
ชมฺโม วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพฺโพ เทวทตฺโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ๆ
เอสา ฅตฺติ ๆ สฺมณคฺคฺ เม ภนฺเต สงฺโฆ สงฺโฆ เทวทตฺตสฺส
#๑ ย. เขฬาสกฺกสฺสาติ ๆ ๒ ย. เขฬาสกฺวาเทน ๆ ๓ ย. ตฺรหิ ๆ

ราชคเห ปกาสนียกมฺมํ กโรติ ปุพฺเพ เทวตตฺตสฺส อญฺญา
ปกฺติ อโหสิ อิทานิ อญฺญา ปกฺติ ยํ เทวตฺโต กเรยฺย
กาเยน วาจาเยน น เตน พุทฺโธ วา ฌมฺโม วา สงฺฆมฺโม วา
ทฏฺฐพฺโพ เทวตฺโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ฯ ยสฺสายสฺมโต
ขมฺติ เทวตตฺตสฺส ราชคเห ปกาสนียกมฺมสฺส กรณํ ปุพฺเพ
เทวตตฺตสฺส อญฺญา ปกฺติ อโหสิ อิทานิ อญฺญา ปกฺติ ยํ
เทวตฺโต กเรยฺย กาเยน วาจาเยน น เตน พุทฺโธ วา ฌมฺโม
วา สงฺฆมฺโม วา ทฏฺฐพฺโพ เทวตฺโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ
โส ตฺถนฺตสฺส ยสฺส นกฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ กตํ สงฺฆเณ
เทวตตฺตสฺส ราชคเห ปกาสนียกมฺมํ ปุพฺเพ เทวตตฺตสฺส อญฺญา
ปกฺติ อโหสิ อิทานิ อญฺญา ปกฺติ ยํ เทวตฺโต กเรยฺย
กาเยน วาจาเยน น เตน พุทฺโธ วา ฌมฺโม วา สงฺฆมฺโม วา
ทฏฺฐพฺโพ เทวตฺโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ขมฺติ สงฺฆสฺส
ตสฺมา ตฺถนฺตํ ฯ เอวเมตํ ฐารยามีติ ฯ

[๓๖๓] อถ โข ภควา อายสฺมนนฺตํ สารีปฺตํ อามนฺเตสิ เตนหิ
ตฺวํ สารีปฺตํ เทวตตฺตํ ราชคเห ปกาเสหิติ ฯ ปุพฺเพ มยา
ภนฺเต เทวตตฺตสฺส ราชคเห วณฺโณ ภาสิโต มหิทฺธิโก โคธิปฺตฺโต
มหานุกาโว โคธิปฺตฺโตติ กถาหิ ภนฺเต เทวตตฺตํ ราชคเห
ปกาเสหิติ ฯ นนฺ ตยา สารีปฺตํ ภูโตเยว เทวตตฺตสฺส ราชคเห
วณฺโณ ภาสิโต มหิทฺธิโก โคธิปฺตฺโต มหานุกาโว โคธิปฺตฺโตติ ฯ

เอวํ ภนฺเตติ ฯ เอวเมว โข ตฺวํ สารีปุตฺต ภูตญฺเฒว เทวทตฺตํ
ราชคเห ปกาเสหิตฺติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา สารีปุตฺโต
ภควโต ปจฺจุสฺโสติ ฯ

[๑๖๔] อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ
สารีปุตฺตํ สมฺมณฺณตฺตํ เทวทตฺตํ ราชคเห ปกาเสตฺตํ ปุพฺเพ เทวทตฺตสฺส
อญฺญา ปกฺติ อโหสิ อิทานิ อญฺญา ปกฺติ ยํ เทวทตฺโต กเรยฺย
กาเยน วาจาเยน น เตน พุทฺโธ วา ฌมฺโม วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพฺโพ
เทวทตฺโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ฯ เอวญจ ปน ภิกฺขเว
สมฺมณฺณตฺตพฺโพ ฯ ปจฺจํ สารีปุตฺโต ยาจิตพฺโพ ฯ ยาจิตฺวา พยตฺเตน
ภิกฺขุนา ปฏฺิพลน สงฺโฆ ฉาเปตพฺโพ สฺมาตฺต เม ภนฺเต สงฺโฆ ยถิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกฺลลํ สงฺโฆ อายสฺมณฺตํ สารีปุตฺตํ สมฺมณฺเณยฺย
เทวทตฺตํ ราชคเห ปกาเสตฺตํ ปุพฺเพ เทวทตฺตสฺส อญฺญา ปกฺติ
อโหสิ อิทานิ อญฺญา ปกฺติ ยํ เทวทตฺโต กเรยฺย กาเยน
วาจาเยน น เตน พุทฺโธ วา ฌมฺโม วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพฺโพ
เทวทตฺโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ฯ เอสา ญตฺติ ฯ สฺมาตฺต เม
ภนฺเต สงฺโฆ สงฺโฆ อายสฺมณฺตํ สารีปุตฺตํ สมฺมณฺณตฺติ เทวทตฺตํ
ราชคเห ปกาเสตฺตํ ปุพฺเพ เทวทตฺตสฺส อญฺญา ปกฺติ อโหสิ
อิทานิ อญฺญา ปกฺติ ยํ เทวทตฺโต กเรยฺย กาเยน วาจาเยน
น เตน พุทฺโธ วา ฌมฺโม วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพฺโพ เทวทตฺโต
ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ฯ ยสฺสาเยสฺมโต ขมฺติ อายสฺมโต สารีปุตฺตสฺส

สมมติ เทวตตติ ราชคเห ปกาเสตุ ปุพเพ เทวตตตส อัญญา
ปกติ อโหสิ อิทานิ อัญญา ปกติ ยั เทวตตโต กเรยย
กาเยน วาจา ย น เตน พุทฺโธ วา ฌโม วา สงฺโฆ วา
ทฏฺฐพฺโพ เทวตตโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ โส คุณฺหสฺส ยสฺส
นกุขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ สมฺมโต สงฺฆเณ อายสฺมา สารีปฺตฺโต
เทวตตติ ราชคเห ปกาเสตุ ปุพเพ เทวตตตส อัญญา ปกติ
อโหสิ อิทานิ อัญญา ปกติ ยั เทวตตโต กเรยย กาเยน
วาจา ย น เตน พุทฺโธ วา ฌโม วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพฺโพ
เทวตตโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา คุณฺหิ ฯ
เอวเมตฺถ ธารยามีติ ฯ

[๓๖๕] สมฺมโต จายสฺมา สารีปฺตฺโต สมฺพหฺุเลหิ ภิกฺขุหิ
สทฺฐี ราชคหํ ปวีสิตฺวา เทวตตติ ราชคเห ปกาเสสิ ปุพเพ
เทวตตตส อัญญา ปกติ อโหสิ อิทานิ อัญญา ปกติ ยั
เทวตตโต กเรยย กาเยน วาจา ย น เตน พุทฺโธ วา ฌโม
วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพฺโพ เทวตตโต ว เตน ทฏฺฐพฺโพติ ฯ
ตตฺถ เย เต มนุสฺสา อสฺสทฺธา อปฺปสฺนนา ทฺพพฺพุทฺธิโน เต
เอวมาหฺิสฺส อฺสฺสขฺยกา อิเม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา เทวตตตส
ลาภสฺสกาโร อฺสฺสขฺยนฺตฺติติ ฯ เย ปน เต มนุสฺสา สทฺธา ปสฺนนา
ปณฺฑิตา สฺพุทฺธิมฺนฺโต เต เอวมาหฺิสฺส น โข อิทํ โอรกํ
ภวิสฺสติ ยถา ภควา เทวตตติ ราชคเห ปกาสาเปตฺติติ ฯ

[๑๖๖] อถโข เทวทตโต เยน อชาตสตุตฺตํ กุมารโ
เตนุปลงฺกมมึ อุปฺสงฺกมิตฺวา อชาตสตุตฺตํ กุมาริ เอตทโวจ ปุพฺเพ
โข กุมาร มนุสฺสา ทิฆายุกา เอตฺรหิ อปฺปายุกา จานฺน โข
ปเนตฺติ วิชฺชติ ยิ ตฺวํ กุมารโ ว สมานโน กาลํ กเรยฺยาสิ เตนหิ
ตฺวํ กุมาร ปิตฺริ หนตุวา ราชา โหหิ อหิ ภควนฺตํ หนตุวา พุทฺโธ
ภวิสฺสามิตี ฯ อถโข อชาตสตุตฺตํ กุมารโ อโยโย โข เทวทตโต
มหิตฺธิโก มหानุภาโว ชานเยยฺยาปี ๑ อโยโย เทวทตโตติ อูรฺยา
โปตฺถนิกํ พนฺธิตฺวา ทิวา ทิวสฺส ภีโต อฺพพิคฺคโค อุตฺตงฺกิ
อฺตฺรโสตฺต สหฺสา อนฺเตปรุํ ปาวีสิ ฯ อทฺทสฺสํ โข อนฺเตปรุपालกา ๒
มหามตฺตา อชาตสตุตฺตํ กุมาริ ทิวา ทิวสฺส ภีตํ อฺพพิคฺคํ อุตฺตงฺกิ
อฺตฺรสฺตํ สหฺสา อนฺเตปรุํ ปวิสฺนตํ ทิสฺวาน อกฺคเหตฺตุํ ฯ เต
วิจฺฉินฺนตา อูรฺยา โปตฺถนิกํ พทฺธํ ทิสฺวา อชาตสตุตฺตํ กุมาริ
เอตทโวจฺจึ กิ ตฺวํ กุมาร กตฺตฺกาโมสฺสีติ ฯ ปิตฺริ ๓ หนตุกาโมมฺหิติ ฯ
เกนาสิ อุตฺตสาหิโตติ ฯ อโยเยน เทวทตฺเตนาติ ฯ เอกจฺเจ
มหามตฺตา เอวํ มตี อํกํสฺ กุมารโ จ หนตฺพุโพ เทวทตฺโต
จ สพฺเพ จ ภิกฺขุ หนตฺพุพาติ ฯ เอกจฺเจ มหามตฺตา เอวํ
มตี อํกํสฺ น ภิกฺขุ หนตฺพุพา น ภิกฺขุ กิณฺจ อปรชฺฉนฺติ
กุมารโ จ หนตฺพุโพ เทวทตฺโต จาติ ฯ เอกจฺเจ มหามตฺตา
เอวํ มตี อํกํสฺ น กุมารโ หนตฺพุโพ น เทวทตฺโต น
#๑ ม. ชานเยยฺยาสิ ฯ ๒ ม. อ. อทฺทสฺสํ โข อนฺเตปรุเร อฺปจารกา ฯ ๓ ม. อ. หิ ฯ

ภิกขุ หนุตพุพา รมฺโณ อโรเจตพุพฺพิ ยถา ราชา วกฺขติ
ตถา กริสฺสามาติ ฯ

[๑๖๗] อถ โข เต มหามตฺตา อชาตสตุตฺถุ กุมาริ อาทาย เยน
ราชา มากโร เสนิโย พิมฺพิสโร เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา
รมฺโณ มากธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสธสฺส เอตมตฺถิ อโรเจสุ ฯ
กถิ ภณฺเ มหามตฺเตหิ มติ กตฺตาติ ฯ เอกจฺเจ เทว มหามตฺตา
เอวํ มตี อํสุ กุมาริ จ หนุตพุโพ เทวตฺโต จ สพุเพ
จ ภิกขุ หนุตพุพาติ เอกจฺเจ มหามตฺตา เอวํ มตี อํสุ น
ภิกขุ หนุตพุพา น ภิกขุ กิลฺลิจิ อปรชฺฉนฺติ กุมาริ จ
หนุตพุโพ เทวตฺโต จาติ เอกจฺเจ มหามตฺตา เอวํ มตี อํสุ
น กุมาริ หนุตพุโพ น เทวตฺโต น ภิกขุ หนุตพุพา
รมฺโณ อโรเจตพุพฺพิ ยถา ราชา วกฺขติ ตถา กริสฺสามาติ ฯ
กิ ภณฺเ กริสฺสตี พุทฺโธ วา ธมฺโม วา สงฺโฆ วา นนุ
ภควตา ปฏิกจฺเจว เทวตฺโต ราชคฺเห ปกาสาปีโต ปุพุเพ
เทวตฺตสฺส อณฺณา ปกฺติ อโหสิ อิทานิ อณฺณา ปกฺติ ยํ
เทวตฺโต กเรยฺย กาเยน วาจาเยน น เตน พุทฺโธ วา ธมฺโม
วา สงฺโฆ วา ทฏฺฐพุโพ เทวตฺโต ว เตน ทฏฺฐพุโพติ ฯ
ตตฺถ ยเ เต มหามตฺตา เอวํ มตี อํสุ กุมาริ จ หนุตพุโพ
เทวตฺโต จ สพุเพ จ ภิกขุ หนุตพุพาติ เต อฏฺฐาเน ๑ อกาสิ ฯ
#๑ ยู. อภพุเพ ฯ

เย เต มหามตฺตา เอวํ มตี อํสฺ น ภิกฺขุ หนฺตพฺพา น
ภิกฺขุ กิณฺจิ อปฺรชฺชนฺติ กุมาโร จ หนฺตพฺโพ เทวทฺโต
จาติ เต นีเจ จาเน จเปตี ฯ เย เต มหามตฺตา เอวํ มตี
อํสฺ น กุมาโร หนฺตพฺโพ น เทวทฺโต น ภิกฺขุ หนฺตพฺพา
รณฺโณ อาโรเจตพฺพํ ยถา ราชา วกฺขติ ตถา กริสฺสามาติ
เต อุจฺเจ จาเน จเปตี ฯ อถโข ราชา มากโร เสนิโย
พิมฺพิสาโร อชาตสฺตฺตํ กุมาริ เอตทโวจ กิสฺส มํ ตฺวํ กุมาร
หนฺตฺกามาสิตีติ ฯ รชฺเชนมฺหิ เทว อตฺถิโกติ ฯ สเจ โข ตฺวํ
กุมาร รชฺเชน อตฺถิโก เอตํ เต รชฺชนฺติ อชาตสฺตฺตฺสฺส กุมารสฺส
รชฺชํ นียฺยาเทสิ ฯ

[๓๖๘] อถโข เทวทฺโต เยน อชาตสฺตฺตํ กุมาโร
เตนุสฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา อชาตสฺตฺตํ กุมาริ เอตทโวจ ปฺริเส
มหาราช อาณาเปหิ เย สมณํ โคตมํ ชีวิตา โวโรเปสฺสนฺติตีติ ฯ
อถโข อชาตสฺตฺตํ กุมาโร มนุสฺเส อาณาเปสิ ยถา ภณ
อยโย เทวทฺโต อาห ตถา กโรถาติ ๑ ฯ อถโข เทวทฺโต
เอกํ ปฺริสํ อาณาเปสิ คจฺฉาวุโส อมุกฺสฺมี โອกาเส สมโน
โคตโม วิหฺรติ ตํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อิมินา มคฺเคน อากจฺฉาติ
ตสฺมี มคฺเค เทว ปฺริเส จเปตี โย อิมินา มคฺเคน เอโก
ปฺริโส อากจฺฉติ ตํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อิมินา มคฺเคน
อากจฺฉาติ ตสฺมี มคฺเค จตฺตาโร ปฺริเส จเปตี เย อิมินา
#๑ ม. กเรยฺยาถาติ ฯ

มกุเคน เทว ปุริสา อากจฺจนฺติ เต ชีวิตา โวโรเปตฺวา อิมินา
มกุเคน อากจฺจนฺติ ตสฺมี มกุเค อฏฺฐ ปุริเส จเปสิ เย
อิมินา มกุเคน จตฺตาริ ปุริสา อากจฺจนฺติ เต ชีวิตา
โวโรเปตฺวา อิมินา มกุเคน อากจฺจนฺติ ตสฺมี มกุเค โสฬส
ปุริเส จเปสิ เย อิมินา มกุเคน อฏฺฐ ปุริสา อากจฺจนฺติ
เต ชีวิตา โวโรเปตฺวา อากจฺจนฺติ ฯ

[๗๖๕] อถ โข โส เอโก ปุริโส อสิจมฺมํ คเหตฺวา ฌนฺทฺลาปํ
สนฺนยฺหิตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต
อวิหฺเร ภิโต อพฺพิคฺโค อุตฺตงฺกิ อุตฺตโรตฺต ปตฺตทฺเชน กาเยน
อฏฺฐาสิ ฯ อทฺทสา โข ภควา ตํ ปุริสํ ภิโต อพฺพิคฺคํ อุตฺตงฺกิ
อุตฺตสฺสํ ปตฺตทฺเชน กาเยน จิตํ ทิสฺวาน ตํ ปุริสํ เอตทฺโวจ
เอหาวุโส มา ภายีติ ฯ อถ โข โส ปุริโส อสิจมฺมํ เอกมฺนตํ
กริตฺวา ฌนฺทฺลาปํ นิภฺจิปิตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควโต ปาเทสุ สิริสา นิปตฺติตฺวา ภควนฺตํ เอตทฺโวจ
อจฺจโย มํ ภนฺเต อจฺจกมา ยถาพาลํ ยถามูพฺหํ ยถากุสฺลํ ยวาทํ
ทฺฏฺฐจิตฺโต วรทจิตฺโต อธิรฺอุปสงฺกนฺโต ตสฺส เม ภนฺเต ภควา
อจฺจยํ อจฺจยโต ปฏฺธิกฺคณฺหาตุ อายตี สํวรายาติ ฯ อิงฺฆ ๑ ตฺวํ
อาวุโส อจฺจโย อจฺจกมา ยถาพาลํ ยถามูพฺหํ ยถากุสฺลํ ยํ
ตฺวํ ทฺฏฺฐจิตฺโต วรทจิตฺโต อธิรฺอุปสงฺกนฺโต ยโต จ โข ตฺวํ
#๑ ม. ย. ตคฺขม ฯ

อาวุโส อจฺยํ อจฺยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกโรติ ตนฺเต มยํ
ปฏิกุณฺหา มุทฺติ เหา อาวุโส อริยสฺส วินเย โย
อจฺยํ อจฺยโต ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกโรติ อายตีํ สํวรํ
อาปชฺชตีติ ฯ อถโข ภควา ตสฺส ปุริสสฺส อนฺุพฺพุพิกถํ กเถสิ
เสยฺยถีทํ ทานถํ สีลถํ สกฺกถํ กามานํ อาทีนํ โอรุํ
สงฺกิลลํ เนกขมฺเม อนิสํสํ ปกาเสสิ ฯ ยทา ตํ ภควา
อณฺฺณาสี กถฺจิตฺตํ มุทฺจิตฺตํ วินีวรณฺจิตฺตํ อุทฺกจฺจิตฺตํ ปสนฺนจฺจิตฺตํ
อถ ยา พุทฺธานํ สามุกฺกัฏฺฐิกา ธมฺมเทสนา ตํ ปกาเสสิ ทุกุํ
สมุทฺยํ นิโรธํ มคฺคํ ฯ เสยฺยถาปี นาม สฺพุทฺธํ วตฺถํ อปคตกาฬํ
สมมฺเทว รชนํ ปฏิกุณฺเหายฺย เอวเมว ตสฺส ปุริสสฺส ตสฺมีเยว
อาสเน วิรชํ วิตมถํ ธมฺมจกฺขุํ อุทฺปาที ยงฺกิลฺลจฺจิ สมุทฺยธมฺมํ
สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ ฯ อถโข โส ปุริโส ทิฏฺฐธมฺโม ปตฺตธมฺโม
วิทิตธมฺโม ปรีโยคาฬธมฺโม ตินฺณวิจิจฺจโณ วิคตถกฺกโถ
เวสารชฺชปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุสฺสเน ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต เสยฺยถาปี ภนฺเต นิกฺกชฺชิตฺตํ
วา อุกฺกชฺชเยยฺย ปฏิจฺจนฺนํ วา วิวเรยฺย มฺพฺพหฺสฺส วา มคฺคํ
อาจิกฺเขยฺย อนฺุทธาเร วา เตลปฺปชฺชโฆตฺตํ ธาเรยฺย จกฺขมฺนฺโต
รูปานี ทกฺขนฺตฺติ เอวเมวํ ภควตา อนฺุคปรียาเยน ธมฺโม
ปกาสีโต เอสาหํ ภนฺเต ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมณฺจ
ภิกฺขุสงฺฆณฺจ อุปาสกํ มํ ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺุเปตฺตํ

สรณํ คตฺตฺติ ฯ อถโฆ ภควา ตํ ปุริสํ เอตทวโจ มา โฆ
ตุํ อาวุโส อิมินา มกุเคน คจฺจ อิมินา มกุเคน คจฺจนาหิตี
อณฺเณน มกุเคน อญฺโฆเชสี ฯ

[๓๗๐] อถโฆ เต เทว ปุริสา กิ นฺ โฆ โส เอโก
ปุริโส จิเรน อากจฺจนฺตฺติ ปฏฺิปปถํ คจฺจนฺตา อทฺทสฺสํ ภควนฺตํ
อณฺเณตรสฺมี รุกฺขมฺเณ นิสินฺนํ ทิสฺวาน เยน ภควา เตนฺอุปสจฺจมฺีสุ
อุปสจฺจมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิสฺสุ ฯ เตสํ
ภควา อญฺฺพุพฺพิถถํ กเถสี ฯเปฯ อปรปฺปจฺจยา สตฺถุสฺสาเสน
ภควนฺตํ เอตทวโจ อภิถกนฺตํ ฆนฺเต อภิถกนฺตํ ฆนฺเต ฯเปฯ
อุปาสเก โน ภควา ฐาเรตฺถ อชฺชตฺถเก ปาณฺุเปเต สรณํ คเตตีฯ
อถโฆ ภควา เต ปุริเส เอตทวโจ มา โฆ ตฺเมห อาวุโส
อิมินา มกุเคน คจฺจธ อิมินา มกุเคน คจฺจธาคี อณฺเณน
มกุเคน อญฺโฆเชสี ฯ

[๓๗๑] อถโฆ เต จตฺตาโร ปุริสา ฯเปฯ อถโฆ เต อญฺจ
ปุริสา ฯเปฯ อถโฆ เต โสพส ปุริสา กิ นฺ โฆ เต อญฺจ
ปุริสา จิเรน อากจฺจนฺตฺติ ปฏฺิปปถํ คจฺจนฺตา อทฺทสฺสํ ภควนฺตํ
อณฺเณตรสฺมี รุกฺขมฺเณ นิสินฺนํ ทิสฺวาน เยน ภควา เตนฺอุปสจฺจมฺีสุ
อุปสจฺจมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิสฺสุ ฯ เตสํ
ภควา อญฺฺพุพฺพิถถํ กเถสี เสยฺยถิทํ ทานถถํ สีลถถํ ฯเปฯ
อปรปฺปจฺจยา สตฺถุสฺสาเสน ภควนฺตํ เอตทวโจ อภิถกนฺตํ ฆนฺเต

อภิกกนฺตํ ภนฺเต ฯเปฯ อุปาสเก โน ภควา ชาเรตุ อชชตคฺเค
ปาณฺเปเต สรณํ คเตติ ๑ ฯ อถโข โส เอโก ปุริโส เยน
เทวทตฺโต เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เทวทตฺตํ เอตทโวจ
นาหิ ภนฺเต สกฺโกมิ ตํ ภควนฺตํ ชีวิตา โวโรเปตุ มหิทฺธิโก
โส ภควา มหानุภาโวติ ฯ อถ อวฺโส มา ตฺวํ สมณฺโณ โคตมํ
ชีวิตา โวโรเปสิ อหเมว สมณฺโณ โคตมํ ชีวิตา โวโรเปสฺสามิตี ฯ

[๓๗๒] เตน โข ปน สมเยน ภควา คิञฺฉณฺณสฺส ปพฺพตสฺส
ฌายายิ ๒ จงฺกมฺติ ฯ อถโข เทวทตฺโต คิञฺฉณฺณํ ปพฺพตํ
อภिरุหิตฺวา ๓ มหตี สิลิํ ปวิขฺณมิ อิมาย สมณฺโณ โคตมํ ชีวิตา
โวโรเปสฺสามิตี ฯ เทว ปพฺพตญฺญา สมากนฺตฺวา ตํ สิลิํ สมปฺปฏิจฺฉินฺสู ฯ
ตโต ปปฺปฏิกา อุปฺปติตฺวา ภควโต ปาเท รุหิโร อุปฺปาเทสิ ฯ
อถโข ภควา อุตฺธิ อุลฺโลกเตตฺวา เทวทตฺตํ เอตทโวจ พหุํ ตยา
โมฆปฺริส อปฺลฺลณฺณํ ปสฺสตี ยิ ตฺวํ ทญฺญจฺจิตฺโต วชจฺจิตฺโต
ตถาคตสฺส รุหิโร อุปฺปาเทสิตี ฯ อถโข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อิทํ ภิกฺขเว เทวทตฺเตน ปจฺมํ อนนฺตริกกมฺมํ อุปฺจิตํ ยิ ทญฺญจฺจิตฺเตน
วชจฺจิตฺเตน ตถาคตสฺส รุหิโร อุปฺปาทิตนฺติ ฯ อสฺโสสิสุ โข ภิกฺขุ
เทวทตฺเตน กิโร ภควโต วโร ปยุตฺโตติ ฯ เต จ ๔ ภิกฺขุ
ภควโต วิหารสฺส ปรีโต ปรีโต จงฺกมฺนฺติ อูจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา

#๑ ม. ปาณฺเปเต สรณํ คเตติ ฯ ๒ ม. ฌายายิ ฯ ๓ ม. ปจฺจฌายายิ ฯ

#๓ ม. อารุหิตฺวา ฯ ๔ ม. อภिरุหิตฺวา ฯ ๕ ม. เตช ฯ

สขฌายั กโรนุตา ภควโต รกขาวรรณคฺคตฺติยา ฯ อสุโสสิ โข
ภควา อุจฺจาสทฺทํ มหาสทฺทํ สขฌายสทฺทํ สุตฺวาน อายสฺมนตฺ
อานนฺทํ อามนฺเตสิ กิณฺณุ โข โส อานนฺท อุจฺจาสทฺโท มหาสทฺโท
สขฌายสทฺโทติ ฯ อสุโสสุ โข ฆนฺเต ภิกฺขุ เทวทตฺเตน กิร
ภควโต วโร ปยุตฺโตติ เต จ ฆนฺเต ภิกฺขุ ภควโต วิหารสฺส
ปริโต ปริโต จงฺกมฺนติ อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา สขฌายั กโรนุตา
ภควโต รกขาวรรณคฺคตฺติยา โส เอโส ภควา อุจฺจาสทฺโท
มหาสทฺโท สขฌายสทฺโทติ ฯ เตนหानนฺท มม วจเนน เต ภิกฺขุ
อามนฺเตหิ สตุถา อายสฺมนฺเต อามนฺเตตฺติติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ
โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏฺิสฺสุตฺวา เยน เต ภิกฺขุ
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ เอตทโวจ สตุถา
อายสฺมนฺเต อามนฺเตตฺติติ ฯ เอวมาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต
อานนฺทสฺส ปฏฺิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺิสฺสุ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺํ นิสฺสีทิสฺสุ ฯ เอกมฺนตฺํ นิสฺสินฺเ
โข เต ภิกฺขุ ภควา เอตทโวจ อญฺฺจานเมตฺํ ภิกฺขเว อนวกาโส
โย ปฺรฺอุปกฺกเมน ตถาคตฺํ จีวิตา โวโรเปยฺย น ปฺรฺอุปกฺกเมน
ภิกฺขเว ตถาคตา ปฺรินิพฺพายนฺติ ๑ ฯ ปญฺจิเม ภิกฺขเว สตุถาโร
สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี กตเม ปญฺจ อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ สตุถา อปฺริสฺสุทฺธสฺสีโล สมานโน ปฺริสฺสุทฺธสฺสีโลมฺหิตฺติ ปฏฺิขานาติ
#๑ ม. ย. รา. อนุปฺกฺกเมน ภิกฺขเว ตถาคตา ปฺรินิพฺพายนฺติ ฯ

ปริสฺสุทฺธิ เม สึลฺลํ ปริโยทาคํ อสงฺกิติญฺจนฺติ จ ฯ
ตเมนนํ สวากา เอวํ ชานนฺติ อัย โข ภวํ สตุถา อปริสฺสุทฺธิสึโล
สमानอ ปริสฺสุทฺธิสึโลมฺหิตี ปฏฺิจานาติ ปริสฺสุทฺธิ เม สึลฺลํ ปริโยทาคํ
อสงฺกิติญฺจนฺติ จ มยญฺเจว โข ปน กิหิณํ อารอเจยฺยาม
นาสฺสสฺส มนาปํ ยํ โข ปนสฺส อมนาปํ กถนฺตํ มยฺนเตน
สมุทาจเรยฺยาม สมมฺนฺนฺติ โข ปน จิวรปฺปนฺนทปาทเสนาสนคิลาน-
ปจฺจยเกสชฺชปฺริกฺขารเณ ยํ ตฺวอ กริสฺสตี ตฺวอ ว เตน
ปญฺญาธิสฺสตีตี ฯ เอวรูปํ โข ภิกฺขเว สตุถารํ สวากา สึลโต5
รกฺขณฺติ ฯ เอวรูปํ จ ปน สตุถา สวากา สึลโต รกฺขํ
ปจฺจจาสิสตี ฯ

[๓๗๓] ปุณ จปฺริ ภิกฺขเว อีเชกฺจฺจ สตุถา อปริสฺสุทฺธาชีโว
สमानอ ปริสฺสุทฺธาชีโวมฺหิตี ปฏฺิจานาติ ฯเปฯ เอวรูปํ โข
ภิกฺขเว สตุถารํ สวากา อาชีวโต รกฺขณฺติ ฯ เอวรูปํ จ ปน
สตุถา สวากา อาชีวโต รกฺขํ ปจฺจจาสิสตี ฯ

[๓๗๔] ปุณ จปฺริ ภิกฺขเว อีเชกฺจฺจ สตุถา อปริสฺสุทฺธมฺมเทสโน
สमानอ ปริสฺสุทฺธมฺมเทสโนมฺหิตี ปฏฺิจานาติ ฯเปฯ
เอวรูปํ โข ภิกฺขเว สตุถารํ สวากา มฺมเทสโนโต รกฺขณฺติ ฯ
เอวรูปํ จ ปน สตุถา สวากา มฺมเทสโนโต รกฺขํ ปจฺจจาสิสตี ฯ

[๓๗๕] ปุณ จปฺริ ภิกฺขเว อีเชกฺจฺจ สตุถา อปริสฺสุทฺธเวยฺยากรโณ
สमानอ ปริสฺสุทฺธเวยฺยากรโณมฺหิตี ปฏฺิจานาติ

๑เป๑ เอวรูป โข ภิกฺขเว สตถาริ สวกา เวยยากรณโต
รกฺขนฺติ ๑ เอวรูป จ ปน สตถา สวเกหิ เวยยากรณโต รกฺข
ปจฺจาสี่สตี ๑

[๓๗๖] ปฺน จปริ ภิกฺขเว อิเชกฺโข สตถา อปริสฺสฺสฺสฺสโน
สมาโน ปริสฺสฺสฺสฺสโนมฺหิติ ปฏฺิชานาตี ปริสฺสฺสฺส
เม ฅานทสฺสนํ ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺจนฺตี จ ๑ ตเมนนํ
สวกา เอว ฅานนฺตี อยิ โข ภวํ สตถา อปริสฺสฺสฺสฺสโน
ปริสฺสฺสฺสฺสโนมฺหิติ ปฏฺิชานาตี ปริสฺสฺสฺส เม
ฅานทสฺสนํ ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺจนฺตี จ มยญฺเจว โข ปน
กิหิณํ อาริเจยฺยาม นาสฺสฺส มนาปี ยิ โข ปนสฺส อมนาปี
กถนฺตี มยญฺเตน สมฺทาจเรยฺยาม สมฺมณฺนตี โข ปน
จิวรปิตฺตปาตเสนาสนกิลานปจฺจยเกสฺสฺสฺสปริฏฺษาเรน ยิ ตฺโม กริสฺสตี
ตฺโม ว เตน ปญฺญาปิตฺตตี ๑ เอวรูป โข ภิกฺขเว สตถาริ
สวกา ฅานทสฺสนโต รกฺขนฺติ ๑ เอวรูป จ ปน สตถา
สวเกหิ ฅานทสฺสนโต รกฺขํ ปจฺจาสี่สตี ๑ อิเม โข ภิกฺขเว
ปญฺจ สตถาโร สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสุมี ๑ อหิ โข ปน
ภิกฺขเว ปริสฺสฺสฺสฺสโน สมาโน ปริสฺสฺสฺสฺสโนมฺหิติ ปฏฺิชานามิ
ปริสฺสฺสฺส เม สิลํ ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺจนฺตี จ ๑ น จ มํ
สวกา สิลโต รกฺขนฺติ ๑ น จาหิ สวเกหิ สิลโต รกฺข
ปจฺจาสี่สตี ๑ อหิ โข ปน ภิกฺขเว ปริสฺสฺสฺสฺสโน สมาโน

๑เปฯ ปริสุทฺธมฺมเทสโน สฺมาโน ๑เปฯ ปริสุทฺธเวຍຍากรโณ
๑เปฯ ปริสุทฺธฅาณทสฺสโน สฺมาโน ปริสุทฺธฅาณทสฺสโนมฺหิตี
ปฏฺชีชานามิ ปริสุทฺธํ เม ฅาณทสฺสนํ ปรีโยทาคํ อสงฺกิติฏฺจนฺติ
จ ๑ น จ มํ สวากา ฅาณทสฺสนโต รกฺขณฺติ ๑ น จาหิ
สวากา ฅาณทสฺสนโต รกฺขํ ปจฺจาสีสามิ ๑ อฏฺจฺจานเมตํ
ภิกฺขเว อนวกาโส โย ปฺรฺรูกฺกเมน ตถาคตํ ชีวิตา โวโรเปยฺย
น ปฺรฺรูกฺกเมน ภิกฺขเว ตถาคตา ปรีนินฺพพายณฺติ ๑ คจฺจน
ตุเมห ภิกฺขเว ยถาวีหารี อรฺกฺขิยา ภิกฺขเว ตถาคตาติ ๑

[๑๗๗] เตน โข ปน สมเยน ราชคเห นวาฬาคีรี นาม หตฺถิ
จณฺโฑ โหติ มนุสฺสฆาตโก ๑ อถ โข เทวทฺตโต ราชคหํ
ปวีสิตฺวา หตฺถิสาลํ กนฺตฺวา หตฺถิภณฺฑเฑ เอตทโวจ มยฺ โข
ภณฺเฑ ราชฅาตกา นาม ปฏฺชีพลา นิจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
ภตฺตํปี เวตนํปี วฑฺฒนาเปตฺติ เตนหิ ภณฺเฑ ยทา สมนโณ โคตโม
อิมํ รจฺจํ ปฏฺชีปนฺโน โหติ ตทา อิมํ นวาฬาคีรี หตฺถิ มุญฺจิตฺวา
อิมํ รจฺจํ ปฏฺชีปาเทถาติ ๑ เอวํ ภนฺเตติ โข เต หตฺถิภณฺฑทา
เทวทฺตตสฺส ปจฺจสฺสสํ ๑ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺนสมยฺ นินฺวาเสตฺวา
ปตฺตจิวรมาทาย สมฺพหุเลหิ ภิกฺขุหิ สทฺธี ราชคหํ ๑ ปาวีสี ๑
อถ โข ภควา ตํ รจฺจํ ปฏฺชีปฺชชิ ๑ อทฺทสฺส โข เต หตฺถิภณฺฑทา
ภควนฺตํ ตํ รจฺจํ ปฏฺชีปนฺนํ ทิสฺวาน นวาฬาคีรี หตฺถิ ๒ มุญฺจิตฺวา
ตํ รจฺจํ ปฏฺชีปาเทสฺสุ ๑ อทฺทสา โข นวาฬาคีรี หตฺถิ ภควนฺตํ
#๑ ม. ย. ปิณฺฑทาย ๑ ๒ ม. อยฺ ปาโจ นตฺถิ ๑

ทฺรโต ว อากจฺจนฺตํ ทิสฺวาน โสณฺหํ อุตฺสาเปตฺวา ปหฺนฺจกณฺณวาโล
เยน ภควา เตน อภิธาวิ ฯ อทฺทสํสุ โข เต ภิกฺขุ
นาพาสิริ หตฺถิ ทฺรโต ว อากจฺจนฺตํ ทิสฺวาน ภควนฺตํ เอตทวอจฺจุ
อัยฺ ภนฺเต นาพาสิริ หตฺถิ จณฺโฑ ฬรฺโส ๑ มนฺุสฺสฆาตโก
อิมํ รจฺฉํ ปฏฺิปนฺโน ปฏฺิภกฺมตฺตํ ภนฺเต ภควา ปฏฺิภกฺมตฺตํ
สุคฺโตติ ฯ อากจฺจถ ภิกฺขเว มา ภายิตฺถ อฏฺฺจานเมตฺตํ
ภิกฺขเว อนวกาโส โย ปฺรฺุภกฺกเมน ตถาคตฺตํ ชีวิตา วอโรเปยฺย
น ปฺรฺุภกฺกเมน ภิกฺขเว ตถาคตา ปฺริณิพฺพายนฺตฺติติ ฯ ทฺติยมฺปิ
โข เต ภิกฺขุ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวอจฺจุ
อัยฺ ภนฺเต นาพาสิริ หตฺถิ จณฺโฑ ฬรฺโส มนฺุสฺสฆาตโก อิมํ
รจฺฉํ ปฏฺิปนฺโน ปฏฺิภกฺมตฺตํ ภนฺเต ภควา ปฏฺิภกฺมตฺตํ สุคฺโตติ ฯ
อากจฺจถ ภิกฺขเว มา ภายิตฺถ อฏฺฺจานเมตฺตํ ภิกฺขเว อนวกาโส
โย ปฺรฺุภกฺกเมน ตถาคตฺตํ ชีวิตา วอโรเปยฺย น ปฺรฺุภกฺกเมน
ภิกฺขเว ตถาคตา ปฺริณิพฺพายนฺตฺติติ ฯ

[๓๗๘] เตน โข ปน สมเยน มนฺุสฺสา ปาสาเทสุปี หมฺมิเยสุปี
นทเนสุปี อารุพฺพา อจฺจนฺติ ฯ ตตฺถ เย เต มนฺุสฺสา อสฺสทฺธา
อปฺปสณฺนา ทฺพทฺทฺธิโน เต เอวมาหํสุ อภิรุโป วต โภ
โคตโม ๒ มหาสมโณ นาเคน วิหะจฺยิสฺสตีติ ฯ เย ปน เต
#๑ ม. ย. อัยฺ ปาโจ น ปณฺุณายติ ฯ ๒ ม. ย. อัยฺ ปาโจ นตฺถิ ฯ

มนุสฺสา สทฺธา ปสฺนฺนา ปณฺฑิตา พุทฺธิมนฺโต เต เอวมาหฺสู
นจิสฺสํ ๑ วต โภ นาโค นาคเน สงฺกามสฺสตีติ ฯ อถโข ภควา
นาพาคีรี หตฺถิ เมตฺเตน จิตฺเตน ผริ ฯ อถโข นาพาคีรี หตฺถิ
ภควโต เมตฺเตน จิตฺเตน ศุภฺโจ โสณฺฑํ โอโรเปตฺวา เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต ปฺรโต อฏฺฐาสิ ฯ
อถโข ภควา ทกฺขิเณน หตฺถेเนน นาพาคีรีสฺส หตฺถิสฺส กุมฺภิณ
ปฺรามสนฺโต นาพาคีรี หตฺถิ คาทาหิ อชฺฌภาสิ

[๑๗๙] มา กุญฺชร นาคมาสโท ๒

ทกฺขํ หิ กุญฺชร นาคมาสโท ฯ

น หิ นาคหตฺสฺส กุญฺชร

สฺสคติ โหติ อิตฺ ปรี ยโต ฯ

มา จ มโท มา จ ปมาโท

น หิ ปมตฺตา สฺสคฺตี วชนฺติ เต ฯ

ตฺวณฺเเวว ตถา กริสฺสตี

เยน ตฺวํ สฺสคฺตี คมิสฺสตีติ ฯ

[๑๘๐] อถโข นาพาคีรี หตฺถิ โสณฺฑาย ภควโต ปาทปฺสูนิ
คเหตฺวา อุปริมุทฺธนิ อากิริตฺวา ปฏฺฐิกฺกฺกิตฺโต ปฏฺฐิสกฺกิ ยาว ภควนฺตํ
อทกฺขิ ฯ อถโข นาพาคีรี หตฺถิ หตฺถิสาลํ กนฺตฺวา สกฺกฺจฺจเณ
อฏฺฐาสิ ฯ ตถาทนฺโต จ ปน นาพาคีรี หตฺถิ อโหสิ ฯ
#๑ ยฺ. นสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ยฺ. นาคม อาสโท ฯ

[๓๘๑] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา อิมิ คาคํ กายนฺติ

ทณฺเฑเนเก ทมยฺนฺติ องฺกุเสหิ กสาหิ จ ฯ

อทณฺเฑเน อสฺตฺเถน นาโค ทนฺโต มहेสินฺติ ฯ

มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ยาว ปาโป อัย

เทวทฺตฺโต อลฺกขิโก ยตฺร หิ นาม สมณฺสฺส โคตมฺสฺส

เอวํหิทุทฺธิกฺสฺส เอวํหานุภาวฺสฺส วธาย ปฺรกกฺมิตฺสฺสตีติ ฯ เทวทฺตฺตฺสฺส

ลาภสฺสกาโร ปรีหายิ ฯ ภควฺโต จ ลาภสฺสกาโร อภิวัฑฺฒิ ฯ

[๓๘๒] เตน โข ปน สมเยน เทวทฺตฺโต ปรีหีนลาภสฺสกาโร

สปริโส กุเลสุ วิญฺญาเปตฺวา วิญฺญาเปตฺวา ภูณฺชติ ฯ มนุสฺสา

อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ กถิ หิ นาม สมณฺสา สกฺยปฺตฺติยา

กุเลสุ วิญฺญาเปตฺวา วิญฺญาเปตฺวา ภูณฺชิตฺสฺสนฺติ กสฺสฺส สมปฺนฺนํ

น มนํปี กสฺสฺส สาทท น รุจฺจตีติ ฯ อสุโสสุํ โข ภิกฺขุ เตสํ

มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ จิยฺนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ฯ เย เต ภิกฺขุ

อปฺปิจฺฉนา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ กถิ หิ

นาม เทวทฺตฺโต สปริโส กุเลสุ วิญฺญาเปตฺวา วิญฺญาเปตฺวา

ภูณฺชิตฺสฺสตีติ ฯ ภควฺโต เอตมฺตถํ อาริเจสุํ ฯเปฯ สจฺจํ กิร

ตฺวํ เทวทฺตฺตฺ สปริโส กุเลสุ วิญฺญาเปตฺวา วิญฺญาเปตฺวา

ภูณฺชิตฺตีติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถิ กตฺวา

ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺํ กุเลสุ ติกโกชนํ

ปญฺญาเปสฺสามิ ตโย อตฺถวเส ปฏฺิจฺจ ทุมฺมงฺกนฺํ ปุคฺคลานํ

นิกคหาย เปสทานํ ภิกขุณฺโณ ฆาสุวิหาราย มา ภิกขุ ๑ ปาปิจฺฉา
ปกฺขํ นิสฺสาย สงฺฆํ ภินฺนุเทยฺยุนฺติ กุลาณุททยาย ๒ จ คณฺโฆชเน
ยถาธมฺโม การตพฺโพติ ฯ

[๓๘๑] อลฺโฆ เทวทตฺโต เยน โกกาลีโก กฏฺโหมรคตฺตฺสโก ๓
ขณฺฑเทวียปฺตฺโต สมฺมทตฺโต เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
โกกาลิกํ กฏฺโหมรคตฺตฺสกํ ๓ ขณฺฑเทวียปฺตฺตํ สมฺมทตฺตํ เอตทวโจ
เอถ มยฺ อวฺโส สมนฺสฺส โคตมฺสฺส สงฺฆเกทํ กริสฺสาม
จกฺกเกทนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต โกกาลีโก เทวทตฺตํ เอตทวโจ
สมฺโณ โข อวฺโส โคตโม มหิตฺธิโก มหानุภาโว กถํ มยฺ
สมนฺสฺส โคตมฺสฺส สงฺฆเกทํ กริสฺสาม จกฺกเกทนฺติ ฯ เอถ
มยฺ อวฺโส สมนฺโณ โคตมํ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจ วตฺถุณี ยาจิสฺสาม
ภควา ฆนฺเต อนนฺกปริยาเยน อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตฺตฺจฺฉสฺส
สฺลฺเลขสฺส รุตฺตสฺส ปาสาทิกสฺส อปฺจยสฺส วิริยารมฺภสฺส วณฺณวาที
อิมานิ ฆนฺเต ปญฺจ วตฺถุณี อนนฺกปริยาเยน อปฺปิจฺฉตฺตาย สนฺตฺตฺจฺฉตฺตาย ๔
สฺลฺเลขาย รุตฺตาย ๕ ปาสาทิกตฺตาย อปฺจยาย วิริยารมฺภาย
สํวตฺตนฺติ สาทฺฐ ฆนฺเต ภิกขุ ยาวชิวํ อารณฺณกา ๖ อสฺสุ โย
คามนฺตํ โอสเรยฺย วรฺชํ นํ สฺเสยฺย ยาวชิวํ ปิณฺฑปาติกา
อสฺสุ โย นิมนฺตนํ สาทฺธิเยยฺย วรฺชํ นํ สฺเสยฺย ยาวชิวํ
#๑ ม. ยฺ. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ยฺ. กุลาณุททยาย ฯ ๓ ม. กฏฺโหมรคตฺตฺสโก ฯ
#๔ ม. ยฺ. สนฺตฺตฺจฺฉิยา ฯ ๕ ม. ยฺ. รุตฺตตาย ฯ ๖ ม. อารณฺณิกา ฯ

ปัสสูติกกา อสสุ โย คหปติจิวริ์ สาทิเยยฺย วชฺชํ นํ ฆุเสยฺย
ยวชฺชิวํ รุกขมุลิกา อสสุ โย ฉนฺนํ อุปกจฺเจยฺย วชฺชํ นํ
ฆุเสยฺย ยวชฺชิวํ มจฺจมํลํ น ขาทะยฺยู โย มจฺจมํลํ ขาทะยฺย
วชฺชํ นํ ฆุเสยฺยติ อิมานิ ปญฺจ วตฺถุนิ ๑ สมโณ โคตโม
นानุชานิสฺสติ เต จ ๒ มยฺ อิมะหิ ปญฺจหิ วตฺถุหิ ชนํ
สญฺญาเปสฺสามาติ ฯ สกฺกา โข อวฺวโส อิมะหิ ปญฺจหิ วตฺถุหิ
สมณฺสสฺส โคตมสฺส สจฺจภะโท กาคฺคํ จกฺกภะโท ลฺลวปฺปสฺสนฺนา หิ
อวฺวโส มนุสฺสชาติ ฯ

[๑๘๔] อถ โข เทวทฺตฺโต สปริโส เยน ภควา เตนุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ ฯ เอกมนฺตํ
นินฺนโน โข เทวทฺตฺโต ภควนฺตํ เอตทวโจ ภควา ภนฺเต
อนะกปริยาเยน อปฺปิฉนฺสสฺส สนฺตฺตฺตฺจสฺส สลฺเลขสฺส ฐตฺสสฺส ปาสาทิกสฺส
อปฺจยสฺส วิริยาธมฺภสฺส วณฺณวาทิ อิมานิ ภนฺเต ปญฺจ
วตฺถุนิ อนะกปริยาเยน อปฺปิฉนฺตาย สนฺตฺตฺตฺจตฺตาย สลฺเลขาย ฐตฺตาย
ปาสาทิกตฺตาย อปฺจยาย วิริยาธมฺภาย สํวตฺตฺนฺติ สาธุ ภนฺเต
ภิกฺขุ ยวชฺชิวํ อารญฺณกา อสสุ โย กามนฺตํ โอสเรยฺย
วชฺชํ นํ ฆุเสยฺย ยวชฺชิวํ ปิณฺฑปาติกา อสสุ โย นิมนฺตํ
สาทิเยยฺย วชฺชํ นํ ฆุเสยฺย ยวชฺชิวํ ปัสสูติกกา อสสุ โย
#๑ ยฺ อิทํ ปาฐทฺวํ น ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ยฺ จสทฺโท น ทิสฺสติ ฯ

คหปติจิวรี สาทิเยยฺย วชฺชํ นํ สุเสยฺย ยาวชีวํ รุกขมูลิกา
อสุสุ โย ฉนฺนํ อุปกจฺเจยฺย วชฺชํ นํ สุเสยฺย ยาวชีวํ
มจฺฉมํลํ น ขาทฺเธยฺย โย มจฺฉมํลํ ขาทฺเธยฺย วชฺชํ นํ
สุเสยฺยยาติ ฯ อลํ เทวทตฺต โย อิจฺฉติ อารญฺณโก โหตุ โย
อิจฺฉติ คามนฺเต วิหฺรตุ โย อิจฺฉติ ปิณฺฑปาติโก โหตุ
โย อิจฺฉติ นิมนฺตํ สาทิยตุ โย อิจฺฉติ ปัสสุฏฺฐิโก โหตุ
โย อิจฺฉติ คหปติจิวรี สาทิยตุ อฏฺฐ มาเส โข มยา เทวทตฺต
รุกขมูลเสนาสนํ อนฺนุณฺดาตํ ติโกฏฺฐิปริสฺสุทฺธํ มจฺฉมํลํ อทิฏฺฐํ
อสุสุตํ อปริสฺสํกิตฺตํ ฯ อถ โข เทวทตฺโต น ภควา อิมานิ
ปฺลจ วตฺถุณี อนฺนุชานาตีติ หฎฺฐโ จ อุกฺคโค สปริโส อฏฺฐายาสนา
ภควนฺตํ อภิวาทฺตฺวา ปทกฺคิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

[๑๘๕] อถ โข เทวทตฺโต สปริโส ราชคหํ ปวิสิตฺวา ปฺลจหิ
วตฺถุณี ชนํ สลฺลยาเปสิ มยํ อวฺวโส สมณฺณํ โคตมํ อุปสํกมิตฺวา
ปฺลจ วตฺถุณี ยาจิมฺหา ภควา ฆนฺเต อนฺนคปริยาเยน
อปฺปิจฺฉสฺส ฯเปฯ วิริยารมฺภสฺส วณฺณวาที อิมานิ ฆนฺเต
ปฺลจ วตฺถุณี อนฺนคปริยาเยน อปฺปิจฺฉตฺยา ฯเปฯ วิริยารมฺภาย
สํวตฺตนฺติ สาธุ ฆนฺเต ภิกฺขุ ยาวชีวํ อารญฺณกา อสุสุ โย คามนฺตํ
โอสเรยฺย วชฺชํ นํ สุเสยฺย ฯเปฯ ยาวชีวํ มจฺฉมํลํ น ขาทฺเธยฺย
โย มจฺฉมํลํ ขาทฺเธยฺย วชฺชํ นํ สุเสยฺยยาติ อิมานิ ปฺลจ
วตฺถุณี สมโณ โคตโม นานฺนุชานาติ เต จ มยํ อิเมหิ ปฺลจหิ

วตฺถุหิ สฺมาทาย วตฺตามาทิ ฯ

[๑๘๖] ตตฺถ เย เต มนุสฺสา อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา ทฺพฺพุทฺธิโน
เต เอวมาหํสู อิม โข สฺมณฺา สกฺยปฺตฺติยา ฐฺตา ๑ สลฺเลขวตฺติโน
สฺมณฺเ ปน โคตโม พาทฺลลโก พาทฺลลทาย เจเตตฺติ ฯ เย
ปนฺ เต มนุสฺสา สทฺธา ปสนฺนา ปณฺฑิตา พุทฺธิมนุโต เต
อฺขฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม เทวทตฺโต ๒ สงฺฆเมทาย
ปรกฺกมิตฺตติ จกฺกเมทายาทิ ฯ อสุสํสู โข ภิกฺขุ เตสํ มนุสฺसानํ
อฺขฺฌายนฺตานํ ชียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ฯ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา
ฯเปฯ เต อฺขฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม เทวทตฺโต
สงฺฆเมทาย ปรกฺกมิตฺตติ จกฺกเมทายาทิ ฯ อถ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมคฺคํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ตฺวํ เทวทตฺต
สงฺฆเมทาย ปรกฺกมิตฺติ จกฺกเมทายาทิ ฯ สจฺจํ ภควาทิ ฯ อถ
เทวทตฺต มา เต รุจฺจิ สงฺฆเมโท ครุโก โข เทวทตฺต
สงฺฆเมโท โย โข เทวทตฺต สฺมคฺคํ ภินฺทติ กปฺปญฺจิตฺกํ ๓
กิพฺพิสํ ปสวติ กปฺปํ นิริยมฺหิ ปจฺจติ โย จ โข เทวทตฺต
ภินฺนํ สงฺฆํ สฺมคฺคํ กโรติ พุรฺหุมนฺฺณํ ปสวติ กปฺปํ สกฺกมฺหิ
โมทติ อถ เทวทตฺต มา เต รุจฺจิ สงฺฆเมโท ครุโก โข
เทวทตฺต สงฺฆเมโทติ ฯ

[๑๘๗] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ปุพฺพณฺุสฺสมํ นีวาเสตฺวา
ปตฺตจิวรมาทาย ราชคฺหํ ปิณฺฑทาย ปาวีสี ฯ อทฺทสา โข เทวทตฺโต
#๑ ม. ย. ฐฺตา ฯ ๒ ม. ย. ภควโต ฯ ๓ ม. ย. กปฺปญฺจิกํ ฯ

อายุสมนฺตํ อานนฺทํ ราชคเห ปิณฺฑทาย จรณฺตํ ทิสฺวาน เยนายสฺมา
อานนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายุสมนฺตํ อานนฺทํ
เอตทโวจ อชฺชตคฺคเทานานํ อาวุโส อานนฺท อณฺฺณเตรว ภควตา
อณฺฺณเตรว ภิกฺขุสงฺฆมา อุโปสถํ กริสฺสามิ สงฺฆมมฺมํ กริสฺสามิตี ฯ
อถโข อายุสฺมา อานนฺโท ราชคเห ปิณฺฑทาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ
ปิณฺฑทปาทปฏิกฺกนฺโต เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวัตฺเตตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทึ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข
อายุสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ อิทานํ ภนฺเต ปุพฺพณฺ्हสมยฺ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย ราชคหํ ปิณฺฑทาย ปาวิสี อทฺทสา
โข มํ ภนฺเต เทวทตฺโต ราชคเห ปิณฺฑทาย จรณฺตํ ทิสฺวาน
เยนานํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ เอตทโวจ อชฺชตคฺคเทานานํ
อาวุโส อานนฺท อณฺฺณเตรว ภควตา อณฺฺณเตรว ภิกฺขุสงฺฆมา
อุโปสถํ กริสฺสามิ สงฺฆมมฺมํ กริสฺสามิตี อชฺช ๑ ภนฺเต เทวทตฺโต
สงฺฆํ ภินฺทิสฺสตีตี ฯ อถโข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ
เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทานเสี

[๑๘๘] สฺกฺริ สาทฺฐนา สาทฺฐ สาทฺฐ ปาเปน ทฺกฺกรํ ฯ

ปาปํ ปาเปน สฺกฺริ ปาปมฺริเยหิ ทฺกฺกรนฺนฺตี ฯ

ทฺตฺยภานฺวารํ นิฏฺฐิตํ ฯ

[๑๘๙] อถโข เทวทตฺโต ตทหุโปสเถ อฏฺฐายาสนา สลากํ
คาหะสี มยฺ อาวุโส สมณฺํ โคตมฺํ อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺจ วตฺถุนิ
#๑ ม. อชฺชตคฺคเ ฯ

เตสฺ นวเกสฺ ภิกขุสฺ การุณณมฺปิ ภวิสฺสติ คจฺฉถ ตฺเมหฺ สารีปฺตฺตา
ปุรา เต ภิกขุ อนนฺทยสฺนํ อาปฺชชนฺตีติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข
สารีปฺตฺตโมคฺค
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา เยน คยาสิสํ เตนฺอุปสงฺกมฺีสุ ฯ

[๑๕๒] เตน โข ปน สมเยน อณฺถตโร ภิกขุ ฆควโต
อวิฑูเร จิโต ไรฺทิตฺโต โหติ ๑ ฯ อถ โข ฆควาตํ ภิกขุํ เอตทวโจ
กิสฺส ตฺวํ ภิกขุ ไรฺทิสฺตีติ ฯ เยปี เต ฆนฺเต ฆควโต อคฺคฺคฺคฺคฺค
สารีปฺตฺตโมคฺค
เทวทตฺตสฺส ฆมฺมํ โรเจนฺตาคีติ ฯ อญฺจานเมตํ ภิกขุ อนวกาโส ยํ
สารีปฺตฺตโมคฺค
สาลีปฺตฺตโมคฺค
คตา ภิกขุสฺสณฺตติยาคีติ ฯ

[๑๕๓] เตน โข ปน สมเยน เทวทตฺโต มหติยา ปริสาย
ปริวฺโต ฆมฺมํ เทเสนฺโต นิสินฺโน โหติ ฯ อทฺทสา โข เทวทตฺโต
สาลีปฺตฺตโมคฺค
ทฺวโร ตว อากจฺฉนฺเต ทิสฺวาน ภิกขุ
อามนฺเตสิ ปสฺสถ ภิกขเว ยาว สุวากฺขาโต มยา ฆมฺโม เยปี
เต สมณฺสฺส โคตมฺสฺส อคฺคฺคฺคฺคฺค สาลีปฺตฺตโมคฺคฺคฺค
มม สณฺตีเก อากจฺฉนฺติ มม ฆมฺมํ โรเจนฺตาคีติ ฯ เอวํ วุตฺเต โกกาลิโก
เทวทตฺตํ เอตทวโจ มา อาวฺโส เทวทตฺตํ สาลีปฺตฺตโมคฺคฺคฺค
#๑ ม. ยู. ฆควโต อวิฑูเร ไรฺทมาโน จิโต โหตีติ ฯ

#๒ ม. ยู. สาลีปฺตฺตโมคฺค
คฺค

วิสุตาสี ปาปิจณา สาริปุตฺตโมคฺคัลลานา ปาปิกานํ อิจฺฉานํ
วสํ คตาคี ฯ อลํ อาวุโส สุวาคตํ เตสํ ยโต เม ฌมมํ
โรเจนฺตฺติ ฯ อถโข เทวทตฺโต อายสฺมุนฺตํ สาริปุตฺตํ อุปทฺตมาสเนน
นิมนฺเตสิ เอหาวุโส สาริปุตฺต อีช นิสีทาหิตี ฯ อลํ
อาวุโสติ โข อายสฺมา สาริปุตฺโต อญฺญตรํ อาสนํ คเหตุวา
เอกมนฺตํ นิสีทิตี ฯ อายสฺมาปิ โข มหาโมคฺคัลลาโน อญฺญตรํ
อาสนํ คเหตุวา เอกมนฺตํ นิสีทิตี ฯ อถโข เทวทตฺโต พหูเทว
รตฺตํ ภิกฺขุ ฌมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมากเปตฺวา สมฺมุเตเชตฺวา
สมฺปหํเสตฺวา อายสฺมุนฺตํ สาริปุตฺตํ อชฺฌเอสิ วิคตถีนมิทฺโธ โข
อาวุโส สาริปุตฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ ปฏฺิภาตฺตํ ตํ อาวุโส สาริปุตฺต
ภิกฺขุณฺํ ฌมฺมิมิ กถา ปิฏฺุจฺจ เม อากิลายติ ตมมํ อายมิตฺตาสามิตี ฯ
เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา สาริปุตฺโต เทวทตฺตสฺส ปจฺจสฺสโสติ ฯ
อถโข เทวทตฺโต จตฺตคฺคณฺํ สงฺฆมาฏฺิํ ปญฺญาเปตฺวา ทกฺขิณฺเณน
ปสฺเสน เสยฺยํ กปฺเปสิ ฯ ตสฺส กิลมนฺตสฺส ๑ มฺภุจฺจสฺสตฺติสฺส อสมฺปชานสฺส
มฺหุตฺตเกเนว นิตฺุทํ ๒ โอกฺกมิมิ ฯ

[๑๕๔] อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต อาเทสนาปาฏฺิหาริยานุสาสนียา
ภิกฺขุ ฌมฺมียา กถาย โอวทิตี อนุสาสิตี ฯ อายสฺมา มหาโมคฺคัลลาโน
อิทฺุธิปาฏฺิหาริยานุสาสนียา ภิกฺขุ ฌมฺมียา กถาย โอวทิตี
อนุสาสิตี ฯ อถโข เตสํ ภิกฺขุณฺํ อายสฺมตา สาริปุตฺเตน
อาเทสนาปาฏฺิหาริยานุสาสนียา อายสฺมตา จ มหาโมคฺคัลลานเณน
#๑ ม. กิลมนฺตสฺส ฯ ๒ ม. ย. นิตฺุทา ฯ

อิทธิปาฏิหาริยานุสาสนิยา โววทิมานานํ อนุสาสियमानานํ วิรัชํ วิตมลํ
ชมมจกฺขุ อุตฺปาที ยงฺกิลฺลิจิ สมฺมทฺยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ ฯ
อถ โข อายสฺมา สาริปฺตฺโต ภิက္ขุ อามนฺเตสิ คจฺฉาม มยฺ อวฺโส
ภควโต สนฺติเก โย ตสฺส ภควโต ธมฺมํ โรเจติ ๑ โส
อากจฺจตฺติ ฯ อถ โข สาริปฺตฺตโมคฺคฺคฺลานา ตานิ ปญฺจ ภิက္ขุสฺตานิ
อาทาย เยน เวฬุวนํ เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ ฯ อถ โข โกกาลีโก
เทวทตฺตํ อฏฺฐาเปสิ อฏฺฐาเจหิ อวฺโส เทวทตฺต นีตา เต
ภิက္ขุ สาริปฺตฺตโมคฺคฺคฺลานเหิ นนฺ ตวฺ อวฺโส เทวทตฺต มยา
วฺตุโต มา อวฺโส เทวทตฺต สาริปฺตฺตโมคฺคฺคฺลานเหิ วิสุสาสิ
ปาปิจฺฉา สาริปฺตฺตโมคฺคฺคฺลานา ปาปิگانํ อิจฺฉานํ วสฺสํ กตฺตาติ ฯ
อถ โข เทวทตฺตสฺส ตตฺถเว อณฺหํ โลหิตํ มฺขโต อุกฺคณฺนิ ฯ

[๑๕๕] อถ โข สาริปฺตฺตโมคฺคฺคฺลานา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺสู ฯ
เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปฺตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ
สาธฺว ฆนฺเต เกทกานฺวตฺตกา ภิက္ขุ ปฺน อุปสมฺปชฺเชยฺยฺนฺติ ฯ
อลํ สาริปฺตฺต มา เต รุจฺจิ เกทกานฺวตฺตกานํ ภิက္ขุณฺ ปฺน
อุปสมฺปทา เตนหิ ตวฺ สาริปฺตฺต เกทกานฺวตฺตเก ภิက္ขุ อุลฺลจฺจยฺ
เทสาเปหิ ถลํ ปน เต สาริปฺตฺต เทวทตฺโต ปฏิปชฺชิตฺติ ฯ
ยถเว ฆนฺเต ภควา พหุเทว รตฺตึ ภิက္ขุ ธมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา
สมาทเปตฺวา สมฺมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา มํ อชฺฌเสติ วิคตฺถินมิตฺุโ
#๑ ม. โรเจสิ ฯ

โฆ สาริปุตฺต ภิกฺขุสงฺโฆ ปฏฺฐิตฺตํ ตํ สาริปุตฺต ภิกฺขุณฺ
ณฺมี กถา ปิฎฺฐิ เม อากิถายติ ตมฺหํ อายมิตฺตํ เอวเมว
โฆ ภนฺเต เทวทตฺโต ปฏฺฐิตฺติ ฯ

[๑๕๖] อถ โฆ ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว
อรณฺยตเน มหาสรี ตํ นาคา อุปนิสฺสาย วิหรีสุ ฯ เต
จ ๑ ตํ สรี โอคาเหตุวา โสณฺทาย ภิสฺมุพาลํ ๒ อพฺพหิตฺวา ๓
สุวิกฺขาลิตํ วิกฺขาเลตฺวา อทุกทมํ สงฺขาทิตฺวา อชฺโฆหรนฺติ ฯ เตสํ ตํ
วณฺณาย เจว โหติ พลาย จ ฯ น จ ตโตนิทานํ มรณฺ วา นิกจฺจนฺติ
มรณฺมตฺตํ วา ทุกฺขํ ฯ เตสํเยว โฆ ปน ภิกฺขเว มหานาคานํ
อนุสิกฺขมานา ตฺรณฺา นาคา ๔ ภิกฺจฺฉาปา เต ตํ สรี โอคาเหตุวา
โสณฺทาย ภิสฺมุพาลํ อพฺพหิตฺวา น สุวิกฺขาลิตํ วิกฺขาเลตฺวา
สททุกทมํ สงฺขาทิตฺวา อชฺโฆหรนฺติ ฯ เตสํ ตํ เนว วณฺณาย
โหติ น พลาย ฯ ตโตนิทานํ จ มรณฺ วา นิกจฺจนฺติ มรณฺมตฺตํ
วา ทุกฺขํ เอวเมว โฆ ภิกฺขเว เทวทตฺโต มมานุกฺพํ กปฺโณ
มริสฺสตีติ ฯ

[๑๕๗] มหาวราหสฺส มหี วิกฺพฺพโต

ภิสฺ ฆสฺมานสฺส ๕ นทิสฺ ๕ ชคฺโค

#๑ ม. ย. จสทโท นตฺถิ ๒ ม. ย. ภิสฺมุพาลํ ๑ ๓ ม. อพฺพหิตฺวา ๑ ย. อพฺพหิตฺวา ๑

#๔ ม. ย. อยํ ปาโจ นตฺถิ ๑ ๕ ย. ฆสฺมานสฺส ๑

ภิงโกว ปงกั อภิกฤษยิตวา

มมานุกุพพิ กปโณ มริสฺสตีติ ฯ

[๑๕๘] อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทูเตยฺย
คณฺตุมรหติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ ฯ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โสตา จ โหติ
สาวเตา จ อุกฺคเหตา จ ฐาเรตา จ วิญฺญาตา จ วิญฺญาเปตา จ
กุสโล จ สหิตาสหิตสฺส โน จ กลหการโก อิเมหิ โข
ภิกฺขเว อฏฺฐหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทูเตยฺย คณฺตุมรหติ ฯ

[๑๕๙] อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต สาริปฺตุโต ทูเตยฺย
คณฺตุมรหติ ฯ กตเมหิ อฏฺฐหิ ฯ อธิ ภิกฺขเว สาริปฺตุโต โสตา
จ โหติ สาวเตา จ อุกฺคเหตา จ ฐาเรตา จ วิญฺญาตา
จ วิญฺญาเปตา จ กุสโล จ สหิตาสหิตสฺส โน จ กลหการโก
อิเมหิ โข ภิกฺขเว อฏฺฐหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคโต สาริปฺตุโต ทูเตยฺย
คณฺตุมรหตีติ ฯ

[๔๐๐] โย เว น พุยฺยชติ ๑ ปตฺวา ปริสฺ อุกฺควาทินิ

น จ หาเปติ วจัน น จ ฉาเทติ สาสัน

อสนฺทิตฺโธ จ อุกฺขาติ ปุจฺฉิตฺโต น จ กุปฺปติ ๒

สเว ตาทิสโก ภิกฺขุ ทูเตยฺย คณฺตุมรหตีติ ฯ

[๔๐๑] อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อสทฺฐมฺเมหิ อภิกฺภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต
เทวทฺตุโต อาปายิกโก เนรยิกโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโจ ฯ กตเมหิ
#๑ ม. พุยฺยชติ ฯ ย. วุยฺยชติ ฯ ๒ ม. ย. ปุจฺฉิตฺโต จ น กุปฺปติ ฯ

อฏฺฐหิ ฯ ลาเภณ ภิกฺขเว อภิกฺขโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต
อาปาโยโก เนรโยโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโญ อลาเภณ ภิกฺขเว
ฯเปฯ ยเสณ ภิกฺขเว ฯเปฯ อยเสณ ภิกฺขเว ฯเปฯ สกฺกาเรณ
ภิกฺขเว ฯเปฯ อสกฺกาเรณ ภิกฺขเว ฯเปฯ ปาปิจฺจตตาย ภิกฺขเว
ฯเปฯ ปาปมิตฺตตตาย ภิกฺขเว อภิกฺขโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต
อาปาโยโก เนรโยโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโญ อิมหิ โข ภิกฺขเว
อฏฺฐหิ อสทฺธมฺเมหิ อภิกฺขโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทตฺโต อาปาโยโก
เนรโยโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโญ ฯ สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฺบุปฺพนํ
ลาภํ อภิกฺขุຍ อภิกฺขุຍ วิหเรຍ อฺบุปฺพนํ อลาภํ ฯเปฯ
อฺบุปฺพนํ ยสํ อฺบุปฺพนํ อยสํ อฺบุปฺพนํ สกฺกาโร อฺบุปฺพนํ
อสกฺกาโร อฺบุปฺพนํ ปาปิจฺจตํ ฯเปฯ อฺบุปฺพนํ ปาปมิตฺตตํ อภิกฺขุຍ
อภิกฺขุຍ วิหเรຍ กณฺจ ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจ อฺบุปฺพนํ
ลาภํ อภิกฺขุຍ อภิกฺขุຍ วิหเรຍ อฺบุปฺพนํ อลาภํ ฯเปฯ
อฺบุปฺพนํ ยสํ อฺบุปฺพนํ อยสํ อฺบุปฺพนํ สกฺกาโร อฺบุปฺพนํ อสกฺกาโร
อฺบุปฺพนํ ปาปิจฺจตํ ฯเปฯ อฺบุปฺพนํ ปาปมิตฺตตํ อภิกฺขุຍ อภิกฺขุຍ
วิหเรຍ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว อฺบุปฺพนํ ลาภํ อนภิกฺขุຍ วิหโรโต
อฺบุปฺพชฺเชยฺยฺ อาสวา วิฆาตปริพาหา อฺบุปฺพนํ ลาภํ อภิกฺขุຍ
อภิกฺขุຍ วิหโรโต เอวํส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ
ยํ หิสฺส ภิกฺขเว อฺบุปฺพนํ อลาภํ ฯเปฯ อฺบุปฺพนํ ยสํ อฺบุปฺพนํ
อยสํ อฺบุปฺพนํ สกฺกาโร อฺบุปฺพนํ อสกฺกาโร อฺบุปฺพนํ ปาปิจฺจตํ
#๑ ม. กถณฺจ ฯ ยฺยฺ กิณฺจ ฯ

ฯเปฯ อุปนฺนํ ปาปมิตฺตํ อนภิกฺขุญฺ วิหฺรโต อุปนฺนํ
อาสวา วิฆาตปริพาหา ฯเปฯ อุปนฺนํ ปาปมิตฺตํ อภิกฺขุญฺ
อภิกฺขุญฺ วิหฺรโต เอวํส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น
โหนติ อิมํ ๑ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ อุปนฺนํ
ลาภํ อภิกฺขุญฺ อภิกฺขุญฺ วิหเรญฺ อุปนฺนํ อลาภํ ฯเปฯ๑
อุปนฺนํ ยสํ อุปนฺนํ อยสํ อุปนฺนํ สกฺกาโร อุปนฺนํ อสกฺกาโร
อุปนฺนํ ปาปิจฺจตํ ฯเปฯ อุปนฺนํ ปาปมิตฺตํ อภิกฺขุญฺ อภิกฺขุญฺ
วิหเรญฺ ฯ ตสฺมาติห ภิกฺขเว อุปนฺนํ ลาภํ อภิกฺขุญฺ อภิกฺขุญฺ
วิหริสฺสาม ฯ อุปนฺนํ อลาภํ ฯเปฯ อุปนฺนํ ยสํ อุปนฺนํ อยสํ
อุปนฺนํ สกฺกาโร อุปนฺนํ อสกฺกาโร อุปนฺนํ ปาปิจฺจตํ ฯเปฯ
อุปนฺนํ ปาปมิตฺตํ อภิกฺขุญฺ อภิกฺขุญฺ วิหริสฺสามาติ เอวณฺหิ
โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๔๐๒] ตีหิ ภิกฺขเว อสทฺฐมฺเมหิ อภิกฺขุโต ปริยาทินฺนจิตฺโต
เทวทฺตโต อาปายิกอ เนรยิกอ กปฺปญฺโจ อเตกฺจโน ฯ กตเมหิ
ตีหิ ฯ ปาปิจฺจตา ปาปมิตฺตตา โอรมตฺตเกน วิเสสชาติคเมน
อนฺตรา โวसानํ อาปาทิ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ อสทฺฐมฺเมหิ
อภิกฺขุโต ปริยาทินฺนจิตฺโต เทวทฺตโต อาปายิกอ เนรยิกอ
กปฺปญฺโจติ ๒ ฯ

[๔๐๓] มา ชาตุ โกจิ โลกสฺมี ปาปิจฺจโน อุปนฺนชถ ๓
#๑ ม. อิทํ โข ฯ ๒ ม. ย. กปฺปญฺโจ อเตกฺจโนติ ฯ ๓ ม. ย. อุปนฺนชถ ฯ

คทิมินาปี ชานาถ ปาปิจฺจนัน ยถา คติ ฯ
ปณฺฑิตโตติ สมณฺณาโต ภาวิตฺตโตติ สมฺมโต
ชลํ วยสสา อฏฺฐา เทวทตฺโตติ เม สุตํ ฯ
โส ปมาทํ อนฺจฺฉโน อาสชฺช นํ ตถาคตํ
อวิจฺฉินฺรยํ ปตฺโต จตฺตทวารํ ภยานกํ ฯ
อฏฺฐสฺส หิ โย ทฺพเถ ๑ ปาปกมฺมํ อฏฺฐทโต
ตเมว ปาปํ ผุสฺติ ทฺฐจฺจิตฺตํ อนาทรํ ฯ
สมฺมทํ วิสกฺมฺเภน โย มณฺเวยย ปทฺฐิตํ
น โส เตน ปทฺฐเสยฺย เกสฺมา ๒ หิ อุทธี มหา
เอวเมว ตถาคตํ โย วาเทนฺอุปหีสฺติ
สมคตํ ๓ สนนฺตจฺจิตฺตํ วาโท ตมฺหิ น รุหฺติ ฯ
คาทิตํ มิตฺตํ กุพฺเพถ ตถจฺ เสเวยฺย ๔ ปณฺฑิตโต
ยสฺส มคฺคานุโล ภิกฺขุ ขยํ ทฺถชฺส ปาปฺณฺเตติ ฯ

[๔๐๔] อถ โข อายสฺมา อุปาติ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีหิ ฯ เอกมฺนฺตํ
นินฺนโน โข อายสฺมา อุปาติ ภควนฺตํ เอตทโวจฺ สงฺฆราชา
สงฺฆราชาธิ ฆนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา นฺ โข ฆนฺเต สงฺฆราชา
โหติ โน จ สงฺฆเถโท กิตฺตาวตา จ ปนฺ สงฺฆราชา เจว
#๑ ย. ทฺพโร ฯ ๒ ย. ภสฺมา ฯ ๓ ม. สมคคตํ ฯ ย. สมฺมคตํ ฯ
#๔ ม. ย. เสเวถ ฯ

โหติ สงฺฆเภท จาติ ฯ เอกโต อุปาลี เอโก โหติ เอกโต
เทว จตุตฺโถ อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ อัย ฌมฺโม อัย
วินโย อิทํ สตฺถุสสาสนํ อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ เอวมฺปิ
โฆ อุปาลี สงฺฆราชา โหติ โน จ สงฺฆเภท ฯ เอกโต อุปาลี
เทว โหนฺติ เอกโต เทว ปญฺจโม อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ
อัย ฌมฺโม อัย วินโย อิทํ สตฺถุสสาสนํ อิมํ คณฺหถ อิมํ
โรเจถาติ เอวมฺปิ โฆ อุปาลี สงฺฆราชา โหติ โน จ สงฺฆเภท ฯ
เอกโต อุปาลี เทว โหนฺติ เอกโต ตโย ฉฺฉฺโจ อนุสฺสาเวติ
สลากํ คาเหตุ อัย ฌมฺโม อัย วินโย อิทํ สตฺถุสสาสนํ
อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ เอวมฺปิ โฆ อุปาลี สงฺฆราชา
โหติ โน จ สงฺฆเภท ฯ เอกโต อุปาลี ตโย โหนฺติ
เอกโต ตโย สตฺตโม อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ อัย ฌมฺโม
อัย วินโย อิทํ สตฺถุสสาสนํ อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ
เอวมฺปิ โฆ อุปาลี สงฺฆราชา โหติ โน จ สงฺฆเภท ฯ เอกโต
อุปาลี ตโย โหนฺติ เอกโต จตฺตารो อญฺจโม อนุสฺสาเวติ
สลากํ คาเหตุ อัย ฌมฺโม อัย วินโย อิทํ สตฺถุสสาสนํ
อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ เอวมฺปิ โฆ อุปาลี สงฺฆราชา
โหติ โน จ สงฺฆเภท ฯ เอกโต อุปาลี จตฺตารो โหนฺติ
เอกโต จตฺตารो นวโม อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ อัย
ฌมฺโม อัย วินโย อิทํ สตฺถุสสาสนํ อิมํ คณฺหถ อิมํ

โรเจถาติ เอวมปิ ๑ โข อุปาลี สงฺฆราชา เจว โหติ สงฺฆเภท
จ ฯ นวณฺเณ วา อุปาลี อติเรกนวณฺเณ วา สงฺฆราชา เจว โหติ
สงฺฆเภท จ ฯ น โข อุปาลี ภิกฺขุณี สงฺฆํ ภินฺหติ อปีจ
เภทาย ปรกฺกมตี ฯ น สิกฺขมานา สงฺฆํ ภินฺหติ น สามเณโร
สงฺฆํ ภินฺหติ น สามเณรี สงฺฆํ ภินฺหติ น อุปาสโก สงฺฆํ
ภินฺหติ น อุปาสิกา สงฺฆํ ภินฺหติ อปีจ เกทาย ปรกฺกมตี ฯ
ภิกฺขุ โข ๒ อุปาลี ปกตตุโต สมานสฺวาสโก สมานสีมายฺ จีโต
สงฺฆํ ภินฺหตีตี ฯ

[๔๐๕] สงฺฆเภท สงฺฆเภทตี ฆนฺเต วุจฺจตี กิตฺตาวตา
นุ โข ฆนฺเต สงฺโฆ ภินฺโน โหตีตี ฯ อธิฐปาตี ๓ ภิกฺขุ อธมฺม
ธมฺโมติ ทีเปฺนตี ธมฺมํ อธมฺโมติ ทีเปฺนตี อวินยํ วินโยติ
ทีเปฺนตี วินยํ อวินโยติ ทีเปฺนตี ภาสิตี อลปีตี ตถาคเตน
ภาสิตี ลปีตี ตถาคเตนาตี ทีเปฺนตี ภาสิตี ลปีตี ตถาคเตน
ภาสิตี อลปีตี ตถาคเตนาตี ทีเปฺนตี อนาจิณฺณํ ตถาคเตน
อาจิณฺณํ ตถาคเตนาตี ทีเปฺนตี อาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ
ตถาคเตนาตี ทีเปฺนตี อปฺปญฺยตุตฺ ๔ ตถาคเตน ปญฺยตุตฺ
ตถาคเตนาตี ทีเปฺนตี ปญฺยตุตฺ ตถาคเตน อปฺปญฺยตุตฺ ๔
ตถาคเตนาตี ทีเปฺนตี อนาปฺตตี อาปฺตตีตี ทีเปฺนตี อาปฺตตี
อนาปฺตตีตี ทีเปฺนตี ลหุกํ อาปฺตตี กรุกา อาปฺตตีตี ทีเปฺนตี
ครุกํ อาปฺตตี ลหุกา อาปฺตตีตี ทีเปฺนตี สาวเสสํ อาปฺตตี
#๑ ยฺ. เอวํ โข ฯ ๒ ม. โขสทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ยฺ. อธิฐปาตี ฯ ๔ ม. ยฺ. อปฺปญฺยตุตฺ ฯ

อนวเสสา อาปตฺตีติ ที่เปฺนฺติ อนวเสสํ อาปตฺตี สวเสสา
อาปตฺตีติ ที่เปฺนฺติ ทฏฺฐลํ อาปตฺตี อทฏฺฐลฺลา อาปตฺตีติ
ที่เปฺนฺติ อทฏฺฐลํ อาปตฺตี ทฏฺฐลฺลา อาปตฺตีติ ที่เปฺนฺติ เต
อิเมหิ อฏฺฐารสหิ วตฺถุหิ อปกสฺสนฺติ ๑ อวปกาสนฺติ อาเวณิกํ
อุโปสถํ ๒ กโรนฺติ อาเวณิกํ ปวารณํ กโรนฺติ อาเวณิกํ
สงฺฆมมํ กโรนฺติ เอตฺตาวตา โข อุปาลี สงฺโฆ ภินฺโน โหตีติ ฯ

[๔๐๖] สงฺฆสามคฺคี สงฺฆสามคฺคีติ ฆนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา
นฺ โข ฆนฺเต สงฺโฆ สมคฺโค โหตีติ ฯ อิฐฺपालิ ภิกฺขุ อธมฺมํ
อธมฺโมติ ที่เปฺนฺติ ฐมฺมํ ฐมฺโมติ ที่เปฺนฺติ อวินยํ อวินโยติ
ที่เปฺนฺติ วินยํ วินโยติ ที่เปฺนฺติ อภาสิตํ อลปีตํ ตถาคเตน
อภาสิตํ อลปีตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ ภาสิตํ ลปีตํ ตถาคเตน
ภาสิตํ ลปีตํ ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ อปฺปญฺยตฺตํ ตถาคเตน อปฺปญฺยตฺตํ
ตถาคเตนาติ ที่เปฺนฺติ ปญฺยตฺตํ ตถาคเตน ปญฺยตฺตํ ตถาคเตนาติ
ที่เปฺนฺติ อนาปตฺตี อนาปตฺตีติ ที่เปฺนฺติ อาปตฺตี อาปตฺตีติ
ที่เปฺนฺติ ลหุกํ อาปตฺตี ลหุกา อาปตฺตีติ ที่เปฺนฺติ ฐรฺกํ
อาปตฺตี ฐรฺกา อาปตฺตีติ ที่เปฺนฺติ สวเสสํ อาปตฺตี สวเสสา
อาปตฺตีติ ที่เปฺนฺติ อนวเสสํ อาปตฺตี อนวเสสา อาปตฺตีติ
#๑ ยฺ. อวปกาสนฺติ ฯ ๒ ยฺ. อาเวณิอุโปสถํ ฯ ม. อาเวณิ อุโปสถํ ฯ

ทีเปนติ ทฎฐลล อปตตี ทฎฐลลา อปตตีติ ทีเปนติ อทฎฐลล
อปตตี อทฎฐลลา อปตตีติ ทีเปนติ เต อิเมหิ อฎฐารสหิ
วตฎฐหิ น อปกสสนติ น อวปกาสนติ น อาเวณิกั อโปสถั
กโรนติ น อาเวณิกั ปวารณั กโรนติ น อาเวณิกั สงฆมมมั
กโรนติ เขตตาวตา โข อุปาลี สงโฆ สมคโค โหตีติ ฯ

[๔๐๗] สมคัคั ปน ฆนเต สงฆั ฆินทิตฺวา กั โส ปสวตีติ ฯ
สมคัคั โข อุปาลี สงฆั ฆินทิตฺวา กปฺปฎฺฐิติกั กิพฺพิสั ปสวติ
กปฺปึ นีรยฺมหิ ปจฺจตีติ ฯ

[๔๐๘] อาปายิกอ เนรยโก กปฺปฎฺฐโจ สงฆเกทโก
วคฺครโต อฆมฺมฎฺฐโจ โยคกฺเขมา ปรัสตี ฯ
สงฆั สมคัคั ฆินทิตฺวา กปฺปึ นีรยฺมหิ ปจฺจตีติ ฯ

[๔๐๙] ฆินนั ปน ฆนเต สงฆั สมคัคั กตฺวา กั โส ปสวตีติ ฯ
ฆินนั โข อุปาลี สงฆั สมคัคั กตฺวา พุรหฺมปฺปลุณฺณั ปสวติ กปฺปึ
สคฺคฺมหิ โมทตีติ ฯ

[๔๑๐] สฺขา สงฆสฺส สามคฺคี สมคฺคานณฺจฺนคฺคโห
สมคฺครโต ฆมฺมฎฺฐโจ โยคกฺเขมา น รัสตี ฯ
สงฆั สมคัคั กตฺวาน กปฺปึ สคฺคฺมหิ โมทตีติ ฯ

[๔๑๑] สฺยิยา นุ โข ฆนเต สงฆเกทโก อาปายิกอ เนรยโก
กปฺปฎฺฐโจ อเตกฺจฺจโรติ ฯ สฺยิยา อุปาลี สงฆเกทโก อาปายิกอ
เนรยโก กปฺปฎฺฐโจ อเตกฺจฺจโรติ ฯ สฺยิยา นุ โข ๑ ปน ฆนเต
#๑ ม. ย. นุ โขสทฺโท นตฺถิ ฯ

สงฆเภทโก น อาปายิโก น เนรยิโก น กปฺปญฺโจ น อเตกฺจฺโจติ ฯ
ลียา อุปาลี สงฆเภทโก น อาปายิโก น เนรยิโก น กปฺปญฺโจ
น อเตกฺจฺโจติ ฯ กตโม ปน ฆนฺเต สงฆเภทโก อาปายิโก
เนรยิโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโจติ ฯ อธิฐฺปาลี ภิกฺขุ อธมฺมํ ชมฺโมติ
ทีเปติ ตสฺมี อธมฺมทิกฺขุจฺจि เกเท อธมฺมทิกฺขุจฺจि วินิชาย ทิกฺขุจฺจि
วินิชาย ขนฺตี วินิชาย รุจฺจि วินิชาย ภาวํ อนุสฺสาเวติ สลากํ
คาเหตุ อัย ชมฺโม อัย วินโย อิทํ สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ อยมฺปิ โข อุปาลี สงฆเภทโก
อาปายิโก เนรยิโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโจติ ฯ ปฺน จปฺริ อุปาลี
ภิกฺขุ อธมฺมํ ชมฺโมติ ทีเปติ ตสฺมี อธมฺมทิกฺขุจฺจิ เกเท
ธมฺมทิกฺขุจฺจิ วินิชาย ทิกฺขุจฺจิ วินิชาย ขนฺตี วินิชาย รุจฺจิ วินิชาย
ภาวํ อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ อัย ชมฺโม อัย วินโย
อิทํ สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ อยมฺปิ โข
อุปาลี สงฆเภทโก อาปายิโก เนรยิโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโจติ ฯ
ปฺน จปฺริ อุปาลี ภิกฺขุ อธมฺมํ ชมฺโมติ ทีเปติ ตสฺมี
อธมฺมทิกฺขุจฺจิ เกเท เวมติโก วินิชาย ทิกฺขุจฺจิ วินิชาย ขนฺตี วินิชาย
รุจฺจิ วินิชาย ภาวํ อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ อัย ชมฺโม อัย
วินโย อิทํ สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ อยมฺปิ
โข อุปาลี สงฆเภทโก อาปายิโก เนรยิโก กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโจติ ฯ
ปฺน จปฺริ อุปาลี ภิกฺขุ อธมฺมํ ชมฺโมติ ทีเปติ ตสฺมี ธมฺมทิกฺขุจฺจิ

เกเท อชมฺมทิกฺขิ ๗เปฯ ตสฺมี ชมฺมทิกฺขิ เกเท เวมตฺติโก ๗เปฯ
ตสฺมี เวมตฺติโก เกเท อชมฺมทิกฺขิ ตสฺมี เวมตฺติโก เกเท
ชมฺมทิกฺขิ ตสฺมี เวมตฺติโก เกเท เวมตฺติโก วินิชาย ทิกฺขี
วินิชาย ขนฺตี วินิชาย รุจี วินิชาย ภาวํ อนุสฺสาเวติ สลากํ
คาเหตุ อัย ชฺโม อัย วินโย อิทํ สตฺถุสฺสาสนํ อิมํ
คณฺหฬ อิมํ โรเจถาติ อยมฺปิ โข อุปาติ สงฺฆเกทโก
อาปาโยโก เนรโยโก กปฺปญฺโจ อตฺถกฺโข ๗ ปฺน จปรํ อุปาติ
ภิกฺขุ ชมฺมํ อชฺมฺโมติ ทิเปติ ๗เปฯ อวินยํ วินโยติ ทิเปติ
วินยํ อวินโยติ ทิเปติ อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตน ภาสิตํ
ลปิตํ ตถาคเตนาติ ทิเปติ ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตน อภาสิตํ
อลปิตํ ตถาคเตนาติ ทิเปติ อนาจิณฺณํ ตถาคเตน อาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ ทิเปติ อาจิณฺณํ ตถาคเตน อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ
ทิเปติ อปฺปญฺจตุตฺตํ ตถาคเตน ปญฺจตุตฺตํ ตถาคเตนาติ ทิเปติ
ปญฺจตุตฺตํ ตถาคเตน อปฺปญฺจตุตฺตํ ตถาคเตนาติ ทิเปติ อนาปตฺตี
อาปตฺตีติ ทิเปติ อาปตฺตี อนาปตฺตีติ ทิเปติ ลหุกํ อาปตฺตี
ครุกา อาปตฺตีติ ทิเปติ ครุกํ อาปตฺตี ลหูกา อาปตฺตีติ ทิเปติ
สาวเสถํ อาปตฺตี อนวเสธา อาปตฺตีติ ทิเปติ อนวเสถํ
อาปตฺตี สาวเสธา อาปตฺตีติ ทิเปติ ทฺถุจฺจุลฺลํ อาปตฺตี อทฺถุจฺจุลฺลา
อาปตฺตีติ ทิเปติ อทฺถุจฺจุลฺลํ อาปตฺตี ทฺถุจฺจุลฺลา อาปตฺตีติ ทิเปติ
ตสฺมี อชมฺมทิกฺขิ เกเท อชมฺมทิกฺขิ ตสฺมี อชมฺมทิกฺขิ เกเท

ชมฺมทิกฺขจฺจิ ตสฺมี อชฺมฺมทิกฺขจฺจิ เกเท เวตติโก ตสฺมี ชมฺมทิกฺขจฺจิ
เกเท อชฺมฺมทิกฺขจฺจิ ตสฺมี ชมฺมทิกฺขจฺจิ เกเท เวตติโก ตสฺมี
เวตติโก เกเท อชฺมฺมทิกฺขจฺจิ ตสฺมี เวตติโก เกเท ชมฺมทิกฺขจฺจิ
ตสฺมี เวตติโก เกเท เวตติโก วินิชาย ทิกฺขจฺจิ วินิชาย ขนฺตี
วินิชาย รุจี วินิชาย ภาวํ อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ อัย
ชฺมโม อัย วินโย อิทํ สตฺตฺตฺตฺตฺตํ อิมํ คณฺหถ อิมํ
โรเจถาติ อยมฺปิ โข อุปาติ สงฺฆเกทโก อาปาโยโก เนรโยโก
กปฺปญฺโจ อเตกฺจฺโจติ ฯ

[๔๑๒] กตโม ปน ฆนฺเต สงฺฆเกทโก น อาปาโยโก น
เนรโยโก น กปฺปญฺโจ น อเตกฺจฺโจติ ฯ อธิฐปาติ ภิกฺขุ อชฺมมํ
ชฺมโมติ ทีเปติ ตสฺมี ชมฺมทิกฺขจฺจิ เกเท ชมฺมทิกฺขจฺจิ อวินิชาย
ทิกฺขจฺจิ อวินิชาย ขนฺตี อวินิชาย รุจี อวินิชาย ภาวํ อนุสฺสาเวติ
สลากํ คาเหตุ อัย ชฺมโม อัย วินโย อิทํ สตฺตฺตฺตฺตํ
อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ อยมฺปิ โข อุปาติ สงฺฆเกทโก
น อาปาโยโก น เนรโยโก น กปฺปญฺโจ น อเตกฺจฺโจติ ฯ ปฺน
จปฺริ อุปาติ ภิกฺขุ ชมฺมํ อชฺมโมติ ทีเปติ ฯเปฯ ทฺตฺตฺตฺตฺตํ
อาปคฺตี อทฺตฺตฺตฺตฺตํ อาปคฺตีติ ทีเปติ ตสฺมี ชมฺมทิกฺขจฺจิ เกเท
ชมฺมทิกฺขจฺจิ อวินิชาย ทิกฺขจฺจิ อวินิชาย ขนฺตี อวินิชาย รุจี อวินิชาย
ภาวํ อนุสฺสาเวติ สลากํ คาเหตุ อัย ชฺมโม อัย วินโย
อิทํ สตฺตฺตฺตฺตํ อิมํ คณฺหถ อิมํ โรเจถาติ อยมฺปิ

โฆ อุปาลี สงฆเภทโก น อาปายิโก น เนรยิโก น กปฺปฏุโฆ
น อเตกัจฺโฆติ ฯ

ตติยภาณวาริ นิกฺขิตฺติ

สงฆเภทกฺขนุชกั นิกฺขิตฺติ สตุตฺตมํ ฯ

ตสฺสุทฺตทานิ

[๔๑๓] อนุปิเย อภิญญาตา สุขุมมาโล น อิจฺฉติ

กสา วปา อตินินฺเน นินฺททา ลาเว จ อุพฺพเห

ปฺลฺลชฺมทฺทปฺลาลณฺจ กุสโสมฺพนินฺหเร ๑

อายตีปิ น ชียติ ปิตโร จ ปิตามหา

ภทฺทีโย อนุรฺรทฺโฆ จ อานนฺโท ภคฺคฺ กิมิโล

สภฺยมาโน ว โกสมฺพิ ๒ ปรีหยาถิ กกฺกฺเชน จ

ปกาสฺสตี ปิตฺโน จ ปฺริเส เสลา นาพาคิริ ๓

ติกฺปณฺจ ครุโก โฆ ภินฺที อุตฺตจฺเจน จ

ตโย อฏฺฐ ปฺน ตินฺนิ ราชฺเภทา สียา นฺ โฆติ ฯ

#๑ ยฺ ... โอปฺนินฺหเร ฯ ๒ ม. ยฺ ... จ โกสมฺพิ ฯ ๓ ม. ปฺริเส สิลิํ นาราคิริ ฯ

#ยฺ. ปฺริเสน นาพาคิริ ฯ

วตตกขนุรกกั

[๔๑๔] เตน สมเยน พุทุโธ ภควา สาวตถึยั วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกิสฺส อารามे ๑ เตน โข ปน สมเยน อากนฺตกา
ภิกขุ สตฺปาหนาปิ อารามั ปวิสฺสนฺติ นตฺตปคฺคหิตาปิ อารามั
ปวิสฺสนฺติ โอคฺคณฺจิตาปิ อารามั ปวิสฺสนฺติ สีเสปิ จีวรึ กริตฺวา
อารามั ปวิสฺสนฺติ ปานีเยนปิ ปาทะ โชรฺวณฺติ วุฑฺฒตเรปิ
อวาสิเก ภิกขุ น อภิวาเทณฺติ นปิ ๑ เสนาสนั ปุจฺจนฺติ ๑
อณฺตโรปิ อากนฺตโก ภิกขุ อนชฺฌาวุตฺถั วิหารึ ฌณฺฑิกั อุกฺขมาญฺเฏตฺวา
กวางฺภู ปณฺนามตฺวา สหสา ปาวิสิ ๑ ตสฺส อฺปรปิฏฺจิติ อหิ
ขนฺเช ปปติ ๑ โส ภิกฺขุ วิสฺสรมกาสิ ๑ ภิกขุ อฺปชาวิทฺวา
ตั ภิกขุ เอตทโวจฺจุ กิสฺส ตฺว อวฺโส วิสฺสรมกาสิตี ๑
อถ โข โส ภิกขุ ภิกขุณฺเณ เอตมตฺถั อโรเจสิ ๑ เย เต ภิกขุ
อฺปปีจฺณา ๑เป๑ เต อชฺฌายณฺติ จิยณฺติ วิปาเจณฺติ กถึ หิ นาม
อากนฺตกา ภิกขุ สตฺปาหนาปิ อารามั ปวิสฺสฺสนฺติ นตฺตปคฺคหิตาปิ
อารามั ปวิสฺสฺสนฺติ โอคฺคณฺจิตาปิ อารามั ปวิสฺสฺสนฺติ สีเสปิ
จีวรึ กริตฺวา อารามั ปวิสฺสฺสนฺติ ปานีเยนปิ ปาทะ โชรฺวิสฺสฺสนฺติ
วุฑฺฒตเรปิ อวาสิเก ภิกขุ น อภิวาทิสฺสนฺติ นปิ เสนาสนั
ปุจฺจิสฺสฺสนฺตีตี ๑ อถ โข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถั อโรเจสิ ๑เป๑
#๑ ย. รา. ปีสทฺโท น ปณฺณายติ ๑

สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อคฺคนฺตกา ภิกฺขุ สอฺปาหฺนปิ อารามํ
ปวิสนฺติ ฉตฺตปคฺคหิตาปี อารามํ ปวิสนฺติ โอคุณฺจิตาปี อารามํ
ปวิสนฺติ สีเสปี จิวฺรํ กริตฺวา อารามํ ปวิสนฺติ ปานีเยนปี ปาเท
โชรฺวนฺติ วุฑฺฒตเรปี อวาสิเก ภิกฺขุ น อภิวาเทนฺติ นปี เสนาสนํ
ปฺจุฉนฺตํ ๗ สจฺจํ ภควาติ ๗ วิกรหิ พุทฺโธ ภควา กถํ หิ
นาม ภิกฺขเว อคฺคนฺตกา ภิกฺขุ สอฺปาหฺนปิ อารามํ ปวิสฺสสนฺติ
ฉตฺตปคฺคหิตาปี อารามํ ปวิสฺสสนฺติ โอคุณฺจิตาปี อารามํ
ปวิสฺสสนฺติ สีเสปี จิวฺรํ กริตฺวา อารามํ ปวิสฺสสนฺติ ปานีเยนปี
ปาเท โชรฺวิสฺสสนฺติ วุฑฺฒตเรปี อวาสิเก ภิกฺขุ น อภิวาเทสฺสนฺติ
นปี เสนาสนํ ปฺจุฉนฺตํ เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา
ปสาทาย ๗เป๗ วิกรหิตฺวา ฌมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
เตนหิ ภิกฺขเว อคฺคนฺตกาณํ ภิกฺขุณํ วตฺตํ ปณฺณเปสฺสามิ ยถา
อคฺคนฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สมฺมา ๑ วตฺติตพฺพํ ๗

[๔๑๕] อคฺคนฺตเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อิทานิ อารามํ ปวิสฺสสามิตี
อฺปาหฺนา โอมุณฺจิตฺวา นิจํ กตฺวา ปปฺโปญฺเฑตฺวา ๒ คเหตุวา ฉตฺตํ
อปฺนาเมตฺวา สีลํ วิวริตฺวา สีเส ๓ จิวฺรํ ขนฺเช กริตฺวา สาธุกํ
อฺตรมาเนน อาราโม ปวิสฺสพฺโพ อารามํ ปวิสนฺเตน สลฺลทฺตเขตพฺพํ
#๑ ยฺ. อัย สทฺโท นตฺถิ ๗ ๒ ม. ปปฺโปญฺเฑตฺวา ๗ ยฺ. ปปฺโปเจตฺวา ๗
#๓ ยฺ. สีเสติ ปาโจ น ทิสฺสติ ๗

กตฺถ อวาสิกา ภิกฺขุ ปฏิกกมฺมตีติ ยตฺถ อวาสิกา ภิกฺขุ
ปฏิกกมฺมตีติ อุปฺภูจฺจานสาลาโย วา มณฺฑปเป วา รุกฺขมฺมูเล วา
ตตฺถ คนฺตุวา เอกมฺนตฺ ปตฺโต นิกฺขิปิตฺพุโป เอกมฺนตฺ จีวรํ
นิกฺขิปิตฺพุพฺ ปรฺฐูปํ อาสนํ คเหตุวา นิสิตฺตพุพฺ ปานีโย
ปฺจฺฉิตฺตพุพฺ ปรฺโฆชนีโย ปฺจฺฉิตฺตพุพฺ กตฺมํ ปานีโย กตฺมํ
ปรฺโฆชนียนฺตีติ สเจ ปานีเยน อตฺถโถ โหตี ปานีโย คเหตุวา ปาตพุพฺ
สเจ ปรฺโฆชนีเยน อตฺถโถ โหตี ปรฺโฆชนีโย คเหตุวา ปาธา
โรวิทฺตพุพา ปาเท โรวณฺเตน เอเกน หตฺถเณน อุตฺถํ อาสิณฺจิตฺตพุพฺ
เอเกน หตฺถเณน ปาธา โรวิทฺตพุพา เยน หตฺถเณน อุตฺถํ อาสิณฺจิตฺตพุพฺ
น เตเนว หตฺถเณน ปาธา โรวิทฺตพุพา ๑ อุปาหนปฺลฺลนฺจโปกฺกํ
ปฺจฺฉิตฺตวา อุปาหนนา ปฺลฺลนฺจิตฺตพุพา อุปาหนนา ปฺลฺลนฺนเตน ปจฺจํ
สูกฺเขน โฉปกฺเกน ปฺลฺลนฺจิตฺตพุพา ปจฺฉมา อตฺถเณน อุปาหนปฺลฺลนฺจโปกฺกํ
โรวิทฺตวา ปิเพตฺตวา ๒ เอกมฺนตฺ วิสฺสชฺเชตฺตพุพฺ สเจ อวาสีโก
ภิกฺขุ วุฑฺฒโฆ โหตี อภีวาเทตฺตพุโป สเจ นวโก โหตี
อภีวาทาเปตฺตพุโป เสนาสนํ ปฺจฺฉิตฺตพุพฺ กตฺมํ เม เสนาสนํ
ปาปฺปฺณาตีติ อชฺฉมาวุตฺถํ วา อนชฺฉมาวุตฺถํ วา ปฺจฺฉิตฺตพุพฺ โคจโร
ปฺจฺฉิตฺตพุโป อโคจโร ปฺจฺฉิตฺตพุโป เสกฺขสมฺมตฺตานี กุลานี
#๑ ม. ยฺ. รา. น เตเนว หตฺถเณน อุตฺถํ อาสิณฺจิตฺตพุพฺ น เตเนว หตฺถเณน ปาธา
#โรวิทฺตพุพา ๑ ๒ ม. ยฺ. ปิเพตฺตวาตี ปาโจ น ทิสฺสติ ๑

ปุจฉิตพฺพานิ วจฺจภูจฺจัน ปุจฉิตพฺพิ ปสฺสาวภูจฺจัน ปุจฉิตพฺพิ
ปานีโย ปุจฉิตพฺพิ ปรีโกชนีโย ปุจฉิตพฺพิ กตฺตรทณฺโฑ
ปุจฉิตพฺโพ สงฺฆสฺส กตฺกสณฺจัน ปุจฉิตพฺพิ กํ กาลํ ปวิสิตพฺพิ
กํ กาลํ นิกฺขมิตพฺพนฺติ สเจ วิหาโร อนชฺฌาวตฺโต โหติ
กวางฺกุ อากฺกเฏตฺวา มุหุตฺตํ อากเมตฺวา ฃฏฺฐิกํ อุกฺขมาเฏตฺวา
กวางฺกุ ปณฺนามेतฺวา พหิ จิตฺเตน นิลฺโลเกตพฺโพ สเจ วิหาโร
อูกฺลาโป โหติ มลฺลเจ วา มลฺลโจ อาริปฺปิโต โหติ ปีเจ
วา ปีจํ อาริปฺปิโต โหติ เสนาสนํ อูปริปฺปญฺชีกตํ ๑ โหติ สเจ
อฺสฺสสฺสทฺติ โสเชตพฺโพ วิหารํ โสเชนฺเตน ปจฺมํ ภูมฺมตฺตรณํ
นีหริตฺวา เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺพิ มลฺลจปฺปฏิปาทกา นีหริตฺวา
เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺพา ภิสฺสิพฺมิโพหนํ นีหริตฺวา เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺพิ
นีสฺสิทฺนปจฺจตฺตรณํ นีหริตฺวา เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺพิ มลฺลโจ นิจํ
กตฺวา สาธุกํ อปฺริชฺมฺสนฺเตน อสงฺฆมฺภูฏฺณนฺเตน กวางฺกุปฺปฏิจํ นีหริตฺวา
เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺโพ ปีจํ นิจํ กตฺวา สาธุกํ อปฺริชฺมฺสนฺเตน
อสงฺฆมฺภูฏฺณนฺเตน กวางฺกุปฺปฏิจํ นีหริตฺวา เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺพิ
เขพฺพมฺลลโก นีหริตฺวา เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺโพ อปฺสฺเสนผลกํ
นีหริตฺวา เอกมฺนตํ นิกฺขิปิตพฺพิ สเจ วิหาเร สฺนฺตानกํ โหติ
อฺลฺลโลกา ปจฺมํ โอิหारेตพฺพิ อาโลกสฺนฺธิกณฺณภากา ปมชฺชิตพฺพา
สเจ เกรกปฺริกมฺมกตา ภิตฺติ กณฺณกิตา โหติ โจพกํ เตเมตฺวา
#๑ อูปริปฺปสุกิตฺนฺติปี ปาโจ ภวติ ฯ ๒. อูปริปฺปญฺชีกตํ ฯ

ปีเพตฺวา ปมชฺชิตฺตพฺพา สเจ กภาพณฺณกตา ภูมि กณฺณกิตฺตา
โหติ โจพฺกํ เตเมตฺวา ปีเพตฺวา ปมชฺชิตฺตพฺพา สเจ อกตา
โหติ ภูมि อุตฺเทน ปริปฺปโสสิตฺวา ๑ สมมชฺชิตฺตพฺพา มา วิหาโร
รเชน อุหฺลยฺสีติ สงฺการิ วิจินิตฺวา เอกมฺนตฺติ จฑฺฑเตตฺตพฺพิ
ภุมฺมตฺตฺตรณฺติ โอตฺตาเปตฺวา โสเชตฺวา ปปฺโปปฺเภตฺวา อติหริตฺวา
ยถาปลฺลยตฺตํ ๒ ปลฺลยฺยาเปตฺตพฺพิ มลฺลยฺยปฏิปาทกา โอตฺตาเปตฺวา
ปมชฺชิตฺตพฺพา อติหริตฺวา ยถาภากํ ๓ จเปตฺตพฺพา มลฺลยฺโย โอตฺตาเปตฺวา
โสเชตฺวา ปปฺโปปฺเภตฺวา นิจํ กตฺวา สาธุกํ อปริฉฺฌสนฺเดน
อสงฺฆณฺณนฺเดน กวาภูปิฏฺจํ อติหริตฺวา ยถาภากํ ปลฺลยฺยาเปตฺตพฺพิ
ปีจํ โอตฺตาเปตฺวา โสเชตฺวา ปปฺโปปฺเภตฺวา นิจํ กตฺวา สาธุกํ
อปริฉฺฌสนฺเดน อสงฺฆณฺณนฺเดน กวาภูปิฏฺจํ อติหริตฺวา ยถาภากํ
ปลฺลยฺยาเปตฺตพฺพิ ภิสฺสิพฺมิโพหนํ โอตฺตาเปตฺวา โสเชตฺวา ปปฺโปปฺเภตฺวา
อติหริตฺวา ยถาภากํ ปลฺลยฺยาเปตฺตพฺพิ นิสิตฺนปฺจจตฺตฺตรณฺติ โอตฺตาเปตฺวา
โสเชตฺวา ปปฺโปปฺเภตฺวา อติหริตฺวา ยถาภากํ ปลฺลยฺยาเปตฺตพฺพิ
เขพฺพลลโก โอตฺตาเปตฺวา ปมชฺชิตฺตพฺพา อติหริตฺวา ยถาภากํ จเปตฺตพฺพิ
อปฺสฺเสนผลกํ โอตฺตาเปตฺวา ปมชฺชิตฺตพฺพา อติหริตฺวา ยถาภากํ จเปตฺตพฺพิ
ปตฺตจิวริ นิกฺขิปปิตฺตพฺพิ ปตฺตํ นิกฺขิปปนฺเดน เอเกน หตฺเถน
ปตฺตํ คเหตฺวา เอเกน หตฺเถน เหนฺจฺจามณฺจํ วา เหนฺจฺจาปีจํ วา
#๑ ยฺ. ปริปฺปโสสิตฺวา ๑ ๒ ยฺ. ยถาภากํ ๑ ม. ยถาจาเน ๑ ๓ ม. ยถาจาเน ๑

ปรามสิตฺวา ปตฺโต นิกฺขิปิตฺพุโป น จ อนนฺตรหิตาย ญมฺมียา
ปตฺโต นิกฺขิปิตฺพุโป จีวรํ นิกฺขิปนฺเตน เอเกน หตฺเถน จีวรํ
คเหตุวา เอเกน หตฺเถน จีวรํวํสํ วา จีวรรัชฺชํ วา ปมชฺชิตฺวา
ปารโต อนตฺตํ โอรโต โภกํ กตฺวา จีวรํ นิกฺขิปิตฺพุพฺ สเจ
ปฺรตฺถิมา สรชชา วาตา วายนฺติ ปฺรตฺถิมา วาตปานา ถเกตฺพุพา
สเจ ปจฺฉิมา สรชชา วาตา วายนฺติ ปจฺฉิมา วาตปานา
ถเกตฺพุพา สเจ อุตฺตรา สรชชา วาตา วายนฺติ อุตฺตรา
วาตปานา ถเกตฺพุพา สเจ ทกฺขิณา สรชชา วาตา วายนฺติ
ทกฺขิณา วาตปานา ถเกตฺพุพา สเจ สีตกาโล โหติ ทิวา
วาตปานา วิวริตฺพุพา รตฺตี ถเกตฺพุพา สเจ อุณฺหกาโล โหติ
ทิวา วาตปานา ถเกตฺพุพา รตฺตี วิวริตฺพุพา สเจ ปริเวณฺ
อุกฺลาปํ โหติ ปริเวณฺ สมฺมชฺชิตฺพุพฺ สเจ โกฏฺจโก อุกฺลาโป
โหติ โกฏฺจโก สมฺมชฺชิตฺพุโป สเจ อุปฺญฺจานสาลา อุกฺลาปา
โหติ อุปฺญฺจานสาลา สมฺมชฺชิตฺพุพา สเจ อคฺคิสาลา อุกฺลาปา
โหติ อคฺคิสาลา สมฺมชฺชิตฺพุพา สเจ วจฺจกฺกุฏี อุกฺลาปา โหติ
วจฺจกฺกุฏี สมฺมชฺชิตฺพุพา สเจ ปานียํ น โหติ ปานียํ อุปฺญฺจาเปตฺพุพฺ
สเจ ปริโกชนียํ น โหติ ปริโกชนียํ อุปฺญฺจาเปตฺพุพฺ สเจ
อามนฺกมฺภียา อุทกํ น โหติ อามนฺกมฺภียา อุทกํ อาสิณฺจิตฺพุพฺ
อิทํ โข ภิกฺขเว อากนฺตฺกานํ ภิกฺขุณฺ วตฺตํ ยถา อากนฺตฺเกหิ
ภิกฺขุหิ สมฺมา วตฺติตฺพุพนฺติ ฯ

[๔๑๖] เตน โข ปน สมเยน อวาสิกา ภิกฺขุ อคฺคฺนฺตฺเก
ภิกฺขุ ทิสฺวา เนว อาสนํ ปญฺญาเปฺนฺติ น ปาโททกํ ปาทปิจฺ
ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปนฺติ น ปจฺจกฺคฺนฺตฺวา ปตฺตจิวริ ปฏิกฺคณฺหนฺติ
น ปานีเยน ปุจฺจนฺติ น ปริโฆชนีเยน ปุจฺจนฺติ ๑ วุฑฺฒตเรปี
อคฺคฺนฺตฺเก ภิกฺขุ น อภิวาเทฺนฺติ น เสนาสนํ ปญฺญาเปฺนฺติ ฯ
เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจมา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ จียนฺติ วิปาเจนฺติ
กถํ หิ นาม อวาสิกา ภิกฺขุ อคฺคฺนฺตฺเก ภิกฺขุ ทิสฺวา เนว
อาสนํ ปญฺญาเปสฺสนฺติ น ปาโททกํ ปาทปิจฺ ปาทกถลิกํ
อุปนิกฺขิปีสฺสนฺติ น ปจฺจกฺคฺนฺตฺวา ปตฺตจิวริ ปฏิกฺคเหสฺสนฺติ นย
ปานีเยน ปุจฺฉิสฺสนฺติ น ปริโฆชนีเยน ปุจฺฉิสฺสนฺติ วุฑฺฒตเรปี
อคฺคฺนฺตฺเก ภิกฺขุ น อภิวาเทสฺสนฺติ น เสนาสนํ ปญฺญาเปสฺสนฺตีติ ฯ
อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯเปฯ
สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา
ธมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกฺขเว อวาสิกาณํ
ภิกฺขุณํ วตฺถํ ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา อวาสิเกหิ ภิกฺขุหิ สมฺมา
วตฺถิตพฺพํ ฯ

[๔๑๗] อวาสิเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อคฺคฺนฺตฺกํ ภิกฺขุํ วุฑฺฒตริ
ทิสฺวา อาสนํ ปญฺญาเปตพฺพํ ปาโททกํ ปาทปิจฺ ปาทกถลิกํ
#๑ ม. ย. รา. น ปริโฆชนีเยน ปุจฺจนฺตีติ ปาโง น ทิสฺสติ ฯ

อุปนิกขิปิตพพิ ปรุจुकुकนุตวา ปตตจิวริ ปฏิกุกเหตุพพิ ปานีเณ ๑
 ปุจุนิตพโพ ปรุโกชนีเณ ปุจุนิตพโพ ๑ สเจ อุตสหติ อุปาหนา
 ปุญนิตพพา อุปาหนา ปุญณนเตน ปจมิ สุกเขน โจพเกน
 ปุญนิตพพา ปจณา อลเสน อุปาหนปุญณนโจพกั โชวิตวา
 ปีเพตวา เอกมณตัง วิสสชเชตพพิ อากนตุโก วุฑฒ ๒ ธิกขุ
 อภิวาเทตพโพ เสนาสนัง ปญญาเปตพพิ เอตัง ตุมหากัง ๓ เสนาสนัง
 ปาปุณาตีติ อชฎาวุตถัง วา อนชฎาวุตถัง วา อาจิกขิตพพิ
 โคจโร อาจิกขิตพพิ อโคจโร อาจิกขิตพพิ เสกขสมมตานิ
 กุลานิ อาจิกขิตพพานิ วจจฎฐานัง อาจิกขิตพพิ ปสสาวฎฐานัง
 อาจิกขิตพพิ ปานียิ อาจิกขิตพพิ ปรุโกชนียิ อาจิกขิตพพิ
 กตตรทณโฑ อาจิกขิตพพิ สงฆสส กตติกสณฐานัง อาจิกขิตพพิ
 อิมิ กาลัง ปวิสิตพพิ อิมิ กาลัง นิกขमितพพนติ สเจ นวโก
 โหติ นิสินนเกเนว อาจิกขิตพพิ อตร ปตตัง นิกขิปาหิ อตร
 จิวริ นิกขิปาหิ อิทัง อาสนัง นิสีทาหิติ ปานียิ อาจิกขิตพพิ
 ปรุโกชนียิ อาจิกขิตพพิ อุปาหนปุญณนโจพกั อาจิกขิตพพิ
 อากนตุโก นวโก ๔ ธิกขุ อภิวาทาเปตพโพ เสนาสนัง อาจิกขิตพพิ
 #๑ ม. ย. รา. ปรุโกชนีเณ ปุจุนิตพโพติ น ทิสสติ ๑ ๒ ย. รา. อัย ปาโจน
 #ทิสสติ ๑ ม. อากนตุโก ธิกขุ วุฑฒตโร ๑ ๓ ม. ย. เต ๑ ๔ ย. รา. นวโกติ
 #ปาโจน ทิสสติ ๑ ม. ธิกขุ นวโก ๑

เอตนเต เสนาสัน ปาปฺณาตีติ อชฺฌาวุตฺถิ วา อนชฺฌาวุตฺถิ
วา อัจฺฉิตฺตพฺพ โคจโร อัจฺฉิตฺตพฺพอ โอโคจโร อัจฺฉิตฺตพฺพอ
เสกฺขสมฺมตานิ กุสฺตานิ อัจฺฉิตฺตพฺพานิ วจฺจนฺตานิ อัจฺฉิตฺตพฺพ
ปสฺสวณฺตานิ อัจฺฉิตฺตพฺพ ปานีเย อัจฺฉิตฺตพฺพ ปรีโฆชนีเย
อัจฺฉิตฺตพฺพ กตฺตรทฺถโฆ อัจฺฉิตฺตพฺพอ สงฺฆสฺส กตฺกสฺสจฺฉาน
อัจฺฉิตฺตพฺพ อิมํ กาลํ ปวีตฺตพฺพ อิมํ กาลํ นิกฺขมิตฺตพฺพนฺติ
อิทํ โข ภิกฺขเว อวาสิทานํ ภิกฺขุณฺโณ วตฺติ ยถา อวาสิเกหิ
ภิกฺขุหิ สมฺมา วตฺติตฺตพฺพนฺติ ฯ

[๔๑๘] เตน โข ปน สมเยน คมิกกา ภิกฺขุ ทารุณญฺห์
มตฺติกาภณฺฑํ อปฺปฏฺฐิสฺสเมตฺตวา ทวารวตฺตปานํ วิวริตฺตวา เสนาสัน
อนาปุจฺฉา ปกฺกมฺนฺติ ฯ ทารุณญฺห์ มตฺติกาภณฺฑํ นสฺสตี ฯ
เสนาสัน อคฺคตฺถิ ภาวตี ๑ ฯ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต
อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม คมิกกา ภิกฺขุ
ทารุณญฺห์ มตฺติกาภณฺฑํ อปฺปฏฺฐิสฺสเมตฺตวา ทวารวตฺตปานํ วิวริตฺตวา
เสนาสัน อนาปุจฺฉา ปกฺกมิตฺตสนฺติ ทารุณญฺห์ มตฺติกาภณฺฑํ
นสฺสตี เสนาสัน อคฺคตฺถิ ภาวตีติ ฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถิ อโรเจสิ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺจํ
ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺตวา ฐมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
เตนหิ ภิกฺขเว คมิกานํ ภิกฺขุณฺโณ วตฺติ ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา
#๑ ม. ย. โหติ ฯ

คมิเกหิ ภิกขุหิ สมนฺวา วตฺติตพฺพํ ฯ

[๔๑๕] คมิเกน ภิกขเว ภิกขุณา ทารุณญํ มตฺติกาภณฺทํ
 ปฏฺฐิสามตฺวา ทวารวตฺปานํ ถเกตฺวา เสนาสนํ อปุจฺฉิตพฺพํ ๑
 สเจ ภิกขุ น โหติ สามณฺโรวโร อปุจฺฉิตพฺพโ สเจ
 สามณฺโรวโร น โหติ อารามิโก อปุจฺฉิตพฺพโ สเจ อารามิโก
 น โหติ อุปาสโก อปุจฺฉิตพฺพโ สเจ น โหติ ภิกขุ วา
 สามณฺโรวโร วา อารามิโก วา อุปาสโก วา ๒ จจฺจุสุ ปาสาณเกสุ
 มณฺจํ ปณฺญาเปตฺวา มณฺजे มณฺจํ อโรเปตฺวา ปิเจ ปิฉิ
 อโรเปตฺวา เสนาสนํ อุปฺริ ปุณฺชํ กริตฺวา ทารุณญํ มตฺติกาภณฺทํ
 ปฏฺฐิสามตฺวา ทวารวตฺปานํ ถเกตฺวา ปกฺกमितพฺพํ สเจ วิหาโร
 โอวสุสฺสตี สเจ อสุสฺสตี ฉาเทตพฺพโ อสุสฺสกํ วา กาศพฺพํ
 กิณฺตี นฺุ โข วิหาโร ฉาทีเยถาตี เอวณฺเจ ตํ ลเภถ อิจฺเจตํ
 กุสฺลํ โน เจ ลเภถ โย เทโส อนโนวสุสโก โหติ ตตฺถ
 จจฺจุสุ ปาสาณเกสุ มณฺจํ ปณฺญาเปตฺวา มณฺजे มณฺจํ อโรเปตฺวา
 ปิเจ ปิฉิ อโรเปตฺวา เสนาสนํ อุปฺริ ปุณฺชํ กริตฺวา
 ทารุณญํ มตฺติกาภณฺทํ ปฏฺฐิสามตฺวา ทวารวตฺปานํ ถเกตฺวา
 ปกฺกमितพฺพํ สเจ สพฺพโ วิหาโร โอวสุสฺสตี สเจ อสุสฺสตี
 #๑ ม. ยฺ. อปุจฺฉา ปกฺกमितพฺพํ ฯ ๒ ม. ยฺ. รา. สเจ สามณฺโรวโร น โหติ
 #อารามิโก อปุจฺฉิตพฺพโ สเจ น โหติ ภิกขุ วา สามณฺโรวโร วา อารามิโก วา ฯ

เสนาสนํ คามํ อติหริตพฺพํ อุตฺตํ กวํ กาดพฺพํ กิณฺติ นุ
โฆ เสนาสนํ คามํ อติหริเยถาคิ เอวญฺเจ ตํ ลภถ อิจฺเจตํ
กุสลํ โน เจ ลภถ อชฺโฌกาเส จตฺตํ ปาสาณเกสุ มณฺจํ
ปฺลฺลวเปตฺวา มณฺเจ มณฺจํ อโรเปตฺวา ปิเฐ ปิจฺจํ อโรเปตฺวา
เสนาสนํ อฺปฺริ ปฺลฺลวํ กริตฺวา ทารุภณฺฑํ มตฺตिकाภณฺฑํ
ปฏฺฐิสาเมตฺวา ติณฺเนน วา ปณฺเณน วา ปฏฺฐิจฺฉาเทตฺวา ปกฺกมิตพฺพํ
อปฺเปวนาม อํกานิปิ เสเสยฺยุนฺติ อิทํ โฆ ภิกฺขเว คมิกานํ
ภิกฺขุณํ วตฺตํ ยถา คมิกะหิ ภิกฺขุหิ สมฺมา วตฺติตพฺพนฺติ ฯ

[๔๒๐] เตน โฆ ปน สมเยน ภิกฺขุ ภตฺตคฺเค น อนุโมทนฺติ ฯ
มนุสฺสา อชฺฉายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม สมณา
สภยปฺตฺติยา ภตฺตคฺเค น อนุโมทิสฺสนฺตีติ ฯ อสฺสํ โฆ ภิกฺขุ
เตสํ มนุสฺसानํ อชฺฉายนฺตานํ จิยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ฯ อถ โฆ
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อถ โฆ ภควา เอตสฺมี
นิตาเน เอตสฺมี ปกรณ ๑ ชมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อนุชานามิ ภิกฺขเว ภตฺตคฺเค อนุโมทิตฺนฺติ ฯ

[๔๒๑] อถ โฆ ๒ ภิกฺขุณํ เอตทโหสิ เกน นุ โฆ ภตฺตคฺเค
อนุโมทิตพฺพนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ อถ โฆ ภควา
เอตสฺมี นิตาเน เอตสฺมี ปกรณ ชมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อนุชานามิ ภิกฺขเว เถเรน ภิกฺขุณา ภตฺตคฺเค อนุโมทิตฺนฺติ ฯ

[๔๒๒] เตน โฆ ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ปุคฺคสฺส สขฺมภตฺตํ
#๑ ย. เอตสฺมี ปกรณติ ปาจทฺวํ นตฺถิ ฯ ๒ ม. เตสํ ฯ

โหติ ฯ आयसुमा सारिपुत्तो संगमणेरो โหति ฯ गिणु गक्वता
अनुत्तवत्ते णेरेण गिणुणा गत्तक्के अनुमोत्तिनुत्ति आयसुमन्तं
सारिपुत्तं एकं ओहाय पक्कमिंसुं च ओत्थि आयसुमा सारिपुत्तो
ते मनुससे प्पुत्तिमोत्तिवत्ता पञ्जा एकं ओत्थि ओत्थि च
ओत्थि गक्वा आयसुमन्तं सारिपुत्तं तुत्तो व एकं १ आक्कन्तं
त्तिवत्ता आयसुमन्तं सारिपुत्तं ऐत्थि ओत्थि सारिपुत्तं गत्तं
ओत्थि ओत्थि च ओत्थि च ओत्थि ओत्थि ओत्थि ओत्थि ओत्थि
गिणु एकं ओहाय पक्कन्तात्ति च ओत्थि गक्वा ऐत्थि नित्थाने
ऐत्थि पक्कन्ते चम्पि गत्तं गत्ता गिणु आमन्तेत्ति अनुत्थानामि
गिणुवे गत्तक्के जत्थि पक्कन्तेत्ति ऐत्थि गिणुत्ति आक्कन्तं च

[५२३] तेन च पन् समयेन अत्तवत्ते रो रो गत्तक्के
वत्ति २ आक्कन्ते ३ च सो वत्ति सन्त्तारेत्तो ५ मत्ति १
गक्वत्ते ऐत्थि ओत्थि च अनुत्थानामि गिणुवे स्ति ग्रन्थि
अन्त्ति गिणुत्ति ओत्थि च अनुत्ति च

[५२५] तेन च पन् समयेन अत्तवत्ति गिणुत्ति अनुत्ति
त्ति पक्कन्ता अन्त्ति पक्कन्ता गत्तक्के कत्ति ओत्थि
ऐत्थि गिणुत्ति पक्कन्ते पक्कन्ते कत्ति ऐत्थि गिणुत्ति अनुत्ति
#१ म. यु. रा. ऐत्थि वत्ति च २ रा. वत्ति १ च ३ म. यु. आक्कन्ते च
#५ म. सन्त्तारेत्तो ओत्थि च

นิสีทนต์ นเวปี ภิกขุ อาสเนน ปฏิพาหนติ สงฆาภูมิปี
 โอตถริตฺวา อนฺตรฆเร นิสีทนต์ ฯ เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ
 เต อุชฺฌายนต์ิ ชีษนต์ิ วิปาเจนต์ิ ถถิ หิ นาม ฉพฺพคฺคิยา
 ภิกขุ ทฺพนฺนิวตฺถา ทฺพปารฺตฺตา อนากปฺปสมฺปนฺนา ภตฺตคฺคํ
 คจฺฉิสฺสนต์ิ โวกกมฺมปี เถรานํ ภิกขุณํ ปฺรโต ปฺรโต คจฺฉิสฺสนต์ิ
 เถเรปี ภิกขุ อนฺุปชชฺช นิสีทิสฺสนต์ิ นเวปี ภิกขุ อาสเนน ๑
 ปฏิพาหิสฺสนต์ิ สงฆาภูมิปี โอตถริตฺวา อนฺตรฆเร นิสีทิสฺสนต์ิติ ฯ
 อถโข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯเปฯ สจฺจํ
 กิร ภิกขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุ ทฺพนฺนิวตฺถา ทฺพปารฺตฺตา อนากปฺปสมฺปนฺนา
 ภตฺตคฺคํ คจฺฉนฺติ โวกกมฺมปี เถรานํ ภิกขุณํ ปฺรโต
 ปฺรโต คจฺฉนฺติ เถเรปี ภิกขุ อนฺุปชชฺช นิสีทนต์ิ นเวปี ภิกขุ
 อาสเนน ปฏิพาหนติ สงฆาภูมิปี โอตถริตฺวา อนฺตรฆเร
 นิสีทนต์ิติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฆมฺมี ถถิ กตฺวา
 ภิกขุ อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกขเว ภิกขุณํ ภตฺตคฺควตฺถํ
 ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา ภิกขุหิ ภตฺตคฺเค สมนฺมา วตฺติตฺตพฺพํ ฯ

[๔๒๕] สเจ อารามे गाळे आरौचिते होति तिमन्तलं
 प्रीज्जामेतेन परिमन्तलं निवासत्वा गायपुत्रं पुत्रित्वा
 सकुण्ठं कत्वा संग्गायि पा रुपित्वा कण्ठिकं प्रीमन्तचित्वा रोचित्वा
 पत्तं कहेत्वा साङ्गिकं उत्तरमानेन कामो पविसिपुपो न
 वोक्कम्मं เถรานํ ภิกขุณํ ปฺรโต ปฺรโต คนฺตพฺพํ สฺสปฺริจฺฉนฺเนน
 #๑ ม. อาสเนนปี ฯ

อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ สุตฺตวเตน อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ โอกฺขิตฺตจกฺขุณา
อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ น อุกฺขิตฺตกาย อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ
น อูชฺชกฺขมิกาย อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ อปฺปสทฺเทน อนฺตรมเร
คนฺตพฺพํ น กายปฺปจาลกํ อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ น พาหุปฺปจาลกํ
อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ น สีสปฺปจาลกํ อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ น
ขมฺภกเตน อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ น โอคฺคณฺจิตฺเตน อนฺตรมเร
คนฺตพฺพํ น อุกฺกฏิกาย อนฺตรมเร คนฺตพฺพํ สุปฺปฏิจฺจนฺเนน อนฺตรมเร
นีสีทิตพฺพํ สุตฺตวเตน อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ โอกฺขิตฺตจกฺขุณา
อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ น อุกฺขิตฺตกาย อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ
น อูชฺชกฺขมิกาย อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ อปฺปสทฺเทน อนฺตรมเร
นีสีทิตพฺพํ น กายปฺปจาลกํ อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ น พาหุปฺปจาลกํ
อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ น สีสปฺปจาลกํ อนฺตรมเร
นีสีทิตพฺพํ น ขมฺภกเตน อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ น โอคฺคณฺจิตฺเตน
อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ น ปลฺลตฺตติกาย อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ
น เถเร ภิกฺขุ ออนุชฺช นีสีทิตพฺพํ น นวา ภิกฺขุ อาสเนน
ปฺปฏิพาหิตพฺพา น สงฺฆาฏี โอคฺคณฺจิตฺวา อนฺตรมเร นีสีทิตพฺพํ
อฺทกเก ทียมาเน อฺโภหิ หตฺเตหิ ปตฺตํ ปรีคฺคเหตฺวา อฺทกํ
ปฺปฏิคฺคเหตพฺพํ นิจฺจํ กตฺวา สาธุกํ อปฺริมฺสนฺเตน ปตฺโต
โรวิทพฺโพ สเจ อฺทกปฺปฏิคฺคาหโก โหติ นิจฺจํ กตฺวา อฺทกปฺปฏิคฺคเห
อฺทกํ อาสิณฺจิตพฺพํ มา อฺทกปฺปฏิคฺคาหโก อฺทเกน โอสิณฺจ

มา สามนฺตา ภิกฺขุ อุตฺเทน โอสิตฺถจีสฺสู มา สงฺฆมาณี อุตฺเทน
 โอสิตฺถจิติ สเจ อุตฺทกปฏิคฺคาหโก น โหติ นิจฺจํ กตฺวา ฌมายํ
 อุตฺทํ อาสิตฺถจิตฺตพฺพํ มา สามนฺตา ภิกฺขุ อุตฺเทน โอสิตฺถจีสฺสู
 มา สงฺฆมาณี อุตฺเทน โอสิตฺถจิติ โอทเนน ทียมานเณ อุกฺโกหิ หตฺถเณหิ
 ปตฺตํ ปริคฺคเหตฺวา โอทโน ปฏิคฺคเหตฺตพฺโพ สฺวปฺสฺส โอกาโส
 กาทพฺโพ สเจ โหติ สปฺปิ วา เตลฺลํ วา อุตฺตริภฺงคํ วา
 เณเรน วตฺตพฺโพ สพฺเพสํ สมกํ สมปาเทหิติ สกฺกจฺจํ ปิณฺฑปาโต
 ปฏิคฺคเหตฺตพฺโพ ปตฺตสยฺยณินา ปิณฺฑปาโต ปฏิคฺคเหตฺตพฺโพ
 สมสฺวโป ปิณฺฑปาโต ปฏิคฺคเหตฺตพฺโพ สมตฺติตฺติโก
 ปิณฺฑปาโต ปฏิคฺคเหตฺตพฺโพ น ตาว เณเรน ภูณฺชิตฺตพฺพํ ยาว
 น สพฺเพสํ โอทโน สมปฺตโต ๑ โหติ สกฺกจฺจํ ปิณฺฑปาโต
 ภูณฺชิตฺตพฺโพ ปตฺตสยฺยณินา ปิณฺฑปาโต ภูณฺชิตฺตพฺโพ สปทานํ ๒
 ปิณฺฑปาโต ภูณฺชิตฺตพฺโพ สมสฺวโป ปิณฺฑปาโต ภูณฺชิตฺตพฺโพ
 น อฺฐปโต ๓ โอมทฺทิตฺตวา ปิณฺฑปาโต ภูณฺชิตฺตพฺโพ น อฺฐปํ วา
 พุยฺยชฺชนํ วา โอทเนน ปฏิจฺจนาเทตฺตพฺพํ ภิกฺขุโยกมฺยตฺติ อฺฐปาทาย
 น อฺฐปํ วา โอทนํ วา อคฺคิลาเนน อตฺตโน อตฺถาย วิญฺญาเปตฺตวา
 ภูณฺชิตฺตพฺพํ น อฺฐมฺมานสยฺยณินา ปเรสํ ปตฺตโต โอลเกตฺตพฺโพ
 นาดิมหนฺโต กพฺโพ กาทพฺโพ ปริมฺณทฺโถ อาโลโป กาทพฺโพ
 #๑ ยฺ. สมฺปนฺโน ๑ ๒ ยฺ. สปทานโน ๑ ๓ อฺฐปิกโตตฺติปี ปาโร ทิสฺสตี ๑

น อนาหณฺเฏ กพเพ มุขทวาริ วิวริตพุฬิ น ภูณชมานน สพุโพ
หตุโถ มุเข ปกฺขิปีตพุโพ น สกพเพน มุเขน พุยาหริตพุฬิ
น ปิณฺฑทุกฺเขปํ ภูณชิตพุฬิ น กพพาวจฺเจทกํ ภูณชิตพุฬิ น
อวคณฺฑการกํ ภูณชิตพุฬิ น หตฺถนิทฺฐนํ ภูณชิตพุฬิ น
สิตฺถาวการกํ ภูณชิตพุฬิ น ชิวฺหานิจฺฉารกํ ภูณชิตพุฬิ น
จปฺปการกํ ภูณชิตพุฬิ น สฺรุสฺรุการกํ ภูณชิตพุฬิ น หตฺถนิลฺเลหํ
ภูณชิตพุฬิ น ปตฺตนิลฺเลหํ ภูณชิตพุฬิ น โยจฺฉนิลฺเลหํ
ภูณชิตพุฬิ น สามิสฺเสน หตฺถเณ ปานียธาลโก ปฏิกฺคเหตพุโพ
น ดาว เถเรณ อุทกํ ปฏิกฺคเหตพุฬิ ยาว น สพุเพ ว ๑ ภูตฺตาวิน
โหนติ อุทเก ทิยมาเน อุโภหิ หตฺถเอหิ ปตฺตํ ปริกฺคเหตฺวา
อุทกํ ปฏิกฺคเหตพุฬิ นิจฺจํ กตฺวา สารุํ อปริํสนฺเตน ปตฺโต
โรวิทพุโพ สเจ อุทกปฏิกฺคคาหโก โหติ นิจฺจํ กตฺวา อุทกปฏิกฺคเห
อุทกํ อาสิณฺจิตพุฬิ มา อุทกปฏิกฺคคาหโก อุทเกณ โอสิณฺจิ มา
สามนฺตา ภิกฺขุ อุทเกณ โอสิณฺจิสฺสุ มา สงฺฆมาฏิ อุทเกณ
โอสิณฺจิติ สเจ อุทกปฏิกฺคคาหโก น โหติ นิจฺจํ กตฺวา นมายํ
อุทกํ อาสิณฺจิตพุฬิ มา สามนฺตา ภิกฺขุ อุทเกณ โอสิณฺจิสฺสุ
มา สงฺฆมาฏิ อุทเกณ โอสิณฺจิติ น สสิตฺถกํ ปตฺตโรวณฺ อุนฺตรมเร
ณฺฑาทตพุฬิ นีวคฺตฺนฺเตน นวเกหิ ภิกฺขุหิ ปจฺมตฺริ นีวคฺติตพุฬิ
ปจฺฉา เถเรหิ สุปฺปฏิจฺฉนฺเนน อุนฺตรมเร กนฺตพุฬิ สฺสํวเตน
อุนฺตรมเร กนฺตพุฬิ โอกฺขิตฺตจฺกฺขุณา อุนฺตรมเร กนฺตพุฬิ น
#๑ ยู. วสฺสทโท นตฺถิ ฯ

อุกขิตตกาย อนุตรมเร คนุตพุพี น อุชชกมิกาย อนุตรมเร
คนุตพุพี อปฺปสทฺเทน อนุตรมเร คนุตพุพี น กายปฺปจาลกั
อนุตรมเร คนุตพุพี น พาหุปฺปจาลกั อนุตรมเร คนุตพุพี น
สีสฺปจาลกั อนุตรมเร คนุตพุพี น ขมฺภกเตน อนุตรมเร
คนุตพุพี น โอคฺคฺฉิตฺเตน อนุตรมเร คนุตพุพี น อุกฺกุฏิกาย
อนุตรมเร คนุตพุพี อิทํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ ภคฺตคฺคฺวตฺตํ
ยถา ภิกฺขุหิ ภคฺตคฺคฺเต สมฺมา วตฺติตฺตพฺพนฺตํ ฯ

ปจฺมภาณวารี นิฏฺฐิตํ ฯ

[๔๒๖] เตน โข ปน สมเยน ปิณฺฑจาริกา ภิกฺขุ ทฺนฺนินฺวตฺตา
ทฺพปารฺตฺตา อนากปฺปสมฺปนฺนา ปิณฺฑาย จรฺนฺติ อสฺลลฺกฺเขตฺวาปี
นิเวสนํ ปวิสฺนฺติ อสฺลลฺกฺเขตฺวาปี นิกฺขมฺนฺติ อติสฺหสฺสาปี ปวิสฺนฺติ
อติสฺหสฺสาปี นิกฺขมฺนฺติ อติทฺูเรปี ติฏฺฐนฺติ อจฺจาสนฺเนปี ติฏฺฐนฺติ
อติจิริปี ติฏฺฐนฺติ อติลฺหุํปี นินฺวตฺตนฺติ ฯ อณฺฺตโร ๑ ปิณฺฑจาริโก
ภิกฺขุ อสฺลลฺกฺเขตฺวา นิเวสนํ ปาวีสี ฯ โส จ ๒ ทฺวารํ
มณฺฺตมาโน อณฺฺตโร ออฺวรกํ ปาวีสี ฯ ตสฺมิมีปี ๓ ออฺวรกม
อิตฺถิ นคฺคา อุตฺตนา นินฺนนา โหติ ฯ อทฺทสา โข โส ภิกฺขุ
ตํ อิตฺถิ นคฺคํ อุตฺตนํ นินฺนํ ทิสฺวาน นยิทํ ทฺวารํ ออฺวรกํ
#๑ ม. ย. อณฺฺตโรปี ฯ ๒ ย. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ย. ปิสทฺโท นตฺถิ ฯ

อิทนต์ ตมฺหา โววรกมฺหา นิกฺขมิ ฯ อทฺทสา โข ตสฺสา
อิตฺติยา สามีโก ตํ อิตฺถิ นคฺคํ อุตฺตานํ นิปนฺนํ ทิสฺวาน อิมินา
เม ภิกฺขุณา ปชาปติ ทฺวสฺสตาติ ตํ ภิกฺขุํ คเหตุวา อาโกญฺเฐติ ฯ
อถ โข สฺวา อิตฺถิ เตน สทฺเทน ปฏฺิพฺพชฺฉิตฺวา ตํ ปฺริสํ เอตทวโจ
กิสฺส ตฺวํ อยฺย อิมํ ภิกฺขุํ อาโกญฺเฐสฺสิตฺติ ฯ อิมินาสฺส ตฺวํ ภิกฺขุณา
ทฺวสฺสตาติ ฯ นาหิ อยฺย อิมินา ภิกฺขุณา ทฺวสฺสตา อการโก โส
ภิกฺขุติ ตํ ภิกฺขุํ มฺลจาเปสฺสิ ฯ อถ โข โส ภิกฺขุ อารามํ คนฺตฺวา
ภิกฺขุณํ เอตมตฺถํ อโรเจสฺสิ ฯ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต
อฺชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม ปิณฺฑจาริกา ภิกฺขุ
ทฺนฺนินฺวตฺถา ทฺปฺปารฺตฺตา อนากปฺปสมฺปนฺนา ปิณฺฑทาย จริสฺสนฺติ
อสลลกฺเขตฺวาปี นิเวสนํ ปวิสิสฺสนฺติ อสลลกฺเขตฺวาปี นิกฺขมิสฺสนฺติ
อติสฺสหาปี ปวิสิสฺสนฺติ อติสฺสหาปี นิกฺขมิสฺสนฺติ อติทฺูเรปี
ติฏฺฐิสฺสนฺติ อจฺจาสนฺเนปี ติฏฺฐิสฺสนฺติ อติจิริมฺปี ติฏฺฐิสฺสนฺติ
อติลหุคฺคฺมฺปี นินฺวตฺติสฺสนฺตฺติติ ฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อารोजฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ
วิกฺรหิตฺวา ชมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ เตเนหิ ภิกฺขเว
ปิณฺฑจาริกานํ ภิกฺขุณํ วตฺถํ ปญฺญาเปสฺสสามิ ยถา ปิณฺฑจาริเกหิ
ภิกฺขุหิ สมฺมา วตฺถิตฺตพฺพํ ฯ

[๔๒๗] ปิณฺฑจาริเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อิทานิ คามํ
ปวิสิสฺสามิติ ติมณฺฑลํ ปฏฺิจฺฉาเทนฺเตน ปริมณฺฑลํ นินฺวาเสตฺวา

กายพนฺชนํ พนฺธิตฺวา สกฺขํ กตฺวา สงฺฆาภฺยไ ปารุปีตฺวา คณฺจิกํ
ปฏฺมญฺจิตฺวา โหวิตฺวา ปตฺตํ คเหตุวฺวา สาทฺฐํ อตฺรมาเนน คาโม
ปวิสิตฺพุโป สุปฺปฏิจฺจนฺเนน อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ สฺสํวเตน
อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ โอกฺขิตฺตจกฺขุณา อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ น
อุกฺขิตฺตกาย อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ น อุชฺชคฺมิกาย อนุตฺรฆเร
คนฺตพฺพํ อปฺปสทฺเทน อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ น กายปฺปจาลกํ
อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ น พาหุปฺปจาลกํ อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ น
สีสปฺปจาลกํ อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ น ขมฺภกเตน อนุตฺรฆเร
คนฺตพฺพํ น โอกฺคณฺจิตฺเตน อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ น อุกฺกฏฺฏิกาย
อนุตฺรฆเร คนฺตพฺพํ นิเวสนํ ปวิสฺนเตน สลฺลกฺเขตฺพํ อิมินา
ปวิสิตฺสामी อิมินา นิกฺขมิตฺสामीติ นาทิสหฺสา ปวิสิตฺพํ
นาคิสหฺสา นิกฺขมิตฺพํ นาคิทูเร จาตพฺพํ นาจฺจาสนฺเน
จาตพฺพํ นาคิจิรํ จาตพฺพํ นาคิลหฺกํ นีวตฺติตฺพํ จิตฺเกน
สลฺลกฺเขตฺพํ ภิกฺขํ ทาตุกามา วา อทาตุกามา วาติ สเจ
กมฺมํ วา นิกฺขิปติ อาสนา วา วุฏฺฐาติ กณฺจจฺจนฺ วา ปฺรามสฺติ
ภาชนํ วา ปฺรามสฺติ จเปติ วา ทาตุกามียาติ ๑ จาตพฺพํ
ภิกฺขุขา ยีฆมานาย วาเมน หตฺเถน สงฺฆาภฺยํ อุจฺจาเรตฺวา
ทกฺขิณฺเนน หตฺเถน ปตฺตํ ปณฺนามेतฺวา อุโภหิ หตฺเถหิ ปตฺตํ
ปฺริคฺคเหตุวฺวา ภิกฺขา ปฏฺคฺคเหตุพฺพา น จ ภิกฺขาทายิกาย
#๑ ม. ทาตุกามาสุสาติ ฯ ยู. ทาตุกามา วียาติ ฯ

มุขํ โอลเถตพฺพํ ๑ สลลทเขตพฺพํ สุปฺปี ทาทูกามา วา อทาทูกามา
วาทิ สเจ กฏจจณ วา ปรามสติ ภาชนํ วา ปรามสติ
จเปติ วา ทาทูกามิยาติ จาตพฺพํ ภิกฺขาย ทินฺนาย สงฺฆาภฺยิยา
ปตฺตํ ปฏฺิจฺฉนาเทตฺวา สาธุกํ อตฺรมาเนน นินฺตติตพฺพํ สุปฺปฏฺิจฺฉนฺเนน
อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ สุตฺตฺวเตน อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ
โอกฺขิตฺตจกฺขุณา อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ น อุกฺขิตฺตกาย อนฺตรมฺเร
คนฺตพฺพํ น อฺชชกฺขมิกาย อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ อปฺปสทฺเทน
อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ น กายปฺปจาลกํ อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ น
พาหุปฺปจาลกํ อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ น สีสปฺปจาลกํ อนฺตรมฺเร
คนฺตพฺพํ น ขมฺภกฺเตน อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ น โอกฺคณฺจิตฺเตน
อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ น อุกฺกฏฺิกาย อนฺตรมฺเร คนฺตพฺพํ โย
ปจฺมํ กามโต ปิณฺฑาย ปฏฺิกกฺมติ เตน อาสนํ ปณฺณาเปตพฺพํ
ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ อฺปนิกฺขิปิตพฺพํ อวกฺการปาฏฺี
โรวิทฺวา อฺปฏฺุจาเปตพฺพํ ๒ ปานียํ ปรีโกชนียํ อฺปฏฺุจาเปตพฺพํ
โย ปจฺฉนา กามโต ปิณฺฑาย ปฏฺิกกฺมติ สเจ โหติ ภูตฺตาวเสโส
สเจ อากฺขติ ภูณฺชิตพฺพํ โน เจ อากฺขติ อปฺหริเต วา
ณฺทเขตพฺพํ อปฺปาณเก วา อฺทเก โอลปีลาเปตพฺพํ เตน
อาสนํ อฺทฺทริตพฺพํ ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ ปฏฺิสามตพฺพํ
อวกฺการปาฏฺี โรวิทฺวา ปฏฺิสามตพฺพํ ปานียํ ปรีโกชนียํ
#๑ ยฺ. ม. อฺลฺโลเถตพฺพํ ๑ ๒ ม. อวกฺการปาฏฺี ...ตพฺพา ๑

ปฏิสามตพัพพี ภตตคัคคิ สมนมชชิตพัพพี โย ปสฺสติ ปานียฆฏฺฐิ วา
ปริโกชนียฆฏฺฐิ วา วจฺจฆฏฺฐิ วา วิตฺถิ ตฺวจฺฉิ เตน อุปฺปฏฺฐาเปตพัพพี
สจฺจสฺส โหติ อวิสยฺหิ หตฺถวิกาเรน ทฺตฺติยํ อามนฺเตตฺตฺวา หตฺถวิลฺงฺมเกน
อุปฺปฏฺฐาเปตพัพพี น จ ตปฺปจฺจยา วาจา ภินฺนิตฺตพฺพา
อิทฺถิ โข ภิกฺขเว ปิณฺฑจฺจาริกานํ ภิกฺขุณฺณํ วตฺถิ ยถา ปิณฺฑจฺจาริเกหิ
ภิกฺขุหิ สมนฺมา วตฺถิตฺตพฺพนฺตฺติ ฯ

[๔๒๘] เตน โข ปน สมนฺเยน สมนฺพหฺลลา ภิกฺขุ อรณฺญเ
วิหรนฺตฺติ ฯ เต เนว ปานียํ อุปฺปฏฺฐาเปนฺตฺติ น ปริโกชนียํ
อุปฺปฏฺฐาเปนฺตฺติ น อคฺคิ อุปฺปฏฺฐาเปนฺตฺติ น อรณฺนิสฺสิตฺติ อุปฺปฏฺฐาเปนฺตฺติ
น นกฺขตฺตปฺทานิ ชานนฺตฺติ น ทิสฺสากํ ชานนฺตฺติ ฯ โจรา ตตฺถ
กนฺตฺตฺวา เต ภิกฺขุ เอตทวอจฺฉิ อตฺถิ ภนฺเต ปานียนฺตฺติ ฯ
นตฺถวาทฺสฺสตี ฯ อตฺถิ ภนฺเต ปริโกชนียนฺตฺติ ฯ นตฺถวาทฺสฺสตี ฯ
อตฺถิ ภนฺเต อคฺคิตฺติ ฯ นตฺถวาทฺสฺสตี ฯ อตฺถิ ภนฺเต อรณฺนิสฺสิตฺตฺนฺตฺติ ฯ
นตฺถวาทฺสฺสตี ฯ เกนชฺช ภนฺเต ยุตฺตฺนฺตฺติ ฯ น โข มยฺ อวาทฺส
ชานามตฺติ ฯ กตฺมายฺ ภนฺเต ทิสฺสตี ฯ น โข มยฺ อวาทฺส
ชานามตฺติ ฯ อถ โข เต โจรา เนวิเมสฺส ปานียํ อตฺถิ น
ปริโกชนียํ อตฺถิ น อคฺคิ อตฺถิ น อรณฺนิสฺสิตฺติ อตฺถิ น
นกฺขตฺตปฺทานิ ชานนฺตฺติ น ทิสฺสากํ ชานนฺตฺติ โจรา อิมํ ๑
นยฺเม ภิกฺขุติ อาโกญฺเฏตฺตฺวา ปกฺกมฺมีสฺสุ ฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺณํ
เอตมตฺถิ อโรเจสฺสุ ฯ ภิกฺขุ ภกฺวโต เอตมตฺถิ อโรเจสฺสุ ฯ
#๑ ยฺ. โจรายิเม ฯ

อถโข ภควา เอตสฺมี นิตานเ เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี กถํ
กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสี เตนหิ ภิกฺขเว อารณฺยกาณํ ภิกฺขุณํ วัตฺตํ
ปณฺญาเปสฺสามิ ยถา อารณฺยเกหิ ภิกฺขุหิ สมฺมา วัตฺติตพฺพํ ฯ

[๔๒๕] อารณฺยเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา กาลสฺเสว อญฺ्ञาย
ปตฺตํ ถวิกาย ปกฺขิปีตฺวา อํเส อาลกฺเคตฺวา จีวรํ ขนฺธเ กริตฺวา
อุปาหนา อาโรหิตฺวา ทารุณญํ มตฺติกาภญฺจํ ปฏฺฐิสามेतฺวา
ทวารวาทปานานิ ๑ ถเกตฺวา เสนาสนา โอตริตพฺพํ อิทานิ คามํ
ปวิสิสฺสามิติ อุปาหนา โอมุณฺจิตฺวา นิจํ กตฺวา ปปฺโปญฺเจตฺวา
ถวิกาย ปกฺขิปีตฺวา อํเส อาลกฺเคตฺวา ติมณฺจถลํ ปฏฺฐิจฺฉาเทนฺเตน
ปริมณฺจถลํ นิวาเสตฺวา กายพนฺธนํ พนฺธิตฺวา สกฺคณํ กตฺวา สงฺฆาญฺ्ञิโย
ปารุปีตฺวา คณฺจิกํ ปฏฺฐิมุณฺจิตฺวา โชรวิตฺวา ปตฺตํ คเหตุวา สาธุกํ
อตรมาเนน คาโม ปวิสิตพฺโพ สุปฏฺฐิจฺฉนฺเนน อนฺตรฆเร คนฺตพฺพํ
สุสฺสฺวเตน อนฺตรฆเร คนฺตพฺพํ ฯเปฯ น อุกฺกญฺ्ञิกาย อนฺตรฆเร
คนฺตพฺพํ นิเวสนํ ปวิสฺสนฺเตน สลฺลกฺเขตพฺพํ อิมินา ปวิสิสฺสามิ
อิมินา นิกฺขมิสฺสามิติ นาคิสหสา ปวิสิตพฺพํ นาคิสหสา
นิกฺขมิตพฺพํ นาคิทูเร จาตพฺพํ นาจฺจาสนฺเน จาตพฺพํ นาคิจิรํ
จาตพฺพํ นาคิลหุกํ นีวตฺติตพฺพํ จิตเกน สลฺลกฺเขตพฺพํ ภิกฺขุขํ
ทาตุกามา วา อทาตุกามา วาติ สเจ กมฺมํ วา นิกฺขิปติ
อาสนา วา วุญฺจติ กญฺจณฺณ วา ปรามสฺติ ภาชนํ วา ปรามสฺติ
จเปติ วา ทาตุคามิยาติ จาตพฺพํ ภิกฺขาย ทิยมานาย วาเมน
#๑ ม. ย. ทวารวาทปานํ ฯ

หตุเถน สงฆาฎี อุจจาเรตฺวา ทกฺขิณฺณ หตุเถน ปตฺตํ ปณฺนาเมตฺวา
อุโภหิ หตุเถหิ ปตฺตํ ปรีคฺคเหตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺฐิคฺคเหตฺพฺพา น
จ ภิกฺขุทายิกาย มฺหํ โอลเถตฺพฺพํ สลฺลทฺตฺพฺพํ สฺสปี วา ๑
ทาทูกามา วา อทาทูกามา วาติ สเจ กฏฺฏจฺจน วา ปรามสฺติ
ภาชนํ วา ปรามสฺติ จเปติ วา ทาทูกามียาติ จาตฺพฺพํ ภิกฺขุยา
ทินฺนุยา สงฆาฎียา ปตฺตํ ปฏฺฐิจฺฉาเทตฺวา สาธุกํ อตฺรมาเนน
นินฺวตฺติตฺพฺพํ สฺสปีจฺฉนฺเนน อนฺตรมฺเร คนฺตฺพฺพํ ๑เป๑ น อุคฺคภูทิกาย
อนฺตรมฺเร คนฺตฺพฺพํ คามโต นิกฺขมิตฺวา ปตฺตํ ถวิกาย
ปกฺขิปิตฺวา อํเส อาลคฺคเหตฺวา จีวรํ สํหริตฺวา สีเส กริตฺวา
อุปาหนา อาโรหิตฺวา คนฺตฺพฺพํ อารณฺณเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา
ปานีเย อุปฺภูจาเปตฺพฺพํ ปรีโกชนีเย อุปฺภูจาเปตฺพฺพํ อคฺคิ
อุปฺภูจาเปตฺพฺพํ โอรณฺณสํหิตํ อุปฺภูจาเปตฺพฺพํ กตฺตรทณฺโฑ
อุปฺภูจาเปตฺพฺพํ นกฺขตฺตปทานิ อุคฺคเหตฺพฺพานิ สกลานิ วา
เอกเทसानิ วา ทิสากุสเลน ภวิตฺพฺพํ อิทํ โข ภิกฺขเว
อารณฺณกานํ ภิกฺขุณํ วตฺตํ ยถา อารณฺณเกหิ ภิกฺขุหิ สมฺมา
วตฺติตฺพฺพนฺติ ๑

[๔๓๐] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขุ อชฺโฆกาเส
จีวรกมฺมํ กโรนฺติ ๑ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปฏฺฐิวาเต ปงฺคเณ ๒
เสนาสนํ ปไปฺโปณฺณํ ๑ ภิกฺขุ รเชน โอกิริยีสฺสุ ๖ ๑ เยเต ภิกฺขุ
#๑ ม. วาสทฺโท นคฺคิ ๑ ๒ ม. องฺคเณ ๑ ๓ ม. ย. โอกิริยีสฺสุ ๑

อปปัจจนา ฯเปฯ เต อุชฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ ถถฺ หิ
นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปฏฺวิเต ปงฺคณฺเ เสนาสนํ ปปฺโปฏฺเสสนฺติ
ภิกฺขุ รเชน โอิกรียีสฺสนฺตฺติ ฯ อถโช เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ ปฏฺวิเต
ปงฺคณฺเ เสนาสนํ ปปฺโปฏฺเสสนฺติ ภิกฺขุ รเชน โอิกรียีสฺสูติ ๓ ฯ
สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฌมฺมี ถถฺ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
เตนหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเ เสนาสนวตฺตํ ปณฺญาเปสฺสามิ ยถา
ภิกฺขุหิ เสนาสนเณ สมมา วตฺติตพฺพํ ฯ

[๔๓๑] ยสฺมี วิหารเ วิหฺรติ สเจ โส วิหาโร อุกฺลาโป
โหติ สเจ อุตฺสหติ โสเชตพฺโพ วิหารํ โสเชนฺเตน ปจฺมํ
ปตฺตจิวฺรํ นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ นิสีทนปจฺจตฺถรณฺ
นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ กิสฺสิมฺโพหนํ นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ
นิกฺขิปิตพฺพํ มลฺโยจํ นิจํ กตฺวา สาธุกํ อปฺริชมฺสนฺเตน อสงฺฆมฺณฺญนฺเตน
กวาฏฺปิฏฺจํ นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺโพ ปิจํ นิจํ
กตฺวา สาธุกํ อปฺริชมฺสนฺเตน อสงฺฆมฺณฺญนฺเตน กวาฏฺปิฏฺจํ นีหฺริตฺวา
เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ มลฺโยจฺปิฏฺปาทกา นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ
นิกฺขิปิตพฺพา เขพฺพลลฺโก นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺโพ
อปฺสฺเสนผลกํ นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ ภูมฺมตฺถรณฺ
ยถาปณฺยตฺตํ สลฺลทฺเขตฺวา นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ
#๑ ม. ย. โอิกรียีสฺสูติ ฯ

สเจ วิหารเ สนฺตํ โหติ อุลโลกา ปจฺมํ โหหารตพฺพํ
อาโลกสนฺธิกณฺณภาคา ปมชฺชิตพฺพา สเจ เกรกปริกมฺมกตา
ภิตฺติ กณฺณกิตา โหติ โจพฺกํ เตเมตฺวา ปิเพตฺวา ปมชฺชิตพฺพา
สเจ กาวณฺณกตา ภูมि กณฺณกิตา โหติ โจพฺกํ เตเมตฺวา
ปิเพตฺวา ปมชฺชิตพฺพา สเจ อกตา โหติ ภูมि อุตเทน
ปริปฺโผลิตฺวา สมมชฺชิตพฺพา มา วิหารโร รเชน อุหณฺณิตี
สงฺการิ วิจินิตฺวา เอกมฺนตํ ฉตฺตพฺพํ น ภิกฺขุสามนฺตา
เสนาสนํ ปปฺโปฏฺตพฺพํ น วิหารสามนฺตา เสนาสนํ
ปปฺโปฏฺตพฺพํ น ปานียสามนฺตา เสนาสนํ ปปฺโปฏฺตพฺพํ น
ปริโกชนียสามนฺตา เสนาสนํ ปปฺโปฏฺตพฺพํ น ปฏฺวิเต ปงฺคณ
เสนาสนํ ปปฺโปฏฺตพฺพํ อโรเวเต เสนาสนํ ปปฺโปฏฺตพฺพํ
ภุมฺมตฺตรณํ เอกมฺนตํ โอตาเปตฺวา โสเชตฺวา ปปฺโปฏฺตพฺพา
อติหริตฺวา ยถาปฺลยตฺตํ ปฺลยนาเปตพฺพํ มณฺจปฏฺธิปาทกา เอก-
มฺนตํ โอตาเปตฺวา ปมชฺชิตพฺพา อติหริตฺวา ยถาจาเน จเปตพฺพา
มณฺจโจ เอกมฺนตํ โอตาเปตฺวา โสเชตฺวา ปปฺโปฏฺตพฺพา นิจฺ
กตฺวา สาธุกํ อปริหฺมสนฺเตน อสงฺฆมฺนฺเตน กวาภูปิฏฺจํ อติ-
หริตฺวา ยถาปฺลยตฺตํ ปฺลยนาเปตพฺพํ ปิจฺจํ เอกมฺนตํ
โอตาเปตฺวา โสเชตฺวา ปปฺโปฏฺตพฺพา นิจฺจํ กตฺวา สาธุกํ อปริ-
หฺมสนฺเตน อสงฺฆมฺนฺเตน กวาภูปิฏฺจํ อติหริตฺวา ยถาปฺลยตฺตํ
ปฺลยนาเปตพฺพํ ภิสสิมฺโพหนํ เอกมฺนตํ โอตาเปตฺวา โสเชตฺวา

ปโปโปฏฐวา อติหริตฺวา ยถาปณฺณตฺตํ ปณฺณวาเปตพฺพํ นิสีทน-
ปจฺจตุถรณฺ อิกมณฺตํ โอตทาเปตฺวา โสเชตฺวา ปโปโปฏฐวา
อติหริตฺวา ยถาปณฺณตฺตํ ปณฺณวาเปตพฺพํ เขพมฺลลโก อิกมณฺตํ
โอตทาเปตฺวา ปมชฺชิตฺวา อติหริตฺวา ยถาจาเน จเปตพฺพโ
อปสฺเสนผลกํ อิกมณฺตํ โอตทาเปตฺวา ปมชฺชิตฺวา อติหริตฺวา
ยถาจาเน จเปตพฺพํ ปตฺตจิวรี นิกฺขิปิตพฺพํ ปตฺตํ นิกฺขิปนฺเตน
เอเกน หตฺเถน ปตฺตํ คเหตุวา เอเกน หตฺเถน เหฏฺฐามณฺจ
วา เหฏฺฐาปีจํ วา ปรามสฺติตฺวา ปตฺโต นิกฺขิปิตพฺพโ น จ
อนนฺตรหิตาย ภูมฺยา ปตฺโต นิกฺขิปิตพฺพโ จิวรี นิกฺขิปนฺเตน
เอเกน หตฺเถน จิวรี คเหตุวา เอเกน หตฺเถน จิวรวํสํ วา จิวรรชฺช
วา ปมชฺชิตฺวา ปารโต อนฺตํ โอรโต โภกํ กตฺวา จิวรี
นิกฺขิปิตพฺพํ สเจ ปฺรตฺติมา สรชา วาตา วายนฺติ ปฺรตฺติมา
วาตปานา ถเกตพฺพา สเจ ปจฺฉิมา สรชา วาตา วายนฺติ
ปจฺฉิมา วาตปานา ถเกตพฺพา สเจ อุตฺตรา สรชา วาตา
วายนฺติ อุตฺตรา วาตปานา ถเกตพฺพา สเจ ทกฺขิณา สรชา
วาตา วายนฺติ ทกฺขิณา วาตปานา ถเกตพฺพา สเจ สิตฺกาโล
โหติ ทิวา วาตปานา วิวริตพฺพา รตฺตี ถเกตพฺพา สเจ
อุนฺหกาโล โหติ ทิวา วาตปานา ถเกตพฺพา รตฺตี วิวริตพฺพา
สเจ ปรีเวณฺ อุกฺลาปํ โหติ ปรีเวณฺ สมฺมชฺชิตพฺพํ สเจ
โกฏฺฐโก อุกฺลาโป โหติ โกฏฺฐโก สมฺมชฺชิตพฺพโ สเจ

อุปัฏฐานศาลา อุกถาปา โหติ อุปัฏฐานศาลา สมมุชชิตพพา
สเจ อคคิสาลา อุกถาปา โหติ อคคิสาลา สมมุชชิตพพา สเจ
วัจจกุฎี ๑ อุกถาปา โหติ วัจจกุฎี สมมุชชิตพพา สเจ ปานีโย
น โหติ ปานีโย อุปุฏฐาเปตพพิ สเจ ปรีโกชนีโย น โหติ
ปรีโกชนีโย อุปุฏฐาเปตพพิ สเจ อัจจนกุมภียา อุทกั น โหติ
อัจจนกุมภียา อุทกั อาสิณจิตพพิ สเจ วุฑฒเนน สทฐี เอกวิหาร
วิหารติ น วุฑฒั อณาปุจญา อุทเทโส ทาทพโพ น
ปรีปุจญา ทาทพพา น สชฎาโย กาทพโพ น ฌมโม
ภาสิตพโพ น ปทีโป กาทพโพ น ปทีโป วิชฎาเปตพโพ
น วาตปาณา วิวริตพพา น วาตปาณา ถเกตพพา สเจ
วุฑฒเนน สทฐี เอกจงกเม จงกมติ เยน วุฑฒโธ เตน
ปรีวคติตพพิ น จ วุฑฒโธ สงฆาฏิกณเณน ฌฎฎตพโพ
อิทัง โข ภิกขเว ภิกขุณั เสนาสนวคตัง ยถา ภิกขุหิ เสนาสน
สมมา วคติตพพนติ ฯ

[๔๓๒] เตน โข ปน สมเยน นพพคคิยา ภิกขุ ชนตตามเร
เถเรหิ ภิกขุหิ นิวาริยมานา อนาทริยั ปฎิจจ ปหุตัง กฏัจ
อาโรเปตวา อคคิี ทควา ทวารัง ถเกตวา ทวาเร นิสีทนต์ ฯ เถรา
จ ๑ ภิกขุ อุนหาภิตคตตา ทวารัง อลภมานา มุจจिता ปปตนต์ ฯ
เย เต ภิกขุ อุปปีจญา ฯเปฯ เต อุชฎายนต์ จียนต์ วิปาเจนต์
#๑ ม. วัจจกุฎี ฯ ๓ ม. ย. เถรา จาติ นตติ ฯ

กถิ หิ นาม นพพคคิยา ภิกขุ ชนตตามเร เถเรหิ ภิกขุหิ
 นิวาริยมานา อนาทรียิ ปฏิจจ ปหุตฺถ กฏฺฐิ อารโเปตฺวา อคฺคิ
 ทตฺวา ทฺวาริ ธเกตฺวา ทฺวาเร นิสฺสีทิสฺสนฺติ เถรา จ ภิกขุ
 อุณฺหาภิตตฺตา ทฺวาริ อลภมานา มุจฺฉิตา ปปตฺนฺตฺติ ฯ อถ โข เต
 ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถิ อารโจะตฺถิ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกขเว
 นพพคคิยา ภิกขุ ชนตตามเร เถเรหิ ภิกขุหิ นิวาริยมานา อนาทรียิ
 ปฏิจจ ปหุตฺถ กฏฺฐิ อารโเปตฺวา อคฺคิ ทตฺวา ทฺวาริ ธเกตฺวา
 ทฺวาเร นิสฺสีทฺติ ภิกขุ อุณฺหาภิตตฺตา ทฺวาริ อลภมานา
 มุจฺฉิตา ปปตฺนฺตฺติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิกรหิตฺวา ฆมฺมํ
 กถิ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ น ภิกขเว ชนตตามเร เถเรน
 ภิกขุณา นิวาริยมานน อนาทรียิ ปฏิจจ ปหุตฺถ กฏฺฐิ อารโเปตฺวา
 อคฺคิ ทาทพฺโพ โย ทเทยฺย อาปตฺติ ทฺกกฏฺฐสฺส น จ ๑
 ภิกขเว ทฺวาริ ธเกตฺวา ทฺวาเร นิสฺสีทิตพฺพิ โย นิสฺสีเทยฺย
 อาปตฺติ ทฺกกฏฺฐสฺส เตนหิ ภิกขเว ภิกขุณฺํ ชนตตามรวตฺตํ
 ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา ภิกขุหิ ชนตตามเร สมฺมา วตฺติตพฺพิ ฯ

[๔๓๓] โย ปจฺมํ ชนตตามริ ๒ กจฺจติ สเจ ฉาริกา อุตฺสนฺนา
 โหติ ฉาริกา ฉทฺเทตพฺพา สเจ ชนตตามริ อุกฺลาปํ โหติ
 ชนตตามริ สมฺมชฺชิตพฺพิ สเจ ปรีภณฺจํ อุกฺลาปํ โหติ ปรีภณฺจํ
 สมฺมชฺชิตพฺพิ สเจ ปรีเวณฺํ อุกฺลาปํ โหติ ปรีเวณฺํ
 สมฺมชฺชิตพฺพิ สเจ โกฏฺฐโก อุกฺลาโป โหติ โกฏฺฐโก
 #๑ ม. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ชนตตามเร ฯ

สมมุชฺชิตพุโพ สเจ ชนฺดาฆรสาลา อุคฺคลาปา โหติ ชนฺดาฆรสาลา
สมมุชฺชิตพุพา จุณฺณํ สนนฺตพุพฺพํ มตฺตติกา เตเมตพุพา
อุทกโทณิกาย อุทกํ อาสิณฺจิตพุพฺพํ ชนฺดาฆรํ ปวิสฺสนฺเตน มตฺตติกาย
มูขํ มกฺขเหตุวา ปฺรโต จ ปจฺจโต จ ปฏฺิจฺจนาเหตุวา ชนฺดาฆรํ
ปวิสฺสิตพุพฺพํ น เถเร ภิกฺขุ อฺนุปฺงชฺช นิสฺสิตพุพฺพํ น นวา ภิกฺขุ
อาสเนน ปฏฺิจฺจนาเหตุพุพา สเจ อุสฺสหติ ชนฺดาฆเร เถรานํ
ภิกฺขุณฺนํ ปริกมฺมํ กาทพุพฺพํ ชนฺดาฆรา นิกฺขมฺนฺเตน ชนฺดาฆรปฺิจํ
อาทาย ปฺรโต จ ปจฺจโต จ ปฏฺิจฺจนาเหตุวา ชนฺดาฆรา
นิกฺขมิตพุพฺพํ สเจ อุสฺสหติ อุทเกปี เถรานํ ภิกฺขุณฺนํ ปริกมฺมํ กาทพุพฺพํ
น เถรานํ ภิกฺขุณฺนํ ปฺรโตปี ๑ นหายิตพุพฺพํ น อฺปฺริโสเตปี ๒
นหายิตพุพฺพํ นหาเตน อุตฺตรนฺเตน โอตฺรนฺตานํ มคฺโค ทาทพุโพ
โย ปจฺจนา ชนฺดาฆรา นิกฺขมติ สเจ ชนฺดาฆรํ จิกฺขลฺลํ
โหติ โชรฺวิตพุพฺพํ มตฺตติกาโทณิกํ โชรฺวิตฺวา ชนฺดาฆรปฺิจํ
ปฏฺิจฺจนาเหตุวา อคฺคิ วิชฺฌาเปตฺวา ทฺวารํ ธเกตฺวา ปกฺกมิตพุพฺพํ อิทํ
โย ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺนํ ชนฺดาฆรเวตฺตํ ยถา ภิกฺขุหิ ชนฺดาฆเร
สมฺมา วตฺติตพุพฺพนฺติ ฯ

[๔๓๔] เตน โข ปน สมฺเยน อณฺฺตโร ภิกฺขุ พุราหุณฺณาติโก
วจฺจํ กตฺวา น อิจฺฉติ อาจเมตฺตํ โโก อิมํ วสฺสํ
#๑ ม. ย. รา. ปีสทฺโท นตฺติ ฯ ๒ ม. อฺปฺริโตปี ฯ ย. อฺปฺริโต ฯ

ทุกคนุช อามสัสตตีติ ฯ ตสส วจจมกเถ กิมิ สณฺจาสี ฯ อถโฆ
โส ภิกฺขุ ภิกฺขุนํ เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ กิ ปน ตฺวํ อวฺโโส
วจฺจํ กตฺวา น อางเมสีติ ฯ เอวมวฺโโสติ ฯ เย เต ภิกฺขุ
อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ
นาม ภิกฺขุ วจฺจํ กตฺวา น อางมิตฺตตีติ ฯ อถโฆ เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ตฺวํ ภิกฺขุ วจฺจํ
กตฺวา น อางเมสีติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฆมฺมี
กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ น ภิกฺขเว วจฺจํ กตฺวา สติ
อุทเท น อางเมตพฺพํ โย นาจเมยฺย อापฺตติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๔๓๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ วจฺจกฺุณฺเฑยฺยา ยถาวุทฺธํ
วจฺจํ กโรนฺติ ฯ นวกา ภิกฺขุ ปจฺมตฺรํ อากนฺตฺวา วจฺจิตา
อากเมนฺติ ฯ เต วจฺจํ สนฺธาเรนฺตา มุจฺฉิตา ปปตฺนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ วจฺจกฺุณฺเฑยฺยา
ยถาวุทฺธํ วจฺจํ กโรนฺติ นวกา ภิกฺขุ ปจฺมตฺรํ อากนฺตฺวา
วจฺจิตา อากเมนฺติ เต วจฺจํ สนฺธาเรนฺตา มุจฺฉิตา ปปตฺนฺตีติ ฯ
สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ น ภิกฺขเว วจฺจกฺุณฺเฑยฺยา ยถาวุทฺธํ วจฺจ
กาทพฺโพ โย กรเยยฺย อापฺตติ ทุกฺกฏสฺส อุนฺชานามิ ภิกฺขเว
อากตปฺปิปาณฺเฑยฺยา วจฺจํ กาทฺนฺติ ฯ

[๔๓๖] เตน โข ปน สมเยน ญพฺพคฺุณฺเฑยฺยา ภิกฺขุ อติสฺหสฺสาปี
วจฺจกฺุณฺเฑยฺยา ปวิสนฺติ อุพฺพชิตฺวาปี ๑ ปวิสนฺติ นิตฺถนฺนฺตาปี วจฺจ
#๑ ม. อุพฺพชิตฺวา ฯ

กโรนฺติ ทนฺตกฺกฺจํ ขาทนฺตปิ วจฺจํ กโรนฺติ พหิทฺธาปิ
วจฺจโทณิกาย วจฺจํ กโรนฺติ พหิทฺธาปิ ปสฺสวโทณิกาย ปสฺสวํ
กโรนฺติ ปสฺสวโทณิกายปิ เขฬฺวํ กโรนฺติ ผรุสฺเสนปิ กฺกุเจน
อวเลขนฺติ อวเลขนกฺกฺจมฺปิ วจฺจกฺกฺมฺหิ ปาเตนฺติ อติสฺสหาปิ
นิกฺขมฺนฺติ อุพฺภุชิตฺวาปิ นิกฺขมฺนฺติ จปฺจปฺการกาปิ ๑ อางเมนฺติ
อางมนฺสรวาเกปิ อุทกํ เสเสนฺติ ฯ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ
เต อุชฺฌายนฺติ จียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม นพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ อติสฺสหาปิ วจฺจกฺกฺมฺหิ ปวิสิสฺสนฺติ อุพฺภุชิตฺวาปิ
ปวิสิสฺสนฺติ นิตฺถนฺตปิ วจฺจํ กริสฺสนฺติ ทนฺตกฺกฺจํ ขาทนฺตปิ
วจฺจํ กริสฺสนฺติ พหิทฺธาปิ วจฺจโทณิกาย วจฺจํ กริสฺสนฺติ
พหิทฺธาปิ ปสฺสวโทณิกาย ปสฺสวํ กริสฺสนฺติ ปสฺสวโทณิกายปิย
เขฬฺวํ กริสฺสนฺติ ผรุสฺเสนปิ กฺกุเจน อวเลชิสฺสนฺติ อวเลขนกฺกฺจํปิ
วจฺจกฺกฺมฺหิ ปาเตสฺสนฺติ อติสฺสหาปิ นิกฺขมฺิสฺสนฺติ อุพฺภุชิตฺวาปิ
นิกฺขมฺิสฺสนฺติ จปฺจปฺการกาปิ ๑ อางเมสฺสนฺติ อางมนฺสรวาเกปิ
อุทกํ เสเสสฺสนฺตฺติ ฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ
วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตเนหิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุณฺํ วจฺจกฺกฺมฺหิตฺตํ ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา ภิกฺขุหิ วจฺจกฺกฺมฺหิยา
สมฺมา วตฺติตพฺพํ ฯ

#๑ ม. จปฺจปฺการกํปิ ฯ ย. จปฺจปฺการกมฺปิ ฯ

[๔๓๗] โย วจฺจกฺกัณฺโณ คจฺจติ เตน ๑ พหิณฺณจิตฺเตน อุกกาสิตพฺพํ
อนฺโต นิสินฺเนนปี อุกกาสิตพฺพํ จีวรํเส วา จีวรรัชชยา วา
จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สาธุกํ อตฺรมาเนน วจฺจกฺกัณฺโณ ปวิสิตพฺพา
นาตีสหสา ปวิสิตพฺพา น อพฺภุชิตฺวา ปวิสิตพฺพา วจฺจปาทุกาย
จิตฺเตน อพฺภุชิตพฺพํ น นิตฺถุนนฺเตน วจฺโจ กาคพฺโพ น
ทนฺตกฺกัณฺโณ ขาทนฺเตน วจฺโจ กาคพฺโพ น พหิทฺธา วจฺจโทณิกาย
วจฺโจ กาคพฺโพ น พหิทฺธา ปสฺสาวโทณิกาย ปสฺสาวโ กาคพฺโพ
น ปสฺสาวโทณิกาย เขโผ กาคพฺโพ น ผรุเสน กฺกฺเขน
อวเลชิตพฺพํ น อวเลชนกฺกัณฺโณ วจฺจกฺกปฺมฺหิ ปาเตตพฺพํ
วจฺจปาทุกาย จิตฺเตน ปฏฺิจฺฉาเทตพฺพํ นาตีสหสา นิกฺขมิตพฺพํ น
อพฺภุชิตฺวา นิกฺขมิตพฺพํ อจฺจนปาทุกาย จิตฺเตน อพฺภุชิตพฺพํ น
จปฺจปฺการเกน ๒ อจฺเจตพฺพํ น อจฺจนสฺรวเก อุตฺกํ เสเสตพฺพํ
อจฺจนปาทุกาย จิตฺเตน ปฏฺิจฺฉาเทตพฺพํ สเจ วจฺจกฺกัณฺโณ อุหตา
โหติ โชวิตพฺพา สเจ อวเลชนปฺจโร ปุโร โหติ อวเลชนกฺกัณฺโณ
นทุกฺกเทตพฺพํ สเจ วจฺจกฺกัณฺโณ อุกฺลาปา โหติ วจฺจกฺกัณฺโณ
สมฺมชฺชิตพฺพา สเจ ปรีกฺกนํ อุกฺลาปํ โหติ ปรีกฺกนํ
สมฺมชฺชิตพฺพํ สเจ ปรีเวณฺณํ อุกฺลาปํ โหติ ปรีเวณฺณํ สมฺมชฺชิตพฺพํ
สเจ โกณฺณจโก อุกฺลาปํ โหติ โกณฺณจโก สมฺมชฺชิตพฺโพ
สเจ อจฺจนกฺกฺมฺภิยา อุตฺกํ น โหติ อจฺจนกฺกฺมฺภิยา อุตฺกํ
#๑ ย. เตนาตีสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. จปฺจปฺการกํ ฯ

อาสยจิตพัพ อิท โข ภิกขเว ภิกขุณฺโณ วจฺจกฺกัฏฺฐิตํ ยถา
ภิกฺขุหิ วจฺจกฺกัฏฺฐิยา สมฺมา วตฺติตพฺพนฺติ ฯ

[๔๓๘] เตน โข ปน สมเยน สทฺธิวิหาริกา อุปชฺฌาเยสุ น
สมฺมา วตฺตนฺติ ฯ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา ฯเปฯ เต
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม สทฺธิวิหาริกา อุปชฺฌาเยสุ
น สมฺมา วตฺติสฺสฺสนฺตีติ ฯ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสุํ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว สทฺธิวิหาริกา อุปชฺฌาเยสุ
น สมฺมา วตฺตนฺตีติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา
กถํ หิ นาม ภิกฺขเว สทฺธิวิหาริกา อุปชฺฌาเยสุ น สมฺมา
วตฺติสฺสฺสนฺติ เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ
วิกฺรหิตฺวา ฆมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกฺขเว
สทฺธิวิหาริกานํ อุปชฺฌาเยสุ วตฺตํ ปณฺญาเปสฺสามิ ยถา
สทฺธิวิหาริกเหหิ อุปชฺฌาเยสุ สมฺมา วตฺติตพฺพํ ฯ

[๔๓๙] สทฺธิวิหาริเกน ภิกฺขเว อุปชฺฌายมฺหิ สมฺมา วตฺติตพฺพํ ฯ
ตตฺรารํ สมฺมาวตฺตนา กาลสฺเสว อฏฺฐาย อุปาหนา โอมุญฺจิตฺวา
เอกํสํ อุตฺตฺราสฺจํ กิริตฺวา ทนฺตกฺกฺกัฏฺฐิ ทาทพฺพํ มุโขทกํ ทาทพฺพํ
อาสนํ ปณฺญาเปตพฺพํ สเจ ยาคู โหติ ภาชนํ โธวิทฺวา ยาคู
อุปนาเมตพฺพา ยาคค ปิตสฺส อุตกํ ทตฺวา ภาชนํ ปฏฺธิคฺคเหตฺวา
นิจํ กตฺวา สาธุกํ อปริฆฺสนฺเตน โธวิทฺวา ปฏฺธิสาเมตพฺพํ
อุปชฺฌายมฺหิ วุฏฺฐิตฺเต อาสนํ อุตฺตริตพฺพํ สเจ โส เทโส อุกฺลาโป

โหติ โส เทโส สมมุชชิตพุโพ สเจ อุปชฎาโย คามํ
ปวิสิตุกาโม โหติ นิवासํ ทาทพุพํ ปฏินิवासํ ปฏิคฺคเหตุพํ
กายพนฺธํ ทาทพุพํ สคฺคํ กตฺวา สงฺฆาภูโย ทาทพุพา โหวิตฺวา
ปตฺโต สอุทโก ทาทพุโพ สเจ อุปชฎาโย ปจฺจาสมณํ อากงฺขติ
ติมฺนทลํ ปฏิจฺจนาเทนฺเตน ปริมณฺทลํ นิวาเสตฺวา กายพนฺธํ
พนฺธิตฺวา สคฺคํ กตฺวา สงฺฆาภูโย ปารุปีตฺวา คณฺจิกํ ปฏิมุญฺจิตฺวา
โหวิตฺวา ปตฺตํ คเหตุวา อุปชฎายสฺส ปจฺจาสมณฺเน โหตพุพํ
นาติทฺฐเร กนฺตพุพํ นาจฺจาสนฺเน กนฺตพุพํ ปตฺตปริยาปนฺนํ
ปฏิคฺคเหตุพํ น อุปชฎายสฺส ภณฺมานสฺส อนฺตรนฺตฺรา กถา
โอปาเตตพุพา อุปชฎาโย อาปตฺตีสามนฺตา ภณฺมานो
นิวาเรตพุโพ นีวตฺตฺนฺเตน ปจฺมตฺริ อากนฺตฺวา อาสนํ ปณฺญาเปตพุพํ
ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปิตพุพํ ปจฺจกฺคนฺตฺวา
ปตฺตจิวรี ปฏิคฺคเหตุพํ ปฏินิवासํ ทาทพุพํ นิवासํ
ปฏิคฺคเหตุพํ สเจ จิวรี สินฺนํ โหติ มุหุตฺตํ อุณฺเห โอตาเปตพุพํ
น จ อุณฺเห จิวรี นิตฺทิตพุพํ จิวรี สํหริตพุพํ ๑ จิวรี สํหฺรณฺเตน ๒
จตฺรํคฺคํ กณฺณํ อุสฺสาเรตฺวา ๓ จิวรี สํหริตพุพํ มา มชฺเฌ
ภงฺโก อโหสีติ โอโภเค กายพนฺธํ กาทพุพํ สเจ ปิณฺฑปาโต
โหติ อุปชฎาโย จ ภูณฺชิตุกาโม โหติ อุทกํ ทตฺวา

#๑ ม. รา. สงฺฆริตพุพํ ๑ ๒ ม. รา. สงฺฆรณฺเตน ๑ ๓ ม. ย. อุสฺสาเรตฺวา ๑

ปีณทปาโต อุปนามตพฺโพ อุปชฌายो ปานีเยน ปุจฺฉิตพฺโพ
ภุตฺตาวิสฺส อุกกํ ทตฺวา ปตฺตํ ปฏิกฺกเหตุวา นิจํ กตฺวา สาธุกํ
อปริฉฺสนฺเตน โชวิตฺวา โวทกํ กตฺวา มุหุตฺตํ อุณฺเห โอตาเปตพฺโพ
น จ อุณฺเห ปตฺโต นิตฺทิตพฺโพ ปตฺตจิวฺรํ นิกฺขิปิตพฺพํ ปตฺตํ
นิกฺขิปนฺเตน เอเกน หตฺเถน ปตฺตํ คเหตุวา เอเกน หตฺเถน
เหฏฺฐามณฺจํ วา เหฏฺฐาปีจํ วา ปรามสฺติวา ปตฺโต นิกฺขิปิตพฺโพ
น จ อนนฺตรหิตาย ภูมฺยา ปตฺโต นิกฺขิปิตพฺโพ จิวฺรํ นิกฺขิปนฺเตน
เอเกน หตฺเถน จิวฺรํ คเหตุวา เอเกน หตฺเถน จิวฺรวํสํ วา
จิวฺรรชฺชํ วา ปมชฺชิตฺวา ปารโต อนนฺตํ โอรโต โภกํ กตฺวา
จิวฺรํ นิกฺขิปิตพฺพํ อุปชฌายมฺหิ วุจฺฉิตฺเต อาสนํ อุทฺธริตพฺพํ
ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ ปฏฺฐิสามตพฺพํ สเจ โส เทโส
อุกฺลาโป โหติ โส เทโส สมมชฺชิตพฺโพ สเจ อุปชฌายो
นหายิตฺตกาโม โหติ นหानํ ปฏฺฐิยาเทตพฺพํ สเจ สีเตน อตฺถโ
โหติ สิตํ ปฏฺฐิยาเทตพฺพํ สเจ อุณฺهن อตฺถโ โหติ อุณฺหํ
ปฏฺฐิยาเทตพฺพํ สเจ อุปชฌายो ชนฺดาฆริํ ปวิสฺตฺตกาโม โหติ
จฺจณฺณํ สนฺเนตพฺพํ มตฺติกา เตเมตพฺพา ชนฺดาฆริंपีจํ อาทาย
อุปชฌายสฺส ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต คนฺตฺวา ชนฺดาฆริंपีจํ ทตฺวา จิวฺรํ
ปฏิกฺกเหตุวา เอกมฺนฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ จฺจณฺณํ ทาทพฺพํ มตฺติกา
ทาทพฺพา สเจ อุสฺสหติ ชนฺดาฆริํ ปวิสฺตพฺพํ ชนฺดาฆริํ
ปวิสฺนฺเตน มตฺติกาย มุขํ มกฺขเหตุวา ปฺรโต จ ปจฺจโต จ

ปฏิจจนาเหตุวา ชนฺดาฆริ ปวิสิตพฺพํ น เถเร ภิกฺขุ อณุปชช
นีสิติตพฺพํ น นวา ภิกฺขุ อาสเนน ปฏิพาหิตพฺพา ชนฺดาฆเร
อุปชฌายสฺส ปริกมฺมํ กาทพฺพํ ชนฺดาฆรา นิกฺขมฺนฺเตน
ชนฺดาฆรปิจฺจ อาทาย ปฺรโต จ ปจฺจโต จ ปฏิจฺจนาเหตุวา ชนฺดาฆรา
นิกฺขมิตพฺพํ อุทเทปิ อุปชฌายสฺส ปริกมฺมํ กาทพฺพํ นหาเตน
ปจฺจมตฺริ อุตฺตริตฺวา อุตฺตโน คตฺตํ โวทกํ กตฺวา นีวาเสตฺวา
อุปชฌายสฺส คตฺตโต อุทกํ ปมชฺชิตพฺพํ นีวาสนํ ทาทพฺพํ
สงฺฆาฐิ ทาทพฺพา ชนฺดาฆรปิจฺจ อาทาย ปจฺจมตฺริ อากนฺตฺวา
อาสนํ ปลฺลวเปตพฺพํ ปาโททกํ ปาทปิจฺจ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปิตพฺพํ
อุปชฌาโย ปานีเยน ปุจฺฉิตพฺโพ สเจ อุทฺทิสวเปตฺตกาโม โหติ
อุทฺทิสวเปตฺตพฺโพ สเจ ปรีปุจฺฉิตฺตกาโม โหติ ปรีปุจฺฉิตพฺโพ
ยสฺมี วิหารเ อุปชฌาโย วิหริติ สเจ โส วิหาโร อุกฺลาโป
โหติ สเจ อุตฺตสหติ โสเชตพฺโพ วิหารํ โสเชนฺเตน ปจฺจ
ปตฺตจิวริ นีหริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ นีสินฺนปจฺจตฺตธรณํ
นีหริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ ภิสสิมฺโพหนํ นีหริตฺวา เอกมฺนตฺตํ
นิกฺขิปิตพฺพํ มลฺลโจ นิจฺจ กตฺวา สาธุกํ อปฺริฆฺมฺสนฺเตน อสงฺฆมฺนฺเตน
กวาฏฺปิฏฺจํ นีหริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺโพ ปิจฺจ นิจฺจ
กตฺวา สาธุกํ อปฺริฆฺมฺสนฺเตน อสงฺฆมฺนฺเตน กวาฏฺปิฏฺจํ นีหริตฺวา
เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ มลฺลจปฺปฏิปาทกา นีหริตฺวา เอกมฺนตฺตํ
นิกฺขิปิตพฺพา เขพฺพมฺลลโก นีหริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺโพ

อปสฺเสนผลกั นีหริตฺวา เอกมนฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ ภูมฺมตฺถรณํ
ยถาปฺลยตฺตํ สลฺลภฺเขตฺวา นีหริตฺวา เอกมนฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ สเจ
วิหारे สนฺตानกั โหติ อุลฺโลกา ปจฺมํ โอาหารตพฺพํ อาโลกสนฺธิกณฺณภาคา
ปมฺชฺชิตพฺพา สเจ เกรภฺปริกมฺมกตา ภิตฺติ
กณฺณกิตา โหติ โจพฺกั เตเมตฺวา ปีเพตฺวา ปมฺชฺชิตพฺพา
สเจ กาวณฺณกตา ภูมि กณฺณกิตา โหติ โจพฺกั เตเมตฺวา
पीเพตฺวา ปมฺชฺชิตพฺพา สเจ อกตา โหติ ภูมि อุทเกน
ปริปฺโผสิตฺวา สมฺมชฺชิตพฺพา มา วิหาโร รเชน อุหณฺณตี
สงฺการิ วิจฺฉินฺตฺวา เอกมนฺตํ ฉทฺเทตพฺพํ ภูมฺมตฺถรณํ โอตฺวาเปตฺวา
โสเชตฺวา ปฺปโปญฺเจตฺวา อติหริตฺวา ยถาปฺลยตฺตํ ปฺลยฺวาเปตพฺพํ
มณฺจปฺปฏิปาทกา โอตฺวาเปตฺวา ปมฺชฺชิตฺวา อติหริตฺวา ยถาจาเน
จเปตพฺพา มณฺจโจ โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา ปฺปโปญฺเจตฺวา นิจิ
กตฺวา สารุํกั อปริํสนฺเตน อสงฺฆณฺณนฺเตน กวาภูปิภูจि อติหริตฺวา
ยถาปฺลยตฺตํ ปฺลยฺวาเปตพฺโพ ปิจิ โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา
ปฺปโปญฺเจตฺวา นิจิ กตฺวา สารุํกั อปริํสนฺเตน อสงฺฆณฺณนฺเตน
กวาภูปิภูจิ อติหริตฺวา ยถาปฺลยตฺตํ ปฺลยฺวาเปตพฺพํ ภิสิพฺมิโพหนํ
โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา ปฺปโปญฺเจตฺวา อติหริตฺวา ยถาปฺลยตฺตํ
ปฺลยฺวาเปตพฺพํ นิสิตฺนปฺจฺจตฺถรณํ โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา
ปฺปโปญฺเจตฺวา อติหริตฺวา ยถาปฺลยตฺตํ ปฺลยฺวาเปตพฺพํ เขพฺพลฺลโก

โอดาเปตฺวา ปมฺชชิตฺวา อติหริตฺวา ยถาจาเน จเปตฺพุโ อปสฺเสนผลกั
โอดาเปตฺวา ปมฺชชิตฺวา อติหริตฺวา ยถาจาเน จเปตฺพุพิ
ปตฺตจิวริ นิกฺขิปิตฺพุพิ ปตฺตํ นิกฺขิปนฺเตน เอนฺ หตฺเถน ปตฺตํ
คเหตุวา เอนฺ หตฺเถน เญจามณฺจํ วา เญจาปีจํ วา ปรามสิตฺวา
ปตฺโต นิกฺขิปิตฺพุโ น จ อนนฺตรหิตาย ญมฺมียา ปตฺโต
นิกฺขิปิตฺพุโ จิวริ นิกฺขิปนฺเตน เอนฺ หตฺเถน จิวริ คเหตุวา
เอนฺ หตฺเถน จิวริวํสํ วา จิวรรชชํ วา ปมฺชชิตฺวา ปารโต
อนฺตํ โอรโต โภคํ กตฺวา จิวริ นิกฺขิปิตฺพุพิ สเจ ปฺรตฺตติมา
สรชชา วาตา วายนฺติ ปฺรตฺตติมา วาตปานา ถเกตฺพุพา สเจ
ปจฺฉิมมา สรชชา วาตา วายนฺติ ปจฺฉิมมา วาตปานา ถเกตฺพุพา
สเจ อุตฺตรา สรชชา วาตา วายนฺติ อุตฺตรา วาตปานา ถเกตฺพุพา
สเจ ทกฺขิณา สรชชา วาตา วายนฺติ ทกฺขิณา วาตปานา ถเกตฺพุพา
สเจ สิตฺกาโล โหติ ทิวา วาตปานา วิวริตฺพุพา รตฺตี ถเกตฺพุพา
สเจ อณฺหกาโล โหติ ทิวา วาตปานา ถเกตฺพุพา รตฺตี
วิวริตฺพุพา สเจ ปรีเวณฺ อุกฺลาปํ โหติ ปรีเวณฺ สมฺมชฺชิตฺพุพิ
สเจ โภจฺจโก อุกฺลาโป โหติ โภจฺจโก สมฺมชฺชิตฺพุโ สเจ
อุปฺญฺจานสาลา อุกฺลาปา โหติ อุปฺญฺจานสาลา สมฺมชฺชิตฺพุพา
สเจ อคฺคิสาลา อุกฺลาปา โหติ อคฺคิสาลา สมฺมชฺชิตฺพุพา สเจ
วจฺจกฺขี อุกฺลาปา โหติ วจฺจกฺขี สมฺมชฺชิตฺพุพา สเจ ปานีย
น โหติ ปานีย อุปฺญฺจาเปตฺพุพิ สเจ ปรีโกชนีย น โหติ

กตัม วา ปนสฺส โหติ สงฺฆเณ กมมํ ตชฺชนียํ วา นียสฺสํ วา
ปพฺพชาชนียํ วา ปฏิสารณียํ วา อุกฺเขปนียํ วา สทฺธิวิหาริเกน
อุสฺสुकํ กาคพฺพํ กิณฺติ นฺ โข อุปชฺฌายโ ย สมฺมา วตฺเตยฺย
โลมํ ปาเตยฺย เนตฺถารํ วตฺเตยฺย สงฺโฆ ตํ กมมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภยฺยาติ
สเจ อุปชฺฌายสฺส จีวรํ โชวิตพฺพํ โหติ
สทฺธิวิหาริเกน โชวิตพฺพํ อุสฺสुकํ วา กาคพฺพํ กิณฺติ นฺ โข
อุปชฺฌายสฺส จีวรํ โชวิเยถาติ สเจ อุปชฺฌายสฺส จีวรํ กาคพฺพํ
โหติ สทฺธิวิหาริเกน กาคพฺพํ อุสฺสुकํ วา กาคพฺพํ กิณฺติ นฺ
โข อุปชฺฌายสฺส จีวรํ กริเยถาติ สเจ อุปชฺฌายสฺส รชนํ
ปจิตพฺพํ ๑ โหติ สทฺธิวิหาริเกน ปจิตพฺพํ ๑ อุสฺสुकํ วา กาคพฺพํ
กิณฺติ นฺ โข อุปชฺฌายสฺส รชนํ ปจฺยิเยถาติ สเจ อุปชฺฌายสฺส
จีวรํ รชตพฺพํ ๒ โหติ สทฺธิวิหาริเกน รชตพฺพํ ๒ อุสฺสुकํ วา
กาคพฺพํ กิณฺติ นฺ โข อุปชฺฌายสฺส จีวรํ รชฺยิเยถาติ จีวรํ
รชนฺเตน ๓ สาธุกํ สมฺปฺริวตฺตํ สมฺปฺริวตฺตํ รชตพฺพํ ๒ น จ
อจฺฉินฺเน เถเว ปกฺกมิตพฺพํ น อุปชฺฌายํ อนาปุจฺฉา เอกจฺจสฺส
ปคฺโต ทาทพฺโพ น เอกจฺจสฺส ปคฺโต ปฏิกฺคเหตพฺโพ น
เอกจฺจสฺส จีวรํ ทาทพฺพํ น เอกจฺจสฺส จีวรํ ปฏิกฺคเหตพฺพํ
น เอกจฺจสฺส ปริกฺขาโร ทาทพฺโพ น เอกจฺจสฺส ปริกฺขาโร
ปฏิกฺคเหตพฺโพ น เอกจฺจสฺส เกสา เณตฺตพฺพา ๔ น เอกจฺเจน
#๑ ม. รชนา ปจิตพฺพา ๑ ๒ ม. รชิตพฺพํ ๑ ๓ ม. รชนฺเตน ๑ ๔ ย. เณตฺตพฺพา ๑

เกสา เณฑาเปตพุพา น เอกจฺจสฺส ปริกมฺมํ กาทพุพฺพํ น
เอกจฺเจน ปริกมฺมํ การาเปตพุพฺพํ น เอกจฺจสฺส เวยยาวจฺโจ
กาทพุโพ น เอกจฺเจน เวยยาวจฺโจ การาเปตพุโพ น เอกจฺจสฺส
ปจฺจาสมณฺเณน โหตพุพฺพํ น เอกจฺโจ ปจฺจาสมณฺเณน อาทาทพุโพ
น เอกจฺจสฺส ปิณฺฑปาโต นีหริตพุโพ น เอกจฺเจน ปิณฺฑปาโต
นีหราเปตพุโพ น อุปชฺฌายํ อนาปุจฺจา คาโม ปวิสิตพุโพ
น สฺตฺตานํ คนฺตพุพฺพํ น ทิสา ปกุกมิตพุพา สเจ อุปชฺฌาโย
คิลานो โหติ ยาวชีวํ อุปฏฺฐาตพุโพ วุฏฺฐานสฺส อากเมตพุพฺพํ
อิทํ โข ภิกฺขเว สทฺธิวิหาริกานํ อุปชฺฌาเยสุ วตฺตํ ยถา
สทฺธิวิหาริกเอหิ อุปชฺฌาเยสุ สมฺมา วตฺติตพุพฺพนฺติ ฯ

[๔๔๐] เตน โข ปน สมเยน อุปชฺฌายา สทฺธิวิหาริกเสสุ น
สมฺมา วตฺตนฺติ ฯ ये เต ภิกฺขู อปฺปิจฺจา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
จियนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม อุปชฺฌายา สทฺธิวิหาริกเสสุ น
สมฺมา วตฺติสฺสสนฺตีติ ฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมคฺถํ
อาโรเจสุ ฯเปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อุปชฺฌายา สทฺธิวิหาริกเสสุ
น สมฺมา วตฺตนฺตีติ ฯ สจฺจํ ภควาติ ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ
กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกฺขเว อุปชฺฌายานํ
สทฺธิวิหาริกเสสุ วตฺตํ ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา อุปชฺฌาเยหิ
สทฺธิวิหาริกเสสุ สมฺมา วตฺติตพุพฺพํ ฯ

[๔๔๑] อุปชฺฌาเยน ภิกฺขเว สทฺธิวิหาริกมฺหิ สมฺมา วตฺติตพุพฺพํ ฯ

ตตุรายิ สมนวตตนา อุพชฌาเยน ภิกขเว สทฺธิวหริโก
สงฺกเหตุพฺโพ อนุคฺคเหตุพฺโพ อุทฺเทเสน ปริปุจฺจาย โฉวาทน
อนุสาศนียา สเจ อุพชฌายสฺส ปตฺโต โหติ สทฺธิวหริกสฺส
ปตฺโต น โหติ อุพชฌาเยน สทฺธิวหริกสฺส ปตฺโต ทาทพฺโพ
อุสฺสูกํ วา กาทพฺพิ กินฺติ นฺ โข สทฺธิวหริกสฺส ปตฺโต
อุปฺปชฺชียเถติ สเจ อุพชฌายสฺส จีวรํ โหติ สทฺธิวหริกสฺส
จีวรํ น โหติ อุพชฌาเยน สทฺธิวหริกสฺส จีวรํ ทาทพฺพิ
อุสฺสูกํ วา กาทพฺพิ กินฺติ นฺ โข สทฺธิวหริกสฺส จีวรํ
อุปฺปชฺชียเถติ สเจ อุพชฌายสฺส ปริกฺขารो โหติ
สทฺธิวหริกสฺส ปริกฺขารो น โหติ อุพชฌาเยน สทฺธิวหริกสฺส
ปริกฺขารो ทาทพฺโพ อุสฺสูกํ วา กาทพฺพิ กินฺติ นฺ โข
สทฺธิวหริกสฺส ปริกฺขารो อุปฺปชฺชียเถติ สเจ สทฺธิวหริโก
คิลานो โหติ กาลสฺเสว อญฺฺจาย ทนฺตกญฺฺจํ ทาทพฺพิ มุโขทกํ
ทาทพฺพิ อาสนํ ปณฺญาเปตพฺพิ สเจ ยาคู โหติ ภาชนํ
โรวิทฺวา ยาคู อุปฺนಾಮตพฺพา ยาคค ปิตสฺส อุทกํ ทตฺวา ภาชนํ
ปฏิกฺคเหตุวา นิจํ กตฺวา สารุํ อปริํสนฺเตน โรวิทฺวา
ปฏิสามตพฺพิ สทฺธิวหริกมฺหิ วุญฺฺจเต อาสนํ อุทฺธริตพฺพิ สเจ โส
เทโส อุคฺลาโป โหติ โส เทโส สมนฺชฺชิตพฺโพ สเจ
สทฺธิวหริโก คามํ ปวิสิตฺกามो โหติ นิवासนํ ทาทพฺพิ ปฏินิวาสนํ
ปฏิกฺคเหตุพฺพิ กายพนฺฺรณํ ทาทพฺพิ สกฺณํ กตฺวา สงฺฆาญฺฺโย

ทาดพพา โชริตฺวา ปตฺโต สอุทโก ทาดพฺโพ เอตฺตาวตา
นิวตฺติสฺสตีติ อาสนํ ปณฺญาเปตพฺพํ ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ
อุปนิกฺขิปิตพฺพํ ปจฺจุคฺคณฺตฺวา ปตฺตจิวฺรํ ปฏิกฺคเหตพฺพํ ปฏินิवासํ
ทาดพฺพํ นิवासํ ปฏิกฺคเหตพฺพํ สเจ จิวฺรํ สินฺนํ โหติ มฺหุตฺตํ
อุณฺเห โอตาเปตพฺพํ น จ อุณฺเห จิวฺรํ นิตฺทิตพฺพํ จิวฺรํ สํหริตพฺพํ
จิวฺรํ สํหฺรณฺเตน จตฺตฺรํคฺคํ กณฺณํ อุตฺตสาเทตฺวา จิวฺรํ สํหริตพฺพํ
มา มชฺเฌ ฆงฺโก อโหสีติ โอโกเค กายพฺนุชฺฉํ กาดพฺพํ
สเจ ปิณฺฑปาโต โหติ สทฺธิวิหาริกो จ ภูณฺชิตฺกามो โหติ
อุทกํ ทตฺวา ปิณฺฑปาโต อุปฺนามตพฺโพ สทฺธิวิหาริกो ปานีเยน
ปฺจุจฺฉิตพฺโพ ภูตฺตาวิสฺส อุทกํ ทตฺวา ปตฺตํ ปฏิกฺคเหตฺวา นิจํ
กตฺวา สาธุกํ อปริชฺฌสนฺเตน โชริตฺวา โวทกํ กตฺวา มฺหุตฺตํ อุณฺเห
โอตาเปตพฺโพ น จ อุณฺเห ปตฺโต นิตฺทิตพฺโพ ปตฺตจิวฺรํ
นิกฺขิปิตพฺพํ ปตฺตํ นิกฺขิปนฺเตน เอเกน หตฺเถน ปตฺตํ คเหตฺวา
เอเกน หตฺเถน เหนฺจจามณฺจํ วา เหนฺจจาปีจํ วา ปฺรามสิตฺวา
ปตฺโต นิกฺขิปิตพฺโพ น จ อนนฺตรหิตาย ภูมียา ปตฺโต
นิกฺขิปิตพฺโพ จิวฺรํ นิกฺขิปนฺเตน เอเกน หตฺเถน จิวฺรํ คเหตฺวา
เอเกน หตฺเถน จิวฺรวัสํ วา จิวฺรรัชฺชํ วา ปมชฺชิตฺวา ปารโต
อนฺตํ โอรโต โภกํ กตฺวา จิวฺรํ นิกฺขิปิตพฺพํ สทฺธิวิหาริกมฺหิ
วฺภูจฺฉิตฺเต อาสนํ อุทฺทริตพฺพํ ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ
ปฏิสามตพฺพํ สเจ โส เทโส อุกฺลาโป โหติ โส เทโส

นีหริตฺวา เอกมนฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ ฯเปฯ สเจ อัจจนกฺมฺภิยา
อุทกํ น โหติ อัจจนกฺมฺภิยา อุทกํ อาสิญฺจิตพฺพํ สเจ
สทฺธิวិหาริกสฺส อนภริติ อุปฺปนฺนา โหติ อุปฺชฌาเยน วูปกาเสตพฺโพ
วูปกาสาเปตพฺโพ ฌมฺมกถา วาสฺส กาดพฺพา สเจ สทฺธิวิหาริกสฺส
กุกฺกัจจํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุปฺชฌาเยน วิโนทตพฺพํ วิโนทาเปตพฺพํ
ฌมฺมกถา วาสฺส กาดพฺพา สเจ สทฺธิวิหาริกสฺส ทิฏฺฐิจิตฺตํ
อุปฺปนฺนํ โหติ อุปฺชฌาเยน วิเวเจตพฺพํ วิเวจาเปตพฺพํ ฌมฺมกถา
वासฺส กาดพฺพา สเจ สทฺธิวิหาริกโก คุรุฌมฺมํ อชฺฌาปนโน
โหติ ปริวารสโร อุปฺชฌาเยน อุตฺตฺถกํ กาดพฺพํ กิณฺติ
นฺ โข สงฺโฆ สทฺธิวิหาริกสฺส ปริวารํ ททฺชฺยาติ สเจ สทฺธิวิหาริกโก
มฺลายน ปฏิกสฺสนารโห โหติ อุปฺชฌาเยน อุตฺตฺถกํ กาดพฺพํ
กิณฺติ นฺ โข สงฺโฆ สทฺธิวิหาริกํ มฺลายน ปฏิกสฺเสยฺยาติ สเจ
สทฺธิวิหาริกโก มานตฺตารโห โหติ อุปฺชฌาเยน อุตฺตฺถกํ
กาดพฺพํ กิณฺติ นฺ โข สงฺโฆ สทฺธิวิหาริกสฺส มานตฺตํ ททฺชฺยาติ
สเจ สทฺธิวิหาริกโก อพฺภานารโห โหติ อุปฺชฌาเยน อุตฺตฺถกํ
กาดพฺพํ กิณฺติ นฺ โข สงฺโฆ สทฺธิวิหาริกํ อพฺภเยยฺยาติ สเจ
สงฺโฆ สทฺธิวิหาริกสฺส กมฺมํ กตฺตฺถกาโม โหติ ตชฺชนิยํ วา
นฺยสฺสํ วา ปพฺพาชนิยํ วา ปฏิสารณิยํ วา อุกฺเขปนฺนํ วา
อุปฺชฌาเยน อุตฺตฺถกํ กาดพฺพํ กิณฺติ นฺ โข สงฺโฆ สทฺธิวิหาริกสฺส
กมฺมํ น กรฺเหยย ลหุกาย วา ปรีณามเยยฺยาติ กตฺตํ วา

ปนสฺส โหติ สงฺเขน กมฺมํ ตชฺชนียํ วา นียสฺสํ วา ปพฺพาชนียํ
วา ปฏิสารณียํ วา อุกฺเขปนียํ วา อุปฺชฌาเยน อุตฺตํ กาทพฺพํ
กินฺตํ นุ โข สทฺธิวิหาริกสฺส สมนฺมา วตฺเตยฺย โลมํ ปาเตยฺย
เนตฺถาริ วตฺเตยฺย สงฺโฆ ตํ กมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภยฺยาติ สเจ
สทฺธิวิหาริกสฺส จีวรํ โชวิตพฺพํ โหติ อุปฺชฌาเยน อัจฺฉิตพฺพํ
เอวํ โชเวยฺยาสีติ อุตฺตํ กาทพฺพํ กินฺตํ นุ โข
สทฺธิวิหาริกสฺส จีวรํ โชเวยฺยาสีติ สเจ สทฺธิวิหาริกสฺส จีวรํ
กาทพฺพํ โหติ อุปฺชฌาเยน อัจฺฉิตพฺพํ เอวํ กเรยฺยาสีติ
อุตฺตํ กาทพฺพํ กินฺตํ นุ โข สทฺธิวิหาริกสฺส จีวรํ
กริเยยฺยาสีติ สเจ สทฺธิวิหาริกสฺส รชฺชนํ ปจฺฉิตพฺพํ โหติ อุปฺชฌาเยน
อัจฺฉิตพฺพํ เอวํ ปเจยฺยาสีติ อุตฺตํ กาทพฺพํ กินฺตํ
นุ โข สทฺธิวิหาริกสฺส รชฺชนํ ปจฺฉิตพฺพํ สเจ สทฺธิวิหาริกสฺส
จีวรํ รชฺชนํ โหติ อุปฺชฌาเยน อัจฺฉิตพฺพํ เอวํ รชฺชนํ
อุตฺตํ กาทพฺพํ กินฺตํ นุ โข สทฺธิวิหาริกสฺส จีวรํ
รชฺชนํ จีวรํ รชฺชนํ สาทฺถํ สมนฺปรีวตฺตํ สมนฺปรีวตฺตํ
รชฺชนํ น จ อจฺฉินฺเน เถเว ปกฺกมิตพฺพํ สเจ สทฺธิวิหาริก
คิลานํ โหติ ยาวชิวํ อุปฺชฌาเยน วุจฺฉานสฺส อากมตพฺพํ
อิทํ โข ภิกฺขเว อุปฺชฌาเยน สทฺธิวิหาริกสฺส วตฺตํ ยถา
อุปฺชฌาเยหิ สทฺธิวิหาริกสฺส สมนฺมา วตฺติตพฺพนฺตํ ฯ

ทศยภานวาริ นิฎฐิติ ๑

[๔๔๒] เตน โข ปน สมเยน อนฺเตวาสิกา อจฺริเยสุ
น สมฺมา วตฺตุนฺติ ๑ เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺญา ๑เปฯ เต
อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ กถิํ หิ นาม อนฺเตวาสิกา
อจฺริเยสุ น สมฺมา วตฺติสฺสนฺตีติ ๑ อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถิํ อาโรเจสิ ๑เปฯ สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อนฺเตวาสิกา
อจฺริเยสุ น สมฺมา วตฺตุนฺตีติ ๑ สจฺจํ ภควาติ ๑เปฯ วิครหิตฺวา
ธมฺมี กถิํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตนหิ ภิกฺขเว อนฺเตวาสิกาณิ
ภิกฺขุณิ อจฺริเยสุ วตฺติํ ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา อนฺเตวาสิเกหิ
ภิกฺขุหิ อจฺริเยสุ สมฺมา วตฺติตพฺพิ ๑

[๔๔๓] อนฺเตวาสิเกน ภิกฺขเว อจฺริยมฺหิ สมฺมา วตฺติตพฺพิ ๑
ตฺตฺราຍิ สมฺมาวตฺตนา กาลสฺเสว อุฏฺฐาย อุปาหนา โอมฺมุจฺจิตฺวา
เอกํสิ อุตฺตฺราสงฺกํ กริตฺวา ทนฺตกฏฺจิํ ทาทพฺพิ มุโขทกํ ทาทพฺพิ
อาสนิํ ปญฺญาเปตพฺพิ สเจ ยาคู โหติ ภาชนิํ โชวิตฺวา ยาคู
อุปฺนาเมตพฺพา ยาคค ปิตสฺส อุทกํ ทตฺวา ภาชนิํ ปฏฺิคฺคเหตฺวา
นิจํ กตฺวา สาธุกํ อปริจํสนฺเตน โชวิตฺวา ปฏฺิสามेतพฺพิ อจฺริยมฺหิ
วุฏฺฐิตฺเต อาสนิํ อุทฺชริตพฺพิ สเจ โส เทโส อุกฺลาโป โหติ
โส เทโส สมฺมชฺชิตพฺโพ สเจ อจฺริโย คามิํ ปวิสฺสุกาโม
โหติ นิवासนิํ ทาทพฺพิ ปฏฺินิवासนิํ ปฏฺิคฺคเหตพฺพิ กายพนฺธนํ
ทาทพฺพิ สคฺฉิํ กตฺวา สงฺฆาฎิโย ทาทพฺพา โชวิตฺวา

ปตุโต สอุทโก ๑ ทาทพุโพ สเจ อจริโย ปจฺจาสมณฺณ อากงฺขติ
ติมณฺฑลํ ปฏฺิจฺจาทนฺเตน ปริมณฺฑลํ นีวาเสตุวา กายพนฺธนํ
พนฺธิตฺวา สกฺขมํ กตฺวา สงฺฆาภฺิโย ปารุปีตฺวา คณฺจิกํ ปฏฺิมณฺจิตฺวา
โรวิทฺวา ปตฺตํ คเหตุวา อจฺริยสุส ปจฺจาสมณฺเณน โหตฺพุพฺพิ
นาติทฺฐเร คณฺตพุพฺพิ นาจฺจาสนฺเนน คณฺตพุพฺพิ ปตฺตปริยาปนฺนํ
ปฏฺิคฺคเหตุพฺพิ น อจฺริยสุส ภณฺมานสุส อนฺตรนฺตรรา กถา
โอปาเตตฺพุพา อจฺริโย อาปตฺตีสามนฺดา ภณฺมาโน นีวาเรตฺพุโพ
นีวตฺตนฺเตน ปจฺมตฺริ อากนฺตฺวา อาสนํ ปญฺญาเปตฺพุพฺพิ ปาโททกํ
ปาทปฺปิจฺจํ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปิตฺพุพฺพิ ปจฺจุกคณฺตฺวา ปตฺตจิวฺริ
ปฏฺิคฺคเหตุพฺพิ ปฏฺินีวาสนํ ทาทพุพฺพิ นีวาสนํ ปฏฺิคฺคเหตุพฺพิ
สเจ จิวฺริ สินฺนํ โหติ มฺหุตฺตํ อุณฺเฬห โอตาเปตฺพุพฺพิ น จ
อุณฺเฬห จิวฺริ นิตฺทิตฺพุพฺพิ จิวฺริ สํหริตฺพุพฺพิ จิวฺริ สํหฺรณฺเตน
จตฺรจฺกุลฺลํ กณฺณมํ อุสฺสาเทตฺวา จิวฺริ สํหริตฺพุพฺพิ มา มชฺเฌ
ภงฺโก อโหสีติ โอโภเค กายพนฺธนํ กาทพุพฺพิ สเจ ปิณฺฑปาโต
โหติ อจฺริโย จ ภูณฺชิตฺตุกาโม โหติ อุทกํ ทตฺวา ปิณฺฑปาโต
อุปฺนามตฺพุโพ อจฺริโย ปานีเยน ปุจฺฉิตฺพุโพ ภูตฺตาวิสฺส
อุทกํ ทตฺวา ปตฺตํ ปฏฺิคฺคเหตุวา นีจํ กตฺวา สาธุกํ อปฺริมฺสนฺเตน
โรวิทฺวา โวทกํ กตฺวา มฺหุตฺตํ อุณฺเฬห โอตาเปตฺพุโพ น
จ อุณฺเฬห ปตุโต นิตฺทิตฺพุโพ ปตฺตจิวฺริ นิกฺขิปิตฺพุพฺพิ ปตฺตํ
นิกฺขิปนฺเตน เอเกน หตฺเถน ปตฺตํ คเหตุวา เอเกน หตฺเถน
#๑ ม. โสทโก ฯ

เหตุจามณฺจํ วา เหตุจําปี้จํ วา ปรามสิตฺตฺวา ปตฺโต นิกฺขิปิตฺตฺพฺโพ
น จ อนนฺตรหิตาย ภูมียา ปตฺโต นิกฺขิปิตฺตฺพฺโพ จีวรํ นิกฺขิปนฺเตน
เอเกน หตฺเถน จีวรํ คเหตุวา เอเกน หตฺเถน จีวรํวํสํ วา
จีวรรัชฺชํ วา ปมชฺชิตฺตฺวา ปารโต อนุตฺตํ โอรโต โภคํ กตฺวา
จีวรํ นิกฺขิปิตฺตฺพํ อจฺริยมฺหิ ฐฏฺฐิตฺเต อาสนํ อุทฺทริตฺตฺพํ
ปาโททกํ ปาทปี้จํ ปาทกถลิกํ ปฏฺฐิสามตฺตฺพํ สเจ โส เทโส
อุกฺลาโป โหติ โส เทโส สมมชฺชิตฺตฺพฺโพ สเจ อจฺริโย
นหํยิตฺตฺกาโม โหติ นหํนํ ปฏฺฐียาทตฺตฺพํ สเจ สีเตน อตฺถโถ
โหติ สีตํ ปฏฺฐียาทตฺตฺพํ สเจ อุณฺเหรน อตฺถโถ โหติ อุณฺหํ
ปฏฺฐียาทตฺตฺพํ สเจ อจฺริโย ชนฺดาฆริํ ปวิสิตฺตฺกาโม โหติ
จฺจณฺณํ สนฺเนตฺตฺพํ มตฺตฺติกา เตเมตฺตฺพฺวา ชนฺดาฆริํปี้จํ อาทาย
อจฺริยสฺส ปิฏฺฐิจิตฺโต ปิฏฺฐิจิตฺโต คนฺตฺวา ชนฺดาฆริํปี้จํ ทตฺวา จีวรํ
ปฏฺฐิกคเหตุวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตฺตฺพํ จฺจณฺณํ ทาทตฺตฺพํ มตฺตฺติกา
ทาทตฺตฺพฺวา สเจ อุสฺสหติ ชนฺดาฆริํ ปวิสิตฺตฺพํ ชนฺดาฆริํ
ปวิสนฺเตน มตฺตฺติกาย มุขํ มกฺขเหตุวา ปุรโต จ ปจฺจโต จ
ปฏฺฐิจฺฉาทเหตุวา ชนฺดาฆริํ ปวิสิตฺตฺพํ น เถเร ภิกฺขุ อนฺุปชช
นีสีทิตฺตฺพํ น นวา ภิกฺขุ อาสนนํ ปฏฺฐิปาทิตฺตฺพฺวา ชนฺดาฆเร
อจฺริยสฺส ปริกมฺมํ กาทตฺตฺพํ ชนฺดาฆรา นิกฺขมฺนฺเตน ชนฺดาฆริํปี้จํ
อาทาย ปุรโต จ ปจฺจโต จ ปฏฺฐิจฺฉาทเหตุวา ชนฺดาฆรา นิกฺขมิตฺตฺพํ
อุทฺเทปี อจฺริยสฺส ปริกมฺมํ กาทตฺตฺพํ นหาเตน ปจฺมตฺริํ อุตฺตริตฺตฺวา

อตุตโน คตุตตี โวทกั กตุวา นิวาเสตุวา อจริยสุส คตุตโต
อุทกั ปมชชิตพุพั นิวาสนั ทาทพุพั สงฆาภูิ ทาทพุพา
ชนุตตามรปปีจึ อาทาย ปจมตริ อากนตุวา อาสนั ปญญาเปตพุพั
ปาโททกั ปาทปปีจึ ปาทกถลิกั อุปนิกขิปิตพุพั อจริโย ปานีเยน
ปฺจุฉิตพุโพ สเจ อุททิสสาเปตกาโม โหติ อุททิสสาเปตพุโพ
สเจ ปรีปฺจุฉิตกาโม โหติ ปรีปฺจุฉิตพุโพ ยสฺมี วิหารเ อจริโย
วิหฺรติ สเจ โส วิหาโร อุกฺลาโป โหติ สเจ อุสฺสหติ
โสเชตพุโพ วิหารั โสเชนฺเตน ปจมัม ปตฺตจิวริ นีหฺริตุวา
เอกมฺนุตั นิกขิปิตพุพั นิสิตนปฺจุจตุถรณั นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั
นิกขิปิตพุพั กสิพิมฺโพหนั นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั นิกขิปิตพุพั มณฺโโจ
นีจึ กตุวา สาธุกั อปรีจํสนฺเตน อสงฆญฺญนฺเตน กวาญฺปิฏฺจึ
นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั นิกขิปิตพุโพ ปีจึ นีจึ กตุวา สาธุกั
อปรีจํสนฺเตน อสงฆญฺญนฺเตน กวาญฺปิฏฺจึ นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั
นิกขิปิตพุพั มณฺจปฺปฏิปาทกา นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั นิกขิปิตพุพา
เขมฺมลลโก นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั นิกขิปิตพุโพ อปฺสุเสนผลกั
นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั นิกขิปิตพุพั ญฺมมฺตฺถรณั ยถาปฺญฺยคฺตุตั
สลลฺกเขตุวา นีหฺริตุวา เอกมฺนุตั นิกขิปิตพุพั สเจ วิหารเ
สนฺตานกั โหติ อุลฺโลกา ปจมัม โอิหารेतพุพั อาโลกสนฺธิกณฺณภาคา
ปมชชิตพุพา สเจ เกรกปรีกมฺมกตา กิตฺติ กณฺณกิตา
โหติ โจอฺพกั เตเมตุวา ปีเพตุวา ปมชชิตพุพา สเจ

กาพวณณกตา ภูมि กณณกิตา โหติ โจพํกํ เตเมตฺวา ปิเพตฺวา
ปมชฺชิตฺตพฺพา สเจ อกตา โหติ ภูมि อุตเทน ปริปุโผเสตฺวา
สมมชฺชิตฺตพฺพา มา วิหาโร รเชน อุหณฺณตีติ สงฺการํ วิจินิตฺวา
เอกมนฺตํ ฉฑฺเขตฺตพฺพํ ภูมมตฺตรณํ โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา
ปฺปโปญฺเฑตฺวา อติหริตฺวา ยถาปลฺลยตฺตํ ปลฺลยาเปตฺพํ มลฺลจปฺปฏิปาทกา
โอตฺวาเปตฺวา ปมชฺชิตฺตพฺพา อติหริตฺวา ยถาจาเน จเปตฺตพฺพา
มลฺลโจ โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา ปฺปโปญฺเฑตฺวา นิจํ กตฺวา สาธุกํ
อปฺริขฺมสนฺเตน อสงฺฆมฺภุญฺเฑน กวาญฺปิฏฺจํ อติหริตฺวา ยถาปลฺลยตฺตํ
ปลฺลยาเปตฺตพฺโพ ปิจํ โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา ปฺปโปญฺเฑตฺวา นิจํ
กตฺวา สาธุกํ อปฺริขฺมสนฺเตน อสงฺฆมฺภุญฺเฑน กวาญฺปิฏฺจํ อติหริตฺวา
ยถาปลฺลยตฺตํ ปลฺลยาเปตฺตพฺพํ กิสิพฺปิหมฺโพหนํ โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา
ปฺปโปญฺเฑตฺวา อติหริตฺวา ยถาปลฺลยตฺตํ ปลฺลยาเปตฺตพฺพํ นิสีทฺนปจฺจตฺตรณํ
โอตฺวาเปตฺวา โสเชตฺวา ปฺปโปญฺเฑตฺวา อติหริตฺวา
ยถาปลฺลยตฺตํ ปลฺลยาเปตฺตพฺพํ เขพฺพลโลโก โอตฺวาเปตฺวา ปมชฺชิตฺตพฺพา
อติหริตฺวา ยถาจาเน จเปตฺตพฺโพ อปฺสฺเสนผลกํ โอตฺวาเปตฺวา
ปมชฺชิตฺตพฺพา อติหริตฺวา ยถาจาเน จเปตฺตพฺพํ ปตฺตจิวฺรํ นิภฺขิปปิตฺตพฺพํ
ปตฺตํ นิภฺขิปปนฺเตน เอเกน หตฺเถน ปตฺตํ คเหตุวา เอเกน หตฺเถน
เหฏฺฐามลฺลจํ วา เหฏฺฐาปิจํ วา ปฺรามสฺสิตฺวา ปตฺโต นิภฺขิปปิตฺตพฺโพ
น จ อนนฺตรหิตาย ภูมिया ปตฺโต นิภฺขิปปิตฺตพฺโพ จิวฺรํ นิภฺขิปปนฺเตน
เอเกน หตฺเถน จิวฺรํ คเหตุวา เอเกน หตฺเถน จิวฺรวํสํ วา

จีวรรัชชํ วา ปมชชิตฺวา ปารโต อนุตฺโต โอรโต โภคํ กตฺวา
จีวรํ นิกฺขิปิตพฺพํ สเจ ปุรตฺถิมา สรชา วาตา วายนฺติ ปุรตฺถิมา
วาทปานา ถเกตพฺพา สเจ ปจฺฉิมา สรชา วาตา วายนฺติ
ปจฺฉิมา วาทปานา ถเกตพฺพา สเจ อุตฺตรา สรชา วาตา
วายนฺติ อุตฺตรา วาทปานา ถเกตพฺพา สเจ ทกฺขิณา สรชา
วาตา วายนฺติ ทกฺขิณา วาทปานา ถเกตพฺพา สเจ สีตกาโล
โหติ ทิวา วาทปานา วิวริตพฺพา รตฺตี ถเกตพฺพา สเจ
อุณฺหกาโล โหติ ทิวา วาทปานา ถเกตพฺพา รตฺตี วิวริตพฺพา
สเจ ปริเวณํ อุคฺลาปํ โหติ ปริเวณํ สมฺมชชิตพฺพํ สเจ
โกฏฺฐโก อุคฺลาโป โหติ โกฏฺฐโก สมฺมชชิตพฺโพ สเจ
อุปฺภูจฺจานสาธา อุคฺลาปา โหติ อุปฺภูจฺจานสาธา สมฺมชชิตพฺพา
สเจ อคฺคิสาลา อุคฺลาปา โหติ อคฺคิสาลา สมฺมชชิตพฺพา
สเจ วจฺจกฺขี อุคฺลาปา โหติ วจฺจกฺขี สมฺมชชิตพฺพา สเจ
ปานีโย น โหติ ปานีโย อุปฺภูจฺจาเปตพฺพํ สเจ ปริโกชนีโย น
โหติ ปริโกชนีโย อุปฺภูจฺจาเปตพฺพํ สเจ อจฺจนกฺุมภิยา อุทกํ
น โหติ อจฺจนกฺุมภิยา อุทกํ อาสิณฺจิตพฺพํ สเจ อจฺจริยสุส
อนภฺริตติ อุปฺปนฺนา โหติ อนฺเตวาสิเกน วุปกาสตพฺโพ วุป-
กาสาเปตพฺโพ ฌมฺมกถา วาสฺส กาทพฺพา สเจ อจฺจริยสุส กุกฺกัจจ
อุปฺปนฺนํ โหติ อนฺเตวาสิเกน วิโนเทตพฺพํ วิโนทาเปตพฺพํ
ฌมฺมกถา วาสฺส กาทพฺพํ สเจ อจฺจริยสุส ทิฏฺฐจิกตํ อุปฺปนฺนํ

โหติ อนุเตวาสิเกน วิเวเจตพัพพิ วิเวจาเปตพัพพิ ฐมมกถา วาสส
กาทพพา สเจ อจริโย ฐมมม อชฌาปนโน โหติ ปริวาสารโห
อนุเตวาสิเกน อุตฺตูกกั กาทพัพพิ กินฺติ นุ โข สงฺโฆ อจริยสฺส
ปริวาสั ทเพยยาติ สเจ อจริโย มุลา ย ปฏิกฺกสฺสนารโห โหติ
อนุเตวาสิเกน อุตฺตูกกั กาทพัพพิ กินฺติ นุ โข สงฺโฆ อจริย
มุลา ย ปฏิกฺกสฺเสยยาติ สเจ อจริโย มานตฺตารโห โหติ
อนุเตวาสิเกน อุตฺตูกกั กาทพัพพิ กินฺติ นุ โข สงฺโฆ อจริยสฺส
มานตฺตํ ทเพยยาติ สเจ อจริโย อพฺภานารโห โหติ อนุเตวาสิเกน
อุตฺตูกกั กาทพัพพิ กินฺติ นุ โข สงฺโฆ อจริยํ อพฺภะยยาติ
สเจ สงฺโฆ อจริยสฺส กมฺมํ กตฺตูกาโม โหติ ตชฺชนียํ वा
นियสฺสํ वा ปพฺพาชนียํ वा ปฏิสารณียํ वा อุกฺเขปนียํ वा
อนุเตวาสิเกน อุตฺตูกกั กาทพัพพิ กินฺติ นุ โข สงฺโฆ อจริยสฺส
กมฺมํ น กเรยฺย ลหุกาย वा परिณาเมยฺยาติ กตฺติ वा
ปนสฺส โหติ สงฺघेณ กมฺมํ ตชฺชนียํ वा नियสฺสํ वा ปพฺพาชนีย
वा ปฏิสารณียํ वा อุกฺเขปนียํ वा อนุเตวาสิเกน อุตฺตูกกั
กาทพัพพิ กินฺติ นุ โข อจริโย สมฺมา วตฺเตยฺย โลมํ ปาเตยฺย
เนตฺถาริ วตฺเตยฺย สงฺโฆ ตํ กมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสมะยฺยาติ สเจ
อจริยสฺส จีวรํ โหติ อนุเตวาสิเกน โหติ อนุเตวาสิเกน โหติ
อนุเตวาสิเกน อุตฺตูกกั वा กาทพัพพิ กินฺติ นุ โข อจริยสฺส จีวรํ โหติ
อนุเตวาสิเกน อุตฺตูกกั สเจ อจริยสฺส จีวรํ กาทพัพพิ โหติ อนุเตวาสิเกน กาทพัพพิ

อุสสุกั กว กาดพัพ กินติ นุ โข อจริยสุส จีวร กิริเยถาติ
สเจ อจริยสุส รชน ปจิตพัพ โหติ อนุตเววาสิเกน ปจิตพัพ
อุสสุกั กว กาดพัพ กินติ นุ โข อจริยสุส รชน ปจียเถถาติ
สเจ อจริยสุส จีวร รเขตพัพ โหติ อนุตเววาสิเกน รเขตพัพ
อุสสุกั กว กาดพัพ กินติ นุ โข อจริยสุส จีวร รชียเถถาติ
จีวร รชนเตน สาธุกั สมปริวัตตักั สมปริวัตตักั รเขตพัพ น
จ อจนิเนน เถเว ปกุกมิตพัพ น อจริยั อนาปุจณา เอกจจุส
ปตุโต ทาทพัพโพ น เอกจจุส ปตุโต ปฏิกุกเหตุพัพโพ น
เอกจจุส จีวร ทาทพัพ น เอกจจุส จีวร ปฏิกุกเหตุพัพ
น เอกจจุส ปริกขารุ ทาทพัพโพ น เอกจจุส ปริกขารุ
ปฏิกุกเหตุพัพโพ น เอกจจุส เกสา เณเทตพัพพา น เอกจเจน
เกสา เณทาเปตพัพพา น เอกจจุส ปริกมัม กาดพัพ น
เอกจเจน ปริกมัม การาเปตพัพ น เอกจจุส เวยยาวจโจ
กาดพัพโพ น เอกจเจน เวยยาวจโจ การาเปตพัพโพ น
เอกจจุส ปจณาสมเณน โหตพัพ น เอกจโจ ปจณาสมเณ
อาทาทพัพโพ น เอกจจุส ปิณฑปาโต นีหริตพัพโพ น เอกจเจน
ปิณฑปาโต นีหราเปตพัพโพ น อจริยั อนาปุจณา คาโม
ปวิสิตพัพโพ น สุสานัน คนตพัพ น ทิสา ปกุกมิตพัพพา สเจ
อจริโย คิลาน โหติ ยาวชีว อุปฏฐาตพัพโพ วุฏฐานสุส
อากเมตพัพ อิทั โข ภิกขเว อนุตเววาสิگانัน อจริเยสุ วตตัม

ยถา อนุเตวาสิเกหิ อจาริเยสุ สมมา วตติตพพนติ ฯ

[๔๔๔] เตน โข ปน สมเยน อจาริยา อนุเตวาสิเกสุ น
สมมา วตตุนติ ฯ เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺญา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ
จียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม อจาริยา อนุเตวาสิเกสุ
น สมมา วตติสฺสฺสนฺตีติ ฯ อถ โข เต ภิกขุ ภควโต เอตมคฺถํ
อาโรเจสุ ฯ อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณ
ภิกขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกขุ ปฏฺธิปฺจฺจฺฉิ สจฺจํ กิร ภิกขเว
อจาริยา อนุเตวาสิเกสุ น สมมา วตตุนตีติ ฯ สจฺจํ ภควาติ
ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฆมฺมี กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ เตนหิ
ภิกขเว อจาริยานํ อนุเตวาสิเกสุ วตฺตํ ปญฺญาเปสฺสามิ ยถา
อจาริเยหิ อนุเตวาสิเกสุ สมมา วตติตพพํ ฯ

[๔๔๕] อจาริเยน ภิกขเว อนุเตวาสิกมฺหิ สมมา วตติตพพํ ฯ
ตตฺรารํ สมมาวตตนา อจาริเยน ภิกขเว อนุเตวาสิโก สงฺกเหตุพฺโพ
อนุคฺคเหตุพฺโพ อุทฺเทเสน ปรีปฺจฺจนาย โอวาเทน อนุสาสนิยา
สเจ อจาริยสฺส ปตฺโต โหติ อนุเตวาสิกสฺส ปตฺโต น โหติ
อจาริเยน อนุเตวาสิกสฺส ปตฺโต ทาทพฺโพ อุสฺสุกฺกํ วา กาคพฺพํ
กิณฺติ นฺ โข อนุเตวาสิกสฺส ปตฺโต อุปฺปชฺชียเถติ สเจ อจาริยสฺส
จีวรํ โหติ อนุเตวาสิกสฺส จีวรํ น โหติ อจาริเยน อนุเตวาสิกสฺส
จีวรํ ทาทพฺพํ อุสฺสุกฺกํ วา กาคพฺพํ กิณฺติ นฺ โข อนุเตวาสิกสฺส
จีวรํ อุปฺปชฺชียเถติ สเจ อจาริยสฺส ปรีกฺขารो โหติ

อนฺเตวาสิกสฺส ปริกฺขาโร น โหติ อจฺริเยน อนฺเตวาสิกสฺส
ปริกฺขาโร ทาทพฺโพ อุตฺตํ กว กาทพฺพิ กินฺติ นฺ โข
อนฺเตวาสิกสฺส ปริกฺขาโร อุปฺปชฺชียเถติ สเจ อนฺเตวาสิก
คิลาน โหติ กาลสฺเสว อญฺจาย ทนฺตกญฺจํ ทาทพฺพิ มุโขทกํ
ทาทพฺพิ อาสนํ ปญฺญาเปตพฺพิ สเจ ยาคฺ โหติ ภาชนํ
โรวิตฺวา ยาคฺ อุปฺนามตพฺพา ยาคค ปิตฺตสฺส อุกกํ ทตฺวา
ภาชนํ ปฏิกฺคเหตฺวา นิจํ กตฺวา สาธุกํ อปริจฺฉนฺเตน โรวิตฺวา
ปฏิสามตพฺพิ อนฺเตวาสิกมฺหิ วุญฺจิตฺเต อาสนํ อุตฺตริตพฺพิ
สเจ โส เทโส อุกฺลาโป โหติ โส เทโส สมฺมชฺชิตพฺโพ
สเจ อนฺเตวาสิก คามํ ปวิสิตฺกามา โหติ นิवासํ ทาทพฺพิ
ปฏินิवासํ ปฏิกฺคเหตพฺพิ กายพฺนุชนํ ทาทพฺพิ สคฺคณํ กตฺวา
สงฺฆาญฺชโย ทาทพฺพา โรวิตฺวา ปตฺโต สอฺทโก ทาทพฺโพ
เอตฺตาวตฺตา นีวตฺติสฺสตีติ อาสนํ ปญฺญาเปตพฺพิ ปาโททกํ
ปาทปิจฺจํ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปิตพฺพิ ปจฺจุคฺคณฺตฺวา ปตฺตจิวรี
ปฏิกฺคเหตพฺพิ ปฏินิवासํ ทาทพฺพิ นิवासํ ปฏิกฺคเหตพฺพิ สเจ
จิวรี สินฺนํ โหติ มุหฺตติ อญฺเฆ โธตาเปตพฺพิ น จ อญฺเฆ
จิวรี นิตฺทิตพฺพิ จิวรี สํหริตพฺพิ จิวรี สํหฺรณฺเตน จตฺรจฺจกฺค
กณฺณํ อุตฺตาสาทฺตฺวา จิวรี สํหริตพฺพิ มา มชฺเฆ ภงฺโก อโหสีติ
โอโกเค กายพฺนุชนํ กาทพฺพิ สเจ ปิณฺฑปาโต โหติ อนฺเตวาสิก
จ ญฺญชิตฺกามา โหติ อุกกํ ทตฺวา ปิณฺฑปาโต อุปฺนามตพฺโพ

อนนฺเตวาสโก ปานีเยน ปุจฺฉิตพุโธ ภูตฺตาวิสฺส อุกกํ ทตฺวา
ปตฺตํ ปฏิกฺกเหตฺวา นิจฺจํ กตฺวา สาธุกํ อปริหฺมสนฺเตน โธวิตฺวา
โวทกํ กตฺวา มหุตฺตํ อุณฺเห โอตาเปตพุโธ น จ อุณฺเห
ปตฺโต นิตฺทิตพุโธ ปตฺตจิวฺรํ นิกฺขิปิตพุพฺพํ ปตฺตํ นิกฺขิปนฺเตน
ฯเปฯ จิวฺรํ นิกฺขิปนฺเตน ฯเปฯ ปารโต อนฺตํ โอรโต โภคํ
กตฺวา จิวฺรํ นิกฺขิปิตพุพฺพํ อนนฺเตวาสิกมฺหิ วุญฺจิตฺเต อาสนํ
อุทฺทริตพุพฺพํ ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ ปฏฺฐิสามตพุพฺพํ สเจ โส
เทโส อุกฺกุปโป โหติ โส เทโส สมฺมชฺชิตพุโธ สเจ)
อนนฺเตวาสโก นหายิตฺตุกาโม โหติ นหํ ปฏฺฐิยาเทตพุพฺพํ สเจ
สีเตน อตฺถโธ โหติ สีตํ ปฏฺฐิยาเทตพุพฺพํ สเจ อุณฺเहन อตฺถโธ
โหติ อุณฺหํ ปฏฺฐิยาเทตพุพฺพํ สเจ อนนฺเตวาสโก ชนฺดาฆริ
ปวิสิตฺตุกาโม โหติ จุณฺณํ สนฺเนตพุพฺพํ มตฺติกา เตเมตพุพา
ชนฺดาฆริปีจํ อาทาย คนฺตฺวา ชนฺดาฆริปีจํ ทตฺวา จิวฺรํ ปฏิกฺกเหตฺวา
เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพุพฺพํ จุณฺณํ ทาทพุพฺพํ มตฺติกา ทาทพุพา สเจ
อุสฺสสฺสตี ชนฺดาฆริ ปวิสิตพุพฺพํ ชนฺดาฆริ ปวิสฺนฺเตน มตฺติกาย
มุขํ มกฺกเขตฺวา ปฺรโต จ ปจฺจโต จ ปฏฺฐิจฺฉาเทตฺวา ชนฺดาฆริ
ปวิสิตพุพฺพํ น เถเร ภิกฺขุ อนฺนปชฺช นิสิติตพุพฺพํ น นวา
ภิกฺขุ อาสเนน ปฏฺฐิพาทิตพุพา ชนฺดาฆเร อนนฺเตวาสิกสฺส ปริกมฺม
กาทพุพฺพํ ชนฺดาฆรา นิกฺขมฺนฺเตน ชนฺดาฆริปีจํ อาทาย ปฺรโต
จ ปจฺจโต จ ปฏฺฐิจฺฉาเทตฺวา ชนฺดาฆรา นิกฺขมิตพุพฺพํ อุกฺกเป

อนฺเตวาสิกฺสฺส ปริกมฺมํ กาทพฺพํ นหาเตน ปจฺมตฺรํ อุตฺตริตฺวา
อุตฺตโน คตฺตํ โวทกํ กตฺวา นิวาเสตฺวา อนฺเตวาสิกฺสฺส คตฺตโต
อุทกํ ปมชฺชิตพฺพํ นิวาสนํ ทาทพฺพํ สงฺฆาภู ทาทพฺพา ชนฺดาขรปิจฺ
อาทาย ปจฺมตฺรํ อากนฺตฺวา อาสนํ ปญฺญาเปตพฺพํ ปาโททกํ
ปาทปิจฺ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปิตพฺพํ อนฺเตวาสิกฺโก ปานีเยน
ปฺจุฉิตพฺโพ ยสฺมึ วิหารเ อนฺเตวาสิกฺโก วิหฺรติ สเจ โส
วิหาโร อุทฺลาโป โหติ สเจ อุตฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
โสเชนฺเตน ปจฺมํ ปตฺตจิวฺรํ นีหฺริตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิกฺขิปิตพฺพํ ๔เป๔
สเจ อจฺจนกมฺภิยา อุทกํ น โหติ อจฺจนกมฺภิยา
อุทกํ อาสิณฺจิตพฺพํ สเจ อนฺเตวาสิกฺสฺส อนฺทริติ อุปฺปนฺนา
โหติ อจฺริเยน วุปกาสเตตพฺโพ วุปกาสาเปตพฺโพ ชมฺมกถา
วาสฺส กาทพฺพา สเจ อนฺเตวาสิกฺสฺส กุกฺกจฺจํ อุปฺปนฺนํ โหติ
อจฺริเยน วิโนเทตพฺพํ วิโนทาเปตพฺพํ ชมฺมกถา วาสฺส กาทพฺพา
สเจ อนฺเตวาสิกฺสฺส ติฏฺฐิกตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อจฺริเยน วิเวเจตพฺพํ
วิเวจาเปตพฺพํ ชมฺมกถา วาสฺส กาทพฺพา สเจ อนฺเตวาสิกฺโก
ครุชฺมมฺมํ อหฺมฺมาปฺนฺโน โหติ ปรีวาสารโห อจฺริเยน อุตฺสฺสฺสฺสฺส
กาทพฺพํ กิณฺติ นุ โข สงฺโฆ อนฺเตวาสิกฺสฺส ปรีวาสํ ทเทยฺยาติ
สเจ อนฺเตวาสิกฺโก มฺุลาเย ปฏิกฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
กาทพฺพํ กิณฺติ นุ โข สงฺโฆ อนฺเตวาสิกํ มฺุลาเย ปฏิกฺสฺสฺสฺสฺส
สเจ อนฺเตวาสิกฺโก มานตฺตารโห โหติ อจฺริเยน อุตฺสฺสฺสฺส

กาดพัพพ กิณฑิ นุ โข สงฺโฆ อนฺเตวาสิกฺกสฺส มานตฺตํ ทเพยฺยติ
สเจ อนฺเตวาสิกฺโก อพฺพานารโห โหติ อจฺริเยน อุตฺตํ
กาดพัพพ กิณฑิ นุ โข สงฺโฆ อนฺเตวาสิกํ อพฺเพยฺยติ สเจ
สงฺโฆ อนฺเตวาสิกฺกสฺส กมฺมํ กตฺตุงาโม โหติ ตชฺชนียํ วา
นียสฺสํ วา ปพฺพาชนียํ วา ปฏฺฐิสารณียํ วา อุกฺเขปนียํ วา
อจฺริเยน อุตฺตํ กาดพัพพ กิณฑิ นุ โข สงฺโฆ อนฺเตวาสิกฺกสฺส
กมฺมํ น กรเยยฺ ลหุกาย วา ปริณามเยยฺยติ กตฺตํ วา ปนสฺส
โหติ สงฺฆเณน กมฺมํ ตชฺชนียํ วา นียสฺสํ วา ปพฺพาชนียํ วา
ปฏฺฐิสารณียํ วา อุกฺเขปนียํ วา อจฺริเยน อุตฺตํ กาดพัพพ
กิณฑิ นุ โข อนฺเตวาสิกฺโก สมฺมา วตฺเตยฺย โลมํ ปาเตยฺย
เนตฺตารํ วตฺเตยฺย สงฺโฆ ตํ กมฺมํ ปฏฺฐิปฺปสฺสสมฺเพยฺยติ สเจ
อนฺเตวาสิกฺกสฺส จีวรํ โหติ อจฺริเยน อจฺจิกฺขิตพัพพ
เอวํ โหเวยฺยาสีติ อุตฺตํ วา กาดพัพพ กิณฑิ นุ โข
อนฺเตวาสิกฺกสฺส จีวรํ โหเวยฺยติ สเจ อนฺเตวาสิกฺกสฺส จีวรํ กาดพัพพ
โหติ อจฺริเยน อจฺจิกฺขิตพัพพ เอวํ กรเยยฺยาสีติ อุตฺตํ
วา กาดพัพพ กิณฑิ นุ โข อนฺเตวาสิกฺกสฺส จีวรํ กริเยยฺยติ สเจ
อนฺเตวาสิกฺกสฺส รชนํ ปจฺจิตพัพพ โหติ อจฺริเยน อจฺจิกฺขิตพัพพ
เอวํ ปเจยฺยาสีติ อุตฺตํ วา กาดพัพพ กิณฑิ นุ โข
อนฺเตวาสิกฺกสฺส รชนํ ปจฺเจยฺยติ สเจ อนฺเตวาสิกฺกสฺส จีวรํ รชตพัพพ
โหติ อจฺริเยน อจฺจิกฺขิตพัพพ เอวํ รชเยยฺยาสีติ อุตฺตํ วา

กาดพัพ กิณฑิ นุ โข อนุเตวาสิกสฺส จีวรํ รัชเยถาติ จีวรํ
รเชนฺเตน สารุํกํ สมฺปรีวตฺตํ สมฺปรีวตฺตํ รัชตพัพ น จ อจฺฉินฺเน
เถเว ปกฺกมิตพัพ สเจ อนุเตวาสิโก คีลาโน โหติ ยาวจีว
อุปฺภุจาทพฺโพ วุฏฺฐานสฺส อากเมตพัพ อิทํ โข ภิกฺขเว
อาจริยานํ อนุเตวาสิเกสุ วตฺตํ ยถา อาจริเยหิ อนุเตวาสิเกสุ
สมฺมา วตฺติตพฺพนฺติ ฯ

วตฺตกฺขนฺธกํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ ฯ

อิมฺมเหิ ขนฺธเก วตฺถุ เอญฺนวิสฺติ ๑ วตฺตา จตุทฺทส ๒ ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

[๔๔๖] สอุปฺาหนนตฺตา ๓ จ โอคฺฉฉิ สีส ๔ ปานิยํ

นาภิวาเท น ปุจฺฉนฺติ อหิ อุชฺฉนฺติ เปสลา ฯ

โอมฺมุจฺฉิ นตฺตํ ขนฺธเจ จ อตรลฺลจ ปฏิกฺกมํ

ปตฺตจีวรํ นิภฺจิปา ปฏฺฐิรูปฺลจ ปุจฺฉิตา

อาสิญฺฉิ ไรฺวเตน จ ๕ สุกฺเขนลฺลนุปาหนนา ๖

วฺทฺโท นวโก ปุจฺฉเยยฺย อชฺฉมาวตฺถลฺลจ โคจฺรา

เสกฺขา วจฺจา ปานิ ปรี กตฺตรํ กตฺติกฺกฺฉิตํ ๗

#๑ ม. รา. ปญฺจปญฺณาส ฯ ย. ปญฺจปญฺณาส ฯ ๒ ม. ย. วตฺตํ จุทฺทส ฯ ๓ ม. สอุปฺาหนนา

#๓ตฺตา ฯ ย. สหอุปฺาหนนตฺตา ฯ ๔ ม. ย. สีส ฯ ๕ ม. ย. อาสิญฺฉเยยฺย ไรฺวเตน ฯ

#๖ ย. สุกฺเขน ลลฺลนุปาหนนา ฯ ๗ ม. ย. รา. กตฺติกํ ตโต ฯ

กาลัม มุหุตฺตํ อุกฺกตาโป ๑ ภูมฺมตฺตรณนีหเร ๒
ปฏฺฐิปาโท ภิสฺสิมฺโพ ๓ มลฺลจ ปิจฺฉจ มลฺลกัม
อปฺสฺเสนฺนฺลโลก กณฺณา เกรฺกา กภาพกตา ๔
สงฺการี ภูมฺมตฺตรณํ ปฏฺฐิปาทก มลฺลจกัม
ปิจฺฉ ภิสฺส นิสฺสทนฺนํ มลฺลกัม อปฺสฺเสนกัม ๕
ปตฺตจิวรี ภูมฺมิจ ปารนฺตํ โอรโภคโต ๖
ปฺรตฺตติมา ปจฺฉนิมา จ อุตฺตรรา อถ ทกฺขิณา
สฺตีตฺตเนห จ ทิวา รตฺตี ปรีเวณฺณจ โภกฺขจ โภ
อฺปฏฺฐจฺฉานคฺคิสาลา จ วตฺตํ วจฺจกฺขีตฺส จ
ปานี ปรีโภชนิกา ๗ ภูมฺมิกิ อจฺจมนฺนสฺส จ
อนฺโนปเมน ปญฺจตฺตํ วตฺตํ อากนฺตฺตเกหิเม ฯ
เนवासนฺนํ น อุกฺกํ น ปจฺจ น จ ปานียํ
นาภิวาทเน น ปญฺญาเป อฺชฺชฌายนฺนติ จ เปสลา ฯ
วฺจฺจตฺตมาสนนฺนจ อุกฺกํ ปจฺจจฺจคฺคนฺนตฺวา จ ปานียํ
อฺปฺปาหเน เอกมฺนตฺตํ อภิวาทเน จ ปญฺญาเป
วฺจฺจตฺตํ โภจฺจเร เสกฺโข จ จานฺนํ ปานีย โภชนํ
กตฺตฺตรํ กตฺतिकํ กาลัม นวกฺสฺส นิสฺสินฺนเก

#๑ ย. กาลมฺมุหุตฺตอฺกฺกตาโป ฯ ๒ ม. ย. รา. ภูมฺมตฺตรณา นีหเร ฯ

#๓ ย. ปฏฺฐิปาทภิสฺสิมฺโพ ฯ ๔ ม. ย. กภาพอกตา ฯ ๕ ม. ย. สงฺการมฺลจ ภูมฺมตฺตรณํ

#ปฏฺฐิปาทกัม มลฺลจปิจฺฉ ฯ ภิสฺส นิสฺสทนฺนํ มลฺลกัม อปฺสฺเสน จ ฯ ๖ ม. โอรุโต โภคํ ฯ

#๗ ม. ปานี ปรีโภชนิยา ฯ ๘ ย. โภชนิ ฯ ๙ ย. กตฺตฺตรา ฯ

ติมณฑลํ นีวาเสตฺวา กายสกุณคณฺจิกา
 น โวกุมม ปฏิจฺจนฺนํ สุตฺวโตกฺขิตฺตจกฺขุณา ๑
 อุกฺขิตฺโตชฺชกฺขมิกา สทฺโท ตโย เจว ปจาลนา
 ขมฺโภคฺคณฺจิ อุกฺกฏิกกา ปฏิจฺจนฺนํ สุตฺวโต
 โอกฺขิตฺตฺกฺขิตฺตา อชฺชกฺขมิ อปฺปสทฺทา ๒ ตโย จลา
 ขมฺโภ โอกฺคณฺจิ ปลฺลตฺติ ๓ อนุปชฺช นาสเน
 โอตฺถริตฺวา จ อฺทเก นิจฺ กตฺวา จ สิญฺจียา ๔ ๑
 ปฏฺธิ สามนฺเต ๕ สงฺฆาฏฺฐิ โอทเน จ ปฏฺธิคฺคเห
 สฺวปี อุตฺถริทฺถกเณ สพฺเพตฺถ สมนฺติ จ ๖
 สกฺกจฺจํ ปตฺตสณฺณี จ สมฺสฺวปฺนจ ติตฺติกา
 น ตาว เถโร ภูณฺเชยฺย อสมฺปตฺเต จ โอทเน ๗
 สกฺกจฺจํ ปตฺตสณฺณี จ สปทานํ จ สฺวปํ
 น ญฺปโต ปฏฺธิจฺฉาเท วิญฺญตฺตฺชฺฉานสณฺณีนา
 มหนฺต มณฺฑล ทฺวาริ สพฺพหตฺโต น โวหเร ๘
 อุกฺเขโป เจทนา คณฺฑํ ฐนํ สิตฺถาวการกํ ๙
 ชิวฺหานิจฺฉารกํ เจว จปฺจปฺ สฺรฺสฺร
 หตฺถปตฺโตฏฺฐนฺนิลฺเลหํ สามิเสน ปฏฺธิคฺคโ ๑๐

- #๑ ม. ย. สุตฺวโตกฺขิตฺตจกฺขุ ๑ ๒ ม. อปฺปสทฺโท ๑ ๓ ม. ย. รา. ขมฺโภคฺคณฺจิ
- #ปลฺลตฺติ จ ๑ ๔ ม. ย. อุตฺถริตฺวาน อฺทเก นิจฺ กตฺวา น สิญฺจียา ๑ ๕ ม. ย.
- #สามนฺเต ๑ ๖ ม. สมนฺติคฺคิ ย. สมนฺติคฺคิ ๑ ๗ ม. ย. สกฺกจฺจํ ... โอทเนติ อิม
- #ปจาล นตฺติ ๑ ๘ ม. ย. พฺยาหเร ๑ ๙ ม. คณฺฑาฐนํ ย. คณฺฑาฐนํ ๑ ๑๐ ม. ปฏฺธิคฺคเห ๑

น ตาว ยาว น สพเพ ๑ นี้จ กตฺวา จ สิญฺจีย
 ปฏฺิ สามนฺต ๒ สงฺฆาฏฺิ นี้จ กตฺวา ฉมาย จ
 สตีตถกํ นีวตฺตนเต สุปฏฺิจจนฺน อุกฺกุฏฺิ ๓
 ฆมฺมราเชน ปญฺยตฺตํ อิทํ ภตฺตคฺคฺวตฺตํ ๑
 ทฺุณฺนีนวตฺตา อนากปฺปา อสฺลลกฺเขตฺวา ๔ สาทสา
 ทฺุเร อจฺจ จิริ ลหุํ ตเถว ปิณฺฑจาริก ๕
 ปฏฺิจจนฺ โน ว คจฺเจยฺย สํวฺโตกฺขิตฺตจกฺขุณา
 อุกฺขิตฺโตชฺชคฺคฺมิกา สทฺุโท ตโย เจว ปจาลนา ๖
 ฆมฺโภคฺคฺฉิ อุกฺกุฏฺิกา สลลกฺเขตฺวา จ สาทสา
 ทฺุเร อจฺจ จิริ ลหุํ อาสนกํ กฏฺจฺจุกา
 ภาชนํ วา จเปสฺสิ จ อจฺจเรตฺวา ปณฺนามกา ๗
 ปฏฺิกุคฺเท น โอลเก ๘ สฺุเปสฺสุปี ตเถว ตํ
 ภิกฺขุ สงฺฆาฏฺิยา ฉาทเ ปฏฺิจจนฺเนว คจฺฉิย
 สํวฺโตกฺขิตฺตจกฺขุ จ อุกฺขิตฺโตชฺชคฺคฺมิกาย จ ๙
 อปฺปสทฺุโท ตโย จาลา ฆมฺโภคฺคฺฉิก อุกฺกุฏฺิ
 ปจฺมาสนวฺกการํ ๑๐ ปานียํ ปรีโภชนํ ๑๑
 ปจฺจฉา กงฺขติ ภูญฺเชยฺย โอลปีลาเปยฺย อฺุทฺุเร

- #๑ ม. ย. ยาว น สพเพ อุทเท ๑ ๒ ม. ปฏฺิสามนฺตฺตา ย. ปฏฺิสามนฺตํ ๑ ๓ ม.
- #๓ ปฏฺิจจนฺนํ มุกฺกุฏฺิ ย. สุปฏฺิจจนฺนํ ๑ ๔ ย. อสฺลลกฺเข จ ๑ ๕ ย. ปิณฺฑจาริก
- #๖ ม. ย. ปฏฺิจจนฺเนน คจฺเจยฺย สํวฺโตกฺขิตฺตจกฺขุ ๑ ๗ ม. ย. รา. ปณฺนามตฺวา ๑
- #๘ ม. ย. อุลโลเก ๑ ๙ ย. อุกฺขิตฺตฺชชคฺคฺมิกาย ๑ ๑๐ ม. ปจฺมาสนวฺกการ ๑
- #๑๑ ย. ปจฺมาสนอวฺกการ ๑ ๑๑ ม. ปรีโภชนํ ๑ ย. ปรีโภชนํ ๑

ปฏิสาเมยย สมมุชเช รัตติ ตฺจัน อฺปฏฺฐเป ๑
หตุถกาเร น ภินฺนุเทยฺย วัตฺตติํ ปิณฺฑปาตฺติเก ๒ ๑
ปานิ จ ปริ อคฺคิ รณิ นกฺขตฺต ทิส โจรกา ๓
สพฺพํ นตฺถิติ โกฏฺฏตฺวา ๔ ปตฺตเส จีวรํ ตโต
อิทานิ อํเส ลคฺคตฺวา ติมณฺฑลํ ปริมณฺฑลํ
ยถา ปิณฺฑจาริวตฺตํ นเย อารณฺณเกสุปี
ปตฺตเส จีวรํ สีเส อารโหตฺวา จ ปานิยํ
ปริโกชนิกา ๕ อคฺคิ อรณิ จาปี กตฺตริ ๖
นกฺขตฺตํ สพฺพเทสํ วา ๗ ทิสาปี กุสโล ภเว ๑
สตฺตตฺตเมน ปณฺณตฺตํ วัตฺตํ อารณฺณเกสุเม ๑
อชฺโฆกาเส โอภิรีสุ ๑ อชฺฌายนฺติ จ เปสลา ๑
สเจ วิหโร อุกฺลาโป ปจฺมํ ปตฺตจิวริ
ภิสสิมิโปหนํ มณฺจํ ปีจํ จ เขพมฺลลํ
อปสฺเสนาโลกกณฺณา ๘ เกรุกํ กาทฺพ มากตํ ๕
สงฺการํ ภิกฺขุสามนฺตา ๑๐ เสนา วิหารปานิยํ
ปริโกชนียสามนฺตา ปฏฺฐิวาเต จ องฺคณ
อโธวาเต อตฺถรณิ ปฏฺฐิปาทกมณฺจกํ ๑๑

- #๑ ย. อฺปฏฺฐเป ๑ ๒ ม. หตุถวิกาเร ภินฺนุเทยฺย ... ๑ ๓ ม. ย. ปานิ ปริ อคฺคิ
- #รณิ นกฺขตฺต ทิส โจรา จ ๑ รา. ปานิ จ ปริ อคฺคิ รณิ นกฺขตฺต ทิส โจรา จ ๑
- #๔ ม. ย. โกฏฺฏตฺวา ๑ ๕ ปริโกชนีย ๑ ๖ ย. กตฺตริ ๑ ๗ ม. ย. สปปเทสํ ๑
- #๘ ม. อปสฺเสนนฺตฺโลกกณฺณา ๑ ๕ ม. เกรูกาทฺพอกตา ๑ ๑๐ ย. สงฺการภิกฺขุสามนฺตา ๑
- #๑๑ ม. ย. ปฏฺฐิปาทกมณฺจจ ๑

ปีจํ ภิสํ นิสํทํนํ   มลลํ อปสเสนํ ๑
ปตฺตจิวํ ภูมि จ   ปารนุํตํ โอรโภคโต ๒
ปฺรตฺตํมา ปจฺจํมา จ   อุตฺตรา อถ ทกฺขิณา
สํตฺตํเนห จ ทิวา รตฺตํ   ปรีเวณญจ โภกฺขโ
อุปฺนุจฺจํคคิสาลา จ   วจฺจกฺขุํ จ ปานํย
อจํมกฺขุํภํ ฐทฺธํจ   อุตฺตํส ปรีปฺจฺจนา
สขฺฆา ฐมฺโฆ ปทํปฺลจ   น วิวเร น จ ๓
เยน ฐทฺธํปฺริวตฺตํ   กณฺณนปํ น ฆณฺณเย
ปฺลฺลเปสํ มหาวิโร   วตฺตํ เสนาสนํสฺ ตํ ๔
นิวาริยํมาณา ทฺวารํ   มจฺจํคฺคฺชมนฺติ เปสฺตา ๕
ฉาริํคํ ฉทฺธํเย ชนฺตา   ปรีภณฺทํ ตเถว จ
ปรีเวณโภกฺขกา สาลา ๖   จณฺณมตฺตํคโพนิกา
มจฺจํ ปฺรโต น เถเร   นเว อสฺสทฺติ สเจ ๗
ปฺรโต อุปรี มคฺโค   จิกฺขลฺลํ มตฺติ ปิจํ
วิฆฺฆาปฺตฺวา ๓เถตฺวา จ   วตฺตํ ชนฺตามเรสฺเม ๘
นาจเมติ ยถาฐทฺธํ   ปฏฺิปาฏฺิ จ สหสา ๙

#๑ ม. ย. รา. อปสเสน จ ๑ ๒ ม. โอรโภค โภค ๑ ๓ ม. ย. วิฆฆาเป น

#วิวเร น ปิ ๓ ๔ ม. ปรีเวณ โภกฺขโ ย. ปรีเวณ โภกฺขเก ๑ ๕ ม. ย.

#น นเว อสฺสทฺติ สเจ ๑ ๖ ม. ย. วิฆฆาปฺตฺวา จ ปกฺกเม ๑ ๗ ม. ย. สหสา ๑

อุพฺภชิ ๑ นิตฺถโน กฏฺฉิ วจฺจํ ปสฺสาว เขพฺกํ
พรุสา กุปฺ สหสา อุพฺภชิ ๒ จปฺเสสํ ๓
พหิ อนุโต จ อุกกาเส รชฺช อตฺรมาโนโก ๔
สหสา อุพฺภชิ จิตฺ นิตฺถเน กฏฺจวจฺจํ ๕
ปสฺสาวเขพฺพรุสา กุปฺ จ วจฺจปาทุเก
นาตีสหสา อุพฺภชิ ๖ ปาทุกาย จปฺจปฺ
น เสสเย ปฏฺิจฺฉาเท อุหนา ปิจฺเรน จ
วจฺจกฺฎิ ปรีกณฺฑํ ปรีเวณฺณจ โกฏฺจโก
อจมนฺน จ อุทกํ วตฺตํ วจฺจกฺฎิสฺสเม ฯ
อุปาหนา ทนฺตกฏฺฉิ มุโขทกณฺจ อาสนํ
ยาคุ อุทกา ๗ โธวิตฺวา อุทฺธารุกฺลาปคามํ ๘
นิวาสนา กายพนฺธา ๙ สคฺคณฺ ปตฺตโสทกํ
ปจฺฉา ติมณฺฑโล เจว ปรีมณฺฑล พนฺธนํ
สคฺคณฺ โธวิตฺวา ปจฺฉา นาตฺทิเว ปฏฺิกคฺเค
ภณฺมานสฺส อาปตฺติ ปจฺฉากนฺตุวาน ๑๐ อาสนํ
อุทกํ ปิจฺ กถลิ ปจฺจกฺคนฺตุวา นิวาสนํ

- #๑ ม. อุพฺภชิ ย. อุปฺปชฺชิ ฯ ๒ ม. ย. อุพฺภชฺฉิ ฯ ๓ ย. เสเรน ฯ ม. เสเส ฯ
#รา. เสเลน ฯ ๔ ม. ย. อตฺรมานณฺจ ฯ รา. อตฺรมานา จ ฯ ๕ ม. ย. สหสา
#อุพฺภชฺชิตฺวา นิตฺถเน กฏฺจ วจฺจณฺจ ฯ ๖ ย. อุพฺภชฺชิ ฯ ๗ ม. ย. อุทกํ ฯ
#๘ ม. ย. คามณฺจ ฯ ๙ ย. กายพนฺธนา ฯ ๑๐ ย. ปจฺฉํ คนฺตุวาน ฯ

โอดาเป นิตฺติ ภงฺโก โอโภเค ภูณฺชิตฺตํ นเม
ปานีโย อุตฺถํ นิจฺจํ มุหุตฺตํ น จ นิตฺเท
ปตฺตจิวรี ภูมิจฺจํ ปารนฺตํ โอรโภคโต
อุทฺทเร ปฏิสามะ จ อุกฺลาโป จ นหายิตฺตํ
สิจฺจํ อุนฺหํ ชนฺตาทมฺริ จุณฺณํ มตฺติกปิฏฺจิจฺจโต
ปีจฺจ จ จิวรี จุณฺณํ มตฺติกุสฺสทฺติ มุขํ
ปฺรโต เถเร นเว น จ ๑ ปริกมฺมณฺจ นิกฺขเม
ปฺรโต อุตฺเท นฺหาเต นีวาเสตุวุปฺชฌาย จ ๒
นีวาสนณฺจ สงฺฆาฏฺฐิ ปีจฺจ วา อาสเนน จ ๓
ปาโท ปีจฺจ กถลิตฺถจ ปานีเยทฺเตสฺสปฺจจฺณา
อุกฺลาปฺสฺสทฺหิ โสเธยฺย ๔ ปจฺมํ ปตฺตจิวรี
นิตฺถนปฺจจตฺถรณฺณํ ภิสฺสิพฺปิโพนฺนาณิ จ
มณฺโจอ ปีจฺจ ปฏฺฐิปาทํ มลฺลทํ อปฺสฺเสนทํ ๕
ภุมฺมสนฺตฺตานอาโลกํ เกรกฺกา กาทฺปกาทา ๖
ภุมฺมตฺถรณฺณปฏฺฐิปาทา มณฺโจอ ปีจฺจ พฺปิโพนฺนํ
นิตฺถนตฺถรณฺณํ เขพฺพิ ๗ อปฺสฺเส ปตฺตจิวรี
ปฺรตฺถิมา ปจฺจิมมา จ อุตฺตรา อถ ทกฺขิณา
สิจฺจณฺเห ๘ จ ทิวา รตฺตี ปรีเวณฺณจ โภจฺจโก

- #๑ ม. นเว จ ๑ ๒ ม. นีวาเสตุวา อุปฺชฌาย ๑ ย. นีวาเสตุวา อุปฺชฌาย ๑ ๓ ม. ย.
#ปีจฺจ อาสเนน จ ๑ ๔ ย. อุกฺลาปฺ สฺ โสเธยฺย ๑ ๕ ม. อปฺสฺเสน จ ๑ ๖ ม. อาโลก
#เกรกา กาทฺปกาทา ๑ ๗ ม. ย. เขพ ๑ ๘ ม. ย. สิจฺจณฺหณฺจ ๑

อุปกฺขจฺจํ อฏฺฐสํวณํ จ วจฺจ ปาณีย โภชนิ
อจฺจมนนํ อฏฺฐสํวณํ จ อฏฺฐสํวณํ อฏฺฐสํวณํ ๑
มุลมณตฺตอพฺพานํ ตชฺชนียํ นียสฺสํ
ปพฺพชา ปฏฺฐสํวณํ ๒ อุกฺเขปญฺจ กตฺติ ยทิ
โธเว กตฺตพฺพรชฺชนํ ๓ รเช สมฺปฺริวตฺตํ
ปตฺตญฺจ จีวรญฺจ ปฏฺฐสํวณํ ๔ ปฏฺฐสํวณํ
ปฏฺฐสํวณํ เวยฺยาวจฺจํ ปฏฺฐสํวณํ ปฏฺฐสํวณํ ๕
น สฺสณํ ทิสฺสา เจว ยาวชฺฉีวํ อุกฺกุฏฺเท
สทฺธิวิหริเกเนตฺติ วตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๕ ๑
โธวาทสฺสณฺนทฺตฺตฺต ๖ ปฏฺฐสํวณํ ปตฺตญฺจ จีวรํ
ปฏฺฐสํวณํ ทิสฺสาโน จ ๖ น ปฏฺฐสํวณํ ๗
อุปชฺชมาเยสฺส ยาวตฺตา ๘ เอวํ อจฺจริเยสฺสปี
สทฺธิวิหริเก วตฺตฺตา ๙ ตเถว อนฺนเตวาสิเก
อจฺจณฺนทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๘ ปฏฺฐสํวณํ อวาสิเกสฺส จ ๑
คมิگانฺน โมทฺตฺตฺต ๑๐ กตฺตฺตฺตฺต ปฏฺฐสํวณํ ๑๑
อจฺจณฺนทฺตฺตฺตฺตฺต ๑๑ วตฺตฺต ๑๒ ยํ จ เสนาสนเนสฺสปี
ชนฺตฺตฺตฺตฺต วจฺจกฺกุฏฺติ ๑๓ อุกฺกุฏฺติ สทฺธิวิหริเก

#๑ ม. ย. รา. อจฺจมนนํ อฏฺฐสํวณํ อฏฺฐสํวณํ อฏฺฐสํวณํ อฏฺฐสํวณํ ๒ ม. ปพฺพชาปฏฺฐสํวณํ ๑

#๓ ม. ย. รชญฺจ ๑ ๔ ม. ย. ปฏฺฐสํวณํ ปฏฺฐสํวณํ ๑ ๕ ม. วตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑

#๖ ม. วตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑ ๖ ม. ปฏฺฐสํวณํ ทิสฺสาโน ๑ ย. ปฏฺฐสํวณํ ทิสฺสาโน ๑

#๗ ม. สฺสเว ๑ ๘ ม. ย. วตฺตฺต ๑ ย. ย. วตฺตฺต ๑ ๙ ม. ปฏฺฐสํวณํ ๑

อาจริเยสุ ยํ วัตตํ   ตเถว อนฺเตวาสิเก
เอณฺณวีตติวตฺถุ   วัตตฺตา โจทส ๑ ขนฺธเก ๑
วัตตํ อปริปุเรนฺโต   น สीलํ ปริปุรติ
อสฺสทฺธสีโล ทฺสปฺปลโย   จิตฺเตกคฺคํ น วินฺทติ
วิกฺขิตฺตจิตฺโตเนกคฺโค   สมฺมา ฌมฺมํ น ปสฺสติ
อปสฺสมานโน สทฺธฌมฺมํ   ทฺกฺขา น ปริมฺจุจติ ๑
ยํ วัตตํ ปริปุเรนฺโต   สीलมฺปิ ปริปุรติ
วิสฺสทฺธสีโล สปฺปลโย   จิตฺเตกคฺคมฺปิ วินฺทติ
อวิกฺขิตฺตจิตฺโต เอกคฺโค   สมฺมา ฌมฺมํ วิปสฺสติ ๒
สมฺปสฺสมานโน สทฺธฌมฺมํ   ทฺกฺขา โส ปริมฺจุจติ ๑
ตสฺมา หิ วัตตํ ปุเรยฺย   ชินปฺตฺโต วิกฺกขฺโน
โอวาทํ พุทฺธเสฏฺฐสฺส   ตโต นิพฺพานเมหิติ ๑

#๑ ม. วัตตฺตา จุทฺทส ๑ ยฺ. วัตตฺตา โสพส ๑ ๒ ยฺ. ฌมฺมํปิ ปสฺสติ ๑

ปาติโมกข์จนจบจนจบ

[๔๔๗] เตน สมเณ พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิย วิหฺรติ ปุพฺพาราม
มิการมมาตุ ปาสาเท ฯ เตน โข ปน สมเณ ภควา ตทหุโปสเถ
ปณฺณรเส ๑ ภิกฺขุสงฺฆปริวฺโต นิสินฺโน โหติ ฯ อถ โข आयสฺมา
อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา นิกฺขนฺเต ปจฺเม ยามे อฏฺฐายาสนา
เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺกํ กริตฺวา เยน ภควา เตนนฺชลิมนฺปณฺนามตฺวา
ภควนฺตํ เอตทวโจ อภิกฺกนฺตา ฆนฺเต รตฺติ นิกฺขนฺโต
ปจฺโม ยามิ จิรนิสินฺโน ภิกฺขุสงฺโฆ อุตฺทิสฺสุ ฆนฺเต
ภควา ภิกฺขุณฺ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต ภควา ตฺถนฺทึ
อโหสิ ฯ ทฺติยมฺปิ โข आयสฺมา อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
นิกฺขนฺเต มชฺฉิมิ ยามิ อฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺกํ กริตฺวา
เยน ภควา เตนนฺชลิมนฺปณฺนามตฺวา ภควนฺตํ เอตทวโจ อภิกฺกนฺตา
ฆนฺเต รตฺติ นิกฺขนฺโต มชฺฉิมิ ยามิ จิรนิสินฺโน
ภิกฺขุสงฺโฆ อุตฺทิสฺสุ ฆนฺเต ภควา ภิกฺขุณฺ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ
ทฺติยมฺปิ โข ภควา ตฺถนฺทึ อโหสิ ฯ ตติยมฺปิ โข आयสฺมา
อานนฺโท อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา นิกฺขนฺเต ปจฺฉิมิ ยามิ อุตฺทิสฺสุ ๒
อรุณเณ นนฺทิมุขิยา รตฺติยา อฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺกํ
กริตฺวา เยน ภควา เตนนฺชลิมนฺปณฺนามตฺวา ภควนฺตํ เอตทวโจ
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ย. อุตฺทิสฺสุ ฯ

อภิกกนฺตา ฆนฺเต รตฺติ นิกฺขนฺโต ปจฺฉิมฺ ยามิ อุตฺตสฺสํ ๑
อรุณํ นนฺทิมฺหิ รตฺติ จิรฺนิตฺติโน วิกฺขุสงฺฆิ อุตฺติสฺส ฆนฺเต
ภควา วิกฺขุณฺ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ อปริสฺสุทฺธา อานนฺท ปริสฺสาดิ ฯ

[๔๔๘] อถ โข อายสฺมโต มหาโมคฺคฺคฺลฺลานสฺส เอตทโหสิ กั
นฺ โข ภควา ปุคฺคํ สนฺชาย เวมมาห อปริสฺสุทฺธา อานนฺท
ปริสฺสาดิ ฯ อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน สพฺพาวนฺตํ วิกฺขุสงฺฆํ
เจตฺสา เจโต ปริจฺจ มนฺสากาสิ ฯ อทฺทสา โข อายสฺมา
มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน ตํ ปุคฺคํ ทฺสฺสึลํ ปาปชฺมมํ อสฺสจฺสงฺกสฺสรสฺมาจารี
ปฏฺิจฺจนฺนกมฺมนฺตํ อสฺสมณฺํ สมณฺปฏฺิณฺณํ อพฺรหฺมจารี พฺรหฺมจาริปฏฺิณฺณํ
อนฺโตปฺตึ อวสฺสฺตํ กสมฺพุกฺชาตํ มชฺเฌ วิกฺขุสงฺฆสฺส
นิตฺติณฺนํ ทิสฺวาน เยน โส ปุคฺคโล เตนฺอุปสงฺกมิ อฺอุปสงฺกมิตฺวา
ตํ ปุคฺคํ เอตทโวจ อญฺฺเจหิ อวฺโส ทิฏฺโฐสิ
ภควตา นตฺถิ เต วิกฺขุหิ สทฺธิ สฺวาโสติ ฯ เอวํ วุตฺเตปิ โส
ปุคฺคโล ตฺถฺหิ อโหสิ ฯ ทฺติยมฺปิ โข อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน
ตํ ปุคฺคํ เอตทโวจ อญฺฺเจหิ อวฺโส ทิฏฺโฐสิ ภควตา
นตฺถิ เต วิกฺขุหิ สทฺธิ สฺวาโสติ ฯ ทฺติยมฺปิ โข โส ปุคฺคโล
ตฺถฺหิ อโหสิ ฯ ตฺติยมฺปิ โข อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน ตํ
ปุคฺคํ เอตทโวจ อญฺฺเจหิ อวฺโส ทิฏฺโฐสิ ภควตา นตฺถิ
เต วิกฺขุหิ สทฺธิ สฺวาโสติ ฯ ตฺติยมฺปิ โข โส ปุคฺคโล ตฺถฺหิ
อโหสิ ฯ อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน ตํ ปุคฺคํ พาหายิ
#๑ ยฺ. อุตฺตํ ฯ

คเหตุวา พหิทวารโกฏฐกา นิกขามตฺวา สฺวจิฆฎฺฐิโก ทตฺวา เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ นิกขามิตฺ
โส ภนฺเต ปุคฺคโล มยา ปริสุทฺธา ปริสา อุทฺทิสฺตุ
ภนฺเต ภควา ภิกฺขุณฺํ ปาติโมกฺขนฺติ ฯ อจฺฉริยํ โมคฺคตฺถาน
อพฺภุตํ โมคฺคตฺถาน ยาว พาทคคณฺาปี นาม โส โมฆปฺริโส
อาคมิสฺสตีติ ฯ

[๔๔๕] อถโข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อฏฺฐิเม ภิกฺขเว
มหาสมฺมุเท อจฺฉริยา อพฺภุตา ฌมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา
มหาสมฺมุเท อภิรมฺนฺติ ฯ กตเม อฏฺฐ ๑ มหาสมฺมุโท ภิกฺขเว
อนฺุปฺพุพฺพนินฺโน อนฺุปฺพุพฺโปโณ อนฺุปฺพุพฺพภาโร น อายตเกเนว
ปปาโต ฌมฺปี ภิกฺขเว มหาสมฺมุโท อนฺุปฺพุพฺพนินฺโน อนฺุปฺพุพฺโปโณ
อนฺุปฺพุพฺพภาโร น อายตเกเนว ปปาโต อัย ภิกฺขเว มหาสมฺมุเท
ปจฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุโต ฌมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา
มหาสมฺมุเท อภิรมฺนฺติ ฯ

[๔๕๐] ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว มหาสมฺมุโท จิตฺตมฺโม เวลฺลํ
นาตีวตฺตตี ฌมฺปี ภิกฺขเว มหาสมฺมุโท จิตฺตมฺโม เวลฺลํ นาตีวตฺตตี
อยมฺปี ภิกฺขเว มหาสมฺมุเท ทฺติโย อจฺฉริโย อพฺภุโต ฌมฺโม
ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมฺมุเท อภิรมฺนฺติ ฯ

[๔๕๑] ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว มหาสมฺมุโท น มเตน กุณฺเปน

ส้วสติ ยั โหติ มหาสมุทเท มตัง กุณเปตัง ตัง จิปฺปญฺเณว
ตีริ วาเหติ ถลั อุตฺตสาเทติ ๑ ยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท น
มเตน กุณเปน ส้วสติ ยั โหติ มหาสมุทเท มตัง กุณเปตัง ตัง
จิปฺปญฺเณว ตีริ วาเหติ ถลั อุตฺตสาเทติ อยมฺปิ ภิกฺขเว
มหาสมุทเท ตติโย อจฺฉริโย อพฺภุโต ฌมฺโม ยั ทิสฺวา ทิสฺวา
อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมฺนฺติ ฯ

[๔๕๒] ปุณ จปรี ภิกฺขเว ยา กาจิ มหานทีโย เสยฺยถีทัง
คงฺคา ยมฺนา อจิรวตี สรณฺ มหี ตา มหาสมุทฺทัง ปตฺตา
ชหนฺติ ปุริมานิ นามโคตฺตานิ มหาสมุทฺโทเตวฺว สงฺขมฺ ๒ กจฺฉนฺติ
ยมฺปิ ภิกฺขเว ยา กาจิ มหานทีโย เสยฺยถียํ คงฺคา ยมฺนา
อจิรวตี สรณฺ มหี ตา มหาสมุทฺทัง ปตฺตา ชหนฺติ ปุริมานิ
นามโคตฺตานิ มหาสมุทฺโทเตวฺว สงฺขมฺ กจฺฉนฺติ อยมฺปิ ภิกฺขเว
มหาสมุทฺเท จตฺตโถ อจฺฉริโย อพฺภุโต ฌมฺโม ยั ทิสฺวา
ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมฺนฺติ ฯ

[๔๕๓] ปุณ จปรี ภิกฺขเว ยา กาจิ โลเก สวณฺติโย ๓
มหาสมุทฺทัง อปฺเปนฺติ ยา จ อนฺตลิกฺขา ธารา ปตฺนฺติ น
เตน มหาสมุทฺทสฺส อุนตฺตํ วา ปุรตฺตํ วา ปญฺญาติ ยมฺปิ
ภิกฺขเว ยา กาจิ โลเก สวณฺติโย มหาสมุทฺทัง อปฺเปนฺติ ยา
#๑ ม. ย. อุตฺตสาเรติ ฯ ๒ ม. ย. รา. สงฺขมฺ ฯ ๓ ม. ย. รา. ยา จ โลเก
#สวณฺติโย ฯ

จ อนตลิกุขา ชารา ปปตุนติ น เตน มหาสมุททสฺส อุนตต์
วา ปุรตต์ วา ปณณายติ อยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท ปณจโม
อจฺฉริโย อพฺภูโต ฌมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท
อภิรมนฺติ ฯ

[๔๕๔] ปุณ จปริ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท เอกรโส โฉนฺรโส
ยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท เอกรโส โฉนฺรโส อยมฺปิ ภิกฺขเว
มหาสมุทฺเท ฉฺฉฺโช อจฺฉริโย อพฺภูโต ฌมฺโม ยํ ทิสฺวา
ทิสฺวา อสุรา มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

[๔๕๕] ปุณ จปริ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท พหุรตโน อนนฺกรตโน
ตตฺริมานิ รตฺนานิ เสยฺยถิํ มุตฺตา มณิ เวพฺุริโย สงฺโข
สิลา ปวาฬิ รชตฺติ ชาตฺรุปี โลหิตฺงโก ๑ มสฺสารคฺคฺลํ ยมฺปิ
ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท พหุรตโน อนนฺกรตโน ตตฺริมานิ รตฺนานิ
เสยฺยถิํ มุตฺตา มณิ เวพฺุริโย สงฺโข สิลา ปวาฬิ รชตฺติ
ชาตฺรุปี โลหิตฺงโก มสฺสารคฺคฺลํ อยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺเท
สจฺจโม อจฺฉริโย อพฺภูโต ฌมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา
มหาสมุทฺเท อภิรมนฺติ ฯ

[๔๕๖] ปุณ จปริ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหตฺติ ภูตฺตานํ อวาโส
ตตฺริเม ภูตฺตา ติมิ ติมิงฺคโล ติมิติมิงฺคโล มหตฺติมิงฺคโล ๒ อสุรา
นาคา คณฺฐพฺพา สนฺนติ มหาสมุทฺเท โยชนสฺตคิกฺกาปี อตฺตภาวา
#๑ ม. ย. โลหิตโก ฯ ๒ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

ทวิโยชนสติกาปี อุตตภาวา ติโยชนสติกาปี อุตตภาวา จตุโยชนสติกาปี
อุตตภาวา ปญจโยชนสติกาปี อุตตภาวา ยมฺปิ ภิกฺขเว
มหาสมฺมุทโท มหตฺ ภูตानํ อาวาโส ตตฺริเม ภูตา ติมิ ติมิงฺคโล
ติมิติมิงฺคโล มหาติมิงฺคโล อสุรา นาคา กนฺธพฺพา สนฺติ มหาสมฺมุทเท
โยชนสติกาปี อุตตภาวา ฯเปฯ ปญจโยชนสติกาปี อุตตภาวา
อยมฺปิ ภิกฺขเว มหาสมฺมุทเท อฏฺฐโม อจฺฉริโย อพฺภุโต ฐมฺโม
ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา อสุรา มหาสมฺมุทเท อภิรมฺนฺติ อิม โข ภิกฺขเว
มหาสมฺมุทเท อฏฺฐ อจฺฉริยา อพฺภุตา ฐมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา
อสุรา มหาสมฺมุทเท อภิรมฺนฺติ ฯ

[๔๕๑] เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสฺมี ฐมฺมวินเย อฏฺฐ
อจฺฉริยา อพฺภุตา ฐมฺมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขุ อิมสฺมี
ฐมฺมวินเย อภิรมฺนฺติ ฯ กตเม อฏฺฐ ฯ เสยฺยธาปี ภิกฺขเว
มหาสมฺมุทโท อนุปฺพุพฺพนิโน อนุปฺพุพฺพโปโณ อนุปฺพุพฺพปภาโร น
อายตเกเนว ปปาโต เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสฺมี ฐมฺมวินเย
อนุปฺพุพฺพสิกา อนุปฺพุพฺพกิริยา อนุปฺพุพฺพปฏิปทา น อายตเกเนว
อณฺณาปฺปฏิเวโธ ยมฺปิ ภิกฺขเว อิมสฺมี ฐมฺมวินเย อนุปฺพุพฺพสิกา
อนุปฺพุพฺพกิริยา อนุปฺพุพฺพปฏิปทา น อายตเกเนว อณฺณาปฺปฏิเวโธ
อํ ภิกฺขเว อิมสฺมี ฐมฺมวินเย ปจฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุโต ฐมฺโม
ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขุ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย อภิรมฺนฺติ ฯ

[๔๕๒] เสยฺยธาปี ภิกฺขเว มหฺขสมฺมุทโท จิตฺตมฺโม เวลํ

นาติวตตติ เอวเมว โข ภิกขเว ยัม มยา สวากานัง ๑ สิกขาปทํ
ปญฺจตุตฺตํ ตํ มม สวากา จีวิตเหตุปี นาทิกกมนฺติ ยมฺปี
ภิกขเว ยัม มยา สวากานัง สิกขาปทํ ปญฺจตุตฺตํ ตํ มม สวากา
จีวิตเหตุปี นาทิกกมนฺติ อยมฺปี ภิกขเว อิมสฺมี ฌมฺวินเย
ทฺติโย อจฺฉริโย อพฺภุโต ฌมฺโม ยัม ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขุ
อิมสฺมี ฌมฺวินเย อภิรมฺนฺติ ฯ

[๔๕๕] เสยฺยถาปี ภิกขเว มหาสมฺมุทโท น มเตน กุณฺเปน
ถํวสฺติ ยัม โหติ มหาสมฺมุทเท มตํ กุณฺเป ตํ จิปฺปญฺเวย ๒ ตีริ
วาทฺติ ถถํ อสฺสทาเทติ เอวเมว โข ภิกขเว โย โส ปุคฺคโล
ทฺสฺสีโล ปาปฌมฺโม อสฺสจิสฺสกฺสฺสรสมาจาโร ปฏฺิจฺจนฺนกมฺมนฺโต
อสฺสมโณ สมณฺปฏฺิจฺฉโย อพฺรหฺมจาริ พฺรหฺมจาริปฏฺิจฺฉโย อนฺโตปฺปฺติ
อวสฺสุโต กสมฺพุทฺธาโต น เตน สงฺฆมฺ สํวสฺติ จิปฺปญฺเวย
นํ สนนฺิปตฺติวฺวา อุกฺกฺขิปฺติ กิณฺจาปี โข ๓ โส โหติ มชฺเฌ
ภิกฺขุสงฺฆสฺส นิสฺสินฺโน อถ โข โส อารกา ว สงฺฆมฺมหา สงฺฆมฺ
จ เตน ยมฺปี ภิกขเว โย โส ปุคฺคโล ทฺสฺสีโล ปาปฌมฺโม
อสฺสจิสฺสกฺสฺสรสมาจาโร ปฏฺิจฺจนฺนกมฺมนฺโต อสฺสมโณ สมณฺปฏฺิจฺฉโย
อพฺรหฺมจาริ พฺรหฺมจาริปฏฺิจฺฉโย อนฺโตปฺปฺติ อวสฺสุโต กสมฺพุทฺธาโต
น เตน สงฺฆมฺ สํวสฺติ จิปฺปญฺเวย นํ สนนฺิปตฺติวฺวา
อุกฺกฺขิปฺติ กิณฺจาปี โข โส โหติ มชฺเฌ ภิกฺขุสงฺฆสฺส
นิสฺสินฺโน อถ โข โส อารกา ว สงฺฆมฺมหา สงฺฆมฺ จ เตน

#๑ ม. มม สวากานัง ฯ ๒ ม. จิปฺปเมว ฯ ๓ ย. จิปฺปเมว จ ฯ ๓ ย. โขสทฺทโท นตฺถิ ฯ

อยมปิ ภิกขเว อิมสฺมี ฌมฺมวินเย ตติโย อจฺจริโย อพฺภูโต
ฌมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขุ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ

[๔๖๐] เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ยา กาจิ มหानทฺธิโย เสยฺยถิํ
คงฺคา ยมฺนา อจิรวตี สรณฺ มหิ ตา มหาสมุทฺทํ ปตฺตา ชนฺติ
ปฺริมานิ นามโคตฺตานิ มหาสมุทฺโทเตวฺว สงฺขยํ กจฺจนฺติ
เอวเมว โข ภิกฺขเว จตฺตาริเม วณฺณา ขตฺติยา พฺราหฺมณา
เวสฺสา สุตฺทา เต ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ฌมฺมวินเย อการสฺมา
อนการิยํ ปพฺพชิตฺวา ชนฺติ ปฺริมานิ นามโคตฺตานิ สมณฺา
สภยปฺตฺติยาเตวฺว สงฺขยํ กจฺจนฺติ ยมฺปิ ภิกฺขเว จตฺตาริเม
วณฺณา ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา สุตฺทา เต ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต
ฌมฺมวินเย อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชิตฺวา ชนฺติ ปฺริมานิ
นามโคตฺตานิ สมณฺา สภยปฺตฺติยาเตวฺว สงฺขยํ กจฺจนฺติ อยมปิ
ภิกฺขเว อิมสฺมี ฌมฺมวินเย จตฺตฺโต อจฺจริโย อพฺภูโต ฌมฺโม
ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขุ อิมสฺมี ฌมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ

[๔๖๑] เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ยา กาจิ โลเก สวณฺติโย
มหาสมุทฺทํ อปฺเปนฺติ ยา จ อนฺตลิกฺขา ธารา ปตฺนฺติ น เตน
มหาสมุทฺทสฺส อุนตฺตํ วา ปฺรตฺตํ วา ปณฺญาติ เอวเมว โข
ภิกฺขเว พหุ เจปิ ภิกฺขุ อนฺปาทิสฺสาย นิพฺพานธาคฺญา ปรีนิพฺพายนฺติ
น เตน นิพฺพานธาคฺญา อุนตฺตํ วา ปฺรตฺตํ วา ปณฺญาติ
ยมฺปิ ภิกฺขเว พหุ เจปิ ภิกฺขุ อนฺปาทิสฺสาย นิพฺพานธาคฺญา

ปรีนิพพานนฺติ น เตน นิพพานชาตฺยา อุนตฺตํ วา ปุรตฺตํ วา
ปญฺญาตติ อยมฺปิ ภิกฺขเว อิมสฺมึ ฌมฺมวินเย ปญฺจโม อจฺฉริโย
อพฺภุโต ฌมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมึ ฌมฺมวินเย
อภิรมนฺติ ฯ

[๔๖๒] เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมฺมุทโท เอกรโส โฉนฺรโส
เอวเมว โข ภิกฺขเว อัย ฌมฺมวินโย เอกรโส วิมุตฺตริโส
ยมฺปิ ภิกฺขเว ฯเปฯ วิมุตฺตริโส อยมฺปิ ภิกฺขเว อิมสฺมึ
ฌมฺมวินเย ฉฺฉริโย อจฺฉริโย อพฺภุโต ฌมฺโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู
อิมสฺมึ ฌมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ

[๔๖๓] เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมฺมุทโท พหุรตโน อนนฺกรตโน
ตตฺริมานิ รตฺนานิ เสยฺยถิํ มุตฺตา มณฺิ เวพฺุริโย สงฺโฆ
สิลา ปวาฬิ รชตฺติ ชาตฺรูปิ โลหิตฺตงฺโก มสฺสารคฺคตฺติ เอวเมว โข
ภิกฺขเว อัย ฌมฺมวินโย พหุรตโน อนนฺกรตโน ตตฺริมานิ
รตฺนานิ เสยฺยถิํ จตฺตาโร สติปญฺ्ञานา จตฺตาโร สมฺมปฺปชานา
จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจอินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต
โพชฌงฺคา อริโย อญฺจงฺกิกโก มคฺโค ยมฺปิ ภิกฺขเว อัย
ฌมฺมวินโย พหุรตโน อนนฺกรตโน ตตฺริมานิ รตฺนานิ เสยฺยถิํ
จตฺตาโร สติปญฺ्ञานา ฯเปฯ อริโย อญฺจงฺกิกโก มคฺโค อยมฺปิ
ภิกฺขเว อิมสฺมึ ฌมฺมวินเย สตฺตโม อจฺฉริโย อพฺภุโต ฌมฺโม
ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺขู อิมสฺมึ ฌมฺมวินเย อภิรมนฺติ ฯ

[๔๖๔] เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท มหตฺ ภูตานิ อวาโส
ตตฺริเม ภูตา ติมิ ๗เปฯ อสุรา นาคา คนฺธพฺพา สนฺติ
มหาสมุทฺเท โยชนสติกาปี อตฺตภาวา ทฺวิโยชนสติกาปี
อตฺตภาวา ติโยชนสติกาปี อตฺตภาวา จตุโยชนสติกาปี อตฺตภาวา
ปญฺจโยชนสติกาปี อตฺตภาวา เอวเมว โข ภิกฺขเว อัย
ชฺมมวินโย มหตฺ ภูตานิ อวาโส ตตฺริเม ภูตา โสตาปนฺโน
โสตาปตฺตผลสจฺฉิกิริยา ย ปฏิปนฺโน สกิทาคามี สกิทาคามีผลสจฺฉิ-
กิริยา ย ปฏิปนฺโน อนาคามี อนาคามีผลสจฺฉิกิริยา ย ปฏิปนฺโน
อรหา อรหตฺตาย ๑ ปฏิปนฺโน ยมฺปิ ภิกฺขเว อัย ชฺมมวินโย
มหตฺ ภูตานิ อวาโส ตตฺริเม ภูตา โสตาปนฺโน ๗เปฯ
อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน อยมฺปิ ภิกฺขเว อิมสฺมี ชฺมมวินเย
อภฺจโม อจฺฉริโย อพฺภโต ชฺมโม ยํ ทิสฺวา ทิสฺวา ภิกฺข
อิมสฺมี ชฺมมวินเย อภิรมนฺติ อิเม โข ภิกฺขเว อิมสฺมี
ชฺมมวินเย อภฺจ อจฺฉริยา อพฺภตา ชฺมมา เย ทิสฺวา ทิสฺวา
ภิกฺข อิมสฺมี ชฺมมวินเย อภิรมนฺตฺติ ๒ ๗

[๔๖๕] อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลา ยํ อิมํ
อุทานํ อุทานเสี

ฉนฺน มตฺตวสฺสตี วิวภูํ นาทิวสฺสตี
ตสฺมา ฉนฺนํ วิวเรถ เอวนตฺ นาทิวสฺสตีติ ๗

[๔๖๖] อถ โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสี นทานาหํ ภิกฺขเว

#๑ ม. อรหตฺตผลสจฺฉิกิริยา ย ๒ ย. อิเม โข ... อภิรมนฺตฺติ อิเม ปาจา นตฺถิ ๗

อิโต ปริ อุโปสถํ กริสฺสามิ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสฺสามิ ตฺเมห
วทานิ ภิกฺขเว อิโต ปริ อุโปสถํ กรยฺยาถ ปาติโมกฺขํ
อุทฺทิสฺเสยฺยาถ อฏฺฐจฺานเมตฺติ ภิกฺขเว อนวกาโส ยํ ตถาคโต
อปริสฺสุทฺธาย ปริสฺสาย อุโปสถํ กรยฺเย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสฺเสย
น จ ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ๑ สฺวาปตฺติเกน ปาติโมกฺขํ โสตพฺพิ โย
สุณฺเอยฺย อปตฺติ ทฺวักฺกสฺส ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว โย สฺวาปตฺติโก
ปาติโมกฺขํ สุณฺาติ ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปตฺตุ ฯ เอวญจ
ปน ภิกฺขเว จเปตพฺพิ ฯ ตทหฺุโปสเถ จาคฺุทฺทเส วา ปณฺณเรเส
วา ตสฺมี ปุคฺคเถ สมนฺุชิวฺเท สงฺฆมฺชเฒ อุทฺาหริตพฺพิ สุณฺาค
เม ภนฺุเต สงฺโฆ อิตฺถนฺุณาโม ปุคฺคโล สฺวาปตฺติโก ตสฺส
ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี สมนฺุชิวฺเท ปาติโมกฺขํ
อุทฺทิสฺสิตพฺพนฺุติ ฯ จปีติ โหติ ปาติโมกฺขนฺุติ ฯ

[๔๖๗] เตน โข ปน สมฺเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นามฺเห
โกจิ ชานาตีติ สฺวาปตฺติกา ว ปาติโมกฺขํ สุณฺนฺุติ ฯ เถรา ภิกฺขุ
ปรจิตฺตวิทฺุโน ภิกฺขุณฺิ อารโจะนฺุติ อิตฺถนฺุณาโม จ อิตฺถนฺุณาโม
จ อาวุโส นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นามฺเห โกจิ ชานาตีติ สฺวาปตฺติกา
ปาติโมกฺขํ สุณฺนฺุตีติ ฯ อสฺุโสสุ โข นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ เถรา
กิริ ภิกฺขุ ปริจิตฺตวิทฺุโน อเมห ภิกฺขุณฺิ อารโจะนฺุติ อิตฺถนฺุณาโม
จ อิตฺถนฺุณาโม จ อาวุโส นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ นามฺเห
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

โกจิ ชานาตีติ สาปตติกา ว ปาติโมกข์ สุนนตีติ ฯ เต ปรมุหำกั
เปสลา ภิกขุ ปาติโมกข์ จเปนตีติ ปฏิกจเจว สุทธานัน ภิกขุณัน
อนาปตติกานัน อวตตสุมี อการณ ปาติโมกข์ จเปนตีติ ฯ เย
เต ภิกขุ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนตี จียนตี วิปาเจนตี
กถัน หิ นาม นพพคฺคิยา ภิกขุ สุทธานัน ภิกขุณัน อนาปตติกานัน
อวตตสุมี อการณ ปาติโมกข์ จเปสสนตีติ ฯ อลโฆ เต
ภิกขุ ภควโต เอตมตถัน อารโจะตฺถุ ฯเปฯ สจฺจัน กิร ภิกขเว
นพพคฺคิยา ภิกขุ สุทธานัน ภิกขุณัน อนาปตติกานัน อวตตสุมี อการณ
ปาติโมกข์ จเปนตีติ ฯ สจฺจัน ภควาติ ฯเปฯ วิกรหิตฺวา ฐมฺมึ
กถัน กตฺวา ภิกขุ อามนเตสึ น ภิกขเว สุทธานัน ภิกขุณัน
อนาปตติกานัน อวตตสุมี อการณ ปาติโมกข์ จเปตพฺพํ โย
จเปยฺย อापตฺติ ทุกกฏสฺส ฯ

[๔๖๘] เอกัน ภิกขเว อฐมฺมิกัน ปาติโมกฺขญฺจปนัน เอกัน
ฐมฺมิกัน ฯ เทว อฐมฺมิกานี ปาติโมกฺขญฺจปนานี เทว ฐมฺมิกานี ฯ
ตีณิ อฐมฺมิกานี ปาติโมกฺขญฺจปนานี ตีณิ ฐมฺมิกานี ฯ จตฺตารี
อฐมฺมิกานี ปาติโมกฺขญฺจปนานี จตฺตารี ฐมฺมิกานี ฯ ปลฺลจ
อฐมฺมิกานี ปาติโมกฺขญฺจปนานี ปลฺลจ ฐมฺมิกานี ฯ ฉ อฐมฺมิกานี
ปาติโมกฺขญฺจปนานี ฉ ฐมฺมิกานี ฯ สตฺต อฐมฺมิกานี
ปาติโมกฺขญฺจปนานี สตฺต ฐมฺมิกานี ฯ อญฺจ อฐมฺมิกานี
ปาติโมกฺขญฺจปนานี อญฺจ ฐมฺมิกานี ฯ นว อฐมฺมิกานี

ปาติโมกฺขภูจปนานิ นว ฌมฺมิกานิ ฯ ทส อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขภูจปนานิ
ทส ฌมฺมิกานิ ฯ

[๔๖๕] กตมํ เอกํ อฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขภูจปนํ ฯ อมฺมุลิกาย
สีลวิปตฺตติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อิทํ เอกํ อฌมฺมิกํ
ปาติโมกฺขภูจปนํ ฯ

[๔๖๖] กตมํ เอกํ ฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขภูจปนํ ฯ สมฺมุลิกาย
สีลวิปตฺตติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อิทํ เอกํ ฌมฺมิกํ
ปาติโมกฺขภูจปนํ ฯ

[๔๖๗] กตมานิ เทว อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขภูจปนานิ ฯ
อมฺมุลิกาย สีลวิปตฺตติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อมฺมุลิกาย
อจารวิปตฺตติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อิมานิ เทว อฌมฺมิกานิ
ปาติโมกฺขภูจปนานิ ฯ

[๔๖๘] กตมานิ เทว ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขภูจปนานิ ฯ
สมฺมุลิกาย สีลวิปตฺตติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ สมฺมุลิกาย อจารวิปตฺตติยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ อิมานิ เทว ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขภูจปนานิ ฯ

[๔๖๙] กตมานิ ตีณิ อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขภูจปนานิ ฯ
อมฺมุลิกาย สีลวิปตฺตติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อมฺมุลิกาย อจารวิปตฺตติยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ อมฺมุลิกาย ทิฏฺฐิจวิปตฺตติยา ปาติโมกฺขํ
จเปติ อิมานิ ตีณิ อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขภูจปนานิ ฯ

[๔๗๐] กตมานิ ตีณิ ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขภูจปนานิ ฯ

สมุทิกาย สีลวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ สมุทิกาย อจฺจารวิปตฺติยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ สมุทิกาย ทิฏฺฐิจิวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ
จเปติ อิมานิ ตีณิ ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ

[๔๗๕] กตมานิ จตฺตาริ อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ
อมุทิกาย สีลวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อมุทิกาย อจฺจารวิปตฺติยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ อมุทิกาย ทิฏฺฐิจิวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ
จเปติ อมุทิกาย อจฺชีวิวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อิมานิ
จตฺตาริ อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ

[๔๗๖] กตมานิ จตฺตาริ ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ
สมุทิกาย สีลวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ สมุทิกาย อจฺจารวิปตฺติยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ สมุทิกาย ทิฏฺฐิจิวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ
จเปติ สมุทิกาย อจฺชีวิวิปตฺติยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อิมานิ
จตฺตาริ ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ

[๔๗๗] กตมานิ ปญฺจ อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ
อมุทิกเณ ปาราชิเกณ ปาติโมกฺขํ จเปติ อมุทิกเณ สงฺฆาทิสเสเสน
ปาติโมกฺขํ จเปติ อมุทิกเณ ปาจิตฺติเยน ปาติโมกฺขํ จเปติ
อมุทิกเณ ปาฎิเทสนีเยน ปาติโมกฺขํ จเปติ อมุทิกเณ ทุกฺกเณ
ปาติโมกฺขํ จเปติ อิมานิ ปญฺจ อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ

[๔๗๘] กตมานิ ปญฺจ ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ
สมุทิกเณ ปาราชิเกณ ปาติโมกฺขํ จเปติ สมุทิกเณ สงฺฆาทิสเสเสน

ปาติโมกข์ จเปติ สมุทิกถน ปาจิตุตติเยน ปาติโมกข์ จเปติ
สมุทิกถน ปาฐิตเทศนีเยน ปาติโมกข์ จเปติ สมุทิกถน ทุกุกถน
ปาติโมกข์ จเปติ อิมานิ ปณจ ฌมมิกานิ ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ

[๔๗๕] กตมานิ ฌ อฌมมิกานิ ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ อมูทิกาย
สีลวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ อกตาย อมูทิกาย สีลวิปตฺตติยา
ปาติโมกข์ จเปติ กตาย อมูทิกาย อจารวิปตฺตติยา ปาติโมกข์
จเปติ อกตาย อมูทิกาย อจารวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ
กตาย อมูทิกาย ทิฏฺฐิวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ อกตาย
อมูทิกาย ทิฏฺฐิวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ กตาย อิมานิ ฌ
อฌมมิกานิ ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ

[๔๗๖] กตมานิ ฌ ฌมมิกานิ ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ สมุทิกาย
สีลวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ อกตาย สมุทิกาย สีลวิปตฺตติยา
ปาติโมกข์ จเปติ กตาย สมุทิกาย อจารวิปตฺตติยา ปาติโมกข์
จเปติ อกตาย สมุทิกาย อจารวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ
กตาย สมุทิกาย ทิฏฺฐิวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ อกตาย
สมุทิกาย ทิฏฺฐิวิปตฺตติยา ปาติโมกข์ จเปติ กตาย อิมานิ ฌ
ฌมมิกานิ ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ

[๔๗๗] กตมานิ สตฺต อฌมมิกานิ ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ
อมูทิกถน ปาราชิเกน ปาติโมกข์ จเปติ อมูทิกถน สงฺฆาติเสเสน
ปาติโมกข์ จเปติ อมูทิกถน อุตฺตจฺเจเนน ปาติโมกข์ จเปติ

อมฺลิกเณ ปาจิตฺตเณ ปาติโมกฺข์ จเปติ อมฺลิกเณ ปาฏีเทศนเณ
ปาติโมกฺข์ จเปติ อมฺลิกเณ ทุกฺกเณ ปาติโมกฺข์ จเปติ
อมฺลิกเณ ทุพฺภาสิตเณ ปาติโมกฺข์ จเปติ อิมานิ สตฺต อธฺมมิกานิ
ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ

[๔๘๒] กตมานิ สตฺต ธฺมมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ สมฺลิกเณ
ปาราชิกเณ ปาติโมกฺข์ จเปติ สมฺลิกเณ สงฺฆาติเสเสน ปาติโมกฺข์
จเปติ สมฺลิกเณ อุตฺตจฺเจเน ปาติโมกฺข์ จเปติ สมฺลิกเณ
ปาจิตฺตเณ ปาติโมกฺข์ จเปติ สมฺลิกเณ ปาฏีเทศนเณ ปาติโมกฺข์
จเปติ สมฺลิกเณ ทุกฺกเณ ปาติโมกฺข์ จเปติ สมฺลิกเณ
ทุพฺภาสิตเณ ปาติโมกฺข์ จเปติ อิมานิ สตฺต ธฺมมิกานิ
ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ

[๔๘๓] กตมานิ อญฺจ อธฺมมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ
อมฺลิกาย สีลวิปฺตฺติยา ปาติโมกฺข์ จเปติ อกตายน อมฺลิกาย
สีลวิปฺตฺติยา ปาติโมกฺข์ จเปติ กตายน อมฺลิกาย อาจารวิปฺตฺติยา
ปาติโมกฺข์ จเปติ อกตายน อมฺลิกาย อาจารวิปฺตฺติยา ปาติโมกฺข์
จเปติ กตายน อมฺลิกาย ทิฏฺฐิวิปฺตฺติยา ปาติโมกฺข์ จเปติ
อกตายน อมฺลิกาย ทิฏฺฐิวิปฺตฺติยา ปาติโมกฺข์ จเปติ กตายน
อมฺลิกาย อาชีวิปฺตฺติยา ปาติโมกฺข์ จเปติ อกตายน อมฺลิกาย
อาชีวิปฺตฺติยา ปาติโมกฺข์ จเปติ กตายน อิมานิ อญฺจ อธฺมมิกานิ
ปาติโมกฺขญฺจปณานิ ฯ

[๔๘๔] กตมานิ อฏฺฐ ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจนานิ ฯ
สมฺมุติกาย สีลวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อกตตาย สมฺมุติกาย
สีลวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ กตตาย สมฺมุติกาย อจารวิปตฺตยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ อกตตาย สมฺมุติกาย อจารวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ
จเปติ กตตาย สมฺมุติกาย ทิฏฺฐิจิวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ
อกตตาย สมฺมุติกาย ทิฏฺฐิจิวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ กตตาย
สมฺมุติกาย อาชีวิวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อกตตาย สมฺมุติกาย
อาชีวิวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ กตตาย อิมานิ อฏฺฐ
ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจนานิ ฯ

[๔๘๕] กตมานิ นว อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจนานิ ฯ อมฺมุติกาย
สีลวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อกตตาย อมฺมุติกาย สีลวิปตฺตยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ กตตาย อมฺมุติกาย สีลวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ
จเปติ กตตาย อมฺมุติกาย อจารวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ
อกตตาย อมฺมุติกาย อจารวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ กตตาย
อมฺมุติกาย อจารวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ กตตาย อมฺมุติกาย
ทิฏฺฐิจิวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อกตตาย อมฺมุติกาย ทิฏฺฐิจิวิปตฺตยา
ปาติโมกฺขํ จเปติ กตตาย อมฺมุติกาย ทิฏฺฐิจิวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ
จเปติ กตตาย อิมานิ นว อฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจนานิ ฯ

[๔๘๖] กตมานิ นว ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจนานิ ฯ สมฺมุติกาย
สีลวิปตฺตยา ปาติโมกฺขํ จเปติ อกตตาย สมฺมุติกาย สีลวิปตฺตยา

ปาติโมกข์ จเปติ กตาย สมุทิกาย สีสวิปตติยา ปาติโมกข์
จเปติ กตาทาย สมุทิกาย อาจารย์วิปตติยา ปาติโมกข์ จเปติ
อกตาย สมุทิกาย อาจารย์วิปตติยา ปาติโมกข์ จเปติ กตาย3
สมุทิกาย อาจารย์วิปตติยา ปาติโมกข์ จเปติ กตาทาย สมุทิกาย
ทิกุจวิปตติยา ปาติโมกข์ จเปติ อกตาย สมุทิกาย ทิกุจวิปตติยา
ปาติโมกข์ จเปติ กตาย สมุทิกาย ทิกุจวิปตติยา ปาติโมกข์
จเปติ กตาทาย อิมานี นว ฌมมิกานี ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ

[๔๘๗] กตมานิ ทส อฌมมิกานี ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ น
ปาราชิกโก ตสฺสํ ปริสาຍํ นิสินฺโน โหติ น ปาราชิกกถา
วิปฺปกถา โหติ น สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทโก ตสฺสํ ปริสาຍํ นิสินฺโน
โหติ น สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทกถา วิปฺปกถา โหติ ฌมมิกํ
สามคฺคิ อฺเปติ น ฌมมิกํ สามคฺคิ ปจฺจาทิยติ น ฌมมิกาย
สามคฺคิยา ปจฺจาทานกถา วิปฺปกถา โหติ น สีสวิปตติยา
ทิกุจสฺสฺตปฺริสงฺกิตฺโต โหติ น อาจารย์วิปตติยา ทิกุจสฺสฺตปฺริสงฺกิตฺโต
โหติ น ทิกุจวิปตติยา ทิกุจสฺสฺตปฺริสงฺกิตฺโต โหติ อิมานี ทส
อฌมมิกานี ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ

[๔๘๘] กตมานิ ทส ฌมมิกานี ปาติโมกข์จปนนานิ ฯ ปาราชิกโก
ตสฺสํ ปริสาຍํ นิสินฺโน โหติ ปาราชิกกถา วิปฺปกถา โหติ
สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทโก ตสฺสํ ปริสาຍํ นิสินฺโน โหติ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทกถา
วิปฺปกถา โหติ ฌมมิกํ สามคฺคิ น อฺเปติ ฌมมิกํ

สามคฺคี ปจฺจาทิยติ ฌมฺมิกาย สามคฺคิยา ปจฺจาทานกถา วิปฺปกตา
โหติ สีสฺวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปฺริสฺงกิตฺโต โหติ อจฺจารวิปตฺติยา
ทิฏฺฐสฺสฺตปฺริสฺงกิตฺโต โหติ ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปฺริสฺงกิตฺโต โหติ
อิมานิ ทส ฌมฺมิกานิ ปาติโมกฺขญฺจปฺนานิ ๑ ฯ

[๔๘๕] กถํ ปาราชิกโก ตสฺสํ ปฺริสํยํ นิสินฺโน โหติ ฯ อิท
ภิกฺขเว เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิงฺเกหิ เยหิ นิมิตฺเตหิ ปาราชิกสฺส
ฌมฺมสฺส อชฺฌมาปตฺติ โหติ เตหิ อากาเรหิ เตหิ ลิงฺเกหิ เตหิม
นิมิตฺเตหิ ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี ปาราชิกํ ฌมฺมํ อชฺฌมาปชฺชนตฺ
น เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี ปาราชิกํ ฌมฺมํ อชฺฌมาปชฺชนตฺ
อปีจ อญฺโล ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อโรเจติ อิตฺถนฺนาโม อวฺโส
ภิกฺขุ ปาราชิกํ ฌมฺมํ อชฺฌมาปนฺโนติ น เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุํ
ปสฺสตี ปาราชิกํ ฌมฺมํ อชฺฌมาปชฺชนตฺ น ปี อญฺโล ภิกฺขุ
ภิกฺขุสฺส อโรเจติ อิตฺถนฺนาโม อวฺโส ภิกฺขุ ปาราชิกํ ฌมฺมํ
อชฺฌมาปนฺโนติ อปีจ โส ว ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อโรเจติ อหํ
อวฺโส ปาราชิกํ ฌมฺมํ อชฺฌมาปนฺโนติ อากงฺขมาโน ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เตน ทิฏฺฐเณ เตน สฺสฺเตน ตาย ปฺริสฺงกาย ๒ ตทฺหุโปสเถ
จาทฺททเส วา ปณฺณรเส วา ตสฺมี ปุคฺคเเล สมฺมุขิฏฺฐเต สงฺฆมฺมชฺเฌ
อุทาทเรยฺย สฺสฺมาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนาโม ปุคฺคโถ
ปาราชิกํ ฌมฺมํ อชฺฌมาปนฺโน ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี
#๑ ยฺ. อิมานิ ... ปาติโมกฺขญฺจปฺนานิ อิม ปาจา นตฺถิ ฯ ๒ ม. ปฺริสฺงกิตาย ฯ

สมมุขีภูเต ปาติโมกข์ อุททิสิตพพนติ ฯ ฌมมิกัม ปาติโมกข์ภูจปนัม ฯ

[๔๕๐] ภิกขุสฺส ปาติโมกฺเข จปีเต ปรีสา วุฏฺฐาติ ทสนนัม
อนุตฺตรายานัม อณฺฺตเรน อนุตฺตรายเณ ๑ ราชนุตฺตรายเณ วา โจรนุตฺตรายเณ
วา อคฺคยนุตฺตรายเณ วา อุทกนุตฺตรายเณ วา มนุสฺสนุตฺตรายเณ
วา อมณุสฺสนุตฺตรายเณ วา วาพฺพนุตฺตรายเณ วา สิริสฺสปนุตฺตรายเณ วา
ชีวิตนุตฺตรายเณ วา พุรหฺมจฺริยนุตฺตรายเณ วา อากงฺขมาโน ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ตสฺมึ อาวาเส อณฺฺตตรสฺมึ วา อาวาเส ตสฺมึ ปุคฺคเก
สมมุขีภูเต สงฺฆมฺมชฺเฒ อุทาทเรยฺย สฺสณาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ
อิตฺถนฺนามสฺส ปุคฺคลสฺส ปาราชิกกถา วิปฺปกตา ตัม วตฺถุ อวินิจฺฉิตฺ
ยฺหิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ สงฺโฆ ตัม วตฺถุ วินิจฺฉินเญยฺยาติ ฯ
เอวณฺฺเจ ตัม ลเภถ อิจฺเจตฺถ กุสฺลํ โน เจ ลเภถ ตทหุโปสเถ
จาทุทฺทเส วา ปณฺฺณรเส วา ตสฺมึ ปุคฺคเก สมมุขีภูเต สงฺฆมฺมชฺเฒ
อุทาทริตพฺพํ สฺสณาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ปุคฺคลสฺส
ปาราชิกกถา วิปฺปกตา ตัม วตฺถุ อวินิจฺฉิตฺ ตสฺส ปาติโมกข์
จเปมิ น ตสฺมึ สมมุขีภูเต ปาติโมกข์ อุททิสิตพพนติ ฯ
ฌมมิกัม ปาติโมกข์ภูจปนัม ฯ

[๔๕๑] ถลํ สิกฺขัม ปจฺจกฺขาตโก ตสฺลํ ปรีสายํ นิสินฺโน
โหติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ๒ เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิงฺเกหิ
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ย. รา อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ

เยหิ นิमितเตหิ สิกขา ปจฺจกฺขาตา โหติ เตหิ อากาเรหิ เตหิ
ลึงฺเกหิ เตหิ นิमितเตหิ ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี สิกฺขํ ปจฺจกฺขนฺตํ
น เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี สิกฺขํ ปจฺจกฺขนฺตํ อปีจ อญฺโณ
ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อารโจะติ อิตฺถนฺนาเมน อวฺุโส ภิกฺขุณา สิกฺขา
ปจฺจกฺขาตาติ น เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี สิกฺขํ ปจฺจกฺขนฺตํ
น ปี อญฺโณ ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อารโจะติ อิตฺถนฺนาเมน อวฺุโส
ภิกฺขุณา สิกฺขา ปจฺจกฺขาตาติ อปีจ โส ว ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส
อารโจะติ มยา อวฺุโส สิกฺขา ปจฺจกฺขาตาติ อากงฺขมาโน
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เตน ทิฏฺเฐน เตน สฺสุเตน ตาย ปริสํกาย ตทหุโปสเถ
จาทุทฺทเส วา ปณฺณรเส วา ตสฺมี ปุคฺคเถ สมนฺมุขิฏฺเฐ สงฺฆมฺมุขเณ
อุทาหเรยฺย สฺสุณฺตฺว เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนาเมน ปุคฺคเถน
สิกฺขา ปจฺจกฺขาตา ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี สมนฺมุขิฏฺเฐ
ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพนฺตํ ๑ ฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺจปณํ ๑

[๔๕๒] ภิกฺขุสฺส ปาติโมกฺখে จปีเต ปริสา วุฏฺฐาติ ทสนฺนํ
อนฺตรายานํ อญฺลตเรน อนฺตรายเณ ราชนฺตรายเณ วา ๑เป๑
พฺรหฺมจริยนฺตรายเณ วา อากงฺขมาโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตสฺมี
อาวาเส อญฺลตฺรตสฺมี วา อาวาเส ตสฺมี ปุคฺคเถ สมนฺมุขิฏฺเฐ
สงฺฆมฺมุขเณ อุทาหเรยฺย สฺสุณฺตฺว เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส
ปุคฺคตสฺส สิกฺขํ ปจฺจกฺขาตกถา วิปฺปกตา ตํ วตฺถุํ อวินิจฺฉิตฺ
ยฺหิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ สงฺโฆ ตํ วตฺถุํ วินิจฺฉินเญยฺยาติ ๑

เอวณเจ ตั ลภถ อิจเจต กุสล โน เจ ลภถ ตทหุโปสเถ
จาดุททเส วา ปณณรเส วา ตสฺมี ปุคฺคเถ สมมุขีภูเต สงฺฆมฺชเณ
อุทาทริตพฺพํ สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ปุคฺคสฺส
สิกฺขํ ปจฺจกฺขาทกถา วิปฺปกตา ตั วตฺถุ อวินิจฺฉิตฺติ ตสฺส
ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี สมมุขีภูเต ปาติโมกฺขํ
อุทฺทิสิตพฺพนฺติ ฯ ฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺจปณฺ ๑

[๔๕๓] กถิ ฌมฺมิกํ สามคฺคี น อุเปติ ฯ อีธ ปน ภิกฺขเว ๑
เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิงฺเกหิ เยหิ นิमितฺเตหิ ฌมฺมิกาย สามคฺคิยา
อนฺุปกมฺนํ โหติ เตหิ อากาเรหิ เตหิ ลิงฺเกหิ เตหิ นิमितฺเตหิ
ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี ฌมฺมิกํ สามคฺคี น อุเปนฺตํ น เหว โข
ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี ฌมฺมิกํ สามคฺคี น อุเปนฺตํ อปีจ อณฺโณ
ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ อิตฺถนฺนาโม อาวุโส ภิกฺขุ ฌมฺมิกํ
สามคฺคี น อุเปตีติ น เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสตี ฌมฺมิกํ
สามคฺคี น อุเปนฺตํ น ปี ๒ อณฺโณ ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ
อิตฺถนฺนาโม อาวุโส ภิกฺขุ ฌมฺมิกํ สามคฺคี น อุเปตีติ อปีจ
โส ว ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ อหิ อาวุโส ฌมฺมิกํ สามคฺคี
น อุเปมีติ อากงฺขมาโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เตน ทิฏฺฐเจน เตน
สุเตน ตาย ปริสฺงกาย ตทหุโปสเถ จาดุททเส วา ปณณรเส
วา ตสฺมี ปุคฺคเถ สมมุขีภูเต สงฺฆมฺชเณ อุทาทเรยฺย สุณาตุ
เม ภนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนาโม ปุคฺคโล ฌมฺมิกํ สามคฺคี น
#๑ ม. ภิกฺขุ ฯ ๒ ม. ยู. นาปี ฯ

อุเปติ ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมिํ สมมุขิภูเต ปาติโมกฺขํ
อุทฺทิสิตพฺพนฺติ ฯ ฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺจปณํ ฯm

[๔๕๔] กถิ ฌมฺมิกํ สามคฺคี ปจฺจาทิยติ ฯ อิธ ปน ภิกฺขเว
เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิงฺเกหิ เยหิ นิमितฺเตหิ ฌมฺมิกาย สามคฺคิยา
ปจฺจาทานํ โหติ เตหิ อากาเรหิ เตหิ ลิงฺเกหิ เตหิ นิमितฺเตหิ
ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสติ ฌมฺมิกํ สามคฺคี ปจฺจาทิยนฺตุํ น เหว โข
ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสติ ฌมฺมิกํ สามคฺคี ปจฺจาทิยนฺตุํ อปิจ อลฺโล
ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ อิตฺถนฺนาโม อาวุโส ภิกฺขุ ฌมฺมิกํ
สามคฺคี ปจฺจาทิยตีติ น เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุํ ปสฺสติ ฌมฺมิกํ
สามคฺคี ปจฺจาทิยนฺตุํ น ปิ อลฺโล ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ
อิตฺถนฺนาโม อาวุโส ภิกฺขุ ฌมฺมิกํ สามคฺคี ปจฺจาทิยตีติ อปิจ
โส ว ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ อหิ อาวุโส ฌมฺมิกํ สามคฺคี
ปจฺจาทิยามิตี อากงฺขมาโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เตน ทิฏฺฐเจน เตน
สุเตน ตาย ปริสงฺกาย ตทหุโปสเถ จาคฺคทฺทเส วา ปณฺณรเส
วา ตสฺมिํ ปุคฺคเถ สมมุขิภูเต สงฺฆมฺมชฺเฌ อุทาทเรยฺย สฺสณฺดาตุ
เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนาโม ปุคฺคโล ฌมฺมิกํ สามคฺคี
ปจฺจาทิยติ ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมिํ สมมุขิภูเต
ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพนฺติ ฯ ฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺจปณํ ฯ

[๔๕๕] ภิกฺขุสฺส ปาติโมกฺখে จปีเต ปริสา วุฏฺฐจาทิ ทสฺนุนํ
อนฺตรายานํ อณฺตตเรน อนฺตรายเณ ราชนฺตรายเณ วา ฯเปฯ

พฺรหฺมจฺริยนฺตราเยน วา อากงฺขมาโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตสฺมี
อาวาเส อณฺฺยตฺรตฺสฺมี วา อาวาเส ตสฺมี ปุคฺคเเล สมฺมุขีภฺวเต
สงฺฆมฺมุขเฒ อุทาหเรยฺย สฺสณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส
ปุคฺคลสฺส ฌมฺมิกาย สามคฺคิยา ปจฺจาทานกถา วิปฺปกตา ตํ
วตฺถุ อวิณฺจนิตฺติ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ สงฺโฆ ตํ วตฺถุ
วิณฺจนิเนยฺยาติ ฯ เอวญฺเจ ตํ ลเภถ อิจฺเจตฺติ กุสลํ โน เจ
ลเภถ ตทหุโปสเถ จาคฺคทฺทเส วา ปณฺณเรเส วา ตสฺมี ปุคฺคเเล
สมฺมุขีภฺวเต สงฺฆมฺมุขเฒ อุทาหริตพฺพิ สฺสณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ
อิตฺถนฺนามสฺส ปุคฺคลสฺส ฌมฺมิกาย สามคฺคิยา ปจฺจาทานกถา
วิปฺปกตา ตํ วตฺถุ อวิณฺจนิตฺติ ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี
สมฺมุขีภฺวเต ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพนฺติ ฯ ฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺจปณฺํ ฯ

[๔๕๖] ถลํ สีลวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสตฺปฺริสงฺกิโต โหติ ฯ อิทฺ ปณฺํ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิงฺเกหิ เยหิ นิมิตฺเตหิ
สีลวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสตฺปฺริสงฺกิโต โหติ เตหิ อากาเรหิ เตหิ
ลิงฺเกหิ เตหิ นิมิตฺเตหิ ภิกฺขุ ภิกฺขุ ปสฺสตี สีลวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสตฺปฺริสงฺกิตฺ
น เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุ ปสฺสตี สีลวิปตฺติยา
ทิฏฺฐสฺสตฺปฺริสงฺกิตฺ อปฺิจ อณฺโณ ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ
อิตฺถนฺนาโม อาวุโส ภิกฺขุ สีลวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสตฺปฺริสงฺกิโตติ น
เหว โข ภิกฺขุ ภิกฺขุ ปสฺสตี สีลวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสตฺปฺริสงฺกิตฺ
น ปี อณฺโณ ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส อาโรเจติ อิตฺถนฺนาโม อาวุโส

ภิกขุ สีสวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโตติ อปีจ โส ว ภิกขุ
ภิกขุสฺส อาโรเจติ อหํ อาวุโส สีสวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโตติ ๑
อากงฺขมาโน ภิกขเว ภิกขุ เตน ทิฏฺฐเณ เตน สฺสฺเตน ตาย
ปริสنگาย ตทหุโปสเถ จาตุทฺทเส วา ปณฺณรเส วา ตสฺมี
ปฺกฺกเถ สมนฺมุขีภูเต สงฺฆมชฺเฒ อุทาทเรยฺย สฺสฺมาตุ เม ฆนฺเต
สงฺโฆ อิตฺถนฺนาโม ปฺกฺกโล สีสวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโต
โหติ ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี สมนฺมุขีภูเต ปาติโมกฺขํ
อุทฺทิสิตพฺพนฺติ ฯ ฆมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺจปณฺ ๑

[๔๕๑] กถํ อจฺจารวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโต โหติ ฯ อิธ
ปนฺน ภิกขเว ภิกขุ เยหิ อกาเรหิ เยหิ ลิงฺเกหิ เยหิ นิมิตฺเตหิ
อจฺจารวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโต โหติ เตหิ อกาเรหิ เตหิ
ลิงฺเกหิ เตหิ นิมิตฺเตหิ ภิกขุ ภิกขุํ ปสฺสตี อจฺจารวิปตติยา
ทิฏฐสุตปริสنگิโต น เหว โข ภิกขุ ภิกขุํ ปสฺสตี อจฺจารวิปตติยา
ทิฏฐสุตปริสنگิโต อปีจ อญฺโฆ ภิกขุ ภิกขุสฺส อาโรเจติ
อิตฺถนฺนาโม อาวุโส ภิกขุ อจฺจารวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโตติ
น เหว โข ภิกขุ ภิกขุํ ปสฺสตี อจฺจารวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโต
น ปี อญฺโฆ ภิกขุ ภิกขุสฺส อาโรเจติ อิตฺถนฺนาโม อาวุโส
ภิกขุ อจฺจารวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโตติ อปีจ โส ว ภิกขุ
ภิกขุสฺส อาโรเจติ อหํ อาวุโส อจฺจารวิปตติยา ทิฏฐสุตปริสنگิโตติ
อากงฺขมาโน ภิกขเว ภิกขุ เตน ทิฏฺฐเณ เตน สฺสฺเตน
#๑ ม. ยู. ... ปริสنگิโตมหีติ ฯ

ตาย ปริสงกาย ตทหุโปสเถ จาคุททเส วา ปณณรเส วา ตสฺมี
ปุคฺคเถ สมนฺมุขีภูเต สงฺฆมชฺเฌ อุทาทเรยฺย สุณฺนาตุ เม ฆนฺเต
สงฺโฆ อิตฺถนฺนาโม ปุคฺคโล อจฺจรวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิโต
ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี สมนฺมุขีภูเต ปาติโมกฺขํ
อุททิสฺสิตพฺพนฺตึ ฯ ฆมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺสํปํ ฯ

[๔๕๘] กถํ ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิโต โหติ ฯ อิท
ปน ภิภฺขเว ภิภฺขุ เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิงฺเกหิ เยหิ นิमितฺเตหิ
ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิโต โหติ เตหิ อากาเรหิ เตหิ
ลิงฺเกหิ เตหิ นิमितฺเตหิ ภิภฺขุ ภิภฺขุ ปสฺสตี ทิฏฺฐวิปตฺติยา
ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิตํ น เหว โข ภิภฺขุ ภิภฺขุ ปสฺสตี ทิฏฺฐวิปตฺติยา
ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิตํ อปีจ อณฺโณ ภิภฺขุ ภิภฺขุสฺส อโรเจติ
อิตฺถนฺนาโม อวฺุโส ภิภฺขุ ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิโตติ
น เหว โข ภิภฺขุ ภิภฺขุ ปสฺสตี ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิตํ
น ปี อณฺโณ ภิภฺขุ ภิภฺขุสฺส อโรเจติ อิตฺถนฺนาโม อวฺุโส
ภิภฺขุ ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิโตติ อปีจ โส ว ภิภฺขุ
ภิภฺขุสฺส อโรเจติ อหํ อวฺุโส ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิโตติ
อากงฺขมาโน ภิภฺขเว ภิภฺขุ เตน ทิฏฺฐเจน เตน สฺสฺเตน ตาย
ปริสงฺกาย ตทหุโปสเถ จาคุททเส วา ปณณรเส วา ตสฺมี
ปุคฺคเถ สมนฺมุขีภูเต สงฺฆมชฺเฌ อุทาทเรยฺย สุณฺนาตุ เม ฆนฺเต
สงฺโฆ อิตฺถนฺนาโม ปุคฺคโล ทิฏฺฐวิปตฺติยา ทิฏฺฐสฺสฺตปริสงฺกิโต

ตสฺส ปาติโมกฺขํ จเปมิ น ตสฺมี สมมุขีภูเต ปาติโมกฺขํ
อุทฺทิสิตพฺพนฺติ ฯ ฌมฺมิกํ ปาติโมกฺขญฺจปนํ ฯ อิมานิ ทส ฌมฺมิกานิ
ปาติโมกฺขญฺจปนาณิตี ฯ

ปจฺจโม ภาณวาโร ฯ

[๔๕๕] อลฺโห อายสฺมา อุปาถิ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีหิ ฯ เอกมฺนฺตํ
นินฺนุโน โห อายสฺมา อุปาถิ ภควนฺตํ เอตทฺโวจ อตฺตาทานํ
อาทาตุกาเมน ภนฺเต ภิกฺขุณา กตมฺงคสมนฺนาคตํ อตฺตาทานํ
อาทาตพฺพนฺติ ฯ อตฺตาทานํ อาทาตุกาเมน อุปาถิ ภิกฺขุณา ปญฺจงคสมนฺนาคตํ
อตฺตาทานํ อาทาตพฺพํ อตฺตาทานํ อาทาตุกาเมน
อุปาถิ ภิกฺขุณา เอวํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ ยํ โห อหํ อิมํ อตฺตาทานํ
อาทาตุกาโม กาโล นุ โห อิมํ อตฺตาทานํ อาทาตุํ อุทาหุ
โนติ ฯ สเจ อุปาถิ ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ อกาโล
อิมํ อตฺตาทานํ อาทาตุํ โน อกาโลติ น ตํ อุปาถิ อตฺตาทานํ
อาทาตพฺพํ ฯ สเจ ปนฺุปาถิ ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ
กาโล อิมํ อตฺตาทานํ อาทาตุํ โน อกาโลติ เตนฺอุปปาถิ ภิกฺขุณา
อุตฺตารี ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ ยํ โห อหํ อิมํ อตฺตาทานํ อาทาตุกาโม
ภูตํ นุ โห อิทํ อตฺตาทานํ อุทาหุ โนติ ฯ สเจ อุปาถิ ภิกฺขุ
ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ อภูตํ อิทํ อตฺตาทานํ โน ภูตฺนฺติ
น ตํ อุปาถิ อตฺตาทานํ อาทาตพฺพํ ฯ สเจ ปนฺุปาถิ ภิกฺขุ

ปัจจุเวกขมาโน เอวံ ชานาติ ภูตัม อิทํ อตฺตาทานํ โน อภูตฺตฺนฺติ
เตนุปลาติ ภิกฺขุณา อุตฺตริํ ปัจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ ยํ โข อหํ อิมํ
อตฺตาทานํ อาทาตฺตกาโม อตฺตสฺสยฺหิตํ นฺ โข อิทํ ๑ อตฺตาทานํ
อุททาหุ โนติ ฯ สเจ อุปลาติ ภิกฺขุ ปัจฺจเวกฺขมาโน เอวံ ชานาติ
อนตฺตสฺสยฺหิตํ อิทํ อตฺตาทานํ โน อตฺตสฺสยฺหิตฺตฺนฺติ น ตํ อุปลาติ
อตฺตาทานํ อาทาตฺตพฺพํ ฯ สเจ ปนฺนุปลาติ ภิกฺขุ ปัจฺจเวกฺขมาโน
เอวံ ชานาติ อตฺตสฺสยฺหิตํ อิทํ อตฺตาทานํ โน อนตฺตสฺสยฺหิตฺตฺนฺติ
เตนุปลาติ ภิกฺขุณา อุตฺตริํ ปัจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิมํ โข อหํ อตฺตาทานํ
อาทียมาโน ลภิสฺสामी สนนฺทิกฺกุเจ สมนฺนตฺเต ภิกฺขุ ชมฺมโต วินยโต
ปกฺกฺเข อุททาหุ โนติ ฯ สเจ อุปลาติ ภิกฺขุ ปัจฺจเวกฺขมาโน เอวံ
ชานาติ อิมํ โข อหํ อตฺตาทานํ อาทียมาโน น ลภิสฺสामी
สนนฺทิกฺกุเจ สมนฺนตฺเต ภิกฺขุ ชมฺมโต วินยโต ปกฺกฺเขติ น ตํ
อุปลาติ อตฺตาทานํ อาทาตฺตพฺพํ ฯ สเจ ปนฺนุปลาติ ภิกฺขุ ปัจฺจเวกฺขมาโน
เอวံ ชานาติ อิมํ โข อหํ อตฺตาทานํ อาทียมาโน ลภิสฺสामी
สนนฺทิกฺกุเจ สมนฺนตฺเต ภิกฺขุ ชมฺมโต วินยโต ปกฺกฺเขติ เตนุปลาติ
ภิกฺขุณา อุตฺตริํ ปัจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิมํ โข เม อตฺตาทานํ อาทียโต
ภวิสฺสตี สขฺมสฺส ตโตนิทานํ ภณฺฑานํ กลโห วิคฺคโห วิวาโท
สขฺมภโถ สขฺมราชิ สขฺมวตฺถุถานํ สขฺมนานาภรณํ อุททาหุ โนติ ฯ
สเจ อุปลาติ ภิกฺขุ ปัจฺจเวกฺขมาโน เอวံ ชานาติ อิมํ โข เม
อตฺตาทานํ อาทียโต ภวิสฺสตี สขฺมสฺส ตโตนิทานํ ภณฺฑานํ กลโห
#๑ ม. อิมํ ฯ

วิคฺคโห วิวาโท สงฺฆเภทโห สงฺฆราชา สงฺฆวตฺถุถานํ สงฺฆนนานาภรณนฺติ
น ตํ อุปาติ อตฺตาทานํ อาทาตพฺพํ ฯ สเจ ปนฺุปาติ
ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ อิมํ โข เม อตฺตาทานํ
อาทียโต น ภวิสฺสตี สงฺฆสฺส ตโตนิทานํ ภณฺฑนํ กลโห วิคฺคโห
วิวาโท สงฺฆเภทโห สงฺฆราชา สงฺฆวตฺถุถานํ สงฺฆนนานาภรณนฺติ
อาทาตพฺพํ ตํ อุปาติ อตฺตาทานํ เอวํ ปญฺจกฺสมนฺนาคตํ โข
อุปาติ อตฺตาทานํ อาทินฺนํ ปจฺฉาปี ๑ อวิปฺปฏิสารถฺ ภวิสฺสตีติ ฯ

[๕๐๐] โจทเคน ภนฺเต ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺถกาเมน กติ ๒
ธมฺเม อชฺฉตฺตํ ปจฺจเวกฺขิตฺวา ปโร โจเทตฺถพฺโพติ ฯ โจทเคนฺุปาติ
ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺถกาเมน ปญฺจ ธมฺเม อชฺฉตฺตํ ปจฺจเวกฺขิตฺวา
ปโร โจเทตฺถพฺโพ โจทเคนฺุปาติ ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺถกาเมน เอวํ
ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ ปรีสุทฺถกายสมาจาโร นฺุ โขมฺหิ ปรีสุทฺถนฺมฺหิ
กายสมาจาเรน สมฺนฺนาคโต อจฺฉิตฺุเทน อปฺปฏิมฺเสน สํวิชฺชติ
นฺุ โข เม เอโส ธมฺโม อุทาหฺุ โนติ ฯ โน เจ อุปาติ
ภิกฺขุ ปรีสุทฺถกายสมาจาโร โหติ ปรีสุทฺถนฺ กายสมาจาเรน
สมฺนฺนาคโต อจฺฉิตฺุเทน อปฺปฏิมฺเสน ตสฺส ภวนฺติ วตฺตาโร
อิํฆ ตาว आयสฺมา กายิกํ สิกฺขสฺสฺสูติ อิติสฺส ภวนฺติ วตฺตาโร ฯ

[๕๐๑] ปฺน จปรี อุปาติ โจทเคน ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺถกาเมน เอวํ
ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ ปรีสุทฺถวจีสมาจาโร นฺุ โขมฺหิ ปรีสุทฺถนฺมฺหิ
วจีสมาจาเรน สมฺนฺนาคโต อจฺฉิตฺุเทน อปฺปฏิมฺเสน สํวิชฺชติ
#๑ ยู. อปีสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ยู. กติ ฯ

นุ โข เม เอโส ฌมโม อุทาหุ โนติ ฯ โน เจ อุปาลี
ภิกขุ ปริสฺททฺชวจิตฺตมาจาโร โหติ ปริสฺททฺเชน วจิตฺตมาจาเรน
สมนฺนาคโต อจฺฉิตฺตทฺเทน อปฺปฏิมฺเสน ตสฺส ภวนฺติ วตฺตารो
อิงฺฆ ตาว आयสฺมา วาจสิกํ สิกฺขสฺสูติ อิตฺตสฺส ภวนฺติ วตฺตารो ฯ

[๕๐๒] ปุณ จปรี อุปาลี โจทเคน ภิกขุณา ปรี โจทฺเตกฺกามเณ
เอวํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพิ เมตฺตํ นุ โข เม จิตฺตํ ปจฺจปฺภูจิตฺตํ
สพฺรหฺมจาริสฺส อนาฆาตํ สํวิชฺชติ นุ โข เม เอโส ฌมโม
อุทาหุ โนติ ฯ โน เจ อุปาลี ภิกขุโน เมตฺตํ จิตฺตํ ปจฺจปฺภูจิตฺตํ
โหติ สพฺรหฺมจาริสฺส อนาฆาตํ ตสฺส ภวนฺติ วตฺตารอ อิงฺฆ
ตาว आयสฺมา สพฺรหฺมจาริสฺส เมตฺตํ จิตฺตํ อุปฺภูจฺจาเปหิตฺติ อิตฺตสฺส
ภวนฺติ วตฺตารอ ฯ

[๕๐๓] ปุณ จปรี อุปาลี โจทเคน ภิกขุณา ปรี โจทฺเตกฺกามเณ
เอวํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพิ พหุสฺสูโต นุ โขมฺหิ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย
เย เต ฌมฺมา อาทิกฺกฺลฺยาณา มชฺฌเณกฺกฺลฺยาณา ปรีโยสฺสานกฺลฺยาณา
สาตฺถิ สพฺยลฺลฺขณํ เกวลปรีปฺปฺณณํ ปริสฺททฺธึ พฺรหฺมจริยํ อภิวทฺตติ
ตถารูปา เม ฌมฺมา พหุสฺสูตา โหนฺติ ๑ ธตา ๒ วจฺสา ปรีจิตา
มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจิยา สุปฺปฏิวិทฺธา สํวิชฺชติ นุ โข เม
เอโส ฌมโม อุทาหุ โนติ ฯ โน เจ อุปาลี ภิกขุ พหุสฺสูโต
โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย เย เต ฌมฺมา อาทิกฺกฺลฺยาณา
มชฺฌเณกฺกฺลฺยาณา ปรีโยสฺสานกฺลฺยาณา สาตฺถิ สพฺยลฺลฺขณํ เกวลปรีปฺปฺณณํ
#๑ ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ธาตา ฯ

ปริสทุธิ พุหมจริย อภิวนุติ ตถารูปาสส ๑ ฌมา น ๒
พหุสสุตา โหนุติ ธตา วจสา ปริจิตา มนสานุเปกขิตา ทิฏฐิยา
สุปปฏิวิทฐา ตสส ภาวนุติ วุตตาริ อิงฆ ตาว आयสุม
อาคม ปริยาปนุสสุติ อิติสส ภาวนุติ วุตตาริ ฯ

[๕๐๔] ปุณ จปริ อุปาลี โจทเคน ภิกขุณา ปริ โจเทตุกาเมน
เอว ปจจเวกขิตัพพิ อุยานิ นุ โข เม ปาติโมกขานิ วิตุถาเรน
สุวาคทานิ โหนุติ ๓ สุวิกตทานิ สุปปวัตตานิ สุวินิจิตทานิ สุตตโต ๔
อนุพยุชชนโส สัวิชชติ นุ โข เม เอโส ฌโม อุทาหุ
โนติ ฯ โน เจ อุปาลี ภิกขุโน อุยานิ ปาติโมกขานิ วิตุถาเรน
สุวาคทานิ โหนุติ สุวิกตทานิ สุปปวัตตานิ สุวินิจิตทานิ สุตตโต ๔
อนุพยุชชนโส อิทํ ปนาวุโส กตถ วุตตํ ภกตาคิ อิติ ปุณฺโณ
น สมปาเทติ ๕ ตสส ภาวนุติ วุตตาริ อิงฆ ตาว आयสุม
วินยํ ปริยาปนุสสุติ อิติสส ภาวนุติ วุตตาริ โจทเคนุปาลี
ภิกขุณา ปริ โจเทตุกาเมน อิเม ปญจ ฌมเม อชฺฉตฺตํ
ปจจเวกขิตวา ปโร โจเทตพุโพติ ฯ

[๕๐๕] โจทเคน ภาวนุเต ภิกขุณา ปริ โจเทตุกาเมน กตี
ฌมเม อชฺฉตฺตํ อุปุฏฐาเปตวา ปโร โจเทตพุโพติ ฯ โจทเคนุปาลี
ภิกขุณา ปริ โจเทตุกาเมน ปญจ ฌมเม อชฺฉตฺตํ อุปุฏฐาเปตวา
ปโร โจเทตพุโพ กาลเณ วุขามิ โน อกาลเณ ภูเตน วุขามิ
#๑ ม. ตถารูปาสส ฯ ๒ ย. นสทโท นตฺถิ ฯ ๓ ย. อัย ปาโร นตฺถิ ฯ
#๔ ย. รา. สุตตโต ฯ ๕ ม. สมปายติ ฯ ย. สมปาทยติ ฯ

โน อฏฺเฐน สณฺเฬน วกฺขามิ โน ฆรฺุเสณ อตฺถสญฺหิตฺเตน
วกฺขามิ โน อนตฺถสญฺหิตฺเตน เมตฺตจิตฺโต วกฺขามิ โน โทสนฺตโรติ
โจทฺเทนุปาลี ภิกฺขุณา ปรี โจทฺเตกฺคาเมน อิมํ ปญฺจ ฆมฺเม
อฆมฺมตฺตํ อฺุปฏฺฐาเปตฺวา ปโร โจทฺเตพฺโพติ ฯ

[๕๐๖] อฆมฺมโจทฺทกฺสฺส ฆนฺเต ภิกฺขุโน กตฺติหากาเรหิ วิปฺปฏิสฺสโร
อฺุปทฺทาทพฺโพติ ฯ อฆมฺมโจทฺทกฺสฺส อฺุปาลี ภิกฺขุโน ปญฺจหากาเรหิ
วิปฺปฏิสฺสโร อฺุปทฺทาทพฺโพ อกาเลนายสฺมา โจเทสิ
โน กาลฺเณ อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสราเย อฏฺเฐนายสฺมา โจเทสิ
โน ฏฺเฐน อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสราเย ฆรฺุเสนายสฺมา โจเทสิ โน
สณฺเฬน อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสราเย อนตฺถสญฺหิตฺเตนายสฺมา โจเทสิ
โน อตฺถสญฺหิตฺเตน อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสราเย โทสนฺตโร อายสฺมา
โจเทสิ โน เมตฺตจิตฺโต อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสราเยติ อฆมฺมโจทฺทกฺสฺส
อฺุปาลี ภิกฺขุโน อิมํ ปญฺจหากาเรหิ วิปฺปฏิสฺสโร
อฺุปทฺทาทพฺโพ ฯ ตํ กิฺสฺส เหตุ ฯ ยถา น อลฺโฆปี ภิกฺขุ
อฏฺเฐน โจทฺเตพฺพํ มลฺลเยยฺยาติ ฯ

[๕๐๗] อฆมฺมจฺุทิตฺทกฺสฺส ๑ ปน ฆนฺเต ภิกฺขุโน กตฺติหากาเรหิ
อวิปฺปฏิสฺสโร อฺุปทฺทาทพฺโพติ ฯ อฆมฺมจฺุทิตฺทกฺสฺส อฺุปาลี ภิกฺขุโน
ปญฺจหากาเรหิ อวิปฺปฏิสฺสโร อฺุปทฺทาทพฺโพ อกาเลนายสฺมา
จฺุทิตฺโต โน กาลฺเณ อลนฺเต อวิปฺปฏิสฺสราเย อฏฺเฐนายสฺมา
จฺุทิตฺโต โน ฏฺเฐน อลนฺเต อวิปฺปฏิสฺสราเย ฆรฺุเสนายสฺมา
#๑ ยฺ. ... จฺุทิตฺทกฺสฺส ฯ

จุกิโต โน สเนहन อลนเต อวิปฏิสाराย อนตถสยหิตेनायसुमा
जुकिโต โน अतुत्सयहितेन अलनते अविपुत्साराय
तोसनुत्तरनायसुमा जुकिโต โน मेत्तजित्तेन अलनते अविपुत्सारायात्ति
अम्मजुत्तसुत्त उपात्ति गिक्खुโน अिमेहि पण्णहाकारेहि
अविपुत्सारा उप्पहात्तप्पोत्ति ५

[५०८] अम्मजुत्तसुत्त गण्णते गिक्खुโน गत्तिहाकारेहि अविपुत्सारा
उप्पहात्तप्पोत्ति ५ अम्मजुत्तसुत्त उपात्ति गिक्खुโน पण्णहाकारेहि
अविपुत्सारा उप्पहात्तप्पोत्ति गालेनायसुमा जोत्तेहि โน अकालेन
अलनते अविपुत्साराय गुत्तेनायसुमा जोत्तेहि โन अगुत्तेन
अलनते अविपुत्साराय सनेहनायसुमा जोत्तेहि โन पुरुसेन
अलनते अविपुत्साराय अतुत्सयहितेनायसुमा जोत्तेहि โन अतुत्सयहितेन
अलनते अविपुत्साराय मेत्तजित्ति आयसुमा
जोत्तेहि โन तोसनुत्तरो अलनते अविपुत्सारायात्ति अम्मजुत्तसुत्त
उपात्ति गिक्खुโน अिमेहि पण्णहाकारेहि अविपुत्सारा
उप्पहात्तप्पोत्ति ५ त्ति गिक्खुत्त हेत्तु ५ यथा अण्णलोपि गिक्खु गुत्तेन
जोत्तेत्तप्पोत्ति मण्णयेययात्ति ५

[५०९] अम्मजुत्तसुत्त पन गण्णते गिक्खुโน गत्तिहाकारेहि
अविपुत्सारा उप्पहात्तप्पोत्ति ५ अम्मजुत्तसुत्त उपात्ति गिक्खुโน
पण्णहाकारेहि अविपुत्सारा उप्पहात्तप्पोत्ति गालेनायसुमा जुकिโต
โน अकालेन अलनते अविपुत्साराय गुत्तेनायसुमा जुकिโต โน

อภูเตน อดนุเต วิปปฏิสाराย สเนหนายสุมา จุทธิโต โน
พรุเสน อดนุเต วิปปฏิสाराย อดุถสณหิตินายสุมา จุทธิโต
โน อนตุถสณหิติน อดนุเต วิปปฏิสाराย เมตตจิตฺเตนายสุมา
จุทธิโต โน โทสนุตเรน อดนุเต วิปปฏิสाराยาติ ชมฺมุจฺจิตฺตส
อุปาติ ภิกฺขุโน อิมหิ ปญฺจหากาเรหิ วิปปฏิสारा
อุปททาตพุโพติ ฯ

[๕๑๐] โจทเคน ภูเต ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺตกาเมน กตี ชมฺเม
อชฺชตฺตํ มนสิกริตฺวา ปโร โจเทตฺตพุโพติ ฯ โจทเคนุปาติ ภิกฺขุณา
ปรี โจเทตฺตกาเมน ปญฺจ ชมฺเม อชฺชตฺตํ มนสิกริตฺวา ปโร
โจเทตฺตพุโพ การุณฺณตา หิตฺเตสิตา อนุกมฺปิตา ๑ อาปตฺตวิภูจฺจานตา
วินยฺปุเรกฺขารตาติ โจทเคนุปาติ ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺตกาเมน
อิม ปญฺจ ชมฺเม อชฺชตฺตํ มนสิกริตฺวา ปโร โจเทตฺตพุโพติ ฯ

[๕๑๑] จุทธิเตน ปน ภูเต ภิกฺขุณา กตีสฺส ชมฺเมสุ
ปตฺติจฺจาทพุพนฺติ ฯ จุทธิเตนุปาติ ภิกฺขุณา ทฺวิสฺส ชมฺเมสุ
ปตฺติจฺจาทพุพฺ สจฺเจจ อกฺุปฺเป จาติ ฯ

ปาติโมกฺขญฺจปนฺกฺขนฺธกํ นิฏฺจิตํ นวํ ฯ

อิมฺมุหิ ขนฺธเก วตฺถุ คีสฺส ฯ

ภาณวาราทฺเว ฯ

#๑ ยู. อนุกมฺปิตา ฯ

ตสุสุททานิ

[๕๑๒] อุโปสเถ ยาวติกั ปาปภิกขุ น นิกขมิ ๑
โมคคัลลานน นินุตุโถ ๒ อจฺจรั ๓ ชินสาสเน
นินฺโนนุพุพพิศึกษา จ จิตฺทมโม นตฺติกม ๔
กฺุณปฺกุจิปติ สงฺโฆ สวณฺติโย ชนฺติ จ ๕
สวณฺติ ปรีนฺิพฺพนฺติ เอกรส วิมฺตฺติ จ
พฺหุ รมฺวินโยปี ญฺตฺตฺจฺริยปฺกฺคฺลา
สมฺภุทฺ อูปมฺ กตฺวา จาเปตี ๖ สาสเน คฺุณฺ ๗
อุโปสเถ ปาติโมกฺขํ น อเมห โกจิ ชานาติ
ปฺฏิกฺจฺเจว อฺุชฺฉนฺติ เอกโก เทว ตีณฺิ จาตุโร ๘
ปฺลย จ สตฺต อญฺจานี นวา ๙ จ ทสมานี จ ๗
สีล อจาร ธิฏฺธิ จ อาชีวณฺจตฺตภาเก ๙ ๗
ปาราชิกณฺจ สงฺฆาติ ปาจิตฺติ ปาฏีเทสนี
ทุกฺกมฺ ปฺลยภาเคสุ สีลาจารวิปฺตฺติ จ
อกตฺาย กตฺาย จ ฌพฺภาเคสุ ยถาวีธิ ๑๐ ๗
ปาราชิกํ จ สงฺฆาติ ญฺลฺลปฺาจิตฺติเยน จ

#๑ ย. นิกขมฺติ ๗ ๒ ม. นิจฺฉุทฺโร ๗ ย. นิจฺฉุทฺโท ๗ ๓ ม. อจฺจเรธา ๗

#๔ ม. ย. นตฺติกม ๗ ๕ ย. จสทฺโท นตฺติ ๗ ๖ ม. ย. วาเจสี ๗

#๗ ม. ย. ภา. จตฺตารี ๗ ๘ ย. นวา ๗ ๙ ย. อาชีวํ จตฺตาวเก ๗

#๑๐ ม. ย. ยถา จิตฺติ ๗

ปาฎิเทศนียณฺเจว   ทุกกณฺณจ ทุพฺภาสิตํ
สีลาจารวิปตฺติ จ   อาชีวณฺจ วิปตฺติยา
อณฺุจากตฺตาย กเตน   สีลาจารา จ ทิฏฺฐิยา ๑
อกตฺตาย กตฺตายปี   กตฺตากตฺตายเมว จ
เอวํ นววิธา วุตฺตา   ยถาภูเตน ฌายโต ๑
ปาราชิโก วิปฺปกตฺตา ๒   ปจฺจกฺขาโต ตเถว จ
อุเปติ ปจฺจาทิยติ   ปจฺจาทานกถา จ ๓
สีลาจารวิปตฺติ จ   ตถา ๔ ทิฏฺฐิวิปตฺติยา
ทิฏฺฐสฺสฺตปริสฺสํกิตํ ๕   ทสฺสา ตํ วิชานถ ๑
ภิกฺขุ วิปฺสฺสติ ภิกฺขุํ   อณฺุโล จาโรจยติ ตํ
สุทฺธเช ว ตสฺส อกฺขาติ   ปาติโมกฺขํ จเปติ โส ๑
วฏฺฐาติ อนฺตราเยน   ราชา โจรอกฺกุทกํ
มนฺุสฺสามนฺุสฺสา วาพ   สิริสฺปา จ ชีวิตํ
พฺรหฺมจารี จ ทสฺนํ   ตสฺมี อณฺุตเรสุ วา ๖

- #๑ ม. ย. สีลาจารวิปตฺติ จ ทิฏฺฐิอาชีววิปตฺติ ยา จ อณฺุจา กตฺตากเต เตเนกา
- #สีลาจารทิฏฺฐิยา ๑ ๒ ย. วิปฺปกโต ๑ ๓ ม. ปจฺจาทานกถา จ ยา ๑ ย. ปจฺจาทานกถา จ
- #โย ๑ ๔ ย. ยถา ๑ ๕ ย. ทิฏฺฐสฺสฺตปริสฺสํกิต ๑ ๖ ย. ภิกฺขุ วิปฺสฺสติ ภิกฺขุํ
- #วิปฺสฺสณฺุโล จาโรจติ ตํ สุทฺธเช ว ตสฺส อกฺขาติ ปาติโมกฺขํ จเปติ โส ๑
- #วฏฺฐาติ อนฺตราเยน ราชาโจรอกฺกุทกา จ มนฺุสฺส อมนฺุสฺสา จ วาพสิริสฺปาชีวิ
- #พฺรหฺมํ ทสฺนณฺุตเรเกน ตสฺมี อณฺุตเรสุ วา ๑ ม. โสเยว ตสฺส อกฺขาติ ... ๑

ธมฺมิกาธมฺมิกา เจว	ยถามคฺเคน ชานถ ๑ ๑
กาลภูตตฺถสณฺหิตํ	ลภิสฺสามิ ภวิสฺสติ
กายวาจสิกา เมตฺตา	พาหุสจฺจุภยานิ ตฺ ๒ ๑
กาลภูเตน สณฺเฬน	อตฺถเมตฺเตน โจทย
วิปฺปฏิสํวโร อธมฺเมน	ตเถวาปิ วินนฺทเย ๓ ๑
ธมฺมโจทยจฺจิตฺตสฺส	วินนฺเท วิปฺปฏิสฺสเร ๑
กรุณา หิตานุกมฺปา	วฺภูจฺจานมฺปิ ปฺรภุจฺจिता ๔
โจทยกสฺส ปฺฏิปตฺติ	สมฺพุทฺเธน ปกาสิตา ๕
สจฺเจ เจว อภุจฺเจ	จฺจิตฺตสฺเส ๖ ธมฺมตาติ ๑

#๑ ม. ย. ชานถ ๑ ๒ ม. ย. พาหุสจฺจํ อภุยานิ ๑ ๓ ม. ย. วิปฺปฏิสํวารธมฺเมน
#ตถา วาจา วินนฺทเย ๑ ๔ ม. ย. ธมฺมโจทยจฺจิตฺตสฺส วินนฺเทติ วิปฺปฏิสํวาร
#กรุณา หิตานุกมฺปิ วฺภูจฺจาน ปฺรภุจฺจารตา ๑ ๕ ย. รา. ปกาสิตี ๑ ๖ ม. ย.
#จฺจิตฺตสฺเสว ๑ รา. จฺจิตฺตสฺเสสา ๑

ภิกขุณีชนธกัม

[๕๑๓] เตน สมเยน พุทุโธ ภควา สกฺเกสุ วิหริตี กปิตฺวตฺถุสฺมี
นิโครธราเม ฯ อถโโข มหาปชาปตี โคตมี เยน ภควา
เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ
อฏฺฐาสิ ฯ เอกมนฺตํ จิตา โข มหาปชาปตี โคตมี ภควนฺตํ
เอตทโวจ สาสฺว ฆนฺเต ลเภยฺย มาตุคฺคาโม ตถาคตปฺปเวทิต
ธมฺมวินเย อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ อถ โคตมี มา
เต รุจฺจิ มาตุคฺคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิต ธมฺมวินเย อการสฺมา
อนการิยํ ปพฺพชฺชชาติ ฯ ทฺถิยมฺปิ โข ฯเปฯ ตฺถิยมฺปิ โข มหาปชาปตี
โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ สาสฺว ฆนฺเต ลเภยฺย มาตุคฺคาโม
ตถาคตปฺปเวทิต ธมฺมวินเย อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชนฺติ ฯ
อถ โคตมี มา เต รุจฺจิ มาตุคฺคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิต
ธมฺมวินเย อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชชาติ ฯ อถโโข มหาปชาปตี
โคตมี น ภควา อนุชานาตี มาตุคฺคามสฺส ตถาคตปฺปเวทิต
ธมฺมวินเย อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชนฺติ ทฺถุชิตี ทฺถุมนฺนา อสฺสุมฺหิตี
รุทฺธานา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา ปทฺถุชิตํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

[๕๑๔] อถโโข ภควา กปิตฺวตฺถุสฺมี ยถาภินฺตํ วิหริตฺวา
เยน เวสาลี เตน จาริกํ ปกฺกามิ อนฺนุปฺพเพน จาริกญฺจมาโน
เยน เวสาลี ตทวสฺริ ฯ ตตฺถ สุทฺถิ ภควา เวสาลิยํ วิหริตี

มหาวเน ภูฏาคารสาลาหิ ๑ อถโข มหาปชาปตี โคตมี เกเส
เจทาเปตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา สมฺพหุลาหิ สากิยานีหิ
สทฺฐี เยน เวสาลี เตน ปกฺกามิ อนุปฺพุเพน เยน เวสาลี
มหาวนํ ภูฏาคารสาลา เตนฺอุปสงฺกมิ ๑ อถโข มหาปชาปตี
โคตมี สุเนหิ ปาเทหิ รโฆกิณฺเณน คตฺเตน ทฺถกฺขิ ทฺมมฺนา
อสุสฺมุขี รุทฺมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐาสี ๑ อทฺทสา โข
อายุสฺมา อานนฺโท มหาปชาปตี โคตมี สุเนหิ ปาเทหิ รโฆกิณฺเณน
คตฺเตน ทฺถกฺขิ ทฺมมฺนํ อสุสฺมุขี รุทฺมานํ พหิทฺวารโกฏฺฐเก
จิตฺตํ ทิสฺวาน มหาปชาปตี โคตมี เอตทวโจ กิสฺส ตฺวํ โคตมี
สุเนหิ ปาเทหิ รโฆกิณฺเณน คตฺเตน ทฺถกฺขิ ทฺมมฺนา อสุสฺมุขี
รุทฺมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตฺตาตี ๑ ตถา หิ ปน ฆนฺเต อานนฺท
น ภาควา อนุชานาตี มาตุคามสฺส ตถาคตฺปฺปเวทิตฺเต ฆมฺมวินเย
อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชนฺติ ๑ เตนหิ ๑ โคตมี มุหุตฺตํ ตฺวํ ๒
อิเชว ตาว โหหิ ยาวาหิ ภาควนฺตํ ยาจามิ มาตุคามสฺส
ตถาคตฺปฺปเวทิตฺเต ฆมฺมวินเย อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชนฺติ ๑

[๕๑๕] อถโข อายุสฺมา อานนฺโท เยน ภาควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภาควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีหิ ๑ เอกมฺนฺตํ
นินฺนโน โข อายุสฺมา อานนฺโท ภาควนฺตํ เอตทวโจ เอสา
ฆนฺเต มหาปชาปตี โคตมี สุเนหิ ปาเทหิ รโฆกิณฺเณน คตฺเตน
ทฺถกฺขิ ทฺมมฺนา อสุสฺมุขี รุทฺมานา พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตฺตา น
#๑ ม. เตนหิ ตฺวํ ๑ ๒ ย. ตฺวํสทฺโท นตฺถิ ๑

ภควา อนุชานาติ มาตุคามสุส ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ
อการสุมา อนุคาริยํ ปพฺพชฺชุนฺติ สาธุ ฆนฺเต ลเภยฺย มาตุคาโม
ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ ปพฺพชฺชุนฺติ ฯ
อํลํ อานนฺท มา เต รุจฺจิ มาตุคามสุส ตถาคตปฺปเวทิตะ
شمฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ ปพฺพชฺชุนฺติ ฯ ทุตฺติยมฺปิ โข
อายุสฺมา อานนฺโท ภควนฺตุํ เอตทวโจ สาธุ ฆนฺเต ลเภยฺย
มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ
ปพฺพชฺชุนฺติ ฯ อํลํ อานนฺท มา เต รุจฺจิ มาตุคามสุส
ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ ปพฺพชฺชุนฺติ ฯ ตุตฺติยมฺปิ
โข อายุสฺมา อานนฺโท ภควนฺตุํ เอตทวโจ สาธุ ฆนฺเต ลเภยฺย
มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ
ปพฺพชฺชุนฺติ ฯ อํลํ อานนฺท มา เต รุจฺจิ มาตุคามสุส
ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ ปพฺพชฺชุนฺติ ฯ อถโข
อายุสฺมา อานนฺโท น ภควา อนุชานาติ มาตุคามสุส
ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ ปพฺพชฺชุนฺติ ๑ ยนฺนุนาหํ
อญฺเณนปี ปริยาเยน ภควนฺตุํ ยาเจยฺยํ มาตุคามสุส ตถาคตปฺปเวทิตะ
شمฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ ปพฺพชฺชุนฺติ ฯ อถโข
อายุสฺมา อานนฺโท ภควนฺตุํ เอตทวโจ ภพฺโพ นุ โข ฆนฺเต
มาตุคาโม ตถาคตปฺปเวทิตะ ชมฺมวินยเ อการสุมา อนุคาริยํ
ปพฺพชฺชุนฺติ ๑ โสตาปตฺตติผลํ วา สกิทากามิผลํ ๒ วา อนากามิผลํ วา
#๑ ม. ปพฺพชฺชุนฺติ ๑ ๒ ม. ย. สพฺพตฺถ วาเรสุ สกิทากามิผลํ ๑

อรหตฺตผลํ ภา สจฺจนิกาคฺคฺนฺติ ฯ ภพฺโพ อานนฺท มาตุคฺคาโม
ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินยฺเย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺตวา โสตาปตฺตติผลํปี
สทฺทิกาคามิผลํปี อนาคามิผลํปี อรหตฺตผลํปี สจฺจนิกาคฺคฺนฺติ ฯ
สเจ ภนฺเต ภพฺโพ มาตุคฺคาโม ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินยฺเย
อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺตวา โสตาปตฺตติผลํปี สทฺทิกาคามิผลํปี
อนาคามิผลํปี อรหตฺตผลํปี สจฺจนิกาคฺคฺนฺติ พหุปรการา ภนฺเต มหาปชาปตี
โคตฺมี ภควโต มาตุจฺจฺวา อปาทิกกา โปสิกา จีรฺสฺส ทายิกา
ภควนฺตํ ชเนตฺตติยา กาลกตฺตาย ถณฺณํ ปาเยสิ สาธุ ภนฺเต
ลเกยฺย มาตุคฺคาโม ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชฺมฺมวินยฺเย อคารสฺมา อนคาริยํ
ปพฺพชฺชนฺติ ฯ

[๕๑๖] สเจ อานนฺท มหาปชาปตี โคตฺมี อฏฺฐจฺจ คุรุชฺมฺเม
ปฏฺธิคฺคณฺหาติ สา วสฺสสา โหตุ อุปสมฺปทา วสฺสสฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ภิกฺขุณฺนิยา ตทหุปรสมฺปนฺนสฺส ภิกฺขุโน อภิวัตฺนํ ปจฺจุจฺจฺจฺจฺจฺจ
กมฺมํ สามีจิกมฺมํ กาดพฺพิ อยมฺปี ชฺมฺโม สกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
มานตฺต
อวาเส วสฺสํ วสฺสิตพฺพิ อยมฺปี ชฺมฺโม สกฺกตฺตฺตฺตฺตฺต
มานตฺต
ภิกฺขุสงฺฆมโต เทว ชฺมฺมา ปจฺจาสิสฺสิตพฺพา อุโปสถปฺปจฺจกณฺจ
โอวาหุปรสมฺกมณฺญจ อยมฺปี ชฺมฺโม สกฺกตฺตฺตฺต
ปฺป
ปฺป
ปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺป
ปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺป
ปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺป
ปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺป
ปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺป
ปฺปฺปฺป
ปฺป
ป

สงฺฆ เตหิ จานเหหิ ปวาเรตพฺพํ ทิฏฺฐเณ วา สุตฺเตน วา ปริสงฺกาย
วา อยมฺปิ ฌมฺโม สกฺกตฺวา ฌรฺกตฺวา มาเนตฺวา ปฺุเชตฺวา
ยวชฺฉิํ อนตฺติกฺกมฺนีโย ฌรฺมมํ อชฺฌมาปฺนฺนํ ย ภิกฺขุณฺเีย อุกฺโกตฺสงฺฆ
ปฺกฺขมาเนตฺติ จริตพฺพํ อยมฺปิ ฌมฺโม สกฺกตฺวา ฌรฺกตฺวา
มานेतฺวา ปฺุเชตฺวา ยวชฺฉิํ อนตฺติกฺกมฺนีโย เทว วสุตฺตานิ ฌสุ
ฌมฺเมสุ สิกฺขิตฺติกฺขาย สิกฺขมาเนย อุกฺโกตฺสงฺฆ อฺุปสมฺปทา
ปฺริยเสติตพฺพา อยมฺปิ ฌมฺโม สกฺกตฺวา ฌรฺกตฺวา มาเนตฺวา ปฺุเชตฺวา
ยวชฺฉิํ อนตฺติกฺกมฺนีโย น ภิกฺขุณฺเีย เกนจิ ปฺริยาเยน ภิกฺขุ
อฺุโกตฺติตพฺโพ ปฺริภาตฺติตพฺโพ อยมฺปิ ฌมฺโม สกฺกตฺวา ฌรฺกตฺวา
มานेतฺวา ปฺุเชตฺวา ยวชฺฉิํ อนตฺติกฺกมฺนีโย อชฺชตฺตเค โอิวโฏ
ภิกฺขุณฺเินํ ภิกฺขุสุ วจนปฺโถ อโนวโฏ ภิกฺขุณฺเินํ ภิกฺขุณฺเิสฺสุ วจนปฺโถ
อยมฺปิ ฌมฺโม สกฺกตฺวา ฌรฺกตฺวา มาเนตฺวา ปฺุเชตฺวา ยวชฺฉิํ
อนตฺติกฺกมฺนีโย สเจ ปฺนํ นนฺท ๑ มหาปฺชาปฺตี โคตฺมี อิเม อฏฺฐ
ฌรฺมมฺเม ปฺฏิคฺคณฺหาติ สา วสุตฺตา โหตุ อฺุปสมฺปทาติ ฯ

[๕๑๗] อถโข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต สนนฺติเก อฏฺฐ
ฌรฺมมฺเม อฺุคฺคเหตฺวา येเน มหาปฺชาปฺตี โคตฺมี เตนฺุปสงฺกมิ
อฺุปสงฺกมิตฺวา มหาปฺชาปฺตี โคตฺมี เอตทโวจ สเจ โข ตฺวํ
โคตฺมี อฏฺฐ ฌรฺมมฺเม ปฺฏิคฺคณฺเหยยาสิ สา ว เต ภวิสฺสติ
อฺุปสมฺปทา วสุตฺตอฺุปสมฺปนฺนํ ย ภิกฺขุณฺเีย ตทหฺุปสมฺปนฺนํ ส
ภิกฺขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐจํ อลฺยชฺลิกมฺมํ สามิฉิกมฺมํ กาทพฺพํ
#๑ ม. ย. สเจ อานนฺท ฯ

อยมฺปิ ฌมฺโม สกุกตฺวา ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา ยาวชิวํ
อนตฺกมณฺเฑโย น ภิกฺขุณฺเฑยา อภิกฺขุเก อาวาเส วสุตฺถํ วสิตฺตพฺพํ
อยมฺปิ ฌมฺโม สกุกตฺวา ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา ยาวชิวํ
อนตฺกมณฺเฑโย อนฺวทฺตมมาตฺถํ ภิกฺขุณฺเฑยา ภิกฺขุสงฺฆมฺโตะ เทว ฌมฺมา
ปจฺจาตีตฺตพฺพา อุโปสถปฺจฺจกณฺจ โอะวาทฺตปฺสงฺกมณฺจ อยมฺปิ
ฌมฺโม สกุกตฺวา ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา ยาวชิวํ อนตฺกมณฺเฑโย
วสุตฺถํ วุฏฺฐาย ภิกฺขุณฺเฑยา อุทฺตสงฺฆเม ตีหิ ฌานนฺหิ
ปฺวาเรตฺตพฺพํ ทิฏฺฐเณ วา สุตฺเตน วา ปฺริสงฺกาย วา อยมฺปิ
ฌมฺโม สกุกตฺวา ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา ยาวชิวํ อนตฺกมณฺเฑโย
ฌรฺุฌมฺมํ อชฺฌาปนฺนาย ภิกฺขุณฺเฑยา อุทฺตสงฺฆเม ปกฺขมฺมานตฺตํ
จฺริตฺตพฺพํ อยมฺปิ ฌมฺโม สกุกตฺวา ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา
ยาวชิวํ อนตฺกมณฺเฑโย เทว วสุตฺถานิ ฌสุ ฌมฺเมสุ สิกฺขิตฺตสิกฺขา
สิกฺขมฺนาย อุทฺตสงฺฆเม อุปสมฺปทา ปฺริเยตฺตพฺพา อยมฺปิ ฌมฺโม
สกุกตฺวา ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา ยาวชิวํ อนตฺกมณฺเฑโย
น ภิกฺขุณฺเฑยา เณจฺจิ ปฺริยาเยน ภิกฺขุ อุทฺตสงฺฆมฺโตะ ปฺริภาตฺตพฺพํ
อยมฺปิ ฌมฺโม สกุกตฺวา ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา ยาวชิวํ
อนตฺกมณฺเฑโย อชฺชตฺตคฺเค โอะวโฏ ภิกฺขุณฺเฑนํ ภิกฺขุสุ วจฺนปฺโถ
อโนวโฏ ภิกฺขุณฺเฑนํ ภิกฺขุณฺเฑสุ วจฺนปฺโถ อยมฺปิ ฌมฺโม สกุกตฺวา
ฌรูกตฺวา ฆานนตฺวา ฆุเชตฺวา ยาวชิวํ อนตฺกมณฺเฑโย สจฺเจ โข
ตฺวํ โคตฺตมฺมิ อิมํ อฏฺฐ ฌรฺุฌมฺเม ปฏฺฐิกฺคเณหฺยยาตี สา ว เต

ภวิสฺสติ อุปสมฺปทาติ ฯ เสยฺยถาปี ฆนฺเต อานนฺท อิตฺถิ วา
ปริโส วา ททโร ยฺว มณฺฑนชาติโก สีสันหาโต อุปฺปลมํล
วา วสุตฺถิมํล วา อธิมตฺตมํล วา ๑ ลภิตฺวา อุโภหิ หตฺถเอหิ
ปฏิกฺคเหตฺวา อุตฺตมจฺเจ สิริสฺสึ ปตฺติจฺญาเปยฺย เอวเมว โข อหํ
ฆนฺเต อานนฺท อิมํ อญฺจ ฆรฺฐมฺเม ปฏิกฺคณฺหามิ ยาวชีว
อนตฺติกมฺนีเยติ ฯ

[๕๑๘] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสฺสีทิ ฯ
เอกมฺนตฺตํ นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ
ปฏิกฺคหิตฺวา ฆนฺเต มหาปชาปตฺติยา โคตฺมียา อญฺจ ฆรฺฐมฺมา
อุปสมฺปนฺนา ภควโต มาตฺตจฺฉาติ ๒ ฯ สเจ ปนฺนानนฺท นาลภิสฺส
มาตฺตคาโม ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ฆมฺมวินฺเย อการสฺมา อนการิยํ
ปพฺพชฺชํ จิรญฺจิตฺกํ อานนฺท พุรฺหมจฺริยํ อภวิสฺส วสุสฺสหฺสฺสํ
สทฺฐมฺโม ติฏฺฐเจยฺย ยโต จ โข อานนฺท มาตฺตคาโม ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต
ฆมฺมวินฺเย อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺชิตฺโต นทานิ
อานนฺท พุรฺหมจฺริยํ จิรญฺจิตฺกํ ภวิสฺสติ ปญฺเจวทานิ อานนฺท
วสุสฺสตานิ สทฺฐมฺโม จสฺสติ เสยฺยถาปี อานนฺท ยานิ กานิจิ
#๑ ม. ย. อติมตฺตมํล วา ฯ ๒ มาตฺตจฺฉายาติปิ ปาโจ ทิสฺสติ ฯ

กุลานิ พหุติติกานิ ๑ อปุปริสทานิ ตานิ สุปปฐิยานิ โหนติ
โจเรหิ กุมภเถนเกหิ เอวเมว โข อานนุท ยสฺมี ฌมฺมวินเย
ลภติ มาตุคาโม อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ น ตํ พุรหฺมจริยํ
จิรญฺจิติกํ โหติ เสยฺยถาปี อานนุท สมฺปนฺเน สาลิกฺเขตฺเต
เสตญฺจิกา นาม โรชชาติ นิปตฺติ เอวํ ตํ สาลิกฺเขตฺตํ น
จิรญฺจิติกํ โหติ เอวเมว โข อานนุท ยสฺมี ฌมฺมวินเย ลภติ
มาตุคาโม อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ น ตํ พุรหฺมจริยํ
จิรญฺจิติกํ โหติ เสยฺยถาปี อานนุท สมฺปนฺเน อฺจฺจุญฺจเขตฺเต
มณฺเฑญฺจิกา ๒ นาม โรชชาติ นิปตฺติ เอวํ ตํ อฺจฺจุญฺจเขตฺตํ น
จิรญฺจิติกํ โหติ เอวเมว โข อานนุท ยสฺมี ฌมฺมวินเย ลภติ
มาตุคาโม อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ น ตํ พุรหฺมจริยํ
จิรญฺจิติกํ โหติ เสยฺยถาปี อานนุท ปุริโส มหโต ตพากสฺส
ปฏิกฺจเจว ปาฬิ ๓ พนฺเชยฺย ยาวเทว อฺทกสฺส อนฺติกฺกมฺนาย ๔
เอวเมว โข อานนุท มยา ปฏิกฺจเจว ภิกฺขุณิํ อญฺจ ฌรฺชฺมมา
ปฺลยตฺตยา ยาวชีวํ อนฺติกฺกมฺนียาติ ฯ

ภิกฺขุณิํ อญฺจ ฌรฺชฺมมา นิญฺจिता ๕ ฯ

[๕๑๕] อถ โข มหาปชาปตี โคตฺมิ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อญฺจาสี ฯ เอกมฺนฺตํ
#๑ ม. ย. พหุติติกานิ ฯ ๒ ม. มณฺชิจิกา ฯ ๓ ม. ย. รา. อาฬิ ฯ ๔ ม.
#อนฺติกฺกมา ย. ๕ ย. ภิกฺขุณิํ อญฺจ ฌรฺชฺมมํ นิญฺจิตํ ฯ

จิตา โข มหาปชาปตี โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ กถาหิ ภนฺเต
อิมาสฺ สากิยานิสฺ ปฏิปชฺชามิตฺติ ฯ อถโฆ ภควา มหาปชาปตี
โคตมี ฌมฺมียา กถาย สนนฺทสฺเสสฺสึ สนนฺทเปสฺสึ สนนฺทเตชฺเชสฺสึ สนนฺทหิเสสฺสึ ฯ
อถโฆ มหาปชาปตี โคตมี ภควตา ฌมฺมียา กถาย
สนนฺทสฺสึตา สนนฺทปิตา สนนฺทเตชฺชิตา สนนฺทหิเสสฺสึตา ภควนฺตํ อภิวาทเตจฺวา
ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อถโฆ ภควา เอตฺตสมฺมึ
นินทาเน เอตฺตสมฺมึ ปกรณฺเ ฌมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสึ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณฺโณ อฺุปสมฺปาเทตฺตุนฺตฺติ ฯ

[๕๒๐] อถโฆ ตา ภิกฺขุณฺโณ มหาปชาปตี โคตมี เอตทโวจฺ
อฺุยฺยา อนฺุปสมฺปนฺนา มยฺญจฺมฺหา ๑ อฺุปสมฺปนฺนา เอวํ หิ
ภควตา ปญฺจตฺตํ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณฺโณ อฺุปสมฺปาเทตฺตพฺพาติ ฯ
อถโฆ มหาปชาปตี โคตมี เยนายสฺมา อานนฺโท เตนฺุปสงฺกมิ
อฺุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมณฺตํ อานนฺทํ อภิวาทเตจฺวา เอกมณฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ
เอกมณฺตํ จิตา โข มหาปชาปตี โคตมี อายสฺมณฺตํ อานนฺทํ
เอตทโวจ อีมา มํ ภนฺเต อานนฺท ภิกฺขุณฺโณ เอวมาหฺสู อฺุยฺยา
อนฺุปสมฺปนฺนา มยฺญจฺมฺหา อฺุปสมฺปนฺนา เอวํ หิ ภควตา
ปญฺจตฺตํ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณฺโณ อฺุปสมฺปาเทตฺตพฺพาติ ฯ อถโฆ อายสฺมา
อานนฺโท เยน ภควา เตนฺุปสงฺกมิ อฺุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาทเตจฺวา เอกมณฺตํ นิสฺสึทฺติ ฯ เอกมณฺตํ นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท
#๑ ยฺ. รา. มยฺมฺหา ฯ

ภควนุตฺตํ เอตทโวจ มหาปชาปตี ฆนฺเต โคตฺมี เอวมาห อีมา
มํ ฆนฺเต อานนฺท ภิกฺขุณีโย เอวมาหํสุ อยฺยา อนุปสมฺปนฺนา
มยฺญมฺหา อุปสมฺปนฺนา เอวํ หิ ภควตา ปญฺจตุตฺตํ ภิกฺขุหิ
ภิกฺขุณีโย อุปสมฺปาทตพฺพาติ ฯ ยทฺคเคน อานนฺท มหาปชาปตียา
โคตฺมียา อฏฺฐ คุรฺธมฺมา ปฏฺฐิคุหิตาตทเวสฺสา ๑ อุปสมฺปนฺนาติ ฯ

[๕๒๑] อถโข มหาปชาปตี โคตฺมี เยนายสฺมา อานนฺโท
เตนฺอุปสงฺกมฺมิ อุปสงฺกมิตฺวา आयสฺมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาทฺตฺวา
เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาตี ฯ เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข มหาปชาปตี โคตฺมี
อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ เอกาหํ ฆนฺเต อานนฺท ภควนุตฺตํ
วรั ยาจามิ สาธุ ฆนฺเต ภควา อนุชาเนยฺย ภิกฺขุณฺณจ
ภิกฺขุณีณฺณจ ยถาวุฑฺฒิ อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อลฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมฺนฺติ ฯ
อถโข आयสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนุตฺตํ อภิวาทฺตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีหิ ฯ เอกมฺนฺตํ
นินฺนโน โข आयสฺมา อานนฺโท ภควนุตฺตํ เอตทโวจ มหาปชาปตี
ฆนฺเต โคตฺมี เอวมาห เอกาหํ ฆนฺเต อานนฺท ภควนุตฺตํ วรั
yajami sadhu ฆนฺเต ภควา อนุชาเนยฺย ภิกฺขุณฺณจ ภิกฺขุณีณฺณจ
ยถาวุฑฺฒิ อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อลฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมฺนฺติ ฯ
อฏฺฐานเมตฺตํ อานนฺท อนวกาโส ยํ ตถาคโต อนุชาเนยฺย
มาตุคามสฺส อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐานํ อลฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ อีเม
หิ นาม อานนฺท อลฺลตติตฺถียา ทฺรฺกฺษาทธมฺมา มาตุคามสฺส
#๑ ม. ย. ตทเว ส๑ ฯ

อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจฺจํ อณฺชติกมฺมํ สามีจิกมฺมํ น กริสฺสนฺติ
กิมฺจํ ปน ตถาคโตะ อนฺชานิสฺสนฺติ มาตุคามสฺส อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจํ
อณฺชติกมฺมํ สามีจิกมฺมฺนฺติ ฯ อถ โข ภควา เอตสฺมี นีทานเ
เอตสฺมี ปกรณเ ชมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ น ภิกฺขเว
มาตุคามสฺส อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจํ อณฺชติกมฺมํ สามีจิกมฺมํ กาทพฺพํ
โย กเรยฺย อาปตฺติ ทุกกฺกุสฺสาติ ฯ

[๕๒๒] อถ โข มหาปชาปตี โคตมี เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ เอกมฺนฺตํ
จิตฺตา โข มหาปชาปตี โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจฺ ยานิ ตานิน
ภนฺเต ภิกฺขุณีนํ สิกฺขาปทานิ ภิกฺขุหิ สาธารณานิ กถํ มยํ
ภนฺเต เตสุ สิกฺขาปเทสุ ปฏฺธิปชฺชามาติ ฯ ยานิ ตานิ โคตมี
ภิกฺขุณีนํ สิกฺขาปทานิ ภิกฺขุหิ สาธารณานิ ยถา ภิกฺขุ สิกฺขนฺติ
ตถา เตสุ สิกฺขาปเทสุ สิกฺขถาติ ฯ ยานิ ปน ตานิ ภนฺเต
ภิกฺขุณีนํ สิกฺขาปทานิ ภิกฺขุหิ อสาธารณานิ กถํ มยํ ภนฺเต เตสุ
สิกฺขาปเทสุ ปฏฺธิปชฺชามาติ ฯ ยานิ ตานิ โคตมี ภิกฺขุณีนํ สิกฺขาปทานิ
ภิกฺขุหิ อสาธารณานิ ยถาปญฺยตฺเตสุ สิกฺขาปเทสุ สิกฺขถาติ ฯ

[๕๒๓] อถ โข มหาปชาปตี โคตมี เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ
เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข มหาปชาปตี โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ
สาธู ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ชมฺมํ เทเสตุ ยมฺหํ ภควโตะ

๗เป๗ อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุณีนํ ปาติโมกข์ อุททิสิตฺตุนฺติ ๗
อถโข ภิกขุณํ เอตทโหสิ เกณ นฺ โข ภิกขุณีนํ ปาติโมกข์
อุททิสิตฺตพฺพนฺติ ๗ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสึ ๗เป๗
อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณีนํ ปาติโมกข์ อุททิสิตฺตุนฺติ ๗

[๕๒๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ ภิกขุณฺฺปสฺสยํ อุปสงฺกมิตฺวา
ภิกขุณีนํ ปาติโมกข์ อุททิสฺนฺติ ๗ มนฺุสฺสา อุชฺฌายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ ซายาโย อีมา อีเมสฺส ชาริโย อีมา อีเมสฺส
อิทานิ อีเม อีมาหิ สทฺธี อภิรมิตฺสฺสนฺตีติ ๗ อสฺโสสฺสึ โข ภิกขุ เตสฺ
มนฺุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ชียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ ๗ อถโข เต ภิกขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสึ ๗เป๗ น ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณีนํ
ปาติโมกข์ อุททิสิตฺตพฺพํ โย อุทฺทิสฺเสยฺย อปฺตติ ทฺกฺกณฺุสฺส
อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุณีหิ ภิกขุณีนํ ปาติโมกข์ อุททิสิตฺตุนฺติ ๗
ภิกขุณีโย น ชานนฺติ เอวํ ๑ ปาติโมกข์ อุททิสิตฺตพฺพนฺติ ๗เป๗
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสึ ๗เป๗ อนุชานามิ ภิกขเว
ภิกขุหิ ภิกขุณีนํ อัจฉิขิตฺถํ เอวํ ปาติโมกข์ อุทฺทิสฺเสยฺยธาถาติ ๗

[๕๒๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย อปฺตติ น ปฏิกโรนฺติ
๗เป๗ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสึ ๗เป๗ น
ภิกขเว ภิกขุณียา อปฺตติ น ปฏิกาทพฺพา ยา น ปฏิกเรยฺย
อปฺตติ ทฺกฺกณฺุสฺสชาติ ๗ ภิกขุณีโย น ชานนฺติ เอวํปี อปฺตติ
#๑ ย. เอวํปี ๗

ปฏิภาตพพชาติ ๔เป๔ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถิ อโรเจสิ
๔เป๔ อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณินิ อจิจิตุ เอวิ
อาปตตี ปฏิกรเยยชาติ ๔ อถโฆ ภิกขุณิ เอตทโหสิ เกน น
โฆ ภิกขุณินิ อาปตติ ปฏิกคเหตุพพชาติ ๔ เต ภิกขุ ภควโต
เอตมตถิ อโรเจสิ ๔เป๔ อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณินิ
อาปตตี ปฏิกคเหตุตติ ๔

[๕๒๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณิโย รติยาปี วิยูเหปี ๑
สิงฆาฏเกปี ภิกขุ ปสสิตวา ปตตัม ภูมิมิ นิกขิปีตวา เอกังสิ
อตุตตราสงัง กริตวา อุกกุฏิกัง นิสิติตวา อลชสี ปคคเหตุวา อาปตตี
ปฏิกรโรนติ ๔ มนุสสา อชฌายนติ ชียนติ วิปาเจนติ ชายาโย
อิมมา อิมลัม ชาริโย อิมมา อิมลัม รตตี วิมานตวา อิทานิ
ขมาเปนตติ ๔เป๔ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถิ อโรเจสิ ๔เป๔
น ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณินิ อาปตติ ปฏิกคเหตุพพชา โย ปฏิกคณหะย
อาปตติ ทุกกกุสส อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ
ภิกขุณินิ อาปตตี ปฏิกคเหตุตติ ๔ ภิกขุณิโย น ชานนติ เอวปี
อาปตติ ปฏิกคเหตุพพชาติ ๔ ภควโต เอตมตถิ อโรเจสิ
๔เป๔ อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณินิ อจิจิตุ เอวิ
อาปตตี ปฏิกคณหะยชาติ ๔

[๕๒๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุหิ ๒ ภิกขุณินิ กมัม น
#๑ ม. พยูเหปี ๔ ย. วยูเหปี ๔ ๒ ม. ย. รา. ภิกขุหิติ ปาโจ นตติ ๔

กรียติ ฯเปฯ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯเปฯ
อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุณีนํ กम्मํ กาคฺคฺคํ ฯ อลโห ภิกขุณํ
เอตทโหสิ เกน นฺ โห ภิกขุณีนํ กम्मํ กาคพฺพนฺติ ฯ เต
ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ
ภิกขุณีนํ กम्मํ กาคฺคฺคํ ฯ

[๕๒๕] เตน โข ปน สมเยน กตกมฺมา ภิกขุณิโย รติยาปี
วิญฺเฬปี สิงฺฆาฏเกปี ภิกขุํ ปสฺสิตฺวา ปตฺตํ ญมฺยํ นิกฺขิปปิตฺวา เอกํถํ
อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺตฺวา อลฺขลํ ปกฺคเหตฺวา
ขมาเปณฺติ เอวํ ปฺน น ๑ กาคพฺพนฺติ มลฺลฺลมาณา ฯ มนฺุสฺสา
ตเถว อฺชฺฌายนฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ ซายาโย อิมา อิมสํ
ซาริโย อิมา อิมสํ รตฺตี วิมานेतฺวา อิทานิ ขมาเปณฺตฺติ ฯ
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ น ภิกขเว ภิกขุหิ
ภิกขุณีนํ กम्मํ กาคพฺพํ โย กเรยฺย อापตฺติ ทฺกกฺกุสฺส
อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณีนํ กम्मํ กาคฺคฺคํ ฯ ภิกขุณิโย
น ชานนฺติ เอวํปี กम्मํ กาคพฺพนฺติ ฯ เต ภิกขุ ภควโต
เอตมตถํ อโรเจสุ ฯ อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณีนํ อจฺจิกฺขิตฺุ
เอวํ กम्मํ กเรยฺยาถาติ ฯ

[๕๓๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณิโย สงฺฆมชฺฌเณ ภณฺฑานชฺชาตา
กลหชฺชาตา วิวาทาปฺนฺนา อลฺลมมณฺณํ มุขสฺสตฺตีหิ วิตุทฺนฺตา
วิหรนฺติ น สกฺโกนฺติ ตํ อธิกรณฺํ วุปรสเมตฺุ ฯเปฯ เต ภิกขุ
#๑ ม. ย. เอวํ นฺน ฯ

ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีนํ
อธิกรณํ วุปลเมตฺตุนฺติ ๑

[๕๓๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ภิกฺขุณีนํ อธิกรณํ
วุปลเมตฺตุนฺติ ๑ ตสฺมี โข ปน อธิกรณเณ วินิจฺฉิมานเณ ทิสฺสนฺติ
ภิกฺขุณิโย กมฺมปฺปตฺตํ โยปิ อาปตฺตคามินิโยปิ ๑ ภิกฺขุณิโย
เอวมาหํสุ สาธุ ฆนฺเต อຍฺยา ว ภิกฺขุณีนํ กมฺมํ กโรนฺตุ อຍฺยา
ว ภิกฺขุณีนํ อาปตฺตี ปฏิกฺกณฺหนฺตุ เอวํ หิ ภควตา ปလฺลตฺตํ
ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีนํ อธิกรณํ วุปลเมตฺตพฺพนฺติ ๑ เตะ ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตถํ อโรเจสุ ๑ อนุชานามิ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีนํ กมฺมํ
อารोเปตฺวา ภิกฺขุณีนํ นิยฺยาเทตฺถุ ภิกฺขุณิหิ ภิกฺขุณีนํ กมฺมํ กาคฺตุ
ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีนํ อาปตฺตี อโรเปตฺวา ภิกฺขุณีนํ นิยฺยาเทตฺถุ ภิกฺขุณิหิ
ภิกฺขุณีนํ อาปตฺตี ปฏิกฺกเหตุนฺติ ๑

[๕๓๒] เตน โข ปน สมเยน อุปลลวณฺณาย ภิกฺขุณิยา
อนฺตเววาสินี ภิกฺขุณี สตฺต วสฺसानิ ภควนฺตํ อนฺุพฺนฺธา ๑ โหติ วินยํ
ปริยาปฺณนฺตี ๑ ตสฺสา มุฏฺฐสฺสตีนิยา คหิโต คหิโต มุสฺสตี ๑
อสฺโสสี โข สา ภิกฺขุณี ภควา กิร สาตฺถึ คณฺตุกาโมติ ๑
อถ โข ตสฺสา ภิกฺขุณิยา เอตทโหสี อหํ โข สตฺต วสฺसानิ
ภควนฺตํ อนฺุพฺนฺธี ๑ วินยํ ปริยาปฺณนฺตี ตสฺสา เม มุฏฺฐสฺสตีนิยา
คหิโต คหิโต มุสฺสตี ทฺถกฺโร โข ปน มาตฺตคามเณ ยาวจีวํ
#๑ ย. อนุพฺพธา ๑

สตถาริ อนุพนริตุํ กถิ นุ โข มยา ปฏิชชิตพพนติ ฯ อถโฆ
สา ภิกขุณี ภิกขุณีนํ เอตมตถํ อารโจะสิ ฯ ภิกขุณีโย ภิกขุณํ
เอตมตถํ อารโจะสุํ ฯ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อารโจะสุํ
ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุหิ ภิกขุณีนํ วินยํ วาเจตุนติ ฯ

ปจฺมภาณวาริ ฯ

[๕๓๓] อถโฆ ภควา เวสาลียํ ยถาภรินตํ วิหริตฺวา เยน
สาวตฺถิ เตน จาริกํ ปกฺกามิ อนุปฺพุพเพน จาริกํ จรมาโน
เยน สาวตฺถิ ตทวสริ ฯ ตตฺร สฺสํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ
เชตวเน อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน
ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุ ภิกขุณีโย กทฺทโมทเกน โอสิตฺถจฺจนฺติ อปฺเปวณาม
อเมหฺสฺส สारชเชยฺยุนฺติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตถํ อารโจะสุํ
ฯเปฯ น ภิกขเว ภิกขุณา ภิกขุณีโย กทฺทโมทเกน โอสิตฺถจิตฺตพฺพา
โย โอสิตฺถเจยฺย อาปตฺติ ทุกฺกสฺส อนุชานามิ ภิกขเว ตสฺส
ภิกขุโน ทณฺฑกมฺมํ กาคฺคฺนติ ฯ อถโฆ ภิกขุณํ เอตทโหสิ กิณฺนุ
โฆ ทณฺฑกมฺมํ กาคพฺพนติ ฯ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ
อารโจะสุํ ฯ อวฺนุทโย สโ ภิกขเว ภิกขุ ภิกขุณีสงฺเขน กาคพฺโพติ ฯ

[๕๓๔] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุ กายํ วิวริตฺวา
ภิกขุณีนํ ทสฺเสนฺติ อูรु วิวริตฺวา ภิกขุณีนํ ทสฺเสนฺติ องฺกชาตํ
วิวริตฺวา ภิกขุณีนํ ทสฺเสนฺติ ภิกขุณีโย โอบาเสนฺติ ภิกขุณีหิ
สทฺธิ สมฺปโยเชนฺติ อปฺเปวณาม อเมหฺสฺส สारชเชยฺยุนฺติ ฯเปฯ

ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ๑เป๑ น ภิกขเว ภิกขุณา กาโย
วิริตฺวา ภิกขุณินํ ทสฺเสตฺพุโป น อูรู วิริตฺวา ภิกขุณินํ
ทสฺเสตฺพุพา ๑ น องฺกชาตํ วิริตฺวา ภิกขุณินํ ทสฺเสตฺพุพํ น
ภิกขุณิโย โอบาสิตฺพุพา น ภิกขุณีหิ สหฺริ สมนฺปิโยเชตฺพุพํ โย
สมนฺปิโยเชยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส อุนฺชานามิ ภิกขเว ตสฺส
ภิกขุโน ทนฺทกมฺมํ กาคฺคฺนฺติ ๑ อถ โข ภิกขุณํ เอตฺทโหสิ กิณฺนุ
โย ทนฺทกมฺมํ กาคฺคฺพฺนฺติ ๑ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ
อโรเจสุํ ๑ อวฺนฺทิโย โส ภิกขเว ภิกขุ ภิกขุณีสงฺฆเณ กาคฺคฺโพติ ๑

[๕๑๕] เตน โข ปน สมนฺย นพฺพคฺคิยา ภิกขุณิโย ภิกขุ ๒
กทฺทโมทเกน โอบิณฺจฺนฺติ อปฺเปวณาม อมฺหฺสฺส สारขฺเชยฺยฺนฺติ ๑
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ๑เป๑ น ภิกขเว ภิกขุณิยา
ภิกขุ ๒ กทฺทโมทเกน โอบิณฺจิตฺพุพา ๓ ยา โอบิณฺเจยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส อุนฺชานามิ ภิกขเว ตสฺสา ภิกขุณิยา ทนฺทกมฺมํ
กาคฺคฺนฺติ ๑ อถ โข ภิกขุณํ เอตฺทโหสิ กิณฺนุ โข ทนฺทกมฺมํ
กาคฺคฺพฺนฺติ ๑ เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ๑ อุนฺชานามิ
ภิกขเว อวฺรณํ กาคฺคฺนฺติ ๑ อวฺรณเณ กเต น อาทิยฺนฺติ ๑ เต
ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ๑ อุนฺชานามิ ภิกขเว โอบาทำ
จฺเปตฺนฺติ ๑

[๕๑๖] เตน โข ปน สมนฺย นพฺพคฺคิยา ภิกขุณิโย กายํ
วิริตฺวา ภิกขุณํ ทสฺเสนฺติ ถนํ วิริตฺวา ภิกขุณํ ทสฺเสนฺติ อูรู
#๑ ม. ย. ทสฺเสตฺพุโป ๑ ๒ ม. ภิกขุ ๑ ๓ ม. โอบิณฺจิตฺพุโป ๑

วิริตฺวา ภิกฺขุณฺโณ ทสฺเสนฺติ องฺกชาตํ วิริตฺวา ภิกฺขุณฺโณ ทสฺเสนฺติ
ภิกฺขุ โອภาเสนฺติ ภิกฺขุหิ สทฺธี สมฺปโยเชนฺติ อปฺเปวณาม
อเมหฺสฺส สาราชฺเชยฺยุนฺติ ฯเปฯ เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺิยา กาโย วิริตฺวา ภิกฺขุณฺโณ
ทสฺเสตพฺโพ น ถนํ วิริตฺวา ภิกฺขุณฺโณ ทสฺเสตพฺพํ น อูร
วิริตฺวา ภิกฺขุณฺโณ ทสฺเสตพฺพา น องฺกชาตํ วิริตฺวา ภิกฺขุณฺโณ
ทสฺเสตพฺพํ น ภิกฺขุ โອภาสิตพฺพา น ภิกฺขุหิ สทฺธี
สมฺปโยเชตพฺพํ ยา สมฺปโยเชยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส อุนฺชานามิ
ภิกฺขเว ตสฺสา ภิกฺขุณฺิยา ทณฺฑกมฺมํ กาคฺคฺคฺติ ฯ อถ โข ภิกฺขุณฺโณ
เอตทโหสิ กิณฺนุ โข ทณฺฑกมฺมํ กาคพฺพนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ อุนฺชานามิ ภิกฺขเว อวารณํ กาคฺคฺคฺติ ฯ
อวารณ กเต น อาทียนฺติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ
อุนฺชานามิ ภิกฺขเว โอิวาทํ จเปตฺตุนฺติ ฯ

[๕๓๗] อถ โข ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ กปฺปติ นฺ โข โอิวาทกฺกจปีตาย
ภิกฺขุณฺิยา สทฺธี อูโปสถํ ๑ กาคฺคํ น นฺ โข กปฺปตีติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว โอิวาทกฺกจปีตาย
ภิกฺขุณฺิยา สทฺธี อูโปสถํ กาคพฺโพ ยาว น ตํ อธิกรณํ
วูปสมฺมตีติ ๒ ฯ

[๕๓๘] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุกาเย ๓ โอิวาทํ จเปตฺวา
#๑ ย. อูโปสถํ ฯ ๒ ม. ย. วูปสนฺตํ โหตีติ ฯ ๓ ม. อุกาเย ฯ

จาริกัม ปกุกามิ ฯ ภิกขุณีโย อุชฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ
นาม อโยโย อุทายิ โอวาทํ จเปตฺวา จาริกัม ปกุกมิตฺตํ ฯ เปฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรโรเจสุ ฯ เปฯ น ภิกขเว โอวาทํ จเปตฺวา
จาริกัม ปกุกมิตฺตํ ๑ โย ปกุกเมยฺย อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺสชาติ ฯ

[๕๓๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ ๒ พาลา อพฺยตฺตา โอวาทํ
จเปนฺติ ฯ เปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรโรเจสุ ฯ เปฯ น ภิกขเว
พาลเณน อพฺยตฺเตน โอวาโท จเปตฺวา โย จเปยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกกุสฺสชาติ ฯ

[๕๔๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ อวตฺตฺสูมี อการเณ
โอวาทํ จเปนฺติ ฯ เปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรโรเจสุ ฯ เปฯ
น ภิกขเว อวตฺตฺสูมี อการเณ โอวาโท จเปตฺวา โย จเปยฺย
อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺสชาติ ฯ

[๕๔๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ โอวาทํ จเปตฺวา วินิจฺฉยํ
น เทนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรโรเจสุ ฯ น ภิกขเว โอวาทํ
จเปตฺวา วินิจฺฉโย น ทาทฺวา โย น ทเทยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกกุสฺสชาติ ฯ

[๕๔๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย โอวาทํ น คจฺจนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรโรเจสุ ฯ น ภิกขเว ภิกขุณียา โอวาโท
#๑ ม. ย. จาริกา ปกุกมิตฺตํ ๑ ๒ ม. ย. ภิกขุติ ปาโร นตฺถิ ฯ

น คนุตพุโพ ยาน คจฺเจยฺย ยถาธมฺโม การตพุโพติ ฯ

[๕๔๓] เตน โข ปน สมเยน สพุโพ ภิกฺขุณีสงฺโฆ โอวาทํ
คจฺจนฺติ ฯ มนุสฺสตา อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ชายาโย อีมา
อิมํสํ ชาริโย อีมา อิมํสํ อิทานิ อิเม อีมาหิ สพุธี
อภิริมิสฺสนฺตีติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ น ภิกฺขเว
สพุเพน ภิกฺขุณีสงฺฆเณ โอวาโท คนุตพุโพ คจฺเจยฺย เจ
อาปตฺติ ทุกฺกณฺตฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว จตฺฐหิ ปณฺจหิ ภิกฺขุณีหิ
โอวาทํ คนุตฺนฺติ ฯ

[๕๔๔] เตน โข ปน สมเยน จตฺสฺโส ปณฺจ ภิกฺขุณีโย
โอวาทํ คจฺจนฺติ ฯ มนุสฺสตา ตเถว อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ
ชายาโย อีมา อิมํสํ ชาริโย อีมา อิมํสํ อิทานิ อิเม
อีมาหิ สพุธี อภิริมิสฺสนฺตีติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ
น ภิกฺขเว จตฺฐหิ ปณฺจหิ ภิกฺขุณีหิ โอวาโท คนุตพุโพ คจฺเจยฺย
เจ ๑ อาปตฺติ ทุกฺกณฺตฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว ทฺวิหิ ตีหิ ภิกฺขุณีหิ ๒
โอวาทํ คนุตฺตุ ฯ เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺกํ
กริตฺวา ปาทะ วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺติวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา
เอวมสฺส วจฺนีโย ภิกฺขุณีสงฺโฆ อยฺย ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปาทะ วนฺทติ
โอวาทฺอุปสงฺกมณฺญจฺ ยาจติ ลภตฺถ กิร อยฺย ภิกฺขุณีสงฺโฆ
โอวาทฺอุปสงฺกมณฺนฺติ ฯ เตน ภิกฺขุณา ปาติโมกฺขทุทฺเทสโก อุปสงฺกมิตฺวา
เอวมสฺส วจฺนีโย ภิกฺขุณีสงฺโฆ ภนฺเต ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปาทะ วนฺทติ
#๑ ยฺ. คจฺเจยฺยญฺเจว ฯ ๒ ม. เทว ติสฺโส ภิกฺขุณีโย ฯ ยฺ. เทว ติสฺโส
#ภิกฺขุณีหิ ฯ

โอวาทุปสงกมนนญจ ยาจติ ลภตุ กิร ภนฺเต ภิกฺขุณีสงฺโฆ
โอวาทุปสงกมนนฺติ ฯ ปาติโมกฺขทฺเทศเคน วตฺตพฺโพ อตฺถิ
โกจิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโตติ ฯ สเจ โหติ โกจิ
ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต ปาติโมกฺขทฺเทศเคน วตฺตพฺโพ
อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต ตํ ภิกฺขุณีสงฺโฆ
อุปสงกมฺตฺติ ฯ สเจ น โหติ โกจิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก
สมฺมโต ปาติโมกฺขทฺเทศเคน วตฺตพฺโพ โภ อายสฺมา อุตฺสหติ
ภิกฺขุณีโย โอวาทิตฺตฺติ ฯ สเจ โกจิ อุตฺสหติ ภิกฺขุณีโย โอวาทิตฺ
โส จ โหติ อฏฺฐหงฺเกหิ สมฺนฺนาคโต สมฺมณฺณิตฺตฺวา วตฺตพฺโพ
อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก สมฺมโต ตํ ภิกฺขุณีสงฺโฆ
อุปสงกมฺตฺติ ฯ สเจ น โหติ อุตฺสหติ ภิกฺขุณีโย โอวาทิตฺ
ปาติโมกฺขทฺเทศเคน วตฺตพฺโพ นตฺถิ โกจิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโนวาทโก
สมฺมโต ปาสาทิเคน ภิกฺขุณีสงฺโฆ สมฺปาเทตฺติ ฯ

[๕๔๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ โอวาทํ น คณฺหนฺติ ฯเปฯ
ภควโต เอตมฺตถํ อารโจะสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว โอวาทํ น
คเหตพฺโพ โย น คณฺเหยย อปตฺติ ทฺถกฺกฺกฺสฺสาติ ฯ

[๕๔๖] เตน โข ปน สมเยน อณฺตโร ภิกฺขุ พาลो
โหติ ฯ ตํ ภิกฺขุณีโย อุปสงกมิตฺตฺวา เอตทวโจ โอวาทํ อยุย
คณฺหาหิตฺติ ฯ อหฺมฺหิ ภคินี พาลो กถาหํ โอวาทํ คณฺหาหิตฺติ ฯ

คณฺหาหฺย โอวาทํ เอวํ หิ ภควตา ปญฺจตฺตํ ภิกฺขุหิ
ภิกฺขุณีนํ โอวาทอ คเหตุพฺโพติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว จเปตฺวา พาลํ อวเสเสหิ โอวาทํ คเหตุนฺติ ฯ

[๕๔๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ คีลาโน
โหติ ฯ ตํ ภิกฺขุณิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจํ โอวาทํ อyy
คณฺหาหฺติ ฯ อหฺมฺหิ ภคินี คีลาโน กถาหํ โอวาทํ คณฺหาหฺมิติ ฯ
คณฺหาหฺย โอวาทํ เอวํ หิ ภควตา ปญฺจตฺตํ จเปตฺวา
พาลํ อวเสเสหิ โอวาทอ คเหตุพฺโพติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว จเปตฺวา พาลํ จเปตฺวา คีลาณํ
อวเสเสหิ โอวาทํ คเหตุนฺติ ฯ

[๕๔๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ คมิโก
โหติ ฯ ตํ ภิกฺขุณิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจํ โอวาทํ อyy
คณฺหาหฺติ ฯ อหฺมฺหิ ภคินี คมิโก กถาหํ โอวาทํ คณฺหาหฺมิติ ฯ
คณฺหาหฺย โอวาทํ เอวํ หิ ภควตา ปญฺจตฺตํ จเปตฺวา
พาลํ จเปตฺวา คีลาณํ อวเสเสหิ โอวาทอ คเหตุพฺโพติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว จเปตฺวา พาลํ
จเปตฺวา คีลาณํ จเปตฺวา คมิโก อวเสเสหิ โอวาทํ คเหตุนฺติ ฯ

[๕๔๙] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตโร ภิกฺขุ อรญฺเณ
วิหฺรติ ฯ ตํ ภิกฺขุณิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจํ โอวาทํ
อyy คณฺหาหฺติ ฯ อหํ หิ ภคินี อรญฺเณ วิหฺรามิ กถาหํ

โอวาทิ คณหามีติ ฯ คณหาหยุย โอวาทิ เอวํ หิ ภควตา
ปญฺจตุตฺถํ จเปตฺวา พาลํ จเปตฺวา คีตานํ จเปตฺวา คมิกํ
อวเสสเสหิ โอวาทิ คเหตุพฺโพติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อารญฺณเกน ภิกฺขุนา โอวาทิ คเหตุํ สงฺเกตญฺจ
กาตุํ อตฺร ปฏฺิหริสฺสามีติ ฯ

[๕๕๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ โอวาทิ คเหตุวา น
อารโจะนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯเปฯ น ภิกฺขเว
โอวาทิ น อารโจะตพฺโพ โย น อารโจะยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๕๕๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ โอวาทิ คเหตุวา น
ปจฺจาหฺรณฺติ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ น ภิกฺขเว
โอวาทิ น ปจฺจาหฺริตพฺโพ โย น ปจฺจาหฺเรยฺย อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๕๕๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย สงฺเกตํ น กจฺจนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุํ ฯ น ภิกฺขเว ภิกฺขุนิยา สงฺเกตํ น
กนฺตพฺพิ ยาน กจฺเจยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๕๕๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุนิโย ทีฆานิ กายพนฺุชานานิ
ธารณฺติ เตหฺเว ผาสฺสเก ๑ นเมนฺติ ๒ ฯ มนฺุสฺสา อฺุชฺฌายนฺติ
จียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิคามโกคินิโยติ ๓ ฯ ภควโต
#๑ ย. ปาสฺสเก ฯ ๒ ม. ผาสฺสกา นามนฺติ ฯ ๓ ม. คิหิณี กามโกคินิโยติ ฯ

เอตมตฺถิ อารโหเจสิ ๑ น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเีย ทิฆม กายพนฺธนํ
ธาเรตพฺพิ ยา ธาเรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส อนฺชานามิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเีย เอกปริยาทตํ ๑ กายพนฺธนํ น จ เตน ฬาสูกา
นเมตพฺพา ๒ ยา นเมยฺย อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสชาติ ๑

[๕๕๔] เตน โห ปน สมเยน ภิกฺขุณฺเีย วิลิเวณ ปฏฺเฐน
ฬาสูก ๑ นเมนฺติ ๔ จมฺมปฏฺเฐน ฬาสูก นเมนฺติ ทุสฺสปฏฺเฐน ฬาสูกเย
นเมนฺติ ทุสฺสเวณฺเีย ฬาสูก นเมนฺติ ทุสฺสวภูณฺเีย ฬาสูก นเมนฺติ
โหปฏฺเฐน ฬาสูก นเมนฺติ โหพเวณฺเีย ฬาสูก นเมนฺติ
โหพวภูณฺเีย ฬาสูก นเมนฺติ สุตฺตเวณฺเีย ฬาสูก นเมนฺติ สุตฺตวภูณฺเีย
ฬาสูก นเมนฺติ ๑ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ๑เป๑
เสยฺยถาปี ทิหิกามโกคินฺเียติ ๑ ภควโต เอตมตฺถิ อารโหเจสิ ๑
น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเีย วิลิเวณ ปฏฺเฐน ฬาสูกา นเมตพฺพา น
จมฺมปฏฺเฐน ฬาสูกา นเมตพฺพา น ทุสฺสปฏฺเฐน ฬาสูกา นเมตพฺพา
น ทุสฺสเวณฺเีย ฬาสูกา นเมตพฺพา น ทุสฺสวภูณฺเีย ฬาสูกา
นเมตพฺพา น โหปฏฺเฐน ฬาสูกา นเมตพฺพา น โหพเวณฺเีย
ฬาสูกา นเมตพฺพา น โหพวภูณฺเีย ฬาสูกา นเมตพฺพา น
สุตฺตเวณฺเีย ฬาสูกา นเมตพฺพา น สุตฺตวภูณฺเีย ฬาสูกา นเมตพฺพา
ยา นเมยฺย อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺสชาติ ๑

[๕๕๕] เตน โห ปน สมเยน ภิกฺขุณฺเีย อฏฺฐิจฺจุเลน ชมฺนํ
#๑ ม. ย. เอกปริยาทตํ ๑ ๒ ม. นามेतพฺพา ๑ ๓ ม. ฬาสูกา ๑ ๔ ม. นามเมนฺติ ๑

ฉัมสาเปนฺติ โคนุเกน ชมนํ โภจฺญาเปนฺติ หตฺถํ โภจฺญาเปนฺติ
หตฺถโกจฺจํ โภจฺญาเปนฺติ ปาทํ โภจฺญาเปนฺติ ปาทโกจฺจํ(
โภจฺญาเปนฺติ อูรํ โภจฺญาเปนฺติ มุขํ โภจฺญาเปนฺติ ทนฺตมฺลํ โภจฺญาเปนฺติ ฯ
มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
คิหิกามโกคินิโยติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ น ภิกฺขเว
ภิกฺขุณิยา อภฺจฺจิลเลน ชมนํ ฉัมสาเปตพฺพํ น โคนุเกน ชมนํ
โภจฺญาเปตพฺพํ น หตฺถโก โภจฺญาเปตพฺพํ น หตฺถโกจฺจ
โภจฺญาเปตพฺพํ น ปาทโก โภจฺญาเปตพฺพํ น ปาทโกจฺจ
โภจฺญาเปตพฺพํ น อูรํ โภจฺญาเปตพฺพํ น มุขํ โภจฺญาเปตพฺพ
น ทนฺตมฺลํ โภจฺญาเปตพฺพํ ยา โภจฺญาเปยฺย อापตฺติ
ทูกกฺกุสฺสาติ ฯ

[๕๕๖] เตน โข ปน สมเยน นพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย มุขํ
อาलिมนฺติ มุขํ อุมมทฺเทนฺติ มุขํ จุณฺเณนฺติ มโนสิทิกาย มุขํ
ลณฺเจนฺติ องฺคราคํ กโรนฺติ มุขราคํ กโรนฺติ องฺคราคมุขราคํ
กโรนฺติ ฯ มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
คิหิกามโกคินิโยติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ฯ น ภิกฺขเว
ภิกฺขุณิยา มุขํ อาलिมนฺติพฺพํ น มุขํ อุมมทฺเทตพฺพํ น มุขํ
จุณฺเณตพฺพํ น มโนสิทิกาย มุขํ ลณฺเจตพฺพํ น องฺคราโค
กาทพฺพํ น มุขราโค กาทพฺพํ น องฺคราคมุขราโค กาทพฺพํ
ยา กเรยฺย อापตฺติ ทูกกฺกุสฺสาติ ฯ

[๕๕๑] เตน โข ปน สมเยน ฉพพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ อวํกํ
กโรนฺติ วิเสสกํ กโรนฺติ โอลอกนฺเณ โอลอกนฺติ สาลอก
ติฏฺฐนฺติ สนจํ ๑ การานฺติ เวสี ฐฏฺฐานฺติ ปานาคารํ ฐนฺติ
ฐนํ ฐนฺติ อานํ ปสเรนฺติ วทฺธํ ปโยเชนฺติ วณฺชชํ
ปโยเชนฺติ ทาสํ อุฏฺฐานฺติ ทาสี อุฏฺฐานฺติ กมฺมกรํ
อุฏฺฐานฺติ กมฺมกรี อุฏฺฐานฺติ ติริจฺฉานคฺติ อุฏฺฐานฺติ
หริตกปตฺติกํ ๒ ปกฺกนฺติ นมตํ ฐาเรนฺติ ๑ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ
จฺฉินฺติ วิปาเจนฺติ ๑เป๑ เสยฺยถาปี กิหิกามโกคฺคินฺโณติ ๑ ภควโต
เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ๑ น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเณ อวํกํ กาทพฺพํ
น วิเสสกํ กาทพฺพํ น โอลอกนฺเณ โอลอกตพฺพํ น สาลอก
จาทพฺพํ ๓ น สนจํ ๑ การานฺติ เวสี ฐฏฺฐานฺติ ปานาคารํ
ฐนฺติ ฐนํ ๔ น อานํ ปสเรตพฺพ
น วทฺธํ ปโยเชตพฺพา น วณฺชชา ปโยเชตพฺพา น ทาส
อุฏฺฐานฺติ ๑ ทาสี อุฏฺฐานฺติ ๑ กมฺมกร
อุฏฺฐานฺติ ๑ กมฺมกรี อุฏฺฐานฺติ ๑ ติริจฺฉานค
อุฏฺฐานฺติ ๑ หริตกปตฺติกํ ๒ ปกฺกนฺติ ๑ นมตํ
ฐาเรตพฺพ ๑ ฐาเรยฺย อานํ ๑ ทุกฺกนฺตฺตฺต ๑

[๕๕๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ สพพนฺนิกานิ
#๑ ม. นจํ ๑ ๒ ม. หริตกปตฺติกํ ๑ ย. หริตกปตฺติกํ ๑ ๓ ม. ย. ติฏฺฐานฺติ ๑
#๔ ม. ย. ฐนา ฐนํ ๑

จีวรานิ ชาเรณฺติ สพฺพปีตกาณิ จีวรานิ ชาเรณฺติ สพฺพโลหิตกาณิ
จีวรานิ ชาเรณฺติ สพฺพมณฺญเชฏฺฐกาณิ ๑ จีวรานิ ชาเรณฺติ สพฺพกณฺหาณิ
จีวรานิ ชาเรณฺติ สพฺพมหารงฺครตฺตกาณิ จีวรานิ ชาเรณฺติ สพฺพมหานามรตฺตกาณิ
จีวรานิ ชาเรณฺติ อจฺฉินฺนทสาณิ จีวรานิ ชาเรณฺติ
ทิมฺมทสาณิ จีวรานิ ชาเรณฺติ ปุปฺพทสาณิ จีวรานิ ชาเรณฺติ ผลทสาณิ ๒
จีวรานิ ชาเรณฺติ กณฺจุกํ ชาเรณฺติ ตีรียํ ๓ ชาเรณฺติ ๗ มนุสฺสา
อุชฺฌายนฺติ จีเยนฺติ วิปาเจนฺติ ๗เป๗ เสยฺยถาปี คิหิกามโกคินิโยติ ๗
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ๗ น ภิกฺขเว ภิกฺขุณิยา สพฺพนึลกาณิ
จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น สพฺพปีตกาณิ จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ
น สพฺพโลหิตกาณิ จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น สพฺพมณฺญเชฏฺฐกาณิ
จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น สพฺพกณฺหาณิ จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น
สพฺพมหารงฺครตฺตกาณิ จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น สพฺพมหานามรตฺตกาณิ
จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น อจฺฉินฺนทสาณิ จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ
น ทิมฺมทสาณิ จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น ปุปฺพทสาณิ จีวรานิ
ชาเรตฺตพฺพานิ น ผลทสาณิ จีวรานิ ชาเรตฺตพฺพานิ น กณฺจุกํ ชาเรตฺตพฺ
น ตีรียํ ชาเรตฺตพฺ พยา ชาเรยฺย อาปตฺติ ทุกฺกณฺฐสฺสาติ ๗

[๕๕๕] เตน โข ปน สมเยน อณฺุยตรา ภิกฺขุณิ กาลํ
กโรนฺติ เอวมาห มมจฺเจเยน มยฺหํ ปรีกฺษาโร สงฺฆมฺสฺส โหตุติ ๗
ตตฺถ ภิกฺขุ จ ภิกฺขุณิโย จ วิวทฺนฺติ อมฺหากํ โหติ อมฺหากํ
โหตีติ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ๗เป๗ ภิกฺขุณิ เจ
#๑ ม. สพฺพมณฺญชิจิกาณิ ๗ ๒ ย. ผณทสาณิ ๗ ๓ ม. อ. ตีรียํ ๗

ภิกขเว กาลัง กโรนฺตี เอวํ วเทยฺย มมจฺเจน มยฺหิ ปริกฺขาโร
สงฺฆสฺส โหตุติ อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุสงฺโฆ ภิกฺขุณีสงฺฆสฺเสวตํ ๑ ฯ
สิกฺขมานา เจ ภิกฺขเว ฯเปฯ สามเณรี เจ ภิกฺขเว กาลัง
กโรนฺตี เอวํ วเทยฺย มมจฺเจน มยฺหิ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส
โหตุติ อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุสงฺโฆ ภิกฺขุณีสงฺฆสฺเสวตํ ฯ
ภิกฺขุ เจ ภิกฺขเว กาลัง กโรนฺโต เอวํ วเทยฺย มมจฺเจน
มยฺหิ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส โหตุติ อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุณีสงฺโฆ
ภิกฺขุสงฺฆสฺเสวตํ ฯ สามเณโร เจ ภิกฺขเว ฯเปฯ อุปาสิก
เจ ภิกฺขเว ฯเปฯ อุปาสิกา เจ ภิกฺขเว ฯเปฯ อญฺโณ
เจ ภิกฺขเว โกจิ กาลัง กโรนฺโต เอวํ วเทยฺย มมจฺเจน
มยฺหิ ปริกฺขาโร สงฺฆสฺส โหตุติ อนิสฺสโร ตตฺถ ภิกฺขุณีสงฺโฆ
ภิกฺขุสงฺฆสฺเสวตฺนติ ฯ

[๕๖๐] เตน โข ปน สมเณ อญฺญตฺรา อิตฺถิ ๒ ปฺราณมฺลฺลิตี
ภิกฺขุณีสุ ปพฺพชิตา โหติ ฯ สว รติกาย ทฺพฺพลกํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา
อํสฺสญฺเณน ปหาริํ ทตฺวา ปวณฺเณสิ ฯ ภิกฺขุ อชฺชฌายนฺติ ชียนฺติ
วิปาเจนฺติ กถิํ หิ นาม ภิกฺขุณี ภิกฺขุสฺส ปหาริํ ทสฺสตีติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาริเจสิํ ฯ น ภิกฺขเว ภิกฺขุณิยา ภิกฺขุสฺส ปหาโร
ทาทพฺโพ ยา ทเทยฺย อาปตฺติ ทฺกฺกฏสฺส อญฺชานามิ ภิกฺขเว
#๑ ย. ภิกฺขุณีสงฺฆสฺเสว ตํ ๑ ๒ ม. ย. รา. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

ภิกขุณิยา ภิกขุํ ปสฺสิตฺตฺวา ทฺวโรโต ว โยกฺกมิตฺตฺวา มคฺคํ ทาทฺนฺตฺติ ฯ

[๕๖๑] เตน โข ปน สมเยน อลฺยตฺตรา อิตฺถิ ปฺวตฺตปตฺติกา
ชาเรณ คพฺภิณี โหติ ฯ สฺวา คพฺภํ ปาเตตฺตฺวา กฺคฺคปฺกํ ๑ ภิกขุณิ
เอตทวโจ หนฺนทฺยเย อิมํ คพฺภํ ปตฺเตน นีหฺราติ ฯ อถ โข สฺวา
ภิกขุณิ ตํ คพฺภํ ปตฺเต ปกฺขิปีตฺตฺวา สงฺฆาภฺยิยา ปฺภิจฺฉาทฺตฺตฺวา
อคฺมาสิ ฯ เตน โข ปน สมเยน อลฺยตฺตเรณ ปิณฺนทจฺจาริเกณ
ภิกขุณา สฺมาทานํ กตฺตํ โหติ ยํ ยฺวาทํ ๒ ปจฺมํ ภิกขุํ ลภิสฺสํ
น ตํ ๓ อทตฺตฺวา ภิกขุสฺส วา ภิกขุณิยา วา ปฺริภฺลฺลชิสฺสํ สํมิตฺติ ฯ
อถ โข โส ภิกขุํ ตํ ภิกขุณิ ปสฺสิตฺตฺวา เอตทวโจ หนฺนท ภคิณี
ภิกขุํ ปฺภิกฺคณฺหาติ ฯ อถ อยฺยติ ฯ ทฺตฺติยมฺปิ โข โส ภิกขุ
ตํ ภิกขุณิ เอตทวโจ หนฺนท ภคิณี ภิกขุํ ปฺภิกฺคณฺหาติ ฯ อถ
อยฺยติ ฯ ตฺตฺติยมฺปิ โข โส ภิกขุํ ตํ ภิกขุณิ เอตทวโจ หนฺนท
ภคิณี ภิกขุํ ปฺภิกฺคณฺหาติ ฯ อถ อยฺยติ ฯ มยา โข ภคิณี
สฺมาทานํ กตฺตํ ยํ ยฺวาทํ ปจฺมํ ภิกขุํ ลภิสฺสํ น ตํ อทตฺตฺวา
ภิกขุสฺส วา ภิกขุณิยา วา ปฺริภฺลฺลชิสฺสํ สํมิตฺติ หนฺนท ภคิณี ภิกขุํ
ปฺภิกฺคณฺหาติ ฯ อถ โข สฺวา ภิกขุณิ เตน ภิกขุณา นิปฺปิพฺยมาณา
นีหฺริตฺตฺวา ปตฺตํ ทสฺเสสฺสิ ปสฺส อยฺย ปตฺเต คพฺภํ มา ๔ กสฺสจฺจิ
อาโรเจสฺสิตฺติ ฯ อถ โข โส ภิกขุํ อฺชฺฌายติ ชียติ วิปาเจติ กถํ
#๑ ม. ย. กฺคฺคปฺกํ ฯ ๒ ม. ย. รา. ยาทํ ฯ ๓ ม. ย. ตํสทฺโท นตฺถิ ๔ ม. มา จ ฯ

หิ นาม ภิกขุณี ปตฺเตน คพฺภํ นีหริสฺสตีติ ฯ อถโฆ โส ภิกขุ
ภิกขุณํ เอตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ ยะ เต ภิกขุ อปฺปิจฺญา ฯเปฯ
เต อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม ภิกขุณี ปตฺเตน
คพฺภํ นีหริสฺสตีติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ น ภิกขเว
ภิกขุณิยา ปตฺเตน คพฺโภ นีหริตพฺโพ ยา นีหเรยฺย อาปตฺติจ
ทูกกฺกุสฺส อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุณิยา ภิกขุํ ปสฺสิตฺวา นีหริตฺวา
ปตฺตํ ทสฺเสตฺถนฺติ ฯ

[๕๖๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุณิโย ภิกขุ
ปสฺสิตฺวา ปริวตฺเตตฺวา ปตฺตมฺมํ ทสฺเสนฺติ ฯ เต ภิกขุ อุชฺฌายนฺติ
จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ กถํ หิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุณิโย ภิกขุ
ปสฺสิตฺวา ปริวตฺเตตฺวา ปตฺตมฺมํ ทสฺเสตฺถนฺตีติ ฯ อถโฆ เต
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯเปฯ น ภิกขเว ภิกขุณิยา ภิกขุ
ปสฺสิตฺวา ปริวตฺเตตฺวา ปตฺตมฺมํ ทสฺเสตพฺพิ ยา ทสฺเสยฺย อาปตฺติ
ทูกกฺกุสฺส อนุชานามิ ภิกขเว ภิกขุณิยา ภิกขุํ ปสฺสิตฺวา
อุกฺกชฺชิตฺวา ปตฺตํ ทสฺเสตฺถํ ยลฺลจ ปตฺเต อามิสํ โหติ เตน
จ ภิกขุ นิมนฺเตตพฺโพติ ฯ

[๕๖๓] เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยา ๑ รติกาย ปุริสพฺยญฺชนํ
ฉพฺพทิตฺ โหติ ฯ ตํ ภิกขุณิโย สกฺกจํ อุปนิชฺฌายีสุ ฯ มนุสฺสา
อุกฺกจฺจิมกํสุ ฯ ตา ภิกขุณิโย มงฺกุ อหฺลํ ฯ อถโฆ ตา ภิกขุณิโย
อุปสฺสยํ คนฺตฺวา ภิกขุณินํ เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ ยา ตา ภิกขุณิโย
#๑ ม. ยู. สาวตฺถิยํ ฯ

อปรปิจณา ๗เปฯ ตา อุชฌายนฺติ จีษนฺติ วิปาเจนฺติ ถถฺ หิ
นาม ภิกฺขุณีโย ปุริสพฺยณฺชนํ อุปนิชฌมายิสฺสนฺตฺติติ ๗ อถโฆ ตา
ภิกฺขุณีโย ภิกฺขุณฺโณ เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗เปฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสฺสุ ๗ น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเอยา ปุริสพฺยณฺชนํ อุปนิชฌมายิตพฺพิ
ยา อุปนิชฌายเยย อปรคฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺสาติ ๗

[๕๖๔] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ภิกฺขุณฺโณ อามิสฺสํ เทนฺติ ๗
ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺโณ เทนฺติ ๗ มนุสฺสา อุชฌายนฺติ จีษนฺติ วิปาเจนฺติ
ถถฺ หิ นาม ภทฺทนฺตา อตฺตโน ปริโภกตฺถาย ทินฺนํ อญฺเณสฺส
ทสฺสนฺติ น มยมฺปิ ชานาม ๑ ทานํ ทาตฺตุนฺติ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะสฺสุ ๗ น ภิกฺขเว อตฺตโน ปริโภกตฺถาย ทินฺนํ อญฺเณสฺส
ทาตพฺพิ โย ทเทยฺย อปรคฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺสาติ ๗

[๕๖๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณฺโณ อามิสฺสํ อุตฺตสนฺนํ โหติ ๗
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว สงฺฆสฺส ทาตฺตุนฺติ ๗
พาพฺพหตฺตรํ อุตฺตสนฺนํ โหติ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗
อนุชานามิ ภิกฺขเว ปุคฺคฺลิกํปี ทาตฺตุนฺติ ๗

[๕๖๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณฺโณ สนนฺธิกตํ อามิสฺสํ อุตฺตสนฺนํ
โหติ ๗ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ ๗ อนุชานามิ ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ
สนนฺธิกํ ภิกฺขุณฺโณ ภิกฺขุณี ๒ ปฏิกฺคฺหาเปตฺวา ปริภุชฺชิตฺตุนฺติ ๗

[๕๖๗] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ภิกฺขุณฺโณ อามิสฺสํ เทนฺติ ๗
#๑ ม. มยมฺปิ น ชานาม ๗ ย. มยมฺห น ชานาม ๗ ๒ ม. ภิกฺขุณีติ ปาโธ นตฺถิ ๗

ภิกขุณีโย ภิกขุณั เทนติ ฯ มนุสสา อุชฌายนติ จีษนติ วิปาเจนติ
กถิ หิ นาม ภิกขุณีโย อตฺตโน ปรีโภกตฺถาย ทินฺนํ อญฺเฐสํ
ทสฺสนฺติ น มยฺมปี ชานาม ทานํ ทาตฺตุนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ฯ น ภิกฺขเว ภิกขุณียา อตฺตโน ปรีโภกตฺถาย ทินฺนํ
อญฺเฐสํ ทาทพฺพํ ยา ทเทยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ฯ

[๕๖๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีนํ อามิสํ อุตฺตสนฺนํ โหติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว สงฺฆสฺส ทาตฺตุนฺติ ฯ
พาพฺพตฺริ อุตฺตสนฺนํ โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว ปุคฺคกิลกปี ทาตฺตุนฺติ ฯ

[๕๖๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีนํ สนนฺธิกถํ อามิสํ อุตฺตสนฺนํ
โหติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว ภิกขุณีนํ
สนนฺธิ ภิกฺขุหิ ภิกขุณีหิ ปฏิกฺกหาเปตฺวา ปรีภฺยชิตฺตุนฺติ ฯ

[๕๗๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณั เสนาสนํ อุตฺตสนฺนํ โหติ ฯ
ภิกขุณีนํ เสนาสนํ ๑ น โหติ ฯ ภิกขุณีโย ภิกขุณั สนนฺติเก พุตฺ
ปาเหสฺสุ สาธุ ภาเต อยฺยา อมฺหากํ เสนาสนํ เทนฺตุ
ดาวกาลิกนฺติ ฯ ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ภิกขุณีนํ เสนาสนํ ทาตฺตฺวาทาลิกนฺติ ฯ

[๕๗๑] เตน โข ปน สมเยน อุตฺตนิโย ภิกขุณีโย โอนทฺธมณฺจํ
โอนทฺธปีจํ อภินิสิตฺตุนฺติปี อภินิปชฺชนฺติปี ฯ เสนาสนํ โลหิตฺเตน
#๑ ม. ย. รา. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ

มกุชิตี ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ฯ น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเีย
โอนทฺธมณฺจํ โอนทฺธปฺปํ อภินิสฺสิตพฺพํ อภินิปรุชิตพฺพํ ยา อภินิสฺสเทยฺย
วา อภินิปรุชเยยฺย วา อาปตฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺส อฺนุชานามิ
ภิกฺขเว อวสถจิวฺรณฺติ ฯ อวสถจิวฺรํ โลหิตฺเตน มกุชิตี ฯ ภควโต
เอตมตถํ อโรเจสุํ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว อาณิโจพกนฺติ ฯ โจพกํ
นิปตฺติ ๑ ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว
สุตฺตเกน พนฺธิทฺวา อูรฺยา พนฺธิตฺนฺติ ฯ สุตฺตกํ นิรุชิตี ฯ ภควโต
เอตมตถํ อโรเจสุํ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว สํเวลฺลิตฺถิ กฺกุสฺสุตฺตกนฺติ ฯ

[๕๗๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺเีย สพฺพกถํ
กฺกุสฺสุตฺตกํ ชาเรณฺติ ฯ มนุสฺสา อฺชฺฌายณฺติ จิยณฺติ วิปาเจณฺติ
ฯเปฯ เสยฺยถาปี คิหิกามโกถินฺเียติ ฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ฯ
น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเีย สพฺพกถํ กฺกุสฺสุตฺตกํ ชาเรตพฺพํ ยา ชาเรยฺย
อาปตฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺส อฺนุชานามิ ภิกฺขเว อฺตฺตุนฺเีย กฺกุสฺสุตฺตกนฺติ ฯ

ทฺถิตฺถภาณวารี ฯ

[๕๗๓] เตน โข ปน สมเยน อฺปสมฺปนฺนาโย ทิสฺสนฺติ อนิมิตฺตทาปี
นิมิตฺตมตฺตทาปี อโลหิตาปี ชฺวโลหิตาปี ชฺวโจพาปี ปคฺฆนฺตฺตีปี
สฺขริณฺตีปี อิตฺถิปณฺฑกทาปี ๒ เวปฺปฺริสฺสิกาปี สมภินฺนาปี อฺกโตพฺยณฺชนกาปี ๓
ฯเปฯ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุํ ฯ อฺนุชานามิ ภิกฺขเว
อฺปสมฺปาเทณฺติยา จตฺตวิสฺติ อนฺตรายิกे ชฺมเม ปุจฺจิตฺตํ ฯ เอวณฺจ
#๑ ยฺ. นิปฺพณฺติ ฯ ๒ ม. ยฺ. อิตฺถิปณฺฑกทาปี ฯ ๓ ม. ยฺ. อฺกโตพฺยณฺชนาปี ฯ

ปน ภิกขเว ปุจฉิตพพา นสิ อนิมิตตา นสิ นิมิตตมตตา
นสิ อโลหิตา นสิ ชฺวโลหิตา นสิ ชฺวโจพา นสิ ปกฺขมรฺนฺติ
นสิ สิขริณฺี นสิ อิตฺถิปณฺฑกกา นสิ เวปฺริสฺสิกา นสิ สมฺภินฺนา
นสิ อุกฺโขตฺตพฺยณฺชนกา สนฺติ เต เอวรฺูปา อาพาธา กฺุญฺจ คณฺโฑ
กิลาสฺโส โสโส อปมาโร มนฺุสฺสาสิ อิตฺถีสฺสิ กฺุชฺสฺสาสิ
อนณาสฺสิ นสิ ราชภฺุฏฺเฐ อนฺุณฺณตาสฺสิ มาตาปิตฺุหิ สามิเกน
ปฺริปฺุณฺณวีสฺติวสฺสาสิ ปฺริปฺุณฺณนฺเต ปตฺตจิวฺริ กิณฺนามาสฺสิ
กานามาเต ปวตฺตินฺนิตฺติ ฯ

[๕๖๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺินํ อนฺุตรายิก
ชฺมเม ปุจฺจนฺติ ฯ อุปสมฺปทาเปกฺขาโย วิตฺถายนฺติ มงฺกุ โหนฺติ
น สกฺโกนฺติ วิสฺสชฺเชตฺุ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตฺุ ฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว เอกโตอุปสมฺปนฺนาย ภิกฺขุณฺิสงฺฆเม วิสฺสุทฺธาย
ภิกฺขุสงฺฆเม อุปสมฺปทาเทตฺุนฺติ ๑ ฯ

[๕๖๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณฺิโย อนฺุณฺุสฺสิทฺฐจฺาโย
อุปสมฺปทาเปกฺขาโย อนฺุตรายิก ชฺมเม ปุจฺจนฺติ ฯ อุปสมฺปทาเปกฺขาโย
วิตฺถายนฺติ มงฺกุ โหนฺติ น สกฺโกนฺติ วิสฺสชฺเชตฺุ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจตฺุ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปจฺมํ
อนฺุสาสิตฺวา ปจฺจมา อนฺุตรายิก ชฺมเม ปุจฺจิตฺุนฺติ ฯ ตตฺถเอว สงฺฆมชฺเฌ
อนฺุสาสนฺติ ฯ อุปสมฺปทาเปกฺขาโย ตเถว วิตฺถายนฺติ มงฺกุ
#๑ ย. อุปสมฺปทนฺติ ฯ

โหนติ น สกโกนติ วิสซชเชตฺตุ ๑ ภควโต เอตมตฺถิ อโรเจสฺสุ ๑
อนุชานามิ ภิกฺขเว เอกมนฺตํ อนุสาสิตฺวา สงฺฆมชฺเฌ อนฺตรายิเก
ธมฺเม ปุจฺฉิตฺตุ ๑ เอวญจ ปน ภิกฺขเว อนุสาสิตฺตพฺพา ๑ ปจฺฉมํ
อุปชฺฌมํ คาทาเปตฺตพฺพา อุปชฺฌมํ คาทาเปตฺตวา ปตฺตจิวริ อจฺจิกฺขิตฺตพฺพํ
อยนฺเต ปตฺโต อยํ สงฺฆาญฺจ อยํ อุตฺตราสงฺโก อยํ อนฺตรวาสโก
อิหํ สงฺกจฺฉนํ อยํ อุตฺตสาญฺจิกฺกา คจฺฉน อมฺมุหิ โอกาเส ติจฺฉาหิตี ๑
พาลา อพฺยตฺตา อนุสาสนฺติ ๑ ทฺรฺนุสฺสิญฺจา ๑ อุปสมฺปทาเปกฺขาโย
วิตถายนฺติ มงฺกุ โหนติ น สกโกนติ วิสซชเชตฺตุ ๑ ภควโต
เอตมตฺถิ อโรเจสฺสุ ๑ น ภิกฺขเว พาลาย อพฺยตฺตาย อนุสาสิตฺตพฺพา
ยา อนุสาเสยฺย อปตฺติ ทฺกฺกนฺตสฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว พฺยตฺตาย
ภิกฺขุณิยา ปฏฺิพฺพลา ย อนุสาสิตฺตฺนฺติ ๑ อสมฺมตฺตา อนุสาสนฺติ ๑
ภควโต เอตมตฺถิ อโรเจสฺสุ ๑ น ภิกฺขเว อสมฺมตฺตาย อนุสาสิตฺตพฺพา
ยา อนุสาเสยฺย อปตฺติ ทฺกฺกนฺตสฺส อนุชานามิ ภิกฺขเว
สมฺมตฺตาย อนุสาสิตฺตุ ๑ เอวญจ ปน ภิกฺขเว สมฺมตฺตพฺพา ๑
อตฺตนา ว อตฺตนาํ สมฺมตฺตพฺพํ ปฺรา ย วา ปฺรา สมฺมตฺตพฺพา ๑

[๕๗๖] กถญจ อตฺตนา ว ๒ อตฺตนาํ สมฺมตฺตพฺพํ ๑ พฺยตฺตาย
ภิกฺขุณิยา ปฏฺิพฺพลา ย สงฺโฆ ฌาเปตฺตพฺโพ สฺสนาคฺคฺ เม อยฺเย
สงฺโฆ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา ๑
ยฺหิ สงฺฆสฺส ปตฺตคฺคฺลํ อหิ อิตฺถนฺนามํ อนุสาเสยฺยนฺติ ๑ เอว
#๑ ย. อนุสฺสิญฺจา ๑ ๒ ย. วา ๑

อตฺตนา ว ๑ อตฺตานิ สมฺมณฺณิตพฺพิ ฯ

[๕๗๗] กถญจ ปฺราย ปฺรา ๒ สมฺมณฺณิตพฺพา ฯ พฺยตฺตาย
ภิกฺขุณฺเีย ปฏฺิพฺลាយ สฺงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ สฺฏณฺตฺ เม อฺยเย
สฺงฺโฆ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อฺยยาย อฺปสมฺปทาเปกฺขา ฯ
ยฺทิ สฺงฺมสฺส ปตฺตกฺลลฺลํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามํ อนุสาเสยฺยาติ ฯ
เอวํ ปฺราย ปฺรา สมฺมณฺณิตพฺพา ฯ

[๕๗๘] ตาย สมฺมตฺตาย ภิกฺขุณฺเีย อฺปสมฺปทาเปกฺขา ๑ อฺปสฺงฺกมิตฺวา
เอวมสฺส วจฺเีย สฺฏณฺสิ อิตฺถนฺนามเ อฺยนฺเต สจฺจกาโล
ภฺตกาโล ยํ ชาตํ ตํ สฺงฺมมชฺเเม ปุจฺจนฺเต สนฺตํ อตฺถิติ
วตฺตพฺพิ อสนฺตํ นตฺถิติ วตฺตพฺพิ มา โข วิตฺถาสิ มา โข
มงฺกุ อโหสิ เอวนฺตํ ปุจฺจิสฺสนฺติ นสิ อนิมิตฺตา นสิ นิมิตฺตมตฺตา
นสิ อโลหิตา นสิ ชฺวโลหิตา นสิ ชฺวโจพา นสิ
ปคฺขมฺรณฺตี นสิ สิขริณฺี นสิ อิตฺถิปณฺฑกา นสิ เวปฺริสิกา
นสิ สมฺภินฺนา นสิ อฺกโถพฺยลฺชนกา สนฺติ เต เอวรฺูปา อาพาธา
กฺกฺจํ คณฺโฑ กิลาสฺโส สฺโส อปฺมาโร มนฺุสฺสาสิ อิตฺถิติ
ภฺชิสฺสาสิ อนณฺาสิ นสิ ราชภฺฎฺี อนุลฺลวาทาสิ มาตาปิตฺุหิ
สามีเกน ปฺริปฺณณฺวิสฺติวสฺสาสิ ปฺริปฺณณฺนเต ปตฺตจิวฺริ
ภินฺนามาสิ กานามา เต ปวตฺตินฺนิติ ฯ เอกโถ อากฺจณฺฺติ ฯเปฯ
น เอกโถ อากฺนตฺพฺพิ ฯ อนุสาสิกาย ปจฺมตรํ อากฺนตฺวา สฺงฺโฆ
ฌาเปตพฺโพ สฺฏณฺตฺ เม อฺยเย สฺงฺโฆ อิตฺถนฺนามา
#๑ ยฺ. วาฯ ๒ ยฺ. ปฺราย วา ปฺราฯ ๓ ม. อฺปสมฺปทาเปกฺขํ ฯ

อิตถุนนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา อนฺุสิญฺฐา สว มยา ฯ ยถิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ อิตถุนนามา อากฺขญฺเยยติ ฯ อากฺขณาหิตี
วตฺตพฺพา ฯ เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ การาเปตฺวา ภิกฺขุณฺีนํ ปาเท
วณฺทาเปตฺวา อุกฺกฏิกํ นิสิตฺทาเปตฺวา อณฺชลิ ปคฺคณฺหาเปตฺวา อุปสมฺปทํ
ยาจาเปตฺพฺพา สงฺฆํ อยฺเย อุปสมฺปทํ ยาจามิ อุลฺลุมฺปตฺตํ มํ
อยฺเย สงฺโฆ อนฺุภมฺปิ อุปาทาย ทฺติยมฺปิ อยฺเย สงฺฆํ อุปสมฺปทํ
ยาจามิ อุลฺลุมฺปตฺตํ มํ อยฺเย สงฺโฆ อนฺุภมฺปิ อุปาทาย
ตฺติยมฺปิ อยฺเย สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิ อุลฺลุมฺปตฺตํ มํ อยฺเย
สงฺโฆ อนฺุภมฺปิ อุปาทายติ ฯ พฺยตฺตาย ภิกฺขุณฺียา ปฎิพฺลายน
สงฺโฆ ณาเปตฺพฺโพ สฺสณาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ อํยํ อิตถุนนามา
อิตถุนนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ
อํหํ อิตถุนนามํ อนฺุตรายิกे ฐมฺเม ปุจฺเจยฺยนฺติ ฯ สฺสนฺติ อิตถุนนาม
อยฺนฺเต สจฺจกาโล ฐุตฺกาโล ยํ ชาตํ ตํ ปุจฺจามิ สฺนตํ
อตฺถิติ วตฺตพฺพํ อสนฺตํ นตฺถิติ วตฺตพฺพํ นสิ อนิมิตฺตา
นสิ นิมิตฺตมตฺตา ฯเปฯ กิณฺนามาสิ กานามา เต ปวตฺตินิตี ฯ
พฺยตฺตาย ภิกฺขุณฺียา ปฎิพฺลายน สงฺโฆ ณาเปตฺพฺโพ สฺสณาตุ เม
อยฺเย สงฺโฆ อํยํ อิตถุนนามา อิตถุนนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา
ปริสฺสุทฺธา อนฺุตรายิกे ฐมฺเมหิ ฯ ปริปฺนฺณสฺสา ปตฺตจิวริ ฯ
อิตถุนนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตถุนนามาย อยฺยาย
ปวตฺตินิยา ฯ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ สงฺโฆ อิตถุนนามํ

อุปสมปาเทยฺย อิตฺถนฺนามาย อຍຍယ ပာတုတိနိယာ ဘု အေသာ ဇတုတိ ဘု
ဗုဇာတု မေ အຍယေ ဗဒ္ဒန္တိ အိယံ အိတ္ထနာမာ အိတ္ထနာမာ အຍယ
အုပဗ္ဗာပေက္ခာ ပရိပုဗ္ဗာ အနုဘယိဂေဟိ ဇမ္မေဟိ ဘု ပရိပုဗ္ဗာပေက္ခာ
ပတုတိဘိဝံ အိတ္ထနာမာ ဗဒ္ဒန္တိ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ ယာတု အိတ္ထနာမာ
အຍယ ပာတုတိနိယာ ဘု ဗဒ္ဒန္တိ အိတ္ထနာမာ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ အိတ္ထနာမာ
အຍယ ပာတုတိနိယာ ဘု ယဒ္ဓန္တိ အຍယ ဇမ္မိ အိတ္ထနာမာ
အုပဗ္ဗာပေက္ခာ အိတ္ထနာမာ အຍယ ပာတုတိနိယာ ဗာ တုဗ္ဗာပေက္ခာ ယဒ္ဓန္တိ
အိတ္ထနာမာ ဗာ ဂါယေယ ဘု တုဗ္ဗာပေက္ခာ အိတ္ထနာမာ ဘု
အိတ္ထနာမာ အိတ္ထနာမာ အຍယ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ ပရိပုဗ္ဗာ
အနုဘယိဂေဟိ ဇမ္မေဟိ ဘု ပရိပုဗ္ဗာပေက္ခာ ပတုတိဘိဝံ အိတ္ထနာမာ
ဗဒ္ဒန္တိ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ ယာတု အိတ္ထနာမာ အຍယ ပာတုတိနိယာ ဘု
ဗဒ္ဒန္တိ အိတ္ထနာမာ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ အိတ္ထနာမာ အຍယ ပာတုတိနိယာ ဘု
ယဒ္ဓန္တိ အຍယ ဇမ္မိ အိတ္ထနာမာ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ အိတ္ထနာမာ
အຍယ ပာတုတိနိယာ ဗာ တုဗ္ဗာပေက္ခာ ယဒ္ဓန္တိ အိတ္ထနာမာ ဘု
ဂါယေယ ဘု အုပဗ္ဗာပေက္ခာ ဗဒ္ဒန္တိ အိတ္ထနာမာ အိတ္ထနာမာ
အယယ ပာတုတိနိယာ ဘု ဇမ္မိ ဗဒ္ဒန္တိ တုဗ္ဗာ တုဗ္ဗာ ဘု အေမေတံ
ဇာယာမိတိ ဘု

[၄၈၄] တာဝေတံ တံ ၁ အာဟာယ ဂိက္ခုဗ္ဗာ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ အေကံ
အုပဗ္ဗာပေက္ခာ အာဟာယ ဂိက္ခုဗ္ဗာ ပာတု ဘု အာဟာယ အုပဗ္ဗာပေက္ခာ
#၁ ယု. အိယံ ဗဒ္ဒန္တိ ဘု

นีสีทาเปตฺวา อณฺชลี ปคฺคณฺหาเปตฺวา อุปสมฺปทํ ยาจาเปตฺพุพา
อหํ อยฺยา อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา
เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุณีสงฺฆเ วิสุทฺธา สงฺฆํ อยฺยา อุปสมฺปทํ
ยาจามิ อุลฺลุมฺปตุ มํ อยฺยา สงฺโฆ อนฺนํ อุปาทาย ฯ

อหํ อยฺยา อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อุปสมฺปทาเปกฺขา
เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุณีสงฺฆเ วิสุทฺธา ทฺติยมฺปิ อยฺยา สงฺฆํ
อุปสมฺปทํ ยาจามิ อุลฺลุมฺปตุ มํ อยฺยา สงฺโฆ อนฺนํ
อุปาทาย ฯ อหํ อยฺยา อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย
อุปสมฺปทาเปกฺขา เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุณีสงฺฆเ วิสุทฺธา
ตฺติยมฺปิ อยฺยา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิ อุลฺลุมฺปตุ มํ อยฺยา
สงฺโฆ อนฺนํ อุปาทายาติ ฯ

[๕๘๐] พุยฺตฺเตน ภิกฺขุณา ปฎิพฺเพน สงฺโฆ ฌาเปตฺพุโพ
สุณฺนาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อหํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
อุปสมฺปทาเปกฺขา เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุณีสงฺฆเ วิสุทฺธา อิตฺถนฺนามา
สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ ยทิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทยฺย
อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ เอสา ฌตฺติ ฯ สุณฺนาตุ เม ฆนฺเต
สงฺโฆ อหํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขา
เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกฺขุณีสงฺฆเ วิสุทฺธา อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ
ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ

อิตุถุนนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ อิตุถุนนามาย
อุปฺสมฺปทา อิตุถุนนามาย ปวตฺตินิกฺขา โส ตฺถุหฺสฺส ยสฺส
นฺกฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ ทฺตฺติยมฺปี เอตมฺตฺถํ วทามิ ฯเปฯ
ตฺตฺติยมฺปี เอตมฺตฺถํ วทามิ ฯ สฺสฺมาตฺถุ เม ฆนฺเต สฺงฺโฆ อธิ
อิตุถุนนามา อิตุถุนนามาย อุปฺสมฺปทาเปกฺขา เอกโตอุปฺสมฺปนา
ภิกฺขุณีสงฺฆเ วิสุทฺธา อิตุถุนนามา สฺงฺฆํ อุปฺสมฺปทํ ยาจฺติ อิตุถุนนามาย
ปวตฺตินิกฺขา ฯ สฺงฺโฆ อิตุถุนนามํ อุปฺสมฺปาเทติ อิตุถุนนามาย
ปวตฺตินิกฺขา ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ อิตุถุนนามาย อุปฺสมฺปทา
อิตุถุนนามาย ปวตฺตินิกฺขา โส ตฺถุหฺสฺส ยสฺส นฺกฺขมฺติ โส
ภาเสยฺย ฯ อุปฺสมฺปนา สฺงฺฆเณ อิตุถุนนามา อิตุถุนนามาย
ปวตฺตินิกฺขา ฯ ขมฺติ สฺงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถุหฺสิ ฯ เอวเมตฺถิ ธารยามีติ ฯ

[๕๘๑] ตาวทฺเว ฉายา เมตฺตพฺพา อุตฺตฺปฺมาณํ อัจฺจฺชิตฺตพฺพิ
ทิวสฺภาโก อัจฺจฺชิตฺตพฺพิ สฺงฺกฺคิ อัจฺจฺชิตฺตพฺพา ภิกฺขุณีโย
วตฺตพฺพา อิมิสฺสา ตโย จ นิสฺสเย อฏฺฐ จ อกรณียานิ
อัจฺจฺชเยยฺยาถาติ ฯ

[๕๘๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย ฆตฺตคฺคฺเค อาสนํ
สงฺกายนฺติโย ๑ กาลํ วิตฺตินาเมสฺสุ ฯ ฆควโต เอตมฺตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อฏฺฐนฺนํ ภิกฺขุณีนํ ยถาวุทฺตํ อวเสสานํ
ยถาคตฺติกนฺติ ๒ ฯ

#๑ ม. สฺงฺกฺสายนฺติโย ฯ ย. สฺงฺกายนฺติโย ฯ ๒ ย. อิตฺตทฺโท นตฺติ ฯ

[๕๘๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย ภควตา อนุลลตติ
อฏฺฐนฺนํ ภิกขุณีนํ ยถาวุฑฺฒํ อวเสสานํ ยถาคตฺติกนฺตติ สพฺพตฺถ
อฏฺฐเจว ภิกขุณีโย ยถาวุฑฺฒํ ปฏฺฐิพาหฺนฺตติ อวเสสํโย ยถาคตฺติกํ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ภตฺตคฺค
อฏฺฐนฺนํ ภิกขุณีนํ ยถาวุฑฺฒํ อวเสสานํ ยถาคตฺติกํ อลฺลตฺถ ๑
ยถาวุฑฺฒํ น ปฏฺฐิพาหิตพฺพํ ยา ปฏฺฐิพาเหยฺย อปฺคตฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺสาติ ฯ

[๕๘๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย น ปวาเรนฺตติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ น ภิกฺขเว ภิกขุณียา น ปวาเรตพฺพํ
ยาน ปวาเรยฺย ยถาธมฺโม กาทเรตพฺพโพิติ ฯ

[๕๘๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย อตฺตนา ปวาเรตฺวา
ภิกฺขุสงฺฆํ ๒ น ปวาเรนฺตติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ น
ภิกฺขเว ภิกขุณียา อตฺตนา ปวาเรตฺวา ภิกฺขุสงฺฆํ น ปวาเรตพฺพโพิ ๓
ยาน ปวาเรยฺย ยถาธมฺโม กาทเรตพฺพโพิติ ฯ

[๕๘๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย ภิกฺขุหิ สทฺธิ เอกโต
ปวาเรนฺตติโย โกลาหฺลํ อํสุ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตุํ ฯ น
ภิกฺขเว ภิกขุณียา ภิกฺขุหิ สทฺธิ เอกโต ปวาเรตพฺพํ ยา ปวาเรยฺย
อปฺคตฺติ ทฺถกฺกฺกุสฺสาติ ฯ

[๕๘๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย ปฺุเรภตฺตํ ปวาเรนฺตติโย
#๑ ม. ย. อลฺลตฺถ สพฺพตฺถ ฯ ๒ ย. ภิกฺขุสงฺฆเม ฯ ๓ ย. ภิกฺขุสงฺฆเม น
#ปวาเรตพฺพํ ฯ

กาลัม วีตินาเมลล์ ๗ ภควโต เอตมตถัม อารโจะลล์ ๗ อนุชานามิ
ภิกขเว ภิกขุณิยา ปจฺจนาภตฺตัม ปวาเรตฺตุนฺติ ๗ ปจฺจนาภตฺตัม
ปวาเรตฺติโยปี วิกาเล อหะลล์ ๗ ภควโต เอตมตถัม อารโจะลล์ ๗
อนุชานามิ ภิกขเว อชฺชตนา ภิกขุณีสงฺฆัม ปวาเรตฺวา ๑ อปรชฺช
ภิกขุสงฺฆัม ปวาเรตฺตุนฺติ

[๕๘๘] เตน โข ปน สมเยน สพฺโพ ภิกขุณีสงฺโฆ ปวาเรนฺโต
โกลาหลัม อกาสิ ๗ ภควโต เอตมตถัม อารโจะลล์ ๗ อนุชานามิ
ภิกขเว เอกัม ภิกขุณี พฺยตฺตัม ปฏฺวิฬลัม สมฺมณฺณิตฺตัม ภิกขุณีสงฺฆสฺส
อตุถาย ภิกขุสงฺฆัม ปวาเรตฺตัม ๗ เอวญฺจ ปน ภิกขเว สมฺมณฺณิตฺตพฺพา
ปรจฺจัม ภิกขุณี ยาจิตฺตพฺพา ยาจิตฺตวา พฺยตฺตาย ภิกขุณิยา ปฏฺวิฬลายน
สงฺโฆ ฉาเปตฺตพฺโพ สฺสณาคฺคฺ เม อยฺเย สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส
ปตฺตกถลลัม สงฺโฆ อิตฺถนฺนํ ภิกขุณี สมฺมณฺเนยฺย ภิกขุณีสงฺฆสฺส
อตุถาย ภิกขุสงฺฆัม ปวาเรตฺตัม ๗ เอสา ถตฺติ ๗ สฺสณาคฺคฺ เม อยฺเย
สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺนํ ภิกขุณี สมฺมณฺนติ ภิกขุณีสงฺฆสฺส
อตุถาย ภิกขุสงฺฆัม ปวาเรตฺตัม ๗ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนํ
ภิกขุณิยา สมฺมติ ภิกขุณีสงฺฆสฺส อตุถาย ภิกขุสงฺฆัม ปวาเรตฺตัม
สา ตฺถนฺนํ ยสฺสา นกฺขมติ สา ภาเสยฺย ๗ สมฺมตา สงฺเขน
อิตฺถนฺนํ ภิกขุณี ภิกขุณีสงฺฆสฺส อตุถาย ภิกขุสงฺฆัม ปวาเรตฺตัม ๗
ขมติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺนํ ๗ เอวเมตฺตํ ฐารยามีติ ๗

#๑ ยู. อชฺชตนา ปวาเรตฺวา ๗

[๕๔๘] ตาย สมมตตาย ภิกขุณียา ภิกขุณีสงฆ์ อาทาย ภิกขุสงฆ์
อุปลงกมิตฺวา เอกังสํ อุตฺตราสงคํ กริตฺวา ภิกขุณํ ปาทะ วนฺทิตฺวา
อุกฺกฏิกิํ นิสิตฺติตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมฺสฺส วจฺนีโย ภิกขุณีสงฺโฆ
อฺยฺยา ภิกขุสงฺฆํ ปวาระติ ทิฏฺฐเณ วา สฺเตน วา ปริสงฺกาย
วา วทฺตุ อฺยฺยา ภิกขุสงฺโฆ ภิกขุณีสงฺฆํ อนุกมฺปํ อฺปาทาย
ปสฺสนฺนโต ปฏิกิริสฺสตีติ ฯ พุตฺติยมฺปิ อฺยฺยา ฯเปฯ ตติยมฺปิ อฺยฺยา
ภิกขุณีสงฺโฆ ภิกขุสงฺฆํ ปวาระติ ทิฏฺฐเณ วา สฺเตน วา ปริสงฺกาย
วา วทฺตุ อฺยฺยา ภิกขุสงฺโฆ ภิกขุณีสงฺฆํ อนุกมฺปํ อฺปาทาย
ปสฺสนฺนโต ปฏิกิริสฺสตีติ ฯ

[๕๕๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณฺิโย ภิกขุณํ อฺโปสถิ
จฺเปนฺติ ปวาร์ณํ จฺเปนฺติ สวจฺนียํ กโรนฺติ อนุวาทํ ปฏฺฐจฺเปนฺติ ๑
โองาสํ การฺเนติ โจเทนฺติ สาเรนฺติ ฯเปฯ ภควโต เอตมฺตถิ
อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกฺขเว ภิกขุณฺิยา ภิกขุสฺส อฺโปสโต
จฺเปตฺพุทฺโ พฺ จปีโตปี อฏฺฐจปีโต จฺเปนฺติยา อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺส
น ปวาร์ณา จฺเปตฺพุทฺทา จปีตาปี อฏฺฐจปีตา จฺเปนฺติยา อาปตฺติ
ทฺกฺกฏฺส น สวจฺนียํ กาทฺพุทฺ กตฺมฺปิ อกตํ กโรนฺติยา
อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺส น อนุวาทํ ปฏฺฐจฺเปตฺพุทฺ ปฏฺฐจปีโตปี
อฺปฺปฏฺฐจปีโต ปฏฺฐจฺเปนฺติยา ๒ อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺส น โองาสํ
การฺตฺพุทฺ การิโตปี อการิโต การฺเนติยา อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺส
น โจเทตฺพุทฺ โจทิตฺโตปี อโจทิตฺโต โจเทนฺติยา อาปตฺติ
#๑ ยฺ. จฺเปนฺติ ฯ ๒ ยฺ. จฺเปตฺพุทฺ จปีโตปี อจปีโต จฺเปนฺติยา ฯ

ทุกกกุสส น สารตพโพ สาริตปี อสสาริตโต สารนุตติยา
อนาปตติ ทุกกกุสสชาติ ฯ

[๕๕๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ ภิกขุณีนํ อุโปสถํ
จเปนติ ปวารณํ จเปนติ สวจนียํ กโรนติ อนฺวาทํ ปฏฺจเปนติ
โอกาสํ การนติ โจเทนติ สารนติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ
อนฺฆานามิ ภิกขเว ภิกขุณา ภิกขุณียา อุโปสถํ จเปตฺถ จปิโตปิ
สฺกฺจปิโต จเปนตสฺส อนาปตติ ปวารณํ จเปตฺถ จปีตปิ
สฺกฺจปีตา จเปนตสฺส อนาปตติ สวจนียํ กาคฺคํ กตฺถปี สุกตํ
กโรนตสฺส อนาปตติ อนฺวาทํ ปฏฺจเปตฺถ ปฏฺจปิโตปิ สฺปะปฏฺจปิโต
ปฏฺจเปนตสฺส อนาปตติ โอกาสํ การตฺถํ การิตปี สฺกการิตโต
การนตสฺส อนาปตติ โจเทตฺถ โจทิตปิ สฺจโจทิตา โจเทนตสฺส
อนาปตติ สารตฺถํ สาริตปิ สฺสสาริตตา สารนตสฺส
อนาปตตีติ ฯ

[๕๕๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุณียเ ยานน
ยายนติ อิตฺถียุตฺเตนปี ปฺริสนุตฺเตน ปฺริสยุตฺเตนปี อิตฺถนุตฺเตน ฯ
มนุสฺสา อฺขุณฺณายนติ ขียนติ วิปาเจนติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี คจฺจคามหิกายาติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ น ภิกขเว ภิกขุณียา
ยานน ยายิตพฺพํ ยา ยาเยยฺย ยถาธมฺโม การตพฺโพติ ฯ

[๕๕๓] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตรา ภิกขุณี คีลانا
โหติ น สกฺโกติ ปทสา คนฺตฺถํ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ

อนุชานามิ ภิกฺขเว ภิกฺขุณิยา คิลานาย ยานเนน ยายิตฺตุนฺติ ๑ ฯ
อถโข ภิกฺขุณินฺนํ เอตทโหสิ อิตฺถียุตฺตํ นฺ โข ปุริสยุตฺตํ นฺ โขติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว อิตฺถียุตฺตํ
ปุริสยุตฺตํ หตฺถวณฺณกนฺติ ฯ

[๕๕๔] เตน โข ปน สมเยน อณฺเวยตริสฺสา ๒ ภิกฺขุณิยา
ยานุคฺฆมาเตน พาพฺพหตฺริ อผาสฺกํ ๓ อโหสิ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ
อนุชานามิ ภิกฺขเว สิวิกํ ปาณฺณกิณฺติ ฯ

[๕๕๕] เตน โข ปน สมเยน อทฺธกาสี คณิกา ภิกฺขุณิสฺสุ
ปพฺพชิตา โหติ ฯ สว จ ๔ สวตฺถิ คนฺตูกามา โหติ ภควโต
สนฺติเก อุปสมฺปชฺชิสฺสามิติ ฯ อสฺโสสุ โข ชฺชุตฺตา อทฺธกาสี
กิริ คณิกา สวตฺถิ คนฺตูกามาติ ฯ เต มกฺเค ปริยฺญจิสฺสุ ฯ
อสฺโสสิ โข อทฺธกาสี คณิกา ชฺชุตฺตา กิริ มกฺเค ปริยฺญจิตฺตาติ
ภควโต สนฺติเก ทฺถํ ปาหสิ อหํ หิ อุปสมฺปชฺชิตูกามา กถํ
นฺ โข มยา ปฏฺิปปชฺชิตพฺพนฺติ ฯ อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ
เอตสฺมี ปกรณเ ชมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนุชานามิ
ภิกฺขเว ทฺเถนปี อุปสมฺปาเทตฺตุนฺติ ฯ ภิกฺขุทฺเถน อุปสมฺปาเทตฺตุนฺติ ฯ
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ ฯ น ภิกฺขเว ภิกฺขุทฺเถน อุปสมฺปาเทตฺตพฺพา
โย อุปสมฺปาเทยฺย อาปตฺติ ทฺถกณฺณสฺสาติ ฯ

#๑ ม. ยฺ. รา. อนุชานามิ ภิกฺขเว คิลานาย ยานนฺติ ฯ ๒ ยฺ. อณฺเวยตฺตราย ฯ ๓ ม. ยฺ.

#อผาสฺ ๔ ยฺ. รา. จสทฺโท น ปณฺณายติ ฯ

สิกขมานาทูเตน ๑ อุปสมปาเทนฺติ ๑เปฯ สามเณรทูเตน อุปสมปาเทนฺติ
๑เปฯ สามเณรีทูเตน อุปสมปาเทนฺติ ๑เปฯ พาลาย
อพยตฺตาย ทูเตน อุปสมปาเทนฺติ ๑ น ภิกฺขเว พาลาย อพยตฺตาย
ทูเตน อุปสมปาเทตฺตพฺพา โย อุปสมปาเทยฺย อาปตฺติ ทฺกฺกภูสฺส
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว พยตฺตาย ภิกฺขุณฺเีย ปฏฺิพลาย ทูเตน อุปสมปาเทตฺ ๒ ๑
ตฺาย ทูตฺาย ภิกฺขุณฺเีย สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํถิ
อฺตฺตฺราสงฺกํ กริตฺวา ภิกฺขุณฺเีย ปาเท วนฺุทิตฺวา อฺกฺกฏฺิถิ นิสิตฺติวา
อณฺุชถิ ปคฺคเหตุวา เอวมสฺส วณฺเียโย อิตฺถนฺุณามา อยฺยา
อิตฺถนฺุณามาย อยฺยาย อุปสมปฺทาเปกฺขา เอกโตอุปสมปฺนฺนา
ภิกฺขุณฺเียสงฺฆเ วิสฺสุทฺธา สฺวา เณจิทฺเว อนฺุตราเยน นาคจฺจติ
อิตฺถนฺุณามา อยฺยา สงฺฆํ อุปสมปฺทํ ยาจติ อฺลฺลุมฺปตฺ ตํ
อยฺยา สงฺโฆ อนฺุคมฺปํ อฺปาทาย ๑ อิตฺถนฺุณามา อยฺยา อิตฺถนฺุณามาย
อยฺยาย อุปสมปฺทาเปกฺขา เอกโตอุปสมปฺนฺนา ภิกฺขุณฺเียสงฺฆเ
วิสฺสุทฺธา สฺวา เณจิทฺเว อนฺุตราเยน นาคจฺจติ ทฺตฺติยมฺปํ อยฺยา
อิตฺถนฺุณามา สงฺฆํ อุปสมปฺทํ ยาจติ อฺลฺลุมฺปตฺ ตํ อยฺยา สงฺโฆ
อนฺุคมฺปํ อฺปาทาย ๑ อิตฺถนฺุณามา อยฺยา อิตฺถนฺุณามาย อยฺยาย
อุปสมปฺทาเปกฺขา เอกโตอุปสมปฺนฺนา ภิกฺขุณฺเียสงฺฆเ วิสฺสุทฺธา สฺวา
เณจิทฺเว อนฺุตราเยน นาคจฺจติ ตฺตฺติยมฺปํ อยฺยา อิตฺถนฺุณามา
สงฺฆํ อุปสมปฺทํ ยาจติ อฺลฺลุมฺปตฺ ตํ อยฺยา สงฺโฆ อนฺุคมฺปํ
#๑ ม. สิกขมานาทูเตน ๑ ๒ ม. อุปสมปาเทตฺนฺติ ๑

อุปาทายาติ ฯ

[๕๕๖] พุยตุเตน ภิกขุณา ปฎิพเลน สงฺโฆ ฉาเปตพุโพ
สุฉาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขา
เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกขุณีสงฺฆเม วิสุทฺธา สา เกนจิเทว
อนฺตรายเณ นาคจฺฉติ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจติ
อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถฺลํ สงฺโฆ
อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทยฺย อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ เอสา
ถตฺติ ฯ สุฉาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
อุปสมฺปทาเปกฺขา เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกขุณีสงฺฆเม วิสุทฺธา สา
เกนจิเทว อนฺตรายเณ นาคจฺฉติ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ อุปสมฺปทํ
ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ อุปสมฺปาเทติ
อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ อิตฺถนฺนามาย
อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา โส ตฺถสฺส ยสฺส
นภฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ ทฺตฺติยมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ ฯเปฯ
ตฺตฺติยมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ ฯ สุฉาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อิตฺถนฺนามา
อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทาเปกฺขา เอกโตอุปสมฺปนฺนา ภิกขุณีสงฺฆเม
วิสุทฺธา สา เกนจิเทว อนฺตรายเณ นาคจฺฉติ อิตฺถนฺนามา สงฺฆํ
อุปสมฺปทํ ยาจติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ
อุปสมฺปาเทติ อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ
อิตฺถนฺนามาย อุปสมฺปทา อิตฺถนฺนามาย ปวตฺตินิกฺขา โส ตฺถสฺส

ยสฺส นกฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ๑ อุปฺสมฺปนฺนา สงฺเขน
อิตฺถนฺนา มา อิตฺถนฺนา มา ย ปวตฺตนิยา ๑ ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา
ตฺถเห ๑ เอวเมตฺติ ธารยามีติ ๑ ตาวเทว ฉายา เมตฺตพฺพา
อุตฺตปฺปมาณํ อัจฺฉิตฺตพฺพํ ทิวสฺภาโค อัจฺฉิตฺตพฺโพ สงฺคีติ
อัจฺฉิตฺตพฺพา ภิกฺขุณีโย วตฺตพฺพา ตสฺสา ตโย จ นิสฺสเย
อฏฺฐจ อกรณียานิ อัจฺฉิตฺตพฺพายาถาติ ๑

[๕๕๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย อรณฺเณ วิหรนฺติ ๑
ฐตฺตา ทูเสนฺติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ๑ น ภิกฺขเว
ภิกฺขุณิยา อรณฺเณ วตฺตพฺพํ ยาวเสยฺย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ ๑

[๕๕๗] เตน โข ปน สมเยน อณฺเณตเรณ อุปาสเกน ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส
อุทฺโทสิโต ทินฺโน โหติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ๑
อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อุทฺโทสิตฺตนฺติ ๑ อุทฺโทสิโต น สมฺมติ ๑
ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ๑ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว อุปสฺสยฺนฺติ ๑
อุปสฺสโย น สมฺมติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะตฺถํ ๑ อนฺุชานามิ
ภิกฺขเว นวกมฺมฺนฺติ ๑ นวกมฺมํ น สมฺมติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ
อารโจะตฺถํ ๑ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปุคฺคกฺกิปิ กาคฺคฺนฺติ ๑

[๕๕๘] เตน โข ปน สมเยน อณฺเณตฺรา อิตฺถิ สนนฺิสิณฺนคพฺภา
ภิกฺขุณีสุ ปพฺพชิตา โหติ ๑ ตสฺสา ปพฺพชิตาย คพฺโภ
วฏฺฐาสิ ๑ อถ โข ตสฺสา ภิกฺขุณิยา เอตฺตโหสิ กถํ นุ โข
มยา อิมสฺมี ทารเก ปฏฺิพชิตพฺพนฺติ ๑ ภควโต เอตมตฺถํ

อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว โปเสตฺถุ ยาว โส ทารโก วิณฺณตฺถํ
ปาปฺปณาตฺติ ฯ อถโข ตสฺสา ภิกฺขุณฺเีย เอตทโหสิ มยา จ น
ลพฺภา เอกิกาย วตฺถุ อณฺเวย จ ภิกฺขุณฺเีย น ลพฺภา ทารเกน
สท วตฺถุ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ ฯ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว เอกํ ภิกฺขุณฺเีย
สมฺมณฺเญตฺวา ตสฺสา ภิกฺขุณฺเีย ทุตฺติยํ ทาทุ ฯ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว
สมฺมณฺเญตพฺพา ฯ ปจฺมํ ภิกฺขุณฺเีย ยาจิตพฺพา ยาจิตฺวา พฺยตฺตาย
ภิกฺขุณฺเีย ปฏิพฺลายนฺ สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ สฺสณฺาตุ เม อยฺเย
สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถฺถํ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณฺเีย
สมฺมณฺเญยฺย อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณฺเีย ทุตฺติยํ ฯ เอสา ฌตฺติ ฯ
สฺสณฺาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณฺเีย สมฺมณฺเญต
อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณฺเีย ทุตฺติยํ ฯ ยสฺสา อยฺยาย ฌมฺติ
อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณฺเีย สมฺมตฺติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณฺเีย ทุตฺติยาย
สา ตฺถนฺหสฺส ยสฺสา นกฺขมฺติ สทา ภาเสยฺย ฯ สมฺมตฺตา สงฺฆเณ
อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณฺเีย อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณฺเีย ทุตฺติยา ฯ ฌมฺติ
สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺหิ ฯ เอวเมตฺถํ ฐารยามีติ ฯ อถโข ตสฺสา
ทุตฺติยิกาย ภิกฺขุณฺเีย เอตทโหสิ กถํ นุ โข มยา อิมสฺสุมี ทารเก
ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯ อนุชานามิ
ภิกฺขเว จเปตฺวา สากาโร ยถา อณฺเเว ๑ ปุริเส ปฏิปชฺชติ ๒ เอว
#๑ (อณฺเวยสฺสุมี ?) ฯ ๒ ม. ย. ปฏิปชฺชติ ฯ

ตสมี ทารเก ปฏิปชชิตุนติ ฯ

[๖๐๐] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุณี คุรุชฺฌมํ
อชฺฌาปนฺนา โหติ มานตฺตจารินี ฯ อถโข ตสฺสา ภิกฺขุณียา
เอตทโหสี มยา จ น ลพฺภา เอกิกาย วตฺถุํ อญฺญา ย จ
ภิกฺขุณียา น ลพฺภา สห มยา วตฺถุํ กถํ นุ โข มยา
ปฏิปชชิตพฺพนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสิํ ฯ อนุชานามิ ภิกฺขเว
เอกํ ภิกฺขุณี สมฺมนฺนิตฺวา ตสฺสา ภิกฺขุณียา ทฺติยํ ทาทุํ ฯ เอวญจ
ปน ภิกฺขเว สมฺมนฺนิตพฺพา ฯ ปจฺมํ ภิกฺขุณี ยาจิตพฺพา ยาจิตฺวา
พฺยตฺตาย ภิกฺขุณียา ปฏิพลาย สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ สฺฆาตุ เม
อยฺเย สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถฺถิ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณี
สมฺมนฺเนยฺย อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณียา ทฺติยํ ฯ เอสา ฌตฺติ ฯ
สฺฆาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณี สมฺมนฺนติ
อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณียา ทฺติยํ ฯ ยสฺสา อยฺยาย ฌมฺติ อิตฺถนฺนามาย
ภิกฺขุณียา สมฺมตฺติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณียา ทฺติยาย สา
ตฺถนฺนสฺส ยสฺสา นกฺขมฺติ สา ภาเสยฺย ฯ สมฺมตา สงฺฆเณ
อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณี อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณียา ทฺติยา ฯ ฌมฺติ สงฺฆสฺส
ตสฺมา ตฺถนฺนํ ฯ เอวเมตํ ฐารยามีติ ฯ

[๖๐๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุณี สิภฺงํ
อปฺปจฺจกฺขาย ๑ วิพฺภมิ ฯ สา ปฺน ปจฺจาคนฺตฺวา ภิกฺขุณีโย อฺปสมฺปทํ
#๑ ม. ย. ปจฺจกฺขาย ฯ

ยาจิ ๑ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ๑ น ภิกขเว ภิกขุณิยา
สิกขาปัจจุขานํ ยเทว สา วิพฺภนฺตา ตเทว สา อภิกขุณฺติ ๑

[๖๐๒] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตฺรา ภิกขุณี สกาสาวา ๑
ติตฺถายตฺนํ สงฺกมิ ๑ สา ปฺน ปจฺจาคนฺตฺวา ภิกขุณีโย อุปสมฺปทํ
ยาจิ ๑ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ๑ ยา สา ภิกขเว ภิกขุณี
สกาสาวา ๑ ติตฺถายตฺนํ สงฺกนฺตา สา อาคตา น
อุปสมฺปาเทตฺตพฺพาติ ๑

[๖๐๓] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย ปุริเสหิ อภิวาทนํ
เกสจฺเจทฺถนํ นขจฺเจทฺถนํ วณฺปฏฺฐิกมฺมํ กุกฺกจฺจายนฺตา น
สาทียนฺติ ๑ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ๑ อนฺุชานามิ ภิกขเว
สาทียิตฺตฺนฺติ ๒ ๑

[๖๐๔] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย ปลฺลงฺเกน นิสีทฺนฺติ
ปณฺหิสมฺผลฺสุ สาทียนฺติ ๓ ๑ ภควโต เอตมตถํ อโรเจสุ ๑ น
ภิกขเว ภิกขุณิยา ปลฺลงฺเกน นิสีทิตฺตพฺพิ ยา นิสีเทยฺย อาปตฺติ
ทฺวุกฺกมฺมฺสฺสาติ ๑

[๖๐๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺจตฺรา ภิกขุณี กิลานา
โหติ ๑ ตสฺสา วินา ปลฺลงฺกา ๔ น ผาสฺ โหติ ๑ ภควโต เอตมตถํ
อโรเจสุ ๑ อนฺุชานามิ ภิกขเว ภิกขุณิยา อทฺตปลฺลงฺกนฺติ ๑

[๖๐๖] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย วจฺจกฺุฎฺฐิยา วจฺจํ
#๑ ม. สกาสาวา ๑ ๒ ม. ย. สาทิตฺตฺนฺติ ๑ ๓ ม. สาทียนฺติ ๑ ย. สาทียนฺตา ๑
#๔ ม. ย. ปลฺลงฺเกน ๑

ภโรนติ ฯ ฌพพคคิยา ภิกขุณีโย ตตเถว คพุกัม ปาเตนติ ฯ ภควโต
เอตมตถัม อารโจะสิ ฯ น ภิกขเว ภิกขุณิยา วจจกุกุขิยา วจโจ
กาตพโพ ยา กเรยฺย อาปตติ ทุกกกุสฺส ฯ อนุชานามิ ภิกขเว
เหตุจาวิวญฺเฏ อุปริปฏิจฺจนฺเน วจจํ กาคฺชนฺติ ฯ

[๖๐๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย จฺจนฺเนน นหายนฺติ ฯ
มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี กิหิกาม-
โกคินิโยติ ๑ ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ฯ น ภิกขเว ภิกขุณิยา
จฺจนฺเนน นหายนฺติ ยา นหายนฺติ อาปตติ ทุกกกุสฺส
อนุชานามิ ภิกขเว กุกุสฺมํ มตฺตติกนฺติ ฯ

[๖๐๘] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย วาสิตกาย ๒ มตฺตติกาย
มหายนฺติ ฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ จิยนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ
เสยฺยถาปี กิหิกามโกคินิโยติ ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ฯ
น ภิกขเว ภิกขุณิยา วาสิตกาย มตฺตติกาย นหายนฺติ ยา
นหายนฺติ อาปตติ ทุกกกุสฺส อนุชานามิ ภิกขเว ปกติมตฺตติกนฺติ ฯ

[๖๐๙] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย ชนฺตาชเร นหายนฺติโย
โกลาหลํ อํกิสฺส ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ฯ น ภิกขเว ภิกขุณิยา
ชนฺตาชเร นหายนฺติ ยา นหายนฺติ อาปตติ ทุกกกุสฺสชาติ ฯ

[๖๑๐] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย ปฏฺฐิสเต นหายนฺติ
ธาราสมฺพสฺสํ สาทิยนฺติ ๓ ฯ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสิ ฯ น
#๑ ม. คิหิณี กามโกคินิโยติ ฯ ๒ ม. ย. วาสิตกาย ฯ ๓ ม. สาทิยนฺติ ฯ
#ย. สาทิยนฺตา ฯ

ภิกขเว ภิกขุनिया ปฏิสเต นหยิตพัพ ย นหาเยย อปตติ
ทุกกฏสชาติ ฯ

[๖๑๑] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณियो อติตเถ นหายนฺติ ฯ
ชุตตา ทูเสนฺติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯ น ภิกขเว
ภิกขุनिया อติตเถ นหยิตพัพ ย นหาเยย อปตติ
ทุกกฏสชาติ ฯ

[๖๑๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณियो ปุริสตีตเถ นหายนฺติ ฯ
มนุสฺสา อชฺฌายนฺติ จีเณนฺติ วิปาเจนฺติ ฯเปฯ เสยฺยถาปี กิหิกามโกคินิโยติ
ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ ฯเปฯ น ภิกขเว
ภิกขุनिया ปุริสตีตเถ นหยิตพัพ ย นหาเยย อปตติ ทุกกฏส
อนุชานามิ ภิกขเว มหิปาตีตเถ นหยิตฺตฺนฺติ ฯ

ตติยภาณวารํ ฯ

ภิกขุณีขนฺธกํ นิฏฺฐิตํ ทสมํ ๑ ฯ

อิมฺมฺหิ ขนฺธเก วตฺถุ เอกสฺตํ ๒ ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

[๖๑๓] ปพฺพชฺชํ โคตฺมึ ยาจิ นานฺนุณฺณาสี ตถาคโต

กปิลวตฺถุ เวสาลี อคมาสี วินายโก ฯ

รชฺชิกิณฺเณ ๓ โกฏฺจเกสฺ ๔ อานนฺทสฺส ปเวทยิ ฯ

#๑ ม. ภิกขุณีขนฺธโก ทสโม ฯ ๒ ม. อิมฺสมึ ขนฺธเก วตฺถุ เอกสฺตํ ฯ

#๓ ย. รชฺชิกิณฺเณ ๑ ๔ ม. รชฺชิกิณฺเณน โกฏฺจเก ฯ

ภพฺโพติ นยโต ยาจิ มาตาคิ โปสีกาคิ จ ๑
วสุสสตํ ตทหุ จ อภิกขุ ปจฺจาสี่สนา ๑
ปวารณา ครุชมฺมา เทว วสุสา อนกฺโกสนา
โอวโฏจ อฏฺฐ ฐมฺมา ๒ ยาวชีวานวุตตนา ๑
ครุชมฺมปฏิกคฺโห สว วสุสา อุปสมฺปทา ๑
วสุสสทสฺสํ ปณฺเจว กุมฺภเถนค ๑ เสตฏฺฐิ
มณฺชฏฺฐิกกา อุปมาหิ ๔ เอวํ สทฺฐมฺมหีสนา
ปาฬี พนฺชเยยฺยปมาหิ ๕ ปุณฺ สทฺฐมฺมสนฺนิจิตฺติ
อุปสมฺปทาเทตฺถุ อยฺยา ยถาวุฑฺฒาภิวาทนา
น กริสฺสนฺติ กิเมว สาธารณาสาธารณํ
โอวาทํ ปาติโมกฺขณฺจ เกน นฺ โข อุปสฺสยํ
น ชานนฺติ จ อัจฺฉิ น กโรนฺติ จ ภิกฺขุหิ ๖
ปฏิกคฺเหตฺถุ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีหิ ปฏิกคฺโห
อัจฺฉิ กมฺมํ ภิกฺขุหิ อชฺชฌายนฺติ ภิกฺขุหิ ๗ วา
อัจฺฉิ ตํ ภาณฺฑนณฺจ โรเปตฺวา อุปฺปลาเย จ
สวตฺถุติยา กทฺทโมทเก ๘ อวณฺทิกาย อูรฺุ จ
องฺคชาตํ จ โอภาสํ สมฺปโยเชนฺติ วคฺคิกกา
อวณฺทิกโย ทณฺฑกมฺมํ ภิกฺขุณีโย ตถา ปุณฺ

#๑ ม. ปจฺจาสี่สนา ๑ ๒ ย. โอวาทนฺนฏฺฐ เต ฐมฺมา ๑ ๓ ย. กุมฺภเถนกา ๑

#๔ ม. มณฺชฏฺฐิตฺตอุปมาหิ ๑ ย. มณฺชฏฺฐิก อุปมาหิ ๑ ๕ ม. อาฬี พนฺชเยยฺย ปาเว ๑

#๖ ย. อาฬี พนฺชเยยฺย ปาเว ๑ ๖ ม. ย. ภิกฺขุหิ ๑ ๗ ม. ย. ภิกฺขุณีหิ วา ๑

#๘ ม. ย. กทฺทโมท ๑

อวารณญจ โอวาทำ	นุ โจ กปฺปติ ปกุกมิ
พาลาวตฺถุวินิจฺจยา ๑	โอวาทำ สงฺโฆ ปญฺจหิ
ทฺเว ติสฺโส น คณฺหนฺติ	พาลา คิลาณคามิกํ
อรณฺถํ นาโรเจนฺติ จ	ปฺน ปจฺจจากจฺจนฺติ จ ๒
ทีฆํ วิลิวจฺมมฺญจ	ทฺสฺสา จ เวณิ วฏฺฏิ จ
โจพเวณิ จ วฏฺฏิ จ	สฺตฺตเวณิ จ วฏฺฏิกา
อฏฺฐิถฺลํ โคหนฺนเกน	หตฺถโกจฺจํ ปํ ๓ ตถา
อฺรุ มุขํ ทนฺตมํถํ	อาลิมฺโป มทฺท จฺจนฺนํ
ลณฺเจนฺติ องฺคราคณฺจ	มุขราคํ ตถา ทฺเว
อวฺงคํ วิเสโส โลโก ๔	สาโลเกน สนฺจจฺนํ ๕
เวสี ๖ ปานาคาริ สฺนํ	อาปณฺม วทฺธิ วาณิชา
ทาสี ทาสี กมฺมกริ	กมฺมการิ อฺปฏฺฐยฺ ๗
ติรจฺจาน หริตฺติ ๘	สนฺธารยฺนฺติ นมาตํ ๘
นึลํ ปิตํ โลหิตํ	มณฺเชฏฺฐกณฺหิจิวโร ๑๐
มหารงฺค มหานามา ๑๑ จ	อจฺฉินฺนา ทีฆเมว จ
ปฺปฺส ผล ๑๒ กณฺจกณฺจ	ติริฏฺฐยฺเจว ธารยฺ ๑
ภิกฺขุณีสติภฺขมานาย	สามเณฺรย อจฺจเย ๑๓

#๑ ย. พาลาวตฺถุวินิจฺจโย ๑ ๒ ม. ย. อวารณญจกา นาโรเจนฺติ น ปจฺจจากจฺจนฺติ จ ๑

#๓ ย. ปรี ๑ ๔ ย. อวฺงค วิเสโส โลเก ๑ ๕ ม. นจฺเจน จ ๑ ย. สนฺจเจน จ ๑

#๖ ม. ย. เวสี ๑ ๗ ย. กมฺมกริ อฺปฏฺฐยฺ ๑ ๘ ม. ย. หริตฺติ ๑

#๘ ม. ย. นมตํ ๑ ๑๐ ม. ย. มณฺเชฏฺฐกณฺหิจิวโร ๑ ๑๑ ม. ย. มหานาม ๑

#๑๒ ย. ปล ๑ ๑๓ ย. อปฺิจจเย ๑

นียยาทีเต ปริกขาร	ภิกขุณีโย จ อีสสร
ภิกขุสุต สามเณรส	อุปาตกสสุปาติกา
อณฺเณสณฺจ ปริกขาร	นียยาเต ภิกขุ ๑ อีสสร ๗
มลฺลา ๒ คพฺภํ ปตฺตมฺมุตฺติ	พฺยณฺชนํ อามิสฺน จ
อุสฺสนฺนณฺจ พาพฺหตรฺ	สนฺนุชฺชิกตอามิสฺ
ภิกขุณฺํ ยาทิสฺ ฺเหฏฺจํ	ภิกขุณฺินํ ตถา กเร ๗
เสนาสนํ อุคฺคฺนฺโย	มกฺขยิตฺติ ปฏฺานิ จ
ฉิขฺชติ ๓ สพฺพกาลณฺจ	อนิมิตฺตทาปี ๔ ทิสฺสเร
นิมิตฺตา โลหิตา เจว	ตเถว ชฺวโลหิตา
ชฺวโจพคฺฆรณฺตี ๕	สิขริณฺิตฺติปณฺฑกกา
เวปฺริสฺตี จ สมภินฺนา	อุกฺโตพฺยณฺชนาปี ๖ จ
อนิมิตฺตาทิโต กตฺวา	ยว อุภยพฺยณฺชนา
เอตํ เปยฺยาลโต เหฏฺจํ ๗	กฺกุจฺจํ คณฺโฑท กิลาสฺตี จ
โสสาปมาโร มานุสฺสี	อิตฺถิสฺสี ภูชิสฺสาสฺตี จ
อนณฺนา น ราชภฺภู	อนฺนณฺณวตา จ วิสฺติ
ปฺริปฺณณฺณา จ กิณฺนามา	กานามา เต ปวตฺตติณฺี
จตฺวิสนฺตรายานํ	ปฺจฺจณฺิตฺวา อุปสมฺปทา ๗
วิตถายนฺติ อนนฺนุสฺสิฏฺฐา	สงฺฆมชฺเชตเถว จ
อุปชฺฌมาคหา สงฺฆาฏฺิ	อุตฺตรนฺตรวาสโก
สงฺกจฺจทกฺสาฏฺิ จ ๘	อาจิกฺขิตฺวาน เปสเย

- #๑ ม. นียยาเต ภิกขุ ๗ ย. นียฺยนฺเต ภิกขุ ๗ ๒ ม. มลฺลตี ๗ ย. มลฺเล ๗
- #๓ ม. ย. ฉิขฺชนฺติ ๗ ๔ ย. อนิมิตฺตาทิ ๗ ๕ ย. ชฺวโจพํ ปคฺฆรณฺตี ๗
- #๖ ย. อุกฺโตพฺยณฺชนา จ ยา ๗ ๗ ม. ย. เหฏฺฐา ๗ ๘ ม. สงฺกจฺจทกฺสาฏฺิ จ ๗
- #๗ ย. สงฺกจฺจทกฺสาฏฺิ จ ๗

พาลา อสมมเต กโต	ยาเจ ปุจจนตรายิกา
เอกโตอุปสมปนา	ภิกขุสงฆเม ตถา ปุน
ฉาชา อุตฺทิวสา จ	สงฺคีติ ตโย นิสฺสเย
อฏฺฐ อกรณียานี	กาลํ สพฺพตฺถ อฏฺฐธา ๑
น ปวารณฺติ ภิกขุณี	ภิกขุสงฺฆํ ตเถว จ
โกลาหล์ ปุเรภตฺตํ	วิกาเล จ กุลาหล์ ๒
อุโปสถํ ปวารณํ	สวจนํ อนฺวาทํ ๓
โอภาสํ โจเท สารณฺติ	ปฏิกฺขิตฺตํ มहेสีนา ๔
ตเถว ภิกขุ ภิกขุณี	อนฺนุณฺวาทํ มहेสีนา ๕
ยานํ คีลาณํ ยุตฺตตฺถจ	ยานุคฺฆาตพฺพตฺถกาสิกกา
ภิกขุ สิกฺขา สามณฺเระ	สามณฺเระ จ พาลียา ๖
อรรณฺเเว อุปาสเกน	อุทฺโทสิโต อุปสฺสยํ
น สมฺมตฺติ นวกมฺมํ	นินฺนุนคพฺภเอกิกา
สาการณฺจ ครุฑมฺมํ	อปฺปจฺจกฺขา ยา ๗ จ สงฺกมิ
อภิวาทน เกสา จ	นขา จ วณกมฺมนา ๘
ปลฺลสงฺเกน คีลาณา จ	วจฺจํ จุณฺเณน วาสิตํ
ชนฺตตามเร ปฏฺฐิสฺเต	อติตฺถे ปุริเสน จ
มหาโคตมี อายาจิ	อานนฺโท จาปี โยนิโส ๙
ปริสา จตฺสฺโส โหณฺติ	ปพฺพชฺชา ๑๐ ชินสาสเน ๑

#๑ ม. อฏฺฐเจว ๔ ย. อฏฺฐ วา ๑ ๒ ม. ย. โกลาหล์ ๑ ๓ ม. สวจนฺนียนฺวาทนํ ๑

#๒ ย. สวจนํ อนฺวาทนํ ๑ ๔ ม. ย. พาลาย ๑ ๕ ม. ย. ปจฺจกฺขาย จ ๑

#๓ ย. วณกมฺมนา ๑ ๑๐ ย. ปพฺพชฺช ๑

สํเวกชนนตถาย   สทุชมมสฺส จ วุฑฺฒิยา ๑
อาตุรสุสา ว เกสชฺชํ   เอวํ พุทฺเชน เทสิตํ ฯ
เอวํ วินิตา ๒ สทุชมเม   มาตุคามปิ อิตรา
ตา ๓ ยนฺติ อจฺจุตํ จานํ   ยตถ กนฺตฺวา น โสจเรติ ฯ

[๔]

#๑ ย. พุฑฺฒิยา ฯ ๒ ย. วินิตา ฯ ๓ ม. ยา ฯ ๔ ม. ภิกฺขุณีขนฺธโก นิฏฺฐิตํ ฯ

ปณจสติกกขนุชกั

[๖๑๔] อถโข อายสุมา มหากสุสโป ภิกขุ อามนฺเตสิ เอกมิตาหิ
อาวุโส สมยํ ปาวาย กุสินาริ อทุธานมคฺคปฺปฏิปนฺโน มหตา
ภิกขุสงฺฆเณ สทุธิ ปณจมตฺเตหิ ภิกขุสฺเตหิ อถขวาหิ อาวุโส
มคฺคา โอกุมม อณฺตฺรสมิ รุกฺขมูเล นิสิหิ เตน โข ปน
สมเยน อณฺตโร อาชีวกิ กุสินารายิ มนุทารวปฺปํ คเหตุวา
ปาวุ อทุธานมคฺคปฺปฏิปนฺโน โหติ อทุทสํ โข อหิ อาวุโส ตํ
อาชีวกิ ทูโรโต ว อากจฺจนฺตํ ทิสฺวาน ตํ อาชีวกิ เอตทวอจํ
อปาวุโส อมฺหากิ สตุถาริ ชานาสีติ อามาวุโส ชานามิ
อชฺช สตุตฺตาทปรินิพฺพุโต สมโณ โคตโม ตโต เม อิทํ
มนุทารวปฺปํ กหิตนฺติ ตตุราวุโส เย เต ภิกขุ อวิตฺรคา
อปฺเปกฺจเจ พาวา ปคฺคยฺห กนฺทนฺติ ฉินฺนปาทาว ปตฺนติ ๑
อวฺภูฏฺณฺติ วิวฺภูฏฺณฺติ อติชฺปิปี ภควา ปรินิพฺพุโต อติชฺปิปี
สุคโต ปรินิพฺพุโต อติชฺปิปี จกฺขุ โลกเ อนฺตรหิตนฺติ เย
ปน เต ภิกขุ วิตรคา เต สตา สมฺปชานา อธิวาเสนฺติ
อนิจฺจา สงฺขารา ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ อถขวาหิ อาวุโส
เต ภิกขุ เอตทวอจํ อลํ อาวุโส มา โสจิตฺถ มา ปรีเทวิตฺถ
นเนวตํ อาวุโส ภควตา ปฏิกฺจเจว อกฺขาตํ สพฺเพเหว ปิเยหิ
#๑ ม. ฉินฺนปาดํ ปตฺนติ ๑ ย. ฉินฺนปาดํ ปตฺนติ ๑

มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว อญฺญตภาโว ตํ กุเตตถ
อาวุโส ๑ ลพฺภา ยนฺตํ ชาตํ ภูตํ สงฺขตํ ปโลกธมฺมํ ตํ วัต
มา ปลุชฺชิตี เนตํ จานํ วิชฺชตฺติเต เตน โข ปนาวุโส สมเยน
สุภทฺโท นาม วุฑฺฒปพฺพชิตฺเต ตสฺสํ ปริสายํ นิสินฺโน โหติ
อถ โข อาวุโส สุภทฺโท วุฑฺฒปพฺพชิตฺเต เต ภิกฺขุ เอตทโวจ
อถ อาวุโส มา โสจิตฺถ มา ปรีเทวิตฺถ สุมตฺตา มยฺ เตน
มหาสมณฺเณ อุปทฺตฺตา จ มยฺ โหม อิทํ โว กปฺปติ อิทํ
โว น กปฺปตฺติ อิทานิ ปน มยฺ ยํ อิจฺฉิสฺสาม ตํ กริสฺสาม
ยํ น อิจฺฉิสฺสาม น ตํ กริสฺสามาติ หนฺท มยฺ อาวุโส
ธมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคายาม ปุเร อธมฺโม ทิปฺปติ ธมฺโม
ปฏฺิพาหิยติ อวินโย ทิปฺปติ วินโย ปฏฺิพาหิยติ ปุเร
อธมฺมวาทีโน พลวณฺโต โหนฺติ ธมฺมวาทีโน ทฺพฺพลา โหนฺติ
อวินยวาทีโน พลวณฺโต โหนฺติ วินยวาทีโน ทฺพฺพลา โหนฺตฺติ ฯ

[๖๑๕] เตนหิ ฆนฺเต เถโร ภิกฺขุ อัจฺฉินาตฺติ ฯ อถ โข
อายุสฺมา มหาภุสฺสโป เอเกณฺณปญฺจอรหนฺตสฺตานิ อัจฺฉินิ ฯ ภิกฺขุ
อายุสฺมนฺตํ มหาภุสฺสปิ เอตทโวจฺ อยฺ ฆนฺเต อายุสฺมา อานนฺโท
ภิกฺขุจาปี เสกฺโข สมานो อภทฺโท จนนฺทา โทสา โมหา ภยา
อคตฺตี คณฺตุํ พหุ จเนน ภควโต สนฺติเก ธมฺโม จ วินโย
จ ปรียตฺโต เตนหิ ฆนฺเต เถโร อายุสฺมนฺตํปิ อานนฺทํ
#๑ อิทํ อาลปณํ อติเรกํ มณฺเณ ฯ

อุจจินาตุติ ฯ อถโโข อายสุมา มหากสฺสโป อายสมนฺตปี อานนฺทํ
อุจจินิ ฯ อถโโข เถรานํ ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ กตฺถ นฺ โข
มยฺ ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคาเยยยามาติ ฯ อถโโข เถรานํ
ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ ราชคหิ โข มหาโคจริ ปหุตเสนาสนิ ынฺนุน
มยฺ ราชคเห วสฺสํ วสนฺตานิ ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคาเยยยาม
น อณฺเณ ภิกฺขุ ราชคเห วสฺสํ อุปคฺจฺเจยฺยุนฺติ ฯ อถโโข
อายสุมา มหากสฺสโป สงฺฆํ ฌาเปสิ สฺมาตุ เม อาวุโส
สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถํ สงฺโฆ อิมานิ ปณฺจ ภิกฺขุสฺตานิ
สมฺมณฺเณยฺย ราชคเห วสฺสํ วสนฺตานิ ๑ ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคายิตฺตํ
น อณฺเณหิ ภิกฺขุหิ ราชคเห วสฺสํ วสฺสิตพฺพนฺติ ฯ เอสา ฌตฺติ ฯ
สฺมาตุ เม อาวุโส สงฺโฆ สงฺโฆ อิมานิ ปณฺจ ภิกฺขุสฺตานิ
สมฺมณฺนฺติ ราชคเห วสฺสํ วสนฺตานิ ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคายิตฺตํ
น อณฺเณหิ ภิกฺขุหิ ราชคเห วสฺสํ วสฺสิตพฺพนฺติ ฯ ยสฺสายสฺมโต
ขมฺติ อิมสํ ปณฺจณฺนํ ภิกฺขุสฺตานํ สมฺมติ ราชคเห วสฺสํ วสนฺตานิ ๒
ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคายิตฺตํ น อณฺเณหิ ภิกฺขุหิ ราชคเห
วสฺสํ วสฺสิตพฺพนฺติ โส ฌณฺหสฺส ยสฺส นกฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ฯ
สมฺมตานิ ๓ สงฺฆเนน อิมานิ ปณฺจ ภิกฺขุสฺตานิ ราชคเห วสฺสํ
วสนฺตานิ ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคายิตฺตํ น อณฺเณหิ ภิกฺขุหิ
ราชคเห วสฺสํ วสฺสิตพฺพนฺติ ฯ ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ฌณฺหิ ฯ
#๑ ยฺ. วสนฺตานิ ๑ ๒ ยฺ. วสนฺตานิ ๑ ๓ ยฺ. สมฺมตานิ ๑

เอวเมตฺ ธารยามิตฺ ฯ

[๖๑๖] อถโโข เถรา ภิกฺขุ ราชคหํ อคัมภสฺส ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ
สงฺคายิตฺถํ ฯ อถโโข เถรานํ ภิกฺขุณฺโณ เอตทโหสิ ภควตา โข
อาวุโส ขณฺฑพฺพุลลปฺภิสงฺขรณฺโณ วณฺณิตฺถํ หนฺนท มยฺยํ อาวุโส
ปจฺจมํ มาถิ ขณฺฑพฺพุลลํ ปฺภิสงฺขโรม มชฺฌิมมํ มาถิ สนนฺนิปตฺติวา
ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ สงฺคายิสฺสามาติ ฯ อถโโข เถรา ภิกฺขุ ปจฺจมํ
มาถิ ขณฺฑพฺพุลลํ ปฺภิสงฺขริสฺสํ ฯ

[๖๑๗] อถโโข อายสฺมา อานนฺนุโท เสว สนนฺนิปาโต น
โโข เม ตํ ปฏฺฐิรूपิ โยหํ เสกฺโข สมานโน สนนฺนิปาตํ กจฺเจยฺยนฺนติ
พหุเทว รตฺตํ ภายคตฺยา สติยา วิดีนาเมตฺวา รตฺตติยา ปจฺจสสมยฺยํ
นิปฺชชิสฺสามาติ กายํ อวฏฺฏเฐสิ ๑ ฯ อปฺปตฺตณฺจ สีลํ พิมฺโพหนํ ฯ
ภุมฺมิโต จ ปาทา มุตฺตา ฯ เอตสฺมี อนฺตเร อนฺนุปาทาย อาสเวหิ
จิตฺถํ วิมฺจจฺจิ ฯ อถโโข อายสฺมา อานนฺนุโท อรหา สมานโน
สนนฺนิปาตํ อคมาสิ ฯ

[๖๑๘] อถโโข อายสฺมา มหากสฺสโป สงฺฆํ ฌาเปสิ สฺสณาตุ
เม อาวุโส สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถฺถํ อหํ อฺปาถิ วินยํ
ปฺจฺเจยฺยนฺนติ ฯ อายสฺมา อฺปาถิ สงฺฆํ ฌาเปสิ สฺสณาตุ เม
ภนฺเต สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถฺถํ อหํ อายสฺมา
มหากสฺสเปเน วินยํ ปฺภูโจ วิสฺสชฺเชยฺยนฺนติ ฯ อถโโข อายสฺมา
มหากสฺสโป อายสฺมณฺตํ อฺปาถิ เอตทโวจ ปจฺจมํ อาวุโส
#๑ ยฺ. อวชฺเชสิ ฯ

อุปาติ ปาราชิกํ กตถ ปณฺณตฺตฺนฺติ ฯ เวสาลียา ฆนฺเตติ ฯ กํ
อารพฺภาติ ฯ สุทินฺนํ กลนฺทปฺปฺตํ อารพฺภาติ ฯ กิสมิ วัตฺตฺตฺมिณฺติ ฯ
เมถฺนชฺมเมติ ฯ อถโฆ อายสฺมา มหากสฺสโป อายสฺมนฺตํ
อุปาติ ปจฺมสฺส ปาราชิกสฺส วัตฺตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ นิทานมฺปิ ปุจฺฉิ
ปฺกฺกถมฺปิ ปุจฺฉิ ปณฺณตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ อนุปฺปณฺณตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ
อาปตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ อนาปตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ ทฺตฺตฺมปนาวฺโส อุปาติ
ปาราชิกํ กตถ ปณฺณตฺตฺนฺติ ฯ ราชคฺเห ฆนฺเตติ ฯ กํ อารพฺภาติ ฯ
ชฺนินิ กุมภการปฺปฺตํ อารพฺภาติ ฯ กิสมิ วัตฺตฺตฺมิณฺติ ฯ อทินฺนาทานนฺติ ฯ
อถโฆ อายสฺมา มหากสฺสโป อายสฺมนฺตํ อุปาติ
ทฺตฺตฺส ปาราชิกสฺส วัตฺตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ นิทานมฺปิ ปุจฺฉิ ปฺกฺกถมฺปิ
ปุจฺฉิ ปณฺณตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ อนุปฺปณฺณตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ อาปตฺตฺมปิ
ปุจฺฉิ อนาปตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ ทฺตฺตฺมปนาวฺโส อุปาติ ปาราชิกํ
กตถ ปณฺณตฺตฺนฺติ ฯ เวสาลียา ฆนฺเตติ ฯ กํ อารพฺภาติ ฯ
สมฺพหฺลเ ภิกฺขุ อารพฺภาติ ฯ กิสมิ วัตฺตฺตฺมิณฺติ ฯ มนฺสฺสวีกฺกเหติ ฯ
อถโฆ อายสฺมา มหากสฺสโป อายสฺมนฺตํ อุปาติ ทฺตฺตฺส ปาราชิกสฺส
วัตฺตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ นิทานมฺปิ ปุจฺฉิ ปฺกฺกถมฺปิ ปุจฺฉิ ปณฺณตฺตฺมปิ
ปุจฺฉิ อนุปฺปณฺณตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ อาปตฺตฺมปิ ปุจฺฉิ อนาปตฺตฺมปิ
ปุจฺฉิ จตฺตฺตฺมปนาวฺโส อุปาติ ปาราชิกํ กตถ ปณฺณตฺตฺนฺติ ฯ
เวสาลียา ฆนฺเตติ ฯ กํ อารพฺภาติ ฯ วกฺกมฺพาทิเรยฺ ภิกฺขุ
อารพฺภาติ ฯ กิสมิ วัตฺตฺตฺมิณฺติ ฯ อุตฺตริมนฺสฺสชฺมเมติ ฯ อถโฆ

อายุสุมมา มหากัสสโป อายุสมนุตฺ อูปาถิ จตุตถสฺส ปาราชิกสฺส
วตฺถุมฺปิ ปุจฺฉิ นิทานมฺปิ ปุจฺฉิ ปุคฺคลมฺปิ ปุจฺฉิ ปณฺณตฺติมฺปิ
ปุจฺฉิ อนุปฺปณฺณตฺติมฺปิ ปุจฺฉิ อาปตฺติมฺปิ ปุจฺฉิ อนาปตฺติมฺปิ
ปุจฺฉิ เอเตเนว อูปาเยน อุกฺโกตฺวินเย ๑ ปุจฺฉิ ฯ ปุญฺโง ปุญฺโง
อายุสุมมา อูปาถิ วิสฺสชฺเชติ ฯ

[๖๑๕] อถโข อายุสุมมา มหากัสสโป สงฺฆมฺ เถาเปถิ สฺสณฺตฺ
เม อวฺวโส สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ อหํ อานนฺทํ
ธมฺมํ ปุจฺเจยฺยฺนฺติ ฯ อายุสุมมา อานนฺโท สงฺฆมฺ เถาเปถิ สฺสณฺตฺ
เม ฆนฺเต สงฺโฆ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกฺลํ อหํ อายุสุมมา
มหากัสสเปเน ธมฺมํ ปุญฺโง วิสฺสชฺเชยฺยฺนฺติ ฯ อถโข อายุสุมมา
มหากัสสโป อายุสมนุตฺ อานนฺทํ เอตทโวจ พุรฺหุมาลํ อวฺวโส
อานนฺท กตฺถ ภาสิตนฺติ ฯ อนฺตรา จ ฆนฺเต ราชกํ อนฺตรา
จ นาพนฺทํ ราชาคารเ ๒ อมฺพลญฺจิกายาติ ๑ ฯ กํ อารพฺภาติ ฯ
สุปฺปิยญฺจ ปริพฺพาชกํ พุรฺหุมาทตฺตญฺจ มาณฺวณฺติ ฯ อถโข
อายุสุมมา มหากัสสโป อายุสมนุตฺ อานนฺทํ พุรฺหุมาลสฺส นิทานมฺปิ
ปุจฺฉิ ปุคฺคลมฺปิ ปุจฺฉิ สามณฺณผลํ ปนาวฺโส อานนฺท กตฺถ
ภาสิตนฺติ ฯ ราชกเห ฆนฺเต ชีวกมฺพวเนติ ฯ เกเน สทฺธิณฺติ ฯ
อชาตสฺตฺตฺตนา เวเทหิปฺตฺเตเน สทฺธิณฺติ ฯ อถโข อายุสุมมา
มหากัสสโป อายุสมนุตฺ อานนฺทํ สามณฺณผลสฺส นิทานมฺปิ ปุจฺฉิ
#๑ ม. อุกฺโกตฺวิภฺงเก ฯ ๒ ม. ย. ราชการเก ฯ ๓ ย. อมฺพลญฺจิกายณฺติ ฯ

ปฺกคฺคตมปี ปฺจฺฉิ เอเตเนว อุปาเยน ปญฺจ นิกายे ปฺจฺฉิ ฯ

ปฺญฺโจ ปฺญฺโจ อายสฺมา อานนฺโท วิสฺสชฺเชตี ฯ

[๖๒๐] อถโฆ อายสฺมา อานนฺโท เถเร ภิกฺขุ เอตทโวจ
ภควา มํ ฆนฺเต ปรีนิพฺพานกาเล เอวมาท อากฺขมาโน อานนฺท
สงฺโฆ มมจฺเยน ขุทฺทานุขุทฺทกาณี สิกฺขาปทานี สมฺมหนฺเยยฺยตี ฯ
ปฺจฺฉิ ปน ตฺวํ อาวุโส อานนฺท ภควนฺตํ กตฺมานิ ปน ฆนฺเต
ขุทฺทานุขุทฺทกาณี สิกฺขาปทานีตี ฯ น ขฺวาทํ ฆนฺเต ภควนฺตํ
ปฺจฺฉี กตฺมานิ ปน ฆนฺเต ขุทฺทานุขุทฺทกาณี สิกฺขาปทานีตี ฯ
เอกจฺเจ เถรา เอวมาทฺสุ จตฺตารี ปาราชิกานี จเปตฺวา อวเสสฺยานิ
ขุทฺทานุขุทฺทกาณี สิกฺขาปทานีตี ฯ เอกจฺเจ เถรา เอวมาทฺสุ
จตฺตารี ปาราชิกานี จเปตฺวา เทรส สงฺฆาทิสฺเสสฺส จเปตฺวา อวเสสฺยานิ
ขุทฺทานุขุทฺทกาณี สิกฺขาปทานีตี ฯ เอกจฺเจ เถรา เอวมาทฺสุ
จตฺตารี ปาราชิกานี จเปตฺวา เทรส สงฺฆาทิสฺเสสฺส จเปตฺวา เทว
อนิยเต จเปตฺวา อวเสสฺยานิ ขุทฺทานุขุทฺทกาณี สิกฺขาปทานีตี ฯ
เอกจฺเจ เถรา เอวมาทฺสุ จตฺตารี ปาราชิกานี จเปตฺวา เทรส
สงฺฆาทิสฺเสสฺส จเปตฺวา เทว อนิยเต จเปตฺวา ตีส นิสฺสคฺคิเย
ปาจิตฺติเย จเปตฺวา อวเสสฺยานิ ขุทฺทานุขุทฺทกาณี สิกฺขาปทานีตี ฯ
เอกจฺเจ เถรา เอวมาทฺสุ จตฺตารี ปาราชิกานี จเปตฺวา เทรส
สงฺฆาทิสฺเสสฺส จเปตฺวา เทว อนิยเต จเปตฺวา ตีส นิสฺสคฺคิเย
ปาจิตฺติเย จเปตฺวา เทวณฺวติ ปาจิตฺติเย จเปตฺวา อวเสสฺยานิ

ขุทฺตทานขุทฺตทานิ สิกฺขาปทานีติ ฯ เอกจฺเจ เถรา เอวมาหิสฺสุ
จตุตฺตาริ ปาราชิกานิ จเปตฺวา เทรส สงฺฆาทีเสเส จเปตฺวา เทว
อนิยเต จเปตฺวา ตีส นิสฺสกุคฺคิเย ปาจิตฺตฺติเย จเปตฺวา เทวนวุติ
ปาจิตฺตฺติเย จเปตฺวา จตุตฺตาริ ๑ ปาฏีเทศนียะ จเปตฺวา อวเสสทานิ
ขุทฺตทานขุทฺตทานิ สิกฺขาปทานีติ ฯ

[๖๒๑] อถโฆ อายสฺมา มหาคสฺสโป สงฺฆํ ฌาเปสิ สฺสณาคู
เม อวฺวโส สงฺโฆ สนฺตมฺหากํ สิกฺขาปทานิ คิหิคตานิ คิหิโนปิ
ชานนฺติ ๒ อิทํ โว สมณานํ สกฺขยปฺตฺตฺติยานํ กปฺปติ อิทํ โว
น กปฺปตีติ ฯ สเจ มยํ ขุทฺตทานขุทฺตทานิ สิกฺขาปทานิ สมฺภูนิสฺสาม
ภวิสฺสนฺติ วตฺตาริ ฐุมกาลีกํ สมณเณ โคตเมน สวากานํ
สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ ยาวิเมสํ สตฺถา อฏฺฐาสิ ตาวิเม สิกฺขาปเทสฺสุ
สิกฺขีสุ ยโต อิเมสํ สตฺถา ปรีนิพฺพุโต นทานิเม สิกฺขาปเทสฺสุ
สิกฺขนฺตีติ ฯ ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺลลํ สงฺโฆ อปฺปญฺญตฺตํ น
ปญฺญาเปยฺย ปญฺญตฺตํ น สมฺภูจฺฉินฺนฺเทยฺย ยถาปญฺญตฺเตสฺสุ
สิกฺขาปเทสฺสุ สมาทาย วตฺเตยฺย ฯ เอสา ฌตฺติ ฯ สฺสณาคู เม อวฺวโส
สงฺโฆ สนฺตมฺหากํ สิกฺขาปทานิ คิหิคตานิ คิหิโนปิ ชานนฺติ
อิทํ โว สมณานํ สกฺขยปฺตฺตฺติยานํ กปฺปติ อิทํ โว น กปฺปตีติ ฯ
สเจ มยํ ขุทฺตทานขุทฺตทานิ สิกฺขาปทานิ สมฺภูนิสฺสาม ภวิสฺสนฺติ
วตฺตาริ ฐุมกาลีกํ สมณเณ โคตเมน สวากานํ สิกฺขาปทํ
#๑ ย. จตุตฺตาริ ฯ ๒ ย. คิหิปี โน ชานนฺติ ฯ

ปณฺณตฺตํ ยาวิเมสํ สตุถา อญฺจาสิ ตาวิเม สิกฺขาปเทสุ
สิกฺขีสุ ยโต อิเมสํ สตุถา ปรีนิจฺจตุโต นทานิเม สิกฺขาปเทสุ
สิกฺขนฺตฺติ ๑ สงฺโฆม อปฺปณฺณตฺตํ น ปณฺณาเปติ ปณฺณตฺตํ น
สมฺมุจฺฉินฺนทติ ยถาปณฺณตฺเตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺตติ ๑
ยสฺสายสฺสมโต ขมฺติ อปฺปณฺณตฺตสฺส อปฺปณฺณาปนา ปณฺณตฺตสฺส
อสมฺมุจฺเจโท ยถาปณฺณตฺเตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺตนา
โส ตฺถนฺนหฺสฺส ยสฺส นกฺขมฺติ โส ภาเสยฺย ๑ สงฺโฆม อปฺปณฺณตฺตํ
น ปณฺณาเปติ ปณฺณตฺตํ น สมฺมุจฺฉินฺนทติ ยถาปณฺณตฺเตสุ
สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺตติ ๑ ขมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา
ตฺถนฺนํ ๑ เอวเมตํ ธารยามีติ ๑

[๖๒๒] อถ โข เถรา ภิกฺขุ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจฺ
อิทฺนฺเต อวฺโส อานนฺท ทฺถกฺกํ ยํ ตวํ ภควนฺตํ น ปุจฺฉิ
กตฺมานิ ปน ฆนฺเต ชุทฺทานุชฺชทฺทกานิ สิกฺขาปทานิตี เทเสหิ
ตํ ทฺถกฺกนฺตติ ๑ อหํ โข ฆนฺเต อสฺติยา ภควนฺตํ น ปุจฺฉิ
กตฺมานิ ฆนฺเต ชุทฺทานุชฺชทฺทกานิ สิกฺขาปทานิตี นานํ ตํ ทฺถกฺกํ
ปสฺสामी อปีจายสฺมนฺตานํ สทฺธาย เทเสมิ ตํ ทฺถกฺกนฺตติ ๑
อิทฺมปิ เต อวฺโส อานนฺท ทฺถกฺกํ ยํ ตวํ ภควโต วสฺสสิกฺสาญฺจิกํ
อกฺกมิตฺวา สิพฺเพสิ เทเสหิ ตํ ทฺถกฺกนฺตติ ๑ อหํ โข ฆนฺเต
น อคารเวณ ภควโต วสฺสสิกฺสาญฺจิกํ อกฺกมิตฺวา สิพฺเพสิ นานนฺตํ
ทฺถกฺกํ ปสฺสामी อปีจายสฺมนฺตานํ สทฺธาย เทเสมิ ตํ ทฺถกฺกนฺตติ ๑

อิทมฺปิ เต อวฺโส อานนฺท ทุกฺกมฺมํ ยํ ตฺวํ มาตุคามเห
ภควโต สรรี ปรจํม วฺนฺทาเปสฺสิ ตาสํ โรทฺนฺตึนํ ภควโต สรรี
อสุสฺสเกน มกฺขิตํ เทเสหิ ตํ ทุกฺกณฺนฺติ ฯ อหํ โข ฆนฺเต
มายิมา ๑ วิกาเล อเหสนฺติ มาตุคามเห ภควโต สรรี ปรจํม
วฺนฺทาเปสฺสิ นานฺนํ ตํ ทุกฺกมฺมํ ปสฺสามิ อปิจายสฺมนฺตํ สทฺชาย
เทเสมิ ตํ ทุกฺกณฺนฺติ ฯ อิทมฺปิ เต อวฺโส อานนฺท ทุกฺกมฺมํ
ยํ ตฺวํ ภควตา โอปาริเก นิมิตฺเต กริยมาเน โอปาริเก โอปาส
กริยมาเน น ภควนฺตํ ยาจิ ติฏฺฐตฺถ ภควา กปฺปํ ติฏฺฐตฺถ
สุคโต กปฺปํ พุชฺชนหิตาย พุชฺชนสุชฺชาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย
หิตาย สุชฺชาย เทวมนฺนุสฺसानฺนฺติ เทเสหิ ตํ ทุกฺกณฺนฺติ ฯ อหํ
โข ฆนฺเต มาเรน ปริยฺญจฺจิตฺตฺโต น ภควนฺตํ ยาจิ ติฏฺฐตฺถ
ภควา กปฺปํ ติฏฺฐตฺถ สุคโต กปฺปํ พุชฺชนหิตาย พุชฺชนสุชฺชาย
โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุชฺชาย เทวมนฺนุสฺसानฺนฺติ นานฺนํ
ทุกฺกมฺมํ ปสฺสามิ อปิจายสฺมนฺตํ สทฺชาย เทเสมิ ตํ ทุกฺกณฺนฺติ ฯ
อิทมฺปิ เต อวฺโส อานนฺท ทุกฺกมฺมํ ยํ ตฺวํ มาตุคามสุส
ตถาคตฺตฺปเวทิตฺเต ฐมฺมวินเย ปพฺพชฺชํ อสุสฺสํ อกาสิ เทเสหิ
ตํ ทุกฺกณฺนฺติ ฯ อหํ โข ฆนฺเต อโย มหาปชาปตี โคตฺมิ
ภควโต มาตุจฺจมา อาปาทิกา โปสิกา จิรสฺส ทายิกา ภควนฺตํ
ชเนตฺติยา กาลกตฺตาย ถณฺณํ ปายะสิตฺติ มาตุคามสุส ตถาคตฺตฺปเวทิต
ฐมฺมวินเย ปพฺพชฺชํ อสุสฺสํ อกาสิ นานฺนํ ตํ ทุกฺกมฺมํ ปสฺสามิ
#๑ ม. มายิมาสี ฯ

อปีจายสมนฺदानัน สทฺธาย เทเสมิ ตํ ทุกฺกณฺณติ ฯ

[๖๒๓] เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา ปุราโณ ทกฺขิณฺนาคิริสฺมี
จาริกํ จรติ มหตา ภิกฺขุสงฺฆेเนน สทฺธี ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ ฯ
อถ โข आयสฺมา ปุราโณ เถเรหิ ภิกฺขุหิ ฆมฺเม จ วินเย จ
สงฺคีเต ทกฺขิณฺนาคิริสฺมี ยถาภินฺนํ วิหริตฺวา येन ราชนํ
เวพฺพวณฺํ กลนฺนทกฺกนิวาโป येन เถรา ภิกฺขุ เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา เถเรหิ ภิกฺขุหิ สทฺธี ปญฺธิสมฺโมทิตฺวา เอกมฺนตฺ
นีสีหิ ฯ เอกมฺนตฺ นีสินฺนํ โข आयสฺมณฺตํ ปุราณํ เถรา ภิกฺขุ
เอตทวโจ เถเรหิ อาวุโส ปุราณ ฆมฺโม จ วินโย จ สงฺคีโต
อุเปหิ ตํ สงฺคีตฺนติ ฯ สฺสงฺคีตาวิโส เถเรหิ ภิกฺขุหิ ๑ ฆมฺโม จ
วินโย จ อปีจ ยถเว มยา ภกฺวโต สมฺมุขา สฺตํ สมฺมุขา
ปฏิกฺกหิตฺตํ เตวาทํ ชาเรสฺสามิติ ฯ

[๖๒๔] อถ โข आयสฺมา อานนฺโท เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ
ภควา มํ ภนฺเต ปรีนิพฺพานกาเล เอวมาห เตนฺหानนฺท สงฺโฆ
มมจฺจเยน ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน พุรหฺมทณฺฑํ อาณาเปตฺติ ฯ ปุจฺฉิ
ปน ตฺวํ อาวุโส อานนฺท ภกฺวณฺตํ กตฺโม ปน ภนฺเต
พุรหฺมทณฺฑโฑติ ฯ ปุจฺฉิ โข อหํ ภนฺเต ภกฺวณฺตํ กตฺโม ปน
ภนฺเต พุรหฺมทณฺฑโฑติ ฯ ฉนฺโน อานนฺท ภิกฺขุ ยํ อิจฺเจยฺย ตํ
วทฺथเย ภิกฺขุหิ ฉนฺโน ภิกฺขุ เนว วตฺตพฺโพ น โอวทิตพฺโพ
น อานุสาสิตพฺโพติ ๒ ฯ เตนฺหาวิโส อานนฺท ตฺวเวย ฉนฺนสฺส
#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. นานุสาสิตพฺโพติ ฯ

ภิกขุโน พุรหุมทณฺฑํ อาณาเปหีติ ฯ กถาหํ ภนฺเต ฉนฺนสฺส
ภิกขุโน พุรหุมทณฺฑํ อาณาเปมิ จณฺโท โส ภิกขุ ฆรฺุโสติ ฯ
เตนหาวิโส อานนฺท พหุเกหิ ภิกขุหิ สทฺฐี คจฺฉาหีติ ฯ เอวํ
ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท เถรานํ ภิกขุณํ ปฏฺิสฺสุตฺวา มหตา
ภิกขุสงฺฆเณ สทฺฐี ปณฺจมตฺเตหิ ภิกขุสฺเตหิ นาวาย คนฺตฺวา
โกสมพฺปี อุชฺชวณิกาย นาวาย ปจฺโจโรหิตฺวา ๑ รณฺโณ อุเทนสฺส
อุยฺยานสฺส อวิหฺูเร อณฺุตรสฺมี รุกฺขมฺมฺล นิสีทิ ฯ

[๖๒๕] เตน โข ปน สมเณ ราชา อุเทโน อุยฺยานเณ ปรีวาเรหิ ๒
สทฺฐี โอรฺุเชน ปฏฺิวสฺติ ๓ ฯ อสุโสสิ โข รณฺโณ อุเทนสฺส
โอรฺุโธ อมฺหากํ กิร อจฺริโย อโย อานนฺโท อุยฺยานสฺส
อวิหฺูเร อณฺุตรสฺมี รุกฺขมฺมฺล นิสินฺโนติ ฯ อถ โข รณฺโณ อุเทนสฺส
โอรฺุโธ ราชานํ อุเทนํ เอตทวโจ อมฺหากํ กิร เทว อจฺริโย
อโย อานนฺโท อุยฺยานสฺส อวิหฺูเร อณฺุตรสฺมี รุกฺขมฺมฺล นิสินฺโน
อิจฺฉาม มยฺ เทว อโย อานนฺทํ ปสฺสิตฺตฺนฺติ ฯ เตนหิ ๔ สมณฺ์
อานนฺทํ ปสฺสธาคิ ฯ อถ โข รณฺโณ อุเทนสฺส โอรฺุโธ เยนายสฺมา
อานนฺโท เตนฺุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ
อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข รณฺโณ
อุเทนสฺส โอรฺุโธ อายสฺมา อานนฺโท ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสสิ
#๑ ม. นาวาย อุชฺชวณิกาย โกสมพฺปี อุชฺชว นาวาย ปจฺโจโรหิตฺวา ฯ ย. นาวาย
#อุชฺชวณิกาย โกสมพฺพิยา ปจฺโจโรหิตฺวา ฯ ๒ ม. ย. ปรีจาเรสิ ฯ ๓ ม. ย. อโย
#ปาโจ นตฺถิ ฯ ๔ ม. ย. เตนหิ ตฺเมห ฯ

สมาทเปสิ สมุตเตเชสิ สมปหฺเสสิ ฯ อถโข รมฺโถ อุเทนสุส
โอโรโร อายสมฺตา อานนฺเทน ฌมฺมียา กถาย สนนฺตฺสโร
สมาทปีโต สมุตเตชโร สมปหฺสิโต อายสมฺโต อานนฺตฺส ปณฺจ
อตุตฺตราสงฺกสฺตานี ปาทาสี ฯ อถโข รมฺโถ อุเทนสุส โอโรโร
อายสมฺโต อานนฺตฺส ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺนโมทิตฺวา อฏฺฐายาสนา
อายสมฺนฺตํ อานนฺทํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา เยน ราชา
อุเทโน เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ

[๖๒๖] อทฺทสา โข ราชา อุเทโน โอโรธํ ทูโรโต ว อากฺขณฺตํ
ทิสฺวาน โอโรธํ เอตทโวจ อปี นฺ โข ตฺเมห สมณฺ อานนฺทํ
ปฺสฺสเถติ ฯ อปฺสฺสิมฺหา โข มยฺ เทว อยฺยํ อานนฺทนฺติ ฯ
อปีนฺ ๑ ตฺเมห สมณฺสุส อานนฺตฺส กิณฺจิ อทฺตเถติ ฯ อทฺมฺหา
โข มยฺ เทว อยฺยสุส อานนฺตฺส ปณฺจ อตุตฺตราสงฺกสฺตานีติ ฯ
ราชา อุเทโน อุชฺฌายติ จียติ วิปาเจติ ถลํ หิ นาม สมโณ
อานนฺโท ตาวพฺหุ จีวรํ ปฏิกฺกฺเขสฺสติ ทฺสฺสวณฺชชฺ วา สมโณ
อานนฺโท กริสฺสติ ปกฺคาหิกสฺสาลํ ๒ วา ปสาเรสฺสตีติ ฯ อถโข ราชา
อุเทโน เยนายสมฺมา อานนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
อายสมฺตา อานนฺเทน สทฺธิํ สมฺโมทิตฺวา สมฺโมทนียํ ถลํ
สาราณียํ วิตฺสारेตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิตฺวา ฯ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน
โข ราชา อุเทโน อายสมฺนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ อากฺมา
#๑ ยฺ. อปี ปน ฯ ๒ ปฏฺาหิกสฺสาลํ วาตีปี ปาโจ วิชฺชติ ฯ

นุ ๑ โภ อานนุท อมหากั โโอโรโรติ ฯ อากมา โข เต ๒ มหาราช
โอโรโรติ ฯ อปีจ ๓ ปน โภโต อานนุทสุส กิณฺจิ อทาสีติ ฯ
อทาสี โข เม มหาราช ปณฺจ อุตฺตราสงฺกสตันฺติ ฯ กิ ปน
ภวํ อานนุโท ดาวพหุ จิวริ กริสฺสตีติ ฯ เย เต มหาราช
ภิกฺขุ ทุพฺพลจิวรา เตหิ สทฺธิ สํวิภชิสฺสามีติ ฯ ยานิ โข ปน
โภ อานนุท โปราณกานิ ทุพฺพลจิวรานิ ตานิ กถํ กริสฺสเถติ ฯ
ตานิ มหาราช อุตฺตรตฺตรณํ กริสฺสามาติ ฯ ยานิ ปน โภ อานนุท
โปราณกานิ อุตฺตรตฺตรณานิ ตานิ กถํ กริสฺสเถติ ฯ ตานิ
มหาราช ภิสฺสิจฺฉวิโย กริสฺสามาติ ฯ ยา ปน โภ อานนุท
โปราณกา ภิสฺสิจฺฉวิโย ตา กถํ กริสฺสเถติ ฯ ตา มหาราช
ภุมฺมตฺตรณํ กริสฺสามาติ ฯ ยานิ ปน โภ อานนุท โปราณกานิ
ภุมฺมตฺตรณานิ ตานิ กถํ กริสฺสเถติ ฯ ตานิ มหาราช
ปาทปฺปญฺจนฺนิโย กริสฺสามาติ ฯ ยา ปน โภ อานนุท โปราณกา
ปาทปฺปญฺจนฺนิโย ตา กถํ กริสฺสเถติ ฯ ตา มหาราช รโฆหรณํ
กริสฺสามาติ ฯ ยานิ ปน โภ อานนุท โปราณกานิ รโฆหรณานิ
ตานิ กถํ กริสฺสเถติ ฯ ตานิ มหาราช โภฏฺฐุคฺควา จิกฺขลฺเลน
มทฺทิตฺควา ปรีภณฺฑํ ลิมฺปิสฺสามาติ ฯ อถ โข ราชา อุเทโน
สพฺเพ วิเม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา โยนิโส อุปเนนฺติ น กุลวํ ๔
#๑ ม. อากมา นุ ขุวิธ ฯ ย. อากมา นุ โขธ ฯ ๒ ม. อากมาสิ โข เต อธิ ฯ
#ย. เตธ ฯ ๓ ม. ย. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๔ ย. น กุลวํ ฯ

คเมนุติติ อายสุมโต อานนุทสฺส อณฺณานิปี ปญฺจ ทุสฺสตตานี
ปาทาสิ ฯ อยฺยจฺรหิ อายสุมโต อานนุทสฺส ปจฺมํ จีวรปริกฺขารโ ๑
อุปฺปชฺชิจีวรสทฺสฺสํ ฯ

[๖๒๗] อถโข อายสุมา อานนุโท เยน โฆสิตารามो
เตนุปลสงฺกมฺมิ อุปลสงฺกมิตฺวา ปญฺจคฺคเต อาสเน นิสฺสีทฺธิ ฯ
อถโข อายสุมา ฉนฺโน เยนายสุมา อานนุโท เตนุปลสงฺกมฺมิ
อุปลสงฺกมิตฺวา อายสุมนฺตํ อานนุทํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทฺธิ ฯ
เอกมนฺตํ นิสฺสินฺนํ โข อายสุมนฺตํ ฉนฺนํ อายสุมา อานนุโท
เอตทโวจฺจ สงฺเขมเน เต อาวุโส ฉนฺนํ พุรหฺมทณฺโฑ อาณตฺโตติ ๒ ฯ
กตโม ปน ฆนฺเต อานนุท พุรหฺมทณฺโฑติ ๓ ฯ ตวํ อาวุโส
ฉนฺนํ ภิกฺขุ ๔ ยํ อิจฺฉเยยฺยาสี ตํ วเทยฺยาสี ภิกฺขุหิ ตวํ เนว
วตฺตพฺโพ น โววทิตพฺโพ นานุสาสิตพฺโพติ ฯ นนฺวาทํ ฆนฺเต
อานนุท หโต เอตฺตาวตฺตา ยโตหํ ภิกฺขุหิ เนว วตฺตพฺโพ น
โววทิตพฺโพ นานุสาสิตพฺโพติ ตตฺถเอว มุจฺฉิตฺโต ปปฺติ ๕ ฯ อถโข
อายสุมา ฉนฺโน พุรหฺมทณฺเฑน อญฺญิยมาโน หรายมาโน ชิกฺขุจฺจมาโน
เอโก วูปกฺกฺโข อุปฺปมตฺโต อาตปิ ปหิตตฺโต วิหรนฺโต
นจิริสฺเสว ยสฺสคฺคถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อคารสุมา อนคาริยํ
ปพฺพชฺชนฺติ ตทนฺตฺตรํ พุรหฺมจฺริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจ ว ฐมฺเม
สยํ อภิญฺญา สจฺฉนฺนิตฺวา อุปฺสมฺปชฺช วิหาสิ จีณฺนา ชาติ
#๑ ม. ย. จีวรปริกฺขา ฯ ๒ ม. ย. อาณานิโตติ ฯ ๓ ม. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ
#๔ ม. ย. ภิกฺขุ ฯ ๕ ม. ปปฺโต ฯ

วุสตี พุรหุมจริย กติ กรณีย นاپริ อิตถตตยาติ
อพกณณาสี ฯ อณตโร จ ปนายสุมา ฉนุโน อรหติ อโหสิ ฯ
อถโข आयสุมา ฉนุโน อรหติ ปตุโต เยนายสุมา อานนุโท
เตนุปลงุมมิ อุปสงุมมิตวา आयสมนุต อานนุทำ เอตทโวจ
ปฏิบัติปลสมเกหิทานิ ๑ เม ฆนุเต อานนุท พุรหุมทณฺฑนุติ ฯ
ยทกเคน ตยา อาวุโส ฉนุน อรหติ สจฺจิกติ ตทกเคน เต
พุรหุมทณฺฑโท ปฏิบัติปลสมุโรติ ฯ

[๖๒๘] อิมาย โข ปน วินยสงฺกิตฺติยา ปลจ ภิภุขุสตานิ อญฺณานิ
อนธิกานิ อเหตุ ฯ ตสมายฺ วินยสงฺกิตฺติ ปลจสติกาทิ ๒ วุจฺจตีติ ฯ
ปลจสติกกขนุชกั นิฏฺจิติ เอกาทสมํ ฯ
อิมมहि ขนุชเก วตฺถ ๓ เตวีสติ ฯ

ตสฺสทฺทานํ

[๖๒๙] ปรีนิพฺพุเต हि สมฺพุทฺเต เถโร จ ๔ กสฺสปวฺหโย

อามนฺตยิ ภิภุขุคณฺธิ สทฺทฺมมฺนุपालโก
ปาวายทฺธานมคฺคฺมุหิ สุกทฺเทน ปเวทิตํ
สงฺคายิสฺสาม สทฺทฺมมํ อธมฺโม ปุเร ทิปฺปติ
เอเกญฺนปลจสตํ อานนุทมฺปิ จ อฺจฺจินิ
ธมฺมวินยสงฺกิตฺตี วสฺนุโต ๕ กุหฺมุตฺตเม

#๑ ม. ย. ปฏิบัติปลสมเกหิทานิ ฯ ๒ ย. ปลจสตตีติ ฯ ๓ ย. วตฺถ ฯ ๔ ย. จสฺสโท
#นตฺถิ ฯ ๕ ย. วสฺสนุโต ฯ

อุปาตี วินยํ ปุจฺฉิ   สุตตฺตนา นทปณฺหิตํ
ปิฏกํ ตีณิ สงฺคีตํ ๑   อํกุสฺส ชินสาวกา ฯ
ขุทฺททานุขุทฺทกา ๒ นานา   ยถาปญฺจตฺตวตฺตนา ๓ ฯ
น ปุจฺฉิ อํกมิตฺวาปี ๔   วนฺทาเปสิ น ยาจิ จ
ปพฺพชฺช มาตุคามสฺส   สทฺธาย ทฺถกฺฎาณิ เม ฯ
ปุราโณ พุรหฺมทณฺฑํ จ   โออโรโธ อุเทเนน สห
ตาว พหุ ทฺถพฺพลยจ   อุตฺตรตฺตรณา ภิสึ
ภุมฺมตฺตรณา ปุญฺจนิโย   รโช จิกฺขลฺลมทฺทนา
สทฺสจิวริ อุปฺปชฺชิ   ปจฺमानนทฺสฺสวฺหยา ๕ ฯ
ตชฺชิตฺโต พุรหฺมทณฺฑเฑน   จตฺสจํ อปาปฺณิ ฯ
วสิฏฺฐตา ปญฺจสตา   ตสฺมา ปญฺจสตา อิติติ ๖ ฯ

#๑ ม. ย. สงฺคีตี ฯ ๒ ม. ย. ขุทฺททานุขุทฺทเก ฯ ๓ ม. ยถาปญฺจตฺตวตฺตนา ฯ
#ย. ยถาปญฺจตฺตี วตฺตนา ฯ ๔ ม. อํกมิตฺวาน ฯ ย. อํกมิตฺวา ฯ ๕ ม. ย.
#ปจฺमानนทฺสฺสวฺหโย ฯ ๖ ม. ย. ปญฺจสตี อิติ ฯ

สตตสติกกฤษนุรทกั

[๖๓๐] เตน โข ปน สมเยน วสุสสตปรินิพพุเต ภควติ
เวสาลิกา วชชิปุตตกา ภิกขุ เวสาลียั ทส วตฺถุณี ทีเปนฺติ
กปฺปติ สิงฺกิลอณกปฺโป กปฺปติ ทวฺงคฺคกปฺโป กปฺปติ
คามนฺตรกปฺโป กปฺปติ อาวาสกปฺโป กปฺปติ อนุมตฺติกปฺโป
กปฺปติ อาจณฺณกปฺโป กปฺปติ อมตฺตกปฺโป กปฺปติ ชโลคิ ๑
ปาตํ กปฺปติ อทลกั นิสินฺหนํ กปฺปติ ชาตฺรปรชตฺนติ ฯ

[๖๓๑] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ยโส กากณฺทกปฺตุโต
วชฺชีสุ จาริกณฺจรมานอ เยน เวสาลี ททวสริ ฯ ตตฺร สฺทํ
อายสฺมา ยโส กากณฺทกปฺตุโต เวสาลียั วิหริติ มหาวเน
กุฎาคารศาลายั ฯ

[๖๓๒] เตน โข ปน สมเยน เวสาลิกา วชชิปุตตกา ภิกขุ
ตทหุโปสเถ กัสมฺปาณิ ๒ อุตฺเทน ปุเรตฺวา มชฺเฌ ภิกขุสงฺฆสฺส
จเปตฺวา อากตาคเต ๓ เวสาลีเก อฺปาสเก เอวํ วเทนฺติ เทถาวุโส
สงฺฆสฺส กหาปณฺมปิ อทฺตมฺปิ ปาทมฺปิ มาสกรุปมฺปิ ภวิสฺสติ
สงฺฆสฺส ปริกฺขาเรน กรณียนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา ยโส
กากณฺทกปฺตุโต เวสาลีเก อฺปาสเก เอตทโวจ มา อาวุโส
อทตฺถ สงฺฆสฺส กหาปณฺมปิ อทฺตมฺปิ ปาทมฺปิ มาสกรุปมฺปิ
#๑ ย. ชโลคิ ฯ ๒ ม. ย. รา. กัสมฺปาณิ ฯ ๓ ย. รา. อากเต ฯ

น กปฺปติ สมณานํ สกฺยปฺตฺติยานํ ชาตฺรฺพฺรชตํ น สาทิยนฺติ
สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา ชาตฺรฺพฺรชตํ นปฺปฏิคฺคณฺหนฺติ สมณฺา
สกฺยปฺตฺติยา ชาตฺรฺพฺรชตํ นิภฺขิตฺตมณฺิสฺวณฺณา สมณฺา
สกฺยปฺตฺติยา อเปตชาตฺรฺพฺรชตฺติ ๑ เอวมฺปิ โข เวสาลิกา อุปาสกา
อายุสฺมตฺา ยเสน กากณฺทกปฺตฺเตน วุจฺจมาณา อทฺิสฺสเยว สจฺจสฺส
กหาปณฺมฺปิ อทฺุทฺมฺปิ ปาทมฺปิ มาสกรฺมฺปิ ๑ อถโฆ เวสาลิกา
วชฺชปฺตฺตกา ภิกฺขุ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ตํ หิรณฺณํ ภิกฺขุคฺเคน ๑
ปฺฏิวีสํ จเปตฺวา ภาเชตฺุ ๑ อถโฆ เวสาลิกา วชฺชปฺตฺตกา ภิกฺขุ
อายุสฺมนฺตํ ยสํ กากณฺทกปฺตฺตํ เอตทวโฆ อโส เต อาวฺโส
ยส หิรณฺณสฺส ปฺฏิวีสฺติ ๑ นตฺถิ เม อาวฺโส หิรณฺณสฺส
ปฺฏิวีสฺ นานํ หิรณฺณํ สาทิยามิตี ๑

[๖๓๓] อถโฆ เวสาลิกา วชฺชปฺตฺตกา ภิกฺขุ อยํ อาวฺโส
ยโส กากณฺทกปฺตฺโต อุปาสเก สทฺเช ปสนฺเนน อกฺโกสฺติ ปรีภาสฺติ
อปฺปสาทํ กโรติ หนฺทสฺส มยํ ปฺฏิสารณฺิยกมฺมํ กโรมาติ ๑
เต ตสฺส ปฺฏิสารณฺิยกมฺมํ อกฺิสฺ ๑ อถโฆ อายุสฺมา ยโส
กากณฺทกปฺตฺโต เวสาลิเก วชฺชปฺตฺตเก ภิกฺขุ เอตทวโฆ ภควตา
อาวฺโส ปณฺณตฺตํ ปฺฏิสารณฺิยกมฺมกตสฺส ภิกฺขุโน อนฺุทฺโต
ทาทพฺโพติ เทถ เม อาวฺโส อนฺุทฺตํ ภิกฺขุณฺติ ๑ อถโฆ เวสาลิกา
วชฺชปฺตฺตกา ภิกฺขุ เอกํ ภิกฺขุํ สมนฺนฺนิตฺวา อายุสฺมโต ยสฺส
กากณฺทกปฺตฺตสฺส อนฺุทฺตํ อทฺิสฺ ๑ อถโฆ อายุสฺมา ยโส
#๑ ม. ย. ภิกฺขุคฺเคน ๑

กาถกฏทกปุตโต อนุทูเตน ภิกขุณา สทฐี เวสาลี ปวิสิตวา
เวสาลีเก อุปาสเก เอตทโวจ อหิ กิรายสมนฺเต อุปาสเก สทฺเช
ปสนฺเน อุกโกสามิ ปรีภาสามิ อปฺปสาทํ กโรมิ โยหิ อธมฺม
อธมฺโมติ วทามิ ธมฺมํ ธมฺโมติ วทามิ อวินยํ อวินโยติ
วทามิ วินยํ วินโยติ วทามิ ฯ

[๖๓๔] เอกมิตํ อาวุโส สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ ตตฺร โข อาวุโส ภควา ภิกขุ
อามนฺเตสิ จตฺตาริเม ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกฺกิลเสทา เยหิ
อุปกฺกิลเสหิ อุปกฺกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปฺนฺติ น ภาสฺนฺติ
น วิโรจฺนฺติ ฯ กตเม จตฺตาริ ฯ อพฺภํ ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ
อุปกฺกิลโส เยน อุปกฺกิลเสสน อุปกฺกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปฺนฺติ
น ภาสฺนฺติ น วิโรจฺนฺติ มหิกา ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกฺกิลโส
เยน อุปกฺกิลเสสน อุปกฺกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปฺนฺติ น
ภาสฺนฺติ น วิโรจฺนฺติ ฐมฺรโซ ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกฺกิลโส
เยน อุปกฺกิลเสสน อุปกฺกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปฺนฺติ น ภาสฺนฺติ
วิโรจฺนฺติ ราหุ ภิกขเว อสุรินฺโท จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกฺกิลโส เยน
อุปกฺกิลเสสน อุปกฺกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปฺนฺติ น ภาสฺนฺติ
น วิโรจฺนฺติ อิเม โข ภิกขเว จตฺตาริ จนฺทิมสฺสุริยานํ
อุปกฺกิลเสทา เยหิ อุปกฺกิลเสหิ อุปกฺกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปฺนฺติ
น ภาสฺนฺติ น วิโรจฺนฺติ เอวเมว โข ภิกขเว จตฺตาริเม

สมณพราหมณานํ อุปกุกิเลสา เยหิ อุปกุกิเลสเหหิ อุปกุกิสิญฺจ
เอเก สมณพราหมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ ฯ
กตเม จตฺตาริ ฯ สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพราหมณา สุริ
ปิวฺนฺติ เมรยํ ปิวฺนฺติ สุราเมรยปानา อปฺปฏิวริตา อยํ ภิกฺขเว
ปจฺจโม สมณพราหมณานํ อุปกุกิเลสํ เยน อุปกุกิเลสเณ
อุปกุกิสิญฺจ เอเก สมณพราหมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น
วิโรจนฺติ ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว เอเก สมณพราหมณา เมถุนํ
ชมฺมํ ปฺนฺติเสวนฺติ เมถุนชมฺมา อปฺปฏิวริตา อยํ ภิกฺขเว ทฺติโย
สมณพราหมณานํ อุปกุกิเลสํ เยน อุปกุกิเลสเณ อุปกุกิสิญฺจ
เอเก สมณพราหมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ
ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว เอเก สมณพราหมณา ชาตฺรฺพรชตํ สาทิยนฺติ
ชาตฺรฺพรชตปฺนฺतिकฺคหณา อปฺปฏิวริตา อยํ ภิกฺขเว ตฺติโย
สมณพราหมณานํ อุปกุกิเลสํ เยน อุปกุกิเลสเณ อุปกุกิสิญฺจ
เอเก สมณพราหมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ
ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว เอเก สมณพราหมณา มิจฺฉาชีเวณ ชีวิตํ
กปฺเปนฺติ มิจฺฉาชีวา อปฺปฏิวริตา อยํ ภิกฺขเว จตฺตฺโต
สมณพราหมณานํ อุปกุกิเลสํ เยน อุปกุกิเลสเณ อุปกุกิสิญฺจ
เอเก สมณพราหมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ อิม
โฆ ภิกฺขเว จตฺตาริ สมณพราหมณานํ อุปกุกิเลสา เยหิ
อุปกุกิเลสเหหิ อุปกุกิสิญฺจ เอเก สมณพราหมณา น ตปนฺติ น

ภาสนฺติ น วิโรจนฺตึติ ๑ ๆ อิทมโวจาวุโส ภควา อิทํ วตฺวาน
สุคโต อถาปรึ เอตทโวจ สตุถา

[๖๓๕] รากโทสปรักฤฎฐา ๒ เอเก สมณพฺรหฺมณา
อวิชฺชานีวฺตา ไปสา ปิยฺรูปาภินนฺทึโน
สุริ ปิวนฺติ เมรยํ ปฏฺฐิเสวนฺติ เมถุนํ
รชตํ ชาตฺรูปญจ สาทิยนฺติ อวิทฺทสุ
มิจฺฉาซีเวน ชีวนฺติ เอเก สมณพฺรหฺมณา
เอเต อุปกฺกิลเสตา วุตฺตา พุทฺธเณนาทิจฺจพฺนฺธฺนา
เยหิ อุปกฺกิลเสเทหิ อุปกฺกิลฤฎฐา เอเก สมณพฺรหฺมณา
น ตปนฺติ น ภาสนฺติ ๓ อสุทฺธา สรชชา มึคา ๔
อนฺธกาเรน โอนฺทฺธา ตณฺหาทาสา สเนตฺติกา
วทฺธเณนฺติ กฏฺฐี โฆริ อาทิยนฺติ ปฺนพฺภวณฺติ ฯ

[๖๓๖] เอวฺวาที กิราหํ อายสฺมณฺเต อุปาสเก สทฺเช ปสนฺเน
อกฺโกสามิ ปรีภาสามิ อปฺปสาทํ กโรมิ โยหํ อชฺมมํ
อชฺมมฺโมติ วทามิ ชฺมมํ ชฺมมฺโมติ วทามิ อวินยํ อวินโยติ
วทามิ วินยํ วินโยติ วทามิ ฯ

[๖๓๗] เอกมิตํ อาวุโส สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวพฺพฺวน
กลนฺทกนฺนิวาเป ฯ เตน โข ปน ๕ สมเณน ราชนฺเตปฺปุเร ราชปรีสายํ
#๑ ม. ยฺ. อิตฺิสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ยฺ. รากโทสปรักฤฎฐา ฯ ๓ อิตฺ ปรี น
#วิโรจนฺติ เต สทาทิปิ ปาโจ วิชฺชติ ฯ ๔ ม. ยฺ. มคา ฯ ๕ ยฺ. ปนาวุโส ฯ

สนุนิสินุนานัน สนุนิปติตานัน อยมนนตรา กถา อุทปาที กปฺปติ
สมณานัน สกฺขปฺตฺติยานัน ชาตฺรฺพรชตฺตํ สาทิยนฺตฺติ สมณฺนา
สกฺขปฺตฺติยา ชาตฺรฺพรชตฺตํ ปฏิกฺกณฺหนฺตฺติ สมณฺนา สกฺขปฺตฺติยา
ชาตฺรฺพรชตฺตฺตฺติ ฯ เตน โข ปนาวุโส สมเยน มณฺจฺวุโป กามณฺตี
ตสฺสํ ปริสํยํ นิสินฺนโก ๑ โหติ ฯ อถ โข อาวุโส มณฺจฺวุโป
กามณฺตี ตํ ปริสํยํ เอตทโวจ มา อยุยา ๒ เหวํ อวฺจฺจฺตถ น
กปฺปติ สมณานัน สกฺขปฺตฺติยานัน ชาตฺรฺพรชตฺตํ น สาทิยนฺตฺติ สมณฺนา
สกฺขปฺตฺติยา ชาตฺรฺพรชตฺตํ นปฺปฏิกฺกณฺหนฺตฺติ สมณฺนา สกฺขปฺตฺติยา
ชาตฺรฺพรชตฺตํ นิกฺกิตฺตมณฺสิวณฺณนา สมณฺนา สกฺขปฺตฺติยา
อเปตชาตฺรฺพรชตฺตฺติ ฯ อสกฺขิ โข อาวุโส มณฺจฺวุโป กามณฺตี ตํ
ปริสํยํ สลฺลวเปตฺตฺติ ฯ อถ โข อาวุโส มณฺจฺวุโป กามณฺตี ตํ ปริสํยํ
สลฺลวเปตฺตฺวา येเน ภควา เตนฺนปฺสงฺกมฺมิ อฺปฺสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาทฺตฺวา เอกมณฺตํ นิสีทฺติ ฯ เอกมณฺตํ นิสินฺนโน โข
อาวุโส มณฺจฺวุโป กามณฺตี ภควนฺตํ เอตทโวจ อิทฺถ ภนฺเต
ราชนฺเตปฺเร ราชปริสํยํ สนุนิสินฺนานัน สนุนิปติตานัน อยมนนตรา กถา
อุทปาที กปฺปติ สมณานัน สกฺขปฺตฺติยานัน ชาตฺรฺพรชตฺตํ สาทิยนฺตฺติ
สมณฺนา สกฺขปฺตฺติยา ชาตฺรฺพรชตฺตํ ปฏิกฺกณฺหนฺตฺติ สมณฺนา
สกฺขปฺตฺติยา ชาตฺรฺพรชตฺตฺตฺติ เหวํ วุตฺเต อหํ ภนฺเต ตํ ปริสํยํ
เอตทโวจ มา อยุยา ๒ เหวํ อวฺจฺจฺตถ น กปฺปติ สมณานัน
สกฺขปฺตฺติยานัน ชาตฺรฺพรชตฺตํ น สาทิยนฺตฺติ สมณฺนา สกฺขปฺตฺติยา
#๑ ม. ยฺ. นิสินฺนโน ฯ ๒ ยฺ. อโยโย ฯ

ชาตฺรฺพรชตํ นปฺปฏิคฺคณฺหนติ สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา ชาตฺรฺพรชตํ
นิกฺขิตฺตมณฺิสฺวณฺณา สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา อเปตชาตฺรฺพรชตฺติ
อสฺกฺขี โข อหิ ฆนฺเต ตํ ปริสํ สณฺญาเปตฺตุ กจฺจาหิ ฆนฺเต
เอวํ พฺยากรมาโน วุตฺตวาที เจว ฆควโต โหมิ น จ ฆควนฺตํ
อฏฺเตน อพฺภาจิกฺขามิ ฆมฺมสฺส จานฺุฆมฺมํ ๑ พฺยากรโรมิ น จ
โกจิ สหฆมฺมิโก วาทานฺุวาโท คารยฺหิ จานฺุ อากจฺฉตฺติ ๗ ตคฺข
ตฺวํ คามณฺิ เอวํ พฺยากรมาโน วุตฺตวาที เจว เม โหสิ ๒ น
จ มํ อฏฺเตน อพฺภาจิกฺขสฺติ ฆมฺมสฺส จานฺุฆมฺมํ พฺยากรโรสิ
น จ โกจิ สหฆมฺมิโก วาทานฺุวาโท คารยฺหิ จานฺุ อากจฺฉติ
น หิ คามณฺิ กปฺปติ สมณานํ สกฺยปฺตฺติยานํ ชาตฺรฺพรชตํ น
สาทิสฺนติ สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา ชาตฺรฺพรชตํ นปฺปฏิคฺคณฺหนติ
สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา ชาตฺรฺพรชตํ นิกฺขิตฺตมณฺิสฺวณฺณา สมณฺา
สกฺยปฺตฺติยา อเปตชาตฺรฺพรชตฺตา ยสฺส โข คามณฺิ ชาตฺรฺพรชตํ
กปฺปติ ปณฺจปี กามคฺคณา ตสฺส กปฺปนฺติ ๑ ยสฺส ปณฺจ
กามคฺคณา กปฺปนฺติ เอกํเสเนตํ ๔ คามณฺิ ชาเรยฺยาสิ อสฺสมณฺฆมฺโม
อสกฺยปฺตฺติยฆมฺโมติ อปฺิจาหิ คามณฺิ เอวํ วทามิ ติณฺุ
ติณฺุคฺคเณน ปริเยสิตพฺพํ ทารุ ๕ ทารุคฺคเณน ปริเยสิตพฺพํ สกฺกํ
สกฺกคฺคเณน ปริเยสิตพฺพํ ปุริโส ปุริสคฺคเณน ปริเยสิตพฺพํ น
เตววาหิ คามณฺิ เณจฺิ ปริยาเยน ชาตฺรฺพรชตํ สาทิตพฺพํ
#๑ ย. วา อนุฆมฺมํ ๗ ๒ ม. เม อโหสิ ๗ ย. เมติ นคฺคิ ๗ ๓ ม. ย. ปณฺจปี
#ตสฺส กามคฺคณา กปฺปนฺติ ๗ ๔ ย. เอกํเสน ๗ ๕ ม. ทารุ ๗

ปริเยสิตพพุนติ วทามิติ เอววาที กิราห์ อายสมนุเต อุปาสเก
สทุเช ปสนุเน อุกโกสามิ ปริภาสามิ อปุปสาห์ กโรมิ โยห์
อธมมัม อธมโมติ วทามิ ฐมมัม ฐมโมติ วทามิ อวินยัม
อวินโยติ วทามิ วินยัม วินโยติ วทามิ ฯ

[๖๓๘] เอกมิต์ อาวุโส สมยัม ภควา ตตฺเถว ๑ ราชคเห
อายสมนุตัม อุปนนุห์ สกยปุตฺตัม อารพภ ชาตฺรฺพรชตัม ปฏิกฺขิปี
สิกฺขาปทลฺลจ ปณฺณาเปสิ ฯ เอววาที กิราห์ อายสมนุเต อุปาสเก
สทุเช ปสนุเน อุกโกสามิ ปริภาสามิ อปุปสาห์ กโรมิ โยห์
อธมมัม อธมโมติ วทามิ ฐมมัม ฐมโมติ วทามิ อวินยัม
อวินโยติ วทามิ วินยัม วินโยติ วทามิติ ฯ

เอวํ วุตฺเต เวสาลิกา อุปาสกา อายสมนุตัม ยสํ กากณฺทกปุตฺตัม
เอตทโวจฺจฺ เอโก ว ฆนฺเต อยฺโย ยโส กากณฺทกปุตฺโต
สมโณ สกยปุตฺติโย สทฺเพ วิเม อสฺสมณฺณา อสกยปุตฺติยา วสตุ
ฆนฺเต อยฺโย ยโส กากณฺทกปุตฺโต เวสาลิยํ มยฺย อยฺยสฺส
ยสฺสส กากณฺทกปุตฺตสฺส อสฺสสูกํ กิสฺสาม จีวรปิณฺฑปาต-
เสนาสนคิลาณปจฺจยภสฺสชฺชปริกฺขารานนฺติ ฯ อถโฆ อายสมฺมา ยโส
กากณฺทกปุตฺโต เวสาลิกเ อุปาสเก สณฺณาเปตฺวา อนฺนทฺเตน
ภิกฺขุณา สทฺธี อารามํ อคฺมาสิ ฯ

[๖๓๙] อถโฆ เวสาลิกา วชฺชิปุตฺตกา ภิกฺขุ อนฺนทฺตัม ภิกฺขุ
ปฺจฺจิสฺส ขมาปีตา อาวุโส ยเสน กากณฺทกปุตฺเตน เวสาลิกา
#๑ ม. อยฺ ปาโโจ นตฺถิ ฯ

อุปาสาทิ ฯ อุปาสเกหิ ๑ ปาปีกั โน อาวุโส กตัง เอโก ว
ยโส กากณฺทกปฺตุโต สมโณ สกฺยปฺตุติโย กโต สพฺเพ ว
มยํ อสฺสมณา อสกฺยปฺตุติยา กตาทิ ฯ อถโข เวสาลีกา
วชฺชิปฺตุตกา ภิกฺขุ อยํ อาวุโส ยโส กากณฺทกปฺตุโต อเมหฺหิ
อสมฺมโต กิหิณํ ปกาเสสฺสิ หนฺทสฺส มยํ อุกฺเขปณียกมฺมํ กโรมาติ ฯ
เต ตสฺส อุกฺเขปณียกมฺมํ กตฺตุกามา สนนฺิปตีสฺสุ ฯ อถโข
อายุสฺมา ยโส กากณฺทกปฺตุโต เวหาลิ อพฺภุคฺคณฺตุวา โกสมฺพิย
ปจฺจุจฺจาสฺสิ ฯ อถโข อายุสฺมา ยโส กากณฺทกปฺตุโต
ปาเสยฺยกานฺนจ อวฺนตฺติทกฺขิณาปถกานฺนจ ภิกฺขุณฺํ สนนฺติเก ทฺตุ
ปาเหสิ อากจฺจนฺตุ อายุสฺมนฺตา อิมํ อธิกรณฺํ อาทิสฺสาม ยาว ๒
ปุเร อธมฺโม ทิปฺปติ ฐมฺโม ปฏฺิพาหิยติ อวินโย ทิปฺปติ วินโย
ปฏฺิพาหิยติ ปุเร อธมฺมวาทีโน พลวฺนโต โหนฺติ ฐมฺมวาทีโน
ทฺพฺพลา โหนฺติ อวินยวาทีโน พลวฺนโต โหนฺติ วินยวาทีโน
ทฺพฺพลา โหนฺตฺติ ฯ

[๖๔๐] เตน โข ปน สมเยน อายุสฺมา สมฺภูโต สาณฺวาสี
อโหคฺงเค ปพฺพเต ปฏฺิวสฺติ ฯ อถโข อายุสฺมา ยโส
กากณฺทกปฺตุโต येเน อโหคฺงโค ปพฺพโต येเนายสฺมา สมฺภูโต
สาณฺวาสี เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา อายุสฺมนฺตํ สมฺภูตํ
#๑ ย. อยํ ปาโจ นตฺติ ฯ ๒ ม. ย. ยาวสทฺโท นตฺติ ฯ

สาธวาสิ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน
โฆ อายสฺมา ยโส กากณฺทกปฺตฺโต อายสฺมนฺตํ สมฺภูตํ สาธวาสิ
เอตทโวจ อิม ฆนฺเต เวสาลิกา วชฺชิปฺตฺตกา ภิกฺขุ เวสาลิยํ
ทส วตฺถุณิ ทีเปนฺติ กปฺปติ สิงฺคิโณณกปฺโป กปฺปติ ทฺวงฺคฺลกปฺโป
กปฺปติ คามนฺตรกปฺโป กปฺปติ อาวาสกปฺโป กปฺปติ
อนุมฺตีกปฺโป กปฺปติ อาจิณฺณกปฺโป กปฺปติ อมถิตกปฺโป
กปฺปติ ชโลคิ ปาตุํ กปฺปติ อทสํ นิสิตฺนํ กปฺปติ ชาตฺรฺปรชตฺนฺติ
หนฺท มยํ ฆนฺเต อิมํ อธิกรณํ อาทियาม ๑ ปฺเร
อธฺมโม ทิปฺปติ ธฺมโม ปฺฏิพาหิยติ อวินโย ทิปฺปติ วินโย
ปฺฏิพาหิยติ ปฺเร อธฺมมวาทิโน พลวฺนฺโต โหนฺติ ธฺมมวาทิโน
ทฺพฺพลา โหนฺติ อวินยวาทิโน พลวฺนฺโต โหนฺติ วินยวาทิโน
ทฺพฺพลา โหนฺตฺติ ฯ เอวมวฺโสติ โฆ อายสฺมา สมฺภูโต สาธวาสิ
อายสฺมโต ยสฺส กากณฺทกปฺตฺตสฺส ปจฺจสฺโสสิ ฯ อถโฆ
สฺฐจิมตฺตา ปาเจยฺยกา ภิกฺขุ สพฺเพ อารณฺณกา ๒ สพฺเพ ปิณฺฑปาทิกา
สพฺเพ ปัสฺสูกฺติกา สพฺเพ เตจิวริกา สพฺเพ ว อรหนฺโต อโหคงฺเค
ปพฺพเต สนนฺิปตฺตฺสฺส ฯ อสฺตีตฺติมตฺตา ๓ อวฺนฺติทกฺขิณาปถกา ภิกฺขุ
อปฺเปกฺจเจ อารณฺณกา อปฺเปกฺจเจ ปิณฺฑปาทิกา อปฺเปกฺจเจ
ปัสฺสูกฺติกา อปฺเปกฺจเจ เตจิวริกา สพฺเพ ว อรหนฺโต อโหคงฺเค
ปพฺพเต สนนฺิปตฺตฺสฺส ฯ

#๑ ม. ย. อาทियัสสาม ฯ ๒ ม. อารณฺณิกา ฯ ๓ ม. ย. อถาสฺตีตฺติมตฺตา ฯ

[๖๔๑] อถโฆ เถรณัน ภิกขุณัน มนตยมานานัน เอตทโหสิ อิท
โฆ อธิกรณัน กกขพพจ วาพพจ กถัน นุ โฆ มยิ ปกขัน
ลภยยาม เยน มยิ อิมสมิ อธิกรณ พลวณตตรา อสสามาติ ฯ
เตน โฆ ปน สมเยน आयสุมา เรวโต โสเรเยเย ปฏิวสติ
พหุสสุโต อากตาคโม ชมมชโร วินยชโร มาติกาชโร ปณฺทิตो
วियตโต เมชาวี लक्ष्ठी कुकुज्जโก सिग्ฆากामो ฯ อถโฆ เถรณัน
ภิกขุณัน เอตทโหสิ อयि โฆ आयสุมา เรวโต โสเรเยเย ปฏิวสติ
พหุสสุโต อากตาคโม ชมมชโร วินยชโร มาติกาชโร ปณฺทิตो
วियตโต เมชาวี लक्ष्ठी कुकुज्जโก सिग्ฆากामो สजे มยि
आयसुมนत्ति रेवत्ติ ปกขัน लघिसुสาม ๑ เอวั มยि อิมสมิ อธิกรณ
พลวณตตรา อสสามาติ ฯ อสโสสิ โฆ आयสุมา เรวโต
ทิพพาย โสตราตุยา วิสุทฺถาย อติกนตมานุสติกาย เถรณัน ภิกขุณัน
มนตยมานานัน สุตฺวานสฺส เอตทโหสิ อิท โฆ อธิกรณัน
กกขพพจ วาพพจ น โฆ เม ตํ ปฏฺฐูปิ โยหิ เอวรูเป
อธิกรณ โอสกภยยิ อิทานิ จ ปน เต ภิกขุ อากจฺฉิสฺสนฺติ
โสหิ เตหิ อากิณฺโณ น ผาสฺสู วิหริสฺสามิ ๒ ยนฺนุนาหิ ปฏฺฐิจฺเจว
คจฺฉเยยฺยนฺติ ฯ อถโฆ आयสุมา เรวโต โสเรเยเย สจฺกสฺสั
อคมาสิ ฯ อถโฆ เถรา ภิกขุ โสเรเยเย คนฺตฺวา ปุจฺฉิสฺสู กหิ
आयसुमा रेवत्तिติ ฯ ते एवमाहसु एसायसुमा रेवโต
#๑ ย. ลภยยาม ฯ ๒ ม. ผาสฺสู คมิสฺสามิ ฯ ย. คมิสฺสามิ ฯ

สงกสฺสั คโตติ ฯ อถโฆ อายสฺมา เรวโต สงกสฺสา กณฺณกฺขชฺช
อคฺมาสี ฯ อถโฆ เถรา ภิกฺขุ สงกสฺสั คฺนุตฺวา ปุจฺฉิสฺสุ กหํ
อายสฺมา เรวโตติ ฯ เต เอวมํหิสฺสุ เอสายสฺมา เรวโตฯ
กณฺณกฺขชฺช คโตติ ฯ อถโฆ อายสฺมา เรวโต กณฺณกฺขชฺชา
อุทฺมฺพริ อคฺมาสี ฯ อถโฆ เถรา ภิกฺขุ กณฺณกฺขชฺช คฺนุตฺวา
ปุจฺฉิสฺสุ กหํ อายสฺมา เรวโตติ ฯ เต เอวมํหิสฺสุ เอสายสฺมา
เรวโต อุทฺมฺพริ คโตติ ฯ อถโฆ อายสฺมา เรวโต อุทฺมฺพรา
อฺกฺคพฺปฺริ อคฺมาสี ฯ อถโฆ เถรา ภิกฺขุ อุทฺมฺพริ คฺนุตฺวา
ปุจฺฉิสฺสุ กหํ อายสฺมา เรวโตติ ฯ เต เอวมํหิสฺสุ เอสายสฺมา
เรวโต อฺกฺคพฺปฺริ คโตติ ฯ อถโฆ อายสฺมา เรวโต อฺกฺคพฺปฺรา
สฺหชาตี อคฺมาสี ฯ อถโฆ เถรา ภิกฺขุ อฺกฺคพฺปฺริ คฺนุตฺวา
ปุจฺฉิสฺสุ กหํ อายสฺมา เรวโตติ ฯ เต เอวมํหิสฺสุ เอสายสฺมา
เรวโต สฺหชาตี คโตติ ฯ อถโฆ เถรา ภิกฺขุ อายสฺมนฺตํ
เรวตํ สฺหชาตียา ๑ สมฺภาเวสฺสุ ฯ

[๖๔๒] อถโฆ อายสฺมา สมฺภูโต สฺถาณวาสี อายสฺมนฺตํ ยลฺล
กาคณฺฑกปฺตฺตํ เอตทโวจ อยฺย อวฺวโส อายสฺมา เรวโต
พฺหุสฺสุโต อาคตาคโม ฐมฺมชโร วินยชโร มาตีกาธโร ปณฺฑิตो
วียตุโต เมธาวิ ลชฺชี่ กุกฺกฺจโก สิกฺขากาโม สเจ มยฺย
อายสฺมนฺตํ เรวตํ ปญฺหํ ปุจฺฉิสฺสาม ปฏฺิพฺโล อายสฺมา เรวโต
เอเกเนว ปญฺเหน สกฺลมฺปิ รตฺตี วิตฺตินาเมตฺถ อิทานิ จ ปนายสฺมา
#๑ ม. สหชาติยํ ฯ

เรวโต อนฺเตวาลี ๑ สรภาณกํ ภิกขุํ อชฺฌตฺตฺสฺสตี โส ตฺวํ ตสฺส
ภิกขุโน สรภณฺณปรีโยसानเ อายสฺมฺนฺตํ เรวตํ อุปสงฺกมิตฺวา
อิมานี ทส วตฺถุณี ปุจฺเจยฺยาสีติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข อายสฺมา
ยโส กากณฺทกปฺตฺโต อายสฺมโต สมฺภูตสฺส สานฺวาสิสฺส
ปจฺจสฺสตีติ ฯ อถ โข อายสฺมา เรวโต อนฺเตวาลี สรภาณกํ ภิกขุํ
อชฺฌตฺตฺสฺสตี ฯ อถ โข อายสฺมา ยโส กากณฺทกปฺตฺโต ตสฺส
ภิกขุโน สรภณฺณปรีโยसानเ เยนายสฺมา เรวโต เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมฺนฺตํ เรวตํ อภิวาทฺตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ ฯ
เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา ยโส กากณฺทกปฺตฺโต อายสฺมฺนฺตํ
เรวตํ เอตทฺวอจ กปฺปติ ฆนฺเต สิงฺกิลอณฺกปฺโปติ โโก โส
อาวุโส สิงฺกิลอณฺกปฺโปติ ฯ กปฺปติ ฆนฺเต สิงฺกิณา โลณฺ
ปรีหริตฺถุํ ยตถ อโลณฺกํ ๒ ภวิสฺสตี ตตถ ปรีภุญฺชิสฺสามีติ ฯ
นาวุโส กปฺปตีติ ฯ กปฺปติ ฆนฺเต ทฺวงฺกุลกปฺโปติ ฯ โโก โส
อาวุโส ทฺวงฺกุลกปฺโปติ ฯ กปฺปติ ฆนฺเต ทฺวงฺกุลลา ย นฺนํ
วิตฺตฺตฺตฺยา ย วิกาเล โภชนํ ภุญฺชิตฺถุณฺติ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ
กปฺปติ ฆนฺเต คามนฺตรกปฺโปติ ฯ โโก โส อาวุโส คามนฺตรกปฺโปติ ฯ
กปฺปติ ฆนฺเต อิทานี คามนฺตรํ คมิตฺถฺสามีติ ภุตฺตฺวาวินา
ปวาริตฺเตน อนตฺตริตฺตํ โภชนํ ภุญฺชิตฺถุณฺติ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ
กปฺปติ ฆนฺเต อาวาสกปฺโปติ ฯ โโก โส อาวุโส อาวาสกปฺโปติ ฯ
กปฺปติ ฆนฺเต สมนฺพหฺลลา อาวาสา สมนาสีมา นานฺนุโปสถํ กาคฺคฺคฺคฺติ ฯ
#๑ ม. ย. อนฺเตวาลีกํ ฯ ๒ ม. ย. อโลณฺกํ ฯ

นาวุโส กปฺปตีติ ฯ กปฺปติ ฃนฺเต อนฺมตฺตกปฺปติ ฯ โโก โส
อาวุโส อนฺมตฺตกปฺปติ ฯ กปฺปติ ฃนฺเต วคฺเคน สงฺเขน กมฺมํ
กาตุํ อาคเต ภิกฺขุ อนฺมานเสสฺสามาติ ๑ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ
กปฺปติ ฃนฺเต อาจฺฉนฺนกปฺปติ ฯ โโก โส อาวุโส อาจฺฉนฺนกปฺปติ ฯ
กปฺปติ ฃนฺเต อิทํ เม อุปฺชฺฌาเยน อชฺฉาจฺฉนฺนํ
อิทํ เม อาจฺริเยน อชฺฉาจฺฉนฺนํ ๒ อชฺฉาจฺริตฺตํ ฯ อาจฺฉนฺนกปฺป
โโข อาวุโส เอกจฺโจ กปฺปติ เอกจฺโจ น กปฺปตีติ ฯ
กปฺปติ ฃนฺเต อมตฺตกปฺปติ ฯ โโก โส อาวุโส อมตฺตกปฺปติ ฯ
กปฺปติ ฃนฺเต ยํ ตํ จีริ จีรภาวํ วิชฺหิตํ อสมฺปตฺตํ ทธฺภาวํ ๓
ภุตฺตาวินา ปวาริตฺเตน อนตฺติริตฺตํ ปาตฺตุนฺติ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ
กปฺปติ ฃนฺเต ชโลคิ ๔ ปาตฺตุนฺติ ฯ กา สตา ๕ อาวุโส ชโลคิตีติ ฯ
กปฺปติ ฃนฺเต ยา สตา สุรา อสุตา ๖ อสมฺปตฺตตา มชฺชภาวํ สตา
ปาตฺตุนฺติ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ กปฺปติ ฃนฺเต อทสํ
นีสิตฺตํ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ กปฺปติ ฃนฺเต ชาตฺตฺตฺตํ ฯ
นาวุโส กปฺปตีติ ฯ อิเม ฃนฺเต เวสาลิกา วชฺชปฺตฺตกา ภิกฺขุ
เวสาลิยํ อิมานิ ทส วตฺตุนิ ทีเปนฺติ หนฺท มยํ ฃนฺเต อิมํ
อธฺกรณํ อาทियาม ๗ ปุเร อธฺมโม ทปฺปติ ธฺมโม ปฏฺฐิพาหิยติ
#๑ ยฺ. อนฺชานเสสฺสามาติ ฯ ๒ ม. ยฺ. รา. อาจฺฉนฺนํ ตํ ฯ ๓ ม. ทธฺภาวํ ตํ ฯ
#๔ ยฺ. ชโลคิ ฯ ๕ ยฺ. โโก โส ฯ ๖ ยฺ. อสุราตา ฯ ๗ ม. ยฺ. อาทियิสฺสาม ฯ

อวินโย ทิปฺปติ วินโย ปฏิพาหิยติ ปุเร อธมฺมวาทีโน พลวนฺโต
โหนติ ธมฺมวาทีโน ทุพฺพลา โหนติ อวินยวาทีโน พลวนฺโต
โหนติ วินยวาทีโน ทุพฺพลา โหนตีติ ฯ เอวมานุโสติ โข อายสฺมา
เรวโต อายสฺมโต ยสฺสส กากณฺทกปฺตฺตสฺส ปจฺจสุโสสี ฯ

ปจฺมภาณวาริ

[๖๔๓] อสุโสสุ โข เวสาลีกา วชฺชิปฺตฺตกา ภิกฺขุ ยโส
กิริ กากณฺทกปฺตฺโต อิมํ ๑ อธิกรณฺ อาทิยิตฺตกาโม ปกฺขํ ปริเยสตี
ลภตี จ กิริ ปกฺขนฺตี ฯ อถ โข เวสาลีگانํ วชฺชิปฺตฺตگانํ
ภิกฺขุณฺ อेतทโหสี อิทํ โข อธิกรณฺ กกฺขพฺลจ วาพฺลจ กํ
นุ โข มยํ ปกฺขํ ลภฺยยาม เยน มยํ อิมสฺมี อธิกรณ
พลวนฺตตรา อสฺสามาตี ฯ อถ โข เวสาลีگانํ วชฺชิปฺตฺตگانํ
ภิกฺขุณฺ อेतทโหสี อยํ โข อายสฺมา เรวโต พหุสฺสุโต
อาคตาคโม ธมฺมธโร วินยธโร มาตिकाธโร ปณฺฑิตโต วิยตฺโต
เมธาวิ ลชฺชี กุกฺกจฺจโก สิกฺขาภาโม สเจ มยํ อายสฺมนฺตํ
เรวตํ ปกฺขํ ลภฺยยาม เอวํ มยํ อิมสฺมี อธิกรณ พลวนฺตตรา
อสฺสามาตี ฯ อถ โข เวสาลีกา วชฺชิปฺตฺตกา ภิกฺขุ ปหฺตํ
สามณฺกํ ปริกฺขาริ ปฏฺิยาเทสุ ปตฺตมฺปิ จีวรมฺปิ นิสิตนฺมฺปิ
สูจิมฺมฺปิ กายพฺนฺนมฺปิ ปริสฺสาวนฺมฺปิ ธมฺมกรมฺปิ ฯ อถ โข
เวสาลีกา วชฺชิปฺตฺตกา ภิกฺขุ ตํ สามณฺกํ ปริกฺขาริ อาทาย
นาวาย สหชาติ อฺชฺชวีสุ นาวาย ปจฺโจโรหิตฺวา อณฺยตรสฺมี
#๑ ม. อิทํ ฯ

รูกขมูเล ภตฺตวิสุตฺตคฺคิ กโรนฺติ ฯ

[๖๔๔] อถโฆ อายสฺมโต สาทุหฺสฺส รโหคตฺสฺส ปฏิสลฺลีนฺสฺส
เอวฺ เจตโส ปรีวิตฺกโก อุทปาที เก นฺ โฆ ฌมฺมวาทีโน
ปาจันกา วา ภิกฺขุ ปาเจยฺยกา วาติ ฯ อถโฆ อายสฺมโต สาทุหฺสฺส
ฌมฺมณฺจ วินยณฺจ [๑] ปจฺจเวกฺขนฺตฺสฺส เอตทโหสิ อฌมฺมวาทีโน
ปาจันกา ภิกฺขุ ฌมฺมวาทีโน ปาเจยฺยกา ภิกฺขุติ ฯ อถโฆ
อณฺณตรา สุตฺทราวาสกายิกา เทวตา อายสฺมโต สาทุหฺสฺส เจตสา
เจโตปรีวิตกฺกมณฺณาย เสยฺยถาปี นาม พลฺวา ปุริโส สมนฺนิยฺชิตฺ
วา พาทํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาทํ สมนฺนิยฺเชยฺย เอวเมว
สุตฺทราวาเสสฺส เทเวสฺส อนฺตรหิตา อายสฺมโต สาทุหฺสฺส สมนฺนุ
ปาตฺรโหสิ ฯ อถโฆ สา เทวตา อายสฺมนฺตํ สาทุหํ เอตทโวจ
สาธฺมฺ สาธฺมฺ ๒ ฆนฺเต สาทุห อฌมฺมวาทีโน ปาจันกา ภิกฺขุ ฌมฺมวาทีโน
ปาเจยฺยกา ภิกฺขุ เตนฺหิ ฆนฺเต สาทุห ยถา ฌมฺโม ตถา
ติฏฺฐจาทิตี ฯ ปุพฺเพจาทํ ๓ เทวเต เอตฺรหิ จ ยถา ฌมฺโม ตถา
จโธ อปฺเปจาทํ น ตาว ทิฏฺฐิจิ อวิกโรมิ อปฺเปวนาม ๔ มํ
อิมสฺมี อธิกรณฺณ สมนฺนุเนยฺยชาติ ฯ

[๖๔๕] อถโฆ เวสาลิกา วชฺชิปฺตฺตกา ภิกฺขุ ตํ สามณฺกํ
ปรีกฺขารํ อาทาย เยนายสฺมา เรวโต เตนฺอุปสงฺกมฺมีสุ อุปสงฺกมิตฺวา
อายสฺมนฺตํ เรวตํ เอตทโวจํ ปฏิกฺคณฺหาตุ ฆนฺเต เถโร
#๑ ม. เจตสา ฯ ๒ ม. ย. สาธฺมฺติ สทฺโท เอโกเยว ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. ปุพฺเพปิ จาทํ ฯ
#๔ ย. อปฺเปว ฯ

สามณกัม ปริกขาริ ปตตมปิ จีวรมปิ นิสิตนมปิ สัจจิมรมปิ
กายพนุชนมปิ ปริสสาवनมปิ ฆมกรกมปิติ ฯ อลัม อาวุโส ปริปนุณณัม
เม ติจีวรนติ น อิจฺฉิ ปฏิกุคเหตุ ฯ เตน โข ปน สมเยน
อุตฺตโร นาม ภิกฺขุ วิสตีวสุโส आयस्सโม वेत्तस्स อุปฺภูจาทโก
โหติ ฯ อถ โข เวสาลีกา วชฺชิปุตฺตกา ภิกฺขุ येनाยस्सมา
อุตฺตโร เตนุปลงกมิมิสฺสู อุปฺปลงกमितฺวา आयस्सมนฺตัม อุตฺตรัม
เอตทโวจुํ ปฏิกุคฺคณาตฺต आयस्सมา อุตฺตโร สามณกัม ปริกขาริ
ปตตมปิ จีวรมปิ นิสิตนมปิ สัจจิมรมปิ กายพนุชนมปิ ปริสสาवनมปิ
ฆมกรกมปิติ ฯ อลัม อาวุโส ปริปนุณณัม เม ติจีวรนติ น
อิจฺฉิ ปฏิกุคเหตุ ฯ มนุสฺสา โข อาวุโส อุตฺตร ภควโต สามณกัม
ปริกขาริ อุปฺปนาเมนฺติ สเจ ภควา ปฏิกุคฺคณาตฺติ เตนเนว เต ๑
อุตฺตมฺนา โหนฺติ โน เจ ภควา ปฏิกุคฺคณาตฺติ आयस्सโม
จ ๒ อานนฺทस्स อุปฺปนาเมนฺติ ปฏิกุคฺคณาตฺต ภาเนเต เตโร สามณกัม
ปริกขาริ ยถา ภควตา ปฏิกุคฺคหิตो เอวเมว โส ๓ ภวิสฺสตีติ
ปฏิกุคฺคณาตฺต आयस्सมา อุตฺตโร สามณกัม ปริกขาริ ยถา เตเรน
ปฏิกุคฺคหิตो เอวเมว โส ภวิสฺสตีติ ฯ อถ โข आयस्सมา อุตฺตโร
เวสาลีเกหิ วชฺชิปุตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ นิปฺปิพฺปิยมาโน เอกัม จีวรम् อคฺคเหสิ
วเทยฺยาถ อาวุโส येन อคฺคโถติ ๔ ฯ เอคตฺตัม आयस्सมา อุตฺตโร
#๑ ม. เตสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ย. เอวเมว โส ฯ
#๔ ย. วเทยฺยาถ อาวุโส येनคฺคโถติ ฯ

เถโร วเทตฺ อุตฺตํ ๑ ฆนฺเต เถโร สงฺฆมฺชฌเณ วเทตฺ ปุรตฺถิเมสฺสุ
ชนปเทสฺสุ พุทฺธา ภควนฺโต อุปฺปชฺชนฺติ ฌมฺมวาทิโน ปาจันกา
ภิกฺขุ อฌมฺมวาทิโน ปาเจยฺยกา ภิกฺขุติ ฯ เอวมวฺวโสติ โข
อายุสฺมา อุตฺตรโร เวสาลีگانํ วชฺชิปฺตฺตกาณํ ภิกฺขุณํ ปฏฺฐิสฺสุตฺวา
เยนายสฺมา เรวโต เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา อายุสฺมนฺตํ
เรวตํ เอตทวโจ อุตฺตํ ฆนฺเต เถโร สงฺฆมฺชฌเณ วเทตฺ
ปุรตฺถิเมสฺสุ ชนปเทสฺสุ พุทฺธา ภควนฺโต อุปฺปชฺชนฺติ ฌมฺมวาทิโน
ปาจันกา ภิกฺขุ อฌมฺมวาทิโน ปาเจยฺยกา ภิกฺขุติ ฯ อฌมฺเม
มํ ตวํ ภิกฺขุ นิโยเชสีติ เถโร อายุสฺมนฺตํ อุตฺตรํ ปณฺนามเสติ ฯ
อถ โข เวสาลีกา วชฺชิปฺตฺตกา ภิกฺขุ อายุสฺมนฺตํ อุตฺตรํ เอตทวโจ
กึ อวฺวโส อุตฺตร เถโร อาหาติ ฯ ปาปิกํ โน อวฺวโส กตํ
อฌมฺเม มํ ตวํ ภิกฺขุ นิโยเชสีติ เถโร มํ ปณฺนามเสติ ฯ นนุ
ตวํ อวฺวโส อุตฺตร ๒ วุทฺโธ วิสตีวสฺโสสีติ ฯ อามวฺวโส อปีจ ๓
มยฺ คณฺนีสฺสยฺ คณฺนหามาติ ฯ

[๖๔๖] อถ โข สงฺโฆ ตํ อธิกรณํ วินิจฺฉินฺตฺวากาโม สนนฺิปติ ฯ
อถ โข อายุสฺมา เรวโต สงฺฆํ ฌาเปสิ สฺวณฺตฺวา เม อวฺวโส
สงฺโฆ สเจ มยฺ อิมํ อธิกรณํ อิท วุปฺสเมสฺสาม ๔ สียาปี
มูลาทายกา ๕ ภิกฺขุ ปุณฺนุกมฺมาย อุกฺโกกฺเญยฺยํ ฯ ยถิ สงฺฆสฺส
ปตฺตกถลลํ ยตฺถเอวิมํ อธิกรณํ สมฺปฺปนฺนํ สงฺโฆ ตตฺถเอวิมํ
#๑ ม. เอตฺตกถญจ ฯ ๒ ม. ย. อุตฺตรราติ นตฺถิ ฯ ๓ ย. อปี นุ จ ฯ
#๔ ย. วุปฺสเมยฺยาม ฯ ๕ มูลาทายกาตีปี ปาโจ ฯ

อธิกรณ์ รูปสเมยยาติ ฯ อถโโข เถรา ภิกฺขุ เวสาลี อคมฺสฺ ตํ
อธิกรณ์ วินิจฺฉินิตฺตกามา ฯ เตน โข ปน สมเยน สพฺพกาเม
นาม ปจฺพยา สงฺฆตฺเตโร วิสวสฺสสฺติโก อุปสมฺปทาย आयสฺมโต
อานนฺทสฺส สทฺธิวิหาริโก เวสาลี ยํ ปฏฺิวสฺติ ฯ อถโโข आयสฺมา
เรวโต आयสฺมนฺตํ สมฺภูตํ สาณวาสี เอตทโวจ อหํ อาวฺโส
ยสฺมี วิหารเ สพฺพกาเม เถโร วิหฺรติ ตํ วิหารํ อุปคจฺฉามิ
โส ตฺวํ กาลสฺเสว आयสฺมนฺตํ สพฺพกาเม อุปสงฺกमितฺวา อิมานิ
ทส วตฺตฺตฺนํ ปุจฺเจยฺยาสีติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข आयสฺมา สมฺภูโต
สาณวาสี आयสฺมโต เรวตสฺส ปจฺจสฺโสติ ฯ อถโโข आयสฺมา
เรวโต ยสฺมี วิหารเ สพฺพกาเม เถโร วิหฺรติ ตํ วิหารํ อุปคณฺฉิ ฯ
คพฺเพ आयสฺมโต สพฺพกาเมสฺส เสนาสนํ ปญฺจตฺตํ โหติ ฯ
คพฺพปมฺุเข आयสฺมโต เรวตสฺส ฯ อถโโข आयสฺมา เรวโต
อัย เถโร มหฺลลโก น นิปชฺชตีติ น เสยฺยํ กปฺเปติ ฯ आयสฺมา
สพฺพกาเม อัย ภิกฺขุ อากนฺตฺโก กิลนฺโต น นิปชฺชตีติ น
เสยฺยํ กปฺเปสิ ฯ

[๖๔๗] อถโโข आयสฺมา สพฺพกาเม รตฺติยา ปจฺจสฺสมยํ ปจฺจจฺฉาย ๑
อายสฺมนฺตํ เรวตํ เอตทโวจ กตฺเมน ตฺวํ ฆมฺมิ วิหารเ
เอตฺรหิ พฺหุลํ วิหฺรสีติ ฯ เมตฺตาวิหารเ โข อหํ ฆนฺเต เอตฺรหิ
พฺหุลํ วิหฺรามีติ ฯ กุลฺลทวิหารเ กิร ตฺวํ ฆมฺมิ เอตฺรหิ พฺหุลํ
#๑ ย. อัย ปาโโจ นตฺถิ ฯ

วิหฺรสิ กุลลทวิหาโร เหาโส ๑ ภูมฺมิ ยทิตฺ เมตฺตาคติ ฯ ปุพฺเพปิ
เม ฆนฺเต คิหิฏฺตสฺส อัจฉินฺนา เมตฺตา เตนาคํ เอตฺรหิปี
เมตฺตาวิหาเรน พหุลํ วิหฺรามิ อปีจ มยา จิรปฺปตฺตํ อรหตฺตํ
เถโร ปน ฆนฺเต กตฺเมน วิหาเรน เอตฺรหิ พหุลํ วิหฺรตีติ ฯ
สุลฺลตาวิหาเรน โข อหํ ภูมฺมิ เอตฺรหิ พหุลํ วิหฺรามิตีติ ฯ
มหาปุริสฺวิหาเรน กิร ฆนฺเต เหาโร เอตฺรหิ พหุลํ วิหฺรติ มหาปุริสฺวิหาโร
เอโส ฆนฺเต ยทิตฺ สุลฺลตาคติ ฯ ปุพฺเพปิ เม ภูมฺมิ
คิหิฏฺตสฺส อัจฉินฺนา สุลฺลตา เตนาคํ เอตฺรหิปี สุลฺลตาวิหาเรน
พหุลํ วิหฺรามิ อปีจ มยา จิรปฺปตฺตํ อรหตฺตณฺติ ฯ

[๖๔๘] อยฺยจฺรหิ เถรานํ ภิกฺขุณฺ อนฺตรรา กถา วิปฺปกถา ฯ
อถายสฺมา สมฺภุโต สาณฺวาสิ ๒ อนฺุปฺปตฺโต โหติ ฯ อถ โข
อถายสฺมา สมฺภุโต สาณฺวาสิ เยนายสฺมา สพฺพกามี เตนฺุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา อถายสฺมนฺตํ สพฺพกามี อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ ฯ
เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อถายสฺมา สมฺภุโต สาณฺวาสิ อถายสฺมนฺตํ
สพฺพกามี เอตทโวจ อิม ฆนฺเต เวสาลิกา วชฺชิปฺุตตกา ภิกฺขุ
เวสาลิยํ ทส วตฺถุณิ ทิเปนฺติ กปฺปติ สิงฺคิไลณกปฺโป กปฺปติ
ทฺวํกุลลกปฺโป กปฺปติ คามนฺตรกปฺโป กปฺปติ อาวาสกปฺโป
กปฺปติ อนฺุมตฺกปฺโป กปฺปติ อัจฉินฺนกปฺโป กปฺปติ
#๑ ม. ย. เอโส ฯ ๒ ม. ย. อิตฺ ปรี ตสฺมินฺติ ปาโร ทิสฺสติ ฯ

อมถิตกปโป กปฺปติ ชโลคี ปาตุ กปฺปติ อทสํกํ นิสินฺหนํ กปฺปติ
ชาตฺรปรชตฺตฺตํ เถเรน ฆนฺเต อุปชฌายสฺส มฺเถ พหุ ฆมฺโม
จ วินโย จ ปริยตฺโต เถรสฺส ฆนฺเต ฆมฺมณฺจ วินยณฺจ
ปจฺจเวกฺขนตฺตสฺส กถํ โหติ เถ นฺุ โข ฆมฺมวาทินฺ ปาจันกา
วา ภิกฺขุ ปาเจยฺยกา วาติ ฯ ตยาปี โข อาวุโส อุปชฌายสฺส
มฺเถ พหุ ฆมฺโม จ วินโย จ ปริยตฺโต ตฺยํหํ ปน อาวุโส
ฆมฺมณฺจ วินยณฺจ ปจฺจเวกฺขนตฺตสฺส กถํ โหติ เถ นฺุ โข
ฆมฺมวาทินฺ ปาจันกา วา ภิกฺขุ ปาเจยฺยกา วาติ ฯ มยํ
โฆ ฆนฺเต ฆมฺมณฺจ วินยณฺจ ปจฺจเวกฺขนตฺตสฺส เอวํ โหติ
อฆมฺมวาทินฺ ปาจันกา ภิกฺขุ ฆมฺมวาทินฺ ปาเจยฺยกา ภิกฺขุติ
อปีจาทํ น ตาว ทิฏฺฐี อวิกโรมิ อปฺเปวนาม มํ อิมสฺมี
อธิกรณฺเ สมฺมณฺเณยฺยติ ฯ มยํหํปี โข อาวุโส ฆมฺมณฺจ วินยณฺจ
ปจฺจเวกฺขนตฺตสฺส เอวํ โหติ อฆมฺมวาทินฺ ปาจันกา ภิกฺขุ
ฆมฺมวาทินฺ ปาเจยฺยกา ภิกฺขุติ อปีจาทํ น ตาว ทิฏฺฐี
อวิกโรมิ อปฺเปวนาม มํ อิมสฺมี อธิกรณฺเ สมฺมณฺเณยฺยติ ฯ

[๖๔๕] อถ โข สงฺฆो ตํ อธิกรณฺํ วินิจฺฉินฺตุกาโม สนนฺิปปติ ฯ
ตสฺมี โข ปน อธิกรณฺเ วินิจฺฉิยมาเน อนนฺุตานิ ๑ เจว ภสฺसानิ
ชายฺนฺติ น เจกสฺส ภาสิตสฺส อตฺถโถ วิญฺญาตฺติ ฯ อถ โข
อายุสฺมา เรวโต สงฺฆํ ฌาเปสิ สฺตฺตฺตํ เม ฆนฺเต สงฺฆ
#๑ ม. ย. อนคฺคานิ ฯ

อมุหำกั อิมสุมี อธิกรณ วินิจฺฉิมมาน อนนฺตานิ เจว ภสฺसानิ
ชายนฺติ น เจกสฺส ภาสิตสฺส อตุโถ วิญฺญาติ ฯ ยทิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกถุถึ สงฺโฆ อิมํ อธิกรณํ อุพฺพาหิกาย วุปฺสเมยฺย ฯ
สงฺโฆ จตฺตารุ ปาจฺฉินเก ภิกฺขุ จตฺตารุ ปาเจยฺเยเก ภิกฺขุ
อุจฺฉินิ ปาจฺฉินกานํ ภิกฺขุณํ อายสฺมนฺตญฺจ สพฺพกามี อายสฺมนฺตญฺจ(
สาพฺหิ อายสฺมนฺตญฺจ อุชฺชโสภิตํ อายสฺมนฺตญฺจ วาสภคามิกํ
ปาเจยฺยกานํ ภิกฺขุณํ อายสฺมนฺตญฺจ เรวตํ อายสฺมนฺตญฺจ สมฺภูตํ
สากฺกวาสี อายสฺมนฺตญฺจ ยถํ กากณฺทกปฺตํ อายสฺมนฺตญฺจ
สุมฺนฺติ ๑ ฯ อถ โข อายสฺมา เรวโต สงฺฆํ ฌาเปสิ สฺสณฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
สงฺโฆ อมุหำกั อิมสุมี อธิกรณ วินิจฺฉิมมาน อนนฺตานิ เจว
ภสฺसानิ ชายนฺติ น เจกสฺส ภาสิตสฺส อตุโถ วิญฺญาติ ฯ ยทิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกถุถึ สงฺโฆ จตฺตารุ ปาจฺฉินเก ภิกฺขุ จตฺตารุ
ปาเจยฺเยเก ภิกฺขุ สมฺมฺนฺเนยฺย อุพฺพาหิกาย อิมํ อธิกรณํ วุปฺสเมตฺถุ ฯ
เอสา ฌตฺติ ฯ สฺสณฺต
อธิกรณ วินิจฺฉิมมาน อนนฺตานิ เจว ภสฺसानิ ชายนฺติ น
เจกสฺส ภาสิตสฺส อตุโถ วิญฺญาติ ฯ สงฺโฆ จตฺตารุ ปาจฺฉินเก
ภิกฺขุ จตฺตารุ ปาเจยฺเยเก ภิกฺขุ สมฺมฺนฺนฺติ อุพฺพาหิกาย อิมํ
อธิกรณํ วุปฺสเมตฺถุ ฯ ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ จตฺตุนํ ปาจฺฉินกานํ [๒]
จตฺตุนํ ปาเจยฺยกานํ ภิกฺขุณํ สมฺมฺติ อุพฺพาหิกาย อิมํ อธิกรณํ
#๑ ย. อติสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. ภิกฺขุณํ ฯ

ภวิสสตี ตตถ ปริภุชชิสสามีติ ฯ นาวุโส กปปตีติ ฯ กตถ
ปฏิกุชิตฺตฺนฺติ ฯ สาวตถิยา สุตฺตวิภงฺเกติ ฯ ก็ อापชฺชตีติ ฯ
สนฺนิการกโกชเน ปาจิตฺตียนฺติ ฯ สฺมฺมาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ
อิทํ ปจฺมํ วตฺถุ ๑ สงฺเขน วินิจฺฉิตฺติ ฯ อิติปีทํ วตฺถุ อุตฺทมมํ
อุพฺพิณฺยํ อปคตสฺตฺถุสฺสาสนํ ฯ อิทํ ปจฺมํ สลากํ นิกฺขิปามิ ฯ

[๖๕๑] กปปตี ภนฺเต ทฺวงฺกุลกปโปติ ฯ โโก โส อาวุโส
ทฺวงฺกุลกปโปติ ฯ กปปตี ภนฺเต ทฺวงฺกุลา ย ฉายาย วีตฺตวตฺตาย
วิกาเล โภชนํ ภุชฺชิตฺตฺนฺติ ฯ นาวุโส กปปตีติ ฯ กตถ ปฏิกุชิตฺตฺนฺติ ฯ
ราชคเห สุตฺตวิภงฺเกติ ฯ ก็ อापชฺชตีติ ฯ วิกาลโภชเน
ปาจิตฺตียนฺติ ฯ สฺมฺมาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อิทํ ทฺตฺตฺยํ วตฺถุ
สงฺเขน วินิจฺฉิตฺติ ฯ อิติปีทํ วตฺถุ อุตฺทมมํ อุพฺพิณฺยํ อปคตสฺตฺถุสฺสาสนํ ฯ
อิทํ ทฺตฺตฺยํ สลากํ นิกฺขิปามิ ฯ

[๖๕๔] กปปตี ภนฺเต คามนฺตรกปโปติ ฯ โโก โส อาวุโส
คามนฺตรกปโปติ ฯ กปปตี ภนฺเต อิทานิ คามนฺตรํ คมฺมฺสสามีติ
ภุชฺชิตฺตฺนฺติ ปวาริตฺเตน อนตฺตริตฺตํ โภชนํ ภุชฺชิตฺตฺนฺติ ฯ นาวุโส
กปปตีติ ฯ กตถ ปฏิกุชิตฺตฺนฺติ ฯ สาวตถิยา สุตฺตวิภงฺเกติ ฯ
ก็ อापชฺชตีติ ฯ อนตฺตริตฺตํ โภชเน ปาจิตฺตียนฺติ ฯ สฺมฺมาตุ เม
ภนฺเต สงฺโฆ อิทํ ตตฺตฺยํ วตฺถุ สงฺเขน วินิจฺฉิตฺติ ฯ อิติปีทํ
วตฺถุ อุตฺทมมํ อุพฺพิณฺยํ อปคตสฺตฺถุสฺสาสนํ ฯ อิทํ ตตฺตฺยํ สลากํ
นิกฺขิปามิ ฯ

#๑ ม. วตฺถุ ฯ

[๖๕๕] กปฺปติ ฆนฺเต อาวาสกปฺโปติ ฯ โโก โส อาวุโส
อาวาสกปฺโปติ ฯ กปฺปติ ฆนฺเต สมฺพหฺลฺลา อาวาสา สมานสีมา
นानุโปสถํ ๑ กาคฺชนฺติ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ กตฺถ ปฏิกฺขิตฺตฺนฺติ ฯ
ราชคฺเห อุโปสถสํยฺตฺเตติ ฯ ก็ อาปฺชชตีติ ฯ วินยาคีสาเร
ทฺถกฺกฺชนฺติ ฯ สุณฺนาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิทํ จตฺตํ วตฺถํ
สงฺเขน วินิจฺฉิตฺติ ฯ อิติปีทํ วตฺถํ อุทฺธมมํ อุพฺพิณยํ อปคตสตฺถุสาสนํ ฯ
อิทํ จตฺตํ สลากํ นิกฺขิปามิ ฯ

[๖๕๖] กปฺปติ ฆนฺเต อนุมตฺติกปฺโปติ ฯ โโก โส อาวุโส
อนุมตฺติกปฺโปติ ฯ กปฺเปติ ฆนฺเต วคฺเคน สงฺเขน กมฺมํ กาคฺ
อาคเต ภิกฺขุ อนฺมานสฺสามาติ ๒ ฯ นาวุโส กปฺปตีติ ฯ กตฺถ
ปฏิกฺขิตฺตฺนฺติ ฯ จมฺเปยฺเยเก วินยวตฺถุสฺมินฺติ ฯ ก็ อาปฺชชตีติ ฯ
วินยาคีสาเร ทฺถกฺกฺชนฺติ ฯ สุณฺนาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิทํ ปญฺจํ
วตฺถํ สงฺเขน วินิจฺฉิตฺติ ฯ อิติปีทํ วตฺถํ อุทฺธมมํ อุพฺพิณยํ อปคตสตฺถุสาสนํ ฯ
อิทํ ปญฺจํ สลากํ นิกฺขิปามิ ฯ

[๖๕๗] กปฺปติ ฆนฺเต อาจิณฺณกปฺโปติ ฯ โโก โส อาวุโส
อาจิณฺณกปฺโปติ ฯ กปฺปติ ฆนฺเต อิทํ เม อุปฺชฺชมาเยน
อชฺชมาจิณฺณํ อิทํ เม อาจฺริเยน อชฺชมาจิณฺณนฺติ อชฺชมาจฺริตฺนฺติ ฯ
อาจิณฺณกปฺโป โข อาวุโส เอกจฺโจ กปฺปติ เอกจฺโจ น
กปฺปตีติ ฯ สุณฺนาตุ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิทํ จฺญจฺจํ วตฺถํ สงฺเขน
#๑ ม. นานุโปสถํ ๑ ๒ ม. อนุมตฺตี อาเนสฺสาม ฯ

วินิจญัติ ๑ อิติปัทม วตถุ อุตฺทมมํ อุพฺพนยํ อปคตสตุตฺตาสนํ ๑
อิทํ ญญฺชิ สลากํ นิกฺขิปามิ ๑

[๖๕๘] กปฺปติ ฆนฺเต อมถิตกปฺโปติ ๑ โโก โส อาวุโส
อมถิตกปฺโปติ ๑ กปฺปติ ฆนฺเต ยํ ตํ จิรํ จิรภาวํ วิชหิตํ
อสมฺปตฺตํ ทธิภาวํ ภูตฺตาวินา ปวาริตฺเตน อนตฺติรุตฺตํ ปาตฺนฺติ ๑
นาวุโส กปฺปตีติ ๑ กตฺถ ปฏฺกฺกฺขิตฺตฺนฺติ ๑ สาวตฺถิยา สุตฺตฺวิภงฺเกติ ๑
กึ อापชฺชตีติ ๑ อนตฺติรุตฺตโกชเน ปาจิตฺตียนฺติ ๑ สฺฆนาตุ เม
ฆนฺเต สงฺฆม อิทํ สตฺตมํ วตฺถุ สงฺฆเนน วินิจฺญัติ ๑ อิติปัทม
วตฺถุ อุตฺทมมํ อุพฺพนยํ อปคตสตุตฺตาสนํ ๑ อิทํ สตฺตมํ สลากํ
นิกฺขิปามิ ๑

[๖๕๙] กปฺปติ ฆนฺเต ชโลที ปาตฺนฺติ ๑ กา สา อาวุโส
ชโลทีติ ๑ กปฺปติ ฆนฺเต ยา สา สุรา อสุตา ๑ อสมฺปตฺตา
มชฺชภาวํ सा ปาตฺนฺติ ๑ นาวุโส กปฺปตีติ ๑ กตฺถ ปฏฺกฺกฺขิตฺตฺนฺติ ๑
โกสมฺพิยา สุตฺตฺวิภงฺเกติ ๑ กึ อापชฺชตีติ ๑ สุราเมรยฺปาเน
ปาจิตฺตียนฺติ ๑ สฺฆนาตุ เม ฆนฺเต สงฺฆม อิทํ อญฺจมํ วตฺถุ
สงฺฆเนน วินิจฺญัติ ๑ อิติปัทม วตฺถุ อุตฺทมมํ อุพฺพนยํ อปคตสตุตฺตาสนํ ๑
อิทํ อญฺจมํ สลากํ นิกฺขิปามิ ๑

[๖๖๐] กปฺปติ ฆนฺเต อทสกํ นิสิตฺนฺติ ๑ นาวุโส กปฺปตีติ ๑
กตฺถ ปฏฺกฺกฺขิตฺตฺนฺติ ๑ สาวตฺถิยา สุตฺตฺวิภงฺเกติ ๑ กึ อापชฺชตีติ ๑
เลทฺนเก ปาจิตฺตียนฺติ ๑ สฺฆนาตุ เม ฆนฺเต สงฺฆม อิทํ นวมํ
#๑ ม. อาสุตา ๑

วตถุํ สงฺฆเณ วินิจฺฉิตํ ฯ อิติปิํทํ วตถุํ อุทฺธมมํ อุพฺพิณยํ
อปคตสตุตฺตสํสํนํ ฯ อิทํ นวมํ สลํกํ นิกฺขิปํมิ ฯ

[๖๖๑] กปฺปติ ฆนฺเต ชาตฺรฺพรชตฺนฺติ ฯ นาวุโส กปฺปติติ ฯ
กตฺถ ปฏิกฺขิตฺตฺนฺติ ฯ ราชกเห สุตฺตวิภงฺเกติ ฯ ก็ อําปชฺชตีติ ฯ
ชาตฺรฺพรชตปฏิกฺคหเณ ปาจิตฺตฺยฺนฺติ ฯ สฺมณํ เม ฆนฺเต สงฺโฆ
อิทํ ทสมํ วตถุํ สงฺฆเณ วินิจฺฉิตํ ฯ อิติปิํทํ วตถุํ อุทฺธมมํ
อุพฺพิณยํ อปคตสตุตฺตสํสํนํ ฯ อิทํ ทสมํ สลํกํ นิกฺขิปํมิ ฯ

[๖๖๒] สฺมณํ เม ฆนฺเต สงฺโฆ อิมํนิ ทส วตฺถุณิ สงฺฆเณ
วินิจฺฉิตํนิ ฯ อิติปิํมํนิ ทส วตฺถุณิ อุทฺธมมํนิ อุพฺพิณยํนิ
อปคตสตุตฺตสํสํนํนิติ ฯ

[๖๖๓] นีหตฺเมตํ อาวุโส อธิกรณํ สนฺตํ วุปฺสนฺตํ สฺวฺปฺสนฺตํ
อปิจ มํ ตวํ อาวุโส สงฺฆมฺชเณปิ อิมํนิ ทส วตฺถุณิ ปุจฺเจยฺยํสิ
เตสํ ภิกฺขุณํ สลฺยตฺตฺยํติ ฯ อถ โข อายสฺมา เรวโต อายสฺมนฺตํ
สพฺพกํมิ สงฺฆมฺชเณปิ อิมํนิ ทส วตฺถุณิ ปุจฺฉิ ฯ ปุจฺฉโ
ปุจฺฉโ อายสฺมา สพฺพกํมิ วิสฺสชฺเชสิ ฯ

อิมํย โข ปน วินยสงฺคีตฺติยา สตุตฺต ภิกฺขุสํตํนิ อญฺณํนิ
อนธิกํนิ อเหตุํ ฯ ตสฺมํยํ วินยสงฺคีตฺติ สตุตฺตสติกํติ วุจฺจตีติ ฯ

สตุตฺตสติกกฺขนฺธกํ นิกฺขิจิตํ ทฺวาทสมํ ฯ

อิมมฺหิ ขนฺธเก วตฺถุ ปญฺจวิสฺติ ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

[๖๖๔] ทส วตฺถุณี ปุเรตฺวา   กมมํ ทูเตน ปาวีสี
จตุตาโร ปุณ รูปญจ   โกสมพิ จ ปาเจยฺยโก
มคฺโค โสเรยฺยํ สงฺกสฺสํ   กณฺณกฺขชฺชํ อุทฺมพฺรํ
สหชาติ ๑ จ มชฺฌเอสี   อสฺโสสี กํ นฺนุ โข มยํ
ปตฺตนาวาย อุชฺชวิ ๒   ทูโรโตปี ๑ อุทามสฺส
ทารุณํ ๔ สงฺโฆ จ เวสาลี ๕ เมตฺตา สงฺโฆ อุพฺพาหิกาติ ๗
จุลลวคฺโค สมตฺโต ๗

#๑ ย. สหชาติ ๗ ๒ ย. สา อุชฺชวิ ๗ ๓ ม. รโหสี อุปนามยํ ๗ ย. ทูโรโทปี ๗

#๔ ม. ครุ. ๗ ย. ทารุณํ ๗ ๕ ม. เวสาลี ๗